T. C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

KOÇ ÜNİVERSİTESİ SUNA KIRAÇ KÜTÜPHANESİ 28 NUMARALI MS 58 MECMŪʿASI

(İNCELEME-METİN)

Mehmet KARACA

ŞANLIURFA – 2023

T. C.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

KOÇ ÜNİVERSİTESİ SUNA KIRAÇ KÜTÜPHANESİ 28 NUMARALI MS 58 MECMŪʿASI

(İNCELEME-METİN)

Mehmet KARACA

Danışman

Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER

ŞANLIURFA – 2023

T.C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAY SAYFASI

Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER danışmanlığında, Mehmet KARACA'ın hazırladığı "Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi 28 Numaralı Ms 58 Mecmūʿası (İnceleme-Metin)" konulu bu çalışma 15/12/2022 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

☐ Oybirliğiyle / ☐ Oy çokluğu ile

İmza

Danışman	: Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER	……..
Danışman (Varsa)	:	……..
Üye	: Prof. Dr. Ekrem BEKTAŞ	……..
Üye	: Doç. Dr. Özkan CİGA	……..

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yapıldığını ve enstitümüz kurallarına göre düzenlendiğini onaylarım.

Prof. Dr. Şevket ÖKTEN
Enstitü Müdürü

Bu çalışma: ……. Tarafından Desteklenmiştir.

Proje No :

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

	T.C. **HARRAN ÜNİVERSİTESİ** **TEZLİ YÜKSEK LİSANS** **ORİJİNALLİK RAPORU ve BEYAN FORMU**	**Doküman No** : -KYS-FRM-015 **Yayın Tarihi** : ../.20… **Revizyon No** : **RevizyonTarihi** : **Sayfa No** :

ÖĞRENCİNİN	
Öğrenci No	205210006
Adı / Soyadı	Mehmet KARACA
Anabilim Dalı/Programı	Türk Dili ve Edebiyatı / Tezli Yüksek Lisans
Tez Konusu	Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi 28 Numaralı Ms 58 Mecmūʿası (İnceleme-Metin)

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yukarıda başlığı belirtilen yüksek lisans çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 521 sayfalık kısmına ilişkin, 24/11/2022 tarihinde şahsım/ danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, benzerlik oranı % 20'dir. Ayrıca "Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi 28 Numaralı Ms 58 Mecmūʿası (İnceleme-Metin)" çalışması hiçbir blok kopyalama içermemektedir.

Uygulanan filtrelemeler:

1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
2- Kaynakça hariç
3- Alıntılar hariç/dâhil
4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi, Harran Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesini ve Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimler Enstitüsü "Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi 28 Numaralı Ms 58 Mecmūʿası (İnceleme-Metin)" çalışması Orijinallik Raporu alınması ve kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Etik ihlal tespiti halinde, Enstitü yönetim kurulunca, diplomamın iptal edilmesini kabul ediyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

25/11/2022
Mehmet KARACA
İmzası

Yukarıda yer alan raporun ve beyanın doğruluğunu onaylarım. 25/11/2022

Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER
(İmzası)

ÖZET

KOÇ ÜNİVERSİTESİ SUNA KIRAÇ KÜTÜPHANESİ 28 NUMARALI MS 58 MECMŪʿASI (İNCELEME-METİN)

KARACA, Mehmet

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER

Aralık, 2022, 521 sayfa

Edebiyat tarihimizde önemli kaynaklar olan mecmualarda, şair ve yazarların daha önce bilinmeyen manzum yahut mensur eserleri tespit edilebilmektedir. Bu çalışmada, Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi Özel Koleksiyonlar ve Arşivler'de kayıtlı olan 28 numaralı Ms 58 Mecmūʿası'nın transkripsiyonu ve incelemesi yapılmıştır. Çalışmada klasik Türk edebiyatı alanında yazılmış bir mecmua ile mecmuadaki şair ve yazarların tanıtılması amaçlanmıştır. Mecmua, hem şekil olarak hem de içerik olarak incelenmiştir. İçindeki manzumelerden 19. yüzyılda yazıldığı anlaşılan mecmuanın müstensihi bilinmemektedir. Söz konusu mecmuada 119 şair ve yazara ait 254 gazel, 114 kıt'a, 17 kaside, 12 rübâî, 183 beyt, 6 müseddes, 6 tahmis, 8 murabba, 5 mesnevî, 4 muhammes, 3 müstezat, 2 tesdîs, 1 Tercî-bent, 1 şarkı, 3 dize, 1 mektup ve 2 nesir parçası bulunmaktadır. 23 tane Arapça, 42 tane de Farsça manzume ve beytin yer aldığı mecmuada şiirlerin çoğunluğu 18, 19. yüzyılda yaşayan şairlerine ait olmakla birlikte 13.yüzyıldan 19.yüzyıla kadar yaşamış şair ve nasirlerin eserlerine de rastlanmaktadır. Ayrıca 19. yüzyıl şairlerinden Mîr Nihâd'ın divançesi yer almaktadır.

Bugüne kadarki akademik çalışmalarda bulunmayan on dört tane muamma da bu mecmuada yer almaktadır. Bu muammalardan on tanesi çözülüp dipnotlarda açıklanmıştır. Arapça, Farsça ve Türkçe şiirlerin yer aldığı mecmuada; farklı türlerin de bulunması, mecmuanın zengin bir içeriğe sahip olduğunun göstergesidir. Mecmuada mahlası olan 119 şair ve yazarlardan 76 kişinin hayatı; edebî ve tarihi kaynaklardan tespit edilmiştir. Bu şair ve yazarların hayatı ve edebî kişilikleri

hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Tespit edilemeyen şair ve yazarlar ise dipnot düşürülerek belirtilmiştir. Ayrıca edebiyat dünyasına kazandırılan şair ve şiirler de tablolar halinde verilmiştir. Şekil olarak üç bölüm halinde incelenen mecmua, imla ve yazım olarak da değerlendirilmiştir. Mecmuadaki imla kusurları da inceleme kısmında maddeler halinde sıralanmıştır. Çalışmamızda adı geçen mecmua yeni harflere aktarılarak ayrıntılı bir inceleme yapılmıştır. Hacim olarak çok geniş olduğu için metnin orijinali çalışmaya eklenmemiştir.

Anahtar kelimeler: Mecmua, Şair, Şiir, Gazel, Muamma, Beyit.

ABSTRACT

KOC UNIVERSITY SUNA KIRAC LIBRARY THE 28 NUMBERED MS 58 MAGAZINE (EXAMINATION-TEXT)

KARACA, Mehmet

Master's Thesis

Department of Turkish Language and Literature

Advisor: Prof. Dr. Kaplan ÜSTÜNER

December, 2022, 521 page

In our literary history, in magazines, which are important sources, poetry or literary works of poets and authors that were previously unknown can be identified. In this study, the transcription and analysis of the 28 numbered Ms 58 of magazine registered in Koç University Suna Kıraç Library Special Collections and Archives has been carried out. In the study, it is aimed to introduce a magazine written in the field of classical Turkish literature and the poets and writers in the magazine. The journal has been examined both in terms of form and content. The magazine which is understood to have been written in the 19th century poems is not known whether it has copy or not. In the aforementioned magazine, there are 254 ghazals, 114 kıt'a, 17 ode, 12 rubai, 183 couplets, 6 müseddes, 6 tahmis, 8 murabba, 5 mesnevî, 4 muhammes, 3 müstezat, 2 tesdîs, 1 Tercî-bent, 1 song, 3 lines, 1 letter and 2 prose pieces belonging to 119 poets and writers. In the magazine which includes 23 Arabic and 42 Persian poems and couplets, includes not only the majority of the poems belong to poets who lived in the 18th and 19th centuries, but also the works of poets and writers who lived from the 13th to the 19th centuries. There is also a small poetry book of Mîr Nihâd, one of the 19th century poets.

Fourteen riddles that have not been found in academic studies until today are also included in this journal. Ten of these riddles are solved and explained in footnotes. The magazine, which includes Arabic, Persian and Turkish poems, is an indication that the magazine has a rich content because it includes different genres. The lives of 76 people out of 119 poets and writers who have a pseudonym in the

magazine have been identified from literary and historical sources. Brief information about the life and literary personalities of these poets and writers is given. Poets and writers who could not be identified are indicated by lowering footnotes. In addition, poets and poems brought to the world of literature are given in tables. The magazine, which has been examined in three parts as a figure, has been also evaluated in terms of spelling and writing. Spelling errors in the magazine are listed as articles in the review section. In order to make a detailed examination, the aforementioned magazine has been transferred to new letters. The original of the text was not included in the study because it is too large in volume.

Keywords: Magazine, Poet, Poem, Gazel, Riddle, Couplet.

KOÇ ÜNİVERSİTESİ SUNA KIRAÇ KÜTÜPHANESİ 28 NUMARALI MS 58 MECMŪʿASI (İNCELEME-METİN)

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ii

Orijinallik Raporu ve Beyan Belgesi iii

ÖZET iv

ABSTRACT vi

İÇİNDEKİLER viii

KISALTMALAR ix

TABLOLAR LİSTESİ x

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

1.1. KOÇ ÜNİVERSİTESİ SUNA KIRAÇ KÜTÜPHANESİ 28 NUMARALI MS 58 MECMŪʿASI 6

1.1.1. Şekil Bakımından İncelenmesi 6

1.1.2. Muhteva Bakımından İncelenmesi 8

1.1.2.1. Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri 9

1.1.2.2. Mecmuanın Şair ve Şiir Dizini 33

1.1.3. Mecmuada Bulunan Şairlerin Kısa Biyografileri 38

1.1.4. Mecmuanın Bazı İmla Özellikleri 95

1.1.5. Mecmuada Karşılaşılan Problemler 96

1.1.6. Mecmuanın Edebiyat Sahasına Katkıları 97

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

2.1. METİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL 104

ÇEVİRİYAZILI METİN 107

SONUÇ 504

KAYNAKÇA 505

KISALTMALAR

B	Beyit
bs.	Baskı
D	Divan
G	Gazel
H	Hicri
K	Kaside
Kt.	Kıta
Mh.	Muhammes
Mm.	Müsemmen
Mn.	Mesnevî
Mr.	Murabba
Ms.	Müseddes
Mz.	Müstezat
NBD	Nihâd Bey Divânı
öl.	Ölüm tarihi
R	Rübâî
s.	Sayfa
sad.	Sadeleştiren
SE	Sefînetü'l-Esrâr
Ş.	Şarkı
TEİS	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
Th.	Tahmis
Trc.	Terci-bent
Trk.	Terkib-bend
Ts.	Tesdîs
vb.	ve benzerkeri
vd.	ve devamı
Yay.	Yayınları
yy.	Yüzyıl

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuadaki Şair ve Şiirler 10

Tablo 2: Mecmuadaki Şair ve Şiir Dizini 34

Tablo 3: Mecmuadaki Edebî, Tarihî Kaynaklardan İsimlerine Ulaşılıp Divanı Günümüze Ulaşmayan veya Tespit Edilemeyen Şairler ve Şiirler 97

Tablo 4: Divanı Olup Günümüze Ulaşan Şarilerin Yapılan En Son Akademik Çalışmalarda Bulunmayan Şiirleri 103

Tablo 5: Çeviriyazı Alfabesi 105

GİRİŞ

Klasik Türk Edebiyatı'nda müstakil divanlardan sonra en fazla bulunan yazma eserler, mecmualardır. Önemli kültür birikimlerinin yer aldığı mecmualar üzerinde son zamanlarda çalışmalar artmıştır. Mecmualarda şiir, nesir, tarih manzumeleri, lügaz, münşeaat, nâmeler, çeşitli faydalı bilgiler; kısacası her türlü konulardan ürün yer almaktadır. Bu da zengin bir birikimin mecmualarda olduğunun göstergesidir. Bazı şairlerin divanlarında yer almayan şiirleri, nesirleri veya divanı olmayan bazı şairlerin şiirleri, nesirleri çeşitli mecmualarda yer alabilmektedir. Bu nedenle ayrı bir önem arz eden mecmualar üzerinde yapılan çalışmalar her geçen gün artmaktadır.

Mecmua; Arapça "cemʿ(toplama, toplanma, bir araya gelme, getirilme)" kökünden türemiştir. Bir şair veya yazarın kendince oluşturduğu bir seçkidir aslında. Bu seçkiyi yapan kişi, o zamanın elverdiği imkana göre seçtiği yazıları bir kitap haline getirir. Mecmua, "toplanıp bir araya getirilmiş unasurlar" anlamına gelmektedir. Bir edebi tür olarak "farklı şair ve yazarlara ait metinlerin veya şiirlerin toplandığı eserlerin bütünü" anlamına gelmektedir.

Birçok nazım türü ve nazım şeklinin, genellikle ortak bir özelliği aranmaksızın toplandığı mecmualara, şiir mecmuaları denmektedir. "Mecmua-i eş'ar veya mecmuatü'l-eş'ar" adıyla kütüphanelerde kaydedilmiştir. "Derleme" anlamıyla kütüphanecilik literatürüne geçen mecmua, günümüzde ise "dergi" olarak adlandırılmaktadır. Klasik Türk edebiyatında ise daha çok el yazması olan ve farklı kişilere ait metinlerin bir araya getirildiği metinler bütünü olarak tarif edilebilir. [1]

Klasik Türk Edebiyatı'ndaki mecmualar oldukça çok çeşitlilik arz etmektedir. Bunları belli kategoriye göre sınıflandırmak oldukça güçtür. Zira bu mecmaualarda gazel, kaside, mesnevî, kıt'a, muhammes, murabba, tahmis, tesdis, terkib-bent, müsemmen, müseddes, lügazlar, muammalar vs. her konudan türleri ve biçimleri

[1] Fatih Köksal, "Şiir Mecûalarının Önemi ve 'Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi' (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, 1. bs. (İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012), 411.

ihtiva etmektedir. Bazı mecmualar sadece bir nazım türünü ihtiva eder, bazılarında ise çeşitlilik bulunmaktadır. Bu tamamen müstensihin edebi zevkine bağlı kalmıştır.

Mecmualar içerik olarak deyişler, hadisler, fetvalar, Allah'ın isimleri ve bunlara dair açıklamalar, tıbbi nasihatler, ilaç reçeteleri, büyü veya sihir ilmine dair bilgiler, aile hayatı ile ilgili bilgiler, astronomi ile ilgili bilgiler, doğum ve ölüm tarihleri, padişahların tahta çıkmasına düşürülen tarihler, önemli olaylara düşürülen tarihler, bulmacalar gibi yüzlerce farklı bilgileri ihtava edebilmektedir.[2]

Mecmuaların farklı farklı yazılış amaçları vardır. Kimisi mesleğine yeni başlarken karşılaştığı zorlukları kayddetmiş, kimisi unutulmamak için not almış, kimisi edebi zevkini yansıtan yazıları derlemiş. Hatta hasta olduğunda kullandığı ilaçları bile –ileride faydası olabilir düşüncesi ile- mecmuasına yazanlar vardır. Her ne amaçla yazılmışsa yazılmış olsun mecmualarda, gelecekte gerekli görülen bilgiler kaydedilmiştir. Bir dönemin mecmualarına bakıp o dönemde revaçta olan şairler hakkında da belli bir hükme varılabilir. Bir şairin şiirlerinin mecmualarda çokça geçmesi döneminde beğenildiğinin göstergesi sayılabilir. Bu nedenle mecmualar, hem bir bilgi kaynağı hem de edebiyat tarihi açısında eleştirel kaynaktır. Bu bilgiler ışığında mecmuaları geniş bir sınıflamaya almak önemlidir.[3]

Mecmuaların nasıl tasnif edilmesi gerektiği konusuna değinmeden önce, mecmuaların tasnifine engel olan durumların ne olduğunu şu şekilde sıralayabiliriz:

1. "Mecmuayı derleyenin kim olduğunun çoğu mecmualarda olmaması.
2. Bazı mecmuaların derleme tarihinin bilinememesi.
3. Dağınık ve düzensiz olan mecmuaların olması. Bazılarının tahtip olması sonucu birkaç mecmuanın birleştirilip tek bir mecmua haline getirilmesi.

[2]Tatjana Paic Vukic, "Mecmûa İncelemelerinin sınırları ve olanakları: Bosna mecmûalarında bir yaklaşım", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, çev. Zeynep Oktay, 1. bs. (İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012), 59-60.

[3] Mehmet Gürbüz, "Mecmuaların Tüketim Biçimleri Üzerine Kimi Tespitler", *Gazi Türkiyat*, 12 (Bahar 2013): 67-74.

4. Müstensihi belli olmayan bazı mecmuaların farklı hatlar ve farklı kişiler tarafından yazılması."[4]

Bu gibi sebeplerden ötürü mecmuaların tasnif edilmesi zorlaşmıştır. Mecmuaların çoğu, daha transkribe edilmemiş. Bundan ötürü şimdiye kadar çalışılmış mecualardan yola çıkılarak bazı tasnifler çeşitli şekillerde yapılmıştır.

"Günay Kut'un yaptığı tasnif:

I. Nazire Mecmuaları,
II. Seçme şiir mecmuaları (mecmua-i eş'ar, mecmua-i devavin),
III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesi ile oluşan mecmualar (mecmua-i edviye, mecmua-i ed'iye, mecmua-i tevârih, mecmua-i muammeyat, mecmua-i münşeat, mecmuatü'r-resâil gibi),
IV. Karışık mecmualar. Bu tür mecmualar nazım nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.
V. Tanınmış kişilerde veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmûalar." [5]

Atabey Kılıç mecmuaların tasnifi hakkında daha detaylı bir tasnif şekli ortaya koymuştur. "Bu tasnif şu şekildedir:

I. Cilt tertip hususiyetleri bakımından Mecmualar,
   a. Cönkler
   b. Mecmualar
II. Şekil bakımından Mecmualar,
   a. Manzum Metin Mecmuaları
   b. Mensûr Metin Mecmuaları
III. Dil bakımından Mecmualar,
   a. Arapça Mecmualar
   b. Farsça Mecmualar

[4] Atabey Kılıç, "Mecmûa tasnifine dair", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, 1. bs. (İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012), 75-79.

[5] Günay Kut, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi,Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, (İstanbul: Dergâh Yayınlar, 1986), 6:170.

c. Türkçe Mecmualar
d. Cönk Dilli Mecmualar

IV. Muhteva bakımından Mecmualar,
a. Din konulu
b. Tasavvuf konulu
c. İlm-i Nücûm / Fal ve Remil konulu
d. Hikâye / Latîfe konulu
e. Hezel ve Hiciv konulu
f. Edviye konulu
g. Mûsikî konulu
h. Hat ve Kitâbet konulu

V. Şahısların tertip ettiği Mecmualar veya şahıslar için tertip edilen mecmualar."[6]

"Edebiyat tarihimiz bakımından çok önemli olan mecmuaları Agâh Sırrı Levend, şu şekilde tasnif etmektedir:

I. Nazireler Mecmuaları,
II. Meraklılarınca Toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuaları,
III. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,
IV. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen Mecmualar,
V. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar."[7]

Mecmualar hem farklı yüzyıllardaki farklı şairleri hem de farklı türdeki birçok metni ihtiva etmesi bakımından oldukça zengin bir içeriğe sahiptir. Bir milleti ayakta tutan unsurlardan biri kültürdür. Milletin yıllar boyunca devam eden kültür birikimini içeren önemli eserlerden biri de mecmualardır. Mecmualar kültür

[6] Atabey Kılıç, "Mecmûa Tasnifine Dair", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012), 80-96.

[7] Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, (Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988), 166-167.

birikimine ait farklı metinleri, zengin içerikleri barndırır. Hem Klasik Türk Edebiyatı hem Halk Edebiyatı hem deTekke ve Tasavvuf edebiyatı ürünlerini bir arada ihtiva edebilir. Aynı zamanda tarihi kaynaklık özelliği olan mecmualar da olabilmektedir.

Bu sebeple edebiyat tarihçileri, edebiyatçılar, Türkologlar, tarihçiler ve bilim adamları için herhangi bir konuyu aydınlatan bilgiler veya metinler, mecmualarda yer alabilmektedir. Çoğu zaman hiçbir yerde bulamdığımız bir kültürel bilgiyi mecmualarda bulabiliriz.

Şiir mecmualarında gazel, kaside, kıt'a, murabba, muhammes, tahmis, müseddes, müsemmen vb. nazım şekilleri ile yazılmış birçok şiir ve seçilmiş beyitler bulunmaktadır. Mecmuayı önemli kılan başka unsur da şairlerin divanında dahi geçmemiş veya herhangi bir sebepten dolayı kaybolmuş manzumeler de mecmualarda yer alabilmektedir. Bu sebeple mecmuanın muhteviyatını incelemek klâsik edebiyat için oldukça önemlidir. Veya edebiyat tarihinde sayfalar arasında kaybolan, unutulan şair ve eserleri gün yüzüne çıkarmada çok önemli bir rol aynarlar.[8]

Mecmualardan, dönemin dil yapısı hakkında karanlıkta kalan kısımlar için bilgiler yer alabilmektedir. Aynı zamanda şairlerin divanlarında bazen yırtılmış veya kaybolmuş şiirleri mecmualardan bulup eksiklikleri tamamlamak mümkün olabilmektedir. Mecmuaların katkıları; mecmuaları incelendikçe ve mecmuaların çevirileri yapıldıkça zamanda daha da artmış olacaktır.

[8] Ozan Yılmaz, "Metin Te'sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 1 (2008): 255-280.

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

1.1.KOÇ ÜNİVERSİTESİ SUNA KIRAÇ KÜTÜPHANESİ 28 NUMARALI MS 58 MECMŪʿASI

Koyu kahverenkli, zencirekli, ortası kadife kaplı, cönk şeklinde olan mecmuada 67 varak bulunmaktadır. 147x225 (130x210) mm. ebadında; beyaz, soyullu, filigranlı kağıt üzerine bazı sayfalar 3 sütun, çoğu sayfaları ise 2 sütun halinde, değişken satır sayılarının olduğu ve hemen hemen sayfalardaki tüm boşluklar dolu ve yazılar rik'a hattıyla yazılmıştır.

Mecmuada müstensihin adı ve mecmuanın istinsah tarihi bulunmamaktadır. 19.yy.a ait şiirlerin mecmuada yer almasından yola çıkarak 19.yy.da veya sonrasında istinsah edilmiştir.

1.1.1. Şekil Bakımından İncelenmesi

Mecmuayı üç bölüm halinde inceleyebiliriz. Mecmuanın ortasında 18a ile 35b arasında küçük bir divançe yer almaktadır. Bu sebeple mecmuada yer alan divançeden önceki kısmı ve soraki kısmı ayrı bölüm olarak inceleyeceğiz. Eseri üç parça halinde inceleyip, her bölümü ayrı ayrı tavsif edip her bölümün problemli kısımlarını da ayrı ayrı olarak belirteceğiz. Şekil olarak bölümlerin özellikleri şöyledir:

a. 1a – 17b: 17 yaprak, 147x225 (130x210) mm. ebadında filigranlı kağıt üzerine, çoğunlukla çift sütun halinde -fakat tek sütun halinde ve düzensiz bir şekilde yazılan sayfalar da var- mısralar alt alta gelecek şekilde ortalama 22 satır, rik'a hattıyla yazılmıştır.

92 beyt, 34 gazel, 26 kıt'a, 8 rübâî, 5 kaside, 5 müseddes, 2 mesnevî, 2 tesdîs, 2 dize, 2 mensur yazı, 3 murabba, 1 tahmis bulunmaktadır. Bazı sayfalar kırmızı başlıklı (6b, 7a, 7b, 8b, 9a, 9b, 10a, 10b, 11a, 11b, 12a, 13a), diğer başlıklar siyahtır. Şiirlerin tamamı siyah mürekkeple yazılmış. Şiirlerde geçen bütün mahlasların üst kısmı çizilip belirtilmiş. Sayfaya sığmayan bazı beyit ve dizeler aşağıdan yukarıya doğru yazılmış. Ayrıca bazı şiirler de aşağıdan yukarıya doğru yazılmıştır.

Başı: Rahm ider yok bana hiç nâlelerimden gayrı
Hiç bir ağlar bulamam çeşm-i terimden gayrı

Sonu: Bend-i elemden kıl rehâ
Dermânde-em feryâd res

b. 18a – 35b: 17 yaprak, 147x225 (130x210) mm. ebadında filigranlı kağıt üzerine, çoğunlukla 3 sütun halinde -2 sütun şeklinde yazılan sayfalar da var-mısralar alt alta gelecek şekilde ortalama 22 satır, rik'a hattıyla yazılmıştır.

153 gazel, 41 beyt, 36 kıt'a, 4 rübâî, 3 müstezat, 1 kaside, 1 mesnevî, 1 tercî-bent bulunmaktadır. Bu bölümdeki tüm başlıklar siyah mürekkeple yazılmıştır. Bütün şiirler de siyah mürekkeple yazılmıştır. Şiirlerdeki tüm mahlasların üstü kısmı çizilip mahlas belirtilmiştir. Bazı sayfalar iki sütun halinde (18a, 18b, 19a, 28a, 32a, 35a), 31b tek sütun halinde, diğer sayfalar ise 3 sütun halindedir. Beyitler birbirine yakın yoğun bir şekilde yazılmıştır. Beyitler ve şiirler arasında boşluklar aynı, sayfanın tamamı tek şiirmiş gibi yazılmış, arada boşluklar bırakılmamış. Bazı beyitler aşağıdan yukarı yazılıp safya kenarlarındaki boşluklar doldurulmuştur. Tüm şiirlerden sonra "temme, temmet" anlamına gelen mim(م) işareti konulmuş, şiirin bittiği gösterilmiştir.

Başı: İlâhî aşkının nârı dilim pervâne itmişdir
O âteş hem yakup aklım beni divâne itmişdir

Sonu: Gamdan halâs iderse ider kalbi Kirdigâr
Tedbîr ile devâsı anın olmaz âşikâr

c. 35b – 67b: 33 yaprak, 147x225 (130x210) mm. ebadında filigranlı kağıt üzerine, çoğunlukla 2 sütun halinde -3 sütun şeklinde yazılan sayfalar da var(47b, 48a, 49a, 50b, 51a, 51b, 52a)- mısralar alt alta gelecek şekilde ortalama 22 satır, rik'a hattıyla yazılmıştır.

67 gazel, 52, kıt'a, 50 beyit, 11 kaside, 5 murabba, 5 tahmis, 4 muhammes, 2 mesnevî, 1 müseddesi, 1 dize bulunmaktadır. 63b, 64a, 64b, 65a, 65b, 66b sayfaları boştur. Bu bölüm; düzensiz bir şekilde yazılmış, yazılar iç içe girip birbirine karışmış vaziyettedir. Sayfalar 2 ve 3 sütun halinde karışık şekilde yazılmış. İki sütun halinde olanlar: 35b-43a, 44a-47a, 49b, 50a, 52b-54a, 55a-59b, 60b-62b. Üç sütun halinde olanlar: 43b, 47b-49a, 50b-52a, 54b, 60a. 63a'da tek bir beyit yer almaktadır, bu beytin latin alfabesi ile çevirisi alta kırmızı kalemle yazılmış. İki şiir kırmızı renkli kalemle yazılmış, diğer tüm şiirler siyah mürekkeple yazılmıştır. Bazı şiir başlıkları kırmızı reknli, diğerleri ise siyahtır. Bazı beyitler aşağıdan yukarı, bazıları yukarıdan aşağıdaya doğru safya aralarındaki boşluklara yazılmış.

Başı: Yetişmez mi bu rütbe eşk-i çeşm-i arzû dökdüm
Senin-çün ey sehî-serv-i revânım âb-rû dökdüm

Sonu: Kanı bunda gelen hânlar kamusı verdiler cânlar
Çü nâzik beslemiş tenler olupdur toprağa yeksân

1.1.2. Muhteva Bakımından İncelenmesi

Mecmua şekil olarak üç bölüm halinde incelenip bölümler hakkında şekil bilgisi verilmiştir. Muhteva bölümünde ise şairler ve şiirlere yönelik genel bir değerlendirme yapıldıktan sonra şairleri ve şairlerin şiirlerini alfabetik sıraya göre tablo halinde verilmiştir. Ayrıca tüm şiirlere şiir numarası verilip mecmuanın tamamı tablo halinde görünmesi sağlanmıştır.

35b ve 36a'daki 432. gazel ile 433. gazel farklı bir sanat ile yazılmıştır. Bu gazeller, her kelimenin son harfi bir sonraki kelimenin ilk harfi olmak şeklinde

yazılmıştır ve bir sonraki kelimenin baş harfi yazılmamıştır. Bu harfleri, köşeli parantez olarak ekledik. Birkaç beytini örnek verirsek nasıl olduğu daha iyi anlaşılır:

1. [B]ehce-i [i]kbâl-i [l]âmiʿ [ʿ]âli-i [a]ʿyân-[n]işân
   [N]eyyir-i [r]ûşen- [n]ihâd u [v]âliy-i [e]ncüm-[m]ekân

2. Saf-der-i [r]ezm-i [m]aʿârif [f]âris-i [s]erver-[r]eviş
   [Ş]ehriyâr-ı [r]ütbe-i [a]ʿlâm-i [m]ülk-i kün-fekân

3. Mâlik-i [k]ilk-i [k]emâl ü [v]âsık-ı [k]adr-i [r]efî
   [ʿ]Ârif-i [f]âzıl [l]ebîb-i [b]ehre-i [e]hl-i [l]isân

Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî'ye ait olan 14a'daki 172. gazel de farklı bir sanat ile yazılmış. Hurufiliği benimseyen Nesîmî, bu gazelini de o anlayışla yazmıştır. Gazelde geçen rakamlar, rakamla yazılmamıştır. Rakamın karşılığı kadar nokta konulmuştur.

Mecmuada 625 şiir, 2 nesir bulunmaktadır. Tespit edilen 119 şair bulunmaktadır. Kime ait olduğu tespit edilemeyen şiirler 130 tanedir. Mecmuada 255 gazel, 114 kıt'a, 17 kaside, 12 rübâî, 183 beyt, 6 müseddes, 6 tahmis, 8 murabba, 4 mesnevî, 4 muhammes, 3 müstezat, 3 tane müstakil dize, 2 tesdîs, 1 tane şarkı, 1 mektup, 1 parça nesir, 1 tercî-bent, 11 tane de daha nazım şeklini tespit edemediğimiz nazım şekli bulunmaktadır.

1.1.2.1.Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri

Mecmuadaki şiirleri; şiir numarası sırasına göre şiirin türü, şiirin beyit/bent sayısı, vezin ve vezinlerin bahirleri, mecmuanın tamamını görüntüleyecilecek şekilde tablo halinde şu şekilde ele alınmıştır.

Tablo 1: Mecmuadaki Şair ve Şiirler

Şiir Numaraları	Şâirler	Şiir Türü	Beyit/Bent Sayısı	Şiirin Vezni	Şiirin Bahri
1.	**Fâzıl**	Müsed-des	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
2.	**?**	Beyt	1	?	?
3.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
4.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
5.	**Nâbî**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
6.	**Avnî**	Gazel	9	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
7.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
8.	**Vehbî**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
9.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Hezec
10.	**Nefî**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Hezec
11.	**Koca Râgıb Paşa**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
12.	**Şevket**	Tahmis	6	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
13.	**?**	Kıt'a	10	?	?
14.	**?**	Kıt'a	8	?	?
15.	**?**	Beyt	1	?	?
16.	**?**	Gazel	2	?	?
17.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Hezec
18.	**?**	Beyt	1	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteş
19.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
20.	**?**	Beyt		Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün	Recez
21.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
22.	**?**	Gazel	6	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
23.	?	Mesnevî	3	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
24.	**Necîb-i Kâşî**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
25.	**Ğaniyy-i Keşmîrî**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün	Hezec
26.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif

27.	**Şeyhî**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
28.	**Şeyhî**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
29.	**?**	Gazel	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
30.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
31.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
32.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
33.	**Şeyhî**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
34.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
35.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
36.	**Fuzûlî**	Gazel	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
37.	**Monlâ Hünkâr**	Beyt	1	Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün	Recez
38.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
39.	**Taşlıcalı Yahyâ**	Gazel	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
40.	**?**	Beyt	1	Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿūl	Mütekâ-rib
41.	**?**	Beyt	1	?	?
42.	**?**	Beyt	1	?	?
43.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
44.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
45.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
46.	**?**	Kıt'a	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
47.	**Ebü'l- Mevahib**	Beyt	1	?	?
48.	**Mevlana Celaleddin Rûmî**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
49.	**Sâdî-i Şirâzî**	Beyt	1	Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿūl	Mütekâ-rib
50.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
51.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
52.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
53.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Hezec
54.	**Bağdatlı Rûhî**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Hezec
55.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
56.	**?**	Beyt	1	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteṣ
57.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
58.	**Bağdatlı Rûhî**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Hezec
59.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
60.	**Meşâmî**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
61.	**?**	Beyt	1	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteṣ

62.	**Emrî**	Beyt	1	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteṣ
63.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
64.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
65.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
66.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
67.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
68.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
69.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
70.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
71.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ(Fâ)	Ahreb
72.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
73.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
74.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
75.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
76.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
77.	**Gazi Giray Han**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
78.	**Râşid (Vakanüvis) Mehmed Râşid Efendi**	Kıt'a	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
79.	**Bosnalı Sâbit**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
80.	**Bosnalı Sâbit**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
81.	**?**	?	?	?	?
82.	**Enverî**	Rübâî	2	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)	Ahreb
83.	**?**	Kaside	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
84.	**Feyzî**	Gazel	4	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
85.	**Enverî**	Rubai	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿ	Hezec Ahreb
86.	**Nevâyî, II. Mengli Giray**	Gazel	5	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Hezec
87.	**Behiştî**	Gazel	6	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Hezec
88.	**Nâbî**	Kıt'a	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
89.	**Nâbî**	Kıt'a	9	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
90.	**Silahdâr İbrâhîm Paşa**	Kıt'a	6	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
91.	**Mantıkî**	Rübâî	1	Mefʿūlün Mefʿūlü Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl) Mefʿūlün Fāʿilün Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl) Mefʿūlü Mefāʿilün Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)	Ahrem

92.	**Şifâî**	Rübâî	1	Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlü Fa‘(Fā‘) Mef‘ūlün Fā‘ilün Mefā‘īlü Fe‘ūl(Fe‘īl) Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlün Fa‘(Fā‘)	Ahreb Ahrem Ahreb
93.	**Câmî**	Rübâî	1	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūl(Fe‘īl) Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūlün Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlün Fa‘(Fā‘) Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlü Fe‘ūl(Fe‘īl)	Ahreb
94.	**Nizâmî**	Rübâî	1	Mef‘ūlün Fā‘ilün Mefā‘īlün Fa‘(Fā‘) Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlün Fa‘(Fā‘)	Ahrem Ahreb
95.	**Şifâî**	Rübâî	1	Mef‘ūlü Mefā‘īlün Mef‘ūlün Fa‘ (Fā‘) Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlün Fa‘(Fā‘) Mef‘ūlü Mefā‘īlün Mef‘ūlü Fe‘ūl(Fe‘īl)	Ahreb
96.	**Nesîmî, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî**	Rübâî	1	Mef‘ūlü Mefā‘ilün Mefā‘īlün Fa‘(Fā‘) Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūl(Fe‘īl)	Ahreb
97.	**?**	Nesir	?	?	?
98.	**‘İzzet Monlā, Keçeci-Zâde İzzet Molla**	Rübâî	1	Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fe‘ūl(Fe‘īl)	Ahreb
99.	**?**	Beyt	1	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün	Hezec
100.	**?**	Beyt	1	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Remel
101.	**Koca Râgıb Paşa**	Beyt	1	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Remel
102.	**?**	Beyt	1	Mef‘ūlü Mefā‘ilün Fe‘ūlün	Hezec
103.	**‘Alī**	Kıt’a	5	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Remel
104.	**Abdu’l-Kâdir Geylânî**	Beyt	1	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Remel
105.	**?**	Beyt	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Remel
106.	**Mevlânâ Câmî Kuddise Sırruhû**	Beyt	1	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün	Hezec
107.	**?**	Kıt’a	2	Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün	Mücteṣ
108.	**Koca Râgıb Paşa**	Beyt	1	Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün	Remel
109.	**?**	Beyt	1	Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün	Hezec
110.	**Kemâl Paşa**	Nesir	1		
111.	**Mevlana Celaleddin Rûmî**	Rubai	1	Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün	Münserih
112.	**Kazasker Hâcı Mustafâ İzzet Efendi**	Beyt	1	Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün	Remel

113.	**Seyyid Vehbî**	Gazel	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
114.	**Mucîb**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
115.	**?**	Dize	1	?	?
116.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
117.	**?**	Gazel	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
118.	**Dâvûd Paşa**	Kıt'a	2	?	?
119.	**İmâmu'ş-Şâfiî**	Kıt'a	2	?	?
120.	**?**	Kıt'a	2	?	?
121.	**?**	Murabba	1	?	?
122.	**Yûnus Emre**	Beyt	1	Hece vezni	
123.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
124.	**?**	Murabba	1	?	?
125.	**?**	Kıt'a	2	?	?
126.	**?**	Kıt'a	3	?	?
127.	**Esrar Dede**	Tesdîs	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
128.	**Kemâl Paşa**	Kıt'a	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
129.	**?**	Gazel	2	?	?
130.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
131.	**Ziyâ**	Tesdîs	4	Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün	Seriʿ
132.	**Sâ'ib-i Tebrîzî**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
133.	**Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî**	Rubai	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)	Ahreb
134.	**Mehmet Memduh Paşa, Faik ve Memduh**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
135.	**?**	Kıt'a	2	?	?
136.	**?**	Beyt	1	?	?
137.	**Câzim**	Kıt'a	2	Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün	Recez
138.	**Hazret-i Hüseyin**	Kıt'a	11	?	?
139.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
140.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Hezec
141.	**Vecîhî**	Gazel	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
142.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
143.	**Vecîhî**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel

144.	**Vecîhî**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
145.	**Vecîhî**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
146.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
147.	**Vecîhî**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
148.	**Vecîhî**	Gazel	9	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
149.	**Vecîhî**	Gazel	6	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
150.	**?**	Kaside	10	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
151.	**Raûf**	Kaside	30	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
152.	**Sıdkî**	Kaside	29	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
153.	**Avnî**	Kaside	23	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
154.	**Râmiz, Râmiz Abdullah Paşa**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
155.	**Savtî**	Müsed-des	4	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
156.	**Fuzûlî**	Müsed-des	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
157.	**Nâilî**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
158.	**?**	Mesnevî	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
159.	**?**	Gazel	7	?	?
160.	**Sâfî Baba**	Gazel	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
161.	**Nefî**	Kıt'a	11	Müstefʿilātün Müstefʿilātün	Recez
162.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
163.	**Pertev, Muvakkit-zâde Muhammed Pertev**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
164.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
165.	**Nâilî**	Gazel	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
166.	**?**	Kıt'a	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
167.	**Nâilî**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
168.	**Hâfız ʿAbdu'llāh Efendi**	Dize	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
169.	**Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
170.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
171.	**Râtib, Hacı Mahmûd Râtib**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel

	Bey				
172.	**Nesîmî, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî**	Gazel	3	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
173.	**?**	Gazel	3	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
174.	**Nâilî**	Gazel	7	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
175.	**Nâilî**	Müsed-des	8	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
176.	**Hasan Nazîf Dede**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
177.	**Hasan Nazîf Dede**	Gazel	5	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
178.	**Hasan Nazîf Dede**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteş
179.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
180.	**?**	Müsed-des	8	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
181.	**Murâd Hân (I. Murâd)**	Mensur Mektup	1		
182.	**Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
183.	**Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
184.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
185.	**?**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
186.	**?**	Gazel	6	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
187.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
188.	**Hayrî**	Murabba	16	Müstefʿilün Müstefʿilün	Recez
189.	**Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde**	Gazel	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
190.	**Nihād**	Kaside	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
191.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	
192.	**Nihâd**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
193.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
194.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ

195.	**Nihâd**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
196.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
197.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
198.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
199.	**Nihâd**	Gazel	5	Mef ʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
200.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
201.	**Nihâd**	Kıt’a	4	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
202.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
203.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
204.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
205.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
206.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
207.	**Nihâd**	Gazel	3	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
208.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
209.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
210.	**Nihâd**	Gazel	5	Mef ʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
211.	**Nihâd**	Gazel	7	Mef ʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
212.	**Nihâd**	Gazel	9	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
213.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
214.	**Nihâd**	Gazel	6	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
215.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
216.	**Nihâd**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
217.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
218.	**Nihâd**	Gazel	5	Mef ʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
219.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
220.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
221.	**Nihâd**	Gazel	4	Mef ʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
222.	**Nihâd**	Gazel	5	Mef ʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
223.	**Nihâd**	Mesnevî	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
224.	**Nihâd**	Gazel	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
225.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
226.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
227.	**Nihâd**	Gazel	3	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
228.	**Nihâd**	Gazel	5	Mef ʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
229.	**Nihâd**	Gazel	3	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
230.	**Nihâd**	Gazel	6	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
231.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel

232.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteṣ
233.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
234.	**Nihâd**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
235.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
236.	**Nihâd**	Gazel	3	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
237.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
238.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
239.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
240.	**Nihâd**	Gazel	9	Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün	Münserih
241.	**Nihâd**	Gazel	3	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
242.	**Nihâd**	Gazel	3	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
243.	**Nihâd**	Gazel	2	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
244.	**Nihâd**	Gazel	4	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
245.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteṣ
246.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün	Hezec
247.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
248.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteṣ
249.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Mefāʿîlü Mefāʿîlü Feʿūlün	Ahreb
250.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
251.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün	Hezec
252.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün	Hezec
253.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
254.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
255.	**Nihâd**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
256.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteṣ
257.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
258.	**Nihâd**	Gazel	4	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
259.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
260.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
261.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
262.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
263.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün	Hezec
264.	**Nihâd**	Gazel	8	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
265.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteṣ
266.	**Nihâd**	Gazel	6	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
267.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel

268.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
269.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
270.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
271.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
272.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
273.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
274.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
275.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
276.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
277.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
278.	**Nihâd**	Gazel	4	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
279.	**Nihâd**	Gazel	8	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
280.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
281.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
282.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
283.	**Nihâd**	Gazel	4	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
284.	**Nihâd**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
285.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
286.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
287.	**Nihâd**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
288.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
289.	**Nihâd**	Kıt’a	6	Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün	Seriʿ
290.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
291.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
292.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
293.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
294.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
295.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
296.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
297.	**Nihâd**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
298.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
299.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
300.	**Nihâd**	Gazel	4	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
301.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
302.	**Nihâd**	Gazel	5	Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün	Münse-rih
303.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel

304.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	Hezec
305.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefâʿilün Feʿilātün Mefâʿilün Feʿilün	Müctes̲
306.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	Hezec
307.	**Nihâd**	Gazel	6	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	Hezec
308.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	Hezec
309.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
310.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	Hezec
311.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
312.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
313.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	Hezec
314.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
315.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefâʿilün Feʿilātün Mefâʿilün Feʿilün	Müctes̲
316.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefâʿilün Feʿilātün Mefâʿilün Feʿilün	Müctes̲
317.	**Nihâd**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
318.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefâʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
319.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿūlün	Ahreb
320.	**Nihâd**	Gazel	4	Mefâʿilün Feʿilātün Mefâʿilün Feʿilün	Müctes̲
321.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefâʿilün Feʿilātün Mefâʿilün Feʿilün	Müctes̲
322.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	Hezec
323.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefâʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
324.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	Hezec
325.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün Mefâʿîlün	Hezec
326.	**Nihâd**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
327.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefʿūlü Mefâʿîlün Mefʿūlü Mefâʿîlün	Hezec
328.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefʿūlü Mefâʿîlü Mefâʿîlü Feʿūlün	Ahreb
329.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
330.	**Nihâd**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
331.	**Nihâd**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
332.	**Nihâd**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
333.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefâʿilün Feʿilātün Mefâʿilün Feʿilün	Müctes̲
334.	**Nihâd**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
335.	**Nihâd**	Gazel	7	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefâʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
336.	**Nihâd**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefâʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ
337.	**Nihâd**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
338.	**Nihâd**	Gazel	2	Feʿilātün Mefâʿilün Feʿilün	Hafif
339.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
340.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Mefâʿilün Feʿilātün Mefâʿilün Feʿilün	Müctes̲

341.	**Nihâd**	Gazel	9	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
342.	**Nihâd**	Müstezat	5	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
343.	**Nihâd**	Müstezat	5	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
344.	**Nihâd**	Müstezat	5	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
345.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
346.	**Nihâd**	Gazel	2	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
347.	**Nihâd**	Rübâî	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)	Ahreb
348.	**Nihâd**	Gazel	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
349.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
350.	**Nihâd**	Gazel	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
351.	**Nihâd**	Rübâî	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ	Ahreb
352.	**Nihâd**	Gazel	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
353.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
354.	**Nihâd**	Gazel	2	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
355.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
356.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
357.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
358.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
359.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
360.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
361.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
362.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
363.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
364.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
365.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
366.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
367.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿūlün	Hafif
368.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
369.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
370.	**Nihâd**	Rübâî	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿilün Faʿ	Ahreb
371.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün	Hafif
372.	**Nihâd**	Rübâî	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ	Ahreb
373.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
374.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
375.	**Nihâd**	Gazel	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
376.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif

377.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̱
378.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
379.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
380.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
381.	**Nihâd**	Kıt’a	9	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
382.	**Nihâd**	Gazel	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
383.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
384.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
385.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
386.	**Nihâd**	Kıt’a	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
387.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
388.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
389.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
390.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
391.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
392.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
393.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
394.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
395.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
396.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
397.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
398.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
399.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
400.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
401.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
402.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
403.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
404.	**Nihâd**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
405.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
406.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
407.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
408.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
409.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
410.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
411.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̱
412.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Hafif
413.	**Nihâd**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel

414.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
415.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
416.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün	Recez
417.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
418.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
419.	**Nihâd**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
420.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün	Hezec
421.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
422.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
423.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Müctes̲
424.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
425.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
426.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
427.	**Nihâd**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
428.	**Nihâd**	Tercî-bent	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
429.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
430.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	11	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
431.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
432.	**?**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
433.	**Şerîfî**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
434.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
435.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Gazel	9	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
436.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
437.	**?**	Gazel	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
438.	**?**	Kıt'a	2	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
439.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	10	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
440.	**Safvet**	Gazel	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel

441.	**Râtib**	Gazel	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
442.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
443.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
444.	**Râtib**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
445.	**Nâmık, Namık Kemal**	Gazel	13	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
446.	**Ahmed Râşid Âmedî**	Gazel	7	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
447.	**Nâmık, Namık Kemal**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
448.	**Vecîhî**	Gazel	5	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteṣ
449.	**Nâmık, Namık Kemal**	Gazel	6	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
450.	**?**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
451.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
452.	**Râtib**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
453.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
454.	**Sünbül-zâde, Vehbî Mehmed Efendi**	Kaside	21	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
455.	**Hayrî**	Gazel	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
456.	**Nâmık, Namık Kemal**	Gazel	11	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
457.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	15	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
458.	**Ahmed Cevdet Paşa**	Kıt'a	6	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
459.	**Kemāl-Pāşā-zāde**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
460.	**Sâmî, Abdurrahman Paşa**	Kıt'a	5	Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün	Recez
461.	**Senîh**	Kıt'a	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
462.	**Gâlib, Abdulhalîm**	Kıt'a	11	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel

	Gâlib				
463.	**Sâlim**	Kaside	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
464.	**Nûrî**	Kıt'a	1	Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün Mefāʿîlün	Hezec
465.	**Enver**	Kıt'a	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
466.	**Enver**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
467.	**Enver**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
468.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Kaside	39	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
469.	**Hâlis**	Kaside	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
470.	**Nihâd**	Gazel	2	Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Remel
471.	**Muhyi'd-dîn-i Arabî**	Kıt'a	2	?	?
472.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Kaside	63	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
473.	**Nazîm**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
474.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
475.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
476.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
477.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
478.	**Keçecizâde Mehmed Fuad Paşa**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
479.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
480.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Gazel	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
481.	**Avnî**	Kıt'a	2	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿîlü Fāʿilün	Mużāriʿ

482.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
483.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
484.	**Hasan Nazîf Dede**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
485.	**Kâmil**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
486.	**Münîb**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
487.	**Avnî**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
488.	**Sıdkî**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
489.	**Vasfî**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
490.	**Reşâd**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
491.	**Râtib**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
492.	**Vecîhî**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
493.	**Sâlih**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
494.	**Ârif, Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi**	Kaside	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
495.	**Gâlib, Şeyh Gâlib**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
496.	**?**	Gazel	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
497.	**Hâfız**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
498.	**Hâfız**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
499.	**Hâfız**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
500.	**Hâfız**	Gazel	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
501.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
502.	**Nihâd**	Gazel	6	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
503.	**Nihâd**	Gazel	6	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
504.	**Nihâd**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
505.	**Nihâd**	Beyt	1	Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿūl	Mütekârib
506.	**Azîz**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
507.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Kıt'a	3	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
508.	**Hâfız**	Mesnevî	11	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel

	Sâlih Nâ'ilî Efendi				
509.	**Râşid**	Kaside	6	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
510.	**Hüsnî, Hüsnî Paşa, Hüseyin Hüsnî Paşa**	Kaside	58	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
511.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Kıt'a	6	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
512.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	8	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
513.	**Azîz**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
514.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
515.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
516.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
517.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Kıt'a	2	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
518.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
519.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
520.	**Hâfız,**	Beyt	1	Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün	Seriʿ

	Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa				
521.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Mesnevî	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
522.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
523.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Tahmis	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
524.	**Vahdetî Şeyh Abdü'l-Gafûr Vahdetî Efendi**	Tahmis	9	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
525.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
526.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Kıt'a	13	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
527.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Gazel	3	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
528.	**Yavuz Sultân Selîm**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
529.	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	Muhammes	9	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
530.	**Câzim /Hâfız, Hasırcı-**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel

	Zâde Hâfız Mehmed Ağa				
531.	**Râmî**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
532.	**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**	Gazel	5	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
533.	**Nâmık, Namık Kemal**	Gazel	10	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
534.	**Azîz**	Gazel	6	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
535.	**Hikmet**	Gazel	9	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
536.	**Muhlis, Es'ad Muhlis Paşa**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
537.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Kıt’a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
538.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Kıt’a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
539.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Kıt’a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
540.	**Vecîhî**	Gazel	8	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
541.	**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**	Gazel	6	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
542.	**Azîz**	Tahmis	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
543.	**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**	Gazel	6	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
544.	**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**	Gazel	7	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
545.	**Hâfız Sâlih Nâ’ilî Efendi**	Kıt’a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel

546.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Gazel	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
547.	**?**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
548.	**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**	Gazel	8	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
549.	**Nûrî, Halil Nûrî Bey**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
550.	**Nâmık, Namık Kemal / Râmî**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
551.	**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
552.	**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde / Nâmık, Namık Kemal**	Gazel	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
553.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
554.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
555.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Kaside	65	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
556.	**Azîz**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
557.	**Azîz**	Gazel	5	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
558.	**?**	Kıt'a	2	?	
559.	**Rüşdî**	Tahmis	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
560.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
561.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
562.	**?**	Beyt	1	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
563.	**Beliğ Mehmed Emin**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel

564.	**Muhlis, Es'ad Muhlis Paşa**	Tahmis	7	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
565.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Gazel	7	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
566.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Gazel	2	Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün	Mücteş
567.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
568.	**Hâzık, Seyyid Mehmed Efendi**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ
569.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Gazel	4	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
570.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Gazel	2	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
571.	**Seyyid Vehbî, Hüseyin**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
572.	**Koca Râgıb Paşa**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)	Ahreb
573.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
574.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Kıt'a	17	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
575.	**Ârif**	Kaside	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
576.	**Ârif**	Kaside	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
577.	**Süleymân Efendi Hazretleri**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
578.	**Râsim Efendi**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
579.	**Azîz**	Gazel	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
580.	**Azîz**	Gazel	6	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
581.	**?**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
582.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün	Mużāriʿ

583.	**Fennî**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
584.	**Fennî**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
585.	**Ârif Beg**	Beyt	1	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
586.	**Enver**	Gazel	5	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
587.	**Neşʾet**	Muham-mes	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
588.	**Neşʾet**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
589.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
590.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
591.	**Nihâd**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
592.	**Nihâd**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
593.	**Âcizî**	Kıt'a	2	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
594.	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	Gazel	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
595.	**?**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
596.	**?**	Kıt'a	2	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
597.	**?**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
598.	**Azîz**	Kıt'a	2	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
599.	**?**	Beyt	1	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
600.	**Hacı Ârif Bey**	Şarkı	4	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün	Hezec
601.	**Zühdî**	Gazel	5	Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün	Hezec
602.	**Fuzûlî**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
603.	**Sadullah Paşa**	Kıt'a	2	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	Remel
604.	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	Kıt'a	5	Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün	
605.	**Nâmık, Namık Kemal**	Muham-mes	4	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
606.	**?**	Muham-mes	4	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
607.	**Kâmil**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
608.	**Kâmil**	Gazel	5	Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün	Remel
609.	**Kâmil**	Gazel	5	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb
610.	**?**	Kıt'a	2	?	?
611.	**Sultan III. Murâd**	Beyt	1	Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün	Ahreb

612.	**Nâmık, Namık Kemal**	Murabba	6	Müstef῾ilün Müstef῾ilün	Recez
613.	**?**	Beyt	1	Mef῾ūlü Fā῾ilātü Mefā῾īlü Fā῾ilün	Mużāri῾
614.	**Nedîm**	Murabba	3	Fe῾ilātün Fe῾ilātün Fe῾ilātün Fe῾ilün	Remel
615.	**?**	Beyt	1	Fe῾ilātün Fe῾ilātün Fe῾ilātün Fe῾ilün	Remel
616.	**?**	Gazel	2	Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilün	Remel
617.	**?**	Murabba	1	Hece ölçüsü	
618.	**Sâfî**	Murabba	3	Hece ölçüsü	
619.	**Nâbî**	Beyt	1	Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün	Hezec
620.	**Vâsıf, Vâsıf Osman Bey**	Müsed-des	6	Fe῾ilātün Fe῾ilātün Fe῾ilātün Fe῾ilün	Remel
621.	**?**	Gazel	3	Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün	Hezec
622.	**?**	Beyt	1	Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün	Hezec
623.	**?**	Beyt	1	Fe῾ilātün Fe῾ilātün Fe῾ilātün Fe῾ilün	Remel
624.	**?**	Dize	1		
625.	**Ken'ân, Yûsuf Ken'ân Bey, Maraşlı**	Murabba	2	Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilün	Remel
626.	**Rıfat Baba, Abdurrahman**	Beyt	1	Mef῾ūlü Fā῾ilātün Mef῾ūlü Fā῾ilātün	Mużāri῾
627.	**?**	Beyt	1	Fā῾ilātün Fā῾ilātün Fā῾ilün	Remel
628.	**?**	Gazel	2	Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün Mefā῾īlün	Hezec

1.1.2.2.Mecmuanın Şair ve Şiir Dizini

Aşağıdaki tabloda şairler mahlasları ve isimleri alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Tespit ettiğimiz şairlerin yaşadıkları yüzyıllar ve mecmuada geçen şiirlerinin sayıları ile şiir numaraları da belirtilmiştir. Kim olduğunu tespit edemediğimiz şairler de tabloya şiir numaraları ile eklenmiştir.

Tablo 2: Mecmuadaki Şair ve Şiir Dizini

Şâirlerin Yaşadığı Yüzyıllar	**Şâirler**	**Toplam Şiir Sayısı**	**Şiir Numaraları**
XI	**Abdu'l-Kâdir Geylânî**	1	104
?	**Âcizî**	1	593
XIX	**Ahmed Cevdet Paşa**	1	458
XVIII	**Ahmed Râşid Âmedî**	1	446
XIX	**Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî**	1	133
?	**Alî**	1	103
?	**Ârif**	2	575, 576
?	**Ârif Beg**	1	585
XIX	**Ârif, Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi**	1	494
XVIII	**Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî**	1	169
?	**Avnî**	4	6, 153, 481, 487
?	**Azîz**	9	506, 513, 534, 542, 556, 557, 579, 580, 598
XVI	**Bağdatlı Rûhî**	2	54, 58
?	**Behiştî**	1	87
XVIII	**Beliğ Mehmed Emin**	1	563
XVII	**Bosnalı Sâbit**	2	79, 80
?	**Câmî**	1	93
?	**Câzim**	2	137, 530
XVIII	**Dâvûd Paşa**	1	118
?	**Ebü'l-Mevahib**	1	47
XVI	**Emrî**	1	62
?	**Enver**	4	465, 466, 467, 586
?	**Enverî**	2	82, 85
XVIII	**Esrâr Dede**	1	127
?	**Fâzıl**	1	1
XVIII	**Fennî**	2	583, 584
?	**Feyzî**	1	84

XVI	**Fuzûlî**	3	36, 156, 602
XIX	**Gâlib, Abdulhalîm Gâlib**	1	462
XIX	**Gâlib, Şeyh Gâlib**	1	495
?	**Ganiyy-i Keşmîrî**	1	25
XVI	**Gazi Giray Han**	1	77
XIX	**Hacı Ârif Bey**	1	600
?	**Hâfız**	4	497-500
XIX	**Hâfız ʿAbdu'llāh Efendi**	1	168
XIX	**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**	15	507, 514-523, 526, 527, 529, 530
XIX	**Hâlis**	1	469
?	**Hayrî**	2	188, 455
XVIII	**Hâzık, Seyyid Mehmed Efendi**	1	568
VII	**Hazret-i Hüseyin**	1	138
?	**Hikmet**	1	535
XVIII	**Hüsnî, Hüsnî Paşa, Hüseyin Hüsnî Paşa**	1	510
VIII	**İmâmu'ş-Şâfiî**	1	119
XIX	**ʿİzzet Monlâ, Keçeci-zâde İzzet Mollâ**	1	98
?	**Kâmil**	1	485
XIX	**Kâmil, Hoca-Zâde Ahmed Kâmil Efendi**	3	607-609
XIX	**Kazasker Hâcı Mustafâ İzzet Efendi**	1	112
XIX	**Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**	15	435, 475-477, 479, 480, 483, 537-539, 565, 566, 569, 570, 594
XIX	**Keçecizâde Mehmed Fuad Paşa**	1	478
XIX	**Kemâl Paşa**	2	110, 128
XIX	**Kemâl-paşa-zâde**	1	459
XIX	**Ken'ân, Yûsuf Ken'ân Bey, Maraşlı**	1	625
XVIII	**Koca Râgıb Paşa**	4	11, 101, 108, 572
?	**Mantıkî**	1	91
XIX	**Mehmet Memduh Paşa, Faik ve Memduh**	1	134
XVI	**Meşâmî**	1	60
XIII	**Mevlana Celaleddin Rûmî**	3	37, 48, 111
XV	**Mevlânâ Câmî**	1	106

XVIII	**Mucîb**	1	114
XIX	**Muhlis, Es'ad Muhlis Paşa**	2	536, 564
XII	**Muhyi'd-dîn-i Arabî**	1	471
XIV	**Murâd Hân (I. Murâd)**	1	181
XVI	**Murâdî, Sultan III. Murâd**	1	611
?	**Münîb**	1	486
XVII	**Nâbî**	4	5, 88, 89, 619
XIX	**Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**	25	139, 157, 165, 167, 174, 175, 429-431, 439, 443, 457, 468, 472, 508, 511, 512, 525, 545, 546, 553-555, 574, 604
XIX	**Nâmık, Nâmık Kemâl**	8	445, 447, 449, 456, 533, 550, 552, 605
XIX	**Nazîf, Hasan Nazîf Dede**	4	176-178, 484
?	**Nazîm**	1	473
?	**Necîb-i Kâşî**	1	24
XVIII	**Nedîm**	1	614
XVII	**Nefî**	2	10, 161
XV	**Nesîmî, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî**	2	96, 172
XVIII	**Neşʾet**	2	587, 588
XVIII	**Nevâyî, II. Mengli Giray**	1	86
XIX	**Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde**	253	182, 183, 189-428, 436, 442, 470, 502-505, 589-592
?	**Nizâmî**	1	94
XIX	**Nûrî**	1	464
XVIII	**Nûrî, Halil Nûrî Bey**	1	549
XVIII	**Pertev, Muvakkit-zâde Muhammed Pertev**	1	163
XIX	**Râmî, Sadullah Paşa**	3	531, 550, 603
XVIII	**Râmiz, Râmiz Abdullah Paşa**	1	154
?	**Râsim Efendi**	1	578
XIX	**Râşid**	1	509
	Râşid(Vakanüvis), Mehmed Râşid Efendi	1	78
XIX	**Râtib, Hacı Mahmûd Râtib Bey**	5	171, 441, 444, 452, 491

?	**Raûf**	1	151
?	**Reşâd**	1	490
XIX	**Rıfat Baba, Abdurrahman**	1	626
XIX	**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**	7	532, 541, 543, 544, 548, 551, 552
?	**Rüşdî**	1	559
XVII	**Sâ'ib-i Tebrîzî**	1	132
XIII	**Sâdî-i Şirâzî**	1	49
?	**Sâfî**	1	618
XVIII	**Sâfî Baba**	1	160
?	**Safvet**	1	440
?	**Sâlih**	1	493
?	**Sâlim**	1	463
XIX	**Sâmî, Abdurrahman Paşa**	1	460
?	**Savtî**	1	155
XV	**Selîmî, Yavuz Sultân Selîm**	1	528
XIX	**Senîh**	1	461
XVIII	**Seyyid Vehbî, Hüseyin**	2	113, 571
XIX	**Sıdkî**	2	152, 488
XVII	**Silahdâr İbrâhîm Paşa**	1	90
?	**Süleymân Efendi Hazretleri**	1	577
?	**Şerîfî**	1	433
?	**Şevket**	1	12
XV	**Şeyhî**	3	27, 28, 33
?	**Şifâî**	2	92, 95
XVI	**Taşlıcalı Yahyâ**	1	39
?	**Vahdetî Şeyh Abdü'l-Gafûr Vahdetî Efendi**	1	524
?	**Vasfî**	1	489
XIX	**Vâsıf, Vâsıf Osman Bey**	1	620
?	**Vecîhî**	10	141, 143-145, 147-149, 448, 492, 540
?	**Vehbî**	1	8
XVIII	**Vehbî, Sünbül-zâde, Vehbî Mehmed Efendi**	1	454
XIII	**Yûnus Emre**	1	122

?	**Ziyâ**	1	131
?	**Zühdî**	1	601

1.1.3. Mecmuada Bulunan Şairlerin Kısa Biyografileri

Abdu'l-Kâdir Geylânî (d. 470/1077- ö. 561/1166)

1077 yılında Hazar Denizi'nin güneybatısındaki Gîlân eyalet merkezindeki Neyf köyünde doğdu. "Geylanî" lakabını buradan alır. Soyu Hz. Hasan soyundan Hz. Ali'ye dayanmaktadır.

Küçük yaşta iken babasını kaybetti. Annesi ve dedesi yanında büyüdü. Küçük yaşlarda eğitim gördü. 18 yaşına gelince eğitim için Bağdat'a gitti. Bağdat'a gittikten sonra Şafî mezhebinden Hanbelî mezhebine geçer.

Fıkıh, hadis, tefsir, kıraat, nahiv, edebiyat vb. ilimler okudu. Geylanî; şeriata ve dinin zâhirî hükümlerine titizlikle bağlı kalmıştır. Vaazlarında insanları hemen tesiri altına aldığı için kendisine "Bâzullah" (Allah'ın şahini) ve "el-Bâzü'l-eşheb" (avını kaçırmayan şahin) unvanı verilmiştir. 25 yıl inzivaya çekilen Abdülkadir Geylânî daha sonra tasavvuf dersleri vermeye başladı. Kâdiriyye tarikatının kurucusudur. Bağdat'ta vefat etti.

Transkribe ettiğimiz bu mecmuada bir beyit bulunan Abdülkadir Geylânî'nin eserleri şunlardır:

1. el-Ġunye li-ṭâlibî ṭarîḳi'l-ḥaḳ, 2. el-Fetḥu'r-rabbânî ve'l-feyżü'r-raḥmânî, 3. Fütûḥu'l-ġayb, 4. el-Füyûżâtü'r-rabbâniyye fî evrâdi'l-Ḳādiriyye, 5. Mektûbât, 6. Cilâʾü'l-ḫâṭır min kelâmi Şeyḫ ʿAbdilḳādir, 7. el-Fetḥu'r-rabbânî, 8. Sırrü'l-esrâr ve maẓharü'l-envâr, 9. ed-Delâʾil, 10. es-Sirâcü'l-vehhâc fî leyleti'l-Miʿrâc, 11. ʿAḳīdetü'l-Bâẓi'l-eşheb.

Abdülkadir Geylânî'ye nisbet edilen başka eserler de bulunmaktadır. [9]

[9] Süleyman Uludağ, "Abdülkādir-İ Geylânî", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1988) , 1:234-239.

Âcizî (?)

Âcizî mahlası ile birçok şair bulunmaktadır, TEİS'te dokuz kişi yer almaktadır. Lakin çalıştığımız mecmuadaki şiirin hangisine veya kime ait olduğunu tespit edemedik. Mecmuadaki bütün şiirlerin 14 ile 19.yy.lar arasında olmasından büyük ihtimalle bu yüzyıllar arasında yaşayan bir şairdir, fakat bunun hakkında net bir bilgiye ulaşamadık.

Çalıştığımız bu mecmuada Âcizî'ye ait bir kıt'a bulunmaktadır.

Ahmed Cevdet Paşa (d. 1238/1823 - ö. 1313/1895)

1823'te Bulgaristan'ın Lofça şehrinde doğdu. Asıl adı Ahmet'tir. Farsça ders hocası Süleyman Fehim Efendi, Cevdet mahlasını vermiştir. Arapçayı Lofça müftüsü Hafız Ömer Efendi'den öğrenip ilim hayatına başlar. Çeşitli medreselerde ve hocadan ilim öğrenir. Daha sonra İstanbul'a gelip İstanbul'da ilim tahsil eder. Tasavvuf ile de ilgilenen Cevdet, Mesnevî'yi de Farsça okuyarak Farsçasını daha da geliştirir. Arapça, Farsça, Fransızca ve Bulgarcayı bilir.

Öğrenim hayatından sonra 1844'te kadılık göreviyle devlet görevine başlar. Hayatı boyunca birçok görevde bulunur. (Encümen-i Daniş üyeliği, vakanüvis, kadılık, valilik, adliye nazırlığı, maarif nazırlığı vb.). Hanefî fıkhına dair bir kanun kitabını hazırlama düşüncesi kendisinin tanınmasına vesile olmuştur. Bu düşüncesi üzerine Mecelle'yi kaleme alır.

Ahmed Cevdet iyi bir devlet adamıydı. Ayn zamanda tarihçi, hukukçu, edebiyatçı ve sosyologdur. Şiirlerini açık ve sade bir Türkçe ile yazmıştır. II. Abdülhamid, 1890 yılında kendisini Meclis-i Âlî'ye tayin eder. Daha sonra hayatını; ilme ve ailesine adadı. İstanbul'da 1895'te ölmüştür. Mezarı Fatih Sultan Mehmed Türbesi haziresindedir. Meşhur Fatma Aliye Hanım, Ahmed Cevdet'in kızıdır. 26 tane eseri bulunmaktadır, bunlar:

1. Âdâb-ı Sedâd Min İlmi'l-Âdâb, 2. Belâgat-ı Osmâniyye, 3. Beyânü'l-Unvân, 4. Divan-ı Sâ'ib Şerhi'nin Tetimmesi, 5. Divan, 6. Eser-i Ahd-i Hamîdî, 7. Esmâ-i Şerîfe Şerhi, 8. Hilye-i Sa'âdet, 9. Hulâsatü'l-Beyân Fî Te'lîfi'l-Kur'ân, 10. İmâm Münzirî'nin Et-Terhîb Ve''t-Tergîb'inin Tercümesi, 11. Kavâ'id-i Osmâniyye, 12.

Kavâ'id-i Türkiyye, 13. Kırım ve Kafkas Târihçesi, 14. Kısâs-ı Enbiyâ ve Tevârîh-i Hulefâ, 15. Ma'lûmât-ı Nâfi'a, 16. Ma'rûzât, 17. Mecmû'a-i Ahmed Cevdet, 18. Mecmû'a-i Aliyye, 19. Medhal-i Kavâ'id, 20. Mi'yâr-ı Sedâd, 21. Mukaddime-i İbni Haldûn'un Fasl-ı Sâdisi'nin Tercümesi, 22. Risâletü'l-Vefâ, 23. Takvîmü'l-Edvâr, 24. a'rîfü'l-İrtifâ, 25. Târîh-i Cevdet, 26. Tezâkir. [10]

Çalışmamıza konu olan bu mecmuada Cevdet Paşa'ya ait 6 beyitlik bir gazel bulunmaktadır.

Ahmed Râşid Âmedî (d. 1200/1785 - ö. 1272/1856)

Ahmed Râşid Efendi'nin asıl adı Seyyid Ahmed Râşid Efendi'dir. Diyarbakır'da 1785 yılında doğdu. Ailesi, Diyarbakır'ın önde gelen ailelerden biridir. İlk eğitimini Diyarbakır'da alır. Daha sonra Musul ve Bağdat'a gidip orada eğitimine devam eder. Eğitimini tamamladıktan sonra saygın bir âlim olarak Diyarbakır'a döner. Diyarbakır valisi Es'ad Muhlis Paşa'nın kitapçılık ve devriye mollası hizmetini yapmıştır.

Hayatını Diyarbakır'da sürdüren Ahmed Râşid Efendi, 1856 yılında Diyarbakır'da vefat etti.

Kendisine ait Arapça şiirleri ve Arap şarilere ait Arapça şiirlerinden oluşan Sünûhât adlı bir eseri vardır. Ayrıca eski şairlere ait nazire şiirleri de vardır.[11]

Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî (d. ? - ö. 1310/1893)

Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî, Gümüşhane'nin Emirler mahallesinde doğar, 1822'de Trabzon'a gider. Orada sarf, nahiv, fıkıh derslerini alır. 1831'den sonra İstanbul'a gider ve hayatı boyunca orada kalır. Sultan Abdülmecid'in hocası

[10] Mehmet Arslan "Cevdet Paşa, Ahmed Cevdet Paşa, Lofçalı" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 23.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cevdet-pasa-ahmed-cevdet-pasa-lofcali ; Meliha Yıldıran, *Ahmed Cevdet Paşa Hayatı-Eserleri ve Dîvançe-i Cevdet*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1994.

[11] Halit Biltekin "Râşid, Ahmed Râşid Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 09.11.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rasid-ahmed-rasid-efendi

olan Hâfız Mehmed Emin Efendi ile II. Mahmud'un hocası Abdurrahman Harpûtî'den dersler alır.

İstanbul'daki yaşamında tasavvufi çevrelerle münasebeti olur. Alaca Minare Tekkesi'nde Trablusşam müftüsü olarak bilinen Hâlidî şeyhi Ahmed el-Ervâdî'ye talebe olur. Daha sonra bu şeyhinden hilafet alır. Nakşibendi tarikatına bağlıdır. 1877'de hacca gider ve üç yıl Mısır'da kalır. Mısır'da hadis dersi verir.

Nakşibendi tarikatının Halidiyye kolununa mensup olan Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî, bu tarikatın yayılmasında önemli rol oynar. 13 Mayıs 1893'te İstanbul'da vefat etti. Cenazesi Süleymaniye Camii haziresine defnedilmiştir.

Zahirî ilimlerin tahsil edilmesine büyük önem veren Gümüşhânevî; İstanbul, Bayburt, Rize ve Of'ta dört büyük kütüphanenin kurulmasına vesile olmuştur. Dinî ilimlerin öğrenilmesine ve Peygamber Efendi'mizin sünnetine riayet edilmesine özellikle dikkat etmiştir.

Gümüşhanevî, eserlerini Arapça olarak kaleme almıştır. Yazdığı eserleri şunlardır:

1. Câmiʿu'l-uṣûl, 2. Rûḥu'l-ʿârifîn, 3. Mecmûʿatü'l-aḥzâb, 4. Kitâbü'l-ʿÂrifîn fî esrâri esmâʾi'l-erbaʿîn, 5. Râmûzü'l-eḥâdîṯ, 6. Levâmiʿu'l-ʿuḳūl, 7. Ġarâʾibü'l-eḥâdîṯ, 8. Ḥadîṯ-i Erbaʿîn, 9. Necâtü'l-ġāfilîn, 10. Devâʾü'l-müslimîn, 11. Netâʾicü'l-iḫlâṣ, 12. Câmiʿu'l-menâsik ʿalâ aḥseni'l-mesâlik, 13. Câmiʿu'l-mütûn, 14. el-ʿÂbir fi'l-enṣâr ve'l-muḥâcir, 15. Matlabü'l-mücâhidîn. [12]

Bu mecmuada Gümüşhanevî'ye ait bir rübâî bulunmaktadır.

Alî (?)

Bu kişinin kim olduğu tespit edilemedi. Ali adında oldukça fazla şair bulunmaktadır. [13] Bu mecmuada bu kişiye ait 5 beyitlik bir gazel bulunmaktadır.

[12] İrfan Gündüz, "Gümüşhânevî, Ahmed Ziyâeddin", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1996) , 14:276-277.

[13] Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 25.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/arama

Ârif (?), Ârif Beg (?)

Ârif ile Ârif Beg'in aynı kişi olduğu tespit edilemedi. Mecmuada Ârif'in iki, Ârif Beg'in ise bir tane şiiri bulunmaktadır. Ârif adında TEİS'te 114 kişi yer almaktadır.[14] Bu şiirler Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi'nin Divan'ında[15] da yer almıyor, ona ait olduğuna dair bir bilgi bulunmadığı için ayrı iki kişi diye ele aldık.

Ârif, Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi (d. 1182/1768 - ö. 1265/1849)

1768 yılında İstanbul'da doğdu. Asıl adı Hacı Mehmed Ârif Efendi'dir. Ârif mahlasını kullanmıştır. Babası Medine-i Münevvere'de kadılık yaparken küçük yaşlarda babasıyla Medine'ye gider. Hac görevini yaptıktan sonra İstanbul'a döner. İstanbul'da farklı hocalardan ders alır. Farsçayı Hoca Neş'et'ten ders alıp öğrenmiştir. Arapça ve Farsçayı çok iyi bilmektedir. Birçok bilimden dersler almıştır. (Hendese, ilm-i heyet, riyaziyat, tasavvuf vb.) 1849 yılında İstanbul'da vefat etti. Mezarı Beşiktaş'ta Yahya Efendi Türbesi'nin haziresindeki kabristandadır.

Bilinen tek eseri Divân'ındır. 38 sayfadan oluşan eseri, "Divan-ı Kethudâ-zâde Ârif" diye İstanbul'da, 1855'te basılmıştır.[16]

Bu mecmuada Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi'ye ait bir kaside bulunuyor.

Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî (?- ö. 1146/1734)

Arpaemîni Osman Efendi'nin oğludur. Asıl adı Mustafa'dır. Babasının yaptığı işten dolayı Arpaemîni-zâde olarak tanınmıştır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Yaşamı boyunca katiplik, başmuhasebeci, vakanüvis, arpaemîni vb.

[14] Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 25.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/arama

[15] Taner Gök, *Kethüdâzâde Arif Dîvanı İnceleme – Metin*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2010.

[16] Mehmet Arslan "Ârif, Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 06.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-kethudazade-haci-mehmed-arif

görevlerde bulunmuştur. 1734 yılında İstanbul'da vefat etti. Mezarı, Ali Paşa-yı Cedid Camisi haziresinde bulunmaktadır.

Daha çok şairlikle uğraşmıştır. Şairin Mevlevî olduğu şiirlerinden anlaşılmaktadır. Şairin Divan'ı, Tarih ve Muhtelif Nesirleri bulunmaktadır. Divan'ı, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından basılmıştır. [17]

Bu mecmuada Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî'ye ait bir beyit yer almaktadır.

Avnî (?)

Mecmuada Avnî'ye ait dört tane şiir bulunmaktadır. Fakat Avnî mahlaslı birçok şair bulunmaktadır. Kim olduğu tespit edilemedi. Mecmuada Avnî'ye ait 1 gazel, 1 kaside, 2 kıt'a yer almaktadır.

Azîz (?)

Mecmuada Azîz mahlasına ait dokuz şiir bulunmaktadır. Lakin kim olduğu tespit edilememiştir. Mecmuada şaire ait 6 gazel, 1 kıt'a, 2 tahmis bulunmaktadır.

Bağdatlı Rûhî (d. 941/1534-1535 - ö. 1014/1605-1606)

Asıl adı Osman olan Bağdatlı Ruhî 1535'te Bağdat'ta doğdu. Bağdat'ta doğup büyüdüğü için bu adla anılmıştır. Babası Bağdat Türklerindendir. Eğitimi hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Esrâr Dede tezkiresinde Mevlevî olduğu söylenmektedir. Seyahat etmekten hoşlanan Ruhî; Şam, Hicaz, Erzurum, Konya İstanbul illerini gezmiştir.

Ömrünün son yıllarını Şam'da geçirmiştir. 1602-1604 yılları arasında burada kadılık yapan Azmizade Hâletî (öl. 1631) ile birlikte çalışmıştır. Muhibbi gibi divan edebiyatında en çok gazel yazan şairlerdendir. Divanında 1115'e yakın gazel bulunmaktadır. Ruhî'nin şiirleri liriktir. Gazellerinde rintçe bir hava bulunur.

[17] Fatma Sabiha Kutlar Oğuz, *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvân*, (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017).

Bağdatlı Rûhî, daha çok terkib-bendleriyle tanınmıştır. Başta Ziya Paşa (ö. 1880) olmak üzere birçok şair tarafından terkib-bendlerine nazire yazılmıştır.

Bu mecmuada 2 tane beyti yer almaktadır.

Ruhî'nin bilinen tek eser Divan'ıdır.[18] Divan'ının edisyon kritikli neşrini Prof. Dr. Coşkun Ak yapmıştır. [19]

Behiştî (?)

Şairin kim olduğu tespit edilemedi. Şairin mecmuada 6 beyitlik bir gazeli bulunmaktadır.

Beliğ Mehmed Emin (ö. 1174/1760-61)

Asıl adı Mehmed Emin olan şairin memleketi Mora Yenişehir(Larissa)'dır. Hayatı hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Küçük yaşlarda eğitime başlamıştır. Eğitimi devam ederken İstanbul'a gelmiştir. Burada kadılık yapmıştır. Sonra İstanbul'dan ayrılır, Zağra'ya gider. Daha sonra Klavrata (Klavna) kasabasında görevlendirilmiştir. Zağra'da vefat etmiştir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Ölümü hakkında net bilgi olmamasına rağmen 1760 veya 1761'de vefat ettiği kaynaklardan öğrenilmektedir. [20]

Şairin bu mecmuada bir beyti bulunmaktadır.

Bosnalı Sâbit (?-ö. 1124/ 1712)

Asıl adı Alaeddin'dir. Bosna'nın Uziçe kasabasında doğmuştur. İlk tahsilini memleketinin önemli âlimlerinden Halil Efendi'den alır. Daha sonra İstanbul'a gelen

[18] Nihat Öztoprak "Rûhî, Bağdatlı" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 25.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruhi-bagdatli

[19] Coşkun Ak, *Bağdatlı Rûhî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'ndan Seçmeler*, (Bursa: Gaye Kitabevi, 2000).

[20] H. Gamze Demirel, *18.Yüzyıl Şairlerinden Belîğ Mehmed Emîn Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Tahlil)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Elazığ 2005.

Sabit, Kaptan-ı derya Seydî-zâde Mehmed Paşa'ya intisap eder ve ona kasideler sunar. İmamlık, müderrislik, kadılık görevlerinde bulunmuştur.

3 Şaban 1124 / 5 Eylül 1712 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Mezarı Topkapı Maltepe Kabristanı'nda yer almaktadır.

Hem gazel ve kasideleriyle hem de mesnevîleriyle döneminin sevilen bir şairidir. Çağdaşları olan Safâyî ve Sâlim tarafından övgüler almıştır. Kendine özgü bir üslubu yakalamıştır. Döneminde yaşayan Şair Nâbî tarafından da övülmüştür.

Şairin eserleri şunlardır:

1. Divan, 2. Zafer-nâme, 3. Dere-nâme, 4. Berber-nâme, 5. Amrü'l-leys, 6. Edhem ü Hümâ. [21]

Câmî (?)

Şairin kim oduğunu tespit edemedik. Bu mecmuada bir tane rübâîsi bulunmaktadır. Bu şiiri herhangi bir kitapta bulunmadığından şairin tespiti yapılamadı.

Câzim (?)

Kim olduğu tespit edilememiştir. Bu mecmuada bir gazel ve bir kıt'a'sı yer almaktadır.

Dâvûd Paşa (d. 1187/1774 - ö. 1267/1851)

Tiflis'te 1774'te doğdu. Gürcü bir ailenin çocuğudur. On on bir yaşlarında iken esir tüccarlığı yapanların eline düşer. Bağdat'a götürülüp orada satılır. Daha

[21] Dr. Turgut Karacan, *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisiyon Kritikli Divan Metni*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1981; Ali Emre Özyıldırım "Sâbit, Alâaddin (Ali)" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 25.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sabit-alaaddin-ali

sonra Bağdat valisi Süleyman Paşa, onu köle olarak satın alır. Süleyman Paşa'nın yanında iyi bir eğitim alır. Arapça, Farsça, fıkıh derslerinde başarı gösterir.

Kabiliyetli, çalışkan ve zeki biri olduğu için yıldızı hemen parlar, kısa zamanda yükselir. Süleyman Paşa, bunun başarılarını görüp daha genç yaşta olan Dâvud'u defterdarlığa getirir. Süleyman Paşa'nın takdirini kazanan Dâvud Paşa, Süleyman Paşa'nın küçük kızıyla evlenir. 1817 yılında Bağdat valisi olur ve Osmanlının takdirini kazanır.

Daha sonra Osmanlıya karşı geldiği için Halep valisi Ali Rıza Paşa tarafından teslim alınıp İstanbul'a götürülür. İstanbul'dan Bosna Valiliğine tayin edilir. 1839'da Ankara valisi olur. Daha sonra şeyhülharemliğe tayin olunmak ister. Yaşı hayli ilerlediği için bu isteği kabul edilir. Bu görevi esnasında 1851 yılında Medine'de vefat eder. [22]

Ebü'l-Mevâhib (?)

Çalıştığımız bu mecmuada Arapça bir beyti olan şairi tespit edemedik. Müstensihin yazdığı bu başlıkta geçen bu isim, şairin lakabı da olabilir. Herhangi bir kaynakta bir bilgiye ulaşamadık.

Emrî (? - ö. 983/1575)

Edirne'de doğdu. Ailesi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Tahsil hayatı hakkında da pek fazla bilgi yoktur. Edirne ve İstanbul'da yaşamıştır. Kadılık yapmış. Herhangi bir devlet büyüğü için hiç şiir yazmamıştır, bundan dolayı memurluk hayatında pek yükselmemiştir.

Şair'in günümüze ulaşan eserleri Divan'ı ile muammalarıdır. Emrî'nin şairliği, yaşadığı dönemde çokça takdir edilmiştir. . Emrî, muamma ile çokça meşgul olmuştur. Bu uğraşından gazellerini de muamma gibi yazmıştır. Bu nedenle

[22] Zekeriya Kurşun, "Dâvud Paşa, Kölemen", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1994) , 9:38-39.

gazellerinin anlaşılması güçleşmiştir. Bu özelliğinden dolayı Emrî, tenkit edilmiştir. Şairin başarılı yönlerinden biri tarih düşürmesidir. [23]

Enver (?)

Kim olduğu tespit edilemedi. TEİS'te Enver isminde 34 kişi bulunmaktadır. Şairin mecmuada 4 parça şiiri bulunmaktadır.

Enverî (?)

Kim olduğu tespit edilemedi. Mecmuada iki tane Farsça şiiri bulunmaktadır.

Esrâr Dede (?-ö. 1211/1796)

Şairin asıl adı Mehmed'dir. İstanbul'da doğar, ne zaman doğduğu tam olarak bilinmiyor.

Arapça, Farsça, Rum, Latin, İtalyan dillerini öğrenmiştir. Kâtip olarak Divan'da çalışır. Daha sonra "hâcegân" sınıfına girer. Mevleviliğe intisap etmiştir. Ömrünün son günlerini Galata Mevlevîhanesi'nde geçirir. 1796 yılında vefat etmiştir. Mezarı, Galata Mevlevihanesi'nin bahçesinde yer almaktadır. Gâlib, onun mezar taşına bir kıta olarak tarih düşürmüştür. Başka şairler de (Sürûrî, Sıdkî vb.) Esrâr Dede'nin ölümü üzerine tarih düşürmüşler. Esrâr Dede'nin arkadaşı olan Şeyh Gâlib de, Esrâr Dede'nin ölümü üzerine bir mersiye yazar.

Şair, gazellerinin çoğunu lirik bir şekilde yazmıştır. Şiirlerinde daha çok "hicran" ve "hasret" duygularını başarılı bir şekilde işlemiştir. Esrâr Dede, İslamiyet dışındaki diğer dinlerle de yakından ilgilenmiştir. Özellikle Hristiyanlıkla ilgili unsurlar, şiirlerinde oldukça fazladır. Esrâr Dede, hiçbir padişaha methiye yazmamıştır.

[23] Prof. Dr. Yekta Saraç, *Emrî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, http://ekitap.ktb.gov.tr ; Yekta Saraç "Emrî, Emrullâh" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 25.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emri-emrullah

Eserleri şunlardır:

1. Divan, 2. Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye, 3. Mübârek-nâme-i Esrâr, 4. Fütüvvet-nâme-i Esrâr, 5. Lügat-i Talyân. [24]

Fâzıl (?)

Şairin kim olduğu bilinmemektedir. Bu mecmuada altı bendlik şiiri bulunmaktadır. Bu şiirin aynısı başka bir mecmuada da geçmektedir,[25] fakat şairin kim olduğu tespit edilememiştir.

Fazıl adında 20 şairi tespit ettik, bu şiirin hangisine veya kime ait olduğunu tespit edemedik. [26]

Fennî (?- ö. 1158/1745-46)

Asıl adı Mustafa'dır. İstanbullu olan Fennî'nin doğum tarihi belli değildir. 17.yy.ın sonlarında doğmuştur. Kaynaklarda, Fennî'nin eğitimi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Divan katipliği yapmıştır. Ölümüne yakın bir dönemde hacca gitmiştir, hacdan dönünce 1745-46 yılında İstanbul'da vefat etmiştir. Mezarı İstanbul'dadır.

Fennî; Nâbî, Nedîm, Sâmî, Sâbit, Kâmî, Vahid Mahtûmî, Şâkir vb. pek çok şairin şiirlerine nazire yazmıştır. Fennî; tarih manzumesi, lügaz ve salnameleri ile öne çıkmıştır. Şiirlerini şuhâne bir tarzda yazmıştır. Tasavvufi unsurlar şiirlerinde pek yoktur. Şiirlerinde mahalli unsurlar, İstanbul halkının konuşma kalıpları, deyimler yer alır. Şair; sade, açık bir dil kullanmıştır.

Bu mecmuada iki tane beyti bulunmaktadır. Fennî'nin tek eseri Divan'ıdır.[27]

---

[24] Osman Horata "Esrâr Dede, Mehmed" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 25.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/esrar-dede-mehmed

[25] Musa Çelik, *Kütahya Belediyesi Mustafa Yeşil Kütüphanesi 24227 Numaralı Şiir Mecmuası: Sefînetü'l-Esrâr (İnceleme-Metin)*, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2019, s.302.

[26] Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 26.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/arama

Feyzî (?)

Şairin kim olduğu tespit edilemedi. Divan edebiyatında Feyzî adında birçok şair bulunmaktadır[28], fakat bu mecmuadaki şairin kim olduğu hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmadı.

Şairin bu mecmuada 4 beyitlik gazeli bulunmaktadır.

Fuzûlî (d. 888/1483 - ö. 963/1556)

Şairin asıl adı Mehmed'dir. Babasının adı Süleyman'dır. Başka şairin tercih etmeyeceği ve pek kullanılmayan "fuzûlî" kelimesini mahlas olarak seçer. İki anlama gelen bu kelimenin olumlu anlamını seçip kelimeyi, kendisine mahlas olarak kullanmıştır. Kaynaklarda Bağdat, Necef, Hille veya Kerbelalı olduğu söylenmektedir.

Mistik bir şairdir. Şiiliğe mensup olduğu, şiirlerinde anlaşılmaktadır. Hayatı boyunca üç ayrı devletin vatandaşı olmuştur. Hayatının ilk dönemlerinde Akkoyunlu Türkmenlerinin egemenliği altında yaşamıştır. Şah İsmail 1508'de Bağdat'ı ele geçrir. Fuzûlî, bu sefer Safevi tebaası olur. Kanuni Sultan Süleyman 1534'te Bağdat'ı fetheder. Bu sefer Fuzûlî, Kanuni'ye bir kaside sunar ve Osmanlı devletini vatandaşı olur.

Fuzûlî'nin hiciv türünde olan "Şikayetnâme" adlı eseri meşhurdur. Fuzûlî, Türk edebiyatında eşsiz bir şairdir. Aynı zamanda iyi bir yazardır. Kendisi üç dil bilmektedir. Edebiyatımız en lirik şairidir, diyebiliriz. Hem halk arasında hem de şairler arasında etki alan en geniş olan şairlerden biridir.

Fuzûlî'nin hayatı ve eserleri üzerinde ilk akademik çalışmayı, Ali Nihat Tarlan yapmıştır. Bunun devamında Abdulkadir Karahan, Hasibe Mazıoğlu vb.

---

[27] Hacı İbrahim Demirkazık, *18. yy. Şairi Mustafa Fennî Dîvân (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin),* Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2009; H. İbrahim Demirkazık "Fennî, Hacı Mustafa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 26.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenni-haci-mustafa

[28] Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 26.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/arama

önemli akademisyenler de Fuzûlî'nin eserleri üzerine çalışmışlar. Bu çalışmalar Fuzûlî'nin ne kadar önemli biri oduğunu gösterir.

Fuzulî 1556'da bir salgın hastalıktan dolayı vefat etmiştir. Fuzûlî'nin ölüm tarihi ebcet hesabıyla "Geçdi Fuzûlî" diye düşürülmüştür.

Arapça, Türkçe, Farsça manzum ve mensur eserler vermiştir. Eserleri Azerbaycan, İran ve Türkiye'de yayımlanmıştır.

Fuzulî'nin Türkçe eserleri:1. Fuzûlî Divanı, 2. Leylâ ve Mecnûn, 3. Beng ü Bâde, 4. Hadîs-i Erbain Tercümesi, 5. Sohbetü'l-Esmâr, 6. Hadikatü's-Süedâ, 7. Mektuplar(Şikâyetnâme).

Fuzulî'nin Fasrça eserleri: 1. Farsça Divan, 2. Heft-câm, 3. Risâle-i Muamma, 4. Rind ü Zâhid, 5. Sıhhat u Maraz.

Fuzulî'nin Arapça eserleri: 1. Arapça Divan tertip ettiği söylense de günümüze sadece on bir adet Arapça kasidesi ulaşmıştır. Bir de kelâm ilmiyle ilgili Matla'u'l-İtikâd fî Marifeti'l-Meb-de ve'l-Me'âd adlı Arapça mensur bir eseri bulunmaktadır. [29]

Gâlib (?- ö. 1293/1876)

Abdulhalîm Gâlib, İstanbul'da doğdu. Maliye Mektubî odasında çalışır. Divan kâtipliği ve mühürdarlık görevlerinde de bulunmuştur.

Daha sonra Viranşehir'de Kaymakamlık yapar ve oradan da Ankara'da Defterdarlığa tayini çıkar. 1847-48 yılında görevinden azledilmesi üzerine İstanbul'a gelir. 1848-49 yılında Batum, 1850-51 yılında Tırnova/Tırnavı Kaymakamlığı görevinde bulunur. Bazı sancaklarda da mutasarrıflık görevini yapmıştır.

Abdulhalîm Gâlib'in rütbesi alınıp sürgn edilir. Bu durumu Sultan Abdülazîz'e sunduğu kasidede dile getirmiştir. Fakat hangi sebepten dolayı sürgün edildiğinden bahsetmiyor. Daha sonra Amasya Mutasarrıflığı görevinde bulunur.

[29] Muhsin Macit "Fuzûlî" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 26.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir ; Kenan Akyüz vd., *Fuzûlî Türkçe Divan* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1958).

Oradan da ayrılıp İstanbul'a gelip İstanbul'da ikamet etmeye başlar. 10 Eylül 1876 yılında vefat etmiştir. Mezarı İstanbul'da Üsküdar Kabristanı'nında bulunmaktadır.

55 varaktan oluşan Mutayyebât-ı Türkiyye adında bir Divan'ı vardır. Fakat nerede ve hangi tarihte basıldığı bilinmemektedir. Divanının içeriği genellikle müstehcendir, bu nedenle nüshası da azdır.[30]

Bu mecmuada 11 beyitlik bir tane tarih düşürmesi vardır.

Gâlib, Şeyh Gâlib (d. 1171/1757 - ö. 1213/1799)

Şeyh Galib 1757 yılında Yenikapı Mevlevîhanesi yakınındaki bir evde doğdu. Asıl ismi Mehmed Es'ad'dır. Dedesi Muhammed Efendi, Mevlevîdir. Babası da Mevlevîdir. Kısacası yakın çevresi hepsi Mevlevî idiler.

İlk tahsilini babasından alır. Arapça, Farsça bilmektedir. Düzenli bir eğitim görmeyen Şeyh Galib, Arapça üstadı Hamdi(ö.1802), Farsça üstadı Süleyman Neş'et'ten (ö.1807) dersler aldı. Başta "Es'ad" mahlasını kullanır, sonra diğer şairlerden farklı olan "Galib" mahlasını kullanır. 24 yaşında Divan-ı Hümayun kaleminde çalışmıştır. Hüsn ü Aşk mesnevîsi ile ün kazanmıştır. Divan edebiyatının son büyük şairi olarak kabul edilir. 1799'da vefat etmiştir.

Bu mecmuada Şeyh Galib'in bir beyti geçmektedir. Eserleri şunlardır: 1. Divan, 2. Hüsn ü Aşk, 3. E's-Sohbetü's-Safiyye, 4. Şerh-i Cezîre-i Mesnevî.[31]

Ğaniyy-i Keşmîrî (?)

Şairin kim olduğu tespit edilememiştir.

[30] İsmail Hakkı Aksoyak "Gâlib, Abdulhalîm Gâlib" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 26.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/galib-abdulhalim-galib

[31] M. Muhsin Kalkışım, Şeyh Gâlib Dîvânı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 1992.

Gazi Giray Han (d. 961/1554 - ö. 1015/1607)

Gösterdiği kahramanlıktan dolayı kendisine "Bora" lakabı verilmiştir. Kırım'ın hakanlarından Devlet Giray Han'ın oğludur. Hem iyi bir devlet adamı ve asker hem de iyi bir şairdir.

Arapça, Farsça ve Türkçe şiirler kaleme alan şairin bir Divanı, Divançesi, Dolab, Gül ü Bülbül ve Kahve ile Bade adlı mesnevîleri ayrıca bazı devlet adamlarına ve ulemaya yazdığı manzum ve mensur mektupları bulunmaktadır.

Doğum ve ölüm tarihleri net olarak bilinmemektedir. Bu mecmuada 5 beyitlik bir gazeli yer almaktadır. [32]

Hacı Ârif Bey (d. 1246/1831 - ö. 1302/1885)

1831 yılında İstanbul'da Eyüb'de doğdu. Asıl adı Mehmed Arif'tir. Eyüb şerî mahkemesinin başkâtibi olan Ebubekir Efendi'nin oğludur. Beş yaşında okula başlar. Zamanın âdeti üzerine okulda ilahiler söylemeye başlar. Hem sesinin güzel olması hem de ilahileri tek seferde ezberlemesi dikkatleri üzerine çeker. Komşusu olan Mehmed Zekaî Efendi'den dersler alır. Muzıka-yi Hümayun'un Türk musikisi kısmına kaydedilir. Aynı zamanda bab-ı askerîde kâtip yardımcısı olarak da görev yapar.

Yirmi yaşlarında Sultan Abdülmecid'den yakınlık görmesi üzerine Sultan Abdülmecid'e mabeynci olur. Farklı kademelerde devlet işlerinde görev yapar.

Hacı Ârif Bey hiçbir sazı çalmasını bilmediği; hatta nota yazısını dahi öğrenmediği halde bestekârlık dehası ile zamanının musikişinasları arasında müstesna bir yere sahip olmuştur. Sultan Abdülaziz'in verdiği bir güfteye yedi ayrı makamda beste yapması da bu alandaki gücünü gösterir. Hacı Ârif Bey, Türk musikisinde "neo-klasik" ve "romantik" denilen sanat akımının kurucusu sayılır.

[32] Fatih Bakırcı "Bora Gazi Giray Han" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 26.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bora-gazi

Şiirle de uğraşmış, bir kısım bestelerinin güftesini kendisi yapmıştır. 1000'i aşkın şarkı, 100'den fazla ilahi ve diğer formlarda eser bestelemiştir. Fakat bunların çoğu notasızlık yüzünden unutulmuştur.

28 Haziran 1885 tarihinde Muzıka-yi Hümayun'daki odasında vefat eden Hacı Ârif Bey, Beşiktaş'ta Yahya Efendi Dergahının haziresine defnedilmiştir.[33]

Hâfız (?)

Hafız adında oldukça fazla şair ve yazar bulunmaktadır. Kim olduğunu tespit edemedik. Bu mecmuada 2 beyti ve 2 gazeli bulunmaktadır.

Hâfız ʿAbdu'llāh Efendi (?)

Kim olduğu tespit edilemedi. Bu mecmuada bir dizelik tarih düşürmesi yer almaktadır. Düşürdüğü tarihten yola çıktığımızda 19.yy.da yaşamıştır. Düştüğü tarih 1272 yılıdır.

Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa (d. 1218/1803 - ö. 1304/1887)

1803'te Antep'te doğmuştur. Gaziantep'deki Handan Bey Camii'ni yeniden yaptıran Hacı Abdullah Ağa'nın oğludur. Daha doğmadan babası, dört yaşında iken annesi vefat etmiştir. Sekiz yaşında iken Kur'ân-ı Kerîm'in tamamını ezberlemiştir ve Hâfız lakabını almıştır. Daha sonra şiirlerinde bu lakabı mahlas olarak kullanır. 20 yaşına kadar Antep'te, sonrasında dört yıl Halep ve Şam'da eğitim almıştır. Yakalandığı hastalıktan dolayı yedi yıl felç kalmıştır. Mısır, Maraş, İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da bir yıl kaldıktan sonra Antep'e dönmüştür.

Ateşli humma hastalığından dolayı 1887'de Antep'te vefat etmiştir. Vefatına "Ecel dürdü Hasırcı-zâde'nin tûmâr-ı ömrün vâh" tarihi düşülmüştür.

[33] Yılmaz Öztuna, *Hacı Ârif Bey*, bs. 1. (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Aralık 1986); Bekir Sıtkı Sezgin, "Hacı Ârif Bey", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1996), 14:440-442.

Farklı nazım şekilleri ile yazılan eserleri Külliyat'ında toplanmıştır. Ömer Asım Aksoy eserlerini bir kitapta derlemiştir. [34]

Küçüklüğünden iyi bir eğitim alır. Bu eğitimini sürekli devam ettirir. Bu nedenle dile son derece hakimdir. Arapça ve Farsçayı da iyi bilmekte olan Hafız'ın Arapça ve Farsça şiirleri de bulunmaktadır. [35]

Hâlis (?)

Kim olduğu tespit edilememiştir. Bu mecmuada 19 beyitlik Sultan Abdülaziz'e düşürdüğü bir tarihi yer almaktadır. Düşürdüğü tarihe göre 19.yy.da yaşamıştır.

Hayrî (?)

Bu mecmuada iki şiiri bulunmaktadır. Kim olduğu tespit edilemedi.

Hâzık, Seyyid Mehmed Efendi (d. 1102/1690-91 - ö. 1176/1763)

1690 yılında Erzurum'da doğan Hâzık'ın asıl ismi Mehmed'dir. Peygamber Efendi'mizin soyundan geldiği için Seyyid Mehmed diye de anılmıştır. Şiirlerinde, "hazâkatli, işinin ehli, usta" anlamına gelen "Hâzık" mahlasını kullanmış. Erzurum'da medreselerde eğitim alır. İcazetname aldıktan sonra Çifte Minareli Medrese diye bilinen Hatuniye Medresesinde müderrislik yapar. Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın yetişmesinde katkıda bulunmuştur.

1756'da Erzurum müftülüğüne atanır. 1763'te Erzurum'da vefat etmiştir. Hâzık'ın bu mecmuada bir beyti bulunmaktadır. Hâzık'ın Divan'ı ile mensur Ta'lîkât Alâ Tefsîri'l-Beyzâvî ve Fetvâlar adlı üç eseri bilinmektedir.[36]

[34] Ömer Asım Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafiz Mehmet Ağa*, (Gaziantep: C.H. Partisi Basımevi, 1941).

[35] Halil İbrahim Yakar "Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 29.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hafiz-hasircizade-hafiz-mehmed

[36] Hüseyin Güfta, *Hazık Mehmed Efendi'nin Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1992; Hüseyin

Hazret-i Hüseyin (d. 4/626 - ö. 61/680)

Hz. Muhammed(S.A.V.)'in torunudur. Hz. Ali'nin(ra) oğludur. 5 Şaban 4 yılında Medine'de doğdu. Doğduğuda Hz. Muhammed(S.A.V.) kulağına bizzat kendisi ezan okuyarak adını koydu. Daha sonra akika kurbanı keser. Annesi Hz. Fatma'dan saçının ağırlığı kadar gariban ve fakirlere gümüş dağıtılmasını istedi. Ağabeyi Hz. Hasan'dır(ra).

Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer döneminde meydana gelen önemli olaylarda yer almadı. Babası Hz. Ali'nin halifeliği sırasında Hz. Hüseyin Kufe'ye gider ve yapılan bütün seferlere katılır. Babası şehit olduktan sonra; Hz. Hüseyin, babasının daha önceki vasiyeti üzerine ağabeyi Hz. Hasan'a(ra) itaat etti.

Yezid'in hilafet makamına oturmaya çalışması zamanına kadar kadar siyasetle uğraşmadı. Daha çok ilim ve ibadetle uğraştı. Yezid'in kendisini halife ilan etmesi üzerine Yezid'e karşı çıkar. Yezîd'e biat etmez. Bunun üzerine Yezid, ona pusu kurdu. Kerbela'da 10 Muharrem 61/ 10 Ekim 680'de Hz. Hüseyin(ra) şehit edildi.

Hz. Hüseyin'in çocuklarından Ali el-Ekber Kerbela'da kendisiyle birlikte şehit olurlar. Ca'fer ve Abdullah adlı oğullarından devam etmeyen soyu diğer oğlu Ali Zeynelâbidîn'den devam etti. Bu soydan gelenler seyyid unvanıyla tanınmıştır. Hz. Hüseyin'in Fâtıma ve Sükeyne (Sekîne) adlı kızı da vardı.[37]

Hikmet (?)

Kim olduğu tespit edilemedi. Bu mecmuada 9 beyitlik bir gazeli bulunmaktadır.

Güfta "Hâzık, Seyyid Mehmed Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 29.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hazik-seyyid-mehmed-efendi

[37] Ethem Ruhi Fığlalı, "Hüseyin", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1998), 18: 521-524.

Hüsnî Paşa, Hüseyin Hüsnî Paşa (d. ? - ö. 1294/1877)

Asıl adı Hüseyin Hüsnî olan şair İstanbul'da doğdu. Mahlas olarak "Hüsnî" adını kullanmıştır. Babası Mora muhacirlerinden Abdülkerîm Efendi'dir.

Tahsil hayatından sonra kâtiplik, mutasarrıflık ve valilik görevlerinde bulunur. 1864'te Cezâyir-i Bahr-i Sefîd valisi olarak atanır. Daha sonra da 1868 yılında Bursa valisi oldu. 1869'da Zabtiye Müşirliğine atanır. Kendisini hep koruyup kollayan Ali Paşa öldükten sonra, sadarete geçen Mahmûd Nedîm Paşa tarafından görevinden azledilir. Mahkeme sonrası rütbesi de alınarak Kıbrıs'a sürgün edilir. Daha sonra tekrar affedildi. Önce Konya, sonra Bursa ve Prizren valiliğine tayin edildi. 1876'te tekrar Yanya valisi oldu. Bu görevi devam ederken 1877 yılında vefat etti.

Şairin şimdilik bilinen tek eseri Manzûme-i Hüsn-i Eser adlı eseridir. 12 sayfa halinde İstanbul'da basılmıştır. Fakat baskı tarihi bilinmemektedir. Bu eseri mesnevî nazım şekli ile yazılmıştır. Toplam 100 beyitten oluşmaktadır. Bu eserinin sonunda da 53 beyitlik bir naar bulunmaktadır.

"Hüsnî Paşa'nın Divan-ı Eş'ar'ı −vaktiyle Aksaray'da Horhor'da oturan− kızı Fatma Seniye Hanım'ın nezdinde bulunduğunu, o divanı gören bir zat söylemişti. Ta'lik ile levha şeklinde basılmış olan "Nefs-i emmâre" redifli uzun bir kasidesi bende vardı. Mütareke esnasında evimizin Fransız ve İngiliz askerleri tarafında cebren işgal edildiğinde diğer âsar ve eşya ile beraber o kaside de zayi oldu."[38] Hüsnî Paşa'nın kaybolan "Nefs-i emmâre" redifli kasidesi 58 beyit olarak bu mecmuada yer almaktadır. [39]

[38] İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, 1. bs. (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969), 1: 679-680.

[39] Mehmet Arslan "Hüsnî Paşa, Hüseyin Hüsnî Paşa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 30.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/husni-pasa-huseyin-husni-pasa

İmâmu'ş-Şâfiî (d. 150/767 - ö. 204/820)

767 yılında Gazze'de doğdu. Hz. Muhammed'in(SAV) soyundan gelmektedir. Soyu dördüncü kuşaktan Peygamber Efendimize dayanır.

On iki yaşında iken babsı vefat eder. Babası vefat ettikten sonra annesi Fâtıma, onu Mekke'ye götürür. Mina'ya yakın olan Şi'bülhayf denilen yerde büyüdü. Maddi imkansızlık ve yoksulluk içinde büyüdü. Çok iyi bir hafızaya sahip olduğu için, temel eğitimini ücret ödemeden belletmenlik yaparak sürdürür. Eğitim için kendisine lazım olan malzemeleri de devlet dairesinden topladığı atık kağıtlardan sağlıyordu. Küçük yaşlarda hafız oldu. On üç yaşında Mescid-i Harâm'da Kur'an-ı Kerîm derslerini vermeye başladı.

Birçok hocadan ders görüp ilim tahsil etti. Daha sonra kendisine siyasî bir entrika bulaşır. Döneminin yönetimine karşı ayaklanmayı tertip etmeklen suçlanır. Tutuklanıp Rakka'ya Halife Hârûnürreşîd'in huzuruna çıkarılır. Beraberindeki birçok kişi idam edilir. Şâfiî ise bu durumdan kurtulur. Daha sonra Mekke, Bağdat, Medine, Gazze şehirlerini gezmiş buralarda ilmi tartışmalara da girmiştir.

Şâfiî, tekrar Mekke'ye döner. Mekke'ye döndükten sonra arada iki defa Bağdat'a gider ve orada iki yıl kalır. Bağdat'taki siyasi olaylardan dolayı oradan tekrar ayrılır. Siyasi olaylar bitince 814 yılında tekrar Bağdat'a döner. Üç ay sonra oradan ayrılıp Mısır'a gider. 19 Ocak 820 tarihinde vefat eder. Karâfe'de Benî Abdülhakem Mezarlığı'na defnedilmiştir. Mezarına bir türbe yapılmıştır.

İmam-ı Şâfiî'nin çeşitli bilgilerin faydası hakkında şöyle demiştir: "Kur'an öğrenenin saygınlığı artar, fıkıhla meşgul olanın değeri yükselir, hadis yazanın delilleri kuvvetlenir, dil üzerine yoğunlaşanın tabiatı incelir, matematiğe yoğunlaşanın muhakemesi güçlenir, kendini korumayana ise ilmi fayda etmez"

İmam-ı Şâfiî, aynı zamanda İmam-ı Mâlik'in öğrencisidir. Bu mecmuada İmam-ı Şâfiî'ye ait iki beyit bulunmaktadır.

Eserleri şunlardır:

1. el-Üm, 2. er-Risâle, 3. el-İmlâ (el-Emâlî), 4. er-Red ʿalâ Muḥammed b. el-Ḥasan eş-Şeybânî, 5. Siyerü'l-Evzâʿî, 6. İḫtilâfü'l-ʿIrâḳıyyeyn, 7. İḫtilâfü ʿAlî ve ʿAbdillâh

b. Mesʿûd, 8. Cimâʿu'l-ʿilm, 9. Ṣıfatü nehyi Resûlillâh, 10. İbṭâlü'l-istiḥsân, 11. İḫtilâfü Mâlik ve'ş-Şâfiʿî, 12. İḫtilâfü'l-ḥadîs̱.[40]

ʿİzzet Monlā, Keçeci-zâde İzzet Molla (d. 1200/1786 - ö. 1245/1829)

Keçeci-zâde İzzet Mehmed Efendi 1786 yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası dönemin ünlü âlimlerinden Rumeli payeli Keçeci-zâde Mehmed Salih Efendi'dir. Babası aslen Konyalıdır. İlmiye sınıfına mensup bir aileden gelmesi nedeniyle küçük yaşta tahsil hayatına başlamıştır.

Babası ölünce sıkıntılı bir hayat yaşamış, hatta içki müptelası olmuştur. Bu nedenle ilmiye sınıfından ihraç edilmiştir. İlk resmi görevi 1809'da Bursa müfettişliğine atanmasıdır. Daha sonra Galata kadılığı yapmıştır. Çeşitli nedenlerden Keşan'a sürgün edilen İzzet Molla, burada Mihnet-Keşan mesnevîsini yazmıştır. Daha sonra affedilir ve görevine geri döner. 1829'da Sivas sürgünü sırasında Sivas'ta vefat etmiştir. Sivas'ta Garipler Mezarlığı'na gömülen şairin naaşı ölümünden yıllar sonra İstanbul Cerrahpaşa'daki Canbaziye Camisi haziresindeki aile mezarlığına nakledilir.

Bu mecmuada şairin bir rübâî'si yer almaktadır. Keçeci-zâde İzzet Mehmed Efendi eserleri şunlardır:

Devhatü'l-mehâmid fî-tercemeti'l-vâlid, 2. Gülşen-i Aşk, 3. Mihnet-Keşân, 4. Bahâr-ı Efkâr, 5. Hazân-ı Âsâr, 6. Nâz u Niyâz, 7.

Keçeci-zâde İzzet Molla gazel ve kaside konusunda başarılı biridir. İki divanı vardır. Vefat ettikten sonra da şiirleri uzun bir dönem okunmuş ve şiirlerine rağbet edilmiştir. Sabit-Nedim-Vâsıf'ın etkisinde kalıp bunların çizgisinde gazel yazmıştır. Aynı zamanda Nabi ve Ragıb Paşa'nın etkisinde de kalmıştır.[41]

---

[40] Bilal Aybakan, "Şâfiî", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2010) , 38: 223-233.

[41] Ali Emre Özyıldırım "İzzet Mollâ, Keçeci-zâde Mehmed İzzet Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 01.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-molla-kececizade-mehmed-izzet ; Ebubekir Sıddık Şahin, *Keçeci-zâde İzzet Molla'nın Divanları: Bahâr-ı Efkâr ve Hazân-ı Âsâr*, Ankara Üniversitesi Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2004.

Kâmil (?)

Şairin kim olduğu tespit edilememiştir. Bu mecmuada iki beyitlik bir kıt'ası mevcuttur.

Kâmil, Hoca-Zâde Ahmed Kâmil Efendi (d. ? - ö. 1312/1894)

Asıl adı Şeyh Ahmed Kamil Efendi'dir. Şiirlerinde Kâmil mahlasını kullanmıştır. Silivri müftüsü olan Gürcü Osman Efendi'nin oğludur. İlk eğitimini babasından alır. Babasının vefatından sonra İstanbul'a taşınır. Nakşibendi tarikatının büyük şeyhlerinden Kütahyalı Evliya-zâde İsmail Hakkı Efendi'nin namına Edirnekapı bölgesindeki Keçeci Pîrî Mahallesi'nde Tekke sokağında bir tekke yaptırdı. Orada uzun müddet şeyhlik yaptı. 1894 yılında İstanbul'da vefat etti, kendi tekkesine defnedildi.

Bilinen tek eseri Divan'ıdır.[42] Bu mecmuada şairin 3 gazeli bulunmaktadır.

Kazasker Hacı Mustafa İzzet Efendi (d. 1216/1801-02 - ö. 1294/1877)

1801-2'deTosya şehrinde doğdu. Babası Bostan-zâde Mustafa Ağa'dır. Babası öldükten sonra eğitimi için İstanbul'a gider. İlim tahsilinden sonra musikiye meyleder. Kömürcü-zâde Hâfız Mustafa Efendi'den musiki dersleri alır. II. Mahmud, Bahçekapısı'nda Hidayet Camisi'nde cuma namazı kıldığı zaman Hacı Mustafa İzzet Efendi müezzinlik yapar. Bunun sesini çok beğenen II. Mahmud, onu Enderun'a alarak eğitilimesini sağlar. Böylece Enderun'a giren Hacı Mustafa İzzet Efendi, Enderun'da neyzen, hanende ve hattatlık derslerini alır.

1830'da hacca giderken, hacda Abdullah Dehlevî'nin halifelerinden Şeyh Mehmed Can Efendi'den el alarak Nakşibendî tarikatına girer. Bu şekilde derviş olup

[42] Ömer Suat İnan, *Hoca-Zâde Ahmed Kâmil Efendi ve Dîvân'ı (İnceleme-Metin)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2016; Mehmet ARSLAN "KÂMİL, Hoca-zâde Şeyh Ahmed Kâmil Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 01.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kamil-hocazade-seyh-ahmed-kamil

İstanbul'a dönünce kendini artık tasavvufa verdi. İmamlık ve kadılık görevlerinde bulunmuştur. 1868'de Rumeli kazaskeri olur. 1877 yılında İstanbul'da vefat etti. Mezarı Tophane'de Kadirî-hane Tekkesindedir.

Türkçe, Arapça, Farsça, şiirler yazmıştır. Şirilerinde tasavvufi konular baskındır. Bu mecmuada bir tane beyti bulunmaktadır. İzzet, mahlasını kullanmıştır. Aynı zamanda iyi bir hattattır. Ayasofya Camii'nde asılı olan büyük levhaların hattatı Hacı Mustafa İzzet Efendi'dir. Kendi döneminde birçok kitabe ve binaların tabelasına yazı yazmıştır.[43]

Kâzım, Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli (d. 1237/1821 - ö. 1307/1890)

Günümüzde Bulgaristan'da yer alan Koçine'de 1821 yılında doğdu. Asıl ismi Musa Kazım'dır. Koçineli Hüseyin Hüsnî Bey'in oğludur. Mahlas olarak "Kâzım" ismini şiirlerinde kullanmıştır. Daha küçük yaşlarda iken babasıyla beraber İstanbul'a gelir. Belli bir ilim tahsil edip yaşı biraz ilerledikten sonra Divan-ı Hümayun ve Mühimme kalemlerinde memurluk yapmaya başladı. Daha sonra Mâliye Mektûbî kaleminde memurluk yaptı. Bu alanlarda çok başarılı bir performans gösterdi. Bu başarısından ötürü Asakir-i Hassa kitabetine tayini yapılıp askeriye sınıfına girer. Rüşdü Paşa'yı bir şiirinde hicveder. Onun yazdığı bu hiciveden dolayı seraskerlikten binbaşı rütbesi geri alınır. 1862 yılında Kıbrıs'a sürgün edilir. 1863'te affedilmesi üzerine İstanbul'a geri döner.

Daha sonra Musa Kazım, paşalık(feriklik) rütbesine çıkar. Bu rütbeye çıktıktan sonra Kâzım Paşa, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'na Dördüncü Ordu Erkân-ı Harbiye reisi olarak katılır. Karadağ'da Osmanlı askerlerinin bozguna uğramasında sorumlu tutularak mahkemeye çıkartılır, fakat ceza almaz. Musa Kazım, İstanbul'da Divan-ı Harbî üyesi iken 1890 yılında vefat eder. Mezarı; İstanbul'da Aziz Mahmud Hüdayi Türbesi haziresinde yer almaktadır.

Hiciv konusunda usta olan şairin bu mecmuada 12 kıt'a ve 3 gazeli bulunmaktadır. Şairin eserleri şunlardır:

[43] Yunus Kaplan "İzzet, Kazasker Hâcı Mustafâ İzzet Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 01.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-kazasker-haci-mustafa-izzet

1. Divan-ı Kâzım Paşa, 2. Makâlîd-i Aşk, 3. Mersiye ve Kasîde, 4. Mersiye, 5. Mersiyeler, 8. Riyâzü'l-Asfiyâ.[44]

Keçecizâde Mehmed Fuad Paşa (d. 1230/1815 - ö. 1285/1869)

Tanzimat döneminin ünlü sadrazamı olan Fuad Paşa'nın asıl adı Mehmed Fuad olup 1815 yılında İstanbul'da doğdu. Babası ulemadan ünlü şair Keçeci-zâde İzzet Molla'dır.

İlme olan merakından dolayı Arapça ve Farsçayı öğrenip kendini geliştirdi. Daha genç yaşta iken babası Sivas'a çeşitli sebeplerden sürgün edilir. Babasının sürgünü üzerine genç yaşta Mekteb-i Tıbbîyeye girer. Buradan doktor yüzbaşı olarak mezun olur. Mezun oduktan sonra Trablusgarp'a atanır. Trablusgarp'tan döndükten sonra Mustafa Reşid Paşa'nın da istemesi üzerine meslek değiştirip 1837 yılında Babıâli tercüme kaleminde işe başlar. Kısa zamanda rütbesi yükseltilir, Babıâli mütercim-i evvelli olur. Daha sonra çeşitli devlet görevlerinde bulundu. 1852'de Hariciye Nazırı oldu. 1861'de sadrazamlık görevine başladı. 1868 yılında hastalığından dolayı Yakacık'a, oradan da İtalya'nın Nice şehrine tedavisi için gider.12 Şubat 1869 yılında kalp rahatsızlığından vefat eder. Cenazesi İstanbul'a getirilir.

Bu mecmuada bir tane kıt'ası olan Fuâd Paşa; kendisine ait oup olmadığı olduğu kesin olmayan bir Vasiyetnâme'si, bir de Tezkire'si bulunmaktadır. [45]

[44] **Ġazel-i Kāẓım**[**Kāẓım**] [**KÂZIM PAŞA, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, 1. bs. (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969), 2: 810-818; Recep Demir, *Kâzım Paşa Hayatı-Eserleri-Şairliği (İnceleme-Metin)*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Van 1999; Mehmet ARSLAN "KÂZIM PAŞA, Mûsâ Kâzım, Koniçeli" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 01.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kazim-pasa-musa-kazim-koniceli

[45] Bahir Selçuk "Mehmed Fuâd Paşa, Keçeci-zâde" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 01.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mehmed-fuad-pasa-kececizade ; Emine (Atılgan) Gümüşsoy, *Keçecizâde Mehmed Fuad Paşa (1815-1869)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2006.

Kemâl Paşa (?)

Kim olduğunu tam tespit edemedik. Rıza Beg ile Tevfik Beg'in rütbelerinin yükseltilmesi için Kemal Paşa, Ali Galip Paşa'ya mektup yazmış. Bu mecmuada yazılan bu mektup yer almaktadır. Ali Galip Paşa[46] 19.yy.da yaşamış Osmanlı sadrazamlığını yapmış biridir. Bu bilgiye göre Kemal Paşa da 19.yy.da yaşamıştır.

Kemâl-paşa-zâde (?)

Şair tespit edilememiştir. Bu mecmuada, tarih düşürmesi olan bir beyti yer almaktadır. Tarih, Sultan Abdülaziz'in padişah olmasına düşürülmüş. Bu tespitimize istinaden Kemalpaşa-zâde 19.yy.da yaşamıştır.

Ken'ân, Yûsuf Ken'ân Bey, Maraşlı (d. 1246/1830 - ö. 1293/1876)

Asıl ismi Yusuf Ken'an Bey olan şair, 1830 yılında Maraş'ta doğar. Şair, şiirlerinde mahlas olarak "Ken'ân" adını kullanmıştır. Dedesi Maraş valisi Maraşlı Vezir Kalender Paşa'dır. Babası da Diyarbakır valisi Vezir Süleyman Paşa'dır.

Daha çocukken babası vefat edince henüz kendisine mîrü'l-ümerâlık rütbesi verilir ve paşa olur. Yûsuf Ken'ân, ilk eğitimini Maraş'ta alır. Tahsil ve öğrenimi için daha sonra annesi ile birlikte İstanbul'a gider. Sadâret Mektûbî Odası'na girmek için başvuruda bulunur ve bu başvurusu kabul edilir. Sadâret Mektûbî Odası'nda memurluk hayatına başlar. Daha sonra Hâriciye Mektûbî Odası'na, oradan da 1860 yılında ûlâ sınıf-ı sânîsi rütbesiyle Hâriciye Mektupçuluğuna terfi eder. Daha sonra Dâhiliye müsteşarlığı, Sadaret mektupçuluğu vb. çeşitli görevlerde bulundu.

1786 yılında İstanbul'da vefat etti. Mezarı Merkezefendi Kabristanı'ndadır.

[46] Orhan F. Köprülü, "Galib Paşa, Mehmed Said", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1996) , 13: 329-331.

Bu mecmuada 2 bentlik şarkısı bulunmaktadır. "Ken'ân Bey Âsârı, Gülşen-i Sühan (Âsâr-ı Ken'ân Bey)" olmak üzere iki eseri bulunmaktadır. [47]

Koca Râgıb Paşa (d. 1110/1698-99 - ö. 1176/1763)

Asıl ismi Mehmed olan Koca Râgıb Paşa, 1699 yılında İstanbul'da doğdu. Babası Defterhâne-i Âmire kâtibi olan Şevki Mehmed Efendi'dir. Koca Râgıb Paşa, şiirlerinde "Râgıb" mahlasını kullanır. Hoca Salih Efendi'den Farsça öğrendi. Ayasofya-i Kebir Medresesi hocalarından olan Yusuf Efendi'den sülüs ve nesih hattını ders aldı.

Koca Râgıb Paşa, katiplik, mektupçuluk, defter eminliği, reisü'l-küttap vekilliği vb. görenlerde bulunmuştur. 1744 yılında kendisine vezirlik rütbesi verilerek Mısır'a vali oldu. 1755 yılında Halep valisi oldu, ancak daha bu görevine başlamadan veziriazamlığa getirilir. Bunun İstanbul'a döner. Sultan III. Osman'dan sadaret mührünü alıp veziriazam olur.

1763'te İstanbul'da hastalanıp vefat etti.

Koca Râgıb Paşa, hem şair hem de hukuk bilgisi ve nükte dolu sohbetleri ile Osmanlı kültürüne ve edebiyatına katkıda bulunmuştur. Dönemin önemli şairleri olan Fıtnat Hanım, Haşmet, Çelebizâde Asım Efendi gibi şairleri etrafında toplayıp döneminin gözde şairlerinden biri olur. Bu mecmuada 4 beyti bulunmaktadır. Eserleri şunlardır:

1. Divan, 2. Münşeât-ı Râgıb, 3. Fethiyye-i Belgrad, 4. Huneyniye ve Tâifiye, 5. Tahkîk ve Tevfîk, 6. Mecmua-i Râgıb Paşa, 7. Sefînetü'r-Râgıb ve Defînetü'l-Metâlib, 8. Aruz Risâlesi, 9. Tercüme-i Matla-ı Sa'deyn, 10. Tercüme-i Ravzatü's-Safâ. [48]

[47] Mehmet Arslan "Ken'ân, Yûsuf Ken'ân Bey, Maraşlı" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 03.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kenan-yusuf-kenan-bey-marasli

[48] Beyhan Kesik "Koca Râgıb Paşa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 03.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/koca-ragib-pasa

Mantıkî (?)

Mecmuada Farsça bir rübâî'si bulunmaktadır. Kim olduğu tespit edilememiştir.

Mehmet Memduh Paşa (d. 1254/1839 - ö. 1925)

Mehmet Faik Memduh diye bilinen Mehmet Memduh Paşa, 1839 yılında İstanbul'da doğdu. Mazlum Mustafa Fehmi Paşa kendisinin babasıdır. İstanbul'da Beyazıt ile Valide Rüştiyelerinde okudu. Hariciye Nezareti Mektubî Kalemi'ne . 1853 yılında girdi. Fransızcayı bilen Mehmet Memduh Paşa, çeşitli devlet görevinde bulundu. Konya, Sivas, Ankara valiliği yaptı. Osmanlıda 1908 yılında kurulan hükümette Dahiliye Nazırı görevinde bulundu. Daha sonra istifa etti. Mehmet Memduh Paşa 1925 yılında İstanbul'da vefat etti.

Genç yaşlarında şiir yazan Mehmet Memduh Paşa, mensur eserleri daha çok siyasi gözlem, düşünce ve önerilere dayananır. Bu mecmuada 7 beyitlik bir gazeli bulunmaktadır. Eserleri şunlardır:

1. Eser-i Memduh, 2. Berg-i Sebz, 3. Divân-ı Eş'ar. [49]

Mevlana Celaleddin Rûmî (d. 604/1207 - ö. 672/1273)

Asıl ismi Celaleddin'dir. "Hudâvendigâr, Mevlânâ ve Rûmî" Mevlana'nın lakaplarıdır. Babası Bahaeddin Veled; şimdi Afganistan toprakları olan Belh'ten Anadolu'ya uzun bir yolculukla gelmiştir. Bu yolculuk Bağdat, Halep, Şam, Erzincan, Malatya, Sivas, Kayseri, Niğde, Karaman'dan sonra Konya'da biter ve

[49] Recep Uslu "Mehmet Memduh Paşa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 03.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mehmet-memduh-pasa ; Fatih Odunkıran, *Mehmed Mehdûh Paşa ve Dîvân-ı Eş'ârı (İnceleme-Metin)*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi , Edirne 2011.

Konya'ya yerleşir. Mevlana da o zaman küçük yaşlarda idi ve babası ile beraber yolculuk yaptı. Babası Bahaeddin Veled 1231'de vefat eder.

Mevlana ilk eğitimini babasından almıştır. Halep ve Şam'a eğitim için gider. Aynı zamanda babasından devam eden medrese hocalığını devam ettirir. Daha sonra Tebrizli Şems; onun hayatına girdikten sonra hatatının seyri tamamen değişir. Şems ile tanıştıktan sonra öğrencilerine verdiği dersleri ve halka yönelik vaazlarını bırakır. Zamanını daha çok Şems ile geçirip dostlarını ve taleblelerini ihmal eder. Müritleri ve halk bundan rahatsız olur. Bunun üzerine Şems 1246 yılında bir gün aniden ortadan kaybolur. 16 yıllık bir ayrılıktan sonra Şems, Konya'ya geri döner.

Mevlana ile Şems beraber çilehaneye kapanırlar. Yine müritleri ve halk bundan rahatsız olur. Daha sonra Şems, 5 Aralık 1247 gecesi sırra kadem basar. Bazı rivayetlere göre öldürülmüş, bazılarına göre ise bir daha gelmemek üzere nereye gittiği bilinmemektedir.

Hüsameddin Çelebi, Mevlana'nın en büyük hizmetçisidir. Mesnevî'sinin ilk 18 beyti dışındakilerini Mevlana söylemiştir; Hüsameddin Çelebi de yazmıştır. Mevlana, 1273 yılında Konya'da vefat etmiştir.

Mevlânâ'nın düşüncelerinin temel kaynağı Kur'ân-ı Kerîm, hadisler ve sünnettir. Tüm eserlerini Arapça ve Farsça yazan Mevlana'nın eserleri şunlardır:

1. Mesnevî, 2. Divan-ı Kebîr, 3. Rubâîler, 4. Fîhi Mâfîh, 5. Mecâlis-i Seb'a, 6. Mektûbât. [50]

Mevlânâ Câmî (d. 817/1414 - ö. 898/1492)

7 Kasım 1414 tarihinde Horasan'ın Cam şehrinde doğdu. Molla Câmî unvanıyla meşhur oldu. İlk eğitimini babasından aldı. Daha sonra babası Herat'a gidip Nizamiye Medresesinde müderris olur. Babası ile beraber Herat'a gidip öğrenimini orada devam eder. O dönemin tanınan âlimi olan Mevlânâ Cüneyd-i

[50] Ziya Avşar "Mevlânâ Celâleddîn-İ Rûmî, Muhammed Celâleddîn, Hudâvendigâr" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 03.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mevlana-celaleddini-rumi-muhammed

Usûlî'den Arap dili ve edebiyatını öğrenir. Daha sonra ilim merkezi olan Semerkant'a giderek orada 9 yıl kaldı.

Genç yaşta iken bütün ilimler hakkında biligi sahibi olur. Buna rağmen bu ilimler Câmî'yi tatmin etmez. Semerkant'a döndükten sonra Nakşibendî şeyhi olan Sa'deddin-i Kaşgarî'ye intisap eder.

1472'de hacca gider. Oradan Tebriz, oradan da Herat'a döner. Burada Hüseyin Baykara ona bir medresede inşa eder. Câmî, burada Arap dili ve edebiyatı ile hadis, tefsir derslerini okutur. Câmî, 9 Kasım 1492 tarihinde Herat'ta vefat etti.

Câmî'nin edebi eserleri Farsçadır. Ayrıca Arapça eserler de yazmıştır. Yaşadığı çevre dolayısıyla Türklerle içli dışlı bir hayatı olmuştur. Bu nedenle Câmî'nin eserleri bütün Türk aleminde yayılıp okunmutştur. O dönemin âlimlerinin ilgisini çekmiştir. Eserlerinin çoğu Türkçeye çevrilimiştir. Bu da Câmî'nin Türk edebiyatı üzerindeki etkisini arttırmıştır. Câmî'nin eserleri şunlardır:

1.Divanları, 2. Heft Evreng, 3. Ḥadîṯ-i Erbaʿîn, 4. Risâle-i Terceme-i Kelimât-ı Ḳudsiyye, 5. Risâle-i Ṣaġīr der Muʿammâ, 6. Nefeḥâtü'l-üns, 7. Naḳdü'n-nuṣûṣ fî şerḥi Nakşi'l-Fuṣûṣ, 8. Şerḥu Fuṣûṣi'l-ḥikem, 9. Eşiʿʿatü'l-Lemaʿât vd. Toplam 31 tane eseri bulunmaktadır.[51]

Mucîb (?)

Kim olduğu tespit edemedik. Bu mecmuada iki beyitlik bir tarih düşürmesi vardır. Düşürülen tarihe göre 18.yy. şairidir.

Muhlis, Es'ad Muhlis Paşa (d. 1194/1780 - ö. 1267/1851)

1780 senesinde Ayaş'ta doğdu. İsmi Es'ad Mehmed Muhlis Paşa'dır. Dedesi Bayramiye-Melamiye şeylerinden Ayaşlı Şeyh Bünyamin'dir. Babası Ayaş müftüsü Hasan Efendi'dir. Eğitimini tamamladıktan sonra Ayaş Voyvodalığı'na tayin edilir. Daha sonra Es'ad Muhlis'e silahşorlük derecesi verilir. 1806'da kapıcıbaşı olur.

[51] Ömer Okumuş, "Câmî, Abdurrahman", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1993) , 7: 94-99.

Ardından İstanbul'a çağrılır. 1818 yılında humbaracıbaşı olur. Daha Drama'ya memur olarak göderilir. 1829'da Konya valisi oldu. Daha sonra farklı devlet görevlerinde bulundu. Sivas, Halep, Erzurum, Musul valiliği görevinde bulundu.

1847'de Diyarbakır'a vali olarak olur. Diyarbakır'da iken akciğer iltihabından hastalanıp 1851'de Diyarbakır'da vefat etti.

Es'ad Muhlis Paşa'nın bu mecmuada bir beyti ve kim olduğu tespit edilmeyen Emin Beg adında birinin tahmis ettiği bir gazeli bulunmaktadır. Es'ad Muhlis Paşa'nın bilinen tek eseri Divan'ıdır.[52]

Muhyi'd-dîn-i Arabî (d. 560/1165 - ö. 638/1140)

28 Temmuz 1165'te Endülüs'ün güneydoğusundaki Mürsiye'de (Murcia) doğdu. Abbasi Halifesi Müstencid-Billâh'ın kumandanı olan Ali b. Muhammed'in oğludur. Babsı İbn Rüşd'ün en yakın arkadaşıydı.

İbnü'l-Arabî, küçük yaşlardan başlayıp ilim tahsil etti, daha sonra tasavvufa yöneldi. Fas, Tunus, Bağdat, Musul, Urfa, Diyarbakır, Sivas, Malatya, Mekke, Medine vb. çeşitli vilayetleri gezdi ve oralarda belli sürelerde kaldı. Anadolu Selçuklu padişahı çıkan I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in çağırması üzerine Konya'ya gitti.

İbnü'l-Arabî, önce Halep ve Sivas'a seyahatler yapar. Daha sonra 1218 yılında Malatya'ya yerleşir. Dımaşk'ta, 10 Kasım 1240 tarihinde vefat etti. Mezarı, Kasiyun dağı eteğindeki Salihiye semtinde bulunan Kadı Muhyiddin İbnü'z-Zeki ailesinin kabristanında yer almaktadır.

Yavuz Sultan Selim, Mısır seferinden dönünce Şam'da onun mezarını tespit eder ve üzerine bir türbe yapar. Bunun hemen yanında bir cami ve tekke de inşa eder. II. Abdülhamid zamanında türbe tekrar tamir edilir.

Bu mecmuada Arapça iki beyti bulunan İbnü'l-Arabî'nin eserleri şunlardır:

1. el-Fütûḥâtü'l-Mekkiyye fî maʿrifeti'l-esrâri'l-mâlikiyye ve'l-mülkiyye, 2. Fuṣûṣü'l-ḥikem ve ḫuṣûṣü'l-kilem, 3. l-Cemʿ ve't-tafṣîl fî esrâri'l-meʿânî ve't-tenzîl,

[52] Mehmet Arslan "Muhlis, Es'ad Muhlis Paşa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 03.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhlis-esad-muhlis-pasa

4. et-Tedbîrâtü'l-ilâhiyye fî ıslâḥi'l-memleketi'l-insâniyye, 5. Tercümânü'l-eşvâḳ, 6. Risâletü'l-envâr, 7. Rûḥü'l-ḳuds. [53]

Murâd Hân (I. Murâd) (d. 726/1326 - ö. 791/1389)

1326'da doğdu. Osmanlı Devleti'nin ikinci padişahı Orhan Bey'in oğludur. I. Murâd ; "bey, emir-i a'zam, han, hudâvendigâr, padişah, sultânü's-selâtîn, melikü'l-mülûk" gibi unvanlarla bilinir. Tarih kitaplarında daha çok Gazi Hünkâr ve Hudâvendigâr olarak bilir.

Bizans Haçlı donanmasının 1359'daki Lapseki ve Saros körfezi çıkarmasını daha şehzade iken önler. Bu sırada yanında Evrenos (Evrenuz) ve Hacı İlbey gibi beyler de I. Murâd'ın yanında bulunuyorlardı.

I. Murâd 1365'te Osmanlı tahtına geçer. 1389'da Kosova Savaşı'nı kazandıktan sonra birkaç hasekisiyle gelip cesetler arasında dolaşırken ölenlerin arasında saklanan Miloş Kobilovic adlı asker tarafından hançerle yaralandı. Daha sonra bu yara üzerine vefat eder. I. Murâd, şehit olduğu yerde gömülür. Öldüğü yere Hudâvendigâr Meşhedi adında bir türbe yapılır. [54]

Bizim çalıştığımız bu mecmuada Sultan Murâd Han'ın Evrenos Bey'e 788/1387 yılında yazdığı mektup yer almaktadır.

Murâdî, Sultan III. Murâd (d. ?/1546 - ö. ?/1595)

Manisa'da 1546'da dünyaya geldi. II. Selim ile Nur Banu Sultan'ın oğludur. Şeyhülislâm Mehmed Sadeddin Efendi, Bekaî Efendi, Şeyh Şücâ Efendi, Tiryaki Hasan Paşa gibi devrin ünlü isimleri tarafından yetiştirildi.

[53] Mahmud Erol Kılıç, "İbnü'l-Arabî, Muhyiddin", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 1999) , 20: 493-516.

[54] Halil İnalcık, "Muradî", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2020) , 31: 156-164.

1558'de babası II. Selim, Manisa Sancakbeyliğinden Karaman valiliğine atanır. III. Murâd ise dededi olan Kanuni Sultan Süleyman tarafından Alaşehir Sancakbeyliğine gönderilir. Babası olan II. Selim padişah olunca Manisa Sancakbeyliğine tayin edilir. II. Selim vefat edince, III. Murâd 28 yaşında padişah olur. Yirmi yıl padişahlık yapar.

Osmanlı devleti onun zamanında en geniş sınırlarına ulaştı. Kendisinin sadrazamı olan Sokullu Mehmed Paşa döneminde rahat bir padişahlık dönemi geçridi. Sokullu Mehmed Paşa'nın bir suikast sonucu öldürülmesi üzerine devlet işlerinde zorluklar çıktı. İranla yapılan savaştan dolayı devlet bütçesi zayıflar. Daha İran savaşı bitmeden Avusturya'ya savaş ilan edilir. Bu zor dönemde savaşın devam ettiği sırada 1595 yılında III. Murâd vefat eder. Mezarı Ayasofya camii bahçesinde yer almaktadır. Gelibolulu Ali, Hayalî Bey, Bâkî, Nev'î ve Atayi devrinde yetişen önemli şairlerdir. Hattat, şair ve yazardı. III. Murâd; Murâdî ve Murâd mahlaslarını kullanmıştır. Kendisi Arapça, Farsça ve Türkçeye hakimdir, bu dillerde şiirler yazmıştır.[55] Bu mecmuada III. Murâd'a ait bir beyit bulunmaktadır.

Münîb

Kim olduğu tespit edilemedi. Şairin bu mecmuada iki beyitlik bir kıt'a'sı bulunmaktadır.

Nâbî (d. 1052/1642 - ö. 1124/1712)

Asıl adı Yusuf Nâbî'dir. 1642 yılında, eski adı Ruha olan Şanlıurfa'da doğdu. Çocukluk yıllarında Urfa'da yaşar. 1666 yılında İstanbul'a gider. Musahip Mustafa Paşa ile tanıştıktan sonra hayatı değişir ve Divan katipliği görevine getirilir.

[55] Mustafa İsen "Murâd/Murâdî, Sultân III. Murâd" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 03.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/murad-muradi-sultan-iii-murad ; Ahmet Kırkkılıç, *Sultan 3. Murâd (Murâdî) Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divânının Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Doktora Tezi, Erzurum 1985.

1679'da hacca gider ve hac dönüşünde, hac yolculuğunu anlattığı Tuhfetü'l-Harameyn adlı eserini bu dönemde yazar. Mustafa Paşa'nın vefatı üzerine 1687 yılında İstanbul'dan ayrılarak Halep'e yerleşir. Nâbî, Halep'te doğan oğlu Ebulhayr için 1701 yılında Hayriyye'yi yazmıştır.

Halep'te rahat bir hayat yaşar. Fakat Çorlulu Ali Paşa'nın 1706 yılında sadrazam olmasıyla bu rahatı kaçar. Devlet tarafından kendisine verilen maaş da kesilir. Evi bile elinden alınır. Bunun üzerine çok sıkıntılı bir hayat sürer. Baltacı Mehmed Paşa, Halep Beylerbeyi olarak atandıktan sonra Nâbî de rahat bir hayata kavuşur.

Daha sonra Baltacı Mehmet Paşa ile beraber İstanbul'a geri döner. Oldukça yaşlanmış olan şair, 1712 yılında İstanbul'da yaklaşık iki yıl yaşadıktan sonra burada vefat eder. Mezarı, Üsküdar'da Karacaahmet Mezarlığında bulunmaktadır.

Çalıştığımız bu mecmuada 2 beyit, 2 kıt'a bulunmaktadır. Nâbî'nin eserleri şunlardır:

1. Divan, 2. Farsça Divançe, 3. Hayriyye, 4. Hayrâbâd, 5. Surname, 6. Tercüme-i Hadîs-i Erba'în (Kırk Hadis Tercümesi), 7. Tuhfetü'l-Harameyn, 8. Münşeât, 9. Zeyl-i Siyer-i Veysî, 10. Fetih-nâme-i Kamaniçe.

Hikemî tarzı ile şiir yazan Nâbî Arapça, Farsçayı da çok iyi bilmektedir. [56]

Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi (d. 1239/1823-24 - ö. 1293/1876-77)

Asıl adı Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi'dir. Manastırlı Şehabüddin Ağa, Nâ'ilî'nin babasıdır. 1823 veya 1824 yılında Manastır'da dünyaya geldi. Nâ'ilî-i Cedîd olarak da tanınan Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi, Hattat Arnavut Ali Efendi'den hat derslerini alır. Arapça ve Farsçayı iyi bilmektedir. Nâ'ilî, Kur'ân-ı Kerîm'i ezberleyip hafız olmuştur. 1843-44 yıllarında eğitim için İstanbul'a gider. Burada Nur-ı Osmaniye ve Şehid Mehmed Paşa medreselerinde ilim tahsil eder.

[56] Abdulkadir Erkal "Nâbî, Yûsuf Nâbî Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nabi-yusuf-nabi-efendi ; Ali Fuat Bilkan, *Nabi'nin Türkçe Divanı(Karşılaştırmalı Metin)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 1993.

Nâ'ilî, Kur'an-ı Kerim ve şifa-yı şerif istinsah ederek geçimini bu şekilde sağlar. Aynı zamanda zengin kimselere ders verip buradan gelir elde eder. Daha sonra Mısır'a gider. Mısır'da Farsça ve hat derslerini okutur. 1876-77 yılında Mısır'da Hakk'ın rahmetine kavuşur.

İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal; şairin Divan'ının Trabzon eski valilerinden Kadri Bey'in evinde bulunduğunu ve Kadri Bey'in Haydarpaşa'daki evinde çıkan bir yangında Divan'ın da yandığını söylemektedir. Divan'ı veya nüshası bulunmamaktadır. Çeşitli mecmualarda şiirleri bulunan şairin çalıştığımız mecmuada da 14 gazeli, 6 kıt'ası, 3 kasidesi, bir müseddesi, bir beyti bulunmaktadır. Bunların bazılarını çalışılan mecmuada tespit ettik, diğerlerini de elde divanı olmadığı için tespit edemedik. Lakin Nâ'ilî'ye aittir diye kaydettik.[57]

Nâmık, Nâmık Kemâl (d. 21 Aralık 1840 / ö. 2 Aralık 1888)

1840 yılında Tekirdağ'da doğdu. Asıl adı Mehmed Kemal'dir. Namık ismini şiirle birlikte kullanmaya başlar. Babası, II. Abdülhamit döneminde müneccimbaşı olarak görev yapan Esham Müdürü Mustafa Asım Bey'dir. Nâmık Kemâl'in annesi Fatma Zehra Hanım ise, Konice (Bosna) eşrafından Abdüllatif Paşa'nın kızıdır.

Nâmık Kemâl, ilk şiirlerini Sofya'da bulunduğu sırada yazar. Gazel, nazireler, ve Kerbela mersiyelerini kaleme alır. Daha sonra Şair Binbaşı Eşref Bey (Paşa), Nâmık Kemâl'in bu şiirleri görüp beğenir. Kendisine mahlas olarak "Namık" mahlasını kullanmasını söyler. Daha sonra Hariciye nezaretinde tercüme işini yaptı, burada Fransızcasını ilerletti. Nâmık Kemâl, Tercüme Odası'nda beş yıl çalışır. Bu arada Encümen-i Şuara toplantılarına da katılır. Encümen-i Şuara toplantılarında Şinasi ile tanışır. Şinasi'nin yenilikçi fikirlerinden etkilenip bu tarzda şiirler yazmaya başlar.

Türk edebiyatında ilk eleştiri yazısı kabul edilen "Lisan-i Osmanînin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülahazatı Şamildir" isimli makalesini yazan Nâmık Kemâl Türk edebiyatında yeni bir çığır açmış oldu.

[57] Tuncay Bülbül "Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naili-hafiz-salih-naili-efendi

Daha sonra yeni fikirlerinden dolayı birçok defa sürgün hayatı yaşadı. Yazdığı "Vatan yahut Silistre" tiyatrosunda dolayı Magosa'ya sürgün edildi. Üç yıl boyunca Magosa'da sürgün hayatı yaşar. Bu sırada tarih araştırmaları yapar. İntibah, Akif Bey, Gülnihal, Zavallı Çocuk, Kara Belâ gibi roman ve tiyatrolarını sürgünde iken kaleme alır. Tahrib-i Harabat, Takip, Renan Müdafaanamesi gibi eserlerini de burada yazdı. V. Murat padişah olduktan sonra affedilir ve 1876 yılında İstanbul'a geri döner. II. Abdülhamit padişah olduktan sonra yeniden devletteki görevine başlar. Şura-yı Devlet azası olarak Kanun-ı Esasi'nin hazırlanmasında görev alır.

2 Aralık 1888 tarihinde zatürre hastalığına yakalanır. Bu hastalıktan kurtulamayıp vefat eder. Nâmık Kemâl hem şair, hem yazar hem tiyatro yazarı hem de ideologdur. Roman, tiyatro, biyografi, tarih, tenkit, mektup ve diğer konularında eserler kaleme almıştır. Eserleri şunlardır:

1. İntibah, 2. Âkif Bey, 3. Gülnihal, 4. Zavallı Çocuk, 5. Kara Belâ, 6. Tahrib-i Harabat, 7. Takip, 8. Renan Müdafaanamesi, 9. Vâveylâ, 10. Vatan Mersiyesi, 11. Murabbâ, 12. Bir Muhacir Kızının İstimdâdı, 13. Vatan yahut Silistre, 14. Celâleddin Harzemşah vd.[58]

Nazîf, Hasan Nazîf Dede (d. 1208/1793-94 - ö. 1277/1860)

1794 yılında Mora Yarımadası sınırları içinde kalan Yenişehir'de dünyaya gelmiştir. Beşiktaş Mevlevihanesinin on beşinci şeyhidir. Bazı kaynaklarda Nazîf Hüsnü Efendi, Nazîf Ahsan Efendi olarak anılmıştır. İlk eğitimini Yenişehir müftüsü olan babası Hacı Halil Efendi'den alır. Hasan Nazîf Dede, daha sonra Hoca Celaleddin Efendi'den hocalık için icazet alır. Bunun zerine Yenişehir'de müderrislik yapar.

1853'te İstanbul'a gelir. İstanbul'da birkaç ay kaldıktan sonra Beşiktaş Mevlevihanesine postnişin olarak atanır. Yaklaşık sekiz yıl boyunca bu dergâhta hizmet eder. Hasan Nazîf Dede, 1861 yılında İstanbul'da vefat eder. Mezarı bugün Eyüp Sultan Kabristanı'ndadır.

[58] Abdullah Şengül "Nâmık Kemâl" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/namik-kemal

Ta'rîfü's-Sülûk, tasavvufi bir eseridir. Tasavvuf ehlinin sorularına cevap verir. Bu eserini Gülbeyaz Karakuş yayımlamıştır. [59]

Nazîm (?)

Bu mecmuada 7 beyitlik bir gazeli olan Nazîm'in kim olduğunu tespit edemedik. Mevlevilik ile ilgili bir gazel olduğundan yola çıkarsak Mevlevî bir şairdir.

Necîb-i Kâşî(?)

Şairin kim olduğu tespit edilememiştir.

Nedîm (d. 1092/1681 - ö. 1143/1730)

Asıl adı Ahmed olan Nedim, İstanbul'da 1681 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. Nedim, döneminde iyi bir eğitim almıştır. Döneminin klasik ilimlerini öğrenmiş, Arapça ve Farsçayı çok iyi bir düzeyde öğrenmiştir. Lâle Devri şairi olarak bilinmektedir.

Medrese eğitiminin ardından kısa sürede yükselir. İlkin Hariç Medresesi müderrisliği yapar. Daha sonra naiblik yapar. 1729 yılında Sahn Medreselerine müderris olarak atanır. 1730 yılında Patrona Halil İsyanı çıktığı sırada Nedim'in akıbetinin ne olduğu konusunda değişik iddialar ileri sürülmüştür. Kimi kaynaklara göre evinin damından düşüp ölmüştür. Kimi kaynaklara göre de isyan sırasında öldürülmüştür. Fakat kesin olan bilgi isyan sırasında öldüğüdür. Şairin kabri Üsküdar Karacaahmet Mezarlığında bulunmaktadır.

[59] Gülbeyaz Karakuş, *Mevlevî Nazif Dede Dîvânçe ve Risâlesi*, 1. bs. (İstanbul: Revak Kitabevi, 2013); Beyhan Kesik "Ta'rîfü's-Sülûk (Hasan Nazîf Dede)" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/ta-rifu-s-suluk-hasan-nazif-dede

Çalıştığımız bu mecmuada mecmuada 3 bentlik şarkısı bulunan Nedim'in eserleri şunlardır: 1. Divan. Nedim Divanı'nın bilinen bütün nüshaları değerlendirilerek hazırlanan son baskıda; 42 kaside, 87 kıta, 13 nazm, 3 mesnevî, 1 terkib-bent, 1 terci-bent, 2 mütekerrir müseddes, 1 tardiyye, 5 tahmis, 1 muhammes, 33 murabba, 2 koşma, 164 gazel, 2 müstezat, 11 rubai ve 23 müfred ve matla vardır. Ayrıca Nedim Divanı'nda 5 Arapça, 39 Farsça şiir yer almaktadır. [60]

2. Sahâifü'l-Ahbâr, 3. Aynî Tarihi.[61]

Nefî (d. 980?/1572? - ö. 1044/1635)

Nef'î'nin asıl ismi Ömer'dir. Erzurum'um Hasankale (Pasinler) ilçesinde doğmuştur. Doğum tarihi kesin olarak bilinmiyor. 1572'de doğduğu söylenmektedir. Dedesi Mirza Ali Paşa, babası Mehmed Bey'dir. Nef'î, soylu bir aileden gelmektedir. Babası Mehmed Bey, Kırım hanına nedimlik yapmıştır. Babası bu görevinden dolayı ailesini ihmal etmiştir. Bunun üzerine Nef'î, babasını hicvetmiştir. Bu hiciv şiri Siham-ı Kaza adlı eserinde yer almaktadır.

Nef'î'nin çocukluk ve gençlik yılları hakkında pek bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat iyi bir medrese eğitimi görmüştür. Arapça ve Farçayı çok iyi bilmektedir.

Nef'î'nin ne zaman ve hangi sebeple İstanbul'a geldiği kesin olarak bilin miyor. Fakat I. Ahmed padişah olduktan sonra İstanbul'a gelmiş, ölümüne kadar yaklaşık otuz yıl İstanbul'da kalmıştır. I. Ahmed'e sunduğu kasidelerle onun takdirini kazanmıştır.

Keskin bir dili olmasından dolayı herkesi hicveder. Bu nedenle Gürcü Mehmed Paşa tarafından üç defa azledilir. Ölümü hakkında farklı rivayetler bulunmaktadır. Döneminde vezir olan Bayram Paşa'yı çok ağır hicvettiği için IV. Murâd'ın izniyle idam edilmiştir. Boğdurulup denize atıldığı söylenmektedir.

Çalıştığımız bu mecmuada bir beyti ve bir hicviyesi bulunan Nef'î'nin biri Türkçe, biri Farsça olmak üzere iki divanı ve hicivlerini içeren Siham-ı Kaza'sı

[60] . Muhsin Macit, *Nedîm Dîvânı*, (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017)

[61] Muhsin Macit "Nedîm, Ahmed" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nedim-ahmed

vardır. Farsça Divan'da yer alan Tuhfetü'l-Uşşâk, bazı kaynaklarda müstakil bir eser olarak gösterilir.[62]

Nesîmî [Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî] (d. ?/? - ö. 807 ?/1404-05 ?)

Nesîmî'nin ismi çeşitli kaynaklarda çeşitli şekillerde zikredilmiştir. "Nesîmüddîn, Abdülmenâf Seyyid İmâdüddîn, İmâdüddîn, Ömer İmâdüddîn, Alî, Muslihüddîn, Celâleddîn vb." gibi farklı isimlerle anılmıştır. Günümüzde kabul edilen en yaygın ismi "İmâdüddîn"dir. Şair "Hâşimî, Seyyid, Hüseynî, Alî, İmâd, Nesîmî" mahlaslarını kullanmıştır. Doğum yeri hakkında ihtilaflar vardır.

İyi bir tahsil görmüştür. Daha sonra Hurûfîliğe girer. Nesîmî de Hurûfîliği yaymak için Bağdat, Şirvan, Bakü gibi şehirlerini dolaştıktan sonra ilk olarak Anadolu'ya geçmiştir. Hurûfîliği Halep'te yayması üzerine Memlükler zamanında sultan tarafından boynunun vurulması emredilmiştir. Boynu vurulmuş ve derisi soyularak öldürülmüştür.

Çalıştığımız bu mecmuada bir rübâîsi ve bir gazeli bulunan Nesîmî'nin eserleri şunlardır: 1. Türkçe Divan, 2. Farsça Divan, 3. Mukaddimetü'l-Hakâyık. [63]

Neşʾet (d. 1148/1735 - ö. 1222/1807)

Asıl adı Süleyman'dır. Babası Enderun'da yetişen Ahmed Refia Efendi'dir. Aslen İstanbulludur. Babası, Divân'da hocalık görevinden sonra III. Ahmed ve I. Mahmud'a musahiplik yapmıştır. Aynı zamanda şairdir. Bir talihsizlikten ötürü Edirne'ye sürgün edilmiştir. Bu sürgün zamanında Süleyman Neş'et doğmuştur. İki yaşına gelince, babasının affedilmesi üzerine babası ile beraber İstanbul'a döner.

[62] Metin Akkuş, Nefi Dîvânı, (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018); Bahir Selçuk "Nef'î, Ömer Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nefi-omer-efendi

[63] Fatih Usluer "Nesîmî, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nesimi-seyh-imaduddin-seyyid-nesimi

Zamanının önemli bir âlimleri olan Ali Efendi ile Yâsinîzâde'den tahsil gördü. Farsça bilgisi çok iyi olan Hoca Neş'et'in, belagat konusunda da önemli eğitimler almış. Cûdî'nin kendisine yazdığı mahlasname ile Neş'et mahlasına sahip olur. Sadrazam Râgıb Paşa görevde iken onun himayesinde kalmıştır ve rahat bir yaşam sürmüştür.

Ömrünü; ilmî, edebî dersler ve sohbetlerle geçirdi. 1807 yılında vefat etti.

Hoca Neş'et, on bir yaşında iken Mevlevi muhiti ile ilişki içinde olmuştur. Daha sonra da Mesnevî'yi daha iyi anlayabilmek için Farça öğrenir ve "Mesnevî-hân" unvanını alır. Bunun üzerine Mesnevî'yi şerh etmeye başlar. Şeyh Galib'in yetişmesinde önemli bir rol almıştır.

Hoca Neş'et'in, fikrî ve edebî kültürünü Mevlânâ'nın eserleri oluşturur. Şiirlerinde ise Urfalı Şair Nâbî'in etkisinde kalmıştır. Hoca Neş'et, divanınfa bütün nazım şekillerini kullanmıştır.[64]

Hoca Neş'et çok çeşitli türlerde birçok eser yazmıştır. Çalıştığımız bu mecmuada bir gazel ve bir muhammesi bulunan Neş'et'in eserleri şunlardır:

1. Divan, 2. Terceme-i Şerh-i Dü-Beyt, 3. Şerh-i Yek-Beyt-i Süleyman Neş'et, 4. Tûfân-ı Ma'rifet, 5. Risâle-i Tercemetü'l-Aşk, 6. Muharrerât-ı Hususiyye-i Neş'et, 7. Risâle-i Hüseyniyye.

Nevâyî, II. Mengli Giray (d. 1093/1682 - ö. 1152/10 Aralık 1739)

II. Mengli Giray, Kırım'ın hakanlarındandır. 1682'de Kırım'da dünyaya geldi. Kırım hanı olan Hacı Selim Giray Han'ın oğludur. Osmanlı Devleti, III. Saadet Giray'ın yerine 1724 yılında II. Mengli Giray'ı hanlığa getirir. Kırım'da çıkan isyanı bastırıp iç düzeni sağlar. Osmanlı Devletinde meydana gelen Patrona Halil isyanından sonra 1730 yılında görevinden alınır. Yanbolu'ya, oradan da Rodos'a sürgin edilir.

[64] Rıza Oğraş, *Hoca Neş'et Divânı (İnceleme ve Tenkidli Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1991; İlhan Genç "Neş'et, Hoca Süleyman Neş'et Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/neset-hoca-suleyman-neset-efendi

II. Mengli Giray 1737 yılında tekrar Kırım hanı olur. Han olduğu sırada Türk-Rus savaşına katılır. Bu savaşta Rusları yener. 1739 yılında vefat eder.

Şiirlerinde Nevâyî mahlasını kullanmıştır. Şiirlerinin tamamı Osmanlı edebî dili özelliklerini barındırır.[65]

Çalıştığımız mecmuada 5 beyitlik bir gazeli bulunmaktadır.

Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde (d. 1214/1799 - ö. 1286/1869)

1799'da İstanbul'da doğdu. Dedesi Cidde'de valilik yapan valisi Şerif Paşa'dır. Şerif Paşa-zâde ve Mîr unvanları ilen bilinmektedir.

Dedesi Mısır defterdarlığında bulunduğu sırada Nihad'ın Mısır ile ilişkisi bu zamanda başlar. Mısır valisi Mehmed Ali Paşa kendisine iltifatta bulunur ve onu divan katibi olarak göreve başlatır. Belli bir süre katiplik yaptıktan sonra Mehmed Ali Paşa'ya nedimlik yapar. Daha sonra Mekke'ye gider. 1844'de İstanbul'a döner. Mustafa Reşid Paşa, kendisine yardım edip sâniye rütbesini verir. Daha sonra Ziraat ve Nafi'a Nezareti meclis üyeliği görevinde bulunur.

Nihad 1869 yılında İstanbul'da vefat eder. Gazelliyyat-ı Mîr Nihad adlı bir eseri vardır. Bu eser 58 sayfa olarak İstanbul'da basılmıştır. Baskı tarihi yoktur. Eserde 78 gazel yer almaktadır. Latifeleri, nükteleri, hicivleri, enteresan hicivleri ile meşhur olan bir şairdir. Mehmet Altunmeral'ın tespitine göre Divanı'nın üç nüshası vardır. Bunları karşılaştırmalı olarak basmıştır.[66] Altunmeral'ın bastığı kitapta olmayan bazı şiirleri çalıştığımız mecmuada yer almaktadır. [67]

[65] Mustafa İsen "Nevâyî, II. Mengli Giray" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevayi-ii-mengli-giray

[66] Mehmet Altunmeral, *Nihād Bey Dīvānı*, 1. bs. (Ankara: Gece Akademi, 2018).

[67] Mehmet Arslan "Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nihad-mir-serif-pasazade

Nizâmî (?)

Şairin kim olduğu tespit edilememiştir.

Nûrî (?)

Kim olduğu tespit edilememiştir. Çalıştığımız bu mecmuada Sultan Abdülaziz için yazdığı bir tarih düşürmesi vardır. Düşürdüğü tarihe göre 19.yy.da yaşamıştır.

Nûrî, Halil Nûrî Bey (d. ?/? - ö. 1213/1799)

Doğum tarihi net olarak bilinmeyen Halil Nuri Bey, İstanbul'da doğmuştur. Babası Feyzullah Şâkir Bey'dir. Dedesi sadrazam Na'ilî Abdullah Paşa'dır. Halil Nuri'nin oğlu da şairdir. Kadın şarilerinmizden olan Şeref Hanım, Halil Nuri Bey'in torunudur. Şiirlerinden anlaşılır ki Arapça ve Farsça dil hakimiyeti çok iyidir.

Eğitimini tamamladıktan sonra kâtiplik yapar. Daha sonra 1784 yılında hacegânlığa yükseltilir. Bundan sonra amedî halifesi olur. 7 Kasım 1794 tarihinde vakanüvis olur. Vakanüvislik görevini sürdürürken 1799 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

Çalıştığımız mecmuada bir beyti bulunan Halil Nûrî Bey'in eserleri şunlardır: 1. Divan, 2. Matlau'n-Nur, 3. Tarih-i Osmanî, 4. Kanun Mecmuası.

Hayatta iken bir divan tertip etmiş ve bunu III. Selim'e sunmuştur.[68]

Pertev, Muvakkit-zâde Muhammed Pertev (d. 1159/1746 - ö. 1222/1807-8)

Asıl adı Mauhammed'dir. 1746 yılında İstanbul'da doğdu. Babası Sultan Ahmed Camii muvakkiti Çelebi Efendi'dir. Başta Nûrî mahlasını kullanmıştır. Daha

[68] Mehmet Güler "Nûrî, Halil Nûrî Bey" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-halil-nuri-bey

Hoca Neş'et'e (ö.1807) intisap eder. Hoca Neş'et kendisine Pertev mahlasını verir. Bunun üzerine artık Pertev mahlasını kullanmıştır.

Daha on beş yaşındayken devlet memuru olur. Daha sonra vakanüvis olarak görev yapar. 1806-7 yılında meydana gelen Osmanlı-Rus savaşında "vak'anüvis"lik ve dördüncü bölükte "kitâbet" görevini yapar. 1807-08 yılında Edirne'de vefat eder.

Çalıştığımız mecmuada iki beyitlik şiiri bulunan Pertev'in bilinen eseri Divân'ıdır.[69]

Râmî, Sadullah Paşa (d. 1254/1838 - ö. 1308/1891)

Asıl adı Mehmed Sa'dullah Râmî Paşa'dır. Erzurum'da 1838'de doğdu. Aslen Ayaşlıdır. Dedesi Ayaş Müftüsü Hasan Efendi'dir. Farklı valiliklerde görev yapmış olan vezir Mehmed Es'ad Muhlis Paşa'nın oğludur.

Mehmed Sa'dullah Râmî Paşa, Darülmaarif Rüşdiyesi'nden mezun olur. Fıkıh, Arapça, hukuk, siyaset, iktisat gibi birçok dalda özel dersler alır. Farsça, Fransızca ve Almancayı biliyordu. 13 yaşında babasını kaybeder ve iki yıl sonra devlet memuriyetine başlar. Fransızcası iyi olduğu için Bâbıâli Tercüme Odası'na 1856 yılında tayin edilir.

Çalıştığımız bu mecmuada Nâmık Kemâl ile beraber yazdıkları müşterek bir gazeli bulunmaktadır.

Sadullah Paşa çeşitli devlet görevinde bulunmuştur. Sadullah Paşa, Berlin'de büyük elçilik görevinde bulunduğu sırada Ayastefanos Antlaşması'nı imzalamıştır. Sadullah Paşa'ya 1881 yılında vezirlik rütbesi ve paşalık unvanı verildi.

Ayastefanos barış antlaşmasından sonra bir daha memlekete gelemez. 14 yıl boyunca İstanbul'a gelme izni verilmez. Ailesinin de kendisinin yanına gitmesine izin verilmedi. Çünkü II. Abdülhamid, hep kendisine şüphe ile yaklaşıyordu. Anna Schumann adlı Bohemyalı bir kadınla yasak aşk ilişkisi yaşayan Sadullah Paşa, bu

[69] Ekrem Bektaş, Muvakkit-zâde Muhammed Pertev Dîvânı, (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017); Ekrem Bektaş "Pertev, Muvakkıt-zâde Muhammed" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 04.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/pertev-muvakkitzade-muhammed

kadının hamile kalması üzerine bunalıma girer. Bunun üzerine 14 Ocak 1891 tarihinde intihar eder. Cenazesi İstanbul'a getirilir.

Sadullah Paşa'nın eserlerinin büyük bir kısmı kayıptır. Sadullah Paşa; Şinasi, Ziya Paşa ve Nâmık Kemâl gibi Yeni Türk edebiyatının kurucularından sayılır. [70] Sadullah Paşa'ya ait olup kaynaklarda yer almayan, kayıp olan 2 gazel ve bir tarih düşürmesi çalıştığımız mecmuada yer almaktadır.

Râmiz, Râmiz Abdullah Paşa (d. ? - ö. 1226/ 1811)

Babası kazasker Seyyid Feyzullah Efendi'dir. Babası ile beraber Kırım'dan İstanbul'a gelir. 1796-97 yıllarında tahsil hayatına başlar. Daha sonra sınavı kazanarak müderris olur. Kadılık, naiblik, memurluk gibi devletin çeşitli görevlerinde bulunur. 14 Ağustos 1808 tarihinde Silistre'ye vali olur. 23 Ağustos 1808 yılında kaptanıderyalığa terfi eder.

Çeşitli sebeplerden dolayı 1811 yılında devlet tarafından katledilir. 1811'de vefat etti. Râmiz Abdullah Paşa, Mevlevî tarikatına intisap etmişti. Hem âlim hem de şair idi. Matbu olan tek bir Divançesi bulunmaktadır. Fakat bu Divançesi elde bulunmamaktadır. [71] Çalıştığımız bu mecmuada, şairin bir beyti bulunmaktadır.

Râsim Efendi (?)

Şairin kim olduğunu tespit edemedik. Çalıştığımız bu mecmuada bir beyti bulunmaktadır.

---

[70] Yener Bayar "Sadullah Paşa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 10.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sadullah-pasa ; İbnülemin Mahmud Kemal İnal, Son Asır Türk Şairleri, 1. bs. (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969), 3: 1542-1548.

[71] İsmail Hakkı Aksoyak "Râmiz, Râmiz Abdullah Paşa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 10.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ramiz-ramiz-abdullah-pasa

Râşid (19.yy.)

19.yy. şairidir. Kaynaklarda Râşid hakkında fazla bilgi yoktur. Mehmed Raşid Efendi 19.yy. divan edebiyatı şairlerindendir. Maliye Mektubî Kalemi'nde çalıştı. Sonra Şura-yı Askeri'ye geçer. Ordu-yı Hümayûn Başkatipliği'ni yaptı. Özel bir memuriyetle Eflak ve Boğdan'a gitti. İstanbul'a dönüşünde Mektubî Seraskerî Odası'na girer. Sisam'da çalıştı. Vidin Eyaleti Meclis Reisliği, Niğde, Semakov, Amasya ve Burdur kaymakamlığı yaptı. Şiirleri vardır, kasideleri ile tanınmış. Sultan Abdülaziz'i öven kasidesi önemlidir. Transkribe yaptığımız bu mecmuada 65 beyitlik bir kasidesi vardır. Bu kaside şu ana kadarki kaynaklarda bulunmamaktadır.[72]

Râşid(Vakanüvis), Mehmed Râşid Efendi (d. - ö. 18 1148/ 1735)

Mehmed Raşid Efendi İstanbul'da doğdu. Ne zaman doğduğu bilinmemektedir. Babası kendi döneminin âlimlerinden Malatyalı Mustafa Efendi'dir. Önce babası, daha sonra devrinin âlimleri tarafından yetiştirilen Raşid, Kazasker Abdulbaki Arif Efendi'den hat dersi alır. Eğitim aldıktan sonra müderrislik yapar. Daha sonra vak'anüvislik görevini yapar. 1727-28 tarihinde elçi olarak İran'a gönderilir.

Temmuz 1735'te vefat etti. Raşid'in eserleri şunlardır:

1. Târîh-i Râşid, 2. Divan, 3. Sıhhat-âbâd, 4. Münşe'ât, 5. Fetih-nâmeler ve Vakfiyeler. [73]

[72] Kaşif Yılmaz, "Mehmed Râşid Efendi'nin, 'Nazîde' Kasidesinin, Eski Türk, Arap ve Acem Kültür Tarihinden Taşıdığı İzler", *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 39 (2009): 588; Osman Köksal, "Sultan Aziz'in Avrupa Seyahati Dönüşü Münasebetiyle Yapılan Kutlamalar ve Bir Manzum Tarihçe", *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4/1 (Haziran 2003): 125-127.

[73] Halit Biltekin "Râşid, Mehmed Râşid Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 10.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rasid-mehmed-rasid-efendi-mdbir ; Halit Biltekin, *Vak'a-nüvis Râşid Efendi ve Divanı'nın Tenkitli Metni*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993.

Kaynaklarda zamanı şairlerinin en iyilerinden biri olarak gösterilen, yumuşak huylu ve cömert gibi sıfatlarla övülen Raşid'in bu mecmuada iki beyti bulunmaktadır.

Râtib, Hacı Mahmûd Râtib Bey (d. 1242/1826 - ö. 1317/1899)

1826 yılında İstanbul'da doğan Ratib Bey'in asıl ismi Hacı Mahmud Râtib Bey'dir. Daha küçük yaşlarda Kalem'e yazılır. Belli bir dönem vaktini burada geçirir. 1844 yılında babasıyla beraber hacca gider. İstanbul'a döndükten sonra Enderun'a girmek istemiş, devrin padişahı Abdülmecid'in huzuruna çıkmış, fakat padişah onun Musika-i Hümayûn mesleğine girmesini uygun görmüştür. Burada on sene kadar görev yaparak onbaşılığa kadar yükseldikten sonra emekliye sevk edildi.

Daha sonra Bahariye Mevlevihânesi şeyhi Nazif Efendi'nin teklifiyle tekkede kalmaya başladı. Tekkede birkaç yıl kaldıktan sonra bazı hareketlerinden dolayı tekkeden kovulur. Daha sonra Özbekler Tekkesi'ne girer, burada da bir süre kalır. 1899 yılında İstanbul'da vefat eder. Mezarı Kuzguncuk'ta Nakkaş Mezarlığında bulunmaktadır.

Bazı şiirleri İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, İbnülemin Bölümü 2747 ve 2801 numaralı mecmualarda bulunmaktadır. 1922 yılında basılan Kaside-i Garra-yı İnek adlı manzumesi meşhurdur. Bu eseri 12 sayfadan oluşmaktadır. İstanbul'da basılmıştır. Şairin bu mecmuada 5 şiiri bulunmaktadır.[74]

Raûf (?)

Şairin kim olduğu tespit edilemedi. Bu mecmuada 30 beyitlik bir kasidesi mevcuttur.

[74] Mehmet Arslan "Râtib, Hacı Mahmûd Râtib Bey" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 10.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ratib-haci-mahmud-ratib-bey

Reşâd (?)

Bu mecmuada iki beyitlik kıt'a'sı bulunan şairin kim olduğu tespit edilemedi.

Rıfat Baba, Abdurrahman (d. ?/1807 - ö. ?/1869)

Asıl adı Abdurrahman'dır. 1807 senesinde Adıyaman'da doğdu. Rıfat Baba, şiirlerinde Rıfat mahlasını kullanmıştır. Babası, Derviş Bey-zâde Mustafa Bey'dir. İyi bir eğitim görmemiştir. Ömrünün belli bir dönemini seyahatle geçirir. Daha sonra Bektaşi tarikatında çalışıp kendisini biraz yetiştirir. Abdurrahman, 1869 senesinde vefat etmiştir. Kaynaklarda Divan'ı olduğu söylenmektedir, fakat şimdi elde bulunmamaktadır. [75] Çalıştığımız bu mecmuada bir beyti bulunmaktadır.

Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde (d. 1260/1844 - ö. 1308/1891)

İstanbul'da 1844 senesinde doğan Ahmed Rif'at, maliye nazırlarından vezir Kânî Paşa'nın oğludur. Bu sebeple Kânî Paşa-zâde unvanıyla bilindi. Tahsil hayatını tamamladıktan sonra Babıalî Tercüme Odası'nda göreve başlar. 1864 senesinde Petersburg sefareti Türkçe başkâtipliğine tayin edilir. 1865 senesinde Dâr-ı Şura-yı Askeri üyeliğine geçer. 1866 senesinde Paris Sefareti maiyetine memur olarak görev alır. Daha sonra bu görevinden istifa eder.

Önce Konya, sonra 1884 senesinde Bursa Reji nazırlığı görevinde bulunur. Sağlık durumu iyi olmadığı için Bursa'ya döner. 1891 senesinde Bursa'da verfat eder. Mezarı, Merkezefendi mezarlığında yer almaktadır.

Çalıştığımız bu mecmuada 7 tane gazeli bulunan Rif'at'ın eserleri şunlardır:

1. Bârika-i Edeb, 2. Hakîkat-i Hâl Der-Def'-i İhtiyâl, 3. Hukûk-ı Umûmiyye.[76]

[75] Hasan Gültekin-Zeynep Safiye Baki "Rıfat Baba, Abdurrahman" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 10.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rifat-baba-abdurrahman

[76] Mehmet Arslan "Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 10.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rifat-ahmed-rifat-kani-pasazade

Rüşdî (?)

Rüşdi adında birçok şair bulunmaktadır. Kim olduğunu tespit edemedik. Bu mecmuada 7 bentlik muhammesi bulunmaktadır.

Sâ'ib-i Tebrîzî (d. 1012/1603-4 - ö. ?/?)

Tebriz'de 1604 yılında doğdu. Sâib'in babası Tebriz'in önde gelen Mirza Abdurrahim adlı tüccardır. Daha küçük yaşlarda iken hacca gider. Sonra Anadolu'ya gelerek bir ara Konya'da bulunur. Sonradan Mevlevî olur, sonra Tebriz'e döner. Daha sonra Hindistan'a gider. Hint-Türk imparatoru Şah-Cihan'ın maiyetine girer. 1632-33 senesinde babası ile beraber İran'a geri döner.

Sâ'ib, ömrünün son dönemlerinde Anadolu'ya gelir. Konya'da Mevlânâ'yı ziyaret eder. Dergahta belli bir süre kalır. Daha sonra Mevlevî tarikatından hilafet alır. İran'a döndüğünde, Isfahan'da bir Mevlevî tekkesi açar. Kalan ömrünü burada geçirir.

Bütün şiirlerini Farsça yazmıştır, az sayıda Türkçe şiirleri de vardır. Çalıştığımız bu mecmuada bir beyti bulunan Sâ'ib'in eserleri şunlardır:

1. Divan, 2. Kandehâr-nâme, 3. Mahmud u Ayaz, 4. Beyaz.[77]

Sâdî-i Şirâzî (d. ?- ö. 691/1292)

Doğum tarihi tam olarak bilinmeyen Sâdî-i Şirâzî, Şiraz'da doğar. Her tarafa şöhreti yayılmasına rağmen hayatı hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır.

Sâdî-i Şirâzî, ilk eğitimini babasından alır. Daha küçük yaşlarda babasını kaybeder. Daha sonra dedesi Mes'ûd b. Muslih el-Fârisî'nin yanında eğitim aldı. İlk eğitimlerini Şiraz'da tamamlar. Daha sonra Bağdat'a gider. Nizamiye Medresesi'nde eğitim alır. 691 yılında Hakk'ın rahmetine kavuştu.

[77] Ahmet Kartal "Sâ'ib-i Tebrîzî" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 10.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/saibi-tebrizi

Sâdî-i Şirâzî, hem Fars edebiyatında hem de Türk edebiyatında etkisi olan büyük bir şairdir. İyi bir dini eğitime sahip olan aileseinden İslamî ilimleri tahsil eder.

Bu mecmuada Farsça bir beyti buluna Sa‘dî’nin eserleri şunlardır:

1. Külliyyat, 2. Bostan, 3. Ḳaṣâyid-i ʿArabî, 4. Ḳaṣâyid-i Fârsî, 5. Merâṣî, 6. Gülistan, 7. Taḳrîr-i Dîbâce, 8. Naṣîḥatü’l-mülûk, 9. Risâle-i ʿAḳl u ʿIşḳ, 10. Risâle-i Enkiyânû, 11. Mecâlis-i Pencgâne, 12. Risâle-i Ṣelâṣe.[78]

Sâfî (?)

Kim olduğu tespit edilemedi. Üç kıtalık bir şiiri bu mecmuada bulunmaktadır. Fakat şairin kim olduğu hakkında bir bilgiye ulaşamadık.

Sâfî Baba (18.yy.)

Hayatı hakkında pek çok az bilgi bulunmaktadır. Asıl adı Mustafa’dır. Rumeli’nin bir şehrinde müftülük yapmıştır. Âlim bir şairdir. 18.yy.da yaşamıştır. Bu mecmuada iki beyitlik şiiri olan Sâfî Baba’nın bilinen tek eseri Divan’ıdır. [79]

Safvet (? 19.yy.)

Şairin bu mecmuada bir gazeli bulunmaktadır. Şairin kim olduğu tespit edilemedi. Şairin gazelinin Koniçeli Musa Kazım’ın gazeline nazire olma ihtimali vardır. Bu bilgiden yola çıkarsak 19.yy.da yaşamış olmalı.

[78] Mustafa Çiçekler, “Sa‘dî-i Şîrâzî”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (İstanbul: TDV Yayınları, 2008), 35: 405-407.

[79] Timuçin Aykanat, *Sâfî Baba ve Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin-Sadeleştirme-Sözlük-Dizin)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum 2015.

Sâlih (?)

Kim olduğu tespit edilemeyen şairin bu mecmuada iki beyitlik bir kıt'a'sı bulunmaktadır.

Sâlim (?)

Şairin kim olduğunu tespit edemedik. Lakin Sultan Abdülaziz'in tahta çıkmasına düşürdüğü iki beyitlik bir kıt'a'sı bu mecmuada mevcuttur. Bu bilgiden yola çıkarsak 19.yy. da yaşamıştır. Fakat kim olduğu hakkında kaynaklarda bilgi bulunamadı.

Sâmî, Abdurrahman Paşa (d. 1206/1792 - ö. 1296/1881)

Asıl ismi Abdurrahman olan Sâmî, Mora'nın Trapoliçe Kasabası'nda 1792 senesinde dünyaya geldi. İlk eğitimini babasından alır. Daha sonra dönemin önemli âlimlerinden iyi bir eğitim görmüştür. Arapça, Farsça, Fransızca, Yunanca, İbranice ve Latinceyi çok iyi derecede öğrenmiştir.

Hem müderris hem de şair olan babası, Halveti şeyhi Eşşeyh Elhac Ahmed Necib Efendi'dir. Babası bir isyan sırasında şehit olmuştur. Bu şehadet, ailenin tarihinde bir dönüm noktası olur. Ahmed Necib Efendi'nin üç oğlu Sâmî, Bâkî ve Hayrullah Efendiler esir düşerler, bunların tüm mallarına el konulur. Buradan Mısır'a göç ederler.

Sâmî, 1826 yılında Mısır'a gider. İskenderiye'ye varınca Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa onu büyük bir ilgi ile karşılar. Kendisini Kahire'de Bulak Matbaasına müdür olark görevlendirir.

Belli bir süre sonra İstanbul'a gelir. Babıali'de görev alır. Daha sonra Rumeli müfettişi olur. Bosna, Trabzon, Vidin ve Edirne valiliği yapar. Sultan Abdülaziz Han'ın zamanında Sâmî Paşa, Meclis-i Vâlâ azalığına tayin edilir. Devlette çeşitli görevler alır.

Bu mecmuada, Sultan Abdülaziz Han'ın tahta çıkışına düşürdüğü tarih yer almaktadır. Eserleri şunlardır:

1. Divan-ı Sâmî, 2. İnşâ-yı Sâmî, 3. Kişver-i Derûn, 4. Rumûzü'l-Hikem, 5. Sergüzeşt-i Sâmî.[80]

Savtî (?)

Kim olduğu tespit edilmedi. Bu mecmuada 4 bentlik bir müseddesi yer almaktadır. Başka bir mecmuada[81] da bu şiiri yer almaktadır, fakat kim olduğu tespit edilememiş.

Selîmî, Yavuz Sultân Selîm (d. 871/1467- ö. 8 Şevvâl 926/21 Eylül 1520)

Osmanlı Devletinin sekizinci padişahı olan Yavuz Sultan Selim, Amasya'da 1467 senesinde dünyaya gelmiştir. Dedesi olan Fâtih Sultan Mehmed, onu küçük yaşlarda İstanbul'a getirir ve diğer şehzadelerle beraber sünnet ettirir. Küçük yaşlarada iyi bir eğitim alır. Çok özel hocalardan ders alır. Aynı zair olan Yavuz Sultan Selim, Selîmî mahlasını kullanır. 1487-1510 süresi zarfında Trabzon'da sancak beyi olur.

Osmanlı devlet arşivlerinde Selîm Şah olarak geçmektedir. Fakat döneminde sert mizacı, cesareti ve ataklığı sebebiyle "Yavuz" lakabıyla tanınmıştır. 1512 senesinde Osmanlı padişahı olur. Sekiz yıl hükümdarlık yapmıştır. Bu kısa sürede Osmanlı topraklarını iki katına çıkarır. Haremeyn'deki mukaddes emanetleri de Yavuz Sultan Selim, İstanbul'a getirmiştir.

8 Şevvâl 926/21 Eylül 1520 tarihinde Çorlu'da vefat etmiştir.

---

[80] Nevin Gümüş "Sâmî, Abdurrahman Paşa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sami-abdurrahman-pasa

[81] Erdal Yalçın, *XIX. Yüzyıla Ait Bir Şiir Mecmuası (v.:206b-410a) (İnceleme-Metin Çeviri Yazısı-İndeks)*, Kahramanmaraş Sütü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2017, s.64, 65.

Transkribe ettiğimiz bu mecmuada bir beyti bulunan Yavuz Sultan Selim'in tek eseri Farsça Divan'ıdır.[82]

Senîh (d. 1237-38/1822 - ö. 1318/1900)

Senîh'in asıl ismi, Süleyman Senîh'tir. Bursa'da 1822 yılında dünyaya geldi. 1837 senesinde İstanbul'a gelir.

1862 yılında oluşturulan mühimme odası müdiriyetine tayin olur. 1864 senesinde Tuna şehrinin mektupçuluğu görevine getirilir. Dönemin valisi Midhat Paşa ile geçinemez. Bu nedenle istifa eder. Bir müddet sonra Bâb-ı Ser-Askerî Mektûbî kalemi müdürü, Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî başkatibi gibi görevlerde bulunur.

Göztepe'deki köşkünde 1900 yılında vefat eder. Bu mecmuada Sultan Abdülaziz'in tahta çıkışına düşürdüğü tarihi yer alan Senîh'in eserleri şunlardır:
1. Divan, 2. Mersiye-i Cenâb-ı Hüseyn bin Murtazâ Der-Sûret-i Beyân-ı Vukû'ât-ı Kerbelâ, 3. Tevhîd-i Hudâ-yı Na't-ı Nebî Midhat-i Ashâb Mersiye-i Şâh-ı Şühedâ Ravzâ-yı Ahbâb, 4. Mersiye-i Şerîf, 5. Mersiye-i Cenâb-ı Şehen-şâh-ı Kerbelâ, 6. Vak'a-i Kerbelâ'nın Mukaddimesi.[83]

Seyyid Vehbî, Hüseyin (d. 1085?/1674? - ö. 1149/1736)

Doğum tarihi net olarak bilinemeyen Vehbî, İstanbul'da dünyaya geldi.Asıl ismi Hüseyin'dir. Babası Hacı Ahmed Efendi'dir.

Seyyid Vehbî, kendi dönemine göre çok iyi bir eğitim almıştır. Kendi döneminin meşhur âlimlerinden olan Mirza-zâde Şeyh Mehmed Efendi'den dersler okumuştur. Aynı zamanda hat derslerini de almıştır. Genç yaşta şöhret kazanmıştır. 1722 yılında Sahn-ı Seman müderrisi olur.

İstanbul'da hastalanan Vehbî, 1736 yılında İstanbul'da vefat eder.

[82] Ahmet Tanyıldız "Selîmî, Yavuz Sultân Selîm, Sultân Selîm-i Evvel, I. Selîm" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selimi-yavuz-sultan-selim-sultan

[83] Mehtap Erdoğan "Senîh, Süleyman Senîh" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/senih-suleyman-senih

Bu mecmuada bir beyit ve iki beyitlik bir gazeli bulunan Vehbî'nin eserleri şunlardır: 1. Divan, 2. Sûrnâme, 3. Hadîs-i Erba'în Tercümesi, 4. Sulhiyye, 5. Leylâ vü Mecnûn.[84]

Sıdkî

Kim olduğunu tespit edemedik. Bu mecmuada bir kıta ve bir de tarih düşürmesi vardır. Düşürdüğü tarih 1841 yılıdır. Buna göre 19.yy.da yaşamıştır. Bu yüzyılda Sıdkî adında dokuz kişi kaynaklarda[85] bulunmaktadır. Fakat kim olduğunu tespit edemedik.

Silahdâr İbrâhîm Paşa (d. ?/? - ö. 1136/1723/24)

Doğum tarihi tam olarak bilinmeyen ve asıl ismi İbrahim olan Silahdar İbrahim Paşa, III. Ahmed'in silahdarı olduğu için "silahdar" unvanıyla tanınmıştır. Aynı zamanda II. Mustafa'nın kızı Emine Sultan ile evlenmiştir. Bu sebeple "damad" unvanını da almıştır. "İbrahim Paşa, Damad Silahdar İbrahim Paşa, Damad-ı Şehriyârî" gibi unvanlarla kaynaklarada anılmıştır. Babası Silahdar Hüseyin Paşa'dır.

İbrahim Paşa, hazine kethüdası olarak görev alır. 1704 yılında padişahın silahdarı olur. Fakat uygun olmayan bazı hareketlerinden dolayı görevinden azledilir. Daha sonra Şehrizor Valisi olarak atanır. 1718-19 yılında Erzurum valisi olarak tayin edilir. İran Seferi sırasında orduya katılır ve Kafkas taraflarında serasker olarak görev yapar.

1724 yılında Erzurum'da vefat etti. [86]

---

[84] Hamit Dikmen, *Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 1991; Mehmet Arslan "Seyyid Vehbî, Hüseyin" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-vehbi-huseyin

[85] Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/arama

[86] Ayşegül Ekici "İbrahim, Damad Silahdar İbrahim Paşa, Estolçeli" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-damad-silahdar-ibrahim

Süleymân Efendi Hazretleri (?)

Bu mecmuada bir beyti bulunan şairin kim olduğu hakkında bir bilgiye ulaşamadık.

Şerîfî (?)

Şairin bu mecmuada bir gazeli bulunmaktadır. Gazeli, her kelimenin son harfi diğer kelimenin ilk harfi olacak şekilde sanatlı bir şekilde yazılmıştır.

Şevket (?)

Şairin kim olduğunu tespit edemedik. Bu mecmuada 18.yy. şairi Nedîm'in bir gazelini tahmis etmiştir. Bu bilgiye dayanarak 18 veya 19.yy.da yaşamış olmalıdır.

Şeyhî (d. ? - ö. 834 ?/1431 ?)

Asıl ismi Yusuf Sinâneddîn olan Şeyhî'nin ailesi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılmamıştır. 14. Yüzyılda Germiyanoğulları Beyliği'nin hakimiyeti altında olan Kütahya'da dünyaya gelmiştir.

İyi bir eğitim almak için genç yaşta iken Germiyan beyi Süleyman Şah tarafından İran'a gönderilir. İran'da Seyyid Şerîf Cürcânî ile beraber ders almıştır. Elde olan kaynaklara göre İran'da eğitim aldıktan sonra tasavvuf, tıp, edebiyat ve hikmet ilimlerini donanımlı bir şekilde öğrenmiş ve Kütahya'ya geri gelmiştir.

Daha sonra Hekîm Sinân olarak tanınmıştır. Şeyhî, göz doktorudur. Çelebi Mehmed'in gözleri rahatsızlanınca onu tedavi eder. Hacı Bayram-ı Velî ile tanıştıktan sonra Şeyhî mahlasını ondan alır.

Şeyhî, Çelebi Mehmed ve II. Murâd gibi Osmanlı padişahları ile de temas halinde olmuştur. Ölüm tarihi hakkında da net bir bilgi olmayan Şeyhî'nin eserleri şunlardır:

1. Divan, 2. Har-nâme, 3. Hüsrev ü Şîrîn.[87] Har-nâme ve Hüsrev ü Şîrîn mesnevîsi ile tanınan Şeyhî'nin bu mecmuada 3 beyti bulunmaktadır.

Şifâî (?)

Bu mecmuada iki tane rübâî'si olan şairin kim olduğunu tespit edemedik.

Taşlıcalı Yahyâ (d. ?/? - ö. 990/1582)

Ne zaman doğduğu ve nerede doğduğu tam olarak bilinmiyor. Arnavut asıllıdır. Soyu Arnavutlu Dukagin ailesine dayanır. Geldiği soydan ötürü Dukagin-zâde olarak anılmıştır. Aynı zamanda geldiği yerden hareketle Taşlıcalı diye tanınmıştır. Arnavutluk'tan devşirilerek İstanbul'a getirilmiş ve Acemi Oğlanları Ocağı'nda eğitim almıştır. Burada ilk olarak yayabaşı olarak görev yapar. Sonradan sipahi sınıfına terfi eder. Kendi döneminin birçok şairiyle tanışmış, Kemalpaşa-zâde, Kadri Efendi ve Fenari-zâde Muhyiddin Çelebi gibi döneminde ünlü olan bilginlerin sohbet meclislerine katılmıştır.

Yavuz Sultan Selim Çaldıran ve Mısır seferlerini düzenlediği zaman Taşlıcalı Yahya da bu seferlere katılır. Şehzâde Mustafa öldürüldükten sonra, bunun üzerine bir mersiye yazar. Şehzâde Mustafa'yı masum göstererek Rüstem Paşa'yı suçlar. Bu sebeple görevinden azledilir. Kısa bir süre sonra İzvornik sancağına sürgün edilir. Karnaklardan edinilen bilgilere göre 90 yaşlarında hayata veda etmiştir. Mezarı, günümüzde Sırbistan sınırları içinde yer alan İzvornik yakınında, Lozniçe'de bulunmaktadır.

Bu mecmuada 5 beyitlik bir gazeli olan Taşlıcalı Yahya'nın eserleri şunlardır:

1. Divan, 2. Hamse, 3. Edirne Şehrengîzi, 4. İstanbul Şehrengîzi.[88]

[87] Tuncay Bülbül "Şeyhî, Yûsuf Sinâneddîn" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhi-yusuf-sinaneddin

[88] Bayram Ali Kaya "Yahyâ Bey, Taşlıcalı, Dukagin-zâde" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukaginzade

Vahdetî Şeyh Abdü'l-Gafûr Vahdetî Efendi (?)

Şairin kim olduğunu tespit edemedik. Tahmis ettiği gazelin Zîver, Ahmed Sâdık Zîver Paşa 'ya (d. 1208/1793 - ö. 1278/1862) ait olması muhtemeldir. Fakat bunu tespit edemedik. Bu sebeple 19.yy.da yaşamış olabilme ihtimali yüksektir.

Vasfî (?)

Bu mecuada iki beyitlik bir kıt'a'sı bulunan şairin kim olduğu hakkında kaynaklarda bir bilgiye ulaşamadık.

Vâsıf, Vâsıf Osman Bey (d. ?/? - ö. 1240/1824-25)

Asıl ismi Osman olan Vasıf Osman Bey, İstanbul'da dünyaya gelmiştir. İstanbul'da Enderun'da eğitim almıştır. Bu sebeple Mîr Vâsıf ve Enderunlu Vâsıf olarak tanınmıştır.

Küçük yaşlarada iken Galatasaray'da eğitim alır. 1803-04'te Silâhdâr Süleyman Paşa'nın kaftancısı olur. Daha sonra IV. Mustafa tarafından Enderun'da has odaya alınır. Sonradan hünkâr baş lalası, 1816-17'de Kilar Kethüdası olur. 1824-25'te vefat etti. Vasıf Osman Bey'in düzenli bir Divan'ı vardır.[89] Bu mecmuada 7 bentlik bir müseddesi bulunmaktadır.

Vecîhî (?)

Transkribe ettiğimiz bu mecmuada 9 gazeli ve iki beyitlik bir kıt'a'sı bulunan şairin kim olduğu hakkında kaynaklarda net bir bilgiye ulaşamadık.

[89] İsmail Hakkı Aksoyak "Vâsıf, Vâsıf Osman Bey" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vasif-vasif-osman-bey

Vehbî (?)

Bu mecmuada bir gazeli bulunan Vehbî'nin kim olduğunu tespit edemdik.

Vehbî, Sünbül-Zâde, Vehbî Mehmed Efendi (d. 1133/1720-21 - ö. 1224/1809)

Ne zaman doğduğu kesin olarak bilinmeyen Vehbî'nin asıl adı Mehmed'dir. Vehbî, Maraş'ta doğdu. Maraş'ta Sünbül-zâdeler sanıyla tanınan ailenin efradındandır. Babası şair Reşid Efendi (bazı kaynaklarda Râşid Efendi), dedesi ise meşhur bir müftü ve âlim olan Mehmed Efendi'dir. Doğum tarihi kesin olarak bulunmamaktadır.

İlk eğitimini Maraş'ta aldıktan sonra İstanbul'a gider. Meşhur şair Seyyid Vehbî'nin isteği üzerine Vehbî mahlasını kullanır.1768 senesinde hacegânlığa terfi eder.

1775 yılında padişah I. Abdülhamid tarafından, Bağdat'a müfettiş olarak görevlendirilir. Burada Kerim Han Zand ile dostluk kuara. Daha sora Vehbî, valiyi; vali de Vehbî'yi saraya şikayet edince vali haklı bulunur ve Vehbî'ye idam kararı verilir. Bunun üzerine Vehbî, gizlice Bağdat şehrinden İstanbul'a kaçar. Daha sonra İstanbul'da kendisini affettirerek, kadı olur.

Rodos kadılığı, Silistre kadı naibliği, Avusturya seferi sırasında ordunun kadılığını yapmıştır. 1788 senesinde eski Zağra kadısı olarak görev alır. Daha sonra yazdığı hicivden dolayı görevden alınır. Bu görevden alınırken yazdığı hicviyesi, transkibe ettiğimiz bu mecmuada yer almaktadır. Küfürlü sözlerin çokça yer aldığı bu kaside sadece bir dergide[90] bulunmaktadır.

Sünbülzade Vehbî'nin son olarak Manastır ve Bolu'da kadılık yapmıştır. Bolu'daki görevi bittikten sonra İstanbul'a döner. Nikris hastalığına yakalanarak hem görme yeteneğini hem de şuurunu kaybeder. 29 Nisan 1809 senesinde vefat etmiştir.

Vehbî'nin eserleri şunlardır:

[90] Turgut Kut, "Bilinmeyen Bir Hicviyesi'yle Sünbülzâde Vehbî", *Tarih ve Toplum* Dergisi 35/1 (Nisan 2001): 73-76.

1. Divan, 2. Lutfiyye, 3. Tuhfe-i Vehbî, 4. Nuhbe-i Vehbî, 5. Şevk-engîz, 6. Münşe'ât.[91]

Yûnus Emre (d. 638/1240-1241 - ö. 720/1320-1321)

Hayatı ve şahsiyeti hakkında pek az bilgi vardır. Mezarı olduğuna dair söylenen on beş yer vardır. Eskişehir, Karaman, Kırşehir, Bursa, Ordu, Manisa, Erzurum, Afyon, Sivas, İzmir, Isparta, Aksaray, Tokat… Bu mezarların bir bölümü Taptuk Emre ile Yûnus Emre'nin ortak mekânı olmaktadır.

Yûnus Emre'nin birden çok yerde mezarının bulunması onun ne denli sevildiğinden çok ne denli anlatıldığını gösteriyor. 13.yy.da yaşadığı en kabul gören görüştür. Divan ve Risaletü'n-Nushiyye olmak üzere iki tane eseri vardır. Çalıştığımız bu mecmuada Yûnus Emre'ye atfedilen bir beyit bulunmaktadır. Lain bu beyti Divan'ında bulamadık. [92]

Ziyâ (?)

Kim olduğunu tespit edemedik. Bu mecmuada 4 bentlik Arapça Farsça karışık olan bir müsebba yer almaktadır. Şiirde Mevlana'nın rubaisinden dizeler yer almaktadır. Şairin Mevlana'dan sonra yaşadığı kesindir. Fakat kaynaklarda bir bilgiye ulaşamadık. Şiirin başlığında da Mevlana'nın şiirinin tahmis edildiği yazılıdır.

Zühdî (?)

Şairin kim olduğunu tespit edemedik. Beş beyitlik bir gazeli transkribe ettiğimiz bu mecmuada yer almaktadır.

[91] Müberra Gürgendereli "Sünbül-Zâde, Vehbî Mehmed Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sunbulzade-vehbi-mehmed-efendi

[92] Mehmet Öcal Oğuz "Yunus Emre, Yunus, Kul Yunus, Âşık Yunus, Yunus Emrem" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 11.10.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yunus-emre-yunus-kul-yunus-asik

1.1.4. Mecmuanın Bazı İmla Özellikleri

a. Bazı kelimeler hatalı yazılmıştır:

“مرارت” kelimesi, “مرارد” (50/1b) şeklinde; “ضرطه” (454/21a) kelimesi “زارته” şeklinde; “حاتم” kelimesi “خاتم” (482/1a) şeklinde; “اثبات” kelimesi “اسبات” (596/2b) şeklinde; “ارهسك” kelimesi “عرهسك” (617/IX/4) şeklinde; “افسون” kelimesi “افزون” (12/VI/4) şeklinde; “طمع” kelimesi “طما” (186/2a) şeklinde; “مقراض” kelimesi “مقراس” (477/2a) şeklinde;

b. Aynı bent art arda iki defa yazılmış, bir sütunun sonunda yazılan bent diğer sütunun başında da yazılmış (188/IV-V. bentler)

c. Bir gazel iki defa ayrı yerlerde geçmektedir. 200 ile 504. gazel ayndır.

d. Bazı yerlerde fazladan hece vardır:

42. şiir ilk dizede olan “çelebisin” kelimesindeki “sin” hecesi fazla, vezni bozuyor.

e. Bazı kelimelerde şedde işareti kullanılmış:

“مكلّف” mükellef (42/1a); “سرّينه” sırrına (83/2a); “مقدّس” mukaddes (83/3a).

f. 173. Şiirde geçen rakamların değer karşılığı olarak nokta kullanılmış:

“Derdim**…….**dur çün **……**dan dimezem aġyāre ben
Ḳaldı ʿaḳlım çün **……..**de **…….**de āvāre ben”
Noktasız şekli:
“Derdim on’dur çün dokuz’dan dimezem aġyāre ben
Ḳaldı ʿaḳlım çün sekizde yedide āvāre ben”

g. Mecmuadaki kelimelerden bazıları harekeler ile gösterilmiş:

“مُوسْيو پَارْدونْ” Mösyo pardon (441/4a).

h. 59b’deki 600. şiirin nakarat kısmına “Eyżan” denilmiş, yalnız nakarat kısmı ilk kıtada da yoktur, nakaratın ne olduğu bilinmiyor.

1.1.5. Mecmuada Karşılaşılan Problemler

Mecmuadaki şiirlerin çoğu düzensiz bir şekilde yazılmış. Varaklardaki boşluklar gelişigüzel doldurulmuş ve çoğu kelimeler iç içe girmiştir. Bunları ayırıp belli bir düzene koymak hayli zordur. Bundan dolayı pek çok tasarruf yapmamız zaruri oldu.

Çalıştığımız bu mecmuada karşımıza çıkan problemler şunlardır:

4a'daki 36. şiir "Rübāʿī" diye kaydedilmiş, fakat yaptığımız tespite göre bu şiir Fuzulî'nin gazelinden iki beyittir. Fuzulî Divanı'nda geçmektedir.

Mecmua cönk tarzında düzenlendiği için –sayfaları yıkarıdan aşağıya açılıyor- bazı şiirlerin sırası gözetilmeksizin diğer sayfaya kaymıştır. 29b'deki 323.şiirin son iki beyti, 30a'daki sayfaya kaymıştır. Arada başka şiirlerin yer alması çalışmamızı güçleştirmiştir. Aynı şekilde 324, 335, 336, 555. şiirler de aynı şekilde bir sonraki sayfaya taşmıştır.

4a'daki 46. şiir rübâî değildir, müstensih yanlış adlandırmış. Kıt'a'dır. 5a'daki 78. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, Râşid'in 9 beyitlik gazelinin ilk iki beytidir. 19b'deki 207. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 24a'daki 258. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 32a'daki 346. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 32a'daki 350. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 32b'daki 352. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 33a'daki 375. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 36b'daki 439. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 44b'daki 497. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 49b'deki 527. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 55b'deki 566. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 56a'daki 570. şiir, ḳıṭʿa olarak kaydedilmiş. Fakat kıt'a değildir, gazeldir. 61a'daki 616. Şiir, beyt olarak kaydedilmiş. Fakat beyit değildir, gazeldir.

1.1.6. Mecmuanın Edebiyat Sahasına Katkıları

Oldukça geniş bir hacime sahip olan mecmuada onlarca farklı şairin şiirlerini ihtiva etmektedir. Bu mecmua; kimi şairlerin divanlarında yer almayan, kaybolan veya unutulan şiirleri barındırması bakımından önem arz etmektedir. Örneğin:

"Hüsnî Paşa'nın Divan-ı Eş'ar'ı −vaktiyle Aksaray'da Horhor'da oturan− kızı Fatma Seniye Hanım'ın nezdinde bulunduğunu, o divanı gören bir zat söylemişti. Ta'lik ile levha şeklinde basılmış olan "Nefs-i emmâre" redifli uzun bir kasidesi bende vardı. Mütareke esnasında evimizin Fransız ve İngiliz askerleri tarafında cebren işgal edildiğinde diğer âsar ve eşya ile beraber o kaside de zayi oldu."[93] Hüsnî Paşa'nın kaybolan "Nefs-i emmâre" redifli kasidesi bu mecmuada yer almaktadır. (510. şiirdir) TEİS'teki maddeye eklenebilir.

Edebiyat dünyasında gün yüzüne çıkmamış veya var olduğu bilinen fakat bulunamayan şiirleri de ihtiva etmektedir. Yazıldığı dönemin dil ve zevk anlayışı hakkında da yeni bilgiler sunabilmesi bakımından önemli bir mecmuadır.

Tablo 3: Mecmuadaki Edebî, Tarihî Kaynaklardan İsimlerine Ulaşılıp Divanı Günümüze Ulaşmayan veya Tespit Edilemeyen Şairler ve Şiirler:

Mahlas	**Nazım Şekli**	**Varak Numarası**	**Şiir Numarası**
Fâzıl	Müseddes	1a	1
?	Beyt	1a	2
?	Beyt	1a	3
?	Beyt	1a	4
Avnî	Gazel	1b	6
?	Beyt	1b	7
Vehbî	Gazel	1b	8

[93] İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, 1. bs. (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969), 1: 679-680.

?	Beyt	1b	9
Şevket	Tahmis	2a,2b	12
?	Kıt'a	2b	13
?	Kıt'a	2b	14
?	Beyt	2b	15
?	Gazel	2b	16
?	Beyt	3a	17
?	Beyt	3a	18
?	Beyt	3a	19
?	Beyt	3a	20
?	Beyt	3a	21
?	Gazel	3a	22
?	Mesnevî	3a, 3b	23
Necîb-i Kâşî	Beyt	3b	24
Ganiyy-i Keşmîrî	Beyt	3b	25
?	Beyt	3b	26
?	Gazel	3b	29
?	Beyt	3b	30
?	Beyt	3b	31
?	Beyt	3b	32
?	Beyt	3b	34
?	Beyt	3b	35
?	Beyt	4a	38
?	Beyt	4a	40
?	Beyt	4a	41
?	Beyt	4a	42
?	Beyt	4a	43
?	Beyt	4a	44
?	Beyt	4a	45
?	Kıt'a	4a	46
Ebü'l-Mevâhib	Beyt	4a	47
?	Beyt	4a	50
?	Beyt	4a	51
?	Beyt	4b	52
?	Beyt	4b	53
?	Beyt	4b	55
?	Beyt	4b	56

?	Beyt	4b	57
?	Beyt	4b	59
?	Beyt	4b	61
?	Beyt	4b	63
?	Beyt	4b	64
?	Beyt	4b	65
?	Beyt	4b	66
?	Beyt	4b	67
?	Beyt	4b	68
?	Beyt	4b	69
?	Beyt	5a	70
?	Beyt	5a	71
?	Beyt	5a	72
?	Beyt	5a	73
?	Beyt	5a	74
?	Beyt	5a	75
?	Beyt	5a	76
Ġazāyī	Gazel	5a	77
?	?	?	81
Enverî	Rübâî	5a, 5b	82, 85
?	Gazel	5b	83
?	Gazel	5b	84
Mantıkî	Rubai	6b	91
Şifâî	Rubai	6b	92, 95
Câmî	Rubai	6b	93
Nizâmî	Rubai	6b	94
?	?	?	97
?	Beyt	6b	99
?	Beyt	6b	100
?	Beyt	6b	102
Alî	Kıt'a	7a	103
Abdu'l-Kâdir Geylânî	Beyt	7a	104
?	Beyt	7a	105
?	Kıt'a	7a	107
?	Beyt	7a	109
Kemâl Paşa	Nesir	7a, 7b	110
?	Dize	7b	115

?	Beyt	7b	116
?	Gazel	8a	117
?	Kıt'a	8a	120
?	Murabba	8a	121
?	Beyt	8a	123
?	Murabba	8b	124
?	Kıt'a	8b	125
?	Kıt'a	8b	126
Kemâl Paşa	Kıt'a	9a	128
?	Gazel	9a	129
?	Beyt	9a	130
?	Kıt'a	9b	135
?	Beyt	9b	136
Câzim	Kıt'a	9b	137
?	Beyt	9b	140
Vecîhî	Gazel	10a, 10b, 37b	141, 143-145, 147-149, 448
?	Beyt	9b	142
?	Beyt	10a	146
?	Kaside	10b	150
Raûf	Kaside	11a, 11b	151
Sıdkî	Kaside	11b, 12a	152
Avnî	Kaside	12a	153
Savtî	Müseddes	12b	155
?	Mesnevî	13a	158
?	Gazel	13a	159
?	Beyt	13b	162
?	Beyt	13b	164
?	Kıt'a	14a	166
Hâfız ʿAbdu'llāh Efendi	Dize	14a	168
?	Beyt	14a	169
?	Gazel	14a	173
?	Beyt	15a	179
?	Müseddes	15b, 16a	180
?	Beyt	17a	184
?	Kıt'a	17a	185
?	Gazel	17b	186

?	Beyt	17b	187
Hayrî	Murabba	17b	188
?	Gazel	35b, 36a	432
Şerîfî	Gazel	36a	433
?	Beyt	36a	434
?	Gazel	36a	437
?	Kıt'a	36a	438
Safvet	Gazel	36b	440
?	Kıt'a	37b	450
?	Beyt	37b	451
?	Beyt	37b	453
Hayrî	Gazel	38b	455
Kemâl-paşa-zâde	Beyt	39a	459
Sâlim	Kaside	39b	463
?	Kıt'a	40a	464
Enver	Kıt'a	40a	465
Enver	Beyt	40a	466, 467
Hâlis	Kaside	41a, 41b	469
Nazîm	Gazel	43a	473
?	Beyt	43a	474
Avnî	Kıt'a	43b	481, 487
?	Beyt	43b	482
Kâmil	Kıt'a	43b	485
Münîb	Kıt'a	43b	486
Sıdkî	Kıt'a	43b	488
Vasfî	Kıt'a	43b	489
Reşâd	Kıt'a	44a	490
Vecîhî	Kıt'a	44a	492
Sâlih	Kıt'a	44a	493
?	Gazel	44b	496
Hâfız	Gazel	44b	497, 500
Hâfız	Beyt	44b	498, 499
?	Beyt	44b	501
Azîz	Gazel	45b, 48a, 50b, 54a, 54b, 58a	506, 513, 534, 556, 557, 579, 580
Vahdetî Şeyh Abdü'l-Gafûr Vahdetî Efendi	Tahmis	49a	524

Hikmet	Gazel	51a	535
Azîz	Tahmis	51b	542
?	Kıt'a	52a	547
?	Kıt'a	54b	558
Rüşdî	Tahmis	54b	559
?	Beyt	55a	560
?	Beyt	55a	561
?	Beyt	55a	562
?	Beyt	56a	567
?	Beyt	56a	573
Ârif	Kaside	56b, 57a, 57b	575, 576
Süleymân Efendi Hazretleri	Beyt	57b	577
Râsim Efendi	Beyt	58a	578
?	Beyt	58a	581
?	Beyt	58a	582
Ârif Beg	Beyt	58a	585
Enver	Gazel	58a	586
Âcizî	Kıt'a	59a	593
?	Beyt	59a	595
?	Kıt'a	59a	596
?	Kıt'a	59a	597
Azîz	Kıt'a	59a	598
?	Beyt	59a	599
Zühdî	Gazel	59b	601
?	Muhammes	60a	606
?	Kıt'a	60b	610
?	Beyt	61a	613
?	Beyt	61a	615
?	Gazel	61a	616
?	Murabba	61b	617
Sâfî	Murabba	61b	618
?	Gazel	62b	621
?	Beyt	62b	622
?	Beyt	63a	623
?	Cümle	66a	624
?	Beyt	67b	627

Tablo 4: Divanı Olup Günümüze Ulaşan Şarilerin Yapılan En Son Akademik Çalışmalarda Bulunmayan Şiirleri:

Mahlas	**Nazım Şekli**	**Varak Numarası**	**Şiir Numarası**
Ahmed Râşid Âmedî	Gazel	37b	446
Ârif	Kaside	44a	494
Gâlib	Kıt'a	39b	462
Hâfız	Kıt'a	45b, 49b	507, 526
Hâfız	Beyt	48a	518
Hâfız	Mesnevî	48b	521
Hâfız	Gazel	49b	527
Hüsnî	Kaside	47a	510
Kâzım, Mûsâ Kâzım, Koniçeli	Kıt'a	43a, 43b, 55b	475, 479, 566
Kâzım, Mûsâ Kâzım, Koniçeli	Gazel	55b, 56a, 59a	565, 569, 570, 594
Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi	Gazel	9b, 14a, 14b, 15a, 35b, 36b, 37a, 39a, 48a, 49a, 52a, 52b	139, 174, 175, 429, 430, 431, 439, 443, 457, 512, 525, 546, 553
Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi	Kıt'a	14a, 48a, 52a, 56a, 60a	167, 511, 545, 574, 604
Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi	Müseddes	14a, 14b	175
Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi	Kaside	40b, 41a, 41b, 42a,42b, 43a, 52b, 53a, 53b, 54a	468, 472, 555
Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi	Mesnevî	45b	508
Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi	Beyt	52b	554
Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde	Kıt'a	17a, 36a, 37a, 41b, 59a	182, 183, 436, 442, 470, 589, 590, 591
Râmî, Sadullah Paşa	Gazel	50b	531
Rifʿat, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde	Gazel	50b, 52a	532, 541, 548, 551
Sadullah Paşa	Kıt'a	60a	603

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

2.1.METİN TEŞKİLİNDE TAKİP EDİLEN YOL

a. Mecmuadaki başlıklar dipnota alınmış ve koyu yazı ile gösterilmiştir.

b. Metnin eksiğinin düzenlenmesi gereği metne eklene kısımlar köşeli parantez "[ ]" işaretiyle gösterilmiştir.

c. Divanı neşredilmiş şairlerin divanında bulunan fakat mecmuada bulunmayan beyitler dipnotta belirtilmiştir.

d. Metin transkribe edilirken müstensihin metinde yaptığı düzeltmeler göz önünde bulundurulmuştur.

e. Mecmuada geçen özel isimlerin ilk harfleri TDK'nin imla kılavuzu gereği büyük harfle yazılmıştır.

f. Vezin uyumu için "içün" edatındaki "-i" harfi düşürülmüş ve "-çün" eki önüne tire getirilerek kelime ile bitişik yazılmıştır.

g. Boş bırakılan veya okunamayan yerler "[…]" ile gösterilmiştir.

h. "zāde, āsā, veş" gibi Farsça son ekler ile "bī, ez, be" gibi ön ekler tire "-" ayrılarak yazılmıştır. (be-dil, paşa-zâde).

i. Vezni aksayıp düzeltilemeyen şiirler veya beyitler de dipnotta belirtilmiştir.

j. Neşri yapılmış divanlardaki şiirlerle karşılaştırılan mecmuadaki şiirlerin farklılıkları beyit ve dize numaralarıyla farklılıkları dipnotta verilmiştir.

k. Dipnotta belirtilen şiir numaralarının yanına mecmuadaki başlık ve köşeli parantez içinde şairin mahlası verilmiştir. Bunun hemen yanına şairin -eğer tespit edilmişse- ismi, şiirin nazım şeklinin kısaltması, eğer divanında bulunmuşsa divandaki sayfası ve şiir numarası da belirtilmiştir.

l. Mecmuada yer alan şairin divanı yoksa veya şair tespit edilmemişse sadece mahlası köşeli parantez içinde verilmiştir. Eğer mahlası da yoksa sadece şiir numarası verilmiştir.

m. Mecmuada müstensihin hatalı yazdığı başlıklar düzeltilip, doğrusu dipnotta belirtilmiştir.

n. Tespiti yapılamayan şair ve şiirlere dipnot düşürülmüş ve köşeli parantez içinde soru işareti "[?]" ile belirtilmiştir.

o. Mecmuada yer alan muamma ve lügazların –çözebildiklerimizin- çözümü dipnotta verilmiştir.

p. Şiirlerdeki uzun ünlüler şu şekilde gösterilmiştir:

ا : Ā, ā

و : Ū, ū

ی : Ī, ī

q. Farsça kelimelerdeki vav-ı ma'dule, uzun "ā"dan önce " ˇ " işareti ile gösterilmiştir. (ḫ ˇāce)

r. Vezin gereği düşen ünlü harfler apostrof (') işareti ile gösterilmiştir. (n'ola vb.).

s. Metinde "b" harfi ile yazılan –Ip/-Up gerindium ekleri "p" harfi ile yazılmştır.

Tablo 5: Çeviriyazı Alfabesi

ا	A, a, E, e, Ā, ā
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	S̲, s̲
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	Ḥ, ḥ
خ	Ḫ, ḫ
د	D, d
ذ	Z̲, z̲
ر	R, r
ز	Z, z

ژ	J, j
س	S, s
ش	Ş, ş
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ḍ, ḍ, Ż, ż
ط	Ṭ, ṭ
ظ	Ẓ, ẓ
ع	‘
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	Ḳ, ḳ
ك, گ	K, k, G, g, Ñ, ñ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
ه	H, h
و, ۆ	V,v, O, o, Ö, ö, U, u, Ü, ü, Ū, ū, Ō, ō
ی, ئ	Y, y, İ, i, Ī, ī
ء	’

İŞARETLER

“ ” : Doğrudan yapılan alıntılar.

[…] : Okunamayan kelime.

[ ] : Metne eklenen kısımlar.

? : Hakkında emin olunamayan bilgiler.

( ) : Metinde vezin uyumu için çıkarılması gereken kısımlar.

ÇEVİRİYAZILI METİN

[1a]

94.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Raḥm ider yoḳ baña hīç nālelerimden ġayrı
Hīç bir aġlar bulamam çeşm-i terimden ġayrı
Hem-demim yoḳ daḫı āh-ı şererimden ġayrı
Beni yoḳlar bulunur mı kederimden ġayrı
Bir yanar yoḳ benim içün cigerimden ġayrı
Bir acır mı bulunur yārelerimden ġayrı

II

Beni şād eyle diyü kimlere feryād ideyim
Kime taḳdīr-i ġumūm-ı dil-i nā-şād ideyim
Daḫı kimden ṭaleb-i himmet-i imdād ideyim

---

94. **Müseddes-i Fāżıl [Fāżıl] [?].** Şairin kim olduğu tespit edilemedi. Şu mecmuada 4 tane bent geçmektedir: Musa Çelik, *Kütahya Belediyesi Mustafa Yeşil Kütüphanesi 24227 Numaralı Şiir Mecmuası: Sefînetü'l-Esrâr (İnceleme-Metin)*, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2019, s.302. Bu müseddes 5 benttir, fakat III. Bent farklı, farklı olan bent:

Āh u zār itmediġim ḥāṣılı bir dem yoḳdur
Yine bir şefkat ider ḥālime ādem yoḳdur
Gūyiyā şimdi cihān içre ki ādem yoḳdur
Yāhud ehl-i elem-i miḥnete hem-dem yoḳdur
Bir yanar yoḳ menim içün cigerimden ġayrı
Bir acır mı bulunur yārelerimden ġayrı

I/2 bulamam: mı olur Sefînetü'l-Esrâr; **I/4** beni: meni SE. ; **I/5** benim: menim SE.
II/1 beni: meni SE. ; **II/3** Daḫı: Kimi SE. ; **II/4** ḥāl ile: ḥālime SE. ; **II/5** benim: menim SE.
III Bu bent Sefînetü'l-Esrâr mecmuasında yoktur.

Dil-i nā-şādı bu ḥāl ile nice şād ideyim
Bir yanar yoḳ benim içün cigerimden ġayrı
Bir acır mı bulunur yārelerimden ġayrı

III

Meger illā ki ola Ḥażret-i İsmāʿīl mīr
Ki odur melceʾ ü meʾvā-yı bī-kes u bī-cāh ḥaḳīr
Varayım Ḥażretiñe ḥālim idüp hep taḳrīr
Diyeyim āh eyā fātiḥ-i her-emr-i ʿasīr
Bir yanar yoḳ benim içün cigerimden ġayrı
Bir acır mı bulunur yārelerimden ġayrı

IV

Meded ey Bārḫudā ḥālime bir çāre meded
Áteş-i miḥnete yandı dil-i bī-çāre meded
Sen eger itmez isen ḥālime bir çāre meded
Yā kim eyler acabā ben gibi ġam-ḫˇāre meded
Bir yanar yoḳ benim içün cigerimden ġayrı
Bir acır mı bulunur yārelerimden ġayrı

V

Ne arar var ne ṣorar ḥāl-i dil-i nā-şādı
Herkesiñ şimdi vefāsızlıḳ olur muʿtādı
Kimseye **Fāżıl** işitdiremedim feryādı
Ḳaldı dünyāda hemān merḥametiñ bir adı
Bir yanar yoḳ benim içün cigerimden ġayrı
Bir acır mı bulunur yārelerimden ġayrı

95.

1. Kemāl ehlini nā-ehle muḥtāc eyleme

IV/1 Meded ey Bārḫudā ḥālime bir çāre meded: Meded ey feyż-i Ḫudā derdime bir çāre meded SE.

IV/3 ḥālime bir çare: luṭfuyla bir bāde SE.

IV/4 eyler acabā ben gibi: itsün dil-i miḥnet-keş-i SE. ; **IV/5** benim: menim SE.

V/1 ne arar var ne: ne arar ü erene SE. ; **V/5** benim: menim SE.

95 . **Beyt** [?]. B. Aruz vezni aksamaktadır.

Nā-ehl olan ādemi ʿāleme ser-tāc eyleme

96.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Peyk-i āhım gideli ḥayli zamāndan yāre
   Umaram ki getüre bir ḫaber inşāʾallāh

97.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Baña lāyıḳ olan[ı] cānım[ı] verdim yoluña
   Saña lāyıḳ olanı eyle efendim ḳuluña

98.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Hīç bir ʿuḳde mi vardır ki açılmaz ey dil
   Var iken elde niyāz-ı seḥer inşāʾallāh

[1b]

99.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - /+ - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ḫidīvā übhet ü iclāl u iḳbāliñ füzūn olsun
   Nüşūr-ı şuʿle-baḫş-i tāb u iclāliñ maṣūn olsun

---

96. **Ferd** [?]. B.

97. **Beyt** [?]. B.

98. **Ferd** [**Nābī**]. B. Ali Fuat Bilkan, *Nabi'nin Türkçe Divanı(Karşılaştırmalı Metin)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 1993, s.861, G.660.

99. [ʿ**Avnī**] [?]. G.

2. Bisāṭ-i dāver-ārāyiş-i ḥaşmetle muḳarrer ol
   Hümā-yı sāye-dārāyīde aḥkāmıñ sütūn olsun

3. Ṣunūf-ı Āṣafiyyet-mertebetden ṣadre maẕhar ol
   Be-devr-i pertev-i vechiñ cilā-baḫş-i ʿuyūn olsun

4. Şuʿāʿ-ı salṭanatda tāb-ı ruḫsārıñ żiyā virsün
   Meh-āsā encümen-ārāy ile şuʿle-nümūn olsun

5. Maḳām-ı cāy-ı ʿizzet eşref-ārāyişle dāʾim ol
   Nigīn-i nām-ı ṣūret ḫātemiñ engüşt-nümūn olsun

6. Vücūduñ ʿārıżī bād-ı dehirden ḥıfẓ ola dāʾim
   Ḥużūr-ı mecmaʿ-ı rāḥat-ile himem-nümūn olsun

7. Der-i dergāh-i Mevlāʾda icābet bula daʿvātıñ
   Ġıyāṯü'l-müsteġīṯīn ẕātıña yāver-nümūn olsun

8. Żiyā-yı feyż-i envār-ı kemāl-i maḥż-i ḫāliṣ ol
   Ġubār-ı ḫāk-i pāyıñ çeşm-i iksīr-i ʿuyūn olsun

9. Bugün muḥtāc-ı kimyā-yı der-i elṭāfiñ ʿ**Avnī** kim
   Dirīġ ḳılma dü çeşmi ẕerresin mekḥūl-nümūn olsun

100.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḫaşm ile ehl-i ʿacz idemezse muḳāvemet
   Tertīb-i inkisāra de ḳādir degil midir

101.

100. [?].

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ẕāt-ı pākiñ gibi hiçbir kişi āgāh olmaz.
   Tīz-reftār ile ʿiffet hele hem-rāh olmaz

2. Ṭabʿ-ı vālāñı nice medḥ idebilsem bilmem
   Bunu taḥrīre göñül gāhī olur gāh olmaz

3. İrtifāʿ levḥasına nūr-ı başar itme telef
   Seniñ imʿān-ı daḳīḳiñce nümā-gāh olmaz

4. Ḫāk-i pāyıñ olamaz daʿv ī-i miṣliyyet iden
   Esediñ hemdemi ḫar-gūş ile rūbāh olmaz

5. Bunda mecbūr-ı fuʾād oldı ḳulıñ **Vehbī** hemān
   Nevʿ-i āḫerle velī ehl-i dil ikrāh olmaz

102.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Ḥaṭ levḥ-i ruḫuñ ḳaralar elbetde o māhıñ
   Bir gün yüzine söylerim isterse bozulsun

103.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

---

101. **Faẓīletlü saḫī-zāde Efendi Ḥażretleriniñ Dāmādları Ṭarafından Ṭaraf-ı ʿācizīyeme Vürūd iden, [Vehbī]** [?]. G.

102. **Beyt** [?]. B.

103. **Müfred, [Nefʿī]**. B. Nefî'nin kasidesinden bir beyittir. Metin Akkuş, *Nefî Dîvânı*, (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2018), s.54, Kaside 10, Beyit 7. ; http://ekitap.ktb.gov.tr

1a çaresi: fāʾide Nefi Dîvânı.

1. Tevfīḳ refīḳ olmayıcaḳ çāresi yoḳdur
   Her kim burada ʿaḳla uyarsa żarar eyler

104.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ne ḳadar ṭaslasa taṣvīr edilmez tedbīr
   Kāruñ endāmına perdāḫtı taḳdīr verir

[2a]

105.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

I

Mest olup her sū be-ferş-i çeşm-i āhūlarla sen
ʿĀlemi ḳıldıñ muʿaṭṭar z̲ülf-i şebbūlarla sen
Cānıma kār eylediñ bu ḫançer ebrūlarla sen

---

104 . **Beyt** [**Koca Rāgıb Paşa**]. B. Ömer Demirbağ, *Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb*, Yüzüncüyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Van 1999, s.219, G.27, B. 6.

1a taṣvīr edilmez: ṣūret virebilmez D.

105. **Ġazel-i Nedīm Taḫmīs̄-i Şevket**. [**Şevket**] [?], [**Nedīm**]. Th. Nedim'in gazelini tahmis eden Şevket'in kim olduğu tespit edilmemiştir. Muhsin Macit, *Nedîm Dîvânı*, (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017), s.250, G.101. Nedîm'in gazelinden tahmis edilmeyen 5, 6, 7. beyitleri:

5. Göremden mecnūnların ṣaḥrādaki cemʿiyyetin
   Sevdigim meşk-i nigāh eylerdiñ āhūlarla sen

6. Serv-i dil-cūyumdan ayrı geşt-i gülşen istemem
   Var yürü isterseñ ey eşk-i revān cūlarla sen

7. Nāzdan ḫāmūşsun yoḫsa zebānıñ duymadan
   İsteseñ biñ dāstān söylersiñ ebrūlarla sen

ʿĀḳıbet göñlüm esīr itdiñ o gīsūlarla sen
Hey ne cādūsuñ ki āteş baġladuñ mūlarla sen

II

Ḫavf iderdi kim görirse āteş-i seyyālemi
Devr iden farḳ-ı serimde şuʿle-i cevvālemi
Sen o iḥrāḳ içre hīç gūş itmedin mi nālemi
Ġamze-i fettānıñı ḳoyduñ ki yaḳdı ʿālemi
Baḥṣe dalmışken çeh-i Bābil'de cādūlarla sen

III

Dil perīşān olsa cāʾizdir hele āṣārına
Kim aña māʾildi pek gelsün diyü iḥżārına
N'ola bu yüzden ʿaceb ceyş-i ġamıñ iẓhārına
Böyle çābuk geldiñ ey ḫaṭṭ-ı siyeh ruḫsārına
Var ise pervāze meşḳ itdiñ piristūlarla sen

IV

Devr-i cām-ı ḥāl-i rindi ḫoş görürüken sevdigim
Atılup pervāne-āsā per ururken sevdigim
Raḳṣa kim girsün levendāne yürürken sevdigim
Ben mi sāḳi olayım bezme ṭururken sevdigim
Böyle sīmīn sāḳlar billūr bāzūlarla sen

V

Bir ḫayāle beñzemez tārıñ ki farḳ itmez baḳan
Ġamze-i cādū-yı mekkārıñ ki farḳ itmez baḳan
Ol ḳadar nāzikdir eṭvārıñ ki farḳ itmez baḳan
Şūḫdur tā şöyle reftārıñ ki farḳ itmez baḳan
Böyle gitsiñ serv-i āzādım aḳan ṣularla sen

[2b]

VI

Şevketā derc eylemiş dürr-i süḫan silk-i Nedīm
Tañ mı güftārıyla tesḫīr eylese mülki Nedīm

Gerçi şāʿirsin velī seḥḥārsın belki Nedīm
Bü'l-ʿaceb ʿayyār-ı efsūn-gersin ey kilk-i Nedīm
Çoḳ ṭabīʿat ser-ḫoş eylersin bu dārūlarla sen

106.

1. Edāme'llāhu saʿdeke külle ʿāmin
   Ve aʿṭāke's-sürūre meʿa'd-devāmi

2. Ve elhemeke'llāhu kemāle'l-ʿilmi
   Ve esrāre meʿa'l-meleʾi'l-kirāmi

3. Ve ṭahhera ṣadreke'l-mevlā devāmen
   Ve evlāke'l-ʿulā dāre's-selāmi

4. ʿAṭā'uke hāṭilün li'l-medḥi ehlun
   Ve sırruke sāṭiʿun ḥuluvve'l-kelāmi

5. Uṣūluke ehlu esrārin ve ʿilmin
   Ve aḥvālu ve melākü'l-merāmi

6. Ve sırruke sırruhum ke'l-miski siyadet

V/5 böyle: şöyle Nedîm Dîvânı. ; sevḳ-i: serv-i Nedîm Dîvânı. ; akan: akar Nedîm Dîvânı.

VI/4 Mecmuada "efsun" kelimesini yanlış yazmış, efzūn şeklinde yazılmış.

106. [?]. Kt.

1. Allah her sene senin mutluluğunu daim etsin. Ve devamlı sana sevinç versin.

2. İlmin mükemmelini sana ilham etsin. Mele-i kiramın (yüce âlemlerdeki meleklerin) sırlarıyla seni beraber eylesin, sırlarına seni hemhal eylesin.

3. Allah senin kalbini temizlesin. Ve senin mertebeni darü'sselâma/selamete/ huzura yüceltsin.

4. Bağışın çoktur, övülmeye layıktır. Sırrın parlaktır, sözün tatlıdır.

5. Senin yolun ilim ve sır ehlinin yoludur. Senin halin merâmının/isteğinin temelidir.

İmāmun sāde maʿa veledin imāmi

7. ʿAdūvvuke hālikun ve ʿalāke sāmun
   Ve sırruke sāṭi‘un milʾe’l-ākāmi

8. Le-ʿömrüke mā hevāke’l-merʾu illā
   Ve sırruke reddehu redde’l-ḥisāmi

9. Ve’sʾel vāḥiden ṣameden selāmen
   Sürūruke ṭūlu dehrike li’l-ḥamāmi

10. Ve isdālu’l-kemāli’d-devāmi ʿömrun
    Li-evlādin ve ehlike maʿa selāmi

107.

1. Ş̲unnet ve nemme’l-ḥusnu fī̲-vechihā
   Fe-kullu şeyʾin mā ʿadāhā muḥālun

2. Li’n-nās-i fī̲ ’ş-şehri hilālün velī̲
   Min vechihā kulle ṣabāḥin hilālun

---

6. Senin misk gibi hoş olan sırrın onların sırrı gibidir. (O) güzel imam imamın oğuldur.

7. Senin düşmanın helak olsun ve başlarına ölüm gelsin. Senin sırrın çiçek gibi parlıyor.

8. Ömrüne kasem olsun ki bir kişi hevasına tabi olup alçalırsa sırrın onu kılcın karşı koyması gibi reddeder, geri çevirir.

9. Hiçbir şeye muhtaç olmayan ve tek olan Allâh’tan selamet dile. Senin sırrın uzun sürsün ve dünyân ecel gibi.

10. Ömrünün devamı ile kemâlâtın sürsün. Senin ve çocuklarının üzerinde selâmet olsun.

107. [?]. Kt.

1. Yüzündeki güzellik kokuyor. Onun dışındaki her şey imkânsızdır.

2. İnsanlar hilali ayda bir kere görürler. Halbuki onun yüzü her sabah hilal gibi parlıyor, her zaman hilali onun yüzünde görüyoruz. Bir ayda insanlar için hilal, yol göstericidir. Her sabah senin yüzünde bir hilal/yeni ay doğuyor.

3. Seyidimiz Ömer (ra) ve Ebubekir’e(ra) ait sözler/şiirler:

3. Li-seyyidinā Ebībekr raḍiya'llāhu ʿanh
   Ve li-seyyidinā ʿÖmer raḍiya'llāhu ʿanhun

4. El-ḳabru bābun ve kullu'n-nāsi dāḫiluhu
   E'd-dāru dāru'n-naʿīmi in ʿamilte bimāun

5. Fe-leyte şaʿrī baʿde'l-bābi ma'd-dāru
   Murḍi'l-İlāhi ve in ḫālefte fe'n-nārun

6. Ve li-seyyidinā ʿOs̱mān raḍiya'llāhu ʿanh
   Ve li-seyyidinā ʿAlī raḍiya'llāhu ʿanhun

7. Humā maḥallāni mā li'n-nāsi ġayruhumā
   Mā liʾl-ʿibādi sive'l-firdevsi menziletün

8. Fe'ḫter li-nefsike eyye'd-dāri teḫtāru
   Ve in hafev hefveten fe'r-Rabbu ġaffārun

108.

1. Ḥafīẓun li-rūḥī lā-yeʾūduke ḥifẓuhā
   Muḳītün fe-kun li-ḳuvveti yā Rabbī murselā

---

4. Kabir bir kapıdır ve her insan o (kapıya) girecek. O kapı şayet salih amelin varsa Cennete açılan bir kapıdır.

5. O kabir kapısının arkasında ne olduğunu keşke bilseydim. O ev nedir ve Allahı razı eden şeylere nedir keşke bilseydim. Şayet onun emirlerine muhalefet edersen senin için nar/cehennem var.

6. Seyyidimiz Hz. Osman ve Hz.Ali'ye ait sözler/şiirler:

7. O ikisi (cennet ve cehennem) öyle bir yerdir ki insanların bu iki yerden başka gidecekleri yer yok, ya cennet ya cehennem. Allahın salih kulları için de Firdevs cennetinden başka bir menzil yoktur.

8. Bu ikisinden (cennet ve cehennem) hangisini seçersen seç, tercih senin. Şayet ayağın sürçüp hata yaparsan tevbe et, unutma ki Rabbin çok mağfiret sahibidir.

108. **1**. O senin ruhunu muhafaza eder ve ona muhafaza etmede hiçbir engel yoktur. Ya Rabbi, benim kuvvetimin artması için kuvvet ver.

İşbu beyt-i şerīf sūre-i Ḳureyş ile yazılup berāber götürülmek eyüdür.

109.

1. Telūmunī yā ʿāzilī fī-ḥubbi men yaḥkī ’l-ḳamer
   Yā ʿāzilī bel dūnehu bedru’s-semā iẕā sefer

2. Fī-ḥubbi men bedru’s-semā munẕu iḫtifā seḳamī ẓaher
   Yaḥkī’l-ḳamer iẕā sefer seḳamī ẓaher lemmā-hecer

[3a]

110.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Ṭutan bir ulu dāmenin olmaz deyü maḥrūm
   Elden ḳomadı dāmen-i kūhsārı benefşe

111.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Müctes̱ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Mulāyemet siper-i cevşen-i żāʿifān’est
   Zi-zaḫm-ı tīġ ḫatar nīst ḫāme-i mū-rā

112.

---

109. **1.** Ey beni terkeden, aya benzeyen (sevgili)ye olan aşkımdan dolayı beni kınıyorsun.
2. Ey beni terkeden, işte o (gökyüzünde) dolaşan dolunaydır.
3. Gökteki dolunay gizlendiği günden beri onun aşkıyla hastalığım nükseder.
4. Sefere çıkınca kameri andırır, göçünce hastalığım nükseder.

110. **Ferd** [?]. B.

111. **Diger** [?]. B. Mülayemet/yumuşaklık/güçsüzlük/acizlik zayıf insanları koruyan bir zırh, bir siperdir. Kıl kadar ince kaleme (kıl kaleme) kılıç yarasını tehlikesi yoktur, kılıç onu kesemez, onu yaralayamaz.

112. **Beyt-i Lā-edrī** [?]. B.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Gösterir rifʿat nūrın iḳbāl mānend-i şerār
   Bir vücūdı żāyiʿ itmek istedikde rūzgār

113.

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

Recez - - + - / - - + - /- - + - /- - + -

1. İḳbāl-i ḫaşm her çi fuzūnter şeved nigūn'est
   Fevvāre ger evvel bulend şeved ʿāḳıbet ser-nigūn

114.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Rızk eger ber-Ādemī ʿāşıḳ ne-mī-bāşed çi-rā
   Ez-zemīn gendum girībān-çāk mī-āyed birūn

115.

---

113. **Beyt** [?]. B. Ey İkbal, düşman çoğaldıkça gücü ters döner, başaşağı düşer. Nitekim fıskıyedeki su çok olursa fazla yükselemez, hemen baş aşağı yere düşer.

114. **Ferd** [?]. B. Rızık insana âşık olmasydı buğday niçin topraktan yakasını yırtarak dışarıya çıkıyor.

115. **Ġazel** [?]. G.

1. Felek devlet/baht/saadet/zenginlik sebeplerini nâkesler/cimriler/alçaklar için tutuyor/saklıyor. (Sadece kemikle beslendiği söylenen) Hüma kuşunun bir gölgesi varsa kemik için vardır, yani (gölgesi kimin başına düşerse bahtı açık olacağı söylenen) Hüma kuşunun gölgesi sadece değersiz insanlar üzerine düşer.

2. Bu gülşende (dünyada) eteği ıslak/iffetsiz kişilerin talihli oluşlarını kıskanmaktan gönlüm yaralı, içime dağ vurulmuş: Baksana (eteği ıslak olan) şebnemin hanesi gül, iffetli olan bülbülün yuvası ise dikenler arasında.

3. Susmayı kendine meslek edin, rehber yap. Çünkü sâlikin afeti çok konuşmasındandır. Kervanın zilinin dili her zaman eşkiyaları harekete geçirir (işte bir kervan geliyor diye onları haberdar eder).

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Felek esbāb-ı devlet-rā ez-behr-i nā-kesān dāred
   Humā ger sāyeī dāred berāy-ı ustuḫān dāred

2. Zi-reşk-i ṭāliʿ-i ter-dāmenān dāġem der-īn gulşen
   Ki şebnem ḫāne ez-gul bulbul ez-ḫār āşiyān dāred

3. Ḫāmūşī pīşe kon k'ez-nuṭk āfethā'st sālik-rā
   Ceres dāʾim zebān bā-reh-zenān-ı kārvān dāred

4. Hevā-dārān gurūhī digerend [u] ʿāşıḳān diġer
   Ne-gīred cāy-ı bulbul gul eger ṣad bāġbān dāred

5. Miyān-ı zāhidān-ı ḫuşk kemter ehl-i dil bīnī
   Ne her cā ustuḫānī hest naġzī der-miyān dāred

6. Ṣurāḥī çun dil [eş] ḫālī koned diger ne-mī-güyed
   Kelīm'est īn ki dāʾim dīdehā-yı ḫūn-feşān dāred

116.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Lemʿa-i bāriḳa-i āmālim

---

4. Heva ve hevesine uyanlar (şehvet sahipleri) ayrı, gerçek âşıklar ayrı bir zümre. Bülbül için gül yetiştiren yüz tane bahçivan olsa da bülbül yine güle âşık olur, gülün yerini hiçbir şey tutamaz.

5. Ham sofular arasında çok nadir ehl-i dil görebilirsin. Her gördüğün kemiğin özü/iliği olduğunu düşünme, içi boş niceleri var.

6. Sürahi içini şaraptan boşaltınca artık daha ses çıkarmaz, dökülürken boğazından ses çıkmaz. Kimin kan saçan gözleri varsa (tıpkı için kan renginde şarapla dolu olan sürahi gibi) o kelîmdir, o konuşur, ondan nağmeli sözler çıkar.

116. **Şüret-i Mektūb-ı Manẓūm** [?]. Mn.

Pertev-i bāṣira-i iḳbālim

2. Yaʿnī ser-tācım efendim cānım
   Dāver-i muḥteremim sulṭānım

3. Nūr-i ḳalb-i naẓarım ḥażretine
   Bezm-i şāhī felek-i rifʿatine

4. Dürr-i nā-yāb duʿā-yı meʾsūr
   Güher-i şāfi şenā-yı mevfūr

5. Zīb-i ser-şīşe-i itḥāf olunur
   Pürsiş-i ḫāṭırı irdāf olunur

6. Olasın ḥıfẓ-ı Ṣamedānīde müdām
   Faḫr-i emcād u ser-efrāz u bekām

7. ʿAbd-i dāʿī dür-i ḳudsī-ṣadefim
   Gül-i bī-ḫār riyāż-ı şerefim

8. Pursiş-i ḥāl-i dil-i şevḳ-ṭırāz
   Ger olursa nesaḳ-ārāy cevaz

9. Behre-dār-ı niʿam-i ṣıḥḥatdır
   Līk vaḳt-i elem-i firḳatdır

10. Rūz u şeb fikr ü ḫayāl-i rūyuñ
    Pīşesi oldı bu dil-i cūyuñ

11. Olalı āyīne-i rūz-ı telāḳ
    Jeng-yāb-i keder u şām-ı firāḳ

12. Görmedim rūy-ı ṣafā ʿālemde
Bulmadım būy-ı vefa ʿālemde

13. Ḳıṣṣa-i derd-i firāḳı diyemem
Ḥāṣılı biñde birin söyleyemem

14. Sen hemān devlet ile ṣāġ olasın
Serv-i ṣad gülşen u ṣad bāġ olasın

15. Budur ümmīd oluna gūş-ı münīf
Ḫaber-i ʿāfiyetiñle teşnīf

16. Yaʿnī mektūbuñ ile şād idesin
Dil-i vīrānemi ābād idesin

17. Olunur ṣıdḳ u ḫulūṣ ile müdām
Ḥażret-i Maḥvī Efendiye tamām

18. Daḫı teslīm u duʿā bī-ġāye
Olunur arż Ḫalīl Aġā'ya

19. Daḫı hem ḫurd u kelān-ı ḫuddām
Olunur maẓhar-i ikrām u selām

[3b]

20. Ḥażret-i Ḳadrī Efendi maḫṣūṣ
ʿArż ider dür-i girān-ḳadr-i ḫulūṣ

21. Cümleden şevḳ-füzūn eyle velī
Ḳara bilgiç ḫ̆ ācesi Ḥācı Velī

22. İbtidā ṣıdḳ ile teslīm eyler
Daḫı çoḳ bilmece taḳdīm eyler

23. Bir geyik postu yatur görmüşler
Bilgice varmış anı sormuşlar

24. Demiş ol demde ʿazīz-i ʿārif
Sırrına oldum anıñ ben vāḳıf

25. Yā ulaḳ bār-gīridir ṭābḳūrsuz
Yā potur çaḳşīridir uçḳursuz

26. Dedi çoḳ söz götürür gitdikçe
Yaş deridir uzanır çekdikçe

27. Daḫı var bunda nice muḥtemelāt
İdemez ḥiddet-i zihnime iṣbāt

28. Lenduhānıñ yāḫud ol ṭavulıdır
Yā ki dülger bāliniñ(?) şāġūlıdır

29. Yā ḳırıḳ çömlek içinde keşdir
Yā gice ṭaġda yanar āteşdir

30. ʿArabistān'da yāḫud eski Şugūr
Yā ki bir ṭorba kepeksiz bulgur

31. Yā bizim obamızın ḳaḳısıdır
Yā felāġlı Gerede çaḳısıdır

32. Yā ḳamışdan örülü ḳış evidir
Yā ki bir kīsede mantar ḳavıdır

33. Begimiñ yā çuvāla cüstesidir
Yā Stanbul'da ḳavaḳ ustasıdır

34. Yāḫud ol köhne Ḥaleb lülesidir
Türkī bilmez yā ʿArab kölesidir

35. Buylu(?) yā bir tüfeġiñ çaḳmaġıdır
Ṣāpı çıḳmış yā çayır ṭoḳmaġıdır

36. Bu benim bilmecemiñ yā ṣoñıdır
Yā ṣulanmışca degirmen öñidir

37. Böyle ḥall eyledi işkāllerin
Bildiler mā-ḥaṣal-i ḥāllerin

117.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Zebān-i bī-kemāl ān bih ki bāşed der-dehen pinhān
Me-keş tā mī-tūvānī ez-ġılāf īn tīġ-i çūbīn-rā

118.

Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün

Hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. Ḫāhī ki puḫte gerdī me-n'şīn **Ġanī** be-yek cā
Çün ḫāmiyet ber-āred hem-çün kebāb gerdiş

---

117. **Ferd-i Necīb-i Kāşī** [?]. B. Kemâlden yoksun dilin ağzında aklı olması iyidir. Gücün yettiğince bu tahta kılıcı, kınından çekip çıkarma.

118. **Ez-Ġaniyy-i Keşmīrī** [**Ġanī**] [?]. B. Gani! Olgunlaşmak istiyorsan bir yerde oturma. Çünkü dolaşma, senin hamlığını kebap gibi(olgun) hale getirir.

119 .

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Bī-tekellüf bi-y-ā be-ḫāne-i mā
   Çi tekellüf miyān-ı mā vü şümā

120.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Saʿādet burcu isterseñ Ḫudā'dan
   Dile himmet ṭonın ehl-i duʿādan

121.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. İder ʿār ādeme oddan beter kār
   Anuñ'çün didiler el-ʿāru ke'n-nār

122.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

---

119. **Ferd** [?]. B. Tekellüfsüz evimize gel, bizimle sizin aramızda tekellüf olur mu?

120. **Ferd** [**Şeyḫī**]. Funda Şan, *Şeyhî'nin Husrev u Şîrîn'i (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin/Sözlük)*, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2017, s.332, B. 3612.

1a burcu: tacın Şan, *Şeyhî'nin Husrev u Şîrîn'i (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin/Sözlük).*

121. **Ferd** [**Şeyḫī**]. Şan, *Şeyhî'nin Husrev u Şîrîn'i (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin/Sözlük,* s.321, B. 3445.

1b Mana: Utanmak cehennem azabı gibidir. (Ateş olsun, utanç olmasın!).

122. **Ḳıṭʿa** [?]. Kt.

1. Perişan günler geçti ise de ey gönül, toparlan(kendini topla).

2. Gerçi zorluklar kendini gösteriyor ise de fakat kolay geçer.

3. Zaman ile ilişkide dert, gam ve mutluluk gelir.

4. Zamanın dönüşüyle bu da şu da geçer.

1. Cemʿ bāş ey dil ger eyyām-ı perīşān bi-gzered
   Gerçi müşkil mī-numāyed līkin āsān bi-gzered

2. Derd u ġam u şādī bāyed sāḫten bā-rūzgār
   An ki ez-devr-i zamān hem īn u hem ān bi-gzered

123.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Gözleriñ baḳar ṭururken sen yiyegör niʿmetiñ
   Sen yemezsen ġayrları yer ḳalur saña zaḫmetiñ

124.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Cihānıñ şevḳ u şādīsi hemān ancaḳ ḳuru ġavġā
   Yemek yemek şarāb içmek cimāʿ itmek ḳamu sevdā

125.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Āh kim bu dehr-i dūnuñ himmeti nā-ehledir
   Ol sebebdendir ki ḫalḳıñ iʿtibārı cehledir

126.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ne ḥācet ʿāḳil olana naṣīḥat

---

123. **Müfred** [?]. B.

124. **Ferd** [?]. B.

125. **Ferd** [?]. B.

126. **Ferd** [**Şeyḫī**]. Şan, *Şeyhî'nin Husrev u Şîrîn'i (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin/Sözlük)*, s.352, B. 3914.

Ölüm ḥāli yeter pend u naṣīḥat

127.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Göñül miḥnet-serāyında ḥużūr itmek ne mümkündür
   Meger rāḥat dediklerin saña cennette mümkündür

128.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Sāḳiyā bāde bi-dih mest bi-kon çendānem
   Tā şevem fāriġ ez-āmed-şud-ı ġamhā vu sürūr

[4a]

129.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Bunca kim kūh-ṣıfat başıma ṭaşlar urulur
   Dīde-i baḫtum uyanmaz ne ʿaceb uyḫuludur

2. Göñlümüñ zaḫmına peykānuñı merhem itdüm
   Genc-i ġamdır n'ola ger böyle temür ḳapuludur

---

127. **Müfred** [?]. B.

128. [?]. Ey Sâki! Şarab ver, beni o kadar sarhoş et ki keder ve sevinçlerin geliş gidişlerinden azâde olayım

129 . **Rübāʿī** [**Fużūlī**]. R. Müstensih nazım şekli olarak yanlış yapıp rübai demiş. Bu iki beyit Fuzûlî'nin gazelinin 4 ve 6. beyitlerindendir. Kenan Akyüz vd., *Fuzûlî Türkçe Divan* (Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1958), s.217, G. 93.

1a Bunca: Munca D.; 1b ʿaceb: ağır D.

2a merhem itdüm: itdüm merhem D.

130.

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

Recez - - + - / - - + - /- - + - /- - + -

1. Ey kāfirān ey kāfirān faẓl-ı şümā revā konem
   Zīrā ki muṭlaḳ ḥākimem müʾmin konem kāfir konem

131.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Kāfirī-rā pīşe gīr u āteş ender-Kaʿbe zen
   Sākin-i mey-ḫāne bāş u merdum-āzārī me-kon

132.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ġanīdür ʿışḳ-ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var
   Ne vaṣl-ı yāre ḫandānam ne hicrāndan melālüm var

2. Ne ṣaġ olmaḳ diler göñlüm ne ölmekden ḳaçar cānım
   Cihānda ḫaste-i ʿışk olalı bir özge ḥālüm var

3. Ne meyyāl külbe-i aḥzān ne seyr-i ṣoḥbet-i yārān
   Ne ṭaʿn-ı zāhid-i nā-dān ne ceng ü ne cidālüm var

---

130. **Güfte-i Monlā Hünkār** [?]. B.

1. Ey kâfirler, ey kâfirler! Sizin faziletinizi kabul ediyorum. Zira ki mutlak hakimim(hüküm sahibiyim). Mü'min de ederim kâfir de ederim.

131. **Ferd** [?]. B. Kafirliği meslek edin, Ka'be'yi ateşe ver, meyhaneye ikamet et(meyhane sakini ol), yine de insanlığı incitme.

132. **Ġazel-i Yaḥyā Efendi** [**Taşlıcalı Yahyâ**]. Esra Bozyiğit, *Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Nesre Çeviri-Sözlük)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2021, s.454, G.59.

2a diler gönlüm: murādumdur D. ; **2**b özge: ḫoşçe

3a meyyal: meyl-i D.

5a Mana: Diri olan O'dur, ölümsüz olan O'dur.

4. Ben ol ḥayrān-ı ʿışḳam kim yitürdim ʿaḳl u idrāki
   Ne ʿālemden ḫaber-dāram ne kendümden ḫayālüm var

5. Cihān fānidür ey Yaḥyā Hüve'l-Ḥayy u Hüve'l-Bāḳī
   Degişmem aṭlas-ı çarḫa benüm bir köhne şālüm var

133.

Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿūl

Mütekârib + - - / + - - /+ - - / + -

1. Cefā-pīşe kes-rā bi-dih ser be-bād
   Sitem ber-sitem-pīşe ʿadle'st dād

134.

1. Fe-lā-tuḳriż ṣadīḳake nişfe ḥabbetin
   Fe-inne'l-ḳarża miḳrāżu'l-maḥabbeti

135.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bir mükellef çelebi(sin) ṣadre geçersin ammā
   Hüner oldur saña taʿẓīm idüp iller geçüre

136.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Evlenüp ev idüp zevḳin taṣavvur idene

---

133. **Müfred** [?]. B. Cefayı meslek edinenin basını yele ver. Zulmedene zulmetmek adalet ve haktır.

134. **Beyt** [?]. B. Yarım habbe de olsa arkadaşını borç verme. Çünkü borç (borç veren ile alan arasındaki) sevgiyi bir makas gibi kesip atar.

135. **Ferd** [?]. B.

136. **Beyt** [?]. B. **1**a Vezin aksamaktadır.

Ḫāne-i miḥnet olur şüphesiz aña mesken

137.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Sırrıñı sırdaşıña dime [ki] sırrıñ fāş olur
   Sırrıñı sen saḳlamazsan saña kim yoldaş olur

138.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Dilber demiş ki māʾil olanlar vefāmıza
   Lāyıḳ budur ki ḳāʾil olalar cefāmıza

139.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - -

1. Eger der-ġam fürū-mānem
   Nevāyī mī-tevānem zed

2. Ve her girdāb-ı ān uftem
   [Be-]dest pāy mī-tevānem zed

140.

1. Yā ʿulemā'e's-suʾi yā milḥe'l-beled

---

137. **Müfred** [?]. B.

138. **Ferd** [?]. B.

139. **Rübāʿī** [?]. R. Şiir rübai değildir, müstensih yanlış adlandırmış. Kıt'a'dır.

1. Eger gama batmış isem feryâd edebilirim.

2. Düştüğüm her girdapta elim ayağımı çırpabilirim.

140. **'An Ebi'l-mevāhib** [?]. B. Mana: Ebü'l-Mevahib der ki:

1. Ey kötü, art niyetli âlimler ve ey beldenin/ülkenin bozulmaması içi tuz mesabesinde olan kişiler. Tuz bozulunca ülkenin fesadını engelleyecek bir şey olur mu?

Yā ıṣlāḥe'l-milḥi izi'l-milḥu fesed

141.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Ger be-ṣūret ādemī insān būdī
   Aḥmed u Bū-Cehl-bed yeksān būdī

142.

Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿūl

Mütekârib + - - / + - - /+ - - / + -

1. Kerāmet civān-merdī vu nān-dihī'st
   Maḳālāt-i bī-hūde ṭabl-ı tehī'st

143.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Teleẕẕüẕ der-ʿaḳabdir telḫī-i duşnām nuḳlinde
   Merāret māniʿ-i leẕẕāt-ı çūb-ı dārçīn olmaz

144.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

---

141. **Ferd** [Mevlana Celaleddin Rumî]. B. Cihan Okuyucu, Mesnevî'den İnsan Manzaraları, Semazen Akademik, s.2. Erişim: 8 Ağustos 2022, http://akademik.semazen.net/author_article_print.php?id=938.

1. Eğer insan suretle insan olsaydı, Ahmed (Hz. Peygamberle) Ebu Cehil -haşa- müsavi olurdu. Erişim: 8 Ağustos 2022, http://www.masnavi.net/2/50/eng/1/1019/

142. **Ferd** [**Sâdî-i Şirâzî**]. B. Keramet, mertlik(cömertlik) yemek gibidir. Anlamsız sözler ise boş davul (sesi) gibidir. Erişim: 8 Ağustos 2022, http://sokhon.ir/?p=2187

143. **Ferd** [?]. B.

1b "Merāred" yanlış yazılmış, kelime "t" harfi ile bitmeli.

144. **Ferd** [?]. B.

1. Ṣūretā ḳāleb-i fersūde görünen ḫar ile
   Ehl-i ʿirfāna göre ḳābil-i ṣoḥbet güçdür

[4b]

145.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Mükāfāt iḳtiżāsınca cezā ḥüsn-i ʿameldendir
   Ḫudā cānından itsün dūr iderse kim seni benden

146.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. ʿĀlem saña cevr ider ise ey aḫī [ne ġam]
   Ṣabr eyle cefāsına taḥammül ne güzeldir

147.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Gör zāhidi kim ṣāhib-i irşād olayım dir
   Dün mektebe vardı bugün üstād olayım dir

148.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

---

145. **Ferd** [?]. B.

146. **Ferd** [?]. B.

147. **Ferd** [**Bağdatlı Rûhî**]. Bağdatlı Rûhî'nin terkib-i bendinden bir beyittir. Saniye Rukiye Erten, *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme)*, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Yozgat 2018, s. 114, Bent 4, B. 1.

148. **Ferd** [?]. B.

1. Ḥizmetiñde yoḫsa taḳṣīrlik mi itdim ey perī
   Ben de fermānıñ idem ḥayfā ki ḳadrim bilmediñ

149.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. ʿAfva ḳarīn olamaz ādem itmeyince günāh
   Çıḳar mı naḳş-ı nigīn olmayınca rūy-siyāh

150.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. ʿArż-ı ḥālim diñlemez feryādıma dād eylemez
   Mālik-i kişver şehi Dārā ile dirdim […]

151.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Yā Rāb bize bir er bulunup himmet ider mi
   Yoḫsa günümüz böyle felāketle gider mi

152.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Gözüm pür-sīm iken aġlar göñül bī-sīm iken aġlar
   ʿAcebdir ḥāl-i ʿālem olmayan aġlar olan aġlar

---

149. **Müfred** [?]. B.

150. **Müfred** [?]. B.

151. **Ferd** [**Bağdatlı Rûhî**]. Bağdatlı Rûhî'nin terkib-i bendinden bir beyittir. Erten, *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme)*, s.456, Bent 16, B. 8.

1b gider mi: mi geçer D.

152. **Ferd** [?]. B.

153.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Şol ḳadar arayayım şāhid-i maḳṣūdumı kim
   Cüst u cūda ṭalebim raḫşına meydān dükene

154.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteş + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Meyān-ı lücce-i ḥayretde çāresiz ḳaldım
   Biraz müsāʿade-i rūzgāra muḥtācız

155.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteş + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ḳarār ḳılmaġa bir dem mekānumuz yoḳdur
   Ḥużūra varmaġa hergiz zamānumuz yoḳdur

156.

---

153. **Diger [Meşâmî]**. B. Meşâmî'nin gazelinden bir beyittir. Süleyman Solmaz, *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 1996, s. 558, Beyit 2.

1a Şol: Şu Solmaz, Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı; arayayım: arayayın Solmaz, Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı.

154. **Diger** [?]. B.

155. **Ferd** [Emrî]. B. Emri gazelinden bir beyittir. Prof. Dr. Yekta Saraç, *Emrî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, s. 104, G. 183, Beyit 1. ; Erişim: 10 Haziran 2022, http://ekitap.ktb.gov.tr

156. **Muʿammā be-nām-ı Ḫıżır** [?]. B.

Muamma çözümü:

(حمار) i. (Ar. ḥimār) Eşek, merkep.

(خر) i. (Fars. ḫar) Eşek

Farsça "خر" üzerine "sekiz yüz kişi binmiş" ise ebced değeri 800 olan "ض"dır, "ض" harfi "خر" a binerse خضر olur.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Bugün gördüm ʿacāyib bir ayāre
   Sekiz yüz kişi binmiş bir ḥimāra

157.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Dedim hīç nāmını bilmek olur mu
   Gülüp dedi hemān bir medde muḥtāc

158.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Kāse-i zerrīn[i] gördüm sāḳiyā meyden tehī
   Noḳṭa-i ʿaḳlım başımdan gitdi ey serv-i sehī

159.

---

157. **Muʿammā be-nām-ı Muḥammed** [?]. B.

Muamma çözümü:

"medde muḥtāc" yani (مد)e, (مح) tâç olursa, başına gelirse (محمد) **Muḥammed, olur.**

158. **Muʿammā be-nām-ı Ḥasan** [?]. B.

Muamma çözümü:

" 'Kâse-i zerrîn' yani "zerrîn kelimesinin kâsesi" ifadesindeki "kâse" kelimesi şekil itibariyle Arap alfabesindeki "nun" harfini ifade etmektedir. Yani "zerrîn" kelimesinden "nun" harfi alınacak demektir. Ebced hesabıyla "nun" harfinin değeri 50'dir. 50 sayısının Arapçası "hamsîn"dir. "Meyden tehî" sözlerinin ifadesiyle bulduğumuz "hamsîn (hı+mim+sin+ye+nun)" kelimesinin "mey (mim+ye)"den yani "mim ve ye" harflerinden tehî (boş) olacağı ifade ediliyor. Böylece "hamsîn" kelimesinden "mey" kelimesini çıkarınca "hı" harfiyle yazılmış "hasan" kelimesi kalmaktadır. "Nokta-i aklım başımdan gitdi" sözlerinin ifadesiyle ki muammâ çözümünde "nokta" kelimesi; "hı" ile yazılan "hasan" kelimesinin başında bulunan "hı" harfinin noktasını kaldırıyoruz, "ha" harfine dönüşüyor. Böylece bu muammâ beytinde istihrâcı istenen "ha+sin+nun" = HASAN kelimesine ulaşıyoruz."

Prof. Dr. İbrahim Delice vd., *Prof. Dr. Mehmet Arslan'a Armağan*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlük Matbaa, Sivas 2019, s. 142.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Serin limāna ḳoyduḳda sefīne
   İsim peydā olur bir meh-cebīne

160.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Dilersin bilmek ism-i nāzenīni
   Çıḳar ḫamsīn içinden erbaʿīni

161.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Baḥr-ı muḥabbetiñ olalı menzil u maḳar
   Āh itdügince ġam buludu üstüme çöker

162.

---

159. **Muʿammā be-nām-ı Süleymān** [?]. B.

Muamma çözümü:

"Ser" kelimesinde "sin, **س**" harfini "liman, **ليمان**" kelimesinin başına koysan "sin+lam+ye+mim+elif+nun" yani "**سليمان**" ismi çıkar.

160. **Muʿammā be-nām-ı Ḫüseyin** [?]. B.

Muamma çözümü:

"Ḫamsīn" (anlamı 50 demek) içinden erbaîni yani ebced değeri 40 olan mim harfini çıkarırsan geriye Hüseyn kalıyor. Tashif kuralına göre "hı" harfinin de noktası düşürülür ve "ha" olur.

161. **Muʿammā be-nām-ı İbrāhīm** [?]. B.

1b Metnin orijinalinde "itdükçe" şeklinde, vezne uymadığı için "itdügince" şeklinde okundu.

Muamma çözümü:

Baḥr =yem: deniz, derya. Bahr(yem)-i muhabbetin benim menzil ve makarrım olalı âh(اه) ettikçe gam bulutu/ebri (ابر) üstüme çöker. Yani (ابر + اه + يم)= ابراهيم =İbrâhîm. Yani menzil ve makarrı bahr(yem) imiş. Yem'in üzerine âh ve ebr çökünce İbrâhîm olur.

162. **Muʿammā be-nām ʿAlī** [?]. B. Bu muamma çözülemedi.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Dökersin çünkü sāḳī cürʿa-i mīnāyı meydāna
   Birer birer ḳo düşsün ḥişşe-i baḫt-ı ḥarīfāna

[5a]

163.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Dedim dilber nedir ism-i şerīfiñ
   Dedi bir noḳṭa ile żāhir olur

164.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ(Fȧ)

Ahreb - - - / + - - + / + - - - / -

1. Şehr içre yürütmez bizi yāriñ ḳahrı
   Terk eylerim ol māhıñ ucundan şehri

165.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. İçüp emr-i lebüñden ḳaṭre-i mey
   ʿAceb dür dökdi çeşminden peyāpey

---

163. **Muʿammā be-nām-ı Ṭāhir** [?]. B.

Muamma çözümü:

Tahir'in(طاهر) ṭ harfine bir nokta koyarsan ẓ harfi olur(ظاهر) yani ẓāhir olur.

164. **Muʿammā be-ism-i ʿÖmer** [?]. B. Bu muamma çözülemedi.

165. **Muʿammā be-ism-i Receb** [?]. B.

Muamma çözümü:

Dudak=em, emr'in başından em atılıp r kalır. Çeşm=ayn, aceb'in başındaki ayın atılıp r eklenir

166.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kendini mertebe-i ʿışḳa o kim vāṣıl ider
   İki üç mertebede nikū tām ḥāṣıl ider

167.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Gözüm ʿaks-i ser-i zülfüñ görelden
   Ḳara baḫtım gibi gitdi dil elden

168.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - / - + -

1. Cānib īn cā nīst ey serv-i güzīn
   Ez-meyān ber-ḫīz bālā-ter nişīn

169.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Vāḳıʿā ʿālem -i rüʾyāda o meh-ruḫsārı
   Hele bir kerre çeken sīneye kim düş göremez

---

166. **Muʿammā be-nām-ı Bekir** [?]. B. Bu muamma çözülemedi.

167. **Muʿammā be-nām-ı ʿOṣmān** [?]. B. Bu muamma çözülemedi.

168. **Muʿammā be-ism-i Emīn** [?]. B.
Ey seçkin selvi! Yerin burası değil, kalk da daha yukarı makamda otur.
Muamma çözümü:
Meyân'ın ortasındaki elifi kaldır, başa al, EMİN ismi çıkar.

169. **Ferd** [?]. B. Taner Gök, "Bir Kırkambar Örneği: 06 MİL YZ A 6188 Numaralı Mecmua", *Sosyal Bilimler Işığında Doğa, İnsan, Toplum ve Kültür Dergisi*, s. 493.
Erişim: 13 Ağustos 2022, https://www.academia.edu/49474717/Bir_K%C4%B1rkambar_%C3%96rne%C4%9Fi_06_M%C4%B0L_YZ_A_6188_Numaral%C4%B1_Mecmua.

170.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kime derdim diyeyim derd-i dilim diñler yoḳ
   Ḳan yutar ḫasta göñül ḥālin anıñ añlar yoḳ

2. Kimi cāndan seveyim yā kime ʿāşıḳ olayım
   Zülf-i zincīrine dīvāne dili baġlar yoḳ

3. Yār raḥm eyler idi ʿāşıḳ-ı dīdār olana
   Şu gibi gözleriniñ yaşı aḳar çaġlar yoḳ

4. Kime raḥm eylesün ol yār-ı cefā-pīşe bugün
   Āteş-i derd-i derūn ile yanar añlar yoḳ

5. Ey **Ġazāyī** nice ḳan aġlayayım ġurbetde
   Men-i mātem-zedeye bir acıyup aġlar yoḳ

171.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ne ise ḳısmetiñ rūz-ı ezel taḳdīr olunmuşdur
   Hemān emr-i teʿayyüşde ʿabeş tedbīr olunmuşdur

2. Meʾāl-i kīmyā iksīr-i ḫorsendendir idrāk it

---

170. **Ġazel-i Ġāzi Girāy Ḫān, Ġazāyī,** [**Gazi Giray Han**] [?]. G.

171. **Ḳıṭʿa** [Râşid(Vakanüvis), Mehmed Râşid Efendi]. G. Râşid'in 9 beyitlik gazelinin ilk iki beytidir. Müstensih Ḳıṭʿa, diye adlandırmış. Halit Biltekin, *Vak'a-nüvis Râşid Efendi ve Divanı'nın Tenkitli Metni*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1993, s. 255, G. XXXVI.

2b "Kanaat tükenmez hazinedir." (Kelam-ı Kibar).

Ḳanāʿat kenz-i lā-yefnā ile taʿbīr olunmuşdur

172.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gördüm raḳībüñ oġlını āġūş-ı dāyede
   Babası gibi müfsid-i bed-kār olur ḫabīṯ

173.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Kemāl-i leẕẕetinden ol leb-i laʿl-i şeker-bāruñ
   Ḳamış ḥelvāsına dönmüş çubuḳ aġzında dildāruñ

174.

1. Ḥiddetu'l-elmās
2. Ṣıḥḥatü'l-aḥmās
3. Cevdetu'l-ḳırṭās
4. Lemʿānu'l-enḳās

---

172. **Ferd** [Bosnalı Sâbit]. B. Bosnalı Sâbit'in gazelinden bir beyittir.
Dr. Turgut Karacan, *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisiyon Kritikli Divan Metni*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1981, s. 437, G. 40, Beyit 4.

173. **Ferd** [Bosnalı Sâbit]. B. Karacan, *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisiyon Kritikli Divan Metni*, s.622, Beyit 17.
1b dildāruñ: ol yāruñ D.

174. **Nuṭḳ-ı Şerīf-i Ḥażret-i ʿAlī Kerremallāhu vechehu** [?]. Hz. Ali'ye atfedilmiş fakat Hz. Ali'nin sözü değildir, Arap hattını yazmak için gerekli özellikleri anlatıyor.
Mana: Hz. Ali'nin şerefli bir sözü:
1. Kalemin keskin olması.
2. Elin beş parmağının da sağlıklı ve kuvvetli olması.
3. Kağıdın kaliteli olması.
4. Mürekkebin parlak olması.
5. Yazarken nefesin tutulması, tâ ki yazının mükemmelliğine halel gelmesin.

5. Ḥabṣu'l-enfās

175.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + -

1. Ġam der-dil-i men āmed [ü] nā-şād be-reft
2. Bāz āmed u raḫt-ı mihr bi'nhād be-reft
3. Goftem be-tekellüf ki zamānī bi-nişīn
4. Bi'nşest u diger refteneş ez-yād be-reft

[5b]

176.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. İşi bu kemteriñ sehv ü ḥaṭādır yā Resūlallāh
   Seniñ şānıñ yine ʿavf ü ʿaṭādır yā Resūlallāh

2. Ḥadīṯ-i lī-maʿallāh sırrına sensiñ hemān maẓhar
   Vücūduñ maḥrem-i ḥalvet-serādır yā Resūlallāh

3. Muḳaddes ẕātıña nisbetle ḳāṣır midḥat-ı maḫlūḳ
   Ki meddāḥ u ṯenā-ḫˇānıñ Ḫudā'dır yā Resūlallāh

4. Ne ḥācet cüst u cū-yı merhem-i zaḫm-ı derūnum çün

---

175. **Enverī** [?]. R.

1. Tasa gönlüme geldi ve mutsuz bir şekilde gitti. Yine geldi ve sevgi yükünü bırakıp gitti.

2. Dedim rahat ol, bir süre oturdu(rahat bir şekilde oturdu). Artık gitmeyi unuttu (Gitmek, aklından gitti.).

176. **Naʿat-ı Şerīf** [?]. K.

2a Mana: "Benim Allah ile birlikte (öyle bir vaktim) var ki…" Hadis-i Şerif'ten iktibas edilmiştir. Benim Allah ile öyle bir vaktim var ki ne mukarreb bir melek ne de Mürsel bir Nebi benimle birlikte o vaktin içine sığar. (Ebu Nasr es-Serrac,*el-Luma*, 167/478)

Ġarāmıñ kim ḳamu derde devādır yā Resūlallāh

5. Bıraḳırsañ elinden āliñi ger rūz-ı maḥşerde
ʿİtāba da setir(?) mücrim sezādır yā Resūlallāh

177.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bir ḳaşı ya āfetiñ dil-besteyim müjgānına
Döndi tīr-i ġamzesiyle sīnem oḳ meydānına

2. Menzil alurdım dil-i mecrūḥıma raḥm eylese
Yüz sürüp terkeş gibi varsam ṭaḳılsam yanına

3. Pertev-endāz oldı nūr-ı şīve-i ʿarż-ı cemāl
Ḥayreti ḥayret alurdı baḳsa ḥüsn ü ānına

4. Āfitāb-ı ḥüsnünüñ devr-i felekde **Feyżiyā**
Sāye-veş üftādesi oldum düşüp dāmānına

178.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿ

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / -

1. Bā-ān ki dilem der-ġam-ı hecret ḫūn-est

---

177. **Feyżī** [?]. G.

178. **Enverī** [?]. R. Rubai adlı dergide Rûdekî'ye(öl.941) ait olduğu yazılmış.
Tacettin Şimşek, Çocuk ve Rubai, *Rubai İki Aylık Rubai ve Şiir Kültürü Dergisi*, S. 6 (Kasım-Aralık 2021): 15.
1,2. Gönlüm senin ayrığın derdiyle kan ile dolu olmasına rağmen mutluluk gam ile ikizdir, hatta gamdan fazladır.(Gam ile ikiz olan mutluluk, gamdan fazladır.)
3,4. Ya Rab her gece düşünüyorum ki ayrılık böyledir, vuslatı da kandır.

2. Şādī-i be-ġam tev'em zi-ġam efzūn'est
3. Endīşe konem her şeb u gūyem yā Rab
4. Hicrāneş çunīn est viṣāleş ḫūn-est

179.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Üftāde-i dām-ı ġam-ı zincīr-i belāyuz
   Biz zülf-i siyeh-kāra ḳul olmaġa sezāyuz

2. Ger şāh-ı serīr-i dil olursa n'ola cānā
   Ġam mı çekerüz biz daḫı kūyında gedāyuz

3. Ḫāk-i rehini itmek içün dīdeye sürme
   Her şām u seḥer ṭālib-i teşrīf-i ṣabāyuz

4. Bir pula ṣatarsa bizi aġyāre ʿaceb mi
   Ol āfet-i gül-çehreye çün bād-ı hevāyuz

5. Eylerse **Nevāyī** n'ola eşʿārumı taḥsīn
   Bir silsile-i Ḫān-ı Ḳırım Begli Girāyuz

180.

---

179. **Ġazel-i Ḫān Kerīm Girāy** [Nevâyî, II. Mengli Giray]. G. Mustafa İsen "Nevâyî, II. Mengli Giray" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 14.08.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevayi-ii-mengli-giray.

2a cānā: cānān Teis. ; **3**a Ḫāk-i rehini itmek içün: itmek içün ḫāk-i rehin Teis.

5b Begli: Mengli Teis.

180. **Naẓīre-i Behiştī** [?]. G. Behişti divanında bulunamadı. Şiir şu mecmuada geçmekdir: Ahmet Kavaklıyazı, *Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesindeki 13450 Numaralı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya 2010, s.224, G. 280.

2a Divāne-i ʿaşḳ degilüz: Divāne-i ʿaşḳın dökilür M.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Zāhid bize kec baḳma ki dervīş-i gedāyuz
   Biz pādişeh-i salṭanat-ı fakr u fenāyuz

2. Divāne-i ʿaşḳ degilüz ʿaḳl ile hem-rāh
   Ser-beste-i zencīr-keş ü zülf-i dü-tāyuz

3. Sulṭān-ı cihān dergehine cān ile bende
   Bir şāḳuluyuz bābını bekler fuḳarāyuz

4. ʿArż eylemesün silsile-i salṭanatuñ kim
   Ol Ḫān-ı Ḳırım ise [eger] bize ne gedāyuz

5. Pey-revlük iderseñ ne ʿaceb sen ki gedāya
   Biz ḳāfile-i ʿāşıḳ-ı abdāl-ı Ḫudā'yuz

6. Eşʿāruma reşk itse **Behişṭī** n'ola ʿālem
   Her nuṭḳumuz ilhām ile söyler budelāyuz

[6a]

181.

4a salṭanatuñ kim: salṭanatuñam M. ; **4**b "eger" bu kelime M.de var.

5a sen ki gedāya: Begli Girāya M.

181. **Vālī-i Ḥalep Vezir İbrāhīm Pāşā'dan Kitābdār Yaḥyā Maḳāmına Bir Kitābdār Maḥbūb İltimāsıyla Müşārün İleyhiñ Dīvan Kātibi Raḥmī Beg ile Nābī Efendi'niñ Söyledikleri Ḳıṭʿadır** [**Nābī**]. Kt. Bilkan, *Nabi'nin Türkçe Divanı(Karşılaştırmalı Metin)*, s. 1021.

Nâbî divanında şiir başlığı şu şekilde geçmektedir:

Āṣaf-ı ʿĀlī-cenāb Vezīr-i Feżāʾil-meʾāb Ḥüseyn Pāşā-zāde Silaḥdār İbrāhīm Pāşā Merḥūm muḥāfiẓ-ı Ḥalebü'ş-şehbā Olduḳları Eyyāmda Nābī Efendi Vezīr-i Müşārün ileyh Dīvān

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣāʿib ü ʿUrfī vü Nābī vü Raḥīmī Rūḥī
   İttifāḳ üzre niyāz eylediler Pāşādan

2. İdüp āş̲ārumuzu bir yed-i nerme teslīm
   Bizi ḳurtar kerem it daġdaġa-i Yaḥyā'dan

3. ʿArabī nüsḫaları ḳalsun anuñ destinde
   Tā ʿArab'la ʿAcem āsūde ola ġavġādan

4. Üsküdarī Çelebī desti münāsib görünür
   Ḥişşe-dār olsun o da ẕāʾiḳa-i maʿnādan

5. Bizim āş̲ār-ı perīşānımızıñ cildi daḫı
   Ẕevḳ-yāb olsun o güne yed-i müsteş̲nādan

182.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḥabbezā naẓm-ı dil-ārā ki sudūr itmişdür
   Bir vezīr ibn-i vezīr āṣaf-ı ṣāhib-rādan

2. Böyle pākīze-suḫañ böyle edā-yı rengīn

Efendisi Ḥabeşī-zāde Raḥmī Beg İttifāḳla Bir Kitābdār-ı Mevzūn-sīmā Recāsıyla Taḥrīr İtdükleri Naẓmdur ki Yaḥyā Nām Kitābdār-ı Ḫaṭ-āverdeden Şikāyeti Mutażammındur.

1b niyaz: ricā D.

182. **Tekrār-ı İltimās-ı Nābī ve Cevābı** [**Nābī**]. Kt. Bilkan, Nabi'nin Türkçe Divanı(Karşılaştırmalı Metin), s. 1019.

Nâbî divanında şiir başlığı şu şekilde geçmektedir:

Baʿdehū Nābī Efendi daḫı āṣāf-ı müşārün ileyhüñ naẓm-ı ş̲üreyyā-nizāmlarına muḳābil nişār-ı dürer-i ş̲enā vü duʿā itdükleridür.

9a olursa: olunsa D.

Sādır olmaz ḳatı çoḳ şāʿir-i bī-pervādan

3. Lüʾlü-i tevriye vü gevher-i īhām o ḳadar
   Görmedüḳ çıkduġını Ḥaḳ bu ki bir deryādan

4. Kendü emṣāli vezīrān arasında yoḳdur
   Behre bulmış o ḳadar memleket-i maʿnādan

5. İde luṭf ile nigehbānlıġını ḥażret-i Ḥaḳ
   Ḫāṭır-ı ṣāfī ḳabūl itmedügi daʿvādan

6. **Nābīyā** gerçi aña ceẕb-i duʿā itmededür
   Ṭīb-i ḫulḳı gerek aʿlā vü gerek ednādan

7. Līk şimdi budur ümmīd-i mukīmān-ı Ḥaleb
   İtmeye refʿ-i Ḫudā sāyesini şehbādan

8. Hele ḥıfẓ-ı kütübüñ daʿvī-i maʿhūdından
   Giçmezüz rabṭ-ı ḳulūb itdügümüz sevdādan

9. Tāleb-i ṣūret olursa neʿaceb Nābī-i pīr
   İnfikākı nice mümkin ṣuverüñ maʿnādan

183.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yed-i nerm isteyemez Ṣāʾib ü ʿUrfī bilürem

---

183. **Cevab-ı Müşārün İleyh İbrāhīm Pāşā** [**Silahdâr İbrâhîm Paşa**]. Kt. Bu şiir, Silahdâr İbrahim Paşa'ya aittir. Bilkan, Nabi'nin Türkçe Divanı(Karşılaştırmalı Metin), s.62.
Şiirin yer aldığı makale: Abdülkadir Dağlar, Nâbî'nin Mizahî Bir Mektup Şerhi, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, s.208 (2011).
5a ṭarīḳatden: ḥaḳīḳatden Dağlar, Nâbî'nin Mizahî Bir Mektup Şerhi.
6b daʿvādan: ġavġādan Dağlar, Nâbî'nin Mizahî Bir Mektup Şerhi.

Ellerin çekmiş iken daġdaġa-i dünyādan

2. Oḳuyup anlaruñ āṣārını teẕkīr itmek
   Farḳı var mı ʿacabā rūḥlarını iḥyādan

3. Ẕevḳ-yāb olmaġa ḫ̲āhiş bilürem kimdendir
   Üsküdārī gibi bir dilber-i müsteṣnādan

4. Biz bile zāʾiḳa-i vaṣlına nāʾil degülüz
   Luṭf idüp fāriġ oluñ siz daḫı bu sevdādan

5. Ḥażret-i Nābī-i pīr ehl-i ṭarīḳatden iken
   Meyl ider mi ṣuvere meşġale-i maʿnādan

6. Ḥabeşī-zāde gözetsün ʿArabī nüsḫaları
   Ḥükm-i dīvān bizimdür ne çıḳar daʿvādan

[6b]

184.

1. dize: *Mefʿūlün Mefʿūlü Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)*

Ahrem - - - / - - + / + - - + / + -

2. dize*: Mefʿūlün Fāʿilün Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)*

Ahrem - - - / - + - / + - - + / + -

3, 4. dize: *Mefʿūlü Mefāʿilün Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)*

Ahreb - - + / + - + - / + - - + / + -

1. Ez-żaʿf çü üftem be-teḳażā-yı nefes
2. Der-sīne'em füzūd derya-yı nefes
3. Ez-bes ki fuşurde şud be-ser-pençe-i āh

---

184. **Mantıkī** [?]. R.

1, 2 Zaafiyetden nefes alıp verme derdine düşünce sinemde nefes deryası coştu(dalgalandı).

3, 4 Ah pençesiyle (boğazımı) o kadar sıktı ki boğazımdan nefes yerine kan damlamaktadır.

4. Ḫūn mī-çeked ez-gelū-yı men cāy-ı nefes

185.

1. dize: *Mefʿūlü Mefāʿilün Mefāʿīlü Faʿ(Fāʿ)*

Ahreb - - + / + - + - / + - - + / -

2. dize: *Mefʿūlün Fāʿilün Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)*

Ahrem - - - / - + - / + - - + / + -

3, 4. dize: *Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)*

Ahreb - - + / + - - + / + - - - / -

1. Her çend kerīm-est Ḫudā-yı ġaffār
2. Ez-dāmen şarṭ-i bendegī dest me-dār
3. Gīrem ki çü bahāne ne-bāşed raḥmet
4. Tū baḫş bahāne-i be-raḥmet bü'gzār

186.

1. dize*: Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)*

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + -

2. dize*: Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün*

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

3. dize*: Mefʿūlü Mefāʿilün Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)*

Ahreb - - + / + - + - / + - - - / -

4. dize*: Mefʿūlü Mefāʿilün Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)*

Ahreb - - + / + - + - / + - - + / + -

1. Ey ḫāk-i deret Kaʿbe-i erbāb-ı ḫuşūş
2. Nāzil şude zi-āsumān be-vaṣf-i tu nuṣūṣ

---

185. **Şifāī** [?]. R.

1, 2 Affedici olan Allah her ne kadar kerim ise de kulluk şartının eteğinden elini çekme.

3, 4 Tutalım ki rahmete bahane yoktur, sen bahşet, bahaden geç.

186. **Cāmī** [?]. R.

1,2 (Füsus: İbn-i Arabi'nin Fusus-ı Hikem adlı eseri.) Ey kapısının toprağı, seçkin kişilerin Ka'be'si olan gökten senin methin için naslar(ayetler) nazil olmuş.

3, 4 Senin yüzünün ışığı ve lal dudağının mühründen Lemaan ve Füsus'un sırrı zahir olmuştur.

3. Ez-pertev-i rūy u ḫātem-i laʿl-i lebet
4. Ẓāhir şude sırr-ı Lemʿān'est u Füṣūṣ

187.

1, 3. dize: *Mefʿūlün Fāʿilün Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)*

Ahrem - - - / - + - / + - - - / -

2, 4. dize*: Mefʿūlü Mefāʿilün Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)*

Ahreb - - + / + - + - / + - - - / -

1. Reftem ber-ū ẓarāfetī mevzūn kerd
2. Men bā-tū bi-güyem īn ẓarāfet çūn kerd
3. Goft āmede ki dest-gīriyet konem
4. Destem bi-girift u vez-derem bīrūn kerd

188.

1,2. dize: *Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlün Faʿ (Fāʿ)*

Ahreb - - + / + - - - / + - - / -

3. dize*: Mefʿūlü Mefāʿilün Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)*

Ahreb - - + / + - + - / + - - - / -

4. dize: *Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Feʿūl(Feʿīl)*

Ahreb - - + / + - - - / - - + / + -

1. Dil ṣāf ne-kerd imşeb ez-güneh-i subḥ
2. Jengār ne-dāşt dest ez-āyīne-i subḥ
3. İmşeb ki resīd nevbet-i hicrī be-men

---

187 . Niẓāmī [?]. R.

1. O ölçülü davranan zerafete uğradım(gittim).

2. Ben sana diyorum ki bu zerafeti nasıl gösterdi.

3. Dedi, gel senin elinden tutayım.

4. Elimi tuttu ve beni dışarı çıkarttı.

188. Şifāī [?]. R.

1. Bu gece, sabahın günahından gönlü saf etmedi(temizlemedi).

2. El, sabahın aynasından pası silemedi.

3. Bu gece ayrılık sırası bana geldi.

4. Nefesin kesilmesidir, her sabahın sinesinde.

4. Ḳaṭʿ-i nefes-est der heme sīne-i subḥ

189.

1, 2. dize: *Mefʿūlü Mefāʿilün Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)*

Ahreb - - + / + - + - / + - - - / -

3, 4. dize: *Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)*

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + -

1. Ey ḫalḳ-i cihān be-cümlegi bi-ştābīd
2. Bāşed ki heme sī vü du-rā der-yābīd
3. Taḳlīd-revān maḥv şudend hemçü maṭar
4. Bi-grift cihān Faẓl şumā der-ḫ ̔ābīd

190.

1. Deẕulu [düzüldüler] ledeyye ṣiġāruhum ve kibāruhum[büyükler ve küçükler] ke-çulāmiki (cemʿ-i çölmek)
2. Ḳad ḳapeşū (bi-maʻnā ḳapuşdılar) pervātun, ḥīne seṣaçtuhā (ben …ġım vaḳitde) misle'l-edākik (ḫoroslar gibi)
3. Fe-inne'l-evāzime(üzümler) ḳad-ḳāret(siyahlandı) baʿde mā-yeşelet(yeşil olduḳdan sonra)
4. Vesteṭlevet(ṭatlandı) baʿde-mā ekeşet (ekşi olduḳdan sonra)

191.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)

---

189. **Nesīmī** [Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî]. R. Erişim: 19 Ağustos 2022, https://ganjoor.net/nasimi/divan/robaee/sh41.

1. Ey dünya halkı birlikte koşunuz.

2. Umulur ki hepiniz otuz ikiyi bulursunuz.

3. Taklit ile gidenler yok oldular, yağmur gibi.

4. Fazl(Fazlullah-ı Hurûfî) cihanı tuttu, siz ise uykudasınız.

190. [?] **1 çölmek: çömlek, göçüşme.**

191. ʿ**İzzet Monlā** [Keçeci-zâde İzzet Molla]. R. Ebubekir Sıddık Şahin, *Keçeci-zâde İzzet Molla'nın Divanları: Bahâr-ı Efkâr ve Hazân-ı Âsâr*, Ankara Üniversitesi Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2004, s. 657. Rübai L.

4 keremünden: keremüñden D.

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + -

1. Ey Ḫālıḳ-ı esbāb müsebbib sen iken
2. Bilmem nedür esbābda sırr-ı ḥikemüñ
3. Vābeste-i tedbīrüm ise itme kerem
4. Ancaḳ keremünden kerem it her keremüñ

192.

Mefā ʿīlün Mefā ʿīlün Mefā ʿīlün Mefā ʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Erişdiyse muġīlā-yı ġama dāmān-i efkārıñ
   Geçüp gitdi o vādīler ilişme gel geçenden geç

193.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kesmeye dirsen eger Ḫażret-i Mevlā nānıñ
   Sikkesi altına gir Ḫażret-i Mevlānā'nıñ

194.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Köhne dükkān-ı ḥikemdir bu kühen ṭāḳ-ı felek
   Ne ararsan bulunur derde devādan ġayrı

195.

---

192. **Ferd** [?]. B.

193. **Ferd** [?]. B.

194. **Beyt** [Koca Rāgıb Paşa]. B. Ragıp Paşa gazelinden bir beyittir. Ömer Demirbağ, *Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb*, s.362, G.166, Beyit 2.

Köhne: Turfe D.

195. **Müfred** [?]. B.

1a Makas ki ayrılık aletidir.

1b Dostların mektubuna yakışmaz.

Mefʿūlü Mefāʿilün Feʿūlün

Hezec - - + / + - + - / + - -

1. Mıḳrāż ki ālet-i cudāyīst
   Ber-ruḳʿe-yi dūstān ne-şāyed

[7a]

196.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Gevher-i kān-ı seḫāsıñ gevherī
   Şād-kām itsün seni Bārḫudā

2. Saña yardımcı ola dīn erleri
   Ḳadriñi ḳılsun ʿalā Ḥaḳ ey şehā

3. Görmeye bir dürlü efkār dü cihān
   Olasıñ memnūn u mesrūr pür-vefā

4. Yol göründü ṭurmaḳ olmaz baʿdehū
   Ey efendim erdi hātifden nidā

5. Elvedāʿ olsun gider miskīn ʿ**Alī**
   Eyle himmet luṭfuñı kān-ı seḫā

197.

---

196. **Ḳuṭbu'l-ʿārifīn Reşādetllu Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥmān Efendimiz Ḥażretleriniñ Ḫulefālarından Yozġad'a Teşrīf Buyurmuş Olan Şeyḫ ʿAlī Efendi Ḥażretleriniñ Ṭarafımıza İʿṭā Eyledigi Nuṭḳ-ı İclāl** [ʿAlī] [?]. Kt.

197. **Nuṭḳ-ı Şerīf Ḥażret-i ʿAbdu'l-ḳādir Geylānī Ḳuddise Sırruhū'l-aʿlā Berāy-ı irāde Salmān** [?]. B.

1a Dervişin hediyesi, yeşil bir yapraktır.

1b Ne yapsın, zavallı sadece buna sahiptir.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Berk-i sebzīʾst tuḫfe-i dervīş
   Çi konend bī-nevā hemīn dāred

198.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Rişteʾī ber-gerdenem efkend dūst
   Mī-keşed her cā ki ḫāṭır-ḫ ̓āh-ı ū ʾst

199.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Aġardıḳça şaḳal artar ḳara gözlülere meylim
   Benim bu pīr olan göñlüm ḳocaldıkça civān ister

200.

Mefāʿīlün Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün

Mücteş + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Varaḳ varaḳ dil-i şad-pārem oldu gencefe teg (Yaʿnī ḳumār kāġıdı)
   Ḥayāl-i yār ile her laḥẓa oynadım yatdım

2. Benim bu cism-i żaʿīfim o nerd taḫtası teg **(ṭavlanın)**
   Zamān zamān döşenüp zīr-i deste de budandım(?)

201.

---

198. [?]. B. Dost; boynuma bir ip takar, gönlü nereye isterse oraya çeker.

199. **Mevlānā Cāmī Ḳuddise Sırruhū** [?]. B.

200. **Baġdādī Şeyḫ-i Mevlevī Merḥūm Seyyid Ḥasan Efendi Ġazelinden İki Beyt** [?]. Kt.

201. [Koca Rāgıb Paşa] Ragıb Paşa gazelinden bir beyittir. Ömer Demirbağ, Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb, s. 228, G.36, Beyit 8.

1a Böyledir: Şöyledir D.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Böyledir Rāġıb mücāzāt-ı ʿamel kim fi'l-meṣel
   Ṣorsalar maʿẕūrını ġaddār kendin gösterir

202.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Vefā meʾmūl iken gül-berg-i ṭabʿ-ı nāzenīninden
   Yazıḳ ey ġonce-i bāġ-ı ẓarāfet bī-vefā ḳopduñ

203.

1. Himmetlü ʿAṭūfetlu Efendim Ḥażretleri
2. Cerīde-i bendegān-ı veliyyü'n-niʿama ibtidā dāḫil olaraḳ emekdārlıḳ şeref-i uzmāsını ḥāʾiz olmuş ve muḳteżā-yı Mevleviyet
3. ve bendegiyyet üzre mā-dāme'l-ḥayāvān dāmen-i mekārim-pīrāmen-i cenāb-ı veliyyü'n-niʿamiyi pīrāye-i du dest-i iftiḫār u mübāhāt
4. eylemiş ve mine'l-ḳadīm ẕāten ve silsilece iksīr-i eḥāsin-i telattufat-ı iḥsān-āyāt Ḥażret-i velī-niʿmeti ile kām-yāb
5. ve nāʾil-i faḫr-i bī-ḥisāb olmuş bende-i direm-ḫarīdeleri bulunduġuma maġrūren yine taṣdīʿ-i ḫāk-i pāy-i raḥīmānelerine ibtidār

[7b]

6. ediyorum mücerred mānend-i Āṣaf biñ senede bir bulunan velī-niʿmet-i bī-minnetimiz Efendimiz Ḥażretleriniñ himmet-i maʿālī-menḳabet-i seniyeleriyle

---

202. **Ferd** [?]. B.

203. **Birāder ve yegenimiz mekremetlü Rıżā Beg ve Tevfīḳ Beg Efendileriñ terfīʿ-i rütbeleri içün ṭaraf-ı ẕi-şeref Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿamdan himmetlü ʿAṭūfetlu ʿAlī Ġālib Pāşā Ḥażretlerine saʿādetlü Kemāl Pāşā Birāderimiz Ḥażretleriniñ tesvīdleriyle** [?].

7. 12 Ramażān 67 tārīḫinde ʿavāṭif-i ʿaliyye-i Süleymān-zamān ve ʿavārif-i celīle-i şehinşāh-ı mekārim-nişāndan
8. bende-ẕādeleri Rıżā ve hafīd-i çākeri Tevfīḳ kölelerine bā-ibtidā ḫāric-i İstanbul müderisligi tevcīh ve iḥsān
9. buyrulmuşdı dört seneyi tecāvüz itmiş ve ḥareketü't-temessüli degil ṣad hezār bendegān ve dāʿiyān yek naẓar-ı feyz-eṣer-i
10. Ḥażret-i veliyyüʾn-niʿamī ve raḫīmāneleriyle derecāt-ı ʿāliye hareket ve vuṣūl iḥrāz-ı mesār-ı bī-pāyān eyledikleri der-kār bulunmuş
11. olduġundan mümā-ileyhimā kölelerініñ daḫı dāḫil-i ṣaḥn-ı şādī olmalarına müşıla-i faḫr ü mübāhāt olan luṭf ve himem-i
12. mekārim-tevʾem-i Ḥażret-i veliyyüʾn-niʿamī ve kerīmāneleri şāyān ve şeref-ṣudūr buyrulmaḳ temennāsıyla taḳdīm-i ʿarīza-i çākerīye
13. ibtidār olunduġı muḥāṭ-ı ʿilm-i ʿālem-ārāy-ı veliyyü'n-niʿamları buyurulduḳda ol babda ve her ḥālde

14. Keẕālik Ẕāt-ı Ḥażret-i meşīhat-penāhiye yazılacaḳ inhā ṣūreti

15. Maʿrūż-ı bende-i dīrīneleridir ki
16. sāye-i iḥsān-vāye-i Ḥażret-i Mülūkānede himem-i mekārim-tev'em-i meşīhat-penāhileriyle 13 Ramażān 717 tārīḫiyle müverraḫān taṣdīr
17. buyurılan iki ḳıṭʿa ruʾūs-ı meyāmin-i meʾnūs-ı hümāyūn muḳtezā-yı ʿināyet-iḫtivāsı üzre bende-ẕādeleri
18. Muḥammed Rıżā kölelerine bā-ibtidā ḫāric-i dāru'l-ḥadīṯ-i Ḳāsım Beg der-Ḳurb-i Lālezār Medresesi ve ḥafīd-i çakeri
19. Tevfīḳ kölelerine keẕalik bā-ibtidā ḫāric-i dersiye-i Necīb-ẕāde der-Cāmiʿ-i Hoş-kadem Medresesi tevcīh buyurulmuş
20. ve dört seneyi tecāvüz idüp ṭarīḳlarınca ḥareketle dāḫil-i ṣaḥn-ı şādī ve meserret olmalarına müşile-i feyż ü iḳbāl
21. olan luṭf u himem-i feyż-tevʾem-i Ḥażret-i veliyyüʾn-niʿamīleri bī-dīrīġ ve şeref-ṣudūr buyrulması mütemennā-yı maḫṣūse-i ḥażret
22. olduġu muḥāṭ-ı ʿilm-i ʿālem-ārāy-ı veliyyüʾn-niʿamīleri buyurulduḳda ol bābda ve her ḥālde emr u fermān Ḥażret-i men-lehu'l emrindir.

204.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Münserih - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bülbül niyem ki her ser-i gül pur-nevā kunem
2. Mecnūn niyem ki ṣūret-i ḫūb-rā gedā kunem
3. Pervāne nīstem ki bi-sūzem zi-şuʿleʾī
4. Şemʿem ki pāk sūzem u cān-rā fedā konem

205.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Dūrbīn-i neyi al destine seyret ne imiş
   Neye ḫalḳ itdi deme Ḥażret-i Mevlā nāyı

206.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Dilerem baḳmaya Rabbim yüzümüñ ḳarasına
   Merhem-i şefḳat ura maʿṣiyetim yarasına

2. Kereminden ne ḳadar mücrim isem kesmem ümīd
   Giremez kimse efendiyle ḳuluñ arasına

---

204. **Nuṭḳ-ı Şerīf Ḥaḍret-i Mevānā Ḳuddise Sırruhū'l-aʿlā** [?]. R. Erişim: 19 Ağustos 2022, http://pajuhesh.irc.ir/product/note/show/id/16575

1. Bülbül değilim ki gülün sırrını dile getireyim(şarkı şeklinde söyleyeyim).

2. Mecnun değilim ki güzel bir yüze köle olayım.

3. Pervane değilim ki aleve yanayım.

4. Bir mumum ki temiz yanar ve cânı feda ederim.

205. **Beyt-i bi'n-naẓm-ı Şeyḫü'l-İslām Mirzā-zāde** [Kazasker Hâcı Mustafâ İzzet Efendi]. R. Mustafa Kara, "Vefatının 130. Yılında Kazasker Mustafa İzzet Efendi", *İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi* 8/17 (2007): 13

206. **Ḳıṭʿa** [Seyyid Vehbî]. G. Gökçehan A. Ağaoğlu, Mecmû'a-i Nefîse (İnceleme-Metin), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013, s. 238.

207.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Cisr-i seyf-i Ḥażret-i ʿAbdü'l-mecīd Ḫān'dan Ḫudā
   Eyleye imrār-ı aʿnāḳ-ı cünūd-ı Mosḳov'ı

2. Ġavṭa-ḫ ʾār-ı baḥr-ı efkārken **Mucīb** tārīḫ içün
   Sāḥil-i dilden çıḳup lafẓ-ı ġazā-yı Yergöv'i
   1272

208.

Bu ʿālemiñ nesi var cāy-ı dilgüşādı […]

209.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ʿĀḳil ne şād olur bu cihānda ne ġam çeker
   Mecnūn odur ki şād olayım der elem çeker

[8a]

210.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

---

207. **Saʿādetlü Mucīb Beg Efendiniñ** [?]. Kt.

208. [?]. Dz. Son iki kelimenin yazısı silik olduğundan okunamadı.

209. **Ferd** [?]. B.

210. [?]. G.

1a. Öyle bir derdim var ki gönülde, eğer onu söyleyecek olsam dil yanar.

1b. Gizlersem, korkarım ki kemiklerin iliği yanar.

2a. Ey müneccim, benim bahtımın yıldızını burçlardan çıkar, çünkü ben kara talihliyim(talihsizim).

2b. Korkarım ki âhım gökyüzünü yakar.

1. Merā derdī’st ki ender-dil eger gūyem zebān sūzed
   Eger pinhān kunem tersem ki maġz-ı üstüḫ ān sūzed

2. Müneccim kevkeb-i baḫt-ı me-rā ez-burc bīrūn kon
   Ki men kem-ṭāliʿem tersem zi-āhem āsumān sūzed

211.

1. Levlā şemātetu aʿdā ʾin ẕevī ḥasedin
   Ev iġtimāmu ṣadīḳin kāne yercūnī

2. Le-mā ṭalebtu mine’d-dunyā merātibehā
   Ve-lā beẕeltu lehā mālī ve lā dīnī

212.

1. Fī ḥāleti’l-buʿdi rūḥī kuntu ursiluhā
   Taḳbelu’l-erḍu ʿannī ve hiye nāʾibetī

---

211. **Ve mimmā ḳālehu el-merḥūm Dāvūd Pāşā vāliyu Baġdād Ve ḥarrerehu fevḳa reʾsihi bi-meclisi’d-dīvān** [?]. Kt.

Mana: Bağdat valisi Davut Paşanın Divan meclisinde bir tabloya yazıp başının üzerine (yükseğe, görülen bir yere) astığı Şiir:

1, 2, 3, 4. Hasetçilerin şamatası ve benden ümit betkleyen dostların gam ve keder müptela olmaları olmasaydı ne dünya rütbe ve mertebelerini talepte bulunur, ne de onu (dünyayı) kazanmak için ırzımı/haysiyetimi/şerefimi ve dinimi feda ederdim, onu kazanmak için bezl ederdim.

Erişim: 19 Ağustos 2022: https://www.islamweb.net/ar/library/index.php?page=bookcontents&ID=92&idfrom=127&idto=127&bk_no=43.

212. **Ve mimmā ḳālehu Ḥażretu’l-İmāmu’ş-Şāfiʿiyyu raḍiyā’llāhu ʿanh ḥīne ziyāretihi’l-Ḥarame’n-Nebeviyye’ş-Şerīf** [?]. Kt.

Mana: İmamı Şafiinin Hz. Peygamberin kabrini ziyaret ettiğinde söylediği şiir:

1. Uzaktayken ruhumu serbest bırakıp gönderiyorum.

2. Toprak bana niyabeten sana ev sahipliği yapıyor öpüyor seni

3. İşte ruhlar âlemi de geldi.

4. Uzat elini de dudağım şereflensin onu öpmekten

Erişim: 19 Ağustos 2022: https://www.aldiwan.net/poem41472.html.

2. Ve hāẕihi devletu'l-eşbāḥi ḳad ḥaḍaret
   Fe'mdud yemīneke key taḥẓā bihā şefetī

213.

1. Daʿi'd-dünyā ve zehratehā li-ġadin
   Ve cānibhā iẕā kunte'r-reşīdā

2. E-tercū'l-ḫayra min-dünyen ehānet
   Ḥuseyne's-sıbṭa ve'ḫtāret Yezīdā

214.

1. Ve li'z-zenbūri ve'l-bāzī cemīʿan
2. Lede'ṭ-tāyrānī ecniḥatun ve ḫafaḳ
3. Velākin beynemā yeṣṭādu bāzun
4. Ve-mā yeṣṭāduhu'z-zenbūru farḳun

215.

1. Mülk ṣāḥibi mülk ṣāḥibi kimdir bunuñ ilk ṣāḥibi
   O da yalan bu da yalan sen de biraz var oyalan

---

213. **Fī-ẕemmi'd-dünyā** [?]. Kt.
Mana: Dünyanın zemmi hakkında bir şiir:
1. Dünya ve içindeki zinetleri yarın için ahiret için terket.
2. Aklın başında ise dünyadan uzak dur.
3, **4.** Hz. Peygamberin torunu Hz. Hüseyin'e ihanet eden ve Yezid'i tercih eden (onu üste çıkaran) bir dünyadan hayır mı bekliyorsun.

214. **Ve mimmā ḳāle Baʿdu'l-Udebā** [?]. Mr.
Mana: Bazı ediplerin söylediği şiirlerden:
1, **2.** Eşek arısının da doğanın da uçmak için kanatları ve kanat çırpışları var, ama bu durum ikisinin seviyelerinin bir olduğu anlamına gelmez.
3, **4.** Doğanın avladığı ile zenburun avladığı arasında ne kadar fark olduğuna bir bak.

215. **Ferd** [Yunus Emre]. B. Yunus Emre'ye ait olduğu söyleniyor. Fakat divanında bulunamadı. Hece ölçüsü ile yazılmıştır.

216.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ümīd itdikleriñ ey dil uyarsa ḥükm-i taḳdīre
   Ẓuhūr eyler saña elbet ne ḥācet reʾy ü tedbīre

[8b]

217.

1. El-ʿālemu bustānun seyyāhuhu ed-devletu
2. Ed-devletu bi'l-cündi el-cündü bi'l-māli
3. El-mālu bi'r-raʿiyyeti e'r-raʿiyyetü bi'l-ʿadli
4. El-ʿadlu iẕā dāme el-ʿālemu bostān

218.

1. Ve musāḥibu's-sulṭāni miṣlu sefīnetin
   Fi'l-baḥri tercufu ḫīfeten min ḫavfihi

2. İn edḫalte min māʾin fī cevfihā

---

216. **Ferd** [?]. B.

217. **Seʾele'l-İskenderu Arisṭālise'l-ḥakīme ve ḳāle ʿarrifnī ʿan māhiyeti hāẕe'l-ʿālem ve keyfiyyetu tekevvunihi ve sebebu beḳāʾihi. Fe-ḳāle ve ecāde.** [?]. Mr.

Mana: İskender, Aristo'ya şöyle bir soru sordu ve dedi: Bana bu âlemin mahiyetinden, nasıl tekevvün ettiğinden ve bu âlemin bekasının sebeplerinden haber ver. O da şöyle güzel bir cevap verdi:

1. Dünya bir bahçe gibidir, devlet bu bahçenin seyyahı. Devlet orduyla ayakta durur, ordu da mal/para ile teşekkül eder.

2. Mal/para da tebaadan, raiyyetten, vatandaştan toplanır. Raiyyet de adaletle kaimdir. Adalet devam ettiği sürce dünya bir bahçe gibi olur.

218. [?]. K.t.

Mana:

1, **2**, **3**, **4.** Sultanın musahipleri ise o padişahın korkusundan denizde sürekli sallanan ve her an batma tehlikesi taşıyan gemiye benzer. Geminin altında su olunca ona bin, korkma, ama su geminin içinde olursa endişe et, her an batabilirsin.

Udḫulhā ve māʾuhā fī cevfihi

219.

1. Rabbi innī ʿabdun ẕelīlün żaʿīfün
   Fe-li-ḥālī bi'l-lüṭfi minke tedāruk

2. Kullu ḳaṭrin eṣābenī minke baḥrun
   Keyfe ve'l-ḥālu fī-baḥri biḥāruk

3. Kullü cüzʾin minnī li-sırrike dārun
   ʿAmmera'lllāhu yā ḥabībī diyāruk

220.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

I

1. Şuʿlelenüp derd u ġam u ıżṭırāb

---

219. **Ve-mimā taḳṭuru minhu māʾul-feṣāḥati** [?]. Kt.

Mana: Fesahat damlayan şiirlerden bazıları:

1. Ya Rab, ben zayıf zelil aciz bir kulum, halim ancak senin lütfunla düzelebilir.

2. Bana senden gelen bir katre rahmet bile bir deniz gibidir. Ya bir deniz kadar rahmet gelse durum nasıl olur, tasavvur edilebilir mi?

3. Her bir cüzümde senin sırrından bir ev/yer vardır. Ey sevgilimi, Allah senin diyarını mamur ve uzun ömürlü etsin.

220. **Nuṭḳ-ı Şerīf Ḥażret-i Mevlānā Ḳuddīse Sırrıhu Bi-taḫmīs-i Esrār Dede** [Esrar Dede]. Ts.

Esrar Dede divanında tahmis olarak beş bent halinde geçmektedir. Bu mecmuada her bende iki mısra daha eklenmiştir.

Dr. Osman Horata, *Esrâr Dede Dîvân*, (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019), s.115. ; http://ekitap.ktb.gov.tr

I/3 Āteş-i ʿışḳ: Āteş-i hecr D.

I/4,5 Bu iki mısra Mevlana'nın bir rubaisinden alınmıştır. Mana: Bu aşktan ve bu aşkın hallerinden ah edip ıstırap çekiyorum. Çünkü o yakıcı ateşi ile kalbimi yaktı kavurdu.

I/6, 7 Allah'a ve ayetlerine and olsun ki, gözlerim ondan başkasına bakmadı.

III/1 o māh: o şāh D.

2. İtti göñül mülkini yekser ḫarāb
3. Āteş-i ʿışḳ eyledi baġrum kebāb
4. Ah mine’l- ʿaşḳı ve ḥālātihī
5. Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
6. Mā naẓara’l-ʿayn ilā ġayrikum
7. Uḳsimu bi’llāhi ve ayātihī

II

1. Maṭlabuñ ey sāḳī -i meh-veş nedür
2. Mey yerine verdigüñ āteş nedür
3. ʿIşḳ mı bu şuʿle-i serkeş nedür
4. Ah mine’l- ʿaşḳ ve ḥālātihī
5. Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
6. Mā naẓara’l-ʿayn ilā ġayrikum
7. Uḳsimu bi’llāhi ve ayātihī

III

1. Başladı bī-dāda o māh āh āh
2. Ḥālümi pek itdi tebāh āh āh
3. Ḳaldı dilde hemān bir āh āh
4. Ah mine’l- ʿaşḳ ve ḥālātihī
5. Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
6. Mā naẓara’l-ʿayn ilā ġayrikum
7. Uḳsimu bi’llāhi ve ayātihī

[9a]

IV

1. Gördüm idi bir gün o meh-peykeri
2. N'olduġımı bilmem o günden beri
3. Āteşe düşdüm gezerim serseri
4. Ah mine’l- ʿaşḳ ve ḥālātihī
5. Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
6. Mā naẓara’l-ʿayn ilā ġayrikum

7. Uḳsimu bi’llāhi ve ayātihī

V

1. Gün-be-gün **Esrār**’a bir efsūn ider
2. Baġrını ḫūn eşkini Ceyḫūn ider
3. Ḥālini gitdükçe diger gūn ider
4. Ah mine’l-ʿaşḳ ve ḥālātihī
5. Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
6. Mā naẓara’l-ʿayn ilā ġayrikum
7. Uḳsimu bi’llāhi ve ayātihī

221.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ẓahīrim Muṣṭafā ibn-i yemīn ʿālī -şemāʾildir
   Teveccüh ḳıl kerāmet taḥtı üzre şāhdır Ḥaḳḳa

2. Kemāl ol ḳuṭba mensūbiyyetiñ yazmış ḳalem levḥa
   Nişān olsun berāt-ı iftiḫārıñ üzre bu ṭuġra

222.

1. İnne’t-tevāżuʿa min ḫiṣāli’l-müttaḳī
   Ve bi’t-tuḳā ile’l-maʿālī yerteḳī

2. Ve’l-kibriyā li-Rabbinā ṣıfatun
   Bihi maḫṣūsetun fe-tecennebhā ve’ttaḳī

223.

---

221. **Ḳıṭʿa-i Ḥażret-i Kemāl Pāşā** [?]. Kt.

222. **Ḳıṭʿa** [?]. G.

1. Tevazu muttakilerin hasletlerindendir ve ancak takva ile yüce makamlara ulaşabilirsin.

2. Büyüklük sadece Rabbimize mahsus bir sıfat, o halde büyüklenmekten ve kibirden sakın ve kendini koru.

223. **Ferd** [?]. B.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. İbtidā-yı ʿameliñ āḫiri der-pīş gerek
   Kār-ı evvelde kişi ʿāḳıbet-endīş gerek

224.

Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

Seriʿ - + + - / - + + - / - + -

I

Āteş-i seyyāle buved çün şarāb
Ez-şerer-i āh şeved dil kebāb
Āteş-i ʿaşḳet ki kunem intiḫāb
Ah mine'l-ʿaşḳ ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
Mā naẓara'l-ʿayn ilā ġayrikum
Uḳsimu bi'llāhi ve ayātihī

II

Ẕ'āteş-i ruḫsār-ı tū dil şod tebāh
Dūzaḫ-ı hicr-i tū bedādem penāh
N'āyed ez-īn dest-i dilem ġayr-ı āh
Ah mine'l-ʿaşḳ ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī

---

224. **Nuṭḳ-ı Şerīf Ḥażret-i Mevlānā Ḳuddise Sırruhū bi-taḫmīs-i Żiyā** [?]. Ts.

I/1, 2, 3. İntihab etmiş olduğum(şeçmiş olduğum) bu ateşin, şarab gibi akıcı bir ateş olur. Âh kıvılcımından gönül kebap olur.

I/4,5 Bu iki mısra Mevlana'nın bir rubaisinden alınmıştır. Mana: Bu aşktan ve bu aşkın hallerinden ah edip ıstırap çekiyorum. Çünkü o yakıcı ateşi ile kalbimi yaktı kavurdu.

I/6, 7 Allah'a ve ayetlerine and olsun ki, gözlerim ondan başkasına bakmadı.

II/1. Senin yanağının ateşinden gönül, yok oldu.

II/2. Senin ayrılık cehennemin beniim sığınağım oldu.

II/3. Gönlümün elinden bundan başka bir şey gelmez.

III/1, 2, 3. Gülün güzelliğini ve gönlün ateşini görünce pervanenin eteği ateşe düştü. Suskun gönlüm yanıp yakılmasını işitti.

Mā naẓara’l-ʿayn ilā ġayrikum
Uḳsimu bi’llāhi ve ayātihī

III

Ḥüsn-i gülü sūz-ı dilā-rā çūdīd
Dāmen-i pervāne be-āteş resīd
Sūz u güdāz-ı dil-i ḥām[ūş] şenīd
Ah mine’l- ʿaşḳ ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
Mā naẓara’l-ʿayn ilā ġayrikum
Uḳsimu bi’llāhi ve ayātihī

IV

Ġayr ez-īn şuʿle-i ʿaşḳet **Żiyā**
Sürme-i āvāz keşed çeşm-i mā
ʿAşḳ be-custī der-i Monlā be-yā
Ah mine’l- ʿaşḳ ve ḥālātihī
Aḥraḳa ḳalbī bi-ḥarārātihī
Mā naẓara’l-ʿayn ilā ġayrikum
Uḳsimu bi’llāhi ve ayātihī

225.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ez-girift ārī ḫalāṣī nīst ehl-i ʿaḳıl-rā
   Hest eger āzādiyī zīr-i felek der-mekteb-est

[9b]

IV/1, 2, 3. Ey Ziyâ! Senin bu aşkının alevinden başka, nağme sürmesini gözüme çeker. Aşkı arıyorsan Monla’nın kapısına gel.

225. **Ferd** [Sâ’ib-İ Tebrîzî]. B. Emrullah Yakut, “Klasik Türk ve Fars Edebiyatlarında Tıfl-ı Mektep Kavramı”, *Türkiyat Mecmuası* 27/2 (2017): 285.

1a. Akıl ehli için tutsaklıktan bir kurtuluş yolu yoktur.

1b. Eğer gökyüzü altında özgürlük varsa, o da mekteptedir.

226.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)

Ahreb - - + / + - - + / + - - - / -

1. Düşmenlerime ḳaṣd-ı mücāzāt itmem
2. Aḥbābıma daʿvā-yı mükāfāt itmem
3. Her kārımı maʿbūduma tefvīż itdim
4. Besdir baña Ḥaḳ ġayra münācāt itmem

227.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. İḫtiyār olduḳça erbāb-ı hüner raġbetlenür
   Köhnelendikçe zer-i ḫālişdür ol ḳıymetlenür

2. Rūy-ı cānān zülf-i pīç-ā-pīç ile zīnetlenür
   Diḳḳat it ḳırṭāsa ṭuġrādan nice şöhretlenür

3. Ṣāf dille idemez ehl-i televvün imtizāc
   Āb u revġan birbirinden lā-cerem nefretlenür

4. Virdi cūşiş ṣarṣar-ı āhum sirişk-i çeşmüme
   Rūzgāruñ şiddetinden mevc-i yem keşretlenür

---

226. [Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî]. R. Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî'den aktaran: İrfan Gündüz, *Gümüşhânevî Ahmed Ziyâüddin, Hayatı-Eserleri-Tarîkat Anlayışı ve Hâlidiyye Tarîkatı*, (Ankara: Sehâ Neşriyat, 1984), s. 49.

227. **Ġazel Maẓlūm Beg-zāde** [Mehmet Memduh Paşa, Faik ve Memduh]. G. Bu gazel Memduh Paşa divanında bulunmamaktadır. Şu mecmuada, diğer şiirlerin divanıyla kıyaslanması sonucu bu gazelin Faik Memduh Paşa'ya ait olduğu tespit edilmiştir: Yücel Ünlü Aydın, *Mecmû'a-i Eş'âr (Milli Kütüphane FB 533) İnceleme-Metin*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2018, s. 805. ; Fatih Odunkıran, *Mehmed Mehdûh Paşa ve Dîvân-ı Eş'ârı (İnceleme-Metin)*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Edirne 2011.

3b birbirinden: birbirine M.

5. Ḫāne-i āyīne-i fikre perī-zād-ı süḫan
ʿAnber-i siḥr ü füsūn ile hemān daʿvetlenür

6. Ṭabʿ-ı pāküñ ṣabrıdur zāʾil iden ekdārını
Āb-ı şīre gör sükūnet-yāb olur ṣafvetlenür

7. **Fāʾiḳā** bu naẓmumuñ āyīne-i mażmūnına
Ḥālet-i ṣāhib-hüner itse naẓar ḥayretlenür

228.

1. Vefedtu ʿale'l-kerīmi bi-ġayri zādin
Mine'l- ḥasanāti ve'l-ḳalbi's-selīmi

2. Ve ḥamlu'z-zādi eḳbeḥa kulli şeyʾin
İzā kāne'l-vufūdu ʿale'l-kerīmi

229.

1. Māẕā eḥāḍake yā maġrūrun fī 'l-ḫaṭar
Ḥatta heleket fe-leyte'n-nemlu lem yeṭır

230.

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün
Recez + - + - / + - + - / + - + - / + - + -

1. Cihānda herkesin var intiṣābı bir büyük ẕāta
Anıñ teʾsīr-i inẓārıyla ṣūrī kām-rān pek çoḳ

---

228. [?]. Kt. **1**. Kerim/cömert bir zatın huzurunua hasenat ve iyi amellerden yanımda bir azık olmaksızın ve selim bir kalb ile geldim.

2. Bundan daha tabii ne olabilir ki. Elçi ve misafir kerim bir zatın huzuruna azık ve yiyecek taşıyarak gelirse bundan daha çirkin ve kaba bir şey olabilir mi?

229. [?]. B. Ey gururlu kibirli adam, seni bu gururunla tehlikelere hangi şey attı, hangi şey seni vartaya düşürdü? Sonunda kendini helak ettin. Keşke karınca kanatlanmasaydı. Çünkü "Karıncanın kanadıdır zevali" yani karınca kanatlanınca ölüm yakındır derler.

230. **Ḳıṭʿa-i Cāzim** [?]. Kt. Kim olduğu tespit edilememiştir.

2. Penāh u dest-gīrim ḥażret-i Allāh'dır **Cāzim**
   Ḫülāṣa kimsesizler kimsesinden ġayrı kimsem yoḳ

231.

1. Ḫīretu'llāhi mine'l-ḫalḳi ebi
   Baʿde ceddī ve ene ibni'l-Ḫīreteyn

2. Fiḍḍetün ḳad ḫalaṣtu min ẕehebin
   Ve ene'l- fiḍḍetü ve ibnu'ẕ-ẕehebeyn

---

231. [Bu kaside Hz. Hüseyin'e atfedilmektedir.]. Kt. Bu kaside Hazret-i Hüseyin'e (r.a) ait olup düşmanlarıyla harp ettiği esnada yazmıştır. Bu kaside Hazret-i Hüseyin'in nesli mübâreki ile bir medar-ı iftiharıdır. Erişim: 20 Ağustos 2022, https://www-dorar--aliraq-net.translate.goog/threads/36709

Mimmā müteḳavvelun ʿan lisāni seyyidi'ş-şühedā ve ḳurreti ʿayni'l-aṣfiyā el-imāmu Ebū ʿAbdullahi'l-Ḫüseyn raḍiya'llāhu Teʿāla ʿanhu ilā yevmi'd-dīn

Mana: Şehitlerin seyyidi, asfiyaların gözünün nuru İmam Ebu Abdullah Hüseyn'in (Allah ondan din/ceza gününe kadar razı olsun) sözlerinden bazıları:

1. Babam Ali (ra), ceddimden (asm) sonra insanların en hayırlısı, İşte ben de o iki en hayırlının (babam ve annemin) oğullarıyım.

2. Bir gümüş ki saflığını altından almış, İşte ben de o gümüşüm ve o iki altının çocuğu.

3. Kimin dedesi benim cedd-i Mustafam gibidir? Odur ki Ahmed-i Muhtar hem de iki karanlığın gündüzü.

4. Kimin babası benim babam gibi Allah'ın bir arslanı? Odur ki küffarı Huneyn gününde katleden.

5. Şu kâinatta kimin annesi benim annem gibidir? Odur ki Muhtar'ın (asm) bir parçası hem de her gözün parlak nurudur.

6. Kimin amcası benim amcam olan Cafer gibidir? Odur ki zül-cenaheyn (iki kanatlı) hem her iki nesebi de asildir.

7. Babam güneştir, annem ise kamer Ben de bir yıldızım ki o iki büyük yıldızdan doğan.

8. Annem Fatıma ki hakkıyla bir Zehrâdır, bir islam çiçeğidir, Babam da ilm-i peygamberin varisi, hem cinn-ü insin mevlası.

9. Biz ki beşimiz ehl-i beytin sahibiyiz Doğusu ve batısını mülk edindik

3. Men lehu ceddun ke-ceddi’l-Muṣṭafā
   Aḥmedü’l-Muḫtār-i ṣubḥu’ẕ-ẕulmeteyn

4. Men lehu ebun ke-ebī Ḥaydar
   Ḳātilü’l-küffāri fī-yevm-i Ḥuneyn

5. Men lehu ummun ke-ummī fi’l-verā
   Biḍʿatü’l-Muḫtāri ḳurretü kulli ʿayn

6. Men lehu ʿammun ke-ʿammī Caʿfer
   Ẕü’l-cenāḥeyni aṣīlü’n-nesebeyn

7. Vālidī şemsun ve ümmī ḳamerun
   Ve ene’l-kevkebu veʾbnu’n-neyyireyn

8. Ümmī ʾ-Zehrāʾu ḥaḳḳan ve ebī
   Vāriṯü’l-ʿilmi ve mevle’ṯ-ṯaḳaleyn

9. Naḥnu eṣḥābu’l-ʿabā ḫamsetunā
   Ḳad-meleknā şarḳahā ve’l-maġribeyn

10. Ṯumme Cibrīlu ġadā sādisunā
    Ve lene’l-Kaʿbetu ṯumme’l-Ḥarameyn

11. Emetu’l-Muḫtāri ḳurretü’l-ʿayniyā
    Fe-ġaden tesḳavne min keffi’l-Ḥüseyn

232.

---

10. Sonra Cibril ki altıncımız oldu Kâbe bizimdir ve dahi Haremeyn (Mekke-Medine).

11. Biz ki seçilmiş ve gözlerin nuru bir fırka, O iki denizden su içeceksiniz yarın ahirette.

232. Ġazel-i Nāʾilī Efendi [**Nâ’ilî, Hâfız Sâlih Nâ’ilî Efendi**]. G.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Kūşe-gīrā-yı ferāġat nām alur ʿizzetlenür
   Ḳāf-ı istiġnā-pesend ʿanḳā gibi şöhretlenür

2. Ṭuʿme-ı şīrīnden ehl-i şikem leẕẕetlenür
   Perveriş bulduḳça nefsi ārzū şehvetlenür

3. Dāʾimā kem-māyenüñ ḳadrin füzūn eyler felek
   Keffe-i mīzānda bī-maġz olan rifʿatlenür

4. Ṣafvet-i ḳalbe ḫalel virmez televvün gösteriş
   Baḳsaña āyīneye her vech ile ṣūretlenür

5. Māye-i ʿismet fürūġ-ı ḥüsni eyler tāb-dār
   Āb-ı rūyun dökmeyen cevher gibi ḳıymetlenür

6. Şehriyār-ı ʿaşḳ iden kākül hevāsıdur beni
   Sāye-i bāl-i hümāya dūş olan devletlenür

7. Ādeme cennetde de bir yār lāzım **Nāʾilī**
   Ḫāne maʿmūr olsa da tenhā ḳalan ḫaşyetlenür

233.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. ʿĀşıḳ ki şud ki yār be-ḥāleş naẓar ne-kerd

Encümen-i Şuara şariri olduğu tespit edilmiştir, şu mecmuada da geçmektedir: Yücel Ünlü Aydın, Mecmû'a-i Eş'âr (Milli Kütüphane FB 533) İnceleme-Metin, s. 806.

5b dökmeyen: dökmeye M.

7b ḫaşyetlenür: ḫıssetlenür M.

233. [?]. B. Sevgilinin haline bakıp iltifat etmediği aşık kimmiş, kim var. Efendi, doktor varsa üzülmeye gerek yok.

Ey ḫ ʾāce derd nīst vu ger ne ṭabīb hest

[10a]

234.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Şikāyet itme ḥaşmıñdan ider bir gün ẕevāl ṣabr it
   Cihānı bāḳī itmez kimseye ol ẕü'l-celāl ṣabr it

2. Hüner bir görmedir ʿusr ile yusrı dāʾimā yoḫsa
   Müfīd olmaz ġam u teşvīş yaḳışmaz hīç melāl ṣabr it

3. Ḳaderdür olıcaḳ her ne olursa ġayrı şey olmaz
   Ḥaḳ'ıñ emrine mānīʿ olamaz ceng u cidāl ṣabr it

4. Beliġrād'ıñ perīşān ḥālini görünce dil dir ki
   Buña bir çāre yoḳdur böyle gitsün bir zamān ṣabr it

5. **Vecīhī** münḳaṭıʿ oldı ümīdiñ şimdi her yerden
   Saña imdād ider elbet Ḫüdā-yı pür-nevāl ṣabr it

235.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Selāmet bulmaḳ isterseñ iki ʿālemde ey dil sen
   Bıraḳ elden şikāyātı hemān ṣabr it hemān ṣabr it

234. **Ġazel-i bī-bedel-i Ḥażret-i Veliyyün-niʿamī [Vecīhī]** [?]. B.

235. **Ferd** [?]. B.

236.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ne ḳadar ḥasret isem vuṣlat-ı dīdārıña ben
   Oḳ gibi atmada sen ḳaşı kemānım beni sen

2. ʿĀşıḳa lāzım olan çilleye ṣabr eylemedir
   Gireñ āġūşa taḥammülle ṣaḳın eyleme men

3. Nūş idüp bādeyi ẕevḳ eyleyelüm gel burada
   Baḳ efendim bulunur mı ki bu ṣu böyle çimen

4. Seni iġfāle çalışdı-sa da luṭf it uyma
   Kör olası o raḳībe ideyim ben nice fen

5. Saña dil verdigimi ben bilürem sen de biliñ
   Ā civānım yaḳışur mı aralıḳda kim ẓann

6. Mey u maḥbūbda vefā yoḳ dinür elbetde ṣaḥīḥ
   Başa püsküllü cefādır bilesin zümre-i zen

7. Ey **Vecīhī** kerem-i Ḥaḳḳ'a tevekkül eyle
   Cümle maḳṣūda irür rāh-ı tevekkülde giden

237.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Mey-i dilberle buluşdurmaġa bāʿis bāġdır
   Dili bend itmege ḥüsnüñ ile ceẕbiñ aġdır

---

236. **Diger** [**Vecīhī**] [?]. G.

237. **Diger** [**Vecīhī**] [?]. G.

2. Murġ-ı dil ṣayd olunur bunda benim yoḳ ṣuçum
   Ey efendim sevilecek ṣarılacaḳ çaġdır

3. Nice taḫlīṣ-i girībān idebilsün ʿuṣṣāḳ
   Her biri sīnesini ṣerḥalamış hep dāġdır

4. Bir çözülmez ṭuzaġa düşdü göñül hicriñ ile
   Ne ṭuzaḳdır ʿacabā bu ne ġarāʾib bāġdır

5. Dāʾimā ḫidmetiñi eyleme cāna minnet
   Ne yapayım o raḳībi aramızda ṭāġdır

6. Kimseye bāḳī degil ḥüsn ü cemāl u servet
   Furṣatıñ elde iken ʿāleme raḥmet yaġdır

7. Nīm-nigāhıñla **Vecīhīyi** idersen iḥyā
   Dünyā ṭurduḳça dü dīdem bilesin ol ṣaġdır

238.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Celb iden gönlüm benim cānānım işbu çaġdır
   Öyle bend olmuş ki bī-çāre çözülmez bāġdır

2. Baḳ şu ān ki cezb ider üftādeñi hīç çāre yoḳ
   Baḥr-i ʿaşḳıña düşen diller içün bir āġdır

3. Şemʿ-i ḥüsnüñ ey perī pervānesiyim ben seniñ
   Maḳṣūdum yanmaḳdan ancaḳ tīġ-i ʿaşḳa zāġdır

4. Zāhidi gül-ruḫlarıñ meftūnu sanma ben gibi

238. **Diger** [**Vecīhī**] [?]. G.

ʿAşḳı bülbülden ara ġayrısı bilmez zāġdır

5. Hīç taḥammül mü olur firḳat baña bār-ı girān
   Baḳ saña ẓālim ki sensiz cān tenimde ṭāġdır

6. ʿĪd-i aḍḥāda ḳuzucaġım ider vaʿd-ı viṣāl
   Nice ḳoç ḳurbān idem şimdi ṭaġ üstü bāġdır

7. Sen demişsin ki **Vecīhī** sevmez oldu şimdi hīç
   Bī-mürüvvet terk ider miyim ki cānım ṣaġdır

239.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Derd-i mā-rā nīst dermān el-ġıyās
   Hicr-i mā-rā nīst pāyān el-ġıyās

[10b]

240.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. ʿİllet ü ḳılletle ẕillet miknesi olsa tenim
   Müʾmin-i ḫāṣım ki feryād eylemem elbet şenim

2. İstemez ḫasta göñül hīçbir ṭabīb ü hem nedīm
   İʿtimādım şāfi-i bīmār-ı ekvāna benim

3. Ger kebāʾir ehliyim ammā ki īmānım dürüst

---

239. **Ferd** [?]. B. Derdimizin dermanı yok, yardım edin, aman. Ayrılığımızın biteceği yok, yardım edin, aman.

240. **Diger Ġazel-i Ḥażret-i Veliyyü'n-niʿamī [Vecīhī]** [?]. G.

Yā ḥabībī elde sermāyem ḥadīṯiñdür menim

4. Nisbet olsa ḳülzüm-i ʿafv-ı İlāhī 'ye günāh
   Ger sezādır itse daʿvā-yı miṯāl-i şebnemim

5. Öyle rabṭ olmuş bu dil ruḥsārıña cānā seniñ
   Farḳ olunmaz ben kimim ṣanmış **Vecīhī** ben senim

241.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Baña itdikleriñi söyleyeyim ben bir bir
   Sen ise luṭf iderim diyü iderdiñ vir vir

2. Seni şādsızca görür göñlüme bilseñ ne olur
   ʿAcabā ḫaste mi oldı diyü ditrer tir tir

3. Damla göl olması ʿālemde degil mi meşhūr
   Āb-ı çeşmim nice baḥr olmaya cārī şır şır

4. Gel efendim baña bir būse vir al göñlümü sen
   O raḳībi göresin nice boġulur ḫır ḫır

5. Dizine yatmış o şūḫuñ nice rāḥat eyler
   Baḳ tecellīsine şu hırreniñ uyur mır mır

6. Yüzüne baḳmadığından da mı almañ ʿibret
   Kūy-ı yārda ne ṭolaşırsun ā ṣūfī zır zır

7. İşte ṭuymuş geliyor ḳoca ḳarı sen ṣabr it
   Ne ḳıyāmet ḳoparır başıña başlar dır dır

---

241. **Diger** [**Vecīhī**] [?]. G.

8. Yükümüz yüklenür uyḫuya bulunmaz meydān
   Kimi ekmek kimi aḳçe arar eyler cır cır

9. Gel **Vecīhī** yine bir ṭurfa ġazel söyleyelim
   ʿArabamız gideyor Varna'ya işte ḳır ḳır

242.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Āhen-i zencīr-i ʿaşḳa verdi şu bir ḫūş şucı
   Gerçi ḳandırdı beni yaḳdı ve-līkin göz ucı

2. Nice iplerden taḥammül ḫalḳa-i gīsūsına
   Baḥr-i ʿaşḳına düşen ḳurtulma yoḳ budur güci

3. Çoḳ şularda gezdim ammā bende bilmem böylesin
   Ṭuna-i luṭfun görüp ḳurduḳ murād üzre güci

4. Nīm-nigāhıñ şöyle mest itdi görenler dir baña
   ʿIşḳla nūş eylemiş bī-çāre mey tām bir fıçı

5. Lāle sünbül boynunu egmiş yayılmış ṭaġlara
   ʿAzm-i seyrān eyler iseñ işte at işte ḳoçı

6. ʿĀlemiñ bir fikre lāʾiḳ var mıdır hīç bir işi
   Nezd-i Bārī'de ola maʿfüv **Vecīhī** 'niñ şuçı

243.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

---

242. **Diger** [**Vecīhī**] [?]. G.

243. **Ḳaṣīde** [?]. K.

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Sen ol ārāyiş-i ṣadr-ı serīr-i mülk-i devletsin
   Ki ḫāk-i pāy-ı yekser efser-i şāh-ı vezāretsin

2. Ṭoġubdur gün-be-gün burc-ı fetiḥden mihr-i iḳbāliñ
   Ḳudūm-ı aḫter-i vālāter-i hem-pāy-ı nuṣretsiñ

3. Nezāketlü nihād-ı nāzenīniñden süzüp bildim
   Dil-i pür-enverī alūde-i ṭıyn-ı ferāsetsiñ

4. Sezādır ẕāt-i vālāña hemān ṣāḥib-ḫurūc dinse
   Bu deñli intiẓām-ı ḫalḳa bāʿiṯ hem ḥamiyyetsiñ

5. Hemān tīġ-i hirāsıñdan olupdur ser-be-ser maḳhūr
   ʿAdūlar üzre ʿayn-ı maẓhar-i ʿavn-i ʿināyetsiñ

6. Girenler sāye-i luṭfuña irer meyve-i kāma
   Raʿiyyet bāġ-ı ümmīdinde bir naḫl-i mürüvvetsiñ

7. Nümāyān oldıġıçün vech-i nām-ı ʿālī-şānıñda
   Dediler ḥadd-i ẕātında belī pākīze-fıṭratsıñ

8. Seniñ-veş dehrde ḥüsnü'l-meʾab ʿālī-cenāb-aṣla
   ʿAceb çeşm-i felek seyr itmemiş nādīde ḫilḳatsıñ

9. Şehā saḳf-ı semādır ḳaṣr-ı ʿizziñ sāye-endāzı
   Şehinşāh-ı cihāna bī-gümān bādī-i şevketsiñ

10. Ṭuyunca vaṣf-ı ḫāṣıñ ehl-i dil naẓm-ı selīsimden
    Dediler bize ki ḫurrem zihī taḥdīṯ-i niʿmetsiñ

[11a]

244.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Müjdeler ey dil ki vaḳt-i şādmānīdir gelen
   Ḫāne-i ḳalbe meserret kārbānıdır gelen

2. Vaḳtidir ḳılsam ṭarab āheng-i ẕevḳ u şevḳ ile
   Ehl-i dil yārān içün işret zamānıdır gelen

3. Ḳalmasun endūh u ġam gitsün ʿadem ṣaḥrāsına
   Kim vücūd iḳlīminiñ rūḥ-ı revānıdır gelen

4. Ḫızır-veş āb-ı beḳādan dem ursam vechi var
   Kim bu demlerde ṣafā-yı cāvidānīdir gelen

5. Ol Ḫızır-meşreb Kemāl Pāşā o mīr-i kām-rān
   Devlet-i ḫünkāra ẕāt-ı kār-dānīdir gelen

6. Ol Felāṭun-menḳabet Cem-mekremet Ḥātem-ṣıfat
   Mesned-i ʿizz ü vaḳārıñ baḥr u kānıdır gelen

---

244. **Ḳaşīde** [**Raʾūf**] [?]. K.

14b Sebʿu'l-meṯānī: "Hz. Peygamber, Fâtiha'yı "Kur'an'ın en büyük sûresi" diye niteledikten sonra onun es-seb'u'l-mesânî ve kendisine verilen yüce Kur'an olduğunu söylemiştir (Müsned, IV, 211; V, 114; Buhârî, "Tefsîr", 1/1, 15/3, "Feżâʾilü'l-Ḳurʾân", 9; Tirmizî, "Feżâʾilü'l-Ḳurʾân", 1)." Erişim: 20 Ağustos 2022, https://islamansiklopedisi.org.tr/es-sebul-mesani

26a enẓūr ileyk: sana bakayım anlamındadır. Ayetten iktibastır:

Mana: "Musa tayin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca «Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!» dedi. (Rabbi): «Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!» buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim." (Araf 143/7). Erişim: 20 Ağustos 2022, https://www.kuranayetleri.net/araf-suresi/diyanet-vakfi-meali

7. Ḫāk-i pāyiñ yād idüp gerdūn dedi bā-ẕevḳ u şevḳ
   Dīde-i dünyāya küḥl-i İṣfahānīdir gelen

8. Fikret-i tedbīridir āsāyiş-i ehl-i bilād
   ʿĀlemīne ʿālem-i ġayb armaġanıdır gelen

9. Her ne semte ʿazm iderse rehberi elṭāf-ı Rab
   Ḫıżr-ı bā-tevfīḳ-i Mevlā hem-ʿinānīdir gelen

10. Rūy-māl-i dergehiyle mihr ider kesb-i şeref
    Rütbe-i cāh u celālıñ āsumānıdır gelen

11. Ḫāme-i muʿcīz-beyānı seyr iden ḥayretle der
    Būstān-ı nuṣretiñ āb-ı revānıdır gelen

12. Ol ki naʿl u mīḫ-i raḫş-ı edhem-i iclālına
    Āsumānıñ āfitāb-ı aḫterānıdır gelen

13. Tā ezelden feyż-i Ḥaḳ tedbīrine mevḳūfdur
    Bendegānıñ melceʾ-i kehfu'l-emānıdır gelen

14. Bir ʿaceb sırr-ı İlāhī 'dir erişdi ʿāleme
    Gūyiyā ḫāṣiyyet-i Sebʿu'l-meṯānīdir gelen

15. Ḳalmadı devrinde ḳaḥṭ u fitne vü ẓulm u fesād
    Çār-sū-yı dehre niʿmet rāyegānīdır gelen

16. Ey fütāde baʿd-ezīn ḳılma şikāyet çarḫdan
    Beẕl u iḥsān u seḫānıñ baḥr u kānıdır gelen

17. Kimseye devrinde gelmez ẓulm illā ʿāşıḳa

Bütleriñ tīr u kemān-ı ebruvānıdır gelen

18. Güş idüp imlā-yı aḥkāmıñ dedi kerr u beyān
Mülk-i ʿadliñ bāʿiş-i emn ü emānıdır gelen

19. Mümkün olmaz kilk ile taʿrīf ḥadd-i ẕātını
Ḫalḳa ḫayr-ı āşikārā vu nihānīdir gelen

20. Ey faẓīlet-perverā vey ẕāt-ı vālā-mesnedā
Ṭabʿıma medḥiñle pey-der-pey maʿānīdir gelen

21. Gerçi ḳılmışdır beni çarḫ-ı felek zār u nizār
Daʾimā andan belā-yı nāgehānīdir gelen

22. Şükr-i liʾllāh devr-i eyyāmında oldum şād-kām
Kevkeb-iḳbālime saʿd-i aḫterānīdir gelen

23. Ol ḳadar şiʿrim füzūn itdi kemāl-i midḫatiñ
Kim gören söyler Kemāl-i İşfahānī ʾdir gelen

24. Ḫüsrev-i evreng-i naẓmım söz müsellemdir baña
Ṭabʿıma maʿnā çü genc-i şāyegānıdır gelen

25. Söylemez teklīf ile şiʿri hümā-yı fıṭratım
Aña ilhāmāt-ı kān-i lā-mekānīdir gelen

26. Bānū-yı endīşeme ḥāsid dese enẓūr ileyk
Ḫacle-i dilden ṣadā-yı len-terānīdir gelen

27. Ḫāmem aḥbāba verir nūş-ı ḥayāt-ı sermedī
Düşmeniñ andan helak-i ʿömr [ü] cānıdır gelen

28. Ḳılma taṭvīl-i kelām-ile tefāḫur ey **Raʾūf**
Sözlerinden gerçi kim nüzhet nişānıdır gelen

[11b]

29. Bir duʿā ḳıl ṣıdḳ ile ol ẕāt-ı vālā-şānā kim
El açup āmīne ʿarşıñ ḳudsiyānıdır gelen

30. ʿÖmr u devlet pāy-dār ve baḫt u ʿizzet ber-ḳarār
Bendegānıñ dem-be-dem vird-i zebānıdır gelen

245.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bāreke'llāh ey müşīr-i Āṣaf-ı İskenderī
Ḥabbeẕā ṣad bārekeʾllāh dīn ü mülküñ zīveri

2. Āsumān-ı şān u şevket pertev-i mihr-i cihān
Burc-ı evc-i devletiñ ferḫunde-rūy-ı aḫteri

3. Ey ẕahīr-i dīn ü devlet ḳuvvet-i bāzū-yı şāh
Mültecā-yı milk ü millet müʾminīniñ mefḫari

4. Dāverā dād-āver isen bilmiş ol ʿayne'l-yaḳīn
Görmemiştir çeşm-i Ḳonya senden özge dāveri

5. Bir ikisiyle temeddüḥ olunur Ḳonya hemān
Zīnet-efzā-yı leṭāfetdir bu ḫāki her yeri

6. Evvelā şems-i velāyet ṣadr-i dīn-i etḳıyā
Ol Cenāb-ı Ḥażret-i Monla-yı Rūm'uñ serveri

---

245. **Ḳaṣīde maʿa tārīḫ** [**Ṣıdḳī**] [?]. K.

7. Pertev-i mihr-i muḥabbet maẕhar-ı sırr-ı Ḫudā
   Nūr-ı ẕāt-ı kibriyā hem mevlevīniñ rehberi

8. Ẕāt-ı vālāñdır efendim şāniyā elṭāf-ı Ḥaḳ
   Şālisā Ḥüsni Efendi kim o lüṭfuñ maẕharı

9. Bil hümā-yı dīn u devletdir vücūduñ dāverā
   Daḫı Defterdār Efendi ol hümānıñ şeh-perī

10. Ḫurde-bīnān nükte-sencān andan aḫẕ itsün sebaḳ
    Nāme-i esrār-ı dehriñ şimdi oldı defteri

11. Oldur ol tenhā süvār-i sāḥa-i rüşd ü ḫıred
    Bil Felāṭun-ı zamāndır ol feṭānet ebḥeri

12. Ḥüsn-i tevfīḳ-i İlāhī oldıġı bī-iştibāh
    Ẕātıña oldı muḳārīn ey ʿadālet perveri

13. Ey vezīr-i nāmdāşı raḥmeten li'l-ʿālemīn
    Muḫliṣ-i pākiñ Vecīhī her siriştiñ ḫayderi

14. Mesned-i şadr-ı vezāret mihr-i şāh-ı Cem-ḥaşem
    Görmeden itdi taʿaşşuḳ sen ḫidīv-i ekberi

15. Ẕikr-i evṣāf-ı cemīliñ kişver-i İslām'ı hep
    İstiʿāb itdi efendim miṣl-i şems-i ḫāverī

16. Ey Arisṭo-reʾy u tedbīr-i Felaṭun-menḳabet
    Her umūrun hikmet-āsā ṭıbḳ-ı ḥükm-i şeyẕeri(?)

17. Kimseye itmez tenezzül nāz u istiġnā idüp

Olalı iḳbāl u devlet dergehiniñ çākeri

18. İsfahānī sürme itdi ʿayn-ı ʿizzetden ḫurūc
Tūtiyā-yı çeşm-i ʿālem ḫāk-i dergāh-ı deri

19. ʿArṣa-i rezm u cihādıñ Rüstem-i şīr-efgeni
Oldur ol meydān-ı cūduñ şeh-süvār-ı ṣaf-deri

20. Ey kerem-kān-ı mürüvvet maʿden-i gencūr-ı cūd
Kimse yād itmez seḫāda ism-i Ḥātem, Caʿferi

21. Bermekī kimdir ki ʿahdiñde ide daʿvā-yı cūd
İsm-i Ḥātem ṭayy olup ḥakk oldı defterden yeri

22. Ẕāt-ı memdūḥuñ mekārim-perverā mümkün degil
İtseler vaṣf-ı cemīliñ ḥaşre dek ins ü perī

23. Bir ṭonanmış esb-i tāzeye sezā-vārsıñ bugün
Bāreke'llāh ey suḫan-ẕāt-ı leṭāfet-güsteri

24. İtme iṭnāb-ı temedduḥ maṭlabıñ oldı ʿayān
Ẕāt-ı memdūḥuña nisbet şey mi esb-i lāġarī

25. Çün ġazel misku'l-ḫitām oldu duʿā kon **Ṣıdḳiyā**
Muntaẓır āmīne zīrā cümleten ins ü perī

26. Eyle imdād-ı rūḥānī-i Resūl-i Kibriyā
Ḫıżr-ı tevfīḳ-i İlāhī ola yār u yāveri

27. ʿÖmr u iḳbāliñ füzūn itsün Ḫudā-yı ẕü'l-celāl
Dem-be-dem itsün ʿināyet devlet-i efzūn-teri

[12a]

28. Söyledim ʿacz-i ḳuṣūrumla hemān tebrīkiñe
Şöyle tārīḫ-i laṭīf-i dürr-i yektā-gevherī

29. Ey kerem kānı muraṣṣad nāmına tārīḫ-i tām
Kişver-i ḥüsn ü ʿaṭānıñ dāver-i dād-āveri
1257

246.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yār ol ẕevḳe eyā ḫāṭır-i ġam-āmāde
Ḳalma ṣāmit hele bu künc-i sitem-efzāda

2. Nice bir ġuṣṣa vü miḥnetle belā-keş olasın
Şöyle bu ḫāne-i ālām-ı ʿanā-baḫşāda

3. Yine gel cūşa ʿanādil gibi dilden zīrā
Açdı derd-i emelim gülşen-i şevḳ-ārāda

4. Esiyor bād-ı dil-ārā-yı ṣabā-yı iḳbāl
Bāġ-ı raʿnā-yı merāmımda ne ḫoş her cāda

5. Nice şād olmayayım ḳalmadı envāʿ-ı keder
Dil-i ġam-ḫ ār-ı miḥen-rīz u humūm-inşāʾda

6. Ḥamdu-liʾllāh gözüm gördü ḳudūm-i pākin

---

246. Efāḫim-i vükelā-yı salṭanat-ı seniyyeden Baġdād Eyāleti Vālī-i ʿālīşānı Himmetlü Vecīhī Efendimiz Ḥażretleri muḳaddem Maḳālī tevʾem ḥidīvīleriyle Diyārbekir'i müşerref eylediğinde tebrīk-i ḳudūm-ı mekārimlerine ʻarżlarını müşʿir inşād olunan ḳaṣīde ve tārīḫ [ʿ**Avnī**] [?]. K.

Nice reşk eylemeyem ḥāl-i dil-i nā-şāda

7. Muntaẓırdım hele çoḳdan berü dilden bende
Maḳdem-i Vālī-yi Baġdād-ı behişt-ābāda

8. Ṣāḥib-i luṭf u kerem yaʿnī Vecīhī Pāşā
Görmemiş miṯlini ṭoġrusu cihān dünyāda

9. Merkez-i manṣıb-ı vālāsına ʿāzim olaraḳ
Geldi bu belde-i pür-ġuṣṣa vu miḥnet-dāda

10. Nice Āṣaf ki anıñ reʾyine vābeste cihān
Her ne emr itse ḳażā tenfīẕine āmāde

11. Nice Āṣaf ki anıñ bu ḥaşem ü salṭanatın
Söylesin var ise bir kimse gören Dārā'da

12. Ṣafvet-i ẕihnine mirʾāt-ı Sikender ḥayrān
Dāniş u cūdına Hārūn Reşīd üftāde

13. Reʾy ü tedbīrini gūş eyleyecek Risṭālīs
Aña yer ḳalmadı gördüñ mü naṣıl dünyāda

14. Görse cūd u kerem-i dest-i güher-efşānıñ
Sīnesiñ çāk ider elbetde ṣadef deryāda

15. Medḥ u evṣāfını yazmaḳda ḳalem ḳāṣırdır
Nice mümkün gele evṣāfı anıñ taʿdāda

16. Ṣafḥa-i dehre ḳalem yazsa nukūş-ı vaṣfıñ
Reşk-rīz olmaya mı Mānī ile Behzād'a

17. Ben de ḥadsiz hele tebrīkine āġāz itdim
Getirüp edʿiye-yi ḫayrını şöyle yāda

18. Ben kimim eyleyeyim tebrīk u tehniyyete bedʾ
Bilmedim ḥaddimi bu ḥāl-i denāʾet-ẕāda

19. Çün ʿinānı bu semend-i ḳalem-i pür-gūʾnuñ
Olmadı ḫayṭ-ı feyāfī-i süḫan-efzāda

20. Ḳıl duʿā ʿ**Avnī** yeter ġāyete çün irdi süḫan
Oldu āmīne sürūşān-ı semā āmāde

21. Anı Ḥaḳ maẓhar-ı tevfīḳ ide dāʾim umaram
Ḳanda varır ise bā-şevḳ u ʿināyet-dāde

22. Ḫānedānıñ ide tā ḥaşre dek Allāh maʿmūr
Ẕāt-ı vālāsı ebed görmeye ġam dünyāda

23. Eşer-i yümn-i dil-ārāsına yazdıḳ tārīḫ
Çıḳdı hep dīde-i aʿdāsı gibi bu cāda
Eşer-i: 701
yümn-i: 100
dil-ārāsına: 351
yazdıḳ: 122
hepsi: 1267

247.

---

247. [**RÂMİZ, Râmiz Abdullah Paşa**]. K. Ramiz Paşa'nın Terci-i bendinden bir beyittir: İsmail Avcı, Kırımlı Abdullah Râmiz Paşa ve Divançesi, *Turkish Studies-İnternational Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/3 (Winter 2014): p. 177.
Çeviri: İsmail Avcı, Kırımlı Abdullah Râmiz Paşa ve Divançesi, *Türk Çalışmaları-Uluslararası Türk veya Türk Dili, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi* Cilt 9/3 (Kış 2014): s. 177.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Cüdā itdi beni gerdūn o māh-ı mihr-bānımdan
   Boyansun ḳana dāmānı sirişk-i ḫūn-feşānımdan

[12b]

248.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

I

Gözümden dūr ḳılma pertev-i envār-ı Nūr ismin
Ḫudāyā itme ḫālī dāʾimā dilden Şekūr ismin
Enīs it dem-be-dem bu ḳalb-i bī-ṣabra Ṣabūr ismin
Baña ġayret müyesser eylesin dirdüm Ġayūr ismin
Yā maḥv it levḥ-i ʿişyāndan bu ʿabdiñ pür-ḳuṣūr ismin
Yāḫud esmā-i ḥüsnādan çıḳar yā Rāb Ġafūr ismin

II

Ola ḥāṣā ki vaḥdāniyyetiñ ḥaḳḳında inkārım

---

248. **[Ṣavtī]** [?]. Ms. Şu mecmuada 5 bent olarak geçiyor, son bentte Ṣavtī mahlası geçmektedir, fakat kendisinin kim olduğu tespit edilememiştir: Erdal Yalçın, *XIX. Yüzyıla Ait Bir Şiir Mecmuası (v.:206b-410a) (İnceleme-Metin Çeviri Yazısı-İndeks)*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2017, s.64, 65.

I/5 ʿabdiñ: ʿabdi M.

I/6 Yāḫud esmā-i ḥüsnādan çıḳar yā Rāb Ġafūr ismin: Çıḳar yā defter-i esmā-i ḥüsnādan ġafūr ismin M.

Bu eserde olmayıp mecmuada geçen son bent:

Duʿāsın müstecāb it Ṣavtīniñ ṣubḥ u mesā ḥaḳḳı
Resūlıñ Muṣṭafāyıla cemʿ-i enbiyā ḥaḳḳı
Tevaḳḳuf sözi ḳabūl dergāhıñ olan duʿā ḥaḳḳı
Duʿāmı müstecāb eyle gürūh-ı evliyā ḥaḳḳı
Ya maḥv it levḥ-i maḥfūẓdan bu ʿabdi pür-ḳuṣūr ismiñ
Çıḳar ya defter-i esmā-i ḥüsnādan ġafūr ismiñ

Ḥabībiñ Muṣṭafā'ya var dil u cān ile iḳrārım
İṭāʿatdur ḳamu şerʿ-i şerīfe ṭavr-ı eṭvārım
Düşer mi dūzāḫ-ı hicrānda zār olmaḳ benim kārım
Yā maḥv it levḥ-i ʿiṣyāndan bu ʿabdiñ pür-ḳuṣūr ismin
Yāḫud esmā-i ḥüsnādan çıḳar yā Rāb Ġafūr ismin

III

Gelelden ʿāleme cürm-i şenāʿatdir baña hep kār
ʿİbādet ḳılmaġa ḳoymaz hevā-yı ḳalb-i nā-hemvār
İderken nādim it bir yaz günāha biñ kez istiġfār
Revā mı rūz-ı maḥşerde benim kārım ola düşvār
Yā maḥv it levḥ-i ʿiṣyāndan bu ʿabdiñ pür-ḳuṣūr ismin
Yāḫud esmā-i ḥüsnādan çıḳar yā Rāb Ġafūr ismin

IV

ʿUṣātiñ cürmüni ʿafv itmek iken rūz u şeb kārıñ
ʿAyān iken ẕünūb ehline remz-i nām-ı Ġaffārıñ
ʿUyūbın setr iderken kāʾinātıñ ism-i Settārıñ
Raḥīmā geçmemek lāyıḳ mı cürmünden bu ġam-ḫ ārıñ
Yā maḥv it levḥ-i ʿiṣyāndan bu ʿabdiñ pür-ḳuṣūr ismin
Yāḫud esmā-i ḥüsnādan çıḳar yā Rāb Ġafūr ismin

249.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

---

249. [**Fużūlī**] [?]. Ms. Fuzuli divanında bulunmayan bu şiir, başka bir mecmuada "Müseddes min kelāmi Ḥuẓūrī" adına kaydedilmiştir. Duygu Karagöz, *Mecmûa-i Gazeliyat (Milli Kütüphane 06 HK 319/1) Metin-İnceleme*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar 2013, s. 85.

I/1 Baña: Saña M.

I/3 ʿAṭā-yı redd-i baḫşiş Ḫālıḳ-ı kevn-i mekānıñdır: ʿAṭā u luṭf u baḫşiş Ḫālıḳ-ı kevn u mekānıñdır M.

I/5 ümīdiñ kesme: ümīd kesme ki M.

I/6 viṣāl-i yār içün: viṣāl-i yardan

II/1 Cefāsından: Firāḳından M. ; **II/2** rāzını sīneñde: derdini cānuñda M. ; **II/3** şemʿiñi: sīneñi M. ; **II/4** meẕelletde: muḥabbetde M.

IV/4 var mıdır çāre: çāre olmaz mı M. ; **V/1** Göñül: Yüri M. ; **V/3** Fużūlī: Ḥużūrī M.

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

I

Baña hicrān belāsı hep bu çerḫ-i bī-vefānıñdır
Şefāʿat merḥamet şefḳat Resūl-i kibriyānıñdır
ʿAṭā-yı redd-i baḫşiş Ḫālıḳ-ı kevn-i mekānıñdır
Dilā bīhūde ṣanma sen bu söz bir nüktedānıñdır
Erenlerden ümīdiñ kesme himmet evliyānıñdır
Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānıñdır

II

Cefāsından ṣafā kesb eyle olma yāre bī-gāne
Derūnuñ rāzını sīneñde ṣaḳla açma nādāne
Çerāġ-ı şemʿiñi yandır götür şevḳ ile meydāne
Göñül rāh-ı meẕelletde eger düşdüñse hicrāne
Erenlerden ümīdiñ kesme himmet evliyānıñdır
Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānıñdır

III

Belā vādisiniñ mecnūnı olma bī-ser ü bī-pā
Recāyı ḳaṭʿ idüp hicrāndan itme kimseye şekvā
Olursañ cān ile ṭālib seni maḥrūm ḳoya ḥāşā
Eger başıñda ʿaḳlıñ var ise ey ʿāşıḳ-ı şeydā
Erenlerden ümīdiñ kesme himmet evliyānıñdır
Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānıñdır

IV

Ġam u hicrān beni öldürdü gördüm ġayrı yoḳ tedbīr
Varup aġlayup itdim bir ʿazīze ḥālimi taḳrīr
Firāḳ eyyāmınıñ hep sergüẕeştin söyledim bir bir
Bu derde var mıdır çāre dedim dedi baña ol pīr
Erenlerden ümīdiñ kesme himmet evliyānıñdır
Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānıñdır

[13a]

V

Göñül ālūde-dāmen ol muḥabbet ḫāk-i rāhında
Bilürsiñ çoḳ beḳā yoḳ ʿāḳıbet devlet külāhında
Fużūlī aldanup ḳalma cihānıñ ʿizz ü cāhında
Murāda ermek isterseñ bu ʿālem tekyegāhında
Erenlerden ümīdiñ kesme himmet evliyānıñdır
Tevekkül ḳıl viṣāl-i yār içün virmek Ḫudānıñdır

250.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Müncelī ṣubḥ-ı ezel ṭarf-ı benāgūşında
   Muḫtefī ṣām-ı ebed zülf-ı siyeh-pūşında

2. Yoḳ o ḫāṣiyyet-i dem nuṭḳ-ı Mesīḥā'da bile
   Ki var ol rūḥ-ı revānıñ leb-i ḫāmūşunda

3. Ṭavḳ-ı gīsūda görüp gerdenini reşk ile māh
   Ḥalḳa-bend-i ġam olur hāleniñ āġūşunda

4. Ehl-i dil sīne-tehī-i mey-i kām olsa daḫi
   Neşʾe-i feyż-i ṣafā var dil-i pür-cūşunda

5. Yārsuz nūş olunan cām-ı Cem'iñ **Nāʾiliyā**
   Ne ṭolusunda ṣafā var ve ne de boşunda

251.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

---

250. **Ġazel** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**]. G. Fatin Tezkiresinde bu gazelin Salih Naili Efendi'ye ait olduğu belirtilmiştir: Ömer Çiftçi, Fatîn Tezkiresi (Hâtimetü'l-Eşâr), (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017), s. 456. ; http://ekitap.ktb.gov.tr
3b hāleniñ: hāle-i Ömer Çiftçi, Fatîn Tezkiresi (Hâtimetü'l-Eşâr).

251. **Lüġaz** [?]. Mn.

1. Ol nedür kim cānı yoḳ emr-i bedīʿ
   Cünbiş ü ārāmı var seyri serīʿ

2. Güft u gū itmekdedir ṭūl u dırāz
   İtmez ammā her kişiye keşf-i rāz

3. Lāf-zendür līk bī-ṣıyt u ṣedā
   Tercümānüʾl-ġayb taʿbīr-i sezā

4. Bī-mubāḥā baḥr ile birden sefer
   Eyler aṣlā kendine irmez żarar

5. Burc u bārūlarda baġludur teli
   Bu ʿacebdir her düvelde var eli

6. Cevr ile çarḥ eylemiş ḳaddiñ dü-tā
   Vāḳıf-ı esrārdır ḥarf-āşinā

7. Pāy-māl olmaḳ ḫaleldir şānına
   Tel ḳırarsın pek yanaşma yanına

252.

---

252. [?]. G.

1. Kalbimi uçurdu aşk ile musafaha ettirerek, hastalığın iyileşmesi için de tebriklerle müjde verdi.

2. Yakında gelecek bir hayır için sana müjdeler olsun! Keza dopdolu kadehlerde tertemiz şarap var.

3. Öyle ki güya tatlılığından dolayı şarap bardaktan taşıyor, vallahi tüm zamanlarda zihni fethedip açıyor.

4. Her vakit susmayı kendine rehber et! Böyle yaptığın takdirde inan ki kazanan sen olacaksın.

5. Allah-u azimuşşândan daima nusret talep eyle! Zira sana gelecek bütün hayırlar ancak ondan gelir.

6. Bütün tebrikler Muhammed-i Mustafa iledir, ona sarıl ki hakiki kazançları elde edesin.

1. Ṭayyare ḳalbī fī ’l-ḥubbi ṣāʾiḥ
   Ve beşşere’t-tehānī li’s-saḳmi ṣāliḥ

2. Fe-ebşir biḫayrin yeʾtī ḳarīben
   Ve keʾsen rāḥe’ṣ-ṣafā ṭāfiḥ

3. Yenşe ʾāni ʿazbuhu feżāʾen
   Mede’z-zamāni ve’llāhu fātiḥ

4. ʿAleyke bi’ṣ-ṣamti kulle vaḳtin
   Fe-in feʿalte fe-ente nāciḥ

5. Fe-ḫuẕ li’llāhi’l-ʿAliyyi naṣīren
   Fe-minhu te’tī leke’l-mevāniḥ

6. Bi-Muḥammedi’l-Muṣṭafā et-tehānī
   Bihi temessek telḳa’l-merābiḥ

7. Fe’l-ʿizz u ve’l-cāhu minhu telḳā
   Ve’s-saʿdu ye’tī ileyke ṣāliḥ

253.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

---

7. İzzet, itibar ve makamlar hep ondandır (asm). Ve mutluluk dahi hâlis olarak ondan sana gelir.

253. [**Sâfî Baba**]. G. Bir mecmuada ve Sâfî Baba divanında “Tasdik-i Hücet” adıyla kaydedilen 6 bentten oluşan müsebba’nın birinci bendinin son dört dizesidir: Timuçin Aykanat, *Sâfî Baba ve Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin-Sadeleştirme-Sözlük-Dizin)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum 2015, s. 404, 405. ; Musa Çelik, *Kütahya Belediyesi Mustafa Yeşil Kütüphanesi 24227 Numaralı Şiir Mecmuası: Sefînetü’l-Esrâr (İnceleme-Metin)*, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2019, s. 88.

1. Muḥībb-i çār-yār üzre vücūdum ṣadrıdır Ṣıddīḳ
ʿÖmer'dir cānımıñ cānı degil dirsen olam żindīḳ

2. Ġarażla söven ʿOṩmān'ı Ḫudā'dan bulmasun tevfīḳ
Yezīd ibn-i Yezīd olsun ʿAlī'yi eyleyen tefrīḳ

254.

Müstefʿilātün Müstefʿilātün

Recez - - + - - / - - + - -

1. Kimini medḥ it kimini ẕem it
Bir yerde cemʿ it kim varsa bunda

2. Ṣulṭān-ı ʿādil ʿaḳl ile kāmil
ʿİrfānda māhir anlar da bu da

[13b]

3. Müftī Efendi saḫte levendi
G… derd-mendi anlar da bunda

4. Vezīr-i Baġdād ẓulmetde bī-dād
Ḥaḳ ide berbād anlar da bunda

5. Yeñiçeri āġāsı ṣaḳal ḳabası
Ser-ḫōş babası anlar da bunda

---

254. **Nefʿī** [**Nef'î, Ömer Efendi**]. Kt. Nef'î'nin divanında yer almıyor. Furkan Öztürk'ün hazırladığı kitapta "Berāy-ı Hecv-i Erbāb-ı Dīvān" başlığı ile kayıtlıdır: Furkan Öztürk, *Sihâm-ı Kazâ Eleştirel Basım*, 1.bs. (İstanbul: Şenyıldız Matbaacılık Yayınları, 2020), s.276.
2a ʿaḳl ile kāmil: ol şāh-ı ʿākil D. ; **2**a ʿİrfānda mahir: Her fende kâmil D.
3a Müftī: Ḳaḍī D. ; saḫte: muġlim D. ; **4**a Vezīr: Pāṣā-ı ; ẓulmetde: ẓulm ile D.
5a ṣaḳal ḳabası: çoḳdur gedası D. ; **5**b Ser-ḫōş babası: Ḫoşdur edası D.

6. Vezīr-i Sivas giydigi palās
   Usṭası ḫ…s anlar da bunda

7. Ḳızlar āġāsı yüzler ḳarası
   Ḥaḳḳuñ belāsı anlar da bunda

8. Silaḥdār āġā giriş ṭuzaġa
   Beñzer b…a anlar da bunda

9. Monlā-[yı] Ġalaṭa Ḥaḳ nāra ata
   İbn-i l…a anlar da bunda

10. Kemeriñ Emīni fuḳarā yemīni
    Ḥaḳḳ'ın yaḳīni anlar da bunda

11. Ḫāṣ oṭabaşı çaldı ḳumāşı
    P…k başı anlar da bunda

255.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. ʿAceb k… gibi ehl-i tevāżuʿ var mı dünyāda
   Ḳaçan bir dilberi görse hemān ḳ… ḳıyām eyler

256.

6a Vezīr: Pāşā D. ; **8**a giriş: girmez D. ; **8b** buzaġa: Ḳazaġa D.

10ab 10. Kemeriñ Emīni fuḳarā yemīni/ Ḥaḳḳ'ın yaḳīni: Gümrük Emīni Ḥaḳḳuñ yaḳīni/Fuḳarā muʿīni D.

11a çaldı: gidi D. ; **11**b Pezevenk başı: Şerdür her işi D.

255. [?]. B.

256. **Ḳıṭʿa** [Muvakkit-zâde Muhammed Pertev]. Kt. Pertev divanında "Nazm" başlığıyla kaydedilmiştir: Ekrem Bektaş, Muvakkit-zâde Muhammed Pertev Dîvânı, (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017), s.514, Şiir VII. ; http://ekitap.ktb.gov.tr

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Gitmede ʿömr-i güzeşte mevtiñ istiḳbāline
   Ġamla imrār eyleyen demler de istiʿcāline

2. Vaḳt-i māżīden ḳıyās it **Pertevā** müstaḳbelin
   Böyle dünyā-yı denī ġam-ḫārınuñ vay ḥāline

257.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Evvel yuṭul da soñra da sen başla yuṭmaġa
   Ögren hemān bāzīçe-i dehriñ ḳumārını

[14a]

258.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bir ibānet-nāme tanẓīm eylemiş miskīn Faṭīn
   Ḫalḳa māġbūn oldıġuñ iʿlān ḳılmış āferīn

2. Ol daḫı bu yüzden itdi dehrde ibḳā-yı nām
   Yād olunsun ḥaşre dek mānend-i şeyṭān-ı laʿīn

259.

1a mevtiñ: mergüñ D. ; **1**b Ġamla imrār eyleyen: Mihnet ü gamla geçen D.

2a Pertevā: Pertevā D.

257. **Ferd** [?]. B.

258. **Naẓm-ı Mūmā-ileyh Nāʾilī Efendi** [**NÂ'İLÎ, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**]. G. Fatîn(d.1814-ö.1866) ile Naili'nin karşılıklı yazdıkları hicivden bir beyittir: Nuray Çalışkan, "XIX. Yüzyla Ait Bir Şiir Mecmuası", *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2/1 (Bahar 2008): 35.

1b ḳılmış: itmiş M. ; **2**a dehrde: ʿaşrda M.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Mecālisde miṣāl-i laḥm-ı zāʾid
   Nice mümsik-mizāc olmışdı cālis

2. Be-ḥükm-i muḳteżā-yı ehl-i sünnet
   Kesildi faż̧l-ı aʿżā-yı mecālis

260.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Yā Naẓīf-i Mevlevī ḥayrān-ı resm-i rāhıñız
   Ḳıl bizi āgāh ḳuṭb-ı aʿẓam-i dünyā mısın

2. Yoḫsa ey burc-ı velāyet mühri geldin mi yine
   On sekiz biñ ʿālemi devr ile Mevlānā mısın

261.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Sāre Ḫānım başdı ḳadem cihāna

1272

262.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

---

259. **Mecālisiñ tenḳīḥātı icrāsında bir ẕātıñ tanẓīm eyledigi ḳıṭʿa** [?]. Kt.

260. **Naẓm-ı Nāʾilī Efendi Der-Sitāyiş-i Ḥażret-i Şeyḫ Naẓīf Ḳuddise Sırruhū'l-Lāṭīf** [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**]. Kt.

261. **Kerīmemiz Sāre'niñ Vilādetine Muḳarribī Efendi-zāde Ḫāfıẓ ʿAbdu'llāh Efendiniñ tārīḫ-i mışrāʿı** [?]. Dz.

262. **Ferd** [**Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî**]. B. Şairin gazelinden bir beyittir: Fatma Sabiha Kutlar Oğuz, *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvân*, (Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017), s. 338, G. 74, Beyit 4. ;Erişim: 13 Temmuz 2022, http://ekitap.ktb.gov.tr

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ser-i yem ebre irse ḳaṭre-i bārān ẓuhūr eyler
   Olur idbār elbet mā-verāsı farṭ-ı iḳbālüñ

263.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Nūrdur cism-i laṭīfiñ bāġ-ı nāz u ʿişvede
   Sāye virmez ser-fürū itmez o serv-i ser-firāz

264.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Yā Naẓīf-i Mevlevī dil-teşne ʿālem luṭfuna
   ʿAyn-ı esrār-ı ḥaḳīḳat yā ki bir deryā mısın

1. Ṭutdı feyżiñ pertevi mülk-i cihānı ser-te-ser
   Yoḫsa ey ḳuṭb-ı zamān şems-i cihān-ārā mısın

265.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Derdim…….dur çün …….dan dimezem aġyāre ben
   Ḳaldı ʿaḳlım çün ……..de …….de āvāre ben

2. …… bende olsa idi ….. içün çekemem elim

---

263. **Ferd** [?]. B.

264. **Naẓm-ı el-ḥāc Rātib Beg Efendi Der-Sitāyiş-i Ḥażret-i Şeyḫ Naẓīf Ḳuddise Sırruhū'l-Lāṭīf** [**Rātib, RÂTİB, Hacı Mahmûd Râtib Bey**] [?]. Kt. Şiir Nazif-i Mevlevî'ye yazıldığı için 19.yy.da yaşayan Hacı Mahmud Ratib Bey olmalı.

265. **Nuṭḳ-ı Ḥażret-i Nesīmī Ḳuddīsse Sırruhū** [**Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî**]. G. Alim Yıldız kitabında "Güfte-i Nesîmî" başlığıyla kayıtlıdır: Alim Yldız vd., *Nesîmî Kitabı* (Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlük Matbaası, 2019) 166.

….deñ ise luṭf iderse … ḳılamam çāre ben

3. Ey Nesīmī çün ki ḥāliñ ..den ḫālī degil
   Anıñ içün gice gündüz yalvarıram .e ben

266.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ey gönül bāb-ı rıżāyı çün gözet şām u seḥer
   Sen ẓuhūra tābiʿ ol ġayrı ne lāzımdır keder

2. Ehl-i ʿirfān bu cihānda zaḥmeti pür-zevḳ ider
   Her bir ʿusrun yüsrine vāḳıf olan ġam mı çeker

3. Yār küser aġyār güler etmek taḥammüldür hüner
   Āsiyāb-ı ṭāliʿim bir gün murād üzre döner

267.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Burada rakamlara karşılık nokta kullanılmış. Şiirin harflerle yazılışı:

1. Derdim on'dur çün dokuz'dan dimezem aġyāre ben
   Ḳaldı ʿaḳlım çün sekizde yedide āvāre ben
2. Altı bende olsa idi beş içün çekemem elim
   Dörtdeñ ise luṭf iderse üç ḳılamam çāre ben
3. Ey Nesīmī çün ki ḥāliñ ikiden ḫālī degil
   Anıñ içün gice gündüz yalvarırım bire ben

1a dokuz'dan: dokuz'un; ben: men Nesîmî Kitabı. ; **1**b çün: her; ben: men Nesîmî Kitabı

2a Altı bende olsa idi beş içün çekemem elim: Çün altı elime girse kâyil idüm beş'e ben Nesîmî Kitabı.

2b Dörtdeñ ise luṭf iderse üç ḳılamam çāre ben: Dört eger elime nasîb oluşa üç'de bulamam çâre men Nesîmî Kitabı.

3a ḥāliñ: cânun Nesîmî Kitabı. ; **3**b ben: men Nesîmî Kitabı.

266. **Naẓm** [?]. G.

267. **Ġazel-i Nāʾilī Efendi** [?]. G.

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Sefīr olsam tenezzül eylemem Īrān'a mīrāna
   Ki besdür gūşe-i vaḥdet baña şeyḫāne meyḫāne

2. Amān ey sāḳī-i gül-çehre naḳl-ı mācerādan geç
   Süzüp çeşm-i siyāhıñ şun meze kestāne mestāne

3. Müsellem şāhsıñ ebrūlarıñ levḥ-i cebīn üzre
   Berāt-ı ḥüsnünüñ ṭuġrāsıdır şāhāne māhāne

4. Ne rütbe saḫt ise ser-pençe-i ʿaşḳıñdan el çekmem
   Fedā-yı cān edince tā ki ser-gerdāne merdāne

5. Raḳībi itme āgāh ey göñül sūz-ı muḥabbetden
   Yanup yaḳılma gel mānende-i pervāne mervāne

6. Rehā bulmaz seriñ elbette seng-i ṭaʿneden āḫir
   Ḥaẕer ḳıl dil uzatma sevdigim yārāne mārāne

7. Bilür cevher-şinās-ı ʿışḳ olanlar ḳıymet-i naẓmım
   Egerçi **Nāʾilī** ḳorlarsa nāçizāne mīzāne

[14b]

268.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

I

Ey cihān-ı maʿnevīniñ ʿışḳ ile saḥrā-revi
Vey seyāḥat-kerde-i rāh-ı cihān-ı maʿnevī
Bulmaḳ istersen eger mihr-i saʿādet pertevi

---

268. **Sitāyiş-i Cenāb-ı ʿAzīz [Nāʾilī]** [?]. Ms.

Feyż alur andan sipihr-i himmetin māh-ı nevi
Şems-i envār-ı ḥaḳīḳatdır Naẓīf-i mevlevī
Sür yüzüñ dergāhına tā pāk olunca cān evi

II

Āsitānında çerāġ-ı himmeti mihr-i şafaḳ
Maṭbaḫında kāse-līs-i feyż çarḫ-ı nuh ṭabaḳ
Nüsḫa-i kübrā-yı ḥikmetdir gel al andan sebaḳ
Nūr-ı vaḥdetden ʿayān itmiş vücūduñ ẕāt-i ḥaḳ
Şems-i envār-ı ḥaḳīḳatdır Naẓīf-i mevlevī
Sür yüzüñ dergāhına tā pāk olunca cān evi

III

Şemʿa-i ẕātı uyandı oldu dil-pīrā-yı Rūm
Tā Yeñişehir fenāri ḳıldı müsteṉnā-yı Rūm
Yekser iḥyā-kerdesi olsa n'ola ebnā-yı Rūm
Andadır iksīr-i feyż-i Ḥażret-i Monlā-yı Rūm
Şems-i envār-ı ḥaḳīḳatdır Naẓīf-i mevlevī
Sür yüzüñ dergāhına tā pāk olunca cān evi

IV

Ḳaṭre-i bī-vāyeyi feyż ile ʿummān eyledi
Ẕerre-i kemter nişābı mihr-i raḫşān eyledi
Şemʿ-i ʿirfānı uyandırdı fürūzān eyledi
Zīr-i bālā-yı Beşikṭāş'ı çırāġān eyledi
Şems-i envār-ı ḥaḳīḳatdır Naẓīf-i mevlevī
Sür yüzüñ dergāhına tā pāk olunca cān evi

VI

Bende-i ḥāşım demiştir çünki Mevlānā aña
Eyler elbetde ʿināyet Ḥażret-i Mevlā aña
Ḳul olurlar cümleten aʿlā ile ednā aña
Ḳuṭb-ı ʿālem-tābdır muḥtācdır dünyā aña
Şems-i envār-ı ḥaḳīḳatdır Naẓīf-i mevlevī
Sür yüzüñ dergāhına tā pāk olunca cān evi

[15a]

VII

Şuʿle-i mihr ü ḳamerdir nūr-ı ḳalb-i āgehi
Südde-i feṯḥ u ẓaferdir āsitān-i dergehi
Sürme-i ehl-i naẓardır cevher-i ḫāk-i rehi
Dīde-i ḥaḳ-bīn-i ferdir vech-i ḫurşīd-eşbehi
Şems-i envār-ı ḥaḳīḳatdır Naẓīf-i mevlevī
Sür yüzün dergāhına tā pāk olunca cān evi

VIII

Mürşid-i āgāhdır ol vāḳıf-ı rāz-ı derūn
Andan iktisāb-ı feyż eyler bütün ehl-i buṯūn
Nāʾilī Ḥaḳ himmetin müzdād ḳılsun gün-be-gün
Ḳalbime ṭoġdu benim bu maṭlaʿ-i ḥikmet-nümūn
Şems-i envār-ı ḥaḳīḳatdır Naẓīf-i mevlevī
Sür yüzün dergāhına tā pāk olunca cān evi

269.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bādeniñ başında gūyā tāc-ı Edhem'dir ḥabāb
   Yā şarāb üstünde ḳalmış dīde-i Cem'dir ḥabāb

2. Eyle mestāne naẓar sāġarda devridir ḳażā
   Ḳubbe-i gerdūn ile gūyā ki tevʾemdir ḥabāb

3. Sū-be-sū memlū hevā-yı neşʾe vü şādī ile
   Ser-te-ser bir ʿālem-i bī-ḥüzn ü bī-ġamdır ḥabāb

---

269. **Nuṭḳ-ı Ḥażret-i Şeyḫ Naẓīf ḳuddise sırruhū'l-laṭīf** [**Naẓīf**] [**Hasan Nazîf Dede**]. G. Gülbeyaz Karakuş, *Mevlevî Nazif Dede Dîvânçe ve Risâlesi*, 1. bs. (İstanbul: Revak Kitabevi, 2013) 18.

4. Naḳş-ı ber-āb olduġun bu ʿālemin taḳrīr ider
   Vech-i ṣahbāda ʿaceb muʿciz-nümā femdir ḥabāb

5. Meclis-i ʿaşḳın **Naẓīf** oldu gözüm peymānesi
   Mey sirişkim merdüm-i ḫūnīn-i dīdemdir ḥabāb

270.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Her kim ki ola derd ile āgāh-ı muḥabbet
   Elbetde olur vāṣıl-ı dergāh-ı muḥabbet

2. Nüh-ṭāb felekden ne ʿaceb berter olursa
   ʿĀlemde güzergāh-ı şehinşāh-ı muḥabbet

3. Sīnem siper-i tīr-i cefādır cigerimde
   Oynarsa n'ola şaʿşaʿa-i āh-ı muḥabbet

4. Āfāḳ-ı dile verdi żiyā rūz-ı ezelde
   Ser-maṭlaʿ-i cāndan ṭoġup ol māh-ı muḥabbet

5. Elbetde erer menzīl-i maḳṣūda **Naẓīfā**
   ʿĀlemde bulan rehber-i şeh-rāh-ı muḥabbet

271.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

---

270. **Diger** [**Naẓīf**] [**Hasan Nazîf Dede**]. G. Gülbeyaz Karakuş, Mevlevî Nazif Dede Dîvânçe ve Risâlesi, s. 19.

4b ṭoġup: doğdu D.

271. **Diger** [**Naẓīf**] [**Hasan Nazîf Dede**]. G. Gülbeyaz Karakuş, Mevlevî Nazif Dede Dîvânçe ve Risâlesi, s. 20.

3b N'ola çarḫ-ı çehārum oldı-sa: Çarh-ı çihârüm olur D.

1. Marīż-ıʿaşḳa eṣer eylemez devā-yı Mesīḥ
   Tehī derūnum ider imtilā hevā-yı Mesīḥ

2. Verir derūn-ı dil-i ehl-i ʿaşḳa ẓulmet ü yeʾs
   Ḥusūfa bāʾiṣ olurmuş meger cilā-yı Mesīḥ

3. Hümā-yı ʿaşḳa maḳām oldı āşiyāne-i ʿarş
   N'ola çarḫ-ı çehārum oldı-sa serā-yı Mesīḥ

4. Sipihri eyledi zinde dem-i levlāk-ı ezel
   Atılmadan daḫı tīr-i dem-i duʿā-yı Mesīḥ

5. Geç ey **Naẓīf** bu feryādī-i devā-cūdan
   Semāʻ-ı cānımı taʿẕīb ider edā-yı Mesīḥ

272.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Gül gülāb olmuş aḳar bülbül gözünden gülşene
   Bāġbān-ı sāde-dil taʿmīr-i dīvār etmede

[15b]

273.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

I

Ẕāt-ı Ḥaḳ'la ḳāʾim olsun dersin ʿālemde özüñ

---

272. **Ferd** [?]. B.

273. **Destūr** [?]. Ms.

IV/3 Dizede vezin aksamaktadır.

VI/4 Dizede vezin aksamaktadır.

Ḳāf-ı dil ʿanḳāsı ol endīşeler ḫāṣı düzüñ
Ḥak-ı istiḳṣā-yı tevḥīd olmaḳ istersen sözüñ
Seçen aġı ḳaradan bir yıl giceyle gündüzüñ
Rüʾyet-i şemsü'l-ḥaḳ-ı cāna raṣaddır aç gözüñ
Ḫāk-i dergāh-ı cenāb-ı Şeyḫ Naẓīf'e sür yüzüñ

II

ʿĀrif-i her nükte-i ʿilm-i şerīʿat dersin ol
Kāşif-i esrār-ı āṣār-ı ṭarīḳat dersin ol
Vāḳıf-ı gencīne-i rāz-ı ḥaḳīḳat dersin ol
ʿĀkif-i seccāde-i miḥrāb-ı vaḥdet dersin ol
Rüʾyet-i şemsü'l-ḥaḳ-ı cāna raṣaddır aç gözüñ
Ḫāk-i dergāh-ı cenāb-ı Şeyḫ Naẓīf'e sür yüzüñ

III

Ḳaṭreden geç mevce baḳma saʿy edip deryāyı bul
Ẕerreye ḳılma naẓar mihr-i cihān-ārāyı bul
Ḳuṭb-ı cümle evliyā ẕāt-ı ʿulā'l-aʿlāyı bul
Ey olan vaṣl-āşinā-yı bezm-i cān burayı bul
Rüʾyet-i şemsü'l-ḥaḳ-ı cāna raṣaddır aç gözüñ
Ḫāk-i dergāh-ı cenāb-ı Şeyḫ Naẓīf'e sür yüzüñ

IV

Ol müceddiddir ki baḳ iḥyā olup feyż-i rusūm
Nāle-i neyden uyandı şemʿ-i dīdār-ı ʿulūm
Ben tehī dögünür ṣanurdum rişte def u ḳudūm
Söyledirmiş anları hādī meger Monlā-yı Rūm
Rüʾyet-i şemsü'l-ḥaḳ-ı cāna raṣaddır aç gözüñ
Ḫāk-i dergāh-ı cenāb-ı Şeyḫ Naẓīf'e sür yüzüñ

[16a]

V

Nūr-ı(?) nūr-ı aṣfiyā şāh-ı velāyet ḥürmeti
Buldu tenvīr-i ḳudūmıyla çerāġān şöhreti
Eyle şehr-āyīn-i tevḥīd ile tezyīn niyyeti

Gel āġā-zāde miṣāl al ẕāt-ı şāriḥ himmeti
Rüʾyet-i şemsü’l-ḥaḳ-ı cāna raṣaddır aç gözüñ
Ḫāk-i dergāh-ı cenāb-ı Şeyḫ Naẓīf'e sür yüzüñ

VI

Server ü sālār-i ḳüll-i etḳıyādır Ḥaḳ bilir
Nāẓır-ı dil sāʾir-i her dü-serādır Ḥaḳ bilir
Rehber-i ehl-i velā mihrü’l-hüdādır Ḥaḳ bilir
Ḥażret-i Monlā'ya Şemsü’l-Ḥak-nümādır Ḥaḳ bilir
Rüʾyet-i şemsü’l-ḥaḳ-ı cāna raṣaddır aç gözüñ
Ḫāk-i dergāh-ı cenāb-ı şeyḫ Naẓīf'e sür yüzüñ

VII

İctihād ile olup revnāḳ-fezā-yı ḳaṣr-ı dīn
İftiḫār itse n'ola keşfile erbāb-ı yaḳīn
Dergehin tebcīl edüp der dāʾimā Rūḥu’l-emīn
Hāẕihī cennātu adnin fedḫūlūhā ḫālidīn
Rüʾyet-i şemsü’l-ḥaḳ-ı cāna raṣaddır aç gözüñ
Ḫāk-i dergāh-ı cenāb-ı şeyḫ Naẓīf'e sür yüzüñ

VIII

Nūr-ı īḳān içre cānlar seyr-i Sübḥān etmede
Her āyāġ āteşde cānım ʿarż-ı cānān etmede
Feyż-i aḳdes şuʿle-veş ʿaşḳ-ile cevlān etmede
Seyr-i fi’llāh eyleyüp Monlā da devrān etmede
Rüʾyet-i şemsü’l-ḥaḳ-ı cāna raṣaddır aç gözüñ
Ḫāk-i dergāh-ı cenāb-ı şeyḫ Naẓīf'e sür yüzüñ

[16b]

274.

274. Cennet-mekān Firdevs-āşiyān Ṣulṭan Murād Ḫān-ṭābe ṣerāhu- Ḥażretleriniñ merḥūm ve maġfūr el-ḫāc ve Ġāzī Evrenos Beg Ḥażretlerine gönderdigi ḫaṭṭ-ı hümāyūn ṣūretidir

29. zīde ʿilmuhu: “İlmi arttırıldı.” Osmanlı döneminde müderrisler için kullanılan bir kalıptır.

1. Tevḳīʿ-i refīʿ ḥükmi oldur ki ḳarındāşım Emīr Sulṭān Ġāzī ile vilāyet-i Rūm iline geçüp vilāyetler fetḥ iden
2. Eyālet-intiṣāb-ı iftiḫārü'l-umerāyi'l-kirām melikü'l-ġuzāt ve'l-mücāhidīn ḳāhirü'l-kefere ve'l-müşrikīñ el-ḥāc ve Ġāzī Evrenos Beg
3. ḫayrmendleri dāme iḳbāluhu inhā olunur ki kendi ḳılıcıñ ile fetḥ eyledigiñ ḳalʿa-i Gümülcine'den Serez'e ve Ḫūrşīne'ye
4. varınca bir sancaḳlıḳ iʿtibārıyla on kerre yüz biñ aḳçeye saña virdim ve ol vilayetlerde ʿāmme-i ġuzāt ve'l-mücāhidīn üzerlerine
5. seni emirü'l-müʾminīn naṣb eyledim ve buyurdum ki kemā-kān mutaṣarrıf olasın ammā ṣaḳın saña Rūm vilāyetlerini kendi ḳılıcıñ

---

31. luḥūmu'l-ʿulemā-i mesmūmetun: "Alimlerin etleri zehirlidir." Hadis olarak tespit edilememiştir. Yakup Koyiğit, *Hâdimî'nin el-Berîka'da İzlediği Hadis Metodolojisi ve Hadis İlmindeki Yeri*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Konya 2010, s. 150.

41. Laʿnetu'llāhi ʿaleyhīm ve'l-melāʾiketi ve'n-nāsi ecmaʿīn: "Allah'ın meleklerin ve bütün insanların lânetine uğramlarıdır." Ayetten iktibastır:

"İşte onların cezası, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lânetine uğramalarıdır." (Âl-i İmrân , 87/3). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/al-i-imran-suresi-3/ayet-84/kuran-yolu-meali-5.

45. udʿū rabbekum teḍarruʿan ve ḫufyeten: "Rabbinize yalvararak için için dua edin." Ayetten iktibastır: "Rabbinize yalvara yakara ve gizlice dua edin. Bilesiniz ki O, haddi aşanları sevmez." (A'râf, 55/7). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/araf-suresi-7/ayet-52/kuran-yolu-meali-5.

46. ḥasbīya'llāhu ve niʿme'l-vekīl: "Vekil olarak Allah bize yeter." Ayetten iktibastır: "Buna rağmen yüz çevirirlerse de ki: "Allah bana yeter, O'ndan başka ilah yoktur, ben yalnız O'na güvenip dayanırım; O, büyük arşın sahibidir." (Tevbe, 129/9). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/tevbe-suresi-9/ayet-123/kuran-yolu-meali-5.

niʿme'l-Mevlā ve niʿme'n-naṣīr: "O ne güzel mevlâdır, ne eşi bulunmaz yardımcıdır." Ayetten iktibastır: "Yüz çevirirlerse bilin ki Allah sizin mevlânızdır, O ne güzel mevlâdır, ne eşi bulunmaz yardımcıdır!" (Enfâl, 40/8). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/enfal-suresi-8/ayet-34/kuran-yolu-meali-5.

48. Ḥurrire fī-evāʾili Şevvāli'l-mükerrem sene s̱emānin ve s̱emānīne ve sebʿa miʾetin: Şevvāli'l-mükerrem ayının başlarında 788 yılında yazıldı.

6. ile fetḥ eyledüm diyü ġurūrlañmasun bunu taḥḳīḳ bil ki ol vilāyetler Ḥaḳ Sübḥānehu ve Teʿalā Ḥażretleriniñdir
7. ve ondan soñra Resūl'ünüñdür ve Ḥaḳ Teʿalā Ḥażretleriniñ emri ile Resūl'ünden soñra ḫalīfesiniñdir. Gerçi sen de bize iyilik ve ṭoġruluḳ
8. itdiñ bize ṣadāḳatiñ muḳābelesinde saña ʿināyet eyleyüp üç ṭarīḳle taʿẓīm ve tekrīm eyledik. Evveli bu ki saña
9. emīrü'l-müʾmīnīn ḫiṭāb eyledik. Ṯāniyen ḫilʿat-ı fāḫire ilbās eyledik. Ṯālisen ṭabl u ʿalem ve sancaḳ gönderdik. Cidden saña
10. bunlardan özge iḥsān olmaz. Sen de bu niʿmetlere geregi gibi şükredüp Allāhu Teʿālā Ḥażretleriniñ rıżā-yı şerīfinden
11. ve emrinden ve Resūl-i Ekrem'iñ emrinden ṭaşra olma ve bunu daḫı bilesin ki bunca vilāyetlere ḥākim ve żābiṭ olmaḳ
12. iki kefelü bir terāziye beñzer bir kefesi cennet ve bir kefesi cehennemdir. Ve ne eylerseñ eyle şunlardan ola gör kim anların
13. gözleri uyursa göñülleri uyanıḳdır. Cümle ʿamāliñ efḍali ve ser-çeşmesi ʿadldir. Anı ide gör ki Peyġamberimiz Ṣallā'llāhu teʿālā ʿaleyhi
14. Ḥażretleri ʿadliñ her bir güni biñ yıllıḳ ʿibādetden efḍaldir diyü buyurmuşdur ve bunu da bilesin ki Rūm ili vilāyetleri uzaḳ yerler.
15. Anlarıñ tedbīri ve tedārikinde elbet seyf ü ḳalem ehlinden nice kimesnelere muḥtāc olursuñ ammā ṣaḳınasın bu ḫalḳı māl
16. sevmeden ġayrı azdırıcı şey olmaz dünyā içün dīn umūrını unudurlar ve Allāh ḳorḳusın ṭutmazlar ve bu ḫuṣūṣda
17. degme bir kimesneye iʿtimād eyleme çoḳ olur kim baʿżı kimesneler gündüzi ṣāʾim gicesi ḳāʾim olur ammā ḥadd-i ẕātında puta tapar.
18. Anlar gibiden ṣaḳınasın zinhār ve zinhār her kimesneniñ ẓāhir ḥāline aldanmayasın. Nitekim ʿÖmer bin Ḫaṭṭāb raḍıya'llāhu ʿanh Rebīʿ
19. ibn-i Ziyād'ıñ ẓāhir ḥāline aldandı, anlardan ḥışṣe alasın. Her ḳaçan kim bir kimesneyi vekīl idüp bir cānibe göndermek
20. istediginde evvel bildigin ḥāline iʿtimād eyleme cāʾiz ki soñradan bir dürlü ḥāli ola. Zīrā ben-ī Ādem'iñ ḥāli
21. bir ḥālden bir ḥāle intiḳāl eyledigi gibi ḫūyu ve ḫaṣleti daḫı ber-ḳarār değildir, bir ḥālden bir ḥāle intiḳāl itmekdedir

22. sen vekīl idüp işine ḳullandıġıñ adamıñ aḥvāline göz ve ḳulaḳ ṭut. Gör, şimdiki ḥāli eski ḥāline uyar mı
23. aña göre sözüne ʿamel eyle kimesneye ġaraż itmesin. Ve bunı da bil kim ḳaçan eṭrāfa ḳoduġuñ kimseniñ ḥāli eyü ise reʿāyānıñ
24. daḫı ḥāli eyü olur. Begler ve vekīller reʿāyāya çerāġ gibidir ve her kimiñ ki çerāġı diñlenür ḥāli yamān olur. Her birine
25. ışmarla, eli altında olan reʿāyāyı riḳḳat ile ṭutsunlar ve Müslümānları ḳarındāşı gibi bilüp ẓulm teʿaddī itmesünler.
26. Yarın ḳıyāmet güni gökden ḳar gibi defter-i aʿmāl yaġdıġıñ ansınlar, Ḫālıḳ'ın fuḳarāsın gözetsinler, kifāyet
27. miḳdārı zaḫīre virsünler. Fuḳarā Allāhu Teʿālā Ḥażretleriniñ sevgilileridir, belālarına ṣabrederler, elinde dünyālığı çoḳ
28. olanlara dünyālığına naẓar etmezler, şākirlerdir kendi ḥāllerine ḫuşūṣan Rūm iline Şeyḫü'l-İslām naṣb olan

[17a]

29. Mefḫari'l-ḳuḍāt Ḳādı Efendi **"**zīde ʿilmuhu**"**ya riʿāyet idüp gözleyesin. ʿUlemā-i ʿiẓām ki, nitekim vereşe-i Seyyīdü'l-enāmdır,
30. kemāl-i luṭf ve şefḳat birle merʿī ṭutup īfā-i dīn-i mübīn ve icrā-i şerīʿatın anlarıñ vücūd-ı şerīfleri ve enfās-ı
31. laṭīfleri bereketiyle bilüp (luḥūmu'l-ʿulemā-i mesmūmetun) muḳteżāsınca ḫāṭır-ı ʿāṭırlarına riʿāyet idüp rencīde eylemeden
32. ḥaẕer idesin ve ṭāʾife-i siyāha vaẓīfe ve iḥsān ebvābını küşāde ḳılup ifrāṭ ve tefrīṭden iḥtirāz idüp
33. siyāhī olanlardan menāṣıb erbābından muḳābelesinde borca aldırmayasın ve ne almaġa cevāz gösteresin. Ve ʿasker umūrunda
34. ihtimām idüp yigidiñ bahādırın ṣaḳla ve ḳılıcın keskiniñ ṭut ve atıñ yürügüñ besle, niʿmetiñ mebẕūl eyle
35. mürüvvet ve iḥsān eylemeden ḫālī olma. Ḳılıcıñ ile feṭḥ itdigiñ vilāyetleriñ maḥṣūluñ ḫarcı ile vefā etmez ise ṣaḳınup

36. bī-ḥużūr olma żarūret vāḳiʿ olur ise bu cānibe iʿlām eyle bizde olan dirīġ olmaz mümkün olduġu miḳdār gönderilir
37. ve daḫı iḳdām ile ola ki Selānik ḳalʿasını daḫı feṯḥ idesin ve memālik-i küffārı dāʾimā iḥrāḳ itmeden ḫālī olmayasın
38. ve bu cānibe gönderdigiñ mektubunda baʿżı ḳaralar vaḳf itmek murād itmişsin senden ṣoñra evlādlarına riʿāyet
39. olunmaḳ içün ḥükm-i şerīfim ricā itmişsin feṯḥ eyledigiñ vilāyetlerde ne ḳadar vaḳf idersen eyle. Vāllāhi'l-ʿaẕīm
40. maḳbūlumdur ve daḫı evlādlarına riʿāyet ḫuṣūṣu başım üzerine ve benden girü ve Devlet-i ʿOs̱mānī benim evlādımdan her kime
41. müyesser olursa saña evlādlarına riʿāyet etmeye. Laʿnetu'llāhi ʿaleyhīm ve'l-melāʾiketi ve'n-nāsi ecmaʿīn, bu ḫuṣūṣda
42. ḫāṭırına şübhe getürmeyesin hemān Ḥaḳ Teʿālā Ḥażretleri uġruñ açıḳ ve ḳılıcıñ keskin eyleye ve aʿdā-ı dīn üzerine
43. ġālib ve muẓaffer eyleye amīn ḥużūr-ı ḳalb ile uġur açıḳlıġına ʿavn-ı İlāhī ve muʿcizāt-ı ḥażret-i risālet-penāhī teʾyīdi
44. ve ḫāżır ve ġāʾib erenleriñ ẓāhir ve bāṭın himmetleri ve benim ḫayır duʿām ile Allāhu Teʿālā Ḥażretleri işin āsān eylesün
45. ve bizi daḫı kendine ḫayır duʿācı ve bedraḳa ve ḳafā-dār bilüp (udʿū rabbekum teḍarruʿan ve ḫufyeten) dūş ve gerdānına
46. ḥamāʾil ḳılup (ḥasbīya'llāhu ve niʿme'l-vekīl) virdini ve (niʿme'l-Mevlā ve niʿme'n-naṣīr) ẕikrini dāʾimā tekrār ḳılmaḳdan ḫālī
47. olmayup devletim beḳāsına duʿā itmede saʿy-i cemīl ẓuhūra getürüp ḫidemāt-ı lāzımeye ḳıyām gösterüp er gibi
48. olasın ʿalāmet-i şerīfeme iʿtimād ḳılasın. Ḥurrire fī-evāʾili Şevvāli'l-mükerrem sene s̱emānin ve s̱emānīne ve sebʿa miʾetin

275.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

---

275. **Ḳıṭʿa-i Nihād Beg** [**Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde**]. Kt.

2b lā-rāḥate fī 'd-dünyā: "Dünyada rahat yoktur." Hadistir: (A.İbn Hanbel, Zühd, s. 128).

1. Raḥat-i ʿālemi bulmuş arama
   Gerek aʿlā vü gerek ednadan

2. Müsterīḥ olma muḥāl oldığını
   Añla lā-rāḥate fī ʾd-dünyāʾdan

276.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳararup rūyum aġardı çeşmim
   Ẕenb ile girye-i ġamdan her gāh

2. Rūz olur şeb baña şeb rūz-ı keder
   Ne günüm gün ne gicem gicedir āh

277.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Olsa ẕenbim kūh-ı ḳāf gibi ne ġamdır yā Celīl
   Raḥmetiñ baḥrine nisbet innehū şeyʾun ḳalīl

278.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. İki Sāmī bu devlete geldi
   Biri bī-dīn idi biri bī-dād

2. Biri sebb-i Nebī idüp gitdi
   Biri itdi maʿārifi berbād

---

276. **Diger Ḳıṭʿa-i Nihād Beg** [**Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde**]. Kt.

277. **Ferd** [?]. B.

278. [?]. Kt.

[17b]

279.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Olursa devletim hemdem ḳılursa ṭāliʿim yārī̄
   Viṣāle degşürem hecri baña Ḥak irgüre yārī̄

2. Hezārān dürlü şehvetden ṭamaʿ kes yāri isterseñ
   Özinden ürküdür yāri hezār kim olmaya ʿārī̄

3. Saña ol dost içün düşmen cefā itse taḥammül ḳıl
   Gülen dīdārına ʿāşıḳ gerek ḥoş göre her ḥārı

4. Budur ḥālim görürsün sen eger ẓāhir eger bāṭın
   Bizimle çün ḥarīf oldun çıḳar ḥāṭırdan inkārı

5. Muḥabbet sözi cān içre ki cāndan daḫı nāzikdür
   Bulınmaz dünyāda maḥrem saḳın fāş itme esrārı

6. ʿAceb ḥaddince Mevlānā sözin Türkīce naẓm eyler
   Kelāmından olur maʿlūm kişiniñ kendi miḳdārı

280.

---

279. **Destūr** [?]. G. Bu Türkçe şiir Mevlana'ya ait değildir: Abdülbâki Gölpınarlı, *Mevlevî Âdâb ve Erkânı* (Yeni Matbaa İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1963), 32.
Bu şiir başka bir mecmuada da geçmektedir: Burçak Dura, *Mecmûʿa-i Âyin-i Şerîf (İnceleme Metin)*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2018, s. 78.
2a Müstensih "ṭamaʿ" kelimesini yanlış yazmış, sonunda ayın olmalı.

280. **Ferd** [?]. B.
1b Len-terānī̄: "Sen beni asla göremezsin." Ayetten iktibastır:

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣalmadan ʿārıżına mū sāye
   Len-terānī̄ der idi Mūsā'ya

281.

Müstefʿilün Müstefʿilün

Recez - - + - / - - + -

I

Ey nāṣır-ı üftādegān
Dermānde-em feryād res
Ve'y çāre-sāz-ı ʿācizān
Dermānde-em feryād res

II

İtdim ḫaṭā oldum eş̲ī̄m
Estaġfiru'llāhe'l-ʿaẓīm
Ey luṭfu çoḳ Rabb-i Raḥī̄m
Dermānde-em feryād res

III

Yoḳ ẕenbime pāyān u ḥadd
Girdim günāha lā-yuʿad
Cürmüm baġışla itme red
Dermānde-em feryād res

IV

Maġdūr-ı devrānım henüz

"Musa tayin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca "Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!" dedi. (Rabbi): "Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!" buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim." (Araf, 143/7). Erişim: 22 Ağustos 2022, http://www.kuranikerim.com/mdiyanet/araf.htm.

281. **Ḳırnetene ikinci kātibi Ḫayrī̄ Efendi Birāderimiziñ Münācātı [Ḫayrī̄]** [?]. Ms.
IV ile V. bendler, birbirinin tekrarıdır.

Rencūr-ı nālānım henüz
Mehcūr-ı dermānım henüz
Dermānde-em feryād res

V

Maġdūr-ı devranım henüz
Rencūr-ı nālānım henüz
Mehcūr-ı dermānım henüz
Dermānde-em feryād res

VI

Mecnūn-ı deşt-i firḳatim
Maḥzūn-ı derd u miḥnetim
Dil-ḫūn-i beʾs u ḥayretim
Dermānde-em feryād res

VII

Ḳayd-ı teʿayyüş bir yaña
Düşnām-ı düşmen bir yaña
Der-bend idüp nefs ü hevā
Dermānde-em feryād res

VIII

Nālende dil cān nā-tüvān
Ṣad el-amān ḥālim yamān
Düşdüm ayaḳlandır amān
Dermānde-em feryād res

IX

Deryā-yı ḥayretde ḳalup
Mevc-i keder ṣabrım alup
Girdāb-ı ālāma ṭalup
Dermānde-em feryād res

X

Ey ẕü’l-celāl-i lem-yezel
Ḳaldım tehī-dest-i ʿamel
Ḳayd-ı emel verdi kesel

Dermānde-em feryād res

XI

Kesdi emānım āh ediş
İmdādıma raḥm it yetiş
Yā Rab saña ḳalmışdır iş
Dermānde-em feryād res

XII

Oldum giriftār-ı ʿaẕāb
Dūçār-ı derd u ıẓṭırāb
Ḳıl feṯḥ-i bāb et kām-yāb
Dermānde-em feryād res

XIII

Feryād u zār u vāhdan
Bu nāle-i cān-kāhdan
Yandım enīn ü āhdan
Dermānde-em feryād res

XIV

ʿĀlem saña muḥtāc iken
Olmaz iʿāne ġayriden
Her ḥācetim sensin veren
Dermānde-em feryād res

XV

Ḳurtar ʿadūdan cānımı
Ḥıfẓ eyleyüp īmānımı
Luṭf ile ver dermānımı
Dermānde-em feryād res

XVI

Ḫayrī 'niñ aḥvāli saña
Maʿlūmdur yā Rabbenā
Bend-i elemden ḳıl rehā
Dermānde-em feryād res

[18a]

İbtidā-yı Āṣār-ı Ḥażret-i Mīr-Nihād

282.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. İlāhī ʿaşkınıñ nārı dilim pervāne itmişdir
   O āteş hem yaḳup ʿaḳlım beni divāne itmişdir

2. Ḫıredle āşinā olmam ben ol divāneyim zīrā
   Beni ʿaşḳıñ cünūnı ʿaḳl ile bīgāne itmişdir

3. Ṭolaşdıkça ḫayālinde ṭur[ur] āb-ı sirişkiyle
   Göñül müjgān-ı çeşmin zülf-i ʿaşḳla şāne itmişdir

4. Maḥabbet nārınıñ şimdi degildir itmesi sūzān
   Temelden ḫāne-i ḳalbi yaḳup virāne itmişdir

5. Ezelden tā ebed mestim **Nihādā** neşʾe bezminden
   Şürāḫī -yi mey-i sevdā dilim peymāne itmişdir

283.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Degil ʿafva saña māʾil nehārım yā Resūlallāh
   Şefāʿat istemem sensin medārım yā Resūlallāh

2. İki ʿālemde sulṭān olma nāmın virseler almam

---

282. **İlahī** [**Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde**]. G. Mehmet Altunmeral, *Nihād Bey Dīvānı*, 1. bs. (Ankara: Gece Akademi, 2018) 67.

283. **Naʿt-ı Şerīf** [**Nihād**]. K. Mehmet Altunmeral, *Nihād Bey Dīvānı*, s. 138.

Bir ednā bendeñ olmuş olsa adım yā Resūlallāh

3. Seni ẓāhirde taṣdīḳ ile dilden eylemem tekẕīb
Saña vardır derūnī iʿtiḳādım yā Resūlallāh

4. İnanmam ṣıdḳıma ger istinād-ı tāʿat eylersem
Benim ancaḳ sañadır iʿtimādım yā Resūlallāh

5. Ḳabūlüñdür **Nihād**'ıñ ḳaṣdı yoḫsa ḥüzn ü şādīden
Dü ʿālemde ne maḥzūnum ne şādım yā Resūlallāh

284.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Mürġ-ı dili mest itdi gül-i rūy-ı maḥabbet
Aldı beni benden eṣer-i būy-ı maḥabbet

2. Ruḫsār-ı beyāżı gül-i ṣubḥ-ı çemen-i ʿaşḳ
Ḫāl-i siyehi ġonce-i şebbūy-ı maḥabbet

3. Bāġ-ı emel-i ʿaşḳda ol ġonce göründi
Ḫaṭṭ-ı lebine şebnem olup ḥūy-ı maḥabbet

4. Tīr-i müje-i yāre dilim ḳıldı nişāne
Bir ḳavs-ı belādır baña ebrū-yı maḥabbet

5. Ġark eyledi seyl-āb-ı sirişkim beni bilmem
Çeşm-i terimiñ ʿaynı mıdır cūy-ı maḥabbet

6. Mirʾāt-ı dile dīde-i ḥayret naẓar itsün
Görsün ne ṭarafdan görinür sūy-ı maḥabbet

---

284. **Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 37.

7. Āyīne-i ḳalbim kederin sildi **Nihād**ā
   Bir başḳa ṣafā virdi bana ḥūy-ı maḥabbet

285.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Dil-i dīvānemi bir āfet idüp āb gibi
   Dīdeden deşte revān eyledi seyl-āb gibi

2. Eşke ġarḳ itdi beni firḳat-i vuṣlat şimdi
   Görinür dīde-i ter baḥrda girdāb gibi

3. Ḳapayup çeşm-i dili āb-ı sirişkim āḫir
   Yāreler açdı ciger-gāhıma tīz-āb gibi

4. Firḳat-i rūz-ı viṣāliñle perīşān olalı
   Şeb-i zülfüñ görinür çeşm-i dile ḫ̔āb gibi

5. Görinür ḥasret-i māhımla şeb-i firḳatde
   Şerer-i āhlarım şuʿle-i şeb-tāb gibi

6. Revzen-i dāġına baḳmazdı fiġānın işidüp
   Pür ṣarīr olsa der-i ḫāne-i dil bāb gibi

7. Dili ṭanbūr-ṣıfat dest-i nigeh çaldı **Nihād**
   Ṭoḳunup teline āhıñ müje mıżrāb gibi

[18b]

---

285. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 158,159.
1a bir: ol NBD.

286.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Āġāz-ı ʿaşḳ eylemek encāmdır baña
   Gitmek ṭarīḳ-i miḥnete ārāmdır baña

2. Cismim ḳafes idüp elem-i iştiyāḳ ile
   Bülbüllük itdiren o gül-endāmdır baña

3. Bülbül-miṣāl mest-i müdām-ı maḥabbetim
   Reng-i ʿiẕār bir mey-i gül-fāmdır baña

4. İtmem nigāh ḫūn-ı dilimden ṣurāḥiye
   Dīdem şarāb aġlar iken cāmdır baña

5. Düşmez mi mürġ-ı āh ṭuzaḳdan ṭuzaġa āh
   Her ḥalḳa-i dü-zülf birer dāmdır baña

6. Serkeşliginden etmez iken rūyuma nigāh
   Ben dir miyim o dilberimi rāmdır baña

7. Yāriñ **Nihād**'a cevr ü cefāsı vefā gelir
   Taḥḳīre raġbet itmesi ikrāmdır baña

287.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Efkār-ı zülf ü rū şeb-i mehtābdır baña
   Ḫūn-ı sirişk-i çeşm mey-i nābdır baña

---

286. **Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 29.

287. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 27.

5a Bī-kes ḳalur mı ülfet iden ʿaşḳ ile: Bī-kes ḳalur mı ʿaşḳ ile ülfet iden NBD.

2. Ḳıldım namāz-ı ʿaşḳı duʿā ḳıldım ʿaşḳ ile
   Ebrū-yı yār ʿaşḳ ile miḥrābdır bana

3. Rüʾyā görür gibi görürüm cümle ʿālemi
   Sensin murād-ı dil bu cihān ḫ̔ābdır bana

4. İtdi sirişk çeşmimi mirāt-ı ṣūretim
   Dil ıżṭırāb-ı ʿaşḳ ile sīm-ābdır bana

5. Bī-kes ḳalur mı ülfet iden ʿaşḳ ile **Nihād**
   Āh u sirişk ü fikr ü ġam aḥbābdır bana

288.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Şerer-i āhım iken mürġ-i dile dāne-i ʿaşḳ
   Ḳalb-i sūzānım olursa yeridir lāne-i ʿaşḳ

2. Zülfünüñ ḥalḳaları ʿaḳlımı bend eyleyeli
   Ḳıldı sevdā-yı müselsel beni dīvāne-i ʿaşḳ

3. Nārını eyledi ḫ̔ākister-i cismiyle nihān
   Şemʿ-i āhında yanar dil idi pervāne-i ʿaşḳ

4. Küfr-i zülfi o bütüñ ʿaks ideli sīnesine
   Görinür ṣūret-i mirʾāt-ı ṣanem-ḫ̔āne-i ʿaşḳ

5. Dānemi merdümek-i çeşm-i semender görürüm
   Mürġ-ı āteş gibi lānem olalı ḫ̔āne-i ʿaşḳ

---

288. **Ġazel-i Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 82.

6. Zülf-i Leylī gibi esrār-ı perīşānını Ḳays
   Dilde setr eylese olmaz idi efsāne-i ʿaşḳ

7. Bir perī seng-i cefāsıyla şikest itdi **Nihād**
   Şīşe-i ḫāṭırım olmuşdı perī-ḫāne-i ʿaşḳ

289.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Belā-yı hicre dūçār itdi yārim aldı felek
   Düşürdi deşt-i cünūna ḳarārım aldı felek

2. Dil-i şikestemiñ āhından itdi mihri küsūf
   Nehārı oldı siyeh inkisārım aldı felek

3. Niḳāb-ı zülfi idüp māniʿ-i viṣāl-i naẓar
   Şeb-i firāḳa düşürdi nehārım aldı felek

4. Nuḳūş-ı ṣūret-i ekdārı ḳıldı jeng-peẕīr
   Ṣafā-yı āyine-i rūzgārım aldı felek

5. Ne sīne ḳaldı ne dāġım ḫazān-ı żaʿfımdan
   Ḳurutdı bāġ-ı dili berg ü bārım aldı felek

6. Göründi gül-ruḫunuñ ḫārı ʿaşḳım oldı ziyād
   Ḫazāna bülbül idüp nev-bahārım aldı felek

7. **Nihād** pāyına müjgānım itmeyüp de çemen
   O ġonce fem gibi elden nigārım aldı felek

---

289. **Ġazel-i Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 87.
7b fem: gül NBD.

[19a]

290.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Göründi püşt-i lebinden ḫaṭ-ı siyāh āḫir
   Sevād-ı baḫt ile ḫūn oldı baġrım āh āḫir

2. Ḫayāl-i dīde-i āhūda zülf-i müşgīniñ
   Sevād-ı sāyesidir ḳıldı cāy-gāh āḫir

3. O āfetiñ görecek dīde ḳalmadı çeşmin
   Şu oldı āb-ı sirişkim gibi nigāh āḫir

4. Ġubār-ı ḫāk-i dili bād-ı āh-ı āteş-pāş
   Şerāre-veş ṭaġıdup itdi rū-be-rāh āḫir

5. **Nihād** ḫāke çalup tāc-ı devletin çarḫıñ
   Ṭarīḳ-i faḳrı ṭutup eyledim külāh āḫir

291.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Baḥr-ı eşkim gül olup sīne-i sūzānımdan
   Görinür ʿayn-ı şerer ḳatresi müjgānımdan

---

290. **Ġazel-i Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 46.

291. **Ġazel-i Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 120.
NBD'de 4. Beyitten sonra şu beyit de yer almaktadır, bu beyit:
Rişte-i sünbül-i gīsū-yı cefāsın gördüm
Görmedim ḳılca vefā zülf-i perīşānımdan

5a Tār-ı gīsūsı ḫayāliyle Nihādā yāriñ: Tār-ı gīsūsını fikr eyleyerek ġamla Nihād NBD.

2. ʿAksiniñ ḫandesini dil görür āyīne-ṣıfat
Dür-i eşk-i ṣadef-i dīde-i giryānımdan

3. Per-i tīr-i nigehiñle uçacaḳdır āḫir
Āh ey ḳaşı kemān mürġ-ı nefes cānımdan

4. Cānı cevriñle helāk eyler iken ey ẓālim
Baña raḥmıñ mı olur nāle vü efgānımdan

5. Tār-ı gīsūsı ḫayāliyle **Nihādā** yāriñ
Tārumār oldı göñül āh-ı perīşānımdan

292.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Bir ġonceye bir ḫāre nigāh eyledi bülbül
Derdi iki oldıġına āh eyledi bülbül

2. Mātem-zede ẓann itdi görüp derd-i siyāhı
Bir āh ile gülzārı siyāh eyledi bülbül

3. Bī-çāreliginden arayup derdine çāre
Geh ġonceyi geh ḫārı penāh eyledi bülbül

4. Gül-zāre ḫazān irdigini seyr idüp āḫir
Kendin o felāketle tebāh eyledi bülbül

5. Bir kerre nigāh itmedi gül rūy-ı hezāra
Gül-zār-ı cihānda ne günāh eyledi bülbül

293.

---

292. **Ġazel-i Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 90.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Müctes̲ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Şafaḳ derūnda ḫūn-ı cigerden oldı baña
   Ṭulūʿ-ı mihr-i dil āh-ı seḥerden oldı baña

2. Ḳarardı dīdeme dünyā görünce ruḫsārın
   O mihre vuṣlat ü firḳat naẓardan oldı baña

3. Peyām-ı vaṣlı beni bī-ḳarār-ı hicr itdi
   Ne oldı ise vürūd-ı ḫaberden oldı baña

4. Ṣafā-yı āyīne-i ḳalbi bozdı ṣūret-i ġam
   Bu rütbe ḥayrete düşmek kederden oldı baña

5. Faḳīr-ḫāne be-dūşem **Nihād** ʿālemde
   Ḳarārım olmama seyr ü seferden oldı baña

294.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Ḫalḳı dişlerler idi b… yiyerek
   Baba oġuldı iki dişli vezīr

---

293. **Ġazel-i Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 28.
5a Nihād: sarāy NBD.
NBD'de üç beyit daha vardır, bunlar:
Ḫayāl-i mūy-mīyānıla itdigim āhıñ
Ẓuhūr-ı ḥalḳası belki kemerden oldı baña

Ḳader belāsı gözüm düşdi tīġ-ı ebrūya
Urulma yāre ḳażā-yı siperden oldı baña

Feşilden olma hüner aḳçe itmeyüp de Nihād
Sipihr-i ehl-i giş ü kīne-verden oldı baña

294. **Ḳıṭʿa-i Mīr-i Mūmā-ileyh Der Hicv** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 184.

2. Babası berre oġlı beḥre s…p
   Ekler oldı biri birine naẓīr

3. Ḫorṭlasınlar ḳıyām-ı ḥaşre ḳadar
   Eylemişlerdi ʿālemi dil-gīr

4. ʿĀḳıbet yerlerin ḳazup bir bir
   Yatdılar yan yana iki ḫınzīr

[19b]

295.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ṣadā-yı āh kesildi tükendi āh nefes
   Göñülden āh iderim āh āha ḳalmadı ses

2. Diyār-ı zülfi bulınca ṭarīḳ-i sevdāda
   Ne kārbān-ı belālarda göñlüm oldı ceres

3. Ne zehr olursa yirim süfre-i merāretden
   Esīr-i şehr-i cihān olmadım miṣāl-i meges

4. Ṣafā-yı mey-kede-i ʿömri tīre eyler mevt
   Ḫumār-ı bāde-i ṣoḥbet olur ṣadā-yı ʿases

---

295. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 79.

1 NBD'de farklı:
Nasıl fiġan eyleyim nālede tükendi nefes
Ḫayāl-i āh iderim āh u zāre ḳalmadı ses

3b şehr: şehd NBD.

5. **Nihād** mürġ-i dilim ḳaldı ders-i ġamdan āh
   Mecāli ḳalmadı feryāda cismi oldı ḳafes

296.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Cevrden ebrūları cāna iki şemşīrdir
   Ẓulmeden müjgānlarınıñ her biri bir tīrdir

2. Āsumānı ḫāke indirsün cünūn-ı ʿaşḳ ile
   Ḥalḳa ḥalḳa āh-ı dil eflāke dek zencīrdir

3. Bir perīniñ seng-i cevrinden ḳırılmış şīşedir
   Ḫāṭır-ı meksūrı ṣanma ḳābil-i taʿmīrdir

4. Ẓaʿf-ı ḳuvvet ḳuvvet-i ẓaʿfım olur her ḫatvede
   Rāh-ı ṣaḥrā-yı maḥabbet ḫār-ı dāmen-gīrdir

5. Renc ü genc iken civānım baḳ **Nihād**'ıñ ḥāline
   Derd-i ʿaşḳ ile şimdi żaʿīf ü pīrdir

297.

---

296. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 53, 54. , NBD'de 9 beyittir. 5, 6, 7, 8. beyitler şunlardır:
Kākülüñ fikriyle her şeb subḥa dek ey māh u mihr
Dil giriftār u esīr-i nāle-i şeb-gīrdir

Ḳadri yoḳsa āhımın gönlümde vardır ḳıymeti
Bu meşeldir ḫānesinde her kişi bir mīrdir

Dest-i taḥḳīriñde seyr it dīdem ey ḳaşı kemān
Tīr-i engüşt-i ġażab-nākinden zih-gīrdir

Encüm-āsā dāġlar varken sipihr-i sīnede
Bir nigāh itmez o meh-rū var ise dil-gīrdir

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Siyeh zülfi ucundan yārimiñ çoḳ ḳīl ü āl oldı
   Şuʿūrum tārumār itdi baña bilmem ne ḥāl oldı

2. Ḫayālinden ḫayāl oldum mecālim ḳalmadı fikre
   Ḫayāli żaʿf-ı cismimle ḫayāl-ender-ḫayāl oldı

3. Düşüp ḳaldım meẕellet ḫāki üzre meh-veşimden dūr
   Dütā-ḳaddim felekden gördigim āzāra dāl oldı

4. O gül pür-āteş olmuş yandı dil pervāne-veş nāre
   Yanıḳ bülbül gibi feryād iderken şimdi lāl oldı

5. Vefāsızlıḳla ülfet eylemişler āşinālar hep
   Cihānda yār bulmaḳ ey **Nihād** emr-i muḥāl oldı

298.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Derūnī ʿāşıḳ iseñ fikr-i ḫūb u zişt nedir
   Göñül sarāyı yeter Kaʿbe vü künişt nedir

2. Tevaḳḳuf ile gelir ḳısmetiñ çıḳup ṭaşdan
   Ol āsiyāb-ı tevekkülde fikr-i kişt nedir

3. Kitāb-ı ḥüsni tetebbuʿla bāb-ı ʿaşḳı bulup
   Ṣarıldı yāre göñül bildi ser-nüvişt nedir

5b Derd-i ʿaşḳ: İḫtiyār-ı derd NBD.

297. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 170.

298. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 55, 56.

4. Ġubār-ı cānı daḳīḳ itmiş idi dest-i sitem
   Ḫamīr idince tenim añladım sirişt nedir

5. **Nihād** ḫāne degil bil ki çarḫ kerpiçini
   Visāde-i serim etmez dimez ki ḫişt nedir

299.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Geçürme zaḥmet ile ʿömri bezm-i ülfetde
   Geçür zamānını rāḥatla künc-i ʿuzletde

2. Der-i ḳanāʿati bāb-ı ser-i saʿādet bil
   Gedā-yı ḫalḳ olaraḳ ḳalma pāy-ı ẕilletde

3. Ṣafāsı ṣūreti vech-i kederledir tevʿem
   Ḳalur bu āyīne-i dehre dīde ḥayretde

4. Bir iki loḳma ḫayāliyle selb olup rāḥat
   Kimi vaṭanda muʿaẕẕeb kimisi ġurbetde

5. Nedir bu ṭūl-i emel ḳaṣr-ı maṭlab ile **Nihād**
   Ṭarīḳ-i faḳrı ṭutanlar olur selāmetde

300.

---

299. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 143. NBD'de 7 beyittir, 5 ile 6. beyitler:
Görüp ekābir-i ṣaḥrā-yı dehri ṣanma enīs
Ġurābı ṣebḳat ider ekṣerīsi vaḥṣetde
O rütbe ehl-i himemle cihān-perver kim
Birbirini geçer her birisi himmetde

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Zülfi ḫavf üzre ṭurur ġamze-i cādūsundan
   Deşt-i ḥüsnüñ gezemez ejderi āhūsundan

2. Dil-i mecrūḥuma ḫışm-ı nigehi merhem olur
   Ḳahrdır luṭfı baña ḫançer-i ebrūsundan

3. Kevkeb-i baḫt-ı siyāhımla cihānda felegiñ
   Görmedim ẕerre ḳadar mihrini meh-rūsundan

[20a]

301.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Gülsitānı seyr iderken gördüm ol meh-pāremi
   Zülf-i şebbūsı pür itdi şīşe-i neẕẕāremi

2. Maḳṣadım ḥaşr olmadır ʿaşḳ ile merhem istemem
   Ey dil ʿarż itmem ḳıyāmet ḳopsa yāre yāremi

3. Naḥsını saʿd itmeyüp de saʿdını naḥs itdi çarḫ
   Seyrde bir ʿaks ḳıldı kevkeb-i seyyāremi

---

300. **Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 124, 125. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir. NBD'de 5 beyitliktir, 3 ile 5. beyitler:

Gülşen-i keyfde bülbül gibi eyler āheng
Ġonce-i dil açılup kākül-i şebbūsından

Meyl-i ḳumrımı ider eşk-i dırāz ile Nihād
Servler kūteh iken kāmet-i dil-cūsundan

301. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 169, 170.

4. Ṭıfl iken baḫt-ı siyāhı dāye itmişdi felek
   Dest-i ḳahrından görürdüm cünbiş-i gehvāremi

5. Çāresi bī-çārelikdir fehm idüp ʿaşḳıñ **Nihād**
   ʿAşḳ derdinden helāk olmaḳda buldum çāremi

302.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. ʿAbūs-ı şūḫ-ı şen oldum cihānda kimsesizim
   Ġarīb-i der-vaṭan oldum cihānda kimsesizim

2. Hezār-ı bī-kes-i bāġ-ı melāl iken ḫalḳıñ
   Gözinde bir diken oldum cihānda kimsesizim

3. Ġınā vü raḥatı terk eyleyüp felāketden
   Fakīr-i pür-miḥen oldum cihānda kimsesizim

4. Firāḳ-ı desti beni ḳırdı miẕl-i çūb-ı duḫān
   Cüdā-yı yāsemen oldum cihānda kimsesizim

5. Esīr-i şiʿrim olur ehl-i ʿaşḳ görmeyeli
   Nihād bī-süḫan oldum cihānda kimsesizim

303.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

---

302. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 108, 109.
5a görmeyeli: ḳalmayalı NBD.

303. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 144.
2a ile: idüp NBD.

1. Āh-ı derūnum itmedi teʾsīr māhıma
   Ey çarḫ āhım oldı telef āh āhıma

2. Baḫt-ı siyāhı ṣafḥa-i eyyāma naḳş ile
   Biñ ʿarż-ı ḥāl idüp vireyim pādişāhıma

3. Açdı belā ḳapusını zülfiyle başıma
   Şükr eylerim bu bābda baḫt-ı siyāhıma

4. Tā ḥaşr olunca nāleyi terk eylemez göñül
   Raḥm itmesün ḳıyāmete dek āh u vāhıma

5. Sen olmadıḳça bülbül-i bāġ olmasun **Nihād**
   Sensiz benim çemen diken olsun nigāhıma

304.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Çeşm-i teri gördüm dile bir ḫ̲ān-ı ḳanāʿat
   İtdim leb-i ḫuşküm rehine nān-ı ḳanāʿat

2. Bir ḳısmet-i ter virmese de ḫ̲ān-ı ḳanāʿat
   İtmem dehen-i ḫuşke lebim nān-ı ḳanāʿat

3. Ekvānı ḳul itmişken olur dehrde ḳāniʿ
   Bir loḳma ve bir ḫırḳaya sulṭān-ı ḳanāʿat

4. Niʿmet görinen naḳmetine eylemeyüp ḥırṣ
   Dil-beste-i dehr olmamadır şān-ı ḳanāʿat

5. Dünyāyı yemek ister iken bulmayup etmek

---

304. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 38.

Ṣābir geçinür ekṣeri ḥayvān-ı ḳanāʿat

6. Kāşāne-i maʿmūrını seyr itme cihānıñ
   Bir külbe-i vīrāneyi gör ḫān-ı ḳanāʿat

7. Āsāyiş-i devrāna ṭamaʿ ḳılma **Nihādā**
   Bī-ḥad görilür niʿmet-i elvān-ı ḳanāʿat

305.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ne baḫt-ı zişt ü ne cevr-i felekden olmuşdur
   Bu çekdigim ġam-ı dil ol melekden olmuşdur

2. Ṣarardı zer gibi rūyum feşār-ı cevrinden
   Ġamım o pençe-i sīmīn-bilekden olmuşdur

3. Ḳażā-yı çarḫ ile gird-āb-ı baḥr-ı imkānıñ
   Belāsı ḫalḳa semā vü semekden olmuşdur

4. Bir iki loḳma içün şūre-zār-ı ʿālemde
   Derildi ekṣeri nān u nemekden olmuşdur

5. Sükūt idenler olur dāʾima selāmetde
   Belāya uġrama çoḳ söylemekden olmuşdur

6. Cihānda şimdi ẓarāfet müdāhin ile olur
   Ḥamāḳat olmaza olmaz dimekden olmuşdur

7. ʿİlāc-ı ḥażmını bī-çāre bulmayup derdiñ

---

305. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 52, 53.
7a derdin: ʿaşḳıñ NBD.

Bu ḫastelik şu dile ġam yimekden olmuşdur

8. Görür bu āyīne-i dehre bakmayan rāḥat
   Keder derūna ṣafā işlemekden olmuşdur

9. O bī-vefāya ʿabeşdir **Nihād** ḫıdmet-i ʿaşḳ
   Baña bu rütbe cefāsı emekden olmuşdur

306.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Deli monlā göricek bir budalā
   Dir imiş sil beni sil derdinden

2. ʿİllet-i ḥāyeden oldı pederi
   Ölecek kendi de sil derdinden

[20b]

307.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Ġamlı ḥālin şen görür dīvāneler

---

306. **Ḳıṭʿa-i Der Hicv-i ʿĀrif Efendi-zāde** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 185.

307. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 51, 52. NBD'de toplam 8 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Baḳsa fülke altını üsti şanur
Lāleyi sūsen görür dīvāneler

Dūzaḫ-ı dünyāyı cennet ẓann ider
Külḫanı gülşen görür dīvāneler

6a Verdi ki āteş şanup anlar Nihād: Dūzaḫ-ı dünyāyı cennet ẓann eder NBD.

ʿAḳlını rūşen görür dīvāneler

2. Ekşer eylerler eṭibbāya hücūm
   Dostların düşmen görür dīvāneler

3. Añlamaz tīr-i ḥavādiṯ n'oldıġın
   Cismini cevşen görür dīvāneler

4. Āsumāndan inse ḫavf etmez belā
   Her yeri meʾmen görür dīvāneler

5. Her ḳażāya tīz irer bī-ʿaḳl olan
   Geçleri erken görür dīvāneler

6. Verdi ki āteş şanup anlar **Nihād**
   Külḫanı gülşen görür dīvāneler

308.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Raḥat ümmīd eyleyüp miḥnetle meʾyūs olmadım
   Ülfetim miḥnetledir rāḥatla meʾnūs olmadım

2. Ser-fürū-yı çarḫ idüp el açmadım dergāhına
   ʿİzzet ümmīd eyleyüp ẕillete pā-būs olmadım

---

308. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 111. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Şemʿ-i göñlüm rūzigār ile niyāz pervāneyim
Şīşe-i cismim ḳırup muḥtāc-ı fānūs olmadım

İtmedim ifşā ne sır ṭuydumsa sūy-ı ʿaşḳdan
Kılmadım naḳl-i ḥavādiṯ ḫalḳa cāsūs olmadım

3. Çār ʿunsurdan geçince ḥīçe ṣaydım ʿālemi
   Biñ belā çekdim düçār-ı āh u efsūs olmadım

4. Derd-i dilden çāresiz ʿālemde ḳıldım āh u zār
   ʿAşḳ ile rüsvālıḳ itdim ehl-i nāmūs olmadım

5. Ṭuymadım ḳıssīs-i çarḫıñ ḥarf-i taḥsīniñ **Nihād**
   Deyr-i dünyāda esīr-i bāng-i nākūs olmadım

309.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Çeşm-i dil ü gül görüp şemʿ-i ruḫ-ı cānāneyi
   Yandı yaḳdı āh u nārı bülbül ü pervāneyi

2. Lutf u ḳahrı Ḥaḳ bilüp iḥrām u zünnārı hemān
   Ehl-i ṣafvet ḫoş görürler Kaʿbe vü büt-ḫāneyi

3. Cennet ü dūzaḫda birdir ehl-i ʿaşḳa ẕevk u şevḳ
   Farḳ ḳılmaz ʿāşıḳān mescid ile mey-ḫāneyi

4. Āşiyān-ı ḳalb-i yāri mürġ-ı āhım yaḳmaz āh
   Āteş-i dilden semenderler yaḳarken lāneyi

5. Kesr-i zencīr-i cünūn eyler diyü ḫavf eylerim
   ʿAḳldan vāreste gördükçe dil-i dīvāneyi

6. Nāḫun-ı ġayretle yüz biñ pāre ḳıldım sīnemi
   Zülf içün ṣad-pāre olmuş seyr idince şāneyi

---

309. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 168, 169.

7. Sūmenātıñ pīr ü bernā ṣūretiyle ey **Nihād**
   Nāre yaḳdı ol civān-ı Hind āteş-ḫāneyi

310.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Muaʿmmer olmadan bī-aşḳ olan ṣāḥib-żamīr olmaz
   Ḳurı yaşlanmadan bir pīr olur ammā ki pīr olmaz

2. Ḫayāl itdikçe ẓulm-i çeşmin ol ḳaşı kemānıñ āh
   Derūnum dilmede müjgānı gibi hīç tīr olmaz

3. Eṭibbā ʿāciz-i dermān-ı derdim oldılar āḫir
   ʿİlāc ile marīż-i ʿaşḳ olan ṣıḥḥat-peẕīr olmaz

4. Muʿaṭṭardır dimāġım fikr-i şemm-i ḫaṭṭ-ı laʿlinden
   Bürūt-ı nev gibi bīnī-i şemmāme ʿabīr olmaz

5. Meded düşdüm ayaḳdan bir meded ḳıl el-meded pīrim
   Nihād-ı bī-kes ü bī-çāre kimse dest-gīr olmaz

311.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bir yār görmedim ki diyem yārdır baña
   Gördüklerim cihānda aġyārdır baña

---

310. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 76, 77.
3a āḫir: cümle NBD. ; **4**a laʿlinden: ḫūbundan NBD.

311. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 31.
5 Bu beyit NBD'de şu şekilde
Baḫtım nedir ki baña cefā eylesin Nihād
Cevr eyleyen sipihr-i sitem-kārdır bana

2. İrdim ḳabūli redd ile evc-i ḳanāʿate
İḳbāl-i dehre düşmesi idbārdır baña

3. Ḳıldım civānı terk ile nāmūsı iḫtiyār
Pīrim çocuḳla oynaması ʿārdır baña

4. Bāzār-ı āḫiretde olurken ziyān-ı sūd
Sūḳ-ı cihānda itme żarar kārdır bana

5. ʿÖmr āḫir oldu āḫir-i ʿömrümde ey **Nihād**
Dehriñ nevāziş itmesi āzārdır baña

[21a]

312.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḥasret oldum saña ey mihr-i dıraḫşān bugün
Oldı hicriñle cihān çeşmime zindān bugün

---

312. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 126, 127. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Dün gice ṣubḥa ḳadar hem-dem isek de kerem it
Bizde aḥşām ile gel ey meh-i tābān bugün

Rūy-ı mirʾātını görsem olurum ol mihriñ
Mihr-i ruḫsārına ḥirbā gibi ḥayrān bugün

3b yüz: biñ NBD.
4 Bu beyit NBD'de şöyledir:
Zülfünüñ ḥasreti ḳıldıñ da yeñi başdan āh
Eylediñ ḥālimi ey mihr perīşān bugün

5a neyleyeyim āh Nihād: firḳat-i mihrimle Nihād NBD.

2. Ḥasret-i ḫandeñ ile mihr-veşim dünyāyı
   Göremez aġlamadan dīde-i giryān bugün

3. Rūz u şeb āh u fiġān eyler iken mihr ü mehim
   Eylerim yüz o ḳadar nāle vü efġān bugün

4. Ḥasret-i zülfüñ idüp de yeni başdan ey meh
   Eylediñ ḥālimi ifrāṭ u perīşān bugün

5. Nice aḫşām ideyim neyleyeyim āh **Nihād**
   Eyledi kendine ḥasret beni cānān bugün

313.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Şāʿiriñ ḳalbi iken cāy-ı miḥen
   Ḥāṭır-ı ehl-i süḫan olmaz şen

2. Gül iken bülbül ider ʿaşḳ seni
   Gülme gel giryeme ey ġonce-dehen

3. Āhıma kūh-ı dilim āh çeker
   Āh çekdikçe benim āh çeken

4. Bildi bülbül gül-i dāġım ḳadrin
   Lāleyi görse şanurken sūsen

5. Eski derdim yeñilenmez mi **Nihād**
   Nev-be-nev yāre açar çarḫ-ı kühen

314.

---

313. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 129, 130.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Faḳrım yerine devleti almam nigāhıma
   Tāc-ı şeh-i cihānı degişmem külāhıma

2. Kendin refāh ẓannı ile faḳra nāz ider
   Ẕāt-ı żarūret uġrasa ḥāl-i refāhıma

3. Bir mücrimim ki cürmime bilmem nedir ʿaẕāb
   Ġayyā mekānım olması azdır günāhıma

4. Belki güşād olur o zamān çeşm-i dil **Nihād**
   Ġaflet sebeb olursa eger intibāhıma

315.

---

314. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 148. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan üç beyit:

İtmem sipihre boş yire zār ile faḳrım ʿarż
Degmez seḫā vü luṭfı benim āh u vāhıma

Ḫāliñ ḫayāli dilde iken ey meh-i murād
Ḳābil mi ḳara derdime baḫt-ı siyāhıma

Encümler ile çarḫı dimem ḫāk-pāy-i yār
Biñlerle māh u mihri degişmem o māhıma

1 Bu beyit NBD'de şöyledir:
Bir müflisim ki müşteri bulsam külāhıma
Ṣatsam külāhım aḳçesi gelmez nigāhıma

3a bilmem nedir ʿaẕāb: mümkün degil ḥesāb NBD. ; **3**b Ġayyā mekānım olması: Biñ tevbe eylesem yine NBD.
4 Bu beyit NBD'de şöyledir:
Belki felekde bir naẓara uġrarım Nihād
Dikdim dü-dīdemi nigeh-i mihr ü māhıma

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Şemʿ-i ferāġ-ı pūf-zede-i dil şen olmasun
   Beyt-i ṭaleb ḳaranlıḳ iken rūşen olmasun

2. Giydim külāh-ı faḳrı geçüp māl u mülkden
   Dünyāda ister ise yerim külḫan olmasun

3. Ben bir hezār-ı ḳāniʿ-i bāġ-ı ḳanāʿatım
   Ḫār-ı ḫayāl-i cāna yeter gülşen olmasun

4. Meh-tāb-ı fikr ü māhım ile rūşen oldı dil
   Ṣubḥın bu giceniñ dilerim erken olmasun

5. Meh-rūlarını dostum olur ẓann idüp **Nihād**
   Beyhūde rūzgār baña düşmen olmasun

316.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Ey ṭabīb-i cān-ı pür-ekdār-ı mā

---

315. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 125, 126. NBD'de toplam 6 beyittir, bu metinde olmayan beyit:

Yārem yerine merhem-i kāfūrı neyleyeyim
Bāġ-ı dilimde gül yetişür sūsen olmasun

316. **Meṣnevī** [**Nihād**]. Mn. NBD. , s. 23, 24.

1. Ey kederle dolu canımızın doktoru, ey hasta yüreğimizin şifa vericisi.

2. Senin azıcık sevgin bizim canımızın güneşidir, senin aşk yıldızın bizim parlayan ayımızdır.

3. Bizi az olsa da düşünmen sevda olur, aşkının bir damlası gönüle (aşk) denizi olur.

4. Senin ayrılığın ateşinde titremekteyim, gam ateşiyle yanmaktayım.

5. Senin aşkından çaresiz kaldım, gece gündüz senin aşkından inlemekteyim.

6. Sevdanın ateşinden gönlüm kelebek gibi oldu, gam ateşinin hücumuyla divaneye döndü.

7. Gamla dolu bu Nihad'ı yâd et, harap gönlümü kereminle abad et.

Vey şifā-sāz-ı dil-i bīmār-ı mā

2. Ẕerre-i mihr-i tu mihr-i cān-ı māst
   Necm-i ʿaşḳ-ı tu meh-i tābān-ı māst

3. Laḫẓa-i fikret merā sevdā buved
   Ḳatre-i ʿaşḳet be-dil deryā buved

4. Ez teb-i hicr-i tu lerzān geşteem
   Zʾāteş-i ġam sīne sūzān geşteem

5. Çāre-i dermānde-i derd-i tu-em
   Rūz u şeb nālende-i derd-i tu-em

6. Zʾāteş-i sevdā dilem pervāne şüd
   Ez-hücūm-ı nār-ı ġam dīvāne şüd

7. Īn **Nihād**-ı pür-ġam turā yād kün
   Dil-ḫarābem ez-kerem ābād kün

317.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Bir gülüñ nāzı ile nālelerim oldı hezār
   Zār zār oldığıma yandı dil-i zār-ı hezār

2. Daldan dala uçup ḳonma cihān bāġında
   Bir gülüñ bülbüli ol ʿāşıḳ iseñ ey dil-i zār

[21b]

317. [**Nihād**]. G. NBD. , s. 185.

318.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. İtdi sīnem cevr-i çarḫıñ ʿarṣa-i vīrānesi
   Döndi vīrān-ḫāneye beyt-i emel ḳāṣānesi

2. Bād-ı āh-ı yeʾs ile vīrān olup bāġ-ı murād
   Uçdı mürġ-ı ḳaṣdımıñ naḫl-i emelden lānesi

3. Tārumār itdi şuʿūrın ḥalḳa-i sevdā-yı zülf
   Baġlanup zencīr-i fikre ḳaldı dil dīvānesi

4. Firḳati vuṣlat ḳıyās eyler leyāl-i hicrde
   Şemʿ-i ruḫsār-ı ḫayāliñ dil iken pervānesi

5. Eyledim iḫrāc baḥr-i maʿrifetden ey **Nihād**
   İşte bu beş beytimiñ dür-dānedir her dānesi

319.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Maḥvolunca yārimi yād ile feryād eylerim
   Yād ile feryād idüp feryād ile yād eylerim

---

318. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 161.

319. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 115, 116. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Pīr-i ʿaşḳım beyt-i dil pek eskimiş vīrānsa da
Ey civān-ı nev anı ʿaşkıñla ābād eylerim

Dil esīr-i zülf iken fikr-i ruḫ-ı cānān idüp
Gönlümi ḥabl ile ḳayd u ġamdan āzād eylerim

1a Maḥvolunca yārimi: Yāri maḥv olsam yine NBD.

2. Sāḥa-i sīnemde ceyş-i ġamdan olduḳça żaʿīf
Şāh-ı ḳalbe leşker-i āhımla imdād eylerim

3. Vaṣl u hicr ü hicr ü vaṣl-ı yāri fikr ile dilim
Şād iken nā-şād idüp nā-şād iken şād eylerim

4. Sen beni urduñsa ḫāke meh-veşimden dūr idüp
Ben de āhımla seni ey çarḫ berbād eylerim

5. ʿAşḳ müzdād eyler iken āh u zārım ey **Nihād**
Nāleyi terk itmeyüp feryādı muʿtād eylerim

320.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. O pür edādan edālar neler neler çekdim
Ne çekmedim ne cefālar neler neler çekdim

2. Ḫayāl-i zülf ü ḫaṭıyla felekde bir māhıñ
Ne dürlü dürlü belālar neler neler çekdim

3. Açılmayup ḳapanup ḳaldı çeşm-i ümmīde
Ne sürmeler ne devālar neler neler çekdim

321.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

---

320. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 114. NBD'de toplam 4 beyittir, bu metinde olmayan beyit:
Nihād o ġonce-i pür-cevr ü bī-vefādan [ben]
Hezār dürlü cefālar neler neler çekdim

1b cefalar: ezalar NBD.

321. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 149.

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Dīvāne olma faẖri bıraḳ ẖ̆āce māl ile
   ʿÖmrin geçürme ʿāḳil iseñ ḳīl ü ḳāl ile

2. Ümmīd-i rāḥat itme felekden ṣaḳın göñül
   Miḥnet-keş olma dehrde fikr-i muḥāl ile

3. Destin uzatma ʿāleme ẖūlyāya vir revāc
   Ekliñ gidince dehrde fikr ü ẖayāl ile

4. Mirʾāt-ı ḳalbi ẕikr ile ṣāf it keder ḳoma
   Biñ ḥāle uġra ʿāşıḳ olup vecd ü ḥāl ile

5. Her bir günāha tevbe gerekdir **Nihād**-veş
   İtme maḳar saḳarda gidüp de vebāl ile

322.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Faḳrdan ẖavfa düşüp itme göñül māla heves

---

322. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 80. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan son dört beyit:

Şehd-i dünyāyı ṭutup her söze ārī dir iseñ
Şerbet-i zehr içürür leẕẕet ile bala heves

Fikr-i ẖāliyle ciger lāle-i gülşen gibidir
Deli dil eylemesin seyr-i ruẖ-ı āle heves

Ḳahramānlıḳ ṣataraḳ bād-ı hevā cān virdi
Nāfile ʿömrini itdirdi telef Zāl'a heves

Dergeh-i ʿaşḳda dervīş Nihād eyleme lāf
Ehl-i ḥāl olmaġa baḳ itme ṣaḳın kāle heves

Varır idbāre ṣonı eyleme iḳbāle heves

2. Birṭaḳım ṣoñrası boş fikri dile ṭoldurma
ʿĀşıḳ ol ʿaşḳ ḳazan ʿaşḳ ile ḳıl ḥāle heves

3. Fikr-i encāmı hevā eyler ise dilden dūr
Bil yaḳīnen düşürür ḳalbini āmāle heves

323.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bir perīniñ meclisinden cām-ı çeşmim dūrdur
2. Seng-i hicrinden derūnum şīşesi meksūrdur

3. Ḫāṭırım ḳalmaz o şūḫuñ cevrine āzārına
İtse de maḥzūn göñlüm dil yine mesrūrdur

4. Vech-i elmāsında ḫaṭṭ-ı laʿlini ṣandım görüp
Sükker-i yāḳūt-reng üstünde cemʿ-i mūrdur

5. Żaʿfla cismim geçer zih-gīrden mānend-i tīr
Çilleñ ey ḳaşı kemān āsān degildir zūrdur

6. Çerçi yaḳdı cānım ammā yıḳmadı göñlüm **Nihād**
ʿAşḳ-ı nārın añladım bildim ki nār u nūrdur

[22a]

---

323. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 65, 66.

6a Çerçi yaḳdı cānım ammā yıḳmadı göñlüm Nihād: Cānımı yaḳdı velī maḥv itmedi göñlüm Nihād NBD.

6b ʿAşḳ-ı nārın: Rūy-ı yāri NBD.

324.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Seyr-i zülfüñle gözüm gülmedi giryānım āh
   Neye müncer olacaḳ ḥāl-i perīşānım āh

2. Ḳıl gibi ḳalmış iken kāküli fikriyle tenim
   Ḳıl ḳadar ḥālime raḥm itmedi cānānım āh

3. Yār raḥm itme degil ḳabrime baḳmaz ölsem
   Reh-i ʿaşḳında fedā eyler iken cānım āh

4. Eṯer-i ṭāliʿim bergeşte midir yoḫsa nedir
   Eṯer etmez o mehe nāle vü efgānım āh

5. Dāmen-i yāre **Nihād** irmez iken dest-i niyāz
   Bilürim nāfiledir çāk-i girībānım āh

325.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṯ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Dimem ki kāġıd uçursun peyām göndersün
   Kebūter-i dil ile bir selām göndersün

2. Şarāb-ı bezmi içün sāḳi-i felek o mehe
   Derūnı şīşe idüp çeşmi cām göndersün

3. Nigehle ʿaḳlımı almaḳdan ol ġazāl beni

---

324. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 147.

1a Seyr-i zülfüñle gözüm gülmedi: Ḫande vü zülfin añup hicr ile NBD.

4a Eṯer-i ṭāliʿim bergeşte midir yoḫsa nedir: Pür-ṭanīn eylese mihr ile sipihri zarım NBD.

5a yāre: raḥme NBD.

325. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 121.

Cünūn-ı ʿaşḳ ile deşte merām göndersün

4. Göñül gücendi o bed-ḫūya nāmın etmez yād
   Degil ki gāhi selām u kelām göndersün

5. **Nihād** mürġ-ı dile yār semt-i kūyunda
   Ṭuzaġ-ı zülfini ḳılmazsa dām göndersün

326.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Raḥm idüp ey ġonce-fem gelmez misiñ gülzārına
   Geldi cānı bülbülüñ zār olmadan minḳārına

2. Seyr idersin rengini kālā-yı āhıñ sevdigim
   Seyr iderken rāhıñ uġrarsa göñül pāzārına

3. Dem-be-dem vīrān olup ḳalmaz esāsından eşer
   Seyl iken ḫūn-ı sirişkim beyt-i dil dīvārına

4. Ḫār-veş gülzārı sūzān itdi nār-ı āh ile
   Bir nigāh itdikde bülbül ġonce-i destārına

5. Çāresiz naẓm-ı **Nihād**'a meyl ider erbāb-ı ʿaşḳ
   ʿĀşıḳıñ ʿāşıḳ olan mecbūr olur güftārına

---

326. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 144, 145.

3a Dem-be-dem vīrān olup ḳalmaz esāsından eşer: Ḫāne-i ḳalbim ḫas u ḫāşāk-i baḥr-i giryedir NBD.

3b iken ḫūn-ı sirişkim: olaldan āb-ı çeşmim NBD.

4b itdikde: itmişdi NBD.

5a Çāresiz naẓm-ı Nihād'a meyl ider: Māʿni-i naẓmıñ Nihād'ıñ fehm iden NBD.

5b ʿĀşıḳıñ ʿāşıḳ olan: Cān ud dilden meyl ile NBD.

327.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḫande-i çeşme degil merdümek-i cān ağlar
   O perīniñ nigehinden nice insān ağlar

2. Her gözünden yaş aḳan kimse degildir ādem
   Eleminden bu cihānda nice ḥayvān ağlar

3. Ne ḳadar şūr ise de āb-ı sirişk-i çeşmim
   Giryeden leẕẕet alup dīde-i giryān ağlar

4. Nīşter-i ġamze dilerken yüregim böyle benim
   Çeşm-i ḫūnīn ucından cigerim ḳan ağlar

5. Vāḳıf-ı ḥālim olan elbet ider girye bana
   Dīdesi olsa eger itdigim efġān ağlar

6. Rūzi-i vaṣl aradım ṣubḥımı şām itdi firāḳ
   Ḳısmet-i eşkim ile sāḥa-i ḥūrān ağlar

7. Eşkini dökmede yaġmur gibi çarḫ **Nihād**
   Ġālibā ḥāl-i dil-i zārıma devrān ağlar

328.

---

327. **Diger Ġazel** [**Nihād**] .G. NBD. , s. 59, 60. NBD'de toplam 13 beyittir, bu metinde olmayan altı beyit:

Āteş-i ʿārıżınıñ yanġınıdır şu dileyüp
Gūyiyā ḫaste gözüm derdine dermān ağlar

Naḫs u saʿd ile dönerken feleġiñ ṭolābı
Gāh giryān güler gāhi de ḫandān ağlar

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Dehrīler ile ülfet iden pāy-māl olur
   ʿUḳbāda rāḥat itmesi emr-i muḥāl olur

2. Dil-niyle dil-teriñ bir alay türrehātına
   Īmān iden Firenk-i ḍalālet ḫayāl olur

3. Dünyāya dīnini degişenler faḳīrdir
   Gör āḫiretde dehr-pereste ne ḥāl olur

4. Dünyāya meyl ü raġbet idenler rezīldir
   ʿUḳbāda iʿtibār-ı cihān ṣanma māl olur

5. Dehrī-ṭabīʿat olma **Nihādā** işit sözüm
   Dehrīleriñ söz erleri maḥşerde lāl olur

329.

Żararıñ fāʾide virmez saña sen olmaya gör
Düşmānān ḫande ider var ise yārān aġlar

Vuşlatıñ dūr olalı dīdeme ey merdüm-i çeşm
Gelmeyüp ḳılca gözüm hicr ile her ān aġlar

O güzel gözleriniñ gülmesini gördükçe
Ḫandeden girye gelüp merdüm-i çeşmān aġlar

Bāşıram tārların demle gören ālūde
Baḥr-ı ḫūn içre ṣanur pençe-i mercān aġlar

328. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 65.
3b dehr: māl NBD.

329. **Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 127, 128. NBD'de toplam 5 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gül degildir ġarażım eylemeden seyr-i çemen
   Gül-i gülşen neme lāzım ġarażım sensin sen

2. Gül ü bülbülle gülistāna eger yandım ise
   Gül ü bülbül kül olup āteşe yansun gülşen

3. Ḫande-i güldür iden giryemi müzdād **Nihād**
   Ġonce-i gülşen iken çeşmime bī-yār diken

[22b]

330.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ġam ḳarār itdi göñülde dil ḳarār etmezse de
   Derdlidir derd ile göñlüm āh u zār etmezse de

2. Ẕilleti ʿizzet bilüp ayrılma kūyundan göñül

Āh bülbül gibi zārımla telef oldum āh
Āh āh itdigime āhıma ey ġonce-dehen

Bir gülüñ bülbül-i dil yandı bu dem āteşine
Nār-ı ʿaşkıyla göñül gülşeni oldı külḫan

1 NBD'de şöyle:
Diken olsun gözüme eyler isem seyr-i çemen
Naẓarımda benim ey ġonce-dehen sensin sen
2a NBD'de şöyle: Nār-ı ʿaşḳıñ bizi maḥv eyler iken ʿālemde.

330. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 146, 147.
1b derd ile: hicrinle NBD.
3a Bir de dil ẓāhirde feryād itmemiş ḫāmūş olup: Gerçi taʿcīz itmez ammā yāri feryādıyla dil NBD.

Bekle bābın kelb-veş yār iʿtibār etmezse de

3. Bir de dil ẓāhirde feryād itmemiş ḫāmūş olup
   Gizli āh u nāle eyler āşikār etmezse de

4. Bir gülüñ derdiyle bülbüllük gerekdir āşıḳa
   Gülşen-i ʿömri ḫazān eyler bahār etmezse de

5. Cānını cānānına vāṣıl ider āḫir **Nihād**
   ʿĀlemi ḳılmaz vaṭan terk-i diyār etmezse de

331.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ʿĀşıḳıñ ʿömri bu ġam-ḫānede miḥnetle geçer
   Ṣanma bī-derd gibi ʿālemi rāḥatla geçer

2. ʿİzzetin ẕillet idüp ẕilleti ʿizzet bileniñ
   ʿİzzeti ẕillet ile ẕilleti ʿizzetle geçer

3. Firḳatiyle nice āh itmeyim ol mihr ü mehiñ

---

331. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 64. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Pīr-i ʿaşḳım gözime mihr ü meh olsa ʿaynek
Ey civān ʿömr neye firḳat ise diḳḳatle geçer

Nigehiñle baña āsān ölüm ey ḳaşı kemān
Tīr-i müjgānını ṣanmam dile zaḥmetle geçer

4b ʿĀşıḳ-ı ḥaste-diliñ: Ḫaste-i yār olanın NBD.

5 NBD'de şöyle:

Ṣanmam ehl-i hünere raġbet ider çarḫ Nihād
Şuʿarānıñ güni taḥḳīr ü meẕelletle geçer

Günlerim gicelerim rūyına ḥasretle geçer

4. Ölmeden ölmüşe döndürdi beni ṣaġ olsun
ʿĀşıḳ-ı ḥaste-diliñ ʿömri meşaḳḳatle geçer

5. Yārdan yāre ḳazanmaḳ degil āsān **Nihād**
Ḳalbi mecrūḥlarıñ demleri zaḥmetle geçer

332.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Kül olup ol ruḫ-ı āle bülbül
Kāküli derdine düşdi sünbül

2. Başda sevdāsı ile ḳalmadı ʿaḳl
Tārumār itdi şuʿūrum kākül

3. Bülbül-i zārıñ olup aġlar iken
Dimem ey ġonce-dehen rūyıma gül

4. Seyr-i gülzār ider isem sensiz
Diken olsun gözime her bir gül

5. Şemʿe pervāne yanar gibi **Nihād**
Āteş-i ʿaşḳa yanup oldum kül

333.

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

Münserih - + + - / - + - / - + + - / - + -

---

332. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 98.

333. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 61, 62.
3a dili: dilim NBD. ; **4**a daʿvā: hevā NBD.

1. Rāh-ı Ḫudā-yı baña virdi ṭarīḳat ḫaber
   Ẕikr ile itdi dile ʿaşḳ-ı İlāhī eşer

2. Bāb-ı murādı bulup zevḳ ile oldum nişīn
   Dār-ı cihānda ne ġam olsam eger der-be-der

3. Mest-i şarāb-ı ṣafā itdi dili cām-ı ʿaşḳ
   Dilde nice neşʿe var göñküme gelmez keder

4. ʿAşḳ ile daʿvā göñül itme hünerden degil
   Cānını cānānına virmedir ancaḳ hüner

5. Āşıḳ iseñ eyleme nāle vü feryādıñı
   Ten ḳafesinden uçan cān ḳuşana bāl ü per

6. Tīġ-i belā başını kemesine cān verir
   Ḫaste-i ʿaşḳ iñlemez çekse nice derd-i ser

7. Var yüri biñ derd ile ṭurma göñül ʿaşḳsız
   ʿAşḳ belā rāhıdır itme belādan ḥaẕer

8. ʿAşḳ ile dīvāne ol ey dil-i pür-inḳılāb
   Pendimi gūş it benim var ise ʿaḳlıñ eger

9. Cān virirem cānıma cānıma ḳaṣd eylese
   Tīġ-i helāke **Nihād** sīnemi itmem siper

334.

---

334. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 63. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:
Cān virme çāredir elem-i ʿaşḳ ise sürūr
Öldürse derd ü ġamla beni itmem āh u zār

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Geşt-i cünūn-ı ʿaşḳ ile deşt oldı kūhsār
   Āb-ı sirişk-i giryeme ġarḳ oldı cūybār

2. Ḫāl-i ʿiẕār-ı ālini setr eyledikçe yār
   Çāk olsa lāle-veş dil olur dāġım āşikār

3. Ölmüş hezāra fāʾide eyler mi gülsitān
   Dil ġonce gibi yandı güşād eylemez bahār

335.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yandı nār-ı ġama pervāneye döndi göñlüm

Dīvāne oldı ʿaşḳ hevāsıyla dil Nihād
Tārāc ḳıldı ʿaḳlım fikr ile rüzgâr

1 NBD'de şöyle:
Geştimden oldı ʿaşḳıñ ile deşt ü kūhsār
Baḥr-ı sirişk-i çeşmime ġarḳ oldı cūybār

335. [**Nihād**]. G. NBD. , s. 113, 114. NBD'de toplam 5 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:
Tīr-i düşnāmdan ey ḳaşı kemānım yārim
Mürġ-veş ürkeli bīgāneye döndi göñlüm

Ḫāne-i ḳalbimi biñ seng-i cefāsıyla Nihād
Öyle bir yıḳdı ki vīrāneye döndi gönlüm

1a nār-ı ġama: şemʿ-i ruḫa NBD. ; **2**a elem: cefāñ NBD. ; **2**b Bir naẓar ḳıl: Rūyına baḳ NBD.
3 NBD'de şöyle:
Söylesem derd-i dil-i zārım eger ḫ̄āba varır
Nezd-i cānānede efsāneye döndi gönlüm

Acırım ḥāline dīvāneye döndi gönlüm

2. Gerdiş-i çarḫ-ı elem eylemeden ser-gerdān
   Bir naẓar ḳıl yüzi māhım neye döndi göñlüm

3. Yār aḥvālimi güş etse eger ḫ ̔āba varır
   Ḳıṣṣa-i ʿaşḳ ile efsāneye döndi gönlüm

336.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yāriñ ġamıyla gerçi derūnum elem çeker
   Ol bir elem ki çekmeyecek olsa ġam çeker

2. Dil derdi ile āh ne çekmez neler çeker
   Hem çekmez ʿaşḳ himmeti bī-çāre hem çeker

337.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Arḳa üzre serilüp dem-sāz olan dil-ḫasteniñ
   Bezm-i ʿaşḳa sīnesi sanṭūr şeklin gösterir

---

336. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 62, 63. NBD'de toplam 5 beyittir, bu metinde olmayan üç beyit:

Dil Kaʿbe'sin siyāh eyledi küfr-i deyr-i zülf
Ne tār-ı fikr tār-ı ḫayāle ṣanem çeker

Biñ ġamla bir piyāle viren bezm-i ʿaşḳdan
Dil pādişāh-ı neşʾe olup cām-ı Cem çeker

Ḳurṭulmadım Nihād sitemden firāḳ ile
Göñlüm ḫayāl-i yār ile her-dem sitem çeker

337. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 62.

2. Ṭās-ı gerdūn-çeşme memlū zehr iken ol māh içün
   Kāse-i pür-şerbet[i] faġfūr şeklin gösterir

3. Var temelden kenz-i ʿaşḳıñ ḫāṭır-ı vīrānede
   Beyt-i dil vīrānede maʿmūr şeklin gösterir

[23a]

4. Nūş u nīş ile gülerken aġladı mihmānların
   Mīzbān-ı dehr-i dūn zenbūr şeklin gösterir

338.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Yanınca şemʿe bu şeb yane yane pervāne
   Çıḳardı dūd-ı dilim āsumāne pervāne

2. İki şerāre-i nār-ı dilimdir olmuşdur
   Birisi şemʿe biri de cihāne pervāne

3. Şarıldı şemʿ-i fürūzāne yandı nārından
   Lisān-ı ḥāl ile geldi fiġāne pervāne

4. Yanarsa ḫār u ḫas tār-ı şuʿlesiyle yapar
   Semender-i diline āşiyāne pervāne

5. Amān amān beni de yaḳdı yandıġıñ āḫir
   Seniñ bu sūz-ı diliñ degdi cāne pervāne

---

338. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 140, 141.
4a ḫas: ḫası NBD.

6. Ġaraż ne sūzişini böyle ẓāhir eylemeden
   Gelür mi nār-ı maḥabbet beyāne pervāne

7. Maḥabbet āteşi ṭursun **Nihād**-veş dilde
   Revā mı nārını almaḳ lisāne pervāne

339.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Çerāġ-ı ehl-i ʿirfān rūşenā-yı ādemiyyetdir
   Ṣafā-yı ḫalvet-i cān āşinā-yı ādemiyetdir

2. N'ola dūzāḫ-ḳarīn-i nār-ı dil-sūz-ı firāḳ olsam
   Cüdā-yı cennet olmaḳ muḳteżā-yı ādemiyetdir

3. Ne insānlıḳlar itmişken o zülfi ḥūrdan şimdi
   Giriftār oldığım miḥnet belā-yı ādemiyetdir

4. Ne añlar ṣūfi-i ḫar nuṭḳ-ı pür-maʿnī-i rindānı
   Degil ḥayvāna dāʾir söz berāy-ı ādemiyetdir

5. **Nihād** insān-ı kāmil olmadır maḳṣūd ʿālemde
   Ṭarīḳ-i ʿaşḳa yol bulmaḳ sezā-yı ādemiyetdir

340.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Āḫir bu cevr-i yār ile biz āh ey göñül
   Sen baña ben saña diriz eyvāh ey göñül

---

339. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 50.

5b Ṭarīḳ-i ʿaşḳa yol bulmaḳ: Reh-i cānāne cān virmek NBD.

340. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 93.

2. Dāġ-ı derūn-ı mihri görürdüñ kelef miṣāl
İtseydi çarḫa bir nigeh ol māh ey göñül

3. Sen zülf-i yāre bend olalı bende yoḳ şuʿūr
Ḥāliñ nedir beni de ḳıl āgāh ey göñül

4. Bir gün o āfitāb-ı ḳıyāmet ṭulūʿ ider
Kār eylemez mi āh-ı seḥer-gāh ey göñül

5. Āh-ı **Nihād**-ı zār gibi hep telef olup
Beyhūde nāle eyleme her gāh ey göñül

341.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ḫayāle ḳalmadı ḳudret ḫayālim olsa daḫi
Mecāl ḳalmadı āha mecālim olsa daḫi

2. Benim o bülbül-i şīven-sarāy-ı derd-i firāḳ
Viṣāle raġbetim olmaz nihālim olsa daḫi

3. Dimem o çeşm-i ġażab-nāk içün bu bī-cürme
Nigāh-ı merḥamet eyler vebālim olsa daḫi

4. Cesāretim mi olur ḫāk-i pāye taḳdīme
Beyān-ı ʿaşḳım ider ʿarż-ı ḥālim olsa daḫi

5. **Nihād** ḥālimi yanmam o şūḫ-ı dil-şāda
Göñülde dāġ-ı miḥenden melālim olsa daḫi

---

341. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 168.
1a ḳudret: ṭāḳat NBD.

342.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Elmāsı yaḳar reşk ile vech-i ḥaseninden
   Yākūtı kül eyler leb-i laʿl-i deheninden

2. Gāhī aġarup geh ḳızarup gāh ṣarardı
   Ruḫsārına bülbül olalı gül miḥeninden

3. Zerd oldı ḥasedden semeniñ rūyı çemende
   Bir būy getürmişdi ṣabā pīreheninden

4. Bir bülbül-i devlet dinilür idi hümāya
   ʿAşḳıñ güẕer itseydi hevā-yı çemeninden

5. Reyḥān-ı ḫaṭı vaṣfını taḥrīre **Nihādā**
   Kāġıd keseyim bāġ-ı diliñ yāsemeninden

343.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Cūlarla kūhsārda çaġlardı Kūhken
   Ẓann itme kendi kendine aġlardı Kūhken

2. Şīrīn'iñ acı sözlerini eyledikçe yād
   Zencīr-i eşke ṭaġları bağlardı Kūhken

3. Bāzār-ı derd-i ʿaşḳda her-bār kārını

---

342. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 123, 124.
5a Reyḥān: Şebbūy NBD.

343. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 122.

Naḳdīne-i sirişk ile ṣaġlardı Kūhken

4. Ṭaġlarca yār içün elemi var iken yine
   Nār-ı elemle göñlini daġlardı Kūhken

5. Kūh-ı belāda ben daḫi giryān idim **Nihād**
   Ẓann itme kendi kendine aġlardı Kūhken

[23b]

344.

Mefā ʿīlün Mefā ʿīlün Mefā ʿīlün Mefā ʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Bu şeb olsun o meh ḫ̔āb-ı teġāfülden uyanmaz mı
   Çerāġ-ı ārzūdan şemʿ-i ümmīdim uyanmaz mı

2. Miṣāl-i şemʿ-i sūzān nārımı yanmaḳdayım yāre
   Uṣandım yanmadan ben yandıġımdan yār uṣanmaz mı

3. Yanar kāġıd gibi ḫāmem yanarken ʿarż-ı ḥāl olmaz
   ʿAceb gūş itse aḥvālim ḳalem ḳaşlım inanmaz mı

4. Cefā vü cevri bir lutf-ı digerden ġamzeniñ cāna

---

344. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 167. NBD'de toplam 6 beyittir, bu metinde olmayan beyit:

Bu bīdār-ı şeb-i hicrānını rüʾyāda bir kerre
Görüp çeşmi siyāhım ḫ̔āb-ı naḫvetden uyanmaz mı

1 NBD'de şöyle:
Fitīl- şemʿ-i baḫtım nār-ı sīnemden uyanmaz mı
Yanar pervānedir göñlüm murādım şemʿi yanmaz mı

2a nārımı: derdimi; yāre: her şeb NBD.

Siper-veş tīġ-i ḳahra sīne-i ʿāşıḳ ṭayanmaz mı

5. **Nihādā** nālelerle seyr ider esvāḳ u bāzārı
Göñül rüsvā-yı sevdā olmadan bilmem utanmaz mı

345.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Sezādır ḳılsa göñlüm cebhe-i pür-çīnden feryād
Gelir ḳalbim yıḳıldıḳça dil-i ġam-gīnden feryād

2. Ḳıyāmetler ḳopardı başıma sevdā-yı būy-ı zülf
Perīşān ḳıldı ʿaḳlım kākül-i müşgīnden feryād

3. Yıḳarken tīşe-i āh ile kühsārı bulur leẕẕet
Gelür mi ḫāṭır-ı Ferhād'a hīç Şīrīn'den feryād

4. Olur bir gün ki zārımdan olursın sen de zār ey yār
Gelür feryād idersem kūh-ı pür-temkīnden feryād

5. Vaḥīdü'l-ʿaṣrı tanẓīr olmayup ḳaṣdım **Nihād** ancaḳ
Murādım bu zemīn ile dil-i miskīnden feryād

346.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

---

345. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 41, 42. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan beyit:

Firāş-ı ġamda fikr-i laʿl-i yār ile düşüp ḳaldım
İrer hep gūş-ı cāna pister ü bālīnden feryād

2b ḳıldı: itdi NBD.

5a olmayup ḳaṣdım Nihād ancaḳ: eylemek olmaz Nihādā hīç NBD. ; **5**a bu: bir NBD.

346. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 139, 140.

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Görme mümkün mü baña yārimi rüʾyāda bile
   Göremem bir yere gelmekligi ḫūlyāda bile

2. Āh ṭāliʿ beni bir zülf-i siyehden itdi
   Bu belā bir başa gelmez ḳara sevdāda bile

3. Sevdigim fikriñ ile elbet olurdı Mecnūn
   ʿAşḳıñ olsaydı eger ḫāṭır-ı Leylā'da bile

4. Ġoncemiñ bülbül eger görse ruḫ u ruḫsārın
   Bu leṭāfet olamaz dir gül-i raʿnāda bile

5. Lafẓ-ı rengīn ile ünsiyyet ider ise **Nihād**
   Şāʿiriñ şiʿr iledir ülfeti maʿnāda bile

347.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḳıl bir nigeh cerīde-i rūz-ı leyālime
   Ey mihr ü meh beyāż u siyeh neyse ḫālime

2. Zencīr-i baḫş-i zülfi müselsel ider isem
   Çoḳ ʿāḳili deli iderim ḳīl ü ḳālime

3. Vādī-i āha ʿazm iderim eşk-i çeşm-ile
   Geldikçe āh o dīde-i āhū ḫayālime

---

347. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 138, 139.

4b çemende eşk ile: sirişk-i çeşm ile NBD.

5a cevr ü miḥnet-i cānān: miḥnet ü elem-i yār NBD. ; **5**b Çekmem elem ġam ile: İtmem diriġ ġamla NBD.

4. Serkeşlik eyledikçe döküp āb-ı rūyımı
   Düşdüm çemende eşk ile pāy-i nihālime

5. Memnūn-ı cevr ü miḥnet-i cānān iken **Nihād**
   Çekmem elem ġam ile geçen māh u sālime

348.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Şāh-ı istiġnā olan ḳıymet bulur efser gibi
   Āb-ı rūyın dökmeyen maḳbūl olur cevher gibi

2. Eylemez mīnā-yı çarḫa ser-fürū ḳalsa tehī
   Varını beẕl eyleyen pür-neşʾedir ṣāġar gibi

3. Kesb ider ʿizz ü şeref seccāde-i imkānda
   Ḥaḳḳa dāʾir iş görenler sübḥa-i gevher gibi

4. Luṭf u ḳahrından cihānıñ var mıdır āzāde dil
   Beyt-i ḳalbi geh yapar gāhi yıḳar dülger gibi

5. Ẕevḳ bāzārından almışdır ṣafā-yı ḫāṭırı
   ʿAşḳ derdiyle yüzin zerd eyleyenler zer gibi

6. Baḳ ne maʿmīler beyān itmiş lisān-ı ehl-i ḥāl
   Gūşa saʿy it var kelām-ı ʿaşḳı ṭurma ker gibi

7. Cennet-i ruḫsārını görmek ricāsıyla **Nihād**
   Āb-ı çeşmim dilde maḥfūẓ eyledim kevṣer gibi

---

348. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 166.

5b ʿAşḳ derdiyle yüzin zerd eyleyenler: ʿAşḳdan ruḫsārını kim eylemişsin NBD.

6b Gūşa saʿy it var: Gūş ḳıl ey dil NBD.

349.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Maḥabbet āteşi düşdükçe cāne ey bülbül
   Gülüñ ocaġına düş yane yane ey bülbül

2. Seniñ gülüñ seniñ olsun alınma āhımdan
   Benim bu nālelerimden saña ne ey bülbül

3. Şımāḥ-ı ġonceye irmez mi āh u refyādıñ
   İrişdi nāleleriñ āsumāne ey bülbül

4. Benimle deşt-i beyābāna düşdüñ āh iderek
   Serimde ṭutsañ olur āşiyāne ey bülbül

5. **Nihād**-ı zār gibi rūz u şeb fiġān ile
   Ol nice hem-dem olup ʿāşıkāne ey bülbül

[24a]

350.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kelb-i nefsim ki hevādan geçinür āc degil
   Ditremez rızḳı içün kimseye muḥtāc degil

2. Minnet-i çarḫdan āzāde-ser itdi beni faḳr
   Giymedim bir küleh-i köhnesini tāc degil

---

349. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 92.

5a rūz u şeb fiġān ile: ṣubḥa dek fiġān idelim NBD. ; **5**a Ol nice: Bu gice NBD.

350. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 96.

3. Dile gelsün ne ḳadar ġam var ise ʿaşḳından
   Dāḫil-i ḳalb iderim her birin iḫrāc degil

4. Ṭoḳmaḳ-āsā reg-i cānım uralı müşt-i sitem
   Maġz-ı serdir atılan penbe-i ḫallāc degil

5. Ne ḳadar muẓṭarib-i cevri olursam da **Nihād**
   Söylemem ḥāl-i dilim yārimi izʿāc degil

351.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Yār-i müstehzī-mizācım bir meh-i tābendedir
   Bir de meh-tāb eylemiş göñlüm çeker tābendedir

2. Seyr idüp reftārını üftāde oldı çāresiz
   Mihr-i gerdūn ḫāk-pāy-i nāzına efkendedir

3. Nār-ı ẓulmetle yanar aġlarken ihdā itdigim
   Dūd-ı āh-ı nār-ı sīnemden felek şermendedir

4. Çāresiz feryād iderken ʿaşḳ derdinden **Nihād**
   Terk-i efġān itse de göñli yine nālendedir

352.

---

351. **Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 54, 55. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir. NBD'de toplam 5 beyittir, bu metinde olmayan beyit:
Dīdesi yāriñ güler geh rūyıma geh ḥālime
Çeşmimi ḫandān u giryān eyleyen ol ḫandedir

3a ẓulmetle yanar: ẓulmünden yanup NBD.

352. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 165.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Rūz u şeb görmek iken maḳṣūd-ı dil-ḫᵓāh seni
   Nice günler giceler görmedim ey māh seni

2. Her ne ḥükm eyle iseñ bende-i fermān-beriñim
   Bilirim taḫt-ı derūnumda şehen-şāh seni

3. Naḳş olur baġrı diliñ ṣafha-i hicrānıñda
   Dīde-i ḥışm ile seyr eyleyeli āh seni

4. Göremez aġlamadan rūyıñı kim görse seniñ
   Var mı ol dīde ki seyr eyleye her gāh seni

5. Firḳatiñden nice ḳan aġlamasun çeşm-i **Nihād**
   Görmedim ḳaldı gözüm hicr ile eyvāh seni

353.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ẓıll-ı müjgānlar iken ḫaṭṭ-ı leb-i rengīni
   Var ḫayāl eyle naṣıldır dehen-i şīrīni

2. Dīdesin seyr idemez ḫᵓābda çeşm-i nergis
   Penbe-i būy-ı semen olmaz ise bālīni

3. Gösterüp āyīne-i çeşme cefā ṣūretini
   Kesr ider şīşe gibi ḳalbi dil-i sengīni

4a Göremez aġlamadan rūyıñı kim görse senin: Her gören vechini ʿışḳ ile bükādan kör olur NBD. ; **4**a ol: bir NBD.

353. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 160, 161.

4. Beklerim gelmesini ʿazm ideli cānānıñ
   Şād-kām eylemedi gitdi dil-i ġamgīni

5. Dil iken bir nice çengīlere raḳḳāṣ **Nihād**
   ʿAşḳ ile oynamadan ḳaldı bulup temkīni

354.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Yandı cānım āteş-i gülden sebeb ḫār olmadı
   Bāʿiṯ-i derd-i dilim yār oldı aġyār olmadı

2. Çeşm ü zülf ü ḫaṭṭ u ḫāliñ ʿaksine mirʾāt-ı dil
   Gösterüp dūçārlık nā-çār nā-çār olmadı

3. Seyr idüp rüsvālığım taʿyīb ḳıldı ḫalḳ līk
   ʿĀḳil ü mecnūn aṣlından ḫaberdār olmadı

4. Ṭāliʿim maʿkūs ḳıldıñ ey felek bilmem neden
   Yārim aġyār oldı aġyārım baña yār olmadı

5. ʿAşḳ rāhında fedā-yı cān ider āḫir **Nihād**
   ʿAşḳı terk itmek içün ʿaşḳa giriftār olmadı

355.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Zāʾil olmazken ḫayāliñ dīde-i mehcūrdan

---

354. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 159, 160.

355. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 123.

3a Ḳuvvet-i sevdā ile maḥv oldığımdan āşikār: Ẓāhir oldı ḳuvvet-i sevdā ile maḥv oldığım NBD. ; **3**b iken: oldı NBD.

4b Āh-ı sīnem güş olunsa: Güş olunsun āh-ı sīnem NBD. ; **5**b nālem: āhım NBD.

Seyr ider mi çeşm-i fikrim ḳurb-ı vaṣlıñ dūrdan

2. Nīş-i ġamzeñden ne revzenler açıldı ḳıl nigāh
Farḳı var mı beyt-i ḳalbiñ ḫāne-i zenbūrdan

3. Ḳuvvet-i sevdā ile maḥv oldıġımdan āşikār
Żaʿf ile cismim nihān iken nigāh-ı mūrdan

4. Rāst göñülden nevā eyler kec āheng eylemez
Āh-ı sīnem gūş olunsa naġme-i sanṭūrdan

5. Til til eyler iken mıżrāb-ı ġam göñlüm **Nihād**
Perde perde nālem artar nāle-i ṭanbūrdan

[24b]

356.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Şarāb-ı cām-ı çeşmim bezm-i ḥasret şīşesindendir
Kebāb-ı nār-ı sīnem hicr-i yār endīşesindendir

2. Cihānıñ naḳşın almış kesr-i zencīr itmiş abdālım
Pelengī postumuñ kūh-ı cünūnuñ bīşesindendir

3. Ben ol paşa-yı ġāzī-i cünūnum ʿaḳlı öldürdüm
Çelenk-i iftiḫārım mākiyānıñ rīşesindendir

4. Girībānımda mevc-i eşke Şīrīn-i ḳażā dir kim
Belā zencīri Ferhād-ı cünūnuñ tīşesindendir

---

356. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 43, 44.

5. **Nihādā** heyzüm-āsā nār-ı ḳısmetden olur sūzān
   Şu keşkūlüm ki elde kūh-ı āteş mīşesindendir

357.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bülbül-i sūzān u zāre olmadıḳça yār gül
   Seyr idüp dāġ-ı hezārı ẓann ider gülzār gül

2. Firḳat ile zār u zār olmaḳdadır leyl ü nehār
3. Berde olmuş ḫāṭırında bülbülüñ her bār gül

4. Sīne-i sūzān-ı ʿāşıḳ gül gül açsa dāġlar
   Bāġ-ı dilden eylemez bülbül gibi iẓhār gül

5. Ṣad-hezārān yārelerle gülşen itdi sīnesin
   Bülbülüñ dāġ-ı hezārıñ itmesün inkār gül

6. Sebz-i ḫaṭṭıñ çeşme gelmez sevdigim ḳılca girān
   Biñ dikenle dīde-i bülbülde olmaz ḫ̔ār gül

7. Ġonce-i ʿömri ḫazān itdi hezārıñ zār ile
   Eyledi bī-çāreyi zār eyledikçe zār gül

8. Ḳalmadı eşk ü fiġān u cān u dermānım **Nihād**
   Eyledi ben bülbül-i nā-çārını nā-çār gül

358.

---

357. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 93, 94.
6b ḫ̔ār: ḫār NBD.

358. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 49, 50. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Sipihriñ itmedigi bir cefā mı ḳalmışdır
   O bī-vefādan ümīd u vefā mı ḳalmışdır

2. Göñül mükedder ü ḥayrān seyr ider ḥālin
   Kederden āyinesinde ṣafā mı ḳalmışdır

3. Düçār-ı çeşm ü ḫaṭ u zülf ü ḫāl-i yār oldum
   Belāya uġrayacaḳ bir belā mı ḳalmışdır

4. Semā vü arżı yıḳarken bülend ü pestinden
   Bir āha ḳarşu şu arż u semā mı ḳalmışdır

5. Cevāb gelmedi gitdi **Nihād** nāmemden
   Diyār-ı yārda bilmem ṣabā mı ḳalmışdır

359.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṭavḳ-ı ġam perde olup boynuma ṭanbūr gibi
   Bār-ı çarḫ eyledi ẓāhir beni ḳanbūr gibi

Kebāb-ı āteş-i āh itdi ḳuvvet-i pervāz
Bu mürġ-ı żaʿf-ı dilimde hevā mı ḳalmışdır

Cünūn-ı ʿaşḳ ile bīgāne itdi ʿaḳlımı yār
Devā-yı derdim olur āşinā mı ḳalmışdır

3a çeşm ü ḫaṭ u zülf ü ḫāl-i yār oldum: dīde vü ebrū vü ḫaṭṭ-ı ḥālim ben NBD.

359. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 157, 158. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Cebel-i dāġ-ı dilimden çıḳan āb-ı giryem
ʿĀlemi seyle virir dīde-i mehcūr gibi

2. Naġme-i āhı bülend itmege ḳudret mi olur
   Üstüẖ̄ānım görinürken reg-i sanṭūr gibi

3. Baḳ tecellīme ki ketm itme ġarażken nārım
   Gösterir şuʿle hemān kūh-ı dilim Ṭūr gibi

4. Leẕẕet-i şerbet-i güftārı ucından ḳıldı
   Sīnemi nīş-i sitem ẖāne-i zünbūr gibi

5. Loḳmasız ḳalsam eger ẖānḳah-ı ʿālemde
   Ṭaşıman ẖāneme nān-ı digeri mūr gibi

6. Nūr u pīrim var iken feyż-i İlāhiyle **Nihād**
   Tekye-i ʿaşḳda bir pīr olurum nūr gibi

360.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Olsa nār-ı hicre yanmış ḳalb-i sūzānım gibi

---

360. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 164, 165. NBD'de toplam 9 beyittir, bu metinde olmayan dört beyit:

Dil ġubār u āh bād u sīne nāz u dīde āb
Oldı ey yārim disem gūş itmez efġānım gibi

Geh Müselmān gāh kāfir yārdan bīgāneden
ʿAḳlı göñlüm ṣaḳlamaz ki ṣaḳlar īmānım gibi

Būsa ruẖṣat virse yārim kūşe-i dāmānını
Yāresin dil gösterir çāk-i girībānım gibi

Cevrini fikr eylemekle ẖaste-dil buldı şifā
Ġālibā ʿaşḳıyla ölmek derde dermānım gibi

1a ḳalb: cān NBD. ; **2**a ḳılmaḳ: itmek NBD. ; **3**a Zülfini kesdi: Kesdi zülfinden NBD.

Seyr iderdim bir ḳan aġlar çeşm-i giryānım gibi

2. Cānı cānāne fedā ḳılmaḳ murādım olmasa
   Ṣaḳlamazdım sīnem içre cānı cānānım gibi

3. Zülfini kesdi dırāz olmuş diyüp ol meh bu şeb
   Kūteh itdi fikrimi ʿaḳl-ı perīşānım gibi

4. Māhını beñzetmeyeydim yāre āhımla felek
   Ben seni çoḳdan yıḳardım ḳalb-i virānım gibi

5. Böyle şiʿr-i ʿāşıḳānemden **Nihād**'ım bellidir
   Şāʿirim hem ʿāşıḳım ben şöhret ü şānım gibi

361.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Zülf yā başıma sevdādır bu
   Ḫāl yā dilde vü süveydādır bu

2. O nihālimde vefā şemm olunur
   Dūrdan gülde hüveydādır bu

3. Yār u aġyāre açar dil derdin
   Ne utanmaz be ne rüsvādır bu

4. Yaşlanup ġamla civānım ḳurudum
   Dir isem ḥālimi inhādır bu

5. Yār rāhında **Nihād** aġlar isem

---

361. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 136.

5a Yār rāhında: Reh-i yārimde NBD.

Gözümüñ yaşını icrādır bu

[25a]

362.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ne yār-ı bezm-i gülzār ü ne ḫandān olduġum ḳaldı
   Faḳaṭ cūlar gibi ardınca giryān olduġum ḳaldı

2. Ne bezm-i mey ne sāḳī ḳaldı şimi bāġ-ı ʿişretde
   Ḫumār-ı ġamla ḥayrān u perīşān olduġum ḳaldı

3. Ne şeyler ṣubḥa dek o māh-rūyı bekleyüp çün şemʿ
   Nihāyet nār-ı hicrān ile sūzān olduġum ḳaldı

4. Tenim ḳaldı ḳafes-veş uçdı gitdi ṭūṭī-i ʿömrüm
   Hemān āyīne-i ruḫsāre ḥayrān olduġum ḳaldı

5. **Nihādā** vaṣl-ı yār u seyr-i zülfe ḳalmayup imkān
   Esīr-ender-esīr-i derd-i hicrān olduġum ḳaldı

363.

---

362. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 156, 157. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Yıḳup beyt-i derūnum itmedi taʿmīr bir kerre
Ṣu gönlüm olmayup maʿmūr vīrān olduġum ḳaldı

Ḳarardı gözlerim ġamdan yıḳıldı başıma ʿālem
Ḫayāl-i kāküliyle bend-i zindān olduġum ḳaldı

2b ḥayrān: maḥzūn NBD. ; **5**a vaṣl-ı yār u seyr-i zülfe ḳalmayup imkān: şemm-i zülf ü seyr-i çeşme omayup çāre NBD.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Mirʾāt-ı ḳalbe ẓāhir olurken vefā-yı yār
   Olmaz kederle bāʿiṯ-i ḥayret cefā-yı yār

2. Keṯretde seyr-i vaḥdet idüp ketm-i ʿaşḳ ile
   Bīgānelerle ülfet ider āşinā-yı yār

3. Her dem idüp ḥadīṯ-i eşeddüʾl-belāyı fikr
   Dāʾim belāya māʾil olur mübtelā-yı yār

4. Kişt-i ḫıred ki dāne-i ser-sebz-i hemm iken
   Virmez mi bāda ḫırmen-i ʿaḳlı hevā-yı yār

5. Meyl eyledi **Nihād** nihādım benim daḫi
   Bir başḳa dürlü ẕevḳ degil mi belā-yı yār

364.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṯ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Açıldı gül gibi yārem bahārı neyleyeyim
   Hezār nāle iderken hezārı neyleyeyim

2. O māh u mihri nihān itdi zülf ü ruḫsārın
   Geçen bu hicr ile leyl ü nehārı neyleyeyim

3. Ḫayāl-i ḫāl-i ruḫ-ı āli āteşīn hemān
   Cigerde dāġ yeter lāle-zārı neyleyeyim

---

363. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 48, 49.

364. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 103.

3a āteşīn: āteşiyle NBD.

4. Bütün felekleri zīr ü zeber iderse daḫi
   O māha etmez eṣer āh u zārı neyleyeyim

5. **Nihād** göñlüm ile ʿazm-i kūy-ı yār iderim
   Ḳarār ider miyim artıḳ ḳarārı neyleyeyim

365.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Fiġān ki ez-neẓarem bāʿiṣ-i fiġānem reft
   Zi-cūṣ-ı girye vü feryād çeşm ü cānem reft

2. Zi-bes ki ḳuvvet-i żaʿf-ı şikestegī dārem
   Be-cünbiş-i müjeem çeşm-i ḫūn-feşānem reft

3. Çe bülbülem ki temāşā-yı gül konem der-çeşm
   Bahār-ı rāz-ı ḫazān dīdem ü ḫazānem reft

4. Çü şuʿle ser be-giribān-ı ḫod keşem āḫir
   Zi sūz-i āteş-i cānān ḫānumānem reft

5. Hümā-yı ṭāliʿem ez-bes **Nihād**-ı merzūḳ est
   Be-pīṣ-i ū zi-tenem cümle üstüḫ ̈ānem reft

366.

---

365. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 39.

1. Feryad ki nazarımdan feryadıma sebep olan gitti, çok ağlamaktan ve feryad etmekten canım ve gözüm gitti.

2. Çok halsiz ve güçsüzüm, kirpiklerimin yavaşça kıpırdamasıyla kan saçan gözüm gitti.

3. Bülbül gibi gülü temāşā ediyorken hazanın gizli yaprağını gördüm ve hazanım gitti.

4. Sonunda (mum) alevi gibi bir köşeye çekileceğim, sevgilinin ateşinin yakıcılığıyla ocağım gitti.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kesdi pervāzımı ol ḳaşı kemān vaṣla benim
   Firḳati oḳları oldı ḳafes-i mürġ-ı tenim

2. Ḳahramānım daḫi ḳaṣd eylemeden ʿāşıḳına
   Rümḥ-i ḫışmından amān cevşene döndi bedenim

3. Fikr-i femle ḳapayup aġzımı ḫāmūş oldum
   Ḥālimi söylemem ġamdan açılmaz dehenim

4. Mülk ü cāndan geçerek ġurbete bir gitdim ki
   Ḫaşre dek gülsem eger pīşime gelmez vaṭanım

5. Bilmeyüp ḥāl-i dil-i zārımı derd ile **Nihād**
   Girye-i vaṣlıma ḫandān olur ol şūḫ u şenim

367.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

---

5. (Ey) Nihad, bahtımın hüma kuşunun rızıklanması yetti, sevgilinin önünde bütün kemiklerim bedenimden gitti.

366. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 104, 105. NBD'de toplam 7 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Vech-i şāfı ḳızarırsa şerer-i bülbülden
Gül-i raʿnāya döner şerm ile ol gül-bedenim

Zülf içün sūzen olur cismime āh-ı siyehim
Rişte-i āh-ı beyāżım ola tār-ı kefenim

4a Mülk ü cāndan: Dü cihāndan NBD.

5 Bu beyit NBD'de şöyle:

N'ola eşʿārımı fehm itmese her kimse Nihād
Ṭabʿ-ı dūn añlayamaz rütbe-i ḳadr-i süḫanım

367. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 96, 97.

Mücteş + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ruḫun ḥarāret-i bülbülle gül gül eyledi gül
   O āteş ile hezārı yaḳup kül eyledi gül

2. Görince ḥalḳa-i zülfinde verd-i ruḫsārın
   Ḥasedle āh-ı perīşānı sünbül eyledi gül

3. Maḥabbet itdi gülüstān-ı sevḳden taʿlīm
   Hezārı āh-ı hezār ile bülbül eyledi gül

4. Açıldı ġonce gibi dāġı bāġ-ı fikrinde
   Dilinde yāresini bülbülüñ kül eyledi gül

5. Güşād-ı ʿuḳde-i gīsū-yı yāri gördükde
   Siyāh açılmış iken reşk-i kākül eyledi gül

6. Per elde bülbüle gül rūḥı bezm-i gülşende
   O mesti gördigi dem kendini mül eyledi gül

7. **Nihād** sīne-i cānāne ḫār idüp çeşmin
   Nigehle pīrehen-i cismini tül eyledi gül

[25b]

368.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Tekmīl-i girye eylemeden ḫande itdi ṣubḥ
   Elden şebim alup beni şermende itdi ṣubḥ

---

368. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 41.

5b āh-ı: ġamla NBD.

2. Aldı şeb-i viṣāli o mehden ayırdı āh
Göñlüm nehār-ı hicr ile nālende itdi ṣubḥ

3. Bir zülfi şebden itdi beni ʿarż idüp ṣafaḳ
İcrā-yı ḫūn-ı ġadr-ı dilin bende itdi ṣubḥ

4. Şeb āḫir oldı ḳıldı niyāzım ḳabūl o māh
Bir āfitāb-ı ḥüsne beni bende itdi ṣubḥ

5. Virdi ṣabāsı ile şeb-i zülfden ḫaber
Fikrim **Nihād** āh-ı perākende itdi ṣubḥ

369.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Henüz ol ġonce ẓāhir olmadan āġāz-ı nāz itdi
Derūn-ı beyżadan mürġ-ı dilim ʿarż-ı niyāz itdi

2. Peyām-ı vaṣlını gönderdi ammā gelmeyüp cānān
Ümīdim eyledi kūtāh efkārım derāz itdi

3. Nigāh etmez misiñ bir kerre rūy-ı seyl-i çeşmāna
Seni ey naḫl-i nāzım āb-ı dīdem ser-firāz itdi

4. Çıḳardı kākül-i zencīr-i Leylī nālesin çarḫa
Sezādır Ḳays'a Mecnūn dinme kim ifşā-yı rāz itdi

5. Mükedderken irişdi nāḫun-ı dest-i ṣafā ḳalbe
Güşād-ı ʿuḳde ḳıldı çeşm u būs-ı cāna bāz itdi

---

369. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 163.
7a eyler **Nihādā** şuʿlesi rūşen: rūşen ider şuʿlem Nihād āḫir NBD.
7b gönül: dilim NBD.

6. Giriftār-ı nigāh-ı pençe-i çeşmi olup ditrer
   Ne itdiyse şu mürġ-ı ḳalbime ol şāh-bāz itdi

7. Ḳıyāmet gicesin eyler **Nihādā** şuʿlesi rūşen
   Ṣabāḥ-ı ḫaşre dek şemʿ-i göñül sūz u güdāz itdi

370.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Āteş-i lāle yaḳup ḳalbi diger-gūn itdi
   Göñlünüñ dāġı da dāġ-ı dili efzūn itdi

2. Çeşm-i āhūsı ḫayāli o ṣaçı Leylā'nıñ
   Çekdi ṣaḥrāya dili ʿaşḳ ile Mecnūn itdi

3. Ṣādumān olmuş iken ḳahr u cefāsıyla anıñ
   Eyleyüp luṭf u vefā ḳalbimi maḥzūn itdi

4. Ser-fürū itmem içün baʿżı denīü'ṭ-ṭabʿa
   Ṭāliʿim vardı felek ẓulm ile vārūn itdi

5. İtmedi ḳadrimi bālā felek-i sifle **Nihād**
   Baḫt-ı bergeşte ile ḳıymetimi dūn itdi

371.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

---

370. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 162.

1a yaḳup ḳalbi: beni yaḳdı NBD.

1b Göñlünüñ dāġı da dāġ-ı dili: Yüregi dāġı daḫi dāġımı NBD.

371. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 161, 162.

1. Geçdi birçoḳ māh u sālim ki ṣabāḥ aḫşam idi
İftirāḳ-ı vuṣlat-ı mihrimle ṣubḥum şām idi

2. Ḳumrı-ı meylim perīşān seyr iderdi bir fidān
Ḳaddi serv ü kāküli sünbül gözi bādām idi

3. Muṭib eylerken fiġān aġlardı ḳan mīnā-yı ney
Neşʾe-i bezm-i ṭarab cām-ı ḫumār-encām idi

4. Gördüm ol bīgāneniñ bir iltifātın ey **Nihād**
Āşinālıḳ itdi ḳurbān olduġum bayrām idi

372.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

*Mużāri*ʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Göñlüm ḫarābıñ oldı inan söylerim saña
Maʿmūr olup da ṣanma yalan söylerim saña

2. Tā ṣubḥ olunca āh u fiġān eyledim bu şeb
Āh u fiġān ki āh u fiġān söylerim saña

3. Bir ḳaşı yā ki tīr-i cefāsı göñüldedir
Sīnemde yārelerle nişān söylerim saña

4. Ẕikriñ dilimde fikr ü ḫayāliñ dilimdedir
Sensiz ḳarār ider mi bu cān söylerim saña

5. Hicriñle çekdigim ġamı ʿömrümde çekmedim

---

372. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 30, 31.
8 NBD'de şöyle:
Miṣl-i Nihād sīnede esrār-ı ʿaşḳıñı
Ketm eyleikçe ṣanma ʿayān söylerim saña

İster inanma ister inan söylerim saña

6. Ey bī-amān amān amān vir amān amān
   Kesdiñ amān amānım amān söylerim saña

7. Gör rūy-ı zerdim añla ki derdim ne derddir
   Gūyā ki sırr-ı ʿaşḳı nihān söylerim saña

8. Ketm eylerim **Nihād** derūn-ı derūnda
   Esrār-ı ʿaşḳı ṣanma ʿayān söylerim saña

373.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. ʿĀşıḳıñ fikri rıżādır niʿmet ü naḳmet degil
   Cennet ü dūzaḫ degildir ʿizzet ü ẕillet degil

2. Luṭf u ḳahr-ı dehrden vārestedir endīşesi
   ʿAşḳdır maḳṣūd-ı ʿāşıḳ devlet ü nekbet degil

3. Basṭ u ḳabż u ḫande vü giryem berāberdir benim
   Bir maḥabbet var ki dilde rāḥat u miḥnet degil

4. Neşʾe vü ġamdan ne ḥāṣıldır eger bī-derd ise
   Ḳalbi ḳalb eyler maḥabbet riḳḳat ü ġılẓet degil

5. Gāh memnūn u gehi maḥzūn olur göñlüm **Nihād**
   Meyl-i pinhān ẓāhir ammā vuṣlat u firḳat degil

374.

---

373. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 94, 95.

374. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 89, 90.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ʿAşḳ āteşine kendin idüp mürġ u lāne dil
   Gāhī semender oldı gehi āşiyāne dil

2. Dāġ-ı miḥenle ey gül-i ter yane yane dil
   Seyr ile döndi lāle-i bāġ-ı ḫazāne dil

3. Gūyā ki żaʿf bāġına mürġ-ı ḫamūş olup
   Reng-i perīdesin bedel itdi fiġāne dil

4. Tims̱āl-i mū mis̱ālidir īmā-yı ʿaşḳ iden
   Bir ḳılca yoḫsa ḫālini almaz lisāne dil

5. Eyler mi şekve mihr ü mehinden semāya dek
   Bir dūd-ı āhı virmez iken āsumāna dil

6. Manṣūr-veş olur mu idi āşikār dār
   Esrār-ı ʿaşḳı almamış olsa zebāne dil

7. Bir āha belki ḳalmadı tābı Nihād-veş
   Ol mertebe nizār ki gelmez beyāne dil

[26a]

375.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

---

375. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 145, 146.

4a Firḳatinden nice zār eylemesün bülbül-i dil: Nice bülbül gibi ẓulmünden anıñ itmeyim āh NBD.

5a Dāmen-i merḥamet-i yāre Nihād irmez elim: Dāmen-i luṭfı naşıl deste geçer böyle Nihād NBD. ; **5**b Bir nigāh: Yār raḥm NBD.

1. Kākülüñ bāʿiş iken ḥāl-i perīşānıma āh
   Deheniñ oldı sebeb nāle vü efġānıma āh

2. Cānımı itmiş iken āb-ı sirişkimle revān
   Bir nigāh eylemedi dīde-i giryānıma āh

3. Şimdi āh itdigime āh iderim āh ki āh
   Āh āh oldı sebeb nefret-i cānānıma āh

4. Firḳatinden nice zār eylemesün bülbül-i dil
   Raḥm idüp gelmez iken ol gül-i ter yanıma āh

5. Dāmen-i merḥamet-i yāre **Nihād** irmez elim
   Bir nigāh etmez iken çāk-i girībānıma āh

376.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteş + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Faḳīre ḫayr-ı felek şerr olur felāketden
   Aḳınca ḫānesi uġrar ʿaẕāba raḥmetden

2. Keder ḥayādan olur bī-ḥayāya ġammı keder
   Gelür rezīle ṣafā itdigi rezāletden

3. Gücile ṭoġdum eziyyetle ölmeden öldüm
   Ḳolay mı bulması rāḥat belā-yı miḥnetden

---

376. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 128. NBD'de toplam 6 beyittir, bu metinde olmayan beyit:

Nihād ʿāşıḳ-ı sūzāna ʿaşḳ-ı bār oldum
Ṭutuşdı yandı göñül āteş-i maḥabbetden

2a ġammı: ʿömr[i] NBD.

3b bulması rāḥat belā-yı miḥnetden: rāḥat-ı dil bulması meşaḳḳatden NBD.

4. Düşer belā-yı cihān ile kūşe-i faḳre
   Ümīd-i devlet idenler sipihr-i nekbetden

377.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ger müjeñ sūzen ise dildir aña āhen-rübā
   Olmayup sūzende mū ise göñüldür keh-rübā

2. Āşināl̤ıḳ resmin ey bīgāne ḳıldıñ ber-ṭaraf
   Böyle görmezdim cefāñı sende olsaydı vefā

3. Yāri aġyārıñ ṣanup aġyārı ṣanma yār kim
   Āşinā bīgāne vü bīgāne olmaz āşinā

4. İnfiʿāl-i bārdan derd-i dilim oldı ziyād
   Çāre-cūy-ı derd iken biñ derde oldum mübtelā

5. Āsumāna dūd-ı āh-ı sīnem olmaz mı seḥāb
   Āteş-i hicriñle yanıḳdır göñül ey meh-liḳā

6. Dil belā çekmekdedir ammā belā-yı ʿaşḳ ile
   Başıma sevdā-yı zülfüñdür seniñ başlı belā

7. Olmasın ḫālī dilim sevdā-yı ḫālinden **Nihād**
   ʿAşḳ derdinden derūnum bulmasın aṣlā şifā

378.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

---

377. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 33, 34.

378. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 130, 131.

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gözyaşıma gözüm bebegi ḫande ḳılmasun
   Tekrār çeşm-i pīrimi giryende ḳılmasun

2. Hicr ile zāre gönlümi yār itmesün düçār
   Derdim yeter baña beni nālende ḳılmasun

3. Luṭfın ümīd iderken o şūḫ-ı cihān beni
   Ḫalḳıñ yanında ḳahr ile şermende ḳılmasun

4. Müjgānlarım olaydı dirim şāne zülfüne
   Fikr-i belā şuʿūrı perākende ḳılmasun

5. Zencīr-i kāküliyle dilim bend idüp **Nihād**
   Ḳayd-ı cünūna gönlümi efgende ḳılmasun

379.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Nālemi ġamla hezār eyledi ʿaşḳ
   Beni mānend-i hezār eyledi ʿaşḳ

2. Eleminden ṭuramam bir yerde
   Dil ü cānımda ḳarār eyledi ʿaşḳ

3. Ṭāḳatim ḳalmadı āh itmege āh
   Öyle bīmār u nizār eyledi ʿaşḳ

4. Gül gibi yārelerim ḳıldı güşād
   Gönlümü açdı bahār eyledi ʿaşḳ

---

379. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 83, 84.

5. Zār zār olmama mümkün mi **Nihād**
   Zār iken göñlümi zār eyledi ʿaşḳ

[26b]

380.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ḫayli demlerdir cünūn-ı ʿaşḳa düş itdiñ beni
   Çoḳ zamānlardır göñül bī-ʿaḳl u hūş itdiñ beni

2. ʿAşḳ pazārında āḫir sūrum olmaz mı ziyān
   Kāle-i ṣabrım alup efġān-fürūş itdiñ beni

3. Yanmadan ʿüryān iken berḳ-i belā-yı ʿaşḳ ile
   Yandırup cism-i giyāhın şuʿle-pūş itdiñ beni

4. Vech-i mihriñden cüdā ḳılsun seni ḫallāḳ-ı çarḫ
   Ey felek ḥasret-keş-i rūy-ı sürūş itdiñ beni

5. Söyleşürken kendi kendimle cünūn-ı ʿaşḳ ile
   Kendimi ġayb itdirüp āḫir ḫamūş itdiñ beni

6. Görmemişken bir nigāh-ı iltifāt-ı vuṣlatıñ
   Cevr-i hicriñden bayıldup dīde-pūş itdiñ beni

7. Maḥrem-i bezmiñ iken maḥrūm idüp ey bed-**Nihād**
   Hicr ile her dem ġamımdan bāde-nūş itdiñ beni

381.

---

380. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 171.

381. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 99, 100.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Her dem ḫayāl-i çeşm ile giryānsın ey göñül
   Mānend-i zülf-i yār perīşānsın ey göñül

2. Ol mihr-i ḥüsn-i ṭāliʿ-bīne raḳīb iken
   Ṭoġdıġıña cihānda peşīmānsın ey göñül

3. Göstermemekle derdini derdsiz dimem saña
   Ketm eylesen de nāleni nālānsın ey göñül

4. Dönseñ de fikr-i yār ile ṭūṭī-i ṣūrete
   Āyīne-i ḫayāliñe ḫayrānsın ey göñül

5. Birçoḳ belāya uġradup itdiñ enīs-i ʿaşḳ
   Sen derd isen de derdime dermānsın ey göñül

6. Cān virmediñ bu vaḳte ḳadar rāh-ı ʿaşḳda
   Yāriñ cefā vü cevrine şāyānsın ey göñül

7. Yandım görüp ṭutuşmāñı ḳalb-i **Nihād**-veş
   Bildim ki nār-ı ʿaşḳ ile sūzānsın ey göñül

382.

Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

Seriʿ - + + - / - + + - / - + -

1. Ey ḳamer-i burc-ı leṭāfet amān
   Şemse gelür görse ḥacālet seni

2. Saña melekler bile ḫayrān iken
   Ḥüsn ile medḥ itme ne ḥācet seni

382. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. Kt. Müstensih yanlış adlandırmış, gazel değil, kıt'a'dır. NBD. , s. 180.

3. Her göreni ʿaşḳıñ ider bī-mecāl
   Kimsede yoḳ görmege tāḳat seni

4. Ārzū-yı sūy-ı vaṭan sevdigim
   Ġurbete düş itdi nihāyet seni

5. Āh naṣıl aġlamasun hicr ile
   Görmez iken dīde-i ḥasret seni

6. Geşt ü güzār eyle selāmetle gel
   Eyledim Allāh'a emānet seni

383.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Görüp yār eşk-i ḫūnīmin dimiş āb-ı revāndır bu
   Dirīġā görse biñ dāġ-ı dilim dir gülsitāndır bu

2. Geçer cism-i nizārım tīr-veş zih-gīr-i cevrinden
   Ḫadeng-i hicr ile baġrım delen ḳaşı kemāndır bu

3. Aġardı serde mūyum fikr-i gīsū-yı siyāhıyla
   Beni pīr ü esīri eylemiş bir nev-civāndır bu

---

383. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 135, 136. NBD'de toplam 9 beyittir, bu metinde olmayan iki beyit:

Baḳup ol bī-vefānıñ rūyuna dilden dirim her gāh
Beni yıllarca giryān eylemiş bir bī-amāndır bu

Görüp mirʾāt-ı rūyun belki bir māhıñ olursun zār
Seni ṭūṭī gibi gūyā ider bir gün cihāndır bu

4. Siyeh zülf ü kebūd çeşmi reng-ā-reng idüp āhım
   Gören derd-i derūnum dir zemīn yā āsumāndır bu

5. Yıḳar bārūt-veş hep seng-sār-ı rāh-ı hicrānıñ
   Saña teʾs̱īri yoḳsa ṭaşa kār eyler fiġāndır bu

6. O serviñ ḫāne-i kūyunda ḳalmış mürġ-ı āh-ı dil
   Gören gönlüm didi ḳumrīsı uçmış āşiyāndır bu

7. **Nihād**-āsā meger ʿizzet dimiş bir şūḫ-ı Īrān'a
   O yaḫşiler ki sevdim her birisinden yamāndır bu

384.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ben naşıl vaṣf eyleyim ey meh-veş-i devrān seni
   Yā melek yāḫud perī dir her gören insān seni

2. Dīde-i fikrim ḳan aġlar çeşm-i ḫandānıñ görüp
   Aġlamaḳdan görmez olsa dīde-i giryān seni

3. Çāre-i derdim olur mu ḳıldıġım feryād u zār
   Sevdigim dil-gīr iderken itdigim efġān seni

4. Ey perī-veş gülme āb-ı şīşe-i çeşmāneme
   Var mı bir insān görüp de aġlamaz ol ān seni

5. Rāh-ı ʿaşḳında **Nihād**-āsā ider teslīm-i cān
   Cānını terk eyleyüp cāndan yılan cānān seni

[27a]

384. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 172.

385.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Bu bezmiñ gülşenin eyler felek bāġ-ı miḥen āḫir
   Gül-i cāmın nigāh-ı bülbül-i cāne diken āḫir

2. Libās-ı dehre etmez meyl ü raġbet pīr-i istiġnā
   İder mūy-ı sefīd-i cismini tār-ı kefen āḫir

3. ʿAḳīḳ-i mihr-i dilden naḳş-ı nām-ı ʿaşḳı ḥakk olmaz
   Çıḳardı āh-ı mihrim çarḫa bir mihr-i Yemen āḫir

4. Benim ol bülbül-i āvāre geçdim lāne ḳaydından
   Gül-i dāġımla ḳaldım eyleyüp terk-i çemen āḫir

5. Görüp pīrāhen-i cānānımı gülşende bir kerre
   Şarardı şoldı ġamdan reşk ile rūy-ı semen āḫir

6. Seni zār ile bīzār itmemek derdiyle cān virdi
   Hezār cānı bī-cān eylediñ ey gül-beden āḫir

7. Dürüşt sözlerle yıḳdın ḫāne-i ḳalbin **Nihād**'ıñ āh
   Dil-i sūzānı vīrān eylediñ ey dil-şiken āḫir

386.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Birṭaḳım dünyā-perestiñ ṭapma ʿazm-i cāhına
   Ṭāʿat it ey dil beḳāda düşme ẕillet çāhına

---

385. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 46, 47.

386. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 150.

2. Fikr-i Bārīden berī olmaz gürūh-ı ʿārifān
   Ehl-i ḳurbuñ dūrdur ġaflet dil-i āgāhına

3. Ḫānkāh-ı ḳalbe ġaflet bulmasun ḳaṭʿā ṭarīḳ
   Ey olan dervīş āgāh ol göñül dergāhına

4. Genc iken çıḳdım bulup yol sāḥa-i maḳṣūduma
   Himmet-i pīrimle girmişim ṭarīḳat rāhına

5. Sāye-i luṭfunda Şāh-ı Naḳşbend'iñ ey **Nihād**
   Nāz ider kemter gedāsı taḫt-ı dehriñ şāhına

387.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Çekmek edāyı birdir edā bir degilse de
   Birdir cefāya ṣabr cefā bir degilse de

2. Birçoḳ belāsı içre sipihriñ cihānda
   Birdir belā-yı ʿaşḳ belā bir degilse de

3. Mevt ü ḫayāli bir görürüm yeʾs-i cān ile
   Birdir gözümde zehr ü şifā bir degilse de

4. ʿİndinde her kimiñ bir olursa ġınā vü faḳr
   Birdir yanında şāh u gedā bir degilse de

5. Ḳaydım degil cefā vü vefā yārdan **Nihād**
   Birdir baña cefā vü vefā bir degilse de

---

387. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 150, 151.

388.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Āh ol māh degil ḥāliñe āgāh göñül
   Göklere āhlarıñ varsa da her-gāh göñül

2. Degil ālām u keder derd-i dilimdir kederim
   Derdler derd degil āh göñül āh göñül

3. Kūh u ṣaḥrālar olur āhlarıñ ile memlū
   Olduñ ālūde-i sevdā vü elem vāh göñül

4. Mihr ü meh-rū kim olur olma aña dil-dāde
   Saña rām olsa da āvāredir ol māh göñül

5. Reh-i sevdāda keder görmede her demde **Nihād**
   Saña her gāh olur hem-dem ü hem-rāh göñül

389.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Milket-i ṭāliʿimiñ kālesi āteşdendir
   Öyle bir Hind ki Bengālesi āteşdendir

2. Pençe-i mihrde mānend-i şerer ẓāhir olur
   Lāle-i bāġ-ı diliñ jālesi āteşdendir

3. Ḥalḳa-i āhım olup birbirine peyveste

---

388. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 99.

389. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 44.

3b Āh-ı: Şimdi NBD. ; **4**a āhı: āh NBD.

5a göñül olmaz mı: nice dil oldı NBD. ; **5**a Görilen: Ki anın NBD.

Āh-ı zencīr-i diliñ nālesi āteşdendir

4. Şuʿle-i āhı ḳuşatsa küre-i nārı n'ola
   Māh-ı dāġ-ı dilimiñ hālesi āteşdendir

5. ʿAşḳ bezminde **Nihādā** göñül olmaz mı kebāb
   Görilen āteş-i seyyālesi āteşdendir

390.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Cānımıñ cānānı sensin derdimiñ dermānı sen
   Derdimiñ dermānı sensin cānımıñ cānānı sen

2. Bir nigāh-ı merḥamet etmez misiñ inṣāf idüp
   Aġlamaḳdan görmez itdiñ dīde-i giryānı sen

3. Ḫāne-i göñlüm gibi dünyāyı etmez mi ḫarāb
   Seyle döndürdüñ sirişkiñ çeşm-i ḫūn-efşānı sen

4. Bülbül-i göñlüm gibi giryān olurduñ ʿaşḳ ile
   Görmüş olsaydıñ seniñ gibi gül-i ḫandānı sen

5. Fāriġ olmaz yanmadan fikr-i viṣāliñle seniñ
   Nār-ı hicriñle kül itdikde dil-i sūzānı sen

6. Nāleler nālān olur nālān olursam nāleden
   Nālem-āsā nāle eyler ṣanma her nālānı sen

7. Seng-i cevriñden **Nihād**-āsā ḫarāb olmaḳdadır
   İtmeyüp ābād gitdiñ ḫāṭır-ı vīrānı sen

---

390. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 131.

[27b]

391.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Mürġ-ı żaʿfım çemenim ġonce-i būy u güldür
   Ḫār-ı lānem müje-i çeşm-i dil-i bülbüldür

2. Mest ider fikrimi ḫūlyā-yı şarāb-ı bezmiñ
   Reng-i ṣahbā-yı emel dīdeme cām-ı müldür

3. Ey perī eşk-i perīşān ile dīdem pür iken
   Şīşe-i çeşm-i ḫayālimde ḫaṭıñ sünbüldür

4. Kendimi ṭoplayaman aşdı cünūnum başdan
   Ṭaġıdan ʿaḳlımı fikrimde olan kāküldür

5. Ṣanurum sen o gül-i ġoncemi ḫūlyāda **Nihād**
   Bülbül-i çeşm-i ḫayālimde ruḫı gül güldür

392.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

---

391. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 45.
4 NBD'de şöyle:
Sāye-i zülfi ider çeşm-i ġazālānı siyah
Şöhret-i dīde-i āhūya sebeb kâküldür

5 NBD'de şöyle:
Naẓar-ı raġbet-i cānānı Nihād ister isen
Nigeh-i çeşm-i ġazāl eyler isem pek ẕüldür

392. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 129.
5b Aslı "hemm" olan bu kelime kafiye gereği "hem" okunmuştur.

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Zehr nūş itmedeyim cām-ı sitem çekmeden
   Ḳalmadı neşʾe-i dil āh u elem çekmeden

2. Celb-i dünyāya ḳoşan kimse olup dūr-ı sürūr
   Diñlenince yorılur nāfile ġam çekmeden

3. Bir göñül ṣāḥibi ādem mi olur müflis-i ʿaşḳ
   Ḳalbi biñ yāre iken fikr-i direm çekmeden

4. Ḫalḳıñ iḥsānını seyr eyle ki ey şāh-naẓar
   Ḫūn olur ḳalb-i gedā nāz-ı kerem çekmeden

5. Ḫāṭırım olmadı mesrūr **Nihādā** ġamdan
   Ḳaldı maḥzūn göñül ʿaşḳ ile hem çekmeden

393.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Puḫtelik ẓāhir olunca bu dil-i güm-şüdeye
   Yufḳa göñlüm elem-i ʿaşḳ ile döndi pideye

2. Ne cihetden görürüm bāʿiṯ-i ʿaşḳım diyü āh
   Beni döndürdi semāʿ eylemeden dil dedeye

3. Bāde-i dehri ṣudan neşʾe görüp ʿālemde
   Mest-i ṣaḫbā-yı ezel gitmez ebed mey-kedeye

4. Ol ḳadar cānıma kār itdi ki fikr-i müje āh
   Beñzedi levḥa-i dil kāġıd-ı sūzen-zedeye

---

393. [**Nihād**]. G. NBD. , s. 151.

394.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ḳalem ḳaşlım seni fikr ile cismim nāla dönmüşdür
   Egilmiş ḫāme-veş ḳaddim bükülmüş dāla dönmüşdür

2. Ḫayāl-i būs-ı pāya dest-i ümmīdim ṣarılmaḳdan
   Göñülde ḥalḳa ḥalḳa āhlar ḫalḫāla dönmüşdür

3. Olup sūzān u ser-gerdān idince cismini ifnā
   Ḫas-ı cānım miṣāl-i şuʿle-i cevvāle dönmüşdür

4. O mihriñ iltifātı rūşen itdi aḫter-i baḫtım
   Olup idbārım āḫir ṭāliʿim iḳbāle dönmüşdür

5. **Nihād**-ı bī-ḳarārıñ ḳalmayup ārāmı ʿaşḳ ile
   Seyāḥat eylemekden ʿālemi abdāla dönmüşdür

395.

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

Münserih - + + - / - + - / - + + - / - + -

1. Zülfüñe āşüftelik minnet iken cānıma
   Kākülüñ olsun sebeb ḥāl-i perīşānıma

2. Göz göz olup her ṭaraf seyrine ḥayrān iken
   Baḳmaz o nūr-ı nigeh rīziş-i çeşmānıma

3. Hezl ile ḫandān iken zārıma ol bī-vefā
   Girye vü āh eylerim itdigim efġānıma

---

394. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 68.

395. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 152.

4. Ḥüzn-i sirişkin ider çeşmde eşk-i sürūr
İtse o yārim naẕar dīde-i giryānıma

5. Āh felekde **Nihād** ẕerre ḳadar āh āh
İtmedi āhım eṣer şems-i dıraḫşānıma

396.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Gül yerine yāre gösterdi cihānın bāġına
Beñzemez ḫāk-i derūnum ʿālemiñ ṭopraġına

2. Berg-i sebz-i gülşen-i ḳadrim degilken biñ bahār
Degmedim bāġ-ı cihānın bir yeşil yapraġına

3. Ġıbta eylerken feleklerde melekler ḥüsnüne
Var yeri maġrūr olursañ da güzellik çaġına

4. Ḳaṭresi ḳanlı pıñar olmaz sirişk-i çeşmimiñ
Ġarḳ olurken cümle deryālar gözüm ırmaġına

5. Bāġ-ı dilde dāġlar vardır ki ʿālemde **Nihād**
Lāleler sūzān olur birden anıñ bir daġına

[28a]

397.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Göñül fikr eyle encāmın dehr-i bī-beḳādan gec

---

396. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 152, 153.

397. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 40.

Geçürme ʿömrini bād-ı hevā meyl-i hevādan gec

2. Şeb u rūzuñ birinde terk-i cān itmek muḳarrerken
   Siyeh zülf ü beyāz rūya ṣarılma dil-rübādan gec

3. Emīn olmaḳsa maḳṣūduñ kederden bu güzer-gehde
   Olup bīgāne-i ülfet belā-yı āşinādan gec

4. Edāsın çekme dehriñ kār-ı istiġnāyı ḳıl pīşe
   Ricā ḳılma ʿaṭāsın luṭf-ı çarḫ-ı kec-edādan gec

5. Cefā çekmek ʿabeṣdir dilber-i bīgāne-meşrebden
   Vefāsızdır vefāsız āşinā-yı bī-vefādan gec

6. Olursuñ belki vāṣıl Ḥaḳḳ'a maḳṣūduñ olup ḫāṣıl
   Maḥabbet eyleyüp Mevlā'ya ḥubb-ı māsivādan gec

7. Ḥakīm-i muṭlaḳ olsun çāre-sāzıñ sen **Nihād**-āsā
   Umūrın Ḥaḳḳ'a tefvīż eyleyüp derde devādan gec

398.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Cihāne virme göñül dehr-i bī-beḳādır bu
   Şeʿāmeti görilen dār-ı ibtilādır bu

2. Taṣavvur eyleme rāḥat bu dār-ı miḥnetde
   Olur ṣafāsı keder böyle bir belādır bu

3. Marīż-i āḫiret eyler seni ṣarılma ṣaḳın
   Diyüp bu ʿālem içün derdime devādır bu

398. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 137.

4. Sen etmez iseñ anı terk ider seni ol terk
   Geçinmeniñ yolı yoḳ dehr-i bī-vefādır bu

5. **Nihād** ʿāleme meyl eylemez ḫıred-mendān
   Görüp fenāsını dir pek fenā fenādır bu

399.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Cihān ṣanma ḫıredle bir beni bīgāne itmişdir
   Nice ʿāḳilleri biñ derd ile dīvāne itmişdir

2. Faḳaṭ bir dil midir vīrāne bu vīrān-sarāyında
   Felek göñlüm gibi pek çoḳ göñül vīrāne itmişdir

3. Diyince ʿāleme bir var imiş bir yoġ imiş dünyā
   Belā-yı ʿaşḳ ile çekdiklerim efsāne itmişdir

4. Ezelden tā ebed göñlümdeki yanġınlıġım pīrim
   Çerāġ-ı tekye-i ʿaşḳa beni pervāne itmişdir

5. Ġubār itmek içün cānım raḳīḳ-āsā ṭaḥūn-ı ʿaṣr
   Zemīn ü āsumān beyninde cismim dāne itmişdir

6. O ser-mestim ki yoḳdur iḥtiyācım bāde-i ʿaṣra
   Beni cām-ı maḥabbet ṭoġmadan mestāne itmişdir

7. **Nihādā** ṣīş-veş dil ṣāf iken dir cihānda ḥayf
   Perī-veşler ḫayāli göñlümi büt-ḫāne itmişdir

---

399. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 68, 69.

400.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Göñül bāġ u çemenler-veş nice sūsenler açmışdır
   Gül-i yārim gibi ṣanmam ki gül gülşenler açmışdır

2. Dil-i mecrūḥumuñ seyr eyle ḥālin ey kemān-ebrū
   Derūnum beynine tīr-i müjeñ revzenler açmışdır

3. Ḥadeng-i ʿaşḳ beyt-i dildeki āh u sirişkim āh
   Semā vü arżda iskān içün meskenler açmışdır

4. Derūnum yāreler ol ḳahramānım olsa ten pūlād
   Sinān-ı ḳahrı rezm-i ḫışmda cevşenler açmışdır

5. Derūnum yāreler ol ḳahramānım olsa ten pūlād
   Sinān-ı ḳahrı rezm-i ḫışmda cevşenler açmışdır

6. Ṣarılmaḳdan **Nihādā** ḳalb ü cisme āteş-i sevdā
   İki germābe-veş cān u tene külḫanlar açmışdır

[28b]

401.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ḥayā bāġında nevreste nihālim bir gül olmuşdur
   Ḫacāletden gül-i ruḫı ḳızarmış gül gül olmuşdur

---

400. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 69, 70.

401. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 70.

1b ruḫı: Müstensih "ruḥı" diye yazılmış, şair harfi yanlış kullanmış.

2. Ṣadā-yı nāleden şerm eyler ol gül-rū diyüp şimdi
Fiġānı terk ile dil mürġı sessiz bülbül olmuşdur

3. Yeri vardır çıḳarsa ḥalḳa ḥalḳa āhım eflāke
Ḫayāl-i zülfi bāġ-ı dilde ṣaçlı sünbül olmuşdur

4. Degildir şimdi ẓāhir nār-ı sīnem dūd-ı āhımdan
Maḥabbet āteşinden ḳalb-i sūzānım kül olmuşdur

5. **Nihādā** giryedir her dem beni mest eyleyen zīrā
Sirişkim ḫūn olup mey-ḫāne-i dilde mül olmuşdur

402.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Görmedimse seni ḳaşı hilālim bu gice
Sen idiñ dilde yine fikr-i ḫayālim bu gice

2. Derd-i ʿaşḳıñla seniñ ey meh-i burc-ı emelim
Ṣubḥa dek kārımı zār itdi melālim bu gice

3. Hicr ile öyle żaʿīf itdi ki ol māh beni
Ḳalmadı āha bile āh-ı mecālim bu gice

4. Şerer-i nār-ı dilim oldı nücūm-ı eflāk
Pek yaman itdi o meh fikr ile ḥālim bu gice

5. Ṣubḥ olunca nola ḳan aġlasa dil mürġı **Nihād**
Gelmedi yanıma hīç ġonce-i ālim bu gice

403.

---

402. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 142.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ḫayāl-i ʿārıżından yāreler göñlümde gül güldür
   Belā-yı zülf ucından āh-ı sīnem ṣaçlı sünbüldür

2. Yanar geh nār-ı ʿaşḳa gāh yanmaḳdan fiġān eyler
   Gehī pervānedir mürġ-ı derūnum gāhi bülbüldür

3. Yanup derd-i cihān bülbül gibi iẓhār ider nārın
   Gül-i zībā-yı ḫadd-i yāri fikr ile naṣıl güldür

4. Yaḳup ruḫsārına ḫāl eylemiş dil merdüm-i çeşmin
   İkisin bir görüp ẓann eyledim kāfūr u fülfüldür

5. **Nihādā** çekdirüp sevdā beni benden alup hem de
   Deli itmeklige bāʿiṣ dili zencīr-i kāküldür

404.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Āh-ı mestūr-ı göñül ẓāhir-i eflāk olsa
   Çarḫdan āhım alırdım yıḳılup ḫāk olsa

2. Çāre-i luṭf-ı ümīd eyleyemem kaḥrından
   Çāk iken sīne eger derd ile ṣad-çāk olsa

3. Ḳahrını luṭf bilüp giryesini ḫande ider
   Şād olur dil elem-i yār ile ġam-nāk olsa

4. Keder itmiş vesaḫ-ı kīnesi āyīnesine

---

403. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 71.

404. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 153.

Ṣāf olup dilde ġubār olmaz idi pāk olsa

5. Çarḫ ḫar gibi baḳar mıydı süḫandāna **Nihād**
   Anda fehm-i süḫan itmeklige idrāk olsa

405.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Saña ʿāşıḳlıġıma cānda nişāndır ʿaşḳıñ
   Cāndan iḫrāc idemem cānıma cāndır ʿaşḳıñ

2. Derdime çāre arar ḫalḳ diyü ḫavfımdan
   Āşikār eyleyemem dilde nihāndır ʿaşḳıñ

3. Şimdi düş olmadı dil ʿaşḳıña ey cānıma cān
   Cāna kār eyleyeli ḫayli zamāndır ʿaşḳıñ

4. Āh-ı pinhānımı iẓhār idecek dilden āh
   Rāzımı fāşa sebeb sırr-ı ʿayāndır ʿaşḳıñ

5. Eyledi ġamla **Nihād'ı** dil ü cāndan bī-zār
   Ne yamandır ne yamandır ne yamandır ʿaşḳıñ

406.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Dil-i vaḥdet-şināsım ʿālem-i keṯretde ḳalmışdır
   Bilürken cām-ı ʿaşḳı meclis-i ʿişretde ḳalmışdır

2. Kederlendirdi mirʾātın ṣafā-yı dehre meyl āḫir

---

405. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 88.

406. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 71, 72.

Dirīġā ḳalmadan berzaḫda dil ḥayretde ḳalmışdır

3. Siyeh ḳıldı nehār-ı ṭāʿatim leyl-i ẕünūbum āh
   Żiyā-yı nūr-ı ḳalbe beyt-i dil ḥasretde ḳalmışdır

4. Göñül kāşāne eyler ḥücre-i maḳṣūdını ammā
   Sarāy-ı yüsre varmaz mesken-i ʿusretde ḳalmışdır

5. Günehlerden ḳararmış seyr idince ṣāf olan ḳalbe
   Nihād pek ḳuṣūruñ ʿibreti ʿibretde ḳalmışdır

[29a]

407.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gül yüzüñ şebnemine yüz sürecek bir yemenī
   Olamaz bāġ-ı cihānıñ varaḳ-ı yāsemeni

2. Beñzedüp ġonceye feryāda gelür bülbüller
   Görseler cāmesiniñ rengini yāriñ çemeni

3. Ayaġı öyle ufaḳdır ki büyük gelmiş olur
   Dīde-i mūr eger pāyına olsa yemeni

4. Kürre-i nārı ṣanur biñ şerer-i āh-ı felek
   Āteş-i āh ile dil bülbüli yaḳsa çemeni

5. Ḳalagelseydi eger mihr-i fem-i yār **Nihād**
   Nām virmezdi cihān içre ʿaḳīḳ-i Yemenī

---

407. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 172, 173.

408.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Görür mi mihr ile leyl ü nehārı cān sensiz
   Gözümde ẕerre degildir iki cihān sensiz

2. Ḫayāliñ itmek içün isterim dili yoḫsa
   Dil olmasun iki ʿāleme bir zamān sensiz

3. Belā-yı hicriñ ile dil-siyāh-ı yeʾs oldum
   Neler çeker dil ü cānım amān amān sensiz

4. Ṣafā-yı āyīne-i ḳalbim oldı jeng-ālūd
   Kederle görmedeyim ḥālimi yamān sensiz

5. Sürūr-ı ḳalb seniñ ile olur iken ḥāṣıl
   Virir derūnuma ġam ol meh-i ṣādmān sensiz

6. Arar gezer seni göñlümce bulmadı göñlüm
   Taḥassür āhı olur hicrime nişān sensiz

7. **Nihād** yanmış iken nār-ı ʿaşḳa hicriñle
   Derūnı yanmadadır āh ān-be-ān sensiz

409.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Sirişk-i germe yaḳup cism ü lānesin bülbül
   Tüketdi çeşmi gibi āb u dānesin bülbül

---

408. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 77, 78.

409. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 100, 101.

2. Hezār demle yaḳup gülsitānı bir demde
   Kül itdi demdemeden āşiyānesin bülbül

3. Uçurdı çūbek-i cismin hevāya mīḫ-āsā
   Elemle nāre yaḳup ḳalb ḫānesin bülbül

4. Gül-āb-ı eşk ile gösterdi nergis-i bāġa
   Dilinde gül gibi dāġıñ nişānesin bülbül

5. Çözüldü zülf-i ʿarūs-ı çemen gülistāndan
   Ḳılınca bāṣıradan çeşmi şānesin bülbül

6. Görince ḫandesini ġonceniñ ṣafāsından
   Çıḳardı zühre-i çarḫa terānesin bülbül

7. **Nihād** bir gül içün biñ fiġāne düş oldı
   Bu gülsitānda ḳılup dem bahānesin bülbül

410.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Çeşm-i dāġı ḳapayup baḳmaz iken çāresine
   Derd açar derd-i dil-i ʿāşıḳ-ı bī-çāresine

2. Zehr-i ḳahr ile ḳıyar ġamze dil-i pür-ḫūna
   Merhem-i luṭfın umarken yüregim yāresine

3. İntisāb eyler idim ḫāk-i der-i dil-dāre
   Kelb-i pāyım dimiş olsaydı bu āvāresine

4. Günlerim gicelerim gibi siyāh oldı gözüm

410. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 154.

Māʿil oldum olalı gözleriniñ ḳaresine

5. Āh-ı ḥasret o mehe vāṣıl olurdı çoḳdan
   Olmasa hāʾil eger cevr-i felek aresine

6. Zār zār olma degil ölmek ile añladamam
   Yüregim yāresini ol cigerim pāresine

7. ʿAşḳ sermāye iken dilde **Nihādā** dehriñ
   Pāre pāre olamam pārelenüp pāresine

411.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bī-gāne oldı dil gücenüp āşinālara
   Buldı selāmın uġramış iken belālara

2. Ṣayfın şitā ṣanurdı baḳup çeşm-i rūzgār
   Göñlümdeki bürūdeti virsem hevālara

3. Mevlā ḳul itmesün ḳulı çarḫıñ ḳapusına
   Gerdūn mudur nigāh idecek bī-nevālara

4. İki cihānda ḳalbe virüp derd-i bī-ʿilāc
   Muḥtāc ḳılma göñlümi yā Rab devālara

5. Ey şāh-ı luṭf eyle keremle **Nihād**'ı yād
   Açurma dest kendine beñzer gedālara

[29b]

---

411. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 155.

412.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Yā Rab dil-i nā-şād degil şād-ı ġamım var
   Şād olmadığından dil-i nā-şād elemim var

2. Dünyā vü beḳā ḳaydına düşmem dü cihānda
   Ẕātıñ gibi bir ḳādir ü ṣāḥib-keremim var

3. Ẕikrinde bir olmazsa seniñ dille lisānı
   Femden mi femim dirse femim femde femim var

4. ʿAşḳıñla göñül gülşenini bülbüle göster
   Her dem dimesün ṣavt ile bāġ-ı İrem'im var

5. Yā Rabbi ḳılup ʿāleme dil-beste **Nihād**'ı
   Mīzān-ı ḫayālinde didirme diremim var

413.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ḥarāret-i mey-i sevdāyı ṣanma mül gibidir
   Kebāb-ı nārına baḳ işte ḳalb-i gül gibidir

2. Şebāhet ile ruḫ-ı ġāze-dār vird olsa
   Ṣaḥīḥ-i ʿārızı olmaz yalancı gül gibidir

3. Ḳad-i dütāsı ile pīş-i çeşme bir göz olur
   Felek nedir ki diyem seyl-i eşke pül gibidir

---

412. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 72.

413. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 73.

6. O bir belā-yı belādır ki derd-i derd odur
   ʿİlāc-ı ʿillet-i sevdā muḥāl-i küll gibidir

4. Hezār dürlü taʿab çekmeyen yolunda **Nihād**
   Ṭarīḳ-i ʿaşḳı şanur bir reh-i sebīl gibidir

414.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bilürdi ḥāl-i dili yār yārim olsa idi
   Ġamımdan añlar idi ġam-güsārım olsa idi

2. Ḥaḳīr-i pīş-i nigāhı olurdum ol mihriñ
   Felekde ẕerre ḳadar iʿtibārım olsa idi

3. Ġubār olunca tenim seyr-i ʿālem eylemeyüp
   Türāb-ı pāyı olurdum ḳarārım olsa idi

4. Seniñle nāleyi zencīr iderdi mürġ-ı derūn
   Bahārıñ ey deli bülbül bahārım olsa idi

5. Bahār-ı ʿaşḳ ile olmazdı mürġ-dil ḫāmūş
   Bu gülsitānda öter bir hezārım olsa idi

6. Şikest olurdı göñül şīşesi perī-veşime
   Cefāsı ṭaşı ile inkisārım olsa idi

7. **Nihād** bir şeb ü rūzum olurdı biñ yılda
   O māh u mihr ile leyl ü nehārım olsa idi

415.

---

414. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 173, 174.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ḳırup zencīr-i ṣabrın başladıñ efġāne göñlüm sen
   Yine pek gitdin elden nolduñ ey dīvāne göñlüm sen

2. Yanup tütdi ṭutuşdı nār olup kül oldı yanmaḳdan
   Sarāyın āteşiñle eylediñ vīrāne göñlüm sen

3. Maḥabbetden urup dem yanmaḳ istersiñ gül-i şemʿe
   Uçup gül ṭurmayup bülbül gibi pervāne göñlüm sen

4. Ayaḳ baṣ ʿaşḳ ile dīvānelikden olma rū-gerdān
   Ḳaçırma ʿaḳlı elden beñzeyüp ḥayvāna göñlüm sen

5. Felek ehl-i kemāli her zamān pā-māl-i cevr eyler
   Elinden ben neler çekdim dime devrāna göñlüm sen

6. Yem-i ʿaşḳıñ kenārın bulma müşkilken nihāyetsiz
   Ḳolay mı düşmek öyle baḥr-ı bī-pāyāne göñlüm sen

7. Şerār-ı nārın iẓhār itme ketm eyle **Nihād**-āsā
   Yanarken beñzer olsañ āteş-i sūzāna göñlüm sen

416.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Göñlüm dirīġ maṭlabına vāṣıl olmadı
   ʿÖmr āḫir oldı maḳṣad-ı dil ḥāṣıl olmadı

2. Maḥrūm-ı biñ-merām olup oldı düçār-ı yeʾs

---

415. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 132.

416. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 174, 175.

Gönlümce bir murāda göñül nāʾil olmadı

3. Dil ʿaşḳ ile dü ʿālemi itdikde bir ḥesāb
İki cihānı hīçe ṣayup māʾil olmadı

4. Ḳılmaz der-i cihāna göñül ḥalḳa çeşmini
Dehriñ ʿināyetin gözedür sāʾil olmadı

5. Mecnūn-ı ʿaşḳ olmada dil uydı ʿaḳlıma
Lākin cünūnı terke göñül ḳāʾil olmadı

6. Pervāne gibi āteşe yanmaḳla sönmedim
Cismim kül oldı nār-ı dilim ẕāʾil olmadı

7. İẓhār-ı nāle eyleme dirken **Nihād**'a dil
Feryāda düşdi nuṣḥı ile ʿāmil olmadı

417.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Yaḳup gitme derūnum böyle nār-ı hicre cānım gel
Gözüm rāhıñda ḳalmışdır gel ey rūḥ-ı revānım gel

2. Girīzān u muʿaẕẕeb olmadınsa dehri-i fānīden
Bu pīr-i ʿaşḳıñı bāri gidermekçün civānım gel

3. Uçurmaḳsa murādıñ mürġ-ı rūḥı lāne-i tenden
Müjen tīriyle ḳaṣd-ı cān idüp ḳaşı kemānım gel

4. Saña meyl eyleyelden zār u zār u bī-ḳarārıñdır
Teraḥḥum eyle ḳumrı-ı dile sürūrdānım gel

---

417. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 101, 102.

5. **Nihād**'ın āh sensiz ḳalmadı ārāmı bir yerde
   Çıḳarma ḥasretiñle çarḫa feryād u fiġānım gel

[30a]

418.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Beni dūr eyleme gel ey felek ḳaşı kemānımdan
   Ṣaḳın cāndan olursun ḳıl żarar tīr-i fiġānımdan

2. Dilim dir gül gibi biñ dāġ ile bir gülşenim ben ki
   Gülistānlar bütün ednā ḳalur berg-i ḫazānımdan

3. Dil-i sūzānımı iṭfāya ḳādir olmayup girye
   Göründi nārı ḳalbin dīde-i āteş-feşānımdan

4. Sipihr-i pīr ile ġavġāyı itdim iḫtiyār āḫir
   Beni kāfir papas dūr eyledi Müslim civānımdan

5. Kemik gibi ḳalurdı ġam yiyüp derd-i derūnundan
   Hümā bir pāre ekl itmiş olaydı üstüḫ̈ānımdan

6. Eger esrār-ı ʿaşḳı fāş ider bir ʿālem olsaydım
   Fiġān ẓāhir olurdı her giyāh-ı ḫāk-dānımdan

7. Żiyā-yı pür-hüner-veş ṭabʿ-ı rūşen olmayup bende
   Nihād-ı tīremi iẓhār ider ḫāme beyānımdan

419.

---

418. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 133.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Gördigim günden beri ey mihr-i devrānım seni
   Cānımı yaḳmaḳdasıñ ammā sever cānım seni

2. Ḫaste-ḥāl ü bī-mecāl-i ʿillet-i hicr oldum āh
   Görmeyüp ḥayli zamānlar derde dermānım seni

3. Bir giyāh-ı ḫuşke döndüm ḫāk-dān-ı dehrde
   Dūrdan seyr eylemekden māh-ı tābānım seni

4. Dāʾimā ḥayretdedir sensiz seniñle āh āh
   Dil görüp āyīne-i fikretde cānānım seni

5. Bir fiġānım biñ olurken fikr-i ruḫsārıñla āh
   Hīç olur mı yādıñ olmaz laḥẓa vü ānım seni

6. Bir nigāh it dīde-i inṣāf ile ey bī-vefā
   Aġlamaḳdan görmez oldı çeşm-i giryānım seni

7. Bil **Nihād**-āsā giriftār-ı belā-yı ʿaşḳsın
   Bir ḳażāya uġradırsa āh u efġānım seni

420.

Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün

Hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. Taḥṣīl-i cihān itmek ẓann itme liyāḳatdir
   Dünyāya göñül virmek ʿaynıyla ḥamāḳatdir

2. Ḳılma ṭaleb-i devlet beyhūde yorulmaḳdır

---

419. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 175.

420. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 73, 74.

Bu ʿālem-i nekbetdir encāmı nedāmetdir

3. Bir loḳma ve bir ḫırḫa bulduñsa ḳanāʿat ḳıl
Teksīrine saʿy itme dervīşcesi rāḥatdır

4. Var ise eger ʿaḳlıñ mecnūn-ı cihān olma
Merkeb gibi olmaḳlıḳ kim dir ki ẓarāfetdir

5. Her bir sözüñe ʿākim ʿālemde büyüklükle
Dirlerse kerāmetdir sen şanma kerāmetdir

6. Dünyāyı ʿazīzim sen bir cāy-ı meẕellet gör
İḳbāli iken idbār ʿuḳbāca rezāletdir

7. Güş eyle **Nihādā** gel pendim sañadır cümle
ʿAşḳ ile cihāndan geç ol kār-ı selāmetdir

421.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Göñlümde eger olmamış olsa eṣer-i ʿaşḳ
Olmazdı ṣafā-yı dil ü cānım keder-i ʿaşḳ

2. Dünyā vü beḳā ḳaydı degil ḳayd-ı derūnum
Aldı naẓarımdan dü-cihānı naẓar-ı ʿaşḳ

3. Pek müşkil olur bulması yol bāb-ı ḳabūle
Bir ʿāşıḳı Ḥaḳ eylemesün der-be-der-i ʿaşḳ

4. Ṭāḳat mi gelür yaḳmasına āteş-i ʿaşḳıñ
Beyt-i dili yanġın yeri itdi şerer-i ʿaşḳ

---

421. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 84, 85.

5. Şanma vecaʿ-ı reʾsi gibi müşkil ü āsān
   Derd-i sere derd-i ser olur derd-i ser-i ʿaşḳ

6. Dil maʿrifete vāṣıl olur terbiyet ile
   ʿĀşıḳ naẓar ile ne hünerdir hüner-i ʿaşḳ

7. Rūşen görinür ḫāne-i gönlümde **Nihādā**
   Şemʿ-i dilimiñ nārını nūr itdi fer-i ʿaşḳ

[30b]

422.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ġaflete ġafletdir ancaḳ ẕikr-i Mevlā'dan ġaraż
   Birligin fehm eylemekdir lā ve illādan ġaraż

2. Vuṣlat-ı Ḥaḳ'dır ʿazīzim iki ʿālemden murād
   Bir gelüp gitmek degil dünyā vü ʿuḳbādan ġaraż

3. Ḳurba baʿdiyyet ḳadar olmaz belā-yı her dü kevn
   Vāṣıl-ı Ḥaḳ olmadır dünyāda dünyādan ġaraż

4. Baġlanup zencīr-i zülfe ḳalma ey dīvāne dil
   Ḳayd-bend olmaḳ mıdır ʿālemde sevdādan ġaraż

5. Bāde-i ʿaşḳ ile ser-gerdān u ser-ḫoşum **Nihād**
   Ḳalmadı mey-ḫāne-i ʿālemde ṣahbādan ġaraż

423.

---

422. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 81.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Olma ʿālem-āşinā bīgāneden bīgāne ol
   Baḳma maʿmūriyyete vīrāneden vīrāne ol

2. Ḳayd-ı ʿālemden berī olmaḳdadır ārām-ı dil
   Var ise ʿaḳlıñ eger dīvāneden dīvāne ol

3. Ḫāne-i maḳṣūdı rūşen eylemekse ḳaṣd-ı cān
   Şemʿ-i ʿaşḳa ey gönül pervāneden pervāne ol

4. Neşʾe-i dehriñ ḫumārından rehā maḳṣūd ise
   ʿAşḳ cāmın nūş idüp mestāneden mestāne ol

5. Uġraşup ʿālemle olma dāsitān-ı rūzgār
   Ben dimem saña **Nihād** efsāneden efsāne ol

424.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yār ḳan aġladaraḳ girme diler ḳanımıza
   Naẓar etmezse nola dīde-i giryānımıza

2. Yār raḥm etmez ise ḥālimize ey dil-i zār
   Nāleler nāle ider nāle vü efġānımıza

3. Luṭf idüp başdı ḳadem ḫānemize yār bugün
   Bir nigāh etmez iken külbe-i aḥzānımıza

4. Uyḳu görseydi gözüm ḫ ̔ābda görürdüm dir idim

---

423. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 102.

424. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 155,156.

Ne ḫayāl oldı da geldi o perī yanımıza

5. Bitürür yā ġam-ı ḥasret bizi yā şādi-i merg
Firḳat ü vuṣlatıdır ḳaṣd idecek cānımıza

6. Gül gibi dāġlarım yansa da cevriñ var iken
Açdırırsın gül-i nev köhne gülistānımıza

7. Dil-i bīmār ile āteşe düşdüñ ki **Nihād**
Nār āḫir gül olur āteş-i sūzānımıza

425.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḫāk olursam bile gönlümde nümāyāndır ʿaşḳ
Ṣūret-i āyine-i ʿaşḳıma ḥayrāndır ʿaşḳ

2. ʿAşḳda ʿāşıḳ-ı dīvānesi oldı yāriñ
Zülf-i zencīrini fikr ile perīşāndır ʿaşḳ

3. Beni dil-ḫaste vü zār itdigine ġam çekme
Ne ḳadar derd ise de derdime dermāndır ʿaşḳ

4. Raḥm idüp ẓāhir olan gözyaşıma āḫir-i kār
Maʿnevī dīde ile giryeme giryāndır ʿaşḳ

5. Nice zār olmayanı eyledi feryāda dūçār
Ṣanma sessiz çekilür bāʿiṯ-i efġāndır ʿaşḳ

6. Farḳını farḳ idemem yār ile ʿaşḳıñ ḳaṭʿā
Āfet-i cānım ikem cānıma cānāndır ʿaşḳ

425. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 85.

7. Acıyup cevrini gördikçe **Nihād**-ı zāre
   Saña düş itdigine belki püşeymāndır ʿaşḳ

426.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Cihānda dürlü ġam u miḥnete dūçār benim
   Nedir bu çekdigim ālām-ı rūzgār benim

2. Müteḥasir-i gül-rū bile beste ḫāṭırımı
   Güşād ider diyemem ġonce-veş bahār benim

3. Nihānī yanmaz idim lāle-zār-ı sevdāda
   Olaydı lāle gibi dāġım āşikār benim

4. Dirīġ zār-ı dilim zārım eyleyüp iẓhār
   Düşürdi göñlümi feryād u zāre zār benim

5. **Nihād** vüsʿat-i dünyāyı görmedim ġamdan
   Cihān başıma teng itdi derd-i yār benim

427.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ben yoluñda cāndım öldüm sen ḫaberdār olmadıñ
   Ben saña yār oldum ammā sen baña yār olmadıñ

2. Çekdigim derd ü kederden bī-ḫabersin sevdigim
   Añlamazsıñ ḥālimi ʿaşḳa giriftār olmadıñ

---

426. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 116, 117.

427. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 88, 89.

3. Firḳatiñ encāmı ḥasret çıḳdı āḫir āh āh
   Rāżi-i luṭf-ı viṣāl olduñ da tekrār olmadıñ

4. Āh u zārım āh u zārımdan iderken āh u zār
   Ben dimem benden seni ey yār bīzār olmadıñ

5. Ḥālimi ʿarż itdigimden yıḳdıñ āḫir gönlümü
   Ben ḳuṣūr itdim de buldum sen dil-āzār olmadıñ

6. Derde ṭāḳat āha ḳudret hicre ṣabr u cevre cān
   Sende ey dil ḳalmadı beyhūde nā-çār olmadıñ

7. Dilde varken yāreler yāriñ cefāsıyla **Nihād**
   Yāre ḥālinden şikāyet eyleyüp zār olmadın

428.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gönlümi seng-i yārdan āzāddır benim
   Di şīşemi ḳıran o perī-zāddır benim

2. Dil-dār dār-ı ḳalbi yıḳarken esāssız
   Dil-ḫānemi naşıl diyem ābāddır benim

3. ʿAşḳıñ hezār miḥnetine dil iken düçār
   Bir çāre olsa derdime feryāddır benim

4. Ḫandeyle āb-ı dīdemi görsem ṣanup sirişk
   Gönlüm bükā ile yine nā-şāddır benim

---

428. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 117, 118.

5. Dīvānelik yeter baña lāzım degil ḫıred
ʿAḳlım cünūn-ı ʿaşḳımı müzdāddır benim

6. Her bār dürlü dürlü ġamıñ fikrin itmeden
Ḳaṣdım gönül ne çekdigini yāddır benim

7. Feryād u zāre düş olalı āh āh āh
Kārım **Nihād** nāleyi muʿtāddır benim

[31a]

429.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

*Muẓāri*ʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ʿĀşıḳlıḳ aldı ʿaḳlımı dest-i cünūndan
Zencīr-i pāy-ı ḳayd ḳırıldı derūndan

2. Üç mertebe belāsı olup zülf ü ḫaṭṭ u ḫāl
Çekdim nice nice nice ġam çarḫ-ı dūndan

3. Māhım görünce nīşter-i cevre uġradı
Ḫūn-ı şafaḳla çarḫīde şay bağrı ḫūndan

4. Ḳahrımdan aġlarım ḳapanup ḫāke hicr ile
Gördüm bu luṭfı da felek-i ser-nigūndan

5. Zencīr-i ʿaşḳa dil delisi bağlanup **Nihād**
Āzāde oldı ʿālem-i miḥnet-nümūndan

430.

---

429. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 134.

430. **Diger Ġazel** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 34, 35.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Bezme gelmez didirüp māhımı encāmı baña
   Ser-nigūn ʿāḳıbet itdirdi felek cāmı baña

2. Ṭāliʿ-i ḳara midād-ı ḳalem-i çarḫ olalı
   Kāġıd-ı ṣubḥa yazar miḥnet-i aḫşāmı baña

3. Viremez çarḫ-ı hezār ise münāsib görmez
   Māh degildir diyü ol māh-ı gül-endāmı baña

4. Pāy-ı taḥḳīr ü leken-kūb-ı felek raġbet olur
   Söyledirsen melegim ḥāl-i ser-encāmı baña

5. Gül gibi dāġıma baḳ ʿāşıḳ isen ey bülbül
   Ötme añlatmaḳ içün uġradığın dāmı baña

6. Luṭfını sebḳat ider ḳaḥrı anıñçün yāriñ
   Biñ ḥaḳāretle olur olsa bir ikrāmı baña

7. ʿAşḳ derdiyle **Nihādā** ne gezer bende ḳarār
   Çāresiz seyr iderim var mıdır ārāmı baña

431.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Her ṣavābım günāhdır sensiz
   Dü cihānım tebāhdır sensiz

2. Cānımıñ cānı fikr-i vaṣlıñla
   Dāʾimā kārım āhdır sensiz

---

431. **Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. G. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir. NBD. , s. 185.

432.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳul iseñ ʿaḳl ile kendin görme
   Ḫālıḳ-ı ʿabd ü zekādır Mevlā

2. Nā-becādır dime bir fiʿli içün
   Her ne eylerse becādır Mevlā

433.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ḫudā vir[ür]se keder itme cüst ü cūy-ı feraḥ
   Belāya ṣabr u taḥammül rıżāyı bulmaḳdır

2. Ṣafā-yı ḫāṭıra saʿy itmedir edebsizlik
   Edeb mükedder iderse mükedder olmaḳdır

434.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Az görüp giryemi bir eşk-i fırāvān ararım
   Ḳaṭre-i dīde-i giryānımı ʿummān ararım

2. Kendimi giryede nāḳış görüp ey nūr-ı baṣar
   Merdüm-i çeşme bizim gibi bir insān ararım

3. Ḳadem-i yāre yüzüm sürmege yol bulmaḳ içün

---

432. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 186.

433. **Diger Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 186.

434. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 118, 119.

Taḫt-ı pāyında türāb olmaġı her ān ararım

4. Yāreler yāreler açdı dil-i pür-yārede āh
   Çāreler çāre degil çāre-i cānān ararım

5. Çekdigim dürlü cefāsına göre cānānıñ
   Ölmek āsān ise de ṣabra bir imkān ararım

6. Bulmadım gitdi şu derd-i dilimiñ çāresini
   Derdden derde düşüp derdime dermān ararım

7. Zülf-i zencīrini fikr eyleyerek yāri **Nihād**
   Ne zamāndan beri bī-ʿaḳl u perīşān ararım

8. Seni görmek dilerim seyr ile ey ḳaşı hilāl
   Ṣanma seyr eyleyecek bir meh-i tābān ararım

9. Öyle bīzār göñüller gibi ḳalbi aramam
   Miḥnet-i ʿaşḳa taḥammül idecek cān ararım

[31b]

435.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

I

Sūzān-ı maḥabbet olalı cāndan uṣandım
Ġamla oyalandım
Gördüm yanışın āteşe pervāneye yandım
Kendim gibi ṣandım

II

435. **Müstezād** [**Nihād**]. Mz. NBD. , s. 177.

Ketm eyler iken ʿaşḳımı āh eyledi iẓhār
Düşdüm ġama tekrār
Şekvā-yı maḥabbet gibi āhımdan utandım
Ġāyetle ṭıḳandım

III

Ḫūn-ı cigerim bāde gibi eylemeden cūş
İtdi beni bī-hūş
Dem görmegi mey-ḫāne-i ʿaşḳıñda ḳazandım
Her renge boyandım

IV

İtmem dir idim girye ile yāre şikāyet
Bulmazsa da ġāyet
Göñlüm dimedi cevr ile gözyaşına ḳandım
Daʿvāma inandım

V

Maḥv itmeden evvel reh-i ʿaşḳında **Nihād**'ı
Ḳahr idi murādı
Luṭf ile cefā çekmede meşhūr-ı cihāndım
ʿĀlemde ʿayāndım

436.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

I

El virdi fiġān eyledim ey ġonce-dehānım
Gūş eyle fiġānım
Bülbül gibi āteşlere yandı dil ü cānım
Feryād nişānım

II

Ḳumrı-ı göñül meyl ideliden beri vaṣla
Baḳ maḳṣad-ı aṣla

436. **Diger** [**Nihād**]. Mz. NBD. , s. 178.

Pūs itmek içün pāyıña ey serv-i revānım
Pūyān u revānım

III

Oldum elem-i hicr ile feryāda giriftār
Nā-çār olurum zār
Güldür yüzimi ḫande-i vuṣlata civānım
Pīr itme emānım

IV

Gül-rūyuñ içün mürġ-i dil-i zār çekerdim
Bülbül gibi her dem
İtdim saña iẓhār budur rāz u nihānım
Fāş itme beyānım

V

Luṭf eyler iseñ merḥamet it ḥāl-i **Nihād**'a
Benden bir ifāde
Tīr-i müje-i cevriñ ile ḳaşı kemānım
Dökme yire ḳanım

437.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

I

Boşdur bulunan çāre göñül derd ile memlū
Derd işte budur bu
Görse göremez yār beni çeşm-i dil-i pür-mū
İnmiş gözine ṣu

[32a]

II

Çāh-ı ẕeḳān ile düşürüp biʾr-i ḫayāle

437. **Diger** [**Nihād**]. Mz. NBD. , s. 179.

Biñ fikr-i muḥāle
Şīr-i dilimi avladı bir dīdesi āhū
Feryāda sebeb o

III

ʿÖmrüm yüregim yāresiniñ çāresi olmaz
Tedbīr bulunmaz
Çāk eyledi dil sīnesini ḫançer-i ebrū
Gösterdi ecel-rū

IV

Bir fitnede gözyaşımı ḳıldıñ yedi deryā
Māhım idüp iḫfā
İnṣāf mıdır ġarḳ-ı sirişkim ola her sū
Ey çarḫ-ı cefā-cū

V

Açmam dehenim ġoncemi vaṣf ile **Nihādā**
Rāzım idüp ifşā
Aġzım ḳaparım zülfi dimem sünbül ü şebbū
Olsam sa süḫan-gū

438.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Nice demdir gözüm görmez sensiz
   Reh-i ʿaşḳıñda ṭurmayup çaġlar

2. Bir de ṭutmuş bu pīr giryesini
   Merdüm-i dīde ṭıfıldır aġlar

439.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

---

438. **Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 186.

439. **Diger Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. G. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir. NBD. , s. 182.

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Yārin bu ḳadar cevri gelir miydi ḫayāle
   Güş itmedi āhım beni döndürdi ḫılāle

2. Rüʿyāda bile pāyını būs itmegi görmem
   Elden ne gelir aġlamadan başḳa bu ḥāle

440.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ(Fāʿ)

Ahreb - - + / + - - + / + - - - / -

1. Bir gül-bedeniñ ḫār-ı cefāsı her ān
2. Sīm-āb gibi cānımı eyler lerzān
3. ʿAnḳā-yı dilim nīşter-i cevrinden
4. Bülbül gibi ḳan aġlayup eyler efġān

441.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. O sulṭānım ne şehler nezd-i dervīşīde aḥḳardır
   Külāh-ı köhnemiñ yanında efserler muḥaḳḳardır

2. Mücevher tāca yoḳdur iḫtiyācım şāh-ı dervīşim
   Sefīd olmuş tıraşım gūyiyā başımda efserdir

442.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Bir żaʿīfim ki derd-i ʿaşḳ ile āh
   Cismime ger ṭabīb ḳılsa naẓar

---

440. **Rübāʾ ī Çār Çīz** [**Nihād**]. R. NBD. , s. 199.

441. **Diger Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 187.

442. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 187.

2. Ḫarbiye ile eylese diḳḳat
   Göremez ḳıl ḳadar tenimden eṣer

443.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Raġbetim olmasaydı ger dūna
   Minnetim olmaz idi gerdūna

2. ʿAcele biñ gürültisin işidüp
   Ṣanurum bu cihānı gerdūne

444.

2, 3. dize: *Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün*

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1, 4. dize: *Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ*

Ahreb - - + / + - - + / + - - - / -

1. Yüklemedeyim bār-ı sipihri her bār
2. İtsem nola ḫākister-i sūzişde ḳarār
3. Gāh üştüre geh gürbeye dödürdi beni
4. Evżāʿ-ı şütür gürbe-i çarḫ-ı devvār

445.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Baña bāġ-ı cihānıñ reng ü būyundan nedir ḥāṣıl
   Açılmaz ġonce-i dil ḳalb-i bülbül gibi veʾl-ḥāṣıl

---

443. **Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. G. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir. NBD. , s. 187.

444. **Diger Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. R. NBD. , s. 199.

445. **Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. G. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir. NBD. , s. 188.

2. Olurdum Ḥaḳ ile Ḥaḳ ḳurtulup ḳayd-ı ʿalāyıḳdan
   Ger olmuş ola idim maḳṣad u dil-ḫ ̱āhıma vāṣıl

[32b]

446.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Terk-i dünyā vü cānı başa çıḳar
   Māl u ʿömr-i cihān degildir māl

2. Nice Ḳārūn-miṣāl māl ehlin
   Ḫāk idüp eyledi felek pā-māl

447.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bedende ḳalmadı ṣıḥḥat hücūm-ı ʿilletden
   Ṭabīb celbine yoḳ çāre derd-i ḳılletden

2. Ẕelīl-i her-cihet oldum kemāl-i ẕilletden
   Bu üç belā ile düşdüm Nihād ʿizzetden

448.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ʿĀḳil iseñ sözini fikr ile bāz it deheniñ
   Söyleme her geleni ʿaḳlına dīvāne gibi

---

446. **Diger Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 188.

447. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 183.

448. **Diger Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 188.

2. Ṭoġru söz söyle ki egri diyerek her kimse
   Lāfını diñlemesinler seniñ efsāne gibi

449.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Cennet-āsā kevs̱er-i cevriñle ḳansın teşne-dil
   Dūzaḫ-ı dünyāda yandım yā ʿAlī senden meded

2. Şerbet-i luṭfuñla ḳurtar zehr-i ḳahrımdan beni
   Ṭatlı cānımdan uṣandım yā ʿAlī senden meded

450.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Şaḳın biri iki itme ikiyi bir eyle
   Çoġaltma dehrde eşyāyı rāḥat ise ġamıñ

2. Ṭarīḳ-i aza gidüp çoḳ belāya uġrama gel
   Ḳanāʿat eyle ki aza çoġalmasın elemiñ

451.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Biri raḥm eylemez bütün ḫalḳıñ
   Ḥālime olmuş olsalar āgāh

2. Kimse raḥm eylemezse eylemesin
   Erḥamüʾr-rāḥimīndir Allāh

---

449. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 189.

450. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 189.

451. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 189.

452.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Meyl-i ʿişret idüp **Nihād** āḫir
   Zühdini fısḳa eyledi tebdīl

2. Çaḳmayup çaḳmayup da bir nice gün
   Şeb-i ḳandīl oldı gök ḳandīl

453.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Vechine bir vech ile mihr-i münīr
   Ẕerre ḳadar ḥüsn ile olmaz miṯāl

2. Meh aña nisbet ile noḳṣān iken
   Kesdigi ṭırnaġına degmez hilāl

454.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṯ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Fenālıḳ eylememekle fenādan olma emīn
   Nevāziş itse de encām kār ider tekdīr

2. Eşeklik itme ṣaḳın çifte yirsen aldanma
   Ḳatır ḳatırlıġın icrāda eylemez taḳṣīr

455.

---

452. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 190.

453. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 190.

454. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 190.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gözlerinden tökülür ḫūn-ı dil-i pür-ḫūnum
   Nice ḳan ağlamayım māh-ı Muḥarrem geldi

2. Kerbelā gibi belāsı görilen devrāniñ
   Var iken dilde ġamı üstüne bir ġam geldi

456.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Pek muẓṭaribim ḳalbim olup dūr-ı sürūr
   Çekmekde derūnum ġam ile dürlü taʿab

2. Ḥālim saña maʿlūmdur iḥsān eyle
   Ḳurtar beni göñülüm eleminden yā Rab

457.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ʿUḳde-i müşkilini ḥall idemez dil āsān
   Gülmeden ağlar iken ağlamadan mı gülecek

2. Acırım cānıma dāġ-ı eleminden āḫir
   Ölmeden ölmüşe döndü bu gidişle ölecek

[33a]

458.

---

455. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 191.

456. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 191.

457. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 191.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Nān içün nā-becā tabaṣbuṣ ile
   İntisāb-ı ḫasīsi görme becā

2. Etmekiyle geçinmeden k…giñ
   Açlığından gebermedir evlā

459.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ġonce-i kāmın açınca gülşen-i fānī-i ʿömr
   ʿĀşıḳıñ mürġ-ı ecel gül-zār-ı cānından uçar

2. Yüz sürünce rūḫāk-i verde bāġ-ı derdde
   Bülbül-i bī-çāre cānsız āşiyānından uçar

460.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿūlün

Hafif + + - - / + - + - / + - -

1. Olma ḫalḳıñ şenāsı fikri ile
   Beni faṣl itdiler diyü ġamda

2. Birbirin şimdi ẕemm iderken nās
   Seni kim medḥ ider bu ʿālemde

461.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

---

458. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 192.

459. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 192.

460. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 192.

461. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 193.

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Pīr iken ṭıfl gibi ḥüzn ile olsam giryān
   Giryeme yārimi güldürme gelür ḫāṭırıma

2. Böyle gitdikçe giriftār-ı melāl olmaḳdan
   Ṭurmayup kendimi öldürme gelür ḫāṭırıma

462.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ancaḳ Ḫudā'ya ṭāʿat ise maḳṣadıñ eger
   Maṭlū iderseñ eyle hemān ʿömr-i zāʾide

2. Ṭāʿat degil de nefsine ikrām ise murād
   Encāmı mevt iken yaşamaḳdan ne fāʾide

463.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿilün Faʿ

Ahreb - - + / + - - + / + - + - / -

1. Dervīşlik āsān mı ʿazīzim güçdür
2. ʿİndimde bir olmaḳla olur nūşla nīş
3. Dervīş ṣanur kendini dervīş ammā
4. Biñ şeyḫde bir şeyḫ degildir dervīş

464.

Feʿilātün Mefāʿīlün Feʿilün

Hafif + + - - / + - - - / + + -

1. Kār-ı dünyā bütün meşaḳḳat iken
   Rāḥat ümmīd itme cinnetdir

---

462. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 193.

463. **Diger** [**Nihād**]. R. NBD. , s. 199.

464. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 193.

2. ʿĀḳil iseñ baḳup ʿaẕābına de
   Dūzaḫ-ı dehri ṣanma cennetdir

465.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlün Faʿ

Ahreb - - + / + - - + / + - - - / -

1. Dünyāya nigāh eyleme ey pīr-ḫıred
2. Kūdekler anıñ ṣūretine ḥayrāndır
3. Bāzīçeye eṭfāl gibi meyl itme
4. Dünyā didigin melʿabe-i ṣıbyāndır

466.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Dūr iken hicr ile viṣāliñden
   Sensiz olmaz ne ḥāldir gönlüm

2. Senden ey cānım içre cānānım
   Fāriġ olmaḳ muḥāldir gönlüm

467.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Seni görsem de görmesem de gözüm
   Derd-i ʿaşḳıñla zār u bīzārım

2. Vuṣlat u firḳatiñ nedir bilmem
   Ān-be-ān āh sensiñ efkārım

---

465. **Diger** [**Nihād**]. R. NBD. , s. 200.

466. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 194.

467. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 194.

468.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Ḫaste-i ʿaşḳ ṣıḥḥat efkāre
   ʿAşḳdır derd ü ʿaşḳdır çāre

2. Derdden derde düşmesün ʿāşıḳ
   Derddir çāre derd-i nā-çāre

469.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Ey göñül bir belā-yı māh ile āh
   Beni pek derde mübtelā itdiñ

2. Çarḫ-ı ġaddār cevr-kirdārı
   Döndürüp başıma belā itdiñ

470.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Fiġān fiġān fiġānıñ olur fiġāne sebeb
   Nedir bu nāleleriñ söyle ey göñül n'olduñ

2. Belā-yı ʿaşḳa giriftār olup da āḫir-i kār
   Nihād zārımı gördükde zār zār olduñ

[33b]

---

468. **Diger** [**Nihād**]. G. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir. NBD. , s. 194.

469. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 195.

470. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 195.

471.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Köhne dil-beste bülbül ise de dil
   Gül-i neşküfte-i göñülsün sen

2. Ḳapalı göñlüm açılır senden
   Ne güler yüzli ġonce gülsün sen

472.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Sende varken bu ḥüsn bizde bu ʿaşḳ
   Ṣolma ṣuṣma ḫayāl olur mu bize

2. Yoġiken saña baña beñzer hīç
   Gül ü bülbül miṯāl olur mu bize

473.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Ḫançer-i ebruvānı fikr iderek
   Yüregim yāre yāre eyledi ʿaşḳ

2. Göñlüme yāreler açup āḫir
   Çāresizlikle çāre eyledi ʿaşḳ

474.

---

471. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 195.

472. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 196.

473. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 196.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Żann ile ḥükm olunmaz ey dehrī
   Bilinür tecrübeyle her bir kār

2. Müslümān olmadan olup kāfir
   Rāh-ı İslām'ı eyleme inkār

3. Reh-i Ḥaḳ'dır sülūk idüp azacaḳ
   Żann-ı bāṭılda olma bir miḳdār

4. Ḳıl ṣalāt ile ẓikr ü fikre devām
   Biraz ol yolda ol da añla ne var

5. Künhüne ir de cümle eşyānıñ
   Eyle ẓannıñda ol zamān ışrār

6. Tecrübeñ sebḳat itmeden dīne
   Ẓann ile boşdur itdigiñ efkār

7. Dīni bir kerre eyle tecrübe de
   Yoġise aṣlı eyleme iḳrār

8. Öyle dīvāne gibi tecrübesiz
   ʿĀḳil eyler mi ẓannı üzre ḳarār

9. Böyle nāḳış-ı ḫıredle dīvāne
   Ḳavliñ eyler cünūnıñı iẓhār

---

474. [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 74.

475.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Āh-ı āteş-feşānımı ey māh
   İtsem iẓhār ider sipihri tebāh

2. Nārımı ketm iken ġaraż senden
   Yanarım saña yandıġımdan āh

476.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kūdek-i fikrini inkār ile pīr eyleyeniñ
   Çeşm-i bed-bīnine çirkin görinür şeyḫ ü ṣabīḥ

2. Ḥaḳḳa dāʾir rehe nā-refte olan bī-derkiñ
   Görinür dīde-i idrākine tesbīḥ ḳabīḥ

477.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. ʿĀşıḳı ẓann eyleme mecnūn-ı ṣarf
   ʿAḳlı gelüp gitmedir īcāb-ı ʿaşḳ

2. Gāh bilür kendini geh ġayb ider
   Kendine mālikse de erbāb-ı ʿaşḳ

478.

---

475. **Diger** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 196.

476. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 197.

477. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 197.

478. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 197.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Firḳatiñ derdi derd-i derdim iken
   Āh-ı āha dimem fiġānımsın

2. Sensiz olmaz tenimde cān benim
   Sen benim cānım içre cānımsın

479.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Mey ü maḥbūb-ı ʿālem ile **Nihād**
   İtme ʿuḳbāda iʿtibārını pest

2. Kötü kevni sevende ḳadr olmaz
   Dündur muġlim-i cihān-perest

480.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ġonce-i laʿl-i leb-i dilberi būs itdigi ān
   Dest-i luṭfunda açılmış güle beñzer fincān

481.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Nāʾil-i būs-ı leb-i laʿli ḳılursa cānān
   Ḳızarır gül gibi şerm eylemesinden fincān

---

479. **Diger** [**Nihād**]. Kt. NBD. , s. 197.

480. **Beyt** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 206.

481. **Beyt** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 206.

[34a]

482.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḫāk-ı çīnīsine eylerse bu fincānıñ reşk
   Ḳahverengi görinür ṣāf ise de rūy-ı felek

483.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Pāy-ı fincānını būs itmege ger bulsa ṭarf
   Ġonce-i destine gülden açılır zībā ẓarf

484.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Fem-güşā ḳaldı leb-i dilbere oldı ḥayrān
   Cānı var ise leb-i dilberi öpsün fincān

485.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. O gülüñ ġonce femin būsa degildir şāyān
   Çeşm-i bülbül gibi bir şīşe görülse fincān

486.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

---

482. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 206.

483. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 206.

484. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 206.

485. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 206.

486. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 206.

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Lebi gelse dehen-i cānāne
   Ġonce naḳş olmuş olur fincāne

487.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Leb-i dilber dir iseñ fincāne
   Nām-ı faġfūr ḳalur efsāne

488.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳahvesin şanma siyeh fincānıñ
   ʿAks-i ḫaṭṭ-ı lebidir cānānıñ

489.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Çekemem būs-ı leb-i cānānı
   Ḥasedimden ḳırarım fincānı

490.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Gül-i neşkūfteden olmaz şāyān
   Dest-i gül-bergine gülden fincān

---

487. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 208.

488. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 208.

489. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 208.

490. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 208.

491.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Deste gül ursa o meh fincānı
   Kāse-i çarḫ ḳalur ḥayrānı

492.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ne-reved ḫāne-be-ḫāne çü gedā ḳāniʿ-i rızḳ
   Bende-i ḥalḳa-be-gūş der-i Yezdān bāşed

493.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Cüz zi-Ḥaḳ nīst der-cihān mevcūd
   Heme üst ü hem ez-üst ü heme üst

494.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Żaʿfımdan āh āh idecek yoḳ liyāḳatim
   Āhım odur ki ḳalmadı bir āha ṭāḳatim

495.

---

491. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 208.

492. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 204.
Rızkı ile kanaat eden dilenci gibi kapı kapı dolaşmaz. Kulağı halkalı köle gibi Allah'ın kapısının önünde bulunur.

493. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 204.
Cihanda Hak'tan başka varlık yoktur. Her şey odur, her şey ondandır, her şey odur.

494. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 209.

495. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 113. Bu beyit NBD'de 113. sayfadaki gazelin 5. beytidir.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Bu gūristān-ı ġamda pīr-i fikrim mürde cismimde
   Sefīd olmuş görince mūyımı tār-ı kefen ṣandım

496.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳalmadı çekmedigi görmedigi seyrinde
   Dil-i miḥnet-keş ü ġam-dīdede rāḥat ne gezer

497.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Pīrlikden dīdeñi görmek degil ey nev-civān
   ʿAynek-i çeşm-i sefīdim görmeden vāresteyim

498.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Fikr-i Leylīden olur ḫ̔āb-ı perīşānım cemʿ
   Ḳıṣṣa-i Ḳays gelür semʿime efsāne gibi

499.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Neler olmaz buña dünyā dirler
   Olmaz olmaz dime olmaz olmaz

---

496. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 59. Bu beyit NBD'de 58. sayfadaki gazelin 6. beytidir.

497. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 107.

498. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 202.

499. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 202.

500.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Ez-şeb-i tār-ı ġam çi ġam-dāred
   Dil-i rūşen çerāġ-ı dervīş est

501.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣubḥa dek mihr ü mehim çeşmime yār olmadı ḫ̲āb
   Bir nigāh itmiş idiñ dün gice bīgāne gibi

502.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ḥesābınca görürken saʿd-ı baḫ̲tın seyr ider taḥsīn
   Ṣanur kendin müneccim āşinā-yı ḥükm-i kevkebdir

503.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Düş eyleyüp hezārı hezār āh u zāre gül
   Bir kerre gūş ṭutmadı āh-ı hezāre gül

504.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

---

500. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 204.
Karanlık gam gecesinde ne gamlıydım? Aydınlık gönül dervişin çerağıdır.

501. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 202.

502. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 58. Bu beyit NBD'de 58. sayfadaki gazelin 5. beytidir.

503. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 209.

504. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 201.

Mücteş + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Vezīrlerden ibā eyleyüp **Nihād** āḫir
   Faḳīrlerle nişīnim faḳīr-ḫānemde

[34b]

505.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Bu bahār-ı fenā ḫazān eyler
   Reng ü būy-ı cihāna aldanma

506.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Baḳdım ol İzmirli şūḫuñ rūyına
   Dīdesi İzmir siyāhın añdırır

507.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Göreli zülfini bilmem ne ḫayāl oldı bāña
   ʿAḳlımı başıma devşürme muḥāl oldı bāña

508.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteş + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Berāber-i şeb-i tārīk olup nehār-ı ümīd

---

505. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 201.

506. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 56. Bu beyit NBD'de 56. sayfadaki gazelin 3. beytidir.

507. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 208.

508. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 208.

Gül-i sefīdi siyāh açdı nev-bahār-ı ümīd

509.

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

Recez + - + - / + - + - / + - + - / + - + -

Ne-dāred dāne-i cismem be-cüz deşt-i kıyāmet cā

Derīn hāmūn mevc-i kişt-zārem nīstem hestem

510.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Rīziş-i eşkine cāy oldı der-i yār gözüm

   Ne ḳadar aġlar iseñ aġla yeri var gözüm

511.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Seyli-i dest-i cefāsıyla görürüm ʿayn-ı vefā

   Bāʿiş-i faḫrim olur çehre-i nīlī-rengim

512.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ey esīr-i ülfet-i aḥbāb olan dīvāne sen

   ʿAḳlıñ olsaydı iderdiñ iḫtiyār-ı inzivā

513.

---

509. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 205.

Bir dane gibi olan cismimin kıyamet çölünden başka yeri yok. Bu dünya dalgasında (ha) varmışım (ha) yokmuşum.

510. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 208.

511. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 105. Bu beyit NBD'de 105. sayfadaki gazelin 2. beytidir.

512. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 203.

Mefʿūlü Mefāʿīlün Mefʿūlü Mefāʿīlün

Hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

1. Dünyāsı olan azdır ʿuḳbāsı olanlarda
   ʿUḳbāsı olan azdır dünyāsı olanlarda

514.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Gül-i zamānede yoḳdur **Nihād** būy-ı vefā
   Hezār kerre işitdim hezār bülbülden

515.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. İrmesün dāmen-i āmāle elim
   Emelim olmama oldu emelim

516.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Getir [ey] nebẕ-i felek sāʿat-i devrāne sükūn
   Rubʿ-ı sāʿat gibidir sāʿat-i rubʿ-ı meskūn

517.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Bāb-ı Mevlā'da ʿazīz olmaġa saʿy eyle **Nihād**
   Devr-i ebvāb-ı ekābir iderek olma ẕelīl

---

513. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 210.

514. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 203.

515. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 115. Bu beyit NBD'de 115. sayfadaki gazelin ilk beytidir.

516. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 210.

517. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 203.

518.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Kevkeb dinürdi aḫter-i baḫt-ı siyāhıma
   Teʾs̱īr ideydi āhlarım āh o māhıma

519.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣoñradan olma degil ʿaşḳ-ı derūnum müzdād
   Seni sevdim seveli cān u göñülden severim

520.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Kārımdır āh-ı ʿaşḳ ile her gāh göñlüm āh
   Sensin beni bu ḥāle ḳoyan āh göñlüm āh

521.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

I

Mevlā ḳulın iderse eger miḥnete düçār
Gīsū-yı ʿaḳlı ol dem olur ġamla tārumār
Görmez cihānı çeşmi olup zār u bī-ḳarār
Eyler hezār-veş gül-i dāġ ile āh u zār

---

518. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 210.

519. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 204.

520. **Ferd** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 210.

521. **Tercīʿ-i Bend-i Muḫammes-i Nuṣḥ-āmīz** [**Nihād**]. Trc. NBD. , s. 24-26.

[35a]

Açmaz derūnı ʿuḳdesini faṣl-ı nev-bahār
Dāġ-ı dilin ziyāde ider seyr-i lāle-zār
Eylerse de ġam u elemi cismini nizār
Żann itme dāġ-ı miḥnetine elde çāre var
Ġamdan ḫalāṣ iderse ider ḳalbi Kirdigār
Tedbīr ile devāsı anıñ olmaz āşikār

II

Dostum cihānda rāḥat ümīdiyle miḥnete
Uġratma kendi kendini derd ü meşaḳḳate
Meyl itme ʿāḳil iseñ eger ʿizz ü rifʿate
Encām-ı kār düşmüş olursun meẕellete
Degmez cihān ṣafāsı belā-yı nedāmete
Ẕillet çıḳar nihāyeti aldanma ʿizzete
Żann itme ʿizz ü cāhı deger ẕull-i nekbete
Dilden keder gider ṣanaraḳ ṣapma devlete
Ġamdan ḫalāṣ iderse ider ḳalbi Kirdigār
Tedbīr ile devāsı anıñ olmaz āşikār

III

ʿĀlemde ḫalḳ bir nice biñ derde mübtelā
Bir kimse var mı rāḥat idüp çekmeye belā
Ḳābil degil felekde kişi görmemek cefā
Ḥālince ġamlıdır bu cihānda şeh ü gedā
Dünyālıḳ ile dilden olur ṣanma ġam rehā
Bir pāre eylemez aramaḳ ḫāṭıra ṣafā
Ḳābil degildir olmaması miḥnet-āşinā
Derd-i derūna ʿaḳl ile mümkün degil devā
Ġamdan ḫalāṣ iderse ider ḳalbi Kirdigār
Tedbīr ile devāsı anıñ olmaz āşikār

IV

Dünyāya raġbet eyleme ḥāliñ ḫarāb olur

Kārıñ hemīşe miḥnet ile pīç ü tāb olur
Virme esāsı ʿāleme bir gün türāb olur
Deryālar ise muḥadde miṣāl ḥabāb olur
Nār-ı kederle ʿāşıḳ-ı dünyā kebāb olur
Żann itme bāde ol ġamı defʿe şarāb olur
Yazsam bütün belālarını bir kitāb olur
Ṣanma ṣafā-yı ḫāṭıra dünyāyı bāb olur
Ġamdan ḫalāṣ iderse ider ḳalbi Kirdigār
Tedbīr ile devāsı anıñ olmaz āşikār

V

ʿÖmrün geçirme nāfile meşġūl-i ṭāʿat ol
ʿİsyāna ṣapma ʿāzim-i rāh-ı iṭāʿat ol
Gel uyma nefse tāʾib-i cürm ü ḳabāḥat ol
İḥsān olursa vāṣıl-ı sūy-ı selāmet ol
Meyl etme fışḳa māʾil-i semt-i nedāmet ol
Dünyā vü āḫiretde emīn-i rezālet ol
Ḥaḳ'dan **Nihād** ṭālib-i feyż-i hidāyet ol
Ṣabr eyle heme nāʾil-i luṭf u ʿināyet ol
Ġamdan ḫalāṣ iderse ider ḳalbi Kirdigār
Tedbīr ile devāsı anıñ olmaz āşikār

[35b]

522.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Yetişmez mi bu rütbe eşk-i çeşm-i ārzū dökdüm
   Seniñçün ey sehī-serv-i revānım āb-rū dökdüm

2. O dem ki çeşme-i ḫūn-ı cigerden ābdest aldım
   Namāz-ı ʿaşḳa uydum gözlerimden ḳanlı şu dökdüm

522. **Ġazel-i Naʾilī Efendi** [**NÂ'İLÎ, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. G.

523.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Zülfün ki ḥayā ḳıldı perīşān iki yüzden
   Rāh açdı ruḫuma(?) itmege seyrān iki yüzden

2. Ḫaṭ oldı varaḳ-pāre-i ḥüsnünde nümāyān
   Mānende-i ser-levḥā-i Ḳurʾān iki yüzden

3. Tīġ-i nigehin tīz-i ġażab itdi o ġaddār
   Şu virdi dü çeşmimden aḳan ḳan iki yüzden

4. Pā-māl-i reh-i yār iken çekindi aġyār
   ʿAşḳ itdi beni ḫāk ile yeksān iki yüzden

5. Dil-dūz olur ġamzesi kār eyledi cāna
   Birdenbire zaḫm açdı o peykān iki yüzden

6. Ben yüz bulamam varmaġa bir vech ile yāra
   Ṣad ḥayf çatar çifteli nādān iki yüzden

7. Dūzaḫdan idüp ḫavf ümīd itme behişti
   Allāh içün olsun mu bir īmān iki yüzden

8. Çeşmimde cemāli o mehiñ dilde ḫayāli
   Āyīne-ṣıfat eyledi ḥayrān iki yüzden

9. Hem muġ-beçeyi öpdü vü hem cām-ı şarābı
   Aldatdı bu şeb zāhidi şeyṭān iki yüzden

---

523. **Ġazel-i Naʾilī [NÂ'İLÎ, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi]** [?]. G.

10. Cevr itse gehī **Nāʾilī ’**ye lutf ider ol şūḫ
Ḳurbān olayım itmede iḥsān iki yüzden

11. Ẓāhirde ve bāṭında beni pīrim ʿazīzim
İtmekde hemān fāʾiḳa aḳrān iki yüzden

524.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ʿAzm-i bāġ itdi yüzi güldi gül-i ḫandānıñ
Ġonceyi eyledi dil-teng lebi cānānıñ

2. Rind bir neşʾeye çekmez bu ḫumārı ammā
Çekilür derd degil derd-i ser-i devrānıñ

3. Mihr-i tevfīḳ ṭoġar çāk-i girībānıñdan
Ṣubḥ-ı ṣādıḳ gibi ger pāk ise dāmānıñ

4. Şavḳ vermez ise de pāyine mānende-i şemʿ
Yāra ārāyiş olur tābı dil-i sūzānıñ

5. Sebeb-i raḥmet olur cürm u günahdan nāle
Raʿd ile ebr-i siyehdir eşeri bārānıñ

6. Beni bir būse ile itmediler şīrīn-kām
Nāʾilī nāfile düşdüm diline ḫūbānıñ

7. Ḳuṭb-ı ʿālem ise de ġayre nefes ḫarc itmem
Ḫāṣ iken ʿāmmeye niʿmet-i Mevlānā'nıñ

525.

---

524. Ġazel-i Naʾilī [Nâ’ilî, Hâfız Sâlih Nâ’ilî Efendi] [?]. G.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Revnaḳ-ı ḳaṣr-ı resīm-i milket-i tām-ı mekān
   Nāʾil-i luṭf-ı felek kām-ı mürüvvet taḥtkān

[36a]

2. Münderic cām-ı muḥabbet tābdār rātına(?)
   Hürmüz-ı zīver-i rūḥ-ı ḥaḳīḳ-i ḳudsiyān

3. Gelmemiş şān-ı naẓīrinde hünerverlikde hīç
   Cāmiʿ-i ʿilm-i maʿārif, fātiḥ-i ḥall-i lisan(?)

4. Şān-ı nām-ı milket-i tārāc-ı Cemşīd-i dehir(?)
   Rütbe-i ʿilām(?) mülkünde hemān Nūşirevān

5. Ey **18193** bir ġazel tarḥ eylediñ evṣāfına
   Görse şāyed āferīn der ḫān-ı Maḥmūd-kāmrān(?)

526.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

4. [B]ehce-i [i]ḳbāl-i [l]āmiʿ [ʿ]āli-i [a]ʿyān-[n]işān
   [N]eyyir-i [r]ūşen- [n]ihād u [v]āliy-i [e]ncüm-[m]ekān

5. Ṣaf-der-i [r]ezm-i [m]aʿārif [f]āris-i [s]erver-[r]eviş
   [Ş]ehriyār-ı [r]ütbe-i [a]ʿlām-i [m]ülk-i kün-fekān

6. Mālik-i [k]ilk-i [k]emāl ü [v]āsıḳ-ı [ḳ]adr-i [r]efīʿ
   [ʿ]Ārif-i [f]āżıl [l]ebīb-i [b]ehre-i [e]hl-i [l]isān

---

525. **Müselsel** [?]. G.

526. **Ġazel Müselsel** [**Şerīfī**] [?]. G.

7. Tābiş-i [ş]ems-i [s]aʿādet [t]īġ-ı [ġ]avvāşı yā Rab
   [B]ādiy-i [i]ḥsān-ı [n]ā-maʿdūd [D]ārāb-ı beyān

8. Ey **Şerīfī** saṭḥ-ı şiʿre ṭarz-ı nev ṣaldın yine
   Her kim oḳursa bu saṭḥı āferīn olsun hemān

527.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Gör imdi mürşid-i kāmil oṭurmuş taḫt-ı ʿāl üzre
   Murād itse yürüdür kehkeşānı ol semā üzre

528.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. İntiẓār ʿāşıḳ-ı nā-kāmına firḳat gibidür
   Merd-i meʾyūse tesellī de şemātet gibidür

2. Mütekebbirlere kibr itme taṣadduḳ sayılur
   Ẓālime cevr u eẕā ḳılma ʿibādet gibidür

3. Çeşm-i imʿān ile baḳsañ işine dünyānıñ
   İstiḳāmet şu ʿaşırlarda ihānet gibidür

4. Oldı muʿtād-ı dürūġ ol ḳadar ebnā-yı zamān
   Ṭoġrı söz söyleme iẓhār-ı ḳabāḥat gibidür

---

527. [?]. B.

528. **Ġazel-i Kāẓım**[**Kāẓım**] [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. G. İbnülemin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, 1. bs. (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969), 2: 810-818.

5. Kerem-i nā-be-maḥal cūddan olmaz maʿdūd
   Ẕemm ü medḥ olmada tebzīr denāʾet gibidür

6. Görinür ḥaddi tecāvüz eden emrüñ żıddı
   Farṭ-ı tevḳīr ü teḳapū da ḥaḳāret gibidür

7. Ḫalḳı teʾvīle alışdırdı uṣūl-i taḥlīf
   Şimdi her vāv-ı ḳasem sirḳate ālet gibidür

8. Geçdük iḥsānlarından küberā-yı ʿaṣruñ
   Bir mażarratları degmezse ʿināyet gibidür

9. **Kāzım** ʿālemde Fransızca'yı taʿlīm itmek
   Naẓar-ı ḳadr-i ekābirde diyānet gibidür

529.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Meʾyūs-ı ṣıḥḥat olma marīż-i ne derd iseñ
   Ḫaḳ'dan ümīd kesmemedir kār-ı āgehī

2. Ekṣer bulur devāsını çoḳ kimse derdiniñ
   Her iñleyen öleydi ḳalurdu cihān tehī

530.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Yā ʿAlīyyu yā İlyā yā ebu'l-Ḥasan yā Ebu't-Türāb

---

529. **Ḳıṭʿa-i Mīr Nihād** [**Nihād**]. Kt. Bu şiir NBD'de bulunmamaktadır.

530. **Ḳıṭʿa** [?]. G. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir. Abdülbaki Gölpınarlı, bunun bir dua olduğunu ifade ediyor: Abdülbâki Gölpınarlı, *Mevlevî Âdâb ve Erkânı* (Yeni Matbaa İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1963), 117, 118.

2b Ali'den başka yiğit, Zülfikâr'dan başka kılıç yoktur.

Ḥall-i müşkil server-i dīn şāfiʿ-i yevmi’l-ḥisāb

2. Şāh-ı merdān şīr-i Yezdān ḳudret-i perverdgār
Lā-fetā illā ʿAlī lā-seyfe illā Ẕü’l-feḳār

531.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Taḥarrī eyleyüp bī-hūde aḥkāmın müneccimler
Ṣanurlar kim semā bir necm-i gīsū-dār gösterdi

2. O şūḫuñ zülf-i şebrengi ucundan itdigim āhı
Felek ḳuyruḳlu yıldız heyʾetinde mār gösterdi

[36b]

532.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yāre baş egme ulü’l-emre iṭāʿat gibidir
ʿĀşıka zülfüne bend olma riyāset gibidir

2. Nā-kesiñ ülfetine meyl ḫabāset gibidir
Merd-i mekrūha mülāḳāt şeʾāmet gibidir

3. Merdüm-āzārı nevāziş siteme raġbetdir
Ẓālime merḥamet efʿīye ṣıyānet gibidir

4. Ḳaldı cühhāl miyānında ġarīb ehl-i kemāl
Dest-i tersādaki engüşt-i şehādet gibidir

---

531. **Ḳıṭʿa** [?]. Kt.

532. **Naẓīre-i Nāʾilī be-naẓm-ı Kāẓım** [**Nâ’ilî, Hâfız Sâlih Nâ’ilî Efendi**] [?]. G.

5. Kāfiriñ nāmına ʿunvān-ı saʿādet-pīrā
   Ṭavḳ-ı zerrīn ṭaḳup kelbe riʿāyet gibidir

6. Ecnebī milletine çeşm-i ḥaḳāretle nigāh
   Naẓar-ı ḳadr-i ekābirde cināyet gibidir

7. Baʿd-ez-īn ʿālemiñ ışlāḥını meʾmūl etmek
   Ḥālet-i nezʿden ümmīd-i ifāḳat gibidir

8. Ḥaḳ ile bāṭılı şimdi ne arar var ne ṣorar
   Reviş-i ḥāl-i cihān vaḳt-i cehālet gibidir

9. **Nāʾilī** ṣabr idemem gerçi be-ḳavl-i Kāẓım
   Ṭoġru söz söylemem iẓhār-ı ḳabāḥat gibidir

10. ʿÖmrin efzūn ide müftī-i enāmiñ Mevlā
    Niyyet-i ḫālişesi dīne iʿānet gibidir

533.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Şīvesiz yār kilīsedeki ṣūret gibidir
   Öyle cānsız ṣaneme ṭapma ḥamāḳat gibidir

2. Yāreye merhem olan ẕātıñ olur pendi ecel
   Cevri cerrāḥlarıñ ḫastaya ṣıḥḥat gibidir

3. Çoḳ ḳalın Ermenī inceldi efendi oldu
   Şimdi Fārsīce bilen vāḳıf-ı devlet gibidir

---

533. **Naẓīre-i Ṣafvet be-naẓm-ı Kāẓım** [**Ṣafvet**] [?]. G.

4. Ḳızdırıp vaʿẕı ḥarāretle bunaldır ḫalḳı
   Vāʿiẓiñ meclisi ḥammām-ı ḳasāvet gibidir

5. Ḳıl naẓar müʾmin o perçemdeki reng-i siyehe
   Ḳalb-i kāfirde olan ḳasvet u ẓulmet gibidir

6. Yār-i şīrīn-deheniñ ʿāşıḳına düşnāmı
   Dārçīn içre ḫafī ṭatlı merāret gibidir

7. Fehm ider neşʾesini encümen-ārāy-ı ġazā
   Ḫūn-ı rengīn-i ʿadū bāde-i misket gibidir

8. Çarçabuḳ pertev alırmış mutafaṭṭın mürşid
   Çünkü vaḳt ile ferāsetde kerāmet gibidir

9. Kāẓım'ıñ nuṭḳunu **Ṣafvet** işidince ṣuṣdum
   Ṭoġru söz söylemek iẓhār-ı ḳabāḥat gibidir

10. Ṣāʿir-i māhir olur müntesib-i Mevlānā
    ʿAbd-i dergāhınıñ en kemteri **Ṣafvet** gibidir

534.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yārsız ẕevḳ-i cihān ʿāşıḳa miḥnet gibidir
   Sīm ü zer olmıyıcaḳ ʿaḳl belāhet gibidir

2. Ehl olur ṣanma ṣaḳın cāhile bed-ṭīnet olan
   Nā-kesiñ s̱ervet u sermāye(?) meẕellet gibidir

3. ʿAṣrımızda o ḳadar oldı ṣadāḳat meẕmūm

534. **Naẓīre-i el-Ḥāc Rātib Beg** [**Rātib**][?]. G.

Şimdiki ṣıdḳ u s̱ebāt eski ḫıyānet gibidir

4. Mösyö pardon diyerek eyler ise feṯḥ-i kelām
   Denilir her sözüne ʿayn-ı kerāmet gibidir

5. Bıraḳ eski gidişi belle oñur bī-ʿār ol
   Terk-i nāmūs u ḥayā şimdi ẕarāfet gibidir

6. Ġayret-i millet u dīn ḫaṣlet-i iḥsān u kerem
   Nezd-i vālā-yı ekābirde ḥamāḳat gibidir

7. Alt ucu put gelecek bu gidişiñ bī-şübhe
   Kārıñ encāmı bu ḥāliyle nedāmet gibidir

8. Nice tanẓīr olunur naẓm-ı cenāb-ı Kāẓım
   Yaʿnī her mıṣraʿı bir genc-i belāġat gibidir

9. Görse eṣʿārını ḥayretde ḳalırdı Ṣāʾib
   Rātib ol nādire-gū ḫāṣılı Şevket gibidir

10. Kāẓımā ṭoġru söze böyle iderseñ iḳdām
    Saña daʾim Ḳaraṭaġ cāy-ı ikāmet gibidir

535.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣadr-ı āʿẓam denilen mürtediñ
   Genc iken nāmına derler idi ç…

2. Ṣoñradan küfr ile pīr olduḳda
   Ẕürefā ḳoydı adın Ḳırmençū

---

535. **Ḳıṭʿa-i Mīr Nihād der-ḥaḳ Reşīd Pāşā** [**Nihād**]. Kt. Bu şiir NBD'de bulunmamaktadır.

[37a]

536.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. ʿÖmrüm olduḳça viṣāliñ göñlümüñ ḫülyāsıdır
   Ḳaṭʿ-ı ümmīd eylemem dünyā ṭamāʿ dünyāsıdır

2. Āteş-i seyyāle bezm-i ʿayşımıñ ṣahbāsıdır
   Şuʿle-i cevvāle dūd-ı āhımıñ sīmāsıdır

3. Ḫalḳa ḫalḳa mevc urur āhım derūn-ı sīnede
   ʿAşḳ bir girdābedir göñlüm anıñ deryāsıdır

4. Zülf-i şeb-rengīn ki düş itdi dili sevdālara
   ʿAyn-ı çeşm-i baḫt-ı ḫ̆āb-ālūdemiñ rüʾyāsıdır

5. Bir tekellümden olur biñ nāz iḥyā-kerdesi
   Nuṭḳ-ı pāki yārimiñ gūyā Mesīḥ enfāsıdır

6. Çūb-ı ḫāmem ejder-i siḥr u füsūndur **Nāʾilī**
   Ṭabʿ-ı muʿciz-perverim şāʿirleriñ Mūsā'sıdır

7. Böyle bālā-ter hümā-pervāz eden ṭabʿım benim
   Ḥażret-i Monlā-yı Rūm'uñ himmet-i vālāsıdır

537.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

---

536. **Ġazel-i Nāʾilī** [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. G.

537. **Cevāb-ı el-Ḥāc Rātib Beg** [**Rātib**] [?]. B.

1. Nāʾilī ḫāmeñ eger olsa senin çūb-ı Kelīm
   Şāʿirāne bu sözün Firʿavnlık daʿvāsıdır

538.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ẓālimi ẓulm ile teʾdīb ʿadālet gibidir
   Nā-müʾeddeblere teʾdīb ʿināyet gibidir

2. Müsrifiñ mālını żabṭ itme keremden ṣayılır
   Eblehe māniʿ-i feyż olma ḥimāyet gibidir

3. Ḥaddini bilmeyene bildirir elbetde felek
   Kibr taḫḳīr u sitem görmege ālet gibidir

4. Ḫayr u şerre yaramaz çün küberāsı ʿaṣrıñ
   Tek ü pū ānlara eṣnāma ʿibādet gibidir

5. Pāresizlikde müsāvāt bedīdār oldu
   Şimdi ʿālemde gedālar daḫı devlet gibidir

6. Terbiye ḳaldı bir işkenbeci dükkānında
   Şimdi ʿār eylememek bāʿiṣ-i niʿmet gibidir

7. Luṭf-i nā-mümkini ümmīdden āzād eyler
   Ehl-i cāhıñ ġażab u ḳahrı mürüvvet gibidir

8. Ehl-i ṣıdḳ olmada maḥrūm emelinden şimdi
   Cürmsüzlük şu zamān içre ḳabāḥat gibidir

9. Ḳayrılur eblehe bīvāye itişmez diyerek

---

538. **Naẓīre-i Nāmıḳ** [**Nāmıḳ**] [**Namık Kemal**]. G.

Feyż vermek de ḥamāḳat da ḫıyānet gibidir

10. Küberā sevdigi eşḫāsı ider hep irsāl
    Nezd-i devletde meger Avrupa cennet gibidir

11. Nāmımı söylemedim-se n'ola bu naẓmımda
    ʿAṣrca ʿādeti terk eylemek ʿādet gibidir

12. Pey-rev-i Kāẓım-ı dānā-yı maʿārif-bīniz
    Ḫoşça baḳ her sözümüz ʿayn-ı ḥaḳīḳat gibidir

13. Ṣadr-ı dehr ʿālemi ıṣlāḥ ider inşāʾallāh
    Ẕātı bu ümmet-i merḥūmeye raḥmet gibidir

[37b]

539.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Mirʾāt-ı rūy-ı yārdan açıldı çün niḳāb
   Oldu küşāde ṣan buluṭ altından āfitāb

2. Miʿmār-ı luṭfuñ eyleyüp ābād ʿālemi
   Lāyıḳ mı ḳalsun öylece dil ḫānesi ḫarāb

3. Gerçi dür-i nigār-ı murāda mülāzımız
   Vaṣlıyla līk olmadıḳ ʿālemde kām-yāb

4. Āyā günāhı n'oldu bileydim bu gönlümün
   Düşmüş [de] yanar dūzaḫ-ı ġamda çeker ʿaẕāb

---

539. Ġazel-i Aḥmed Rāşid Āmedī Raḥimehullāh [Râşid, Ahmed Râşid Efendi]. G.

5. Tennūre döndü firḳat odıyla derūnumuz
   Yaḳıldı sūz-ı ḥasrete oldı ciger kebāb

6. Bir ẕāt-ı pākin ʿaşḳı ile vecde gelmişiz
   Raḳṣ-āver oldı şevḳi ile çarḫ-ı nuh ḳıbāb

7. Girmiş riyāż-ı feyżine dermiş emel gülin
   Mevlā ʿAbdu'l-fütūḥ'a meger itdi fetḥ-i bāb

540.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Āteş-i cān-sūz-ı derdiñ dilde göñlüm sendedir
   ʿAşḳın āṣārı begim hem sendedir hem bendedir

2. Hīç maḥzūn olmasun raḥm eyleyüp feryādıma
   Aġlamaḳdan maḳṣadım ol şūḫdan bir ḫandedir

3. ʿĀşıḳ oldur olmaya vāreste bir dem nāleden
   Bülbülüñ feryādı devr-i güldedir gülşendedir

4. Rū-nümādır ẓāhir u bāṭında āṣār-ı ġamıñ
   Zaḫm-ı ʿaşḳıñ dilde biter iftirāḳıñ tendedir

5. Ādemiyetten nisā olmaz tamāmen ḥiṣṣe-yāb
   Ekṣer-i emvāl-i vālid irṣde ferzendedir

6. Ṭavr-ı leyyin ṭabʿ-ı düşmende ider tezyīd-i ġayẓ
   Nāmıḳā beñzer hemān ol āba kim āhendedir

7. Meclis-i āgāha ʿarż-ı rūy-ı tanẓīr edemez

---

540. **Ġazel-i Nāmıḳ** [**Namık Kemal**] [?]. G.

Nev-ʿarūs-ı ḫacle-i efkārımız şermendedir

541.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. ʿAlāʾiḳ ādeme her vech ile ʿavāʾıḳ olur
   Ḥicāb-ı vuṣlat-ı nūr-ı cemāl-i Ḥālıḳ olur

2. Gözüne mi görünür hīç sevāḳī-i ʿirfān
   Göñül ki vāṣıl-ı ḳaʿr-i yem-i ḥaḳāyiḳ olur

3. Tecerrüd it olasın ḳayd-ı rıḳdan āzāde
   Sivāya bend olan bende-i ḫalāiḳ olur

4. Diliñe itmeye ketm-i ḫavārıḳ-ı ʿādāt
   Görünmede dürer-i feyż-i baḥr-ı rāʾiḳ olur

5. **Vecīhī** verdi vecāhet teveccüh-i kübrā
   Müşārikātına rāh-ı Ḫudā'da fāʾiḳ olur

542.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Keremi rıfḳ u tevāżuʿladır ehl-i keremiñ
   Yüzünü ḫāke sürer mevc-i dür-efşānı yemiñ

2. Ẓāhirā pest olur ʿālī bulunan maʿnāda
   Elfdir evvel aḥādī-yi ṣūverde raḳamıñ

3. Ṣıdḳ-ı nā-būd u ihānet sebeb-i rifʿat iken

---

541. **Diger** [**Vecīhī**] [?]. G.

542. **Diger Ġazel-i Nāmıḳ** [**Namık Kemal**] [?]. G.

Seyfe bu ʿaṣrda rücḥānı ʿabeşdir ḳalemiñ

4. Gevherī pāk olan ʿālemde küşāyiş bulamaz
   Buña şāhid yetişir kīsede ḥabsi diremiñ

5. Ṭoġruluḳla giremez kimse der-i iḳbālde
   Ser-fürūdur işi ebvāba gelince ʿalemiñ

6. Bārī şād eyledi aġyārı mükedder ḥālim
   Nāmıḳ ʿālemde ʿaceb feyżini gördüm elemiñ

543.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kendi ʿaḳlınca şaḳın eyleyüp aḥkām icrā
   Şerʿī ibṭāl ile naḳl eyleme ḳānūna sözü

2. Dīn-i İslām'a iden çeşm-i ḥaḳāretle nigāh
   Rüşdi Pāşā gibi āḫir kör olur iki gözü

544.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Āteş-i ẓulm ile yandıḳça ḳulūb-ı fuḳarā
Böyle Dāyūr(?)-ı feżā çarḫına uġrar vükelā

545.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

---

543. [?]. Kt.

544. ʿ**Alī Ġālib Pāşā ġarḳ olduġunda söylenilmişdir** [?]. B.

545. **Tārīḫ el-ḥāc Rātib Beg berāy-ı cülūs-ı Sulṭān** ʿ**Abdü'l-**ʿ**azīz** [**Rātib**] [?]. B.

Söyledim tekbīr ile iclāsına tārīḫ-i tām
Müslimīne müjde Ḫān ʿAbdü'l-ʿazīz oldu imām

1277

546.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Bu bāġıñ bāġbānı lāneden çok mürġ uçurmuşdur
   Bizim gibi nice bī-çāre ḳondurmuş göçürmüşdür

[38a]

547.

---

546. **Ferd** [?]. B.

547. **Müteveffā Vehbī Zaġara Nebābetinden İnfişālında Ḫalefi Ḥaḳḳında Söyledigi Hicvīyesi** [**Vehbī**] [**Sünbül-Zâde, Vehbî Mehmed Efendi**]. K. Bu şiir Vehbî'nin divanıda yer almamaktadır, şu dergide bulunmaktadır: Turgut Kut, "Bilinmeyen Bir Hicviyesi'yle Sünbülzâde Vehbî", *Tarih ve Toplum* Dergisi 35/1 (Nisan 2001): 73-76.

3a men lem yaḥküm: Kim hükmetmezse, anlamındadır. Ayetten iktibastır:

Mana: "İçinde hidayet ve nûr bulunan Tevrat'ı, elbette biz indirdik. Müslüman olan peygamberler, yahudiler hakkında hükmederler, kendilerini Tanrıya adamış zâhitler, âlimler de, Allah'ın kitabını korumakla görevlendirildiklerinden (onunla hüküm verirler) ve onun Allah'ın kitabı olduğuna şahitlik ederlerdi. İnsanlardan korkmayın, benden korkun, âyetlerimi az bir paraya satmayın. Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir." (Araf, 44/5). Erişim: 26 Ağustos 2022, https://www.kuranayetleri.net/maide-suresi.

5a Kaʿbe'den şoñra dönüp Ḳuds'e mi gitdin kāfir: Kaʿbe'den yüz çevirip Ḳudüs'e mi gitdin şoñra Makale.

6b Ḥācı monlā deyu teşhīr-i şenāʿat bu mudur: Lafz-ı mollā ile mefʿūle izafet bu mudur Makale.

7b Z…nıñ nāʾibi olmaġa daʿillet bu mudur: Zaġara nāʾibi olmaġa liyāḳat bu mudur Makale.

12b Saña: Yoksa ; **13**a recā: niyaz ; **15**a gāh: gāhî Makale.

15b Bu dize mecmuada yazılmamış, makaledeki şekli: O eşekler s…k k…de iffet bu mudur.

16b Bu dize mecmuada yazılmamış, makaledeki şekli: Ey g… b…u gidi şart-ı taharet bu mudur.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Bre hey …e k…k şān-ı ḥükūmet bu mudur
   Bre d…yūs-ı felek ʿarż-ı şerīʿat bu mudur

2. Sen gibi m…teẕel oġlana ḥükūmet ne dimek
   Āh kim ehline teslīm-i emānet bu mudur

3. Sensiñ ol mā-ṣadaḳ-ı maʿnī-i men lem yaḥküm
   Böyle ḥākim mi olur ḥükm-i diyānet bu mudur

4. Bir d…uz başı pişirtmiş ḳoca başı ʿacabā
   Baş papazda yediġiñ dünki żiyāfet bu mudur

5. Kaʿbe'den ṣoñra dönüp Ḳuds'e mi gitdin kāfir
   Ermenī ʿemmin ile aṣl-ı refāḳat bu mudur

6. S…eler itmiş idi d…nü m…dar çuḳuru
   Ḥācı monlā deyu teşhīr-i şenāʿat bu mudur

7. Bir k…k çehreli eski z…ra beñzersin
   Z…nıñ nāʾibi olmaġa da ʿillet bu mudur

8. Yedigin b…lar unutdurdı Sirūz Ḳāḍīsın
   Ḥāṣıl-ı maḥkeme maḥṣūl-ı niyābet bu mudur

9. G…ü elli sekiz şarṭ ile vaḳfetmişidin
   Kātibiñ yazdıġı ser-nāmeli ḥüccet bu mudur

17a Makalede şöyle: Kim gelirse içeri şaldı hemān bī-teklīf.

20a Kesilüp: Silkülüp Makale.

20b Makalede şöyle: O…p s…a burnunda liyakat bu mudur.

21b Makalede şöyle: Deseler son nefesin hey gidi nikbet bu mudur

10. Dün gece kendini kör m…żır’a yefʿalletdin
Gündüzün g… süzerek şevḳ u şeṭāret bu mudur

11. S…se g… yanaşırsın ata baḳdım diyerek
Gizlice kūşe-i āḫūra ʿazīmet bu mudur

12. Kendini ʿa…nı s… sarāydār Kirḳor
Saña ücret ile ḳavl itdigi ḫidmet bu mudur

13. Ṭurfadır g… s…m dirdi sen itdikçe recā
Ṣalamon’a sebeb-i buġż u ʿadāvet bu mudur

14. K… başdın uyandırdın uyur e…r iken
G… g..di ḳ… şimdi o ḥālet bu mudur

15. F…e gāh ṣ…ḳ gāh ż…ḳ ṣ…mış
---

16. Ṭāhiriñ duḫter-i pākīzesin itdin murdār
---

17. İçerü şaldı hemān her geleni bī-teklīf
ʿAcabā çerge-i Çingāne’de ʿādet bu mudur

18. Ḳapamış aġzını üç kīse ile B…u Emīn
Saña yutdurduġu bir pārça n…set bu mudur

19. Maḥkeme böyle s…ne mi olur p…k
Yoḫsa zuʿmunca ahāli ile ülfet bu mudur

20. Kesilüp ḳonsa kenīfe başamaḳ ẓann olunur

Ser-i küffāra gelen ʿ ucb u felāket bu mudur

21. Ḳabaca ż…a gibi çıḳsa g…den cānuñ
Ṣon nefesde deseler hey gidi ġayret bu mudur

[38b]

548.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḥaḳ söze herze diyen ehl-i ḍalālet gibidir
Herze-gūyāna cezā maḥż-ı ʿināyet gibidir

2. Terbiye etmelidir baʿżı müdāhin köpegi
Ḥaddini bilmeze ḥad urma ʿadālet gibidir

3. Bu cihān ādeme bir āyīne-i ʿibretdir
Ġāfil-i bī-baṣara perde-i żulmet gibidir

4. Ey ḳabā-pūş-i ġurūr aç gözünü kör olma
Görmeyen kendini maḥrūm-ı baṣīret gibidir

5. Etmeyen nīk ü bed-i ʿālemi farḳ u temyīz
ʿĀdilim derse de Köroġlu'na nisbet gibidir

6. Üniformayla nümāyişler iden nev-cāhān
Levḥalarda görünen resm-i ḳıyāfet gibidir

7. Aṣlını añlamayup ṭaʿn eden ādem meṣelā
Yā münāfiḳ yāḫud erbāb-ı belāhet gibidir

---

548. [**Ḫayrī**] [?]. G.

8. Bir ṭaḳım rütbe alan nāfile nev-reste civān
   Geçse bir maṣlaḥatıñ başına ṣūret gibidir

9. Mündericdir kütüb-i şerʿde taʿlīm-i lisān
   Līk bāṭılsa ʿamel etme şeḳāvet gibidir

10. Muʿcib-i feyż imiş ifrāṭ-ı tabaṣbuṣ şimdi
    ʿUhde-i millete ögrenmesi ẕimmet gibidir

11. Devr-i sābıḳları tercīḥ bu vaḳte cennet
    Şimdi ẕemmi bile vāreste-i külfet gibidir

12. Ne evāmir ne nevāhī ne namāz u ne niyāz
    ʿAṣrımız sāye-i şāhānede cennet gibidir

13. Māl u cāndan olamazlardı evāʾilde emīn
    Şimdicik cümlesi aʿdāya emānet gibidir

14. Faṣl idüp eski zamānı dir imiş Ermenīler
    Şimdiki vaḳt ise eyyām-ı saʿādet gibidir

15. Ne revā daḫl u taʿarruż vükela-yı ʿaṣra
    Her ne söylerler ise ʿayn-ı iṣābet gibidir

16. Rāst-gūyān-ı zamāne ṣuʿarādır ancaḳ
    Ḥaḳ bu kim herbiri bir nüsḫa-i ḥikmet gibidir

17. İttifāḳen ṭutulan şimdi ḥakīmāne uṣūl
    ʿUrūḳ-ı ḫalḳa firengīyi sirāyet gibidir

18. Ḥükmün icrā edecek şerʿ-i şerīfiñ ki müdām
    Devlet u millete kimyā-yı ḥaḳīḳat gibidir

19. Ḳalbi çirk-āb-ı ġarażdan kişiniñ pāk gerek
Āh kim şimdi bu ḫaşlet de ḥamāḳat gibidir

20. Ẓāhiren ehl-i ṣadāḳat görünen mürtekibiñ
Ṣūreti sīrete uymazsa cenābet gibidir

21. Ḥaḳḳ-ı nān u nemeki **Ḫayrī** gözetmek elzem
Acı söz söyleme baḳḳāla ḳabāḥat gibidir

22. Bir ḳuru nān'a teşekkür ideriz bulsaḳ eger
Şükr-i niʿmet daḫı Mevlāya ʿibādet gibidir

549.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Tār-ı zülfüñ ʿālem-i aşḳıñ şeb-i yeldāsıdır
Ṣubh-ı vuṣlat anda rūz-ı maḥşeriñ ferdāsıdır

2. Mihr-i maḥşer dāġ-ı sāmān-sūzınıñ īmāsıdır
Şuʿle-i dūzaḫ ʿaẕāb-ı hecriniñ maʿnāsıdır

3. Ḫalḳı şūrişle(?) uyutdu ol nigāh-ı nīm-ḫ̆āb
Fitne-i bīdār gūyā çeşminiñ rüʾyāsıdır

4. Tā ḳıyāmet ʿālem-i āşūbi eyler pāy-māl
Kişver-i ḥüsnüñ o ḳāmet fitne-i ber-pāsıdır

5. Āşinā olmaz lisān-ı ḳāle ḥāli ʿāşıḳıñ

---

549. **Ġazel-i Nāmıḳ** [**Namık Kemal**] [?]. G.

3b Bu dize şu kitapta yer almaktadır: Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri*, (İstanbul: Ekspres Matbaası-Salih Sabri Halefi, 1933), 130.

Cūşiş-i emvāc-ı girye nāle-i şekvāsıdır

6. Lāle-gūn sergiler açsa n'ola eṭrāfında kim
Çāk-ı sīnem āb-ı tīġ-i çeşminiñ mecrāsıdır

7. Şuʿle-nūş-ı bezm-i derdiñ tevbe-sūz olmuş yine
Penbe-i dāġ-ı nedāmet zīver-i mīnāsıdır

8. Farḳ olunmaz her müjem bir pençe-i mercāndan
Ḥasretiñle mevc uran çeşmimde ḫūn deryāsıdır

9. Dil şehīd-i ġamzeñ olmaḳdır aña kesdirme yol
Evc-i vaṣl ekvān-ı ʿaşḳıñ ʿālem-i bālāsıdır

10. Dilden olmaz degme zehr-ālūde merhemlerle maḥv
Dāġ kim āb-ı ḥayāt baʿaliniñ(?) iḥyāsıdır

11. ʿAşḳda bir derd-i sāmān-sūz var kim **Nāmıḳā**
Her belā vü miḥneti ḫoş görmek en ednāsıdır

[39a]

550.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Çekildi āḫẕ-ı s̱ār-ı düşmen-i bed-ḫ̱āha sed şimdi
Zebūn-ı pençe-i rūbāh-ı ġayretdir esed şimdi

2. Cihān kesb-i rüsūḫ itdi o rütbe ḳalb-zenlikde
Ki emr-i mümteniʿdir imtiyāz-ı nīk ü bed şimdi

---

550. **Nuṭḳ-ı Ḥażret-i Nāʾilī** [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. G.

3. Kibārıñ himmeti ber-ʿaks olup ednāya göz dikdi
   Felek ẓannım zemīni eyledi cāy-ı raṣad şimdi

4. Rüsūmāt-ı ḥavādiṯden ġam-ı iflāsa dāʾirdir
   Zeber-destān elinde vech-i taḫrīr-i sened şimdi

5. Medār-ı ʿayş u āsāyişdi ġurre devr-i sābıḳda
   Olur gūyā ki āh-ı bī-nevālar üzre med şimdi

6. Tecerrüddür süvār-i eşheb-i iḳbāle zībāyiş(?)
   Ki zīb-i dūş-ı dellāl olmada zīn u nemed şimdi

7. Birinci numrosından ʿad olur erbāb-ı iḥsānıñ
   İden ḳarż-ı ḥasenle müstemendāna meded şimdi

8. Mizācıñ inḥirāfı iʿtidāl-ı ʿaṣra ġālibdir
   İṣābetdir ḫaṭā eylerse reʾyinde ḫıred şimdi

9. Baṣīretmiş fürūġ-ı mihr-i cāh aʿyān-ı pīşīne
   Gelür farṭ-ı ẕekādan dīde-i ʿaḳla remed şimdi

10. Açar ehl-i mürüvvet ṣervet-i erbāb-ı iḥsāñı
    Leb-i ḫamyāze-i ḥasret gibi çeşm-i ḥased şimdi

11. Çekilmez bār-ı evżāʿ-i zamāne istiḳāmetle
    Ḫamīde-ḳāmet oldı gördügüm her serv-ḳad şimdi

12. Nemel(?)-bend-i fesād-ı dehr olanlar kār-ı evvelde
    Olur bünyān-ı ıṣlāḥāt-ı ḫalḳa muʿtemed şimdi

13. Ḥimāyet eyleyenler āb-ı rūyun behre-yāb olmaz
    Bu yüzdendir ki çıḳdı perdeden her ġonce-ḫad şimdi

14. Tehī-dest-i emeldir **Nāʾilī** hep ehl-i istiʿdād
N'ola eylerse esbāb-ı ṭalebden keff-i yed şimdi

15. Bulunmaz devr-i ebvāb eyleme sūy-ı ekābirde
Cenāb-ı pīrden ġayrı meʿālī-müstened şimdi

551.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Taḫt-ı ʿālī-baḫt -ı ʿOs̱mānī'yi teşrīf eyleyüp
Devlete verdi yeñiden tāb u fer ʿAbdü'l-ʿazīz

2. Mesned-ārāy-ı ḫilāfet āb-ı rū-yı salṭanat
Ḥażret-i Ḫāḳān-ı memdūḥu's-siyer ʿAbdü'l-ʿazīz

3. Maḳdem-i ṣaʿdiyle baḫt-ı taḫtı bīdār eyledi
Dāver-i ṣāḥib-ḳırān-ı dād-ger ʿAbdü'l-ʿazīz

4. İşte ümmīd-i teraḳḳī şimdi geldi devlete
Tāze cān verdi cihāna ser-te-ser ʿAbdü'l-ʿazīz

5. Şarḳ u ġarba ḥükm-i ḥikmet-sāzını ḳılsın revān
Pādişāh-ı dīn-penāh-ı baḥr u berr ʿAbdü'l-ʿazīz

6. **Cevdetā** tenvīr ider āfāḳı bu tārīḫ-i tām
Verdi evreng-i cihān-dārīye fer ʿAbdü'l-ʿazīz
17 Z̤i'l-ḥicce Ṣālı 1277

---

551. **Tārīḫ-i vaḳʿa-nüvīs Cevdet berāy-ı cülus Ḫażret-i ʿAbdü'l-ʿazīz vaffeḳa'llāhu pākimiz** [**Ahmed Cevdet Paşa**]. Kt. Ahmed Paşa divançesinde "Sultan Abdülazîz Cülûsuna Târih" başlığıyla yer alıyor. Meliha Yıldıran, *Ahmed Cevdet Paşa Hayatı-Eserleri ve Dîvançe-i Cevdet*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbu 1994, s. 157.

552.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Tām-ı tārīḫim **Şefīḳā** dehre tebşīr eylesün
   Rabb-ı ʿizzet eyledi ʿAbdü'l-ʿazīz'in pādşāh
   1277

[39b]

553.

Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün Müstefʿilün

Recez - - + - / - - + - /- - + - /- - + -

1. Sırr-ı ḫilāfet-pertevi Ḥaḳ'dan ẓuhūr itdigi an
   İtdi bi-luṭfi'llāh cülūs şāh-ı cihān ʿAbdü'l-ʿazīz

2. Ol āfitāb-ı salṭanat bedr-i hümāyun-mevhibet
   Keyvān-ı evc-i mesʿadet çarḫ-āsitān ʿAbdü'l-ʿazīz

3. Ẓıll-ı İlāh-ı Müsteʿān ārāmiş-i kevn ü mekān
   Baḫşende-i emn ü emān faḫr-i zamān ʿAbdü'l-ʿazīz

4. Allāh manṣūr eylesün her demde mesrūr eylesün
   Dünyāyı maʿmūr eylesün ʿadliyle Ḫān ʿAbdü'l-ʿazīz

5. Şükr ü edeble Sāmiyā tarīḫ ʿarż itsem sezā

---

552. **Tārīḫ el-ḥāc Kemāl-pāşā-zāde** [?]. B.

553. **Maʿārif-i ʿUmūmiyye Nāẓırı Ḥurmetlü Sāmī Pāşā Ḥażretleriniñ** [**Sâmî, Abdurrahman Paşa**]. Kt. Bu şiir TEİS'te "Târîh-i Cülûs-ı Hümâyûn" başlığı ile kayıtlıdır. Nevin Gümüş "SÂMÎ, Abdurrahman Paşa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 27.08.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sami-abdurrahman-pasa

2a mevhibet: menzilet Teis. ; **2**b çarḫ: kadr Teis.

İtdi bi-luṭfi’llāh cülūs şāh-ı cihān ʿAbdü’l-ʿazīz

1277

554.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Nev-be-nev ʿālem ḥayāt-ı tāze kesb itdi olup
   Taḫt-ı şevket-ḥāʾiz-i iḳbāl Ḫān ʿAbdü’l-ʿazīz

2. Ḳoymayup hem sāli eski ḥālde bu feyz-i nev
   Ḳıldı tecdīd anı da iclāl-i Ḫān ʿAbdü’l-ʿazīz

3. Oldu ṭāliʿ ṭāliʿ-i mesʿūdunu tebşīr için
   Necm-i gīsūdār-ı ʿāli’l-ʿāl Ḫān ʿAbdü’l-ʿazīz

4. ʿAvn-i Ḥaḳ'dan nice teʾyīdāt ile efzūn ola
   ʿÖmr ü iḳbāl-i hümāyūn-fāl Ḫān ʿAbdü’l-ʿazīz

5. Fāl-i ḫayr olsun bu tārīḫ-i güher-pīrā **Senīḥ**
   Mebde-i tevfīḳ oldu sāl-i Ḫān ʿAbdü’l-ʿazīz

1278

555.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ḳurretü’l-ʿayn-ı cihān nūr-ı dü-çeşm-i ehl-i dīn

---

554. **Mektūbī-i Ṣadr-ı ʿālī Ḫulefāsından ʿİzzetlü el-ḥāc Senīḥ Efendi’niñ** [**Senīḥ**]. Kt.

555. **Ṭırnova Ḳāʾimaḳāmı Esbaḳ Ġālib Efendi’niñ** [**Ġālib**] [**Gâlib, Abdulhalîm Gâlib**]. Kt. İsmail Hakkı Aksoyak “Gâlib, Abdulhalîm Gâlib” Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 26.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/galib-abdulhalim-galib

9b lī-maʿa’llāh: “Benim Allah ile.” Hadisten alıntı: “Benim Allah ile birlikte olduğum öyle bir vaktim var ki, ne bir mukarreb melek ne de bir mürsel nebi(gönderilmiş peygamber) -o vakitte- yanıma girebilir.” (Aclunî, Kesful-hafa, 2/173).

Ḥażret-i ʿAbdü’l-ʿazīz Ḫān-ı ʿadālet-destgāh

2. Zīb-i evreng-i ḫilāfet oldu yümn ü saʿd ile
Ol ḫudāvend-i ümem şāhenşeh-i ʿālem-penāh

3. Ṣāḥib-i dīhīm-i şevket bāsıṭ-ı emn u emān
Ḥāmī-i nāmūs-ı devlet dāver-i encüm-sipāh

4. Tāc u taḫt u salṭanat ẕātıyla bulduḳda şeref
Yek-zebān hep ḫalḳ-ı dünyā dediler *“ṭāle beḳāh”*

5. Ḫuṭbe-i nām-ı bülendi ile ṭoldu hep diyār
Sikke-i ʿadli cihāna verdi ḳurb-ı iştibāh

6. Ol şeh-i devrānı vaṣf itmek ne ḥaddindir seniñ
Farż olan edʿiyesin eyle hemān zīb-i şifāh

7. Farḳımızdan itmesin ḥaḳ dūr ẓıll u şevketin
Sāye-i luṭfunda ʿālem dāʾimā görsün refāh

8. Yār u yāver eyleyüp tevfīḳini Perverdigār
Her umūrunda muʿīni ola maḥbūb-ı İlāh

9. Eylesin bāḳī ḫıyām-ı şevketin tā ḥaşre dek
Ḥażret-i Mennān be-ḥaḳḳi “lī-maʿa’llāh” bargāh

10. Ḥaḳ vücūd-ı şevketin ḳılsın ḫaṭālardan maṣūn
Eyleye ḫızlan ile aʿdāsınıñ ḥālin tebāh

11. Nāsa tebşīr eyledim tārīḫ-i tāmın **Ġālibā**
Dād ile oldu be-cā ʿAbdü’l-ʿazīz Ḫān pādişāh

1277

556.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bāreka'llāh vaḳt-ı mesʿūd-ı adalet-ittisām
   Ḳalmadı ḳalb-i perīşān buldu ʿālem intiẓām

2. Bā-leb-i ādāb **Sālim** söyledim tārīḫini
   Müslimīne müjde Ḫān ʿAbdü'l-ʿazīz oldı imām

1277

[40a]

557.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Cülūs-ı meymenet-meʾnūsı ḳıldı ʿālemi mesrūr
   Şehinşāh-ı muʿaẓẓam Ḥażret-i ʿAbdü'l-ʿazīz Ḫān'ıñ

2. Bi-ḥamdi'llāh mübārek-bād muvaffaḳ oldu biʾl-iḳbāl
   Bi-ʿavni'llāh cülūs itdi keremle luṭf-i Yezdān'ın

3. Olundu ibtidā beyʿat çıḳup taḫta hümāyun-baḫt
   Yaraşdı şānına şevket ne aʿlā şāh-ı devrānıñ

4. Muʿammer eylesin taḫt-ı hümāyūnunda Ḥaḳ dāʾim
   Ola ḥıfẓ-ı emānında hemān ṣıḥḥatle Sübḥān'ıñ

5. Münādiler nidā itdikde hengām-ı cülūsunda
   Meserret-yāb olup ḳalb-i zehī pīr u civānānıñ

---

556. **Tārīḫ-i Sālim Beg** [**Sālim**] [?]. K.

557. **Beşikṭāş Nāʾibi Faẕīletlü Nūrī Nūrī Efendi'niñ** [**Nūrī**] [?]. Kt.

6. Oḳundu nāmına ḫuṭbe kesildi ismine sikke
ʿUlüvv-i şānına maḥṣūṣ o sikke şāh-ı ẕī-şānıñ

7. Yürütdü sikkesin beẕl-i zer itdi ṣarf-ı sīm ile
Nuḳūd-i dīn ile mebẕūl Ḫudā şāh-ı cihān-bānıñ

8. İdüp taḳlīd-i seyfiñ Ḥażret-i Eyyübü'l-ensār da
Ḫudā manṣūr ider elbet o ẕātdır faḫri şāhānıñ

9. Alāy ile idüp ʿavdet ziyāretle Ebü'l-fetḥa
Ziyāret itdi ol ẕātı ola maḳbūli Mennān'ıñ

10. Ede Ḥaḳ maẓhar-i tevfīḳ hemīşe şāh-ı devrānı
Açıldı gül gibi güldi ne aʿalā ḳalb-i insānıñ

11. ʿAzīz u muḥterem olsun iki ʿālemde ol dāver
Muẓafferdir muṭahhar pāk-nesl-i āl-i ʿOsmān'ıñ

12. Hünerde maʿrifetde rüşd ü idrāk-ı feṭānetde
Ḳadir-dān-ı cihān olduġu maʿlūm ehl-i ʿirfānıñ

13. İdüp ıṣlāḥ-i ʿālem şimdiden verdi niẓām dehre
Muvaffaḳ olduġuna şübhe yoḳdur şāh-ı devrānıñ

14. Ḫudā evreng-i iclālinde dāʾim eyleye ẕātın
Budur ancaḳ duʿāsı bendegān-ı ehl-i īmānıñ

15. Gelüp bir kerre baḳ **Nūrī** bu tārīḫe söz olmaz hīç
Cülūsı saʿd ide vehhāb güzīn ʿAbdü'l-ʿazīz Ḫān'ıñ

1277

558.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Şad hezārān şükr ü ḥamd olsun Cenāb-ı Ḥaḳḳ'a kim
   Ḳoymadı aṣlā cihān içre feraḥdan başḳa çīz

2. Ḥażret-i ʿAbdü'l-ʿazīz oldı cihāna pādişāh
   Şarḳ u ġarba ḥükmüni cārī ide Ḥaḳ bī-sitīz

3. Ḫalḳ-ı ʿālem şādmān oldı cülūsın güş idüp
   Der-ʿaḳab semt-i ʿadem oldı ġama cāy-ı gürīz

4. Ol şehinşāh-ı zamān[ıñ] ʿadl u dādında ola
   Düşmen-i bed-ḫ̲āhı dūçār-ı ʿaẕāb-ı rustaḫ̲īz

5. Düşdü bā-feyż-i Ḫudā **Enver** bu tārīḫ̲-i cülūs
   ʿĀlemiñ şulṭanı oldı müjde Ḫān ʿAbdü'l-ʿazīz

1277

559.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Şevḳ ile tārīḫ̲īne Enver atar Cem tācını
   Müjde kevne oldı Ḫān ʿAbdü'l-ʿazīz Sulṭān Melik

1277

560.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

---

558. **Cezāyir Baḥr-ı Sefīd Taḥrīrāt Baş-kātibi Rifʿatlü Enver Efendi'niñ** [**Enver**] [?]. Kt.

559. **Diger** [**Enver**] [?]. B.

560. **Diger** [**Enver**] [?]. B.

1. Tāc-ı Cem **Enver** sezā tārīḫine
Şāh-ı dünyā oldı Ḫān ʿAbdü'l-ʿazīz
1277

[40b]

561.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bārekeʾllāh şāhid-i ḳudret idüp refʿ-i niḳāb
Āfitāb-ı ḳubbe-i firūze-renge virdi tāb

2. Bir tecellī ḳıldı zīr-i perde-i taḳdīrden
Oldı ḥüsn-i ṣūret-i zībāda yüz biñ feṯḥ-i bāb

3. Bir tecellī ḳıldı ammā kim cülūsı ser-te-ser
Eyledi āyīne-i kevn ü mekānı ḥışşe-yāb

4. Bir tecellī eyledi āfāḳı ḳıldı rūşenā
Pertevinden itdi mihr-i ṣubḥ-ı nūrānī ḥicāb

5. Bir tecellī ḳıldı ammā şuʿle-i pür-tābdan
Ḫākdānıñ oldı herbir ẕerresi bir āfitāb

6. Ol tecellīden fürūġ-ı taḫt u tāc u salṭanat
Oldu reşk-i āsumān dāḫi meh-i mihr-intisāb

7. Öyle taḫt u tāc-ı vālā kim olunmuş tā ezel
Zübde-i ʿOsmāniyān ʿAbdü'l-ʿazīz'e intiḫāb

---

561. **Ḳaṣīde-i Nāʾilī Berāy-ı Cülūs-ı Şulṭan ʿAbdü'l-ʿazīz Ḫān** [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. K.

8. Bir hümāyūn vaḳt u eşref sāʿat-i mesʿūdde
Ḳıldı teşrīf-i cülūs ile cihānı kām-yāb

9. Geldi dāmen-der-meyān-ı şevḳ olup taʿẓīmle
Taḫtıña yüz sürmeye meyl etdi çarḫ-ı nuh ḳıbāb

10. Pāyine yüz sürdü ḳıldı ʿahdler kim etmeye
ʿAhd-i eyyām-i hümāyūnunda devr-i nā-ṣavāb

11. Pāy-būs-ı devletiyle ḳadrin efzūn eyleyüp
İrtifāʿ-i şevketinden eyledi ṣāḥib-niṣāb

12. Maʿdelet-pīrā-yı dīn ʿahd-i ḫilāfetden beri
Görmemiş çeşm-i felek böyle şeh-ı şevket-meʾāb

13. Seyr iderken dūrdan ālāy-ı resm-i beyʿatın
Erdi gūş-ı hūşına nā-gāh hātifden ḫiṭāb

14. Pādişāh-ı Cem-ḥaşem Sulṭān-ı İskender-ḫadem
Bendegānıñ her biri bir Behmen ü Efrāsiyāb

15. Öyle bir Sulṭān-ı ʿālīşān ki şāhān-ı cihān
Mümkün olsa beyʿatın icrāya eylerler şitāb

16. Dīn u devlet tāze cān buldu ḥayāt-ı cāvidān
Feyż-i ʿadl u dādı berḳe tīġı verdi āb u tāb

17. Vāye-dār-ı maʿdelet sermaye-baḫş-ı salṭanat
Ḫāk-i pāyinden ider devlet saʿādet iktisāb

18. Ol muʿallā-pāyedir kim eşheb-i iclālına
Olsa lāyıḳ āfitāb u māh iki ẕerrīn rikāb

19. ʿĀlemi sūr eyledi āvāze-i şevḳ u sürūr
Öyle mesrūr oldu kim ḫalḳıñ gözünden gitdi ḫ̆āb

20. ʿĪd-ber-ʿ īd itdi dünyā güldü devrānıñ yüzü
Micmer-i bād-ı ṣabā neşr etdi būy-ı müşg-nāb

21. Geldi ol dem ki sitem gelmez ḫayāl u ḫāṭıra
Kimse olmaz kimseden āzürde-i renc-i ʿitāb

22. Künc-i ʿuzletden şükūh-ı ʿizz-i cāh-ı devleti
Dūrbīn-i yeʾs ile seyr etsin ehl-i irtikāb

23. Böyle şāhenşāh-ı dīn-perver gerekdir ʿāleme
Ehl-i İslām'ıñ duʿāsı tā ki olsun müstecāb

24. Böyle şāh-ı ḳahramān ʿādil gerek devrāna kim
Devrde ḥaddin tecāvüz itmeye şeyḫ u şebāb

[41a]

25. Düşse ʿaks-i tīġ-i āteş-tābınıñ bir lemʿası
Ḥaşre dek deryāyı eyler lerzeden pür-ıżṭırāb

26. Bīm-i ḳahrından helāk olsa ‘adū-yı nekbeti
Girse farżā cennete çıḳmaz dimāġından ʿaẕāb

27. Āsumāna pertev-i luṭfuyla etse iltifāt
Çeşme-i ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur şerminden āb

28. Feyż-i cūdın rūzgār etse hevā-yı münḳalib
Lüʾlü-i şehvār olur her ḳatre-i ebr u seḥāb

29. Reʾyi ṣāʾib himmeti ġālibdir Allāh eylesin
Ser-te-ser gerden-keşān-ı ʿāleme mālik-riḳāb

30. Ey ḥasūd ey düşmen-i erbāb-ı dil ey çarḫ-ı dūn
Ey iden ehl-i kemāli ḫāksāran-ı türāb

31. Baʿd-ez-īn seyret dil-i cevher-niṣārım n'olduġun
Baḳ naṣıl peydā olur bir ḳatreden biñ dürlü nāb

32. Her biri ebyātımıñ gencīne-i esrārıdır
Sīnem olmuş ṭut ki bir vīrāne-i miḥnet-ḫarāb

33. Maẓhar olduḳ öyle bir şāh-ı ʿadālet-şāna kim
Ḥażret-i Fārūḳ'a oldu ʿadl ile nāʾib-menāb

34. Āsumān-ḳadrā saʿādet-pervārā dād-āverā
Ey hümā-baḫt u hümāyūn-aḫter u gerdūn-cenāb

35. Vaṣfına ḳādir degildir beẕl-i maḳdūr etse de
Lāl olur ḫāmem ne rütbe olsa da ḥāżır-cevāb

36. Ḫ̔āhiş-i şevḳ-i duʿā-yı devletiñdir söyleden
Kim budur elzem cemīʿ-i ʿāleme bī-irtiyāb

37. **Nāʾilī** tā kim dilīrān-ı cihān şimşīrini
Gāh eyler der-niyām u gāh ider ḫan-ı ḳırab

38. Tīġ-i cevher-dārın Allāh eylesin ʿarş-iştihār
Feth-i nuṣretle be-ḥaḳḳ-i levḥa-i ümmüʾl-kitāb

39. Şevket u şānıyla faḫr etsin serīr-i salṭanat

Efser-i iclāle fer versin ilā-yevmi’l-ḥisāb

562.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ḥamdu’lillāh oldı şād mātemle olmuşken ḥazīn
   Ḳıldı nāsı ber-murād elṭāf-ı Rabbi’l-ʿālemīn

2. Burc-ı şevketden hemān ṭoġdı meh-i ʿOs̱māniyān
   Ṭoldı şevḳ ile cihān ẓıll-ı Ḫudā nūr-ı mübīn

3. Geldi Mehdī-i zamān verdi cülūsı ḫalḳa cān
   Güldi aġlarken cihān ʿālemlere şefḳat-rehīn

4. Luṭf-ı Mennān u Ṣamed erişdi Ḫıżr-āsā meded
   Hep berāyāya sened oldur ḥimā(?)-yı mülk ü dīn

5. Eyler imdād ümmete Allāh bu dīn ü devlete
   İtdi vaʿd elbette [hem] incāz-ı vaʿd oldı yaḳīn

6. Ẓāhir oldı muʿcizāt ol Şāh-ı memdūḥu’ṣ-ṣıfāt
   Verdi teşrīfi ḥayāt gūyā odur rūḥu’l-emīn

[41b]

7. Taḫt-ı şevketde Ḳadīr itmiş o şāhı bī-naẓīr
   Çün odur niʿme’l-emīr nuṭḳ-ı imāmü’l-müslimīn

8. Nūr-ı ʿOs̱mān-ı celī rüʾyetde cürʾetde ʿAlī
   Rüşd ü taḳvāda velī Fārūḳ u Ṣiddīḳ’a ḳarīn

---

562. Tercüme oṭası ḫulefāsından ʿizzetlü Ḫālis Efendi’nin tārīḫi [**Ḫālis**] [?]. K.

9. Miṣl-i aḫlāḳ-i Nebī efʿāl u ṭavr u meşrebi
Mülki iḥyā maṭlabı reʾyinde Risṭo'dan rezīn

10. ʿAdl-i sāʿat ḫūb-ter nice ʿibādetden meger
Virdi peyġamber ḫaber bildi şeh-i dād-āferīn

11. Nevʿ-i edyāndan olan hep birdir ebnā-yı vaṭan
Devr-i ʿadlinde hemān tercīḥ olan ʿilm-i faṭīn

12. ʿAdl u zühdi bī-meṣil aḫlāḳı peyġamber-ʿadīl
Ḳıldı Mevlā-yı Celīl ḥaḳḳā imāmü'l-müslimīn

13. Verdi ṣīti velvele mülk-i ʿadūya zelzele
Rüstem olursa bile ḫavfından olur der-zemīn

14. Şīr-i Yezdān heybeti şekl-i melekdir heyʾeti
Māh-ı enver ṣūreti bir āyet-i nūr-ı mübīn

15. ʿAksi şavḳı ʿāleme verdi şafā her ādeme
Ġayrı ey dil ġam yeme saʿd oldı āfāḳ u zemīn

16. Ẕāt-ı şāhāne-şeref eslāfına ḫayrü'l-ḫalef
Dürr-i şehvār-ı ṣadef ḳadri güherden de ṣemīn

17. Şevketin müzdād ḳıl aʿdāsını berbād ḳıl
Cümlemiz dil-şād ḳıl ʿindinde yā Rab yā Muʿīn

18. Bunca dem şāhenşehā ġāʾibden eylerdim duʿā
Ṣıdḳ-ı ḫidmetde duta **Ḫālis** ḳūlıñ zār u ḫazīn

19. Ehl-i īmāna ʿazīz tārīḫ-i tāmım şevḳ-rīz
Oldı Ḫān ʿAbdü'l-ʿazīz imdi imāmü'l-müʾminīn

563.

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Vālī-i Mışr idi Muḥammed ʿAlī
   Öldü ḳaldı āḫerīne yeri

2. Ümm-i dünyā taṣarrufunda iken
   Bir ʿArabkīri s… duḫterini

564.

1. İṣḥab eḫā keremin taḥẓā bi-ṣoḥbetihi
   Fe-inne'ṭ-ṭabīʿate sārikatun min-kulli maṣḥūb

2. Ke'r-rīḥi āḫizetun mimmā temurru bihi
   Netenen mine'n-neteni ev ṭīben mine'ṭ-ṭayyib

565.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

3. Şāʿir oldur ki kelāmı ola maḥz-ı ilhām
   Bī-tekellüf sözü īrād ede ber-vefḳ-i merām

4. Her ne kim ṣādır olursa dil-i pākinden ola

---

563. **Ḳıtʿa-i Nihād Beg** [**Nihād**]. Kt. Bu şiir NBD'de bulunmamaktadır.

564. **Min nuṭḳı şerīfi Muḥyi'd-dīn-i ʿArabī ḳuddise sırruhū'l-celī** [?]. Kt.

Mana:

1. İyilerle arkadaş olursan iyiliklere nail olursun. Çünkü insanın karakteri arkadaşlık ettiği kimseden etkilenir.

2. Arkadaşlığı; kokuları taşıyan rüzgar gibi düşünebilirsin, o rüzgar ya sana kötü ve pis koku bulaştırır, ya da misk gibi güzel kokuları.

565. **Naẓm-ı Nāʾilī Efendi** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. K.

ʿAḳd-i gevher gibi manẓūme-i silk-i eyyām

5. Şāʿir oldur ki ola ṭabʿı selīs ü sözi pāk
   Naẓmı ṣahbā gibi dilden ide defʿ-i ālām

6. Lafẓ-ı rengīn ile maʿnāsı olunduḳça ḫayāl
   Dil-i ġam-gīne vere ẕevḳ-i şarāb-ı gül-fām

[42a]

7. Şāʿir oldur ki olur muʿcize-perdāz-ı süḫan
   Cevher-i ṭabʿın ider nāṭıḳa-pīrāy-ı enām

8. Eṯer-i nuṭḳı müʾeṯṯir olur ol mertebe kim
   İder iʿcāz-ı Mesīḥā gibi iḥyā-yı ʿizām

9. Şāʿir oldur ki ider tercüme sırr-ı ġaybı
   Keşf-i rāz eyler aña feyżi Ḫudā-yı ʿallām

10. Sözleri vaḥy-i İlāhī olıcaḳ bī-şübhe
    Vāriṯ-i sırr-ı Nebī 'dir şuʿarā-yı İslām

11. Öyle nā-puḫte-suḫan şāʿire şāʿir mi denir
    Ki ola reʾy-i saḳīmi gibi endīşesi ḫām

12. Şāʿir oldur ki benim gibi olur bī-pervā
    Olmaz aṣla dil-i pākiñde ḳuyūd-ı evhām

13. İḳtiżā eyler ise şāhı bile hicv eyler
    Nerede ḳaldı vezīr ü vükelā-yı bed-nām

14. Yaʿnī ber-dār-ı sitem olsa da Manṣūr gibi

Ḥaḳ sözü söylemege cān ile eyler iḳdām

15. Āferīn āferīn ol şāʿir-i bī-pervāya
Ki zebānı ola hem-rütbe-i tīġ-i Behrām

16. Bir olur maʿreke-i medḥ ü hicā ʿindinde
Ki dilīrāne ider her ṭarafa ʿaṭf-ı licām

17. Benim ol ḫüsrev-i maʿnā ki yed-i ḳudretle
Naḳş olunmuşdur ezel ṭabʿıma destūr-ı kirām

18. Benim ol nāẓım-ı manẓūme-i şehnāme-ṭırāz
Ki süḫan ḥiddet-i ṭabʿımla bulur ḫüsn-i niẓām

19. Ḳalemim ḥaḳḳına kimse idemez şaḳḳ-ı şefeh
Ki bilür tīġ-i zebānım ider elbet ilzām

20. Ḳuvvet-i ṭabʿımı inkār eden āşüfte-dimāġ
Müddeʿī münkir-i bī-fehm ola yāḫud sersām

21. Der-i gencīne-i rāz olmasa ger güftārım
Zīver-i semʿ-i ḳabūl etmez idi ḫāṣ u ʿavām

22. Nice inkār olunur şīve-i luṭf-i süḫanım
Ki müdām olmadadır maẓhar-ı luṭf ü ikrām

23. İltifāt itdi ḫuṣūsa ki eñ ednā sözüme
Mīr-i ʿālī gibi bir dilber-i nāzik-endām

24. Nice mīr efser-i ḫurşīde sezā bir şeh-i nāz
Ki dil-āşüftesi ḫūbān-ı melāʾik-ecsām

25. Ḥüsni ol mertebe ʿālī ki sezā olsa eger
Aṭlas-ı çarḫ-ı felek pāyına ferş-i iḥrām

26. Şemʿ-i ruḫsārı içün dāʾire-i ḥüsninde
Oldı pervāne-ṣıfat ḥūr u perīler ḫuddām

27. Bir daḫı eyleyemez olsa du-tāy-ı ġayret
Öyle yektā düri peydā ṣadef-i nuh erḥām

28. Nūr bir ṣūret-i zībāya olunmuş ifrāġ
Ki ider secde-i tekrīm ile taʿẓīm eṣnām

[42b]

29. Çehre-perdāz-ı ezel māṣiṭa-i kilk-i ḳażā
Virmiş ol āfete bu vech ile ārāyiş-i tām

30. Ser-te-ser ʿālemi bir laḥẓada iʿdām eyler
Ġamzesinden nigehi eylemese istirḥām

31. Ġamzesinden ṣıġınur zülfine cellād-ı ḳażā
Zülfi ammā dil-i Cibrīli ider bī-ārām

32. Çeşmi bir nüsḫa-i pür-naḳş-ı füsūn u āşūb
Şūriş-i maʿreke-i fitneyi eyler īhām

33. Gül cemāliyle cihān manẓara-i bāġ-ı naʿīm
Ruḫ-ı aliyle zamān cilvegeh-i ʿīd-i ṣiyām

34. Nükhet-i ḫāl-i siyāhıyla ṣabā ġāliye-sā
Būy-ı zülfiyle ġazālān-ı Ḫoten müşk-meşām

35. Ḫaṭ-ı müşgīnini yād eylese bir şāʿir olur
Kilki ser-sebz-i semen-būy u muʿanber-erḳām

36. ʿAşḳı sermāye-i şevḳ-i ḳudemā-yı devlet
Şevḳi pür-vāye-i ẕevḳ-i ḫulefā-yı aḳlām

37. Reviş-i şīveye āġāzda āhū-reftār
Cünbiş-i ʿişveye pervāzda ṭāvus-ḫırām

38. Berr-i yābāna vezān olsa hevāsıyla nesīm
Reşk-i Firdevs ider sāḥasını bī-hengām

39. Mihr-i ruḫsārına nisbetle ḳalur bir ẕerre
Devr-i ḥüsnünde ḳamer olsa daḫı bedr-i tamām

40. Öyle bir māh ki māhiyetini ehl-i nücūm
Bilemez olsa daḫı nükte-sināş-ı aḥkām

41. Seyr-i meh-tāba ḳıyām eylese nā-gāh felek
Pīşgāhında olur meşʿale-ber-dūş ʿakkām

42. Şavḳ-ı ḥüsniyle eger mihr-i münīr-i ālem
Şeb-çerāġ-ı ḥaremi olsa gelüp bir aḫşām

43. Tāb-ı rūyından ider ol derece kesb-i żiyā
Ki cihān bir daḫı görmez ebedī ẓulmet-i şām

44. Ten-i sīmīnini seyr itmek içün olsa eger
Āsumān-dergehine ḳubbe-i ṣaḥn-ı ḥammām

45. Çāh-ı Bābil'deki Hārūt ile Mārūt gibi
Ser-fürū-burde ferişteler olur zīnet-i bām

46. Der-kenār eylese bir kerre meyān-ı ʿāşıḳ
İrer ol devlete kim ẕevḳine irmez encām

47. İki ʿālemde selāmet virür Allāh aña kim
Vere ol ġonce-dehen luṭf ile bir kerre selām

48. Būse-çīn-i leb-i meygūnı olan ʿuşşāḳıñ
Nefesi encümen-i ḥaşri ider mest-i müdām

49. Sünbül-i bāġ-ı cinān olsa yine şemm etmez
Zülf-i ʿanber-şikene bir dem iden istişmām

50. Şūḫ-ı Yūsuf-şiyemā ġonce-i ne-şküfte-femā
Ey fedā tār-ı ser-i zülfüñe biñ tāze ġulām

51. Leb-i şīrīn ü şeker-rīziñe ḳurbān olayım
Ey eden bendesini levm ile maḥẕūẕ u bekām

52. Bu vesīleyle iderseñ sen eger nāmımı yād
İderim ʿālemi hicv itmege bi'llāhi ḳıyām

53. ʿAşḳ-ı şūrīdesiyim ẕevḳ-i dil ü cānımdır
Ne ḳadar eylese ḫūbān-ı zamāne düşnām

[43a]

54. Beni pā-māl-ı ʿitāb eylese bir māh-liḳā
İderim naẓm-ı bülendimle anı ʿarş-maḳām

55. Benim ol ʿāşıḳ-i ser-mest ki ḳayd-ı dü-cihān
Meẕheb-i ʿaşḳ u muḥabbetde baña oldu ḥarām

56. İki şeydir beni meftūn iden ʿālemde hemān
Birisi şīve-i dil-dār u biri ḫande-i cām

57. Ölürüm terk idemem ẕevḳ-i mey ü maḥbūbı
Ezelīdir baña bu şīve-i luṭf u inʿām

58. Sevdigim yāri sever Ḥażret-i Allāh bile
Çekdigim cāmı çeker hem-dem-i mehdī-i hümām

59. Keşf-i rāz eylemede ġāyete erdi süḫanıñ
Nāʾilī ġayrı yeter eyle ḳaṣīdeñ itmām

60. Bir duʿā eyle ki gūş eyleye ehl-i diller
Diye āmīn ü bula naḳş-ı icābetle ḫitām

61. Ḥüsn ü ʿaşḳıñ eẕeri tā ki olur cilve-nümūn
Söylenür gāh ġam-efzā gehī dilsūz kelām

62. Pertev-i mihr-i ruḫ-ı pākini teʾyīd itsün
Devlet-i ḥüsn-i civān-baḫt ile nīrūy-ı devām

63. Cām-ı ṣahbā-yı viṣāli ide lebrīz-i ṣafā
Anı kim eyleye ʿaşḳıñ elemi durd-āşām

566.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Şems-i gerdūn-ı kerāmetdir külāh-ı Mevlevī

566. [**Naẓīm**] [?]. G. Mehmet Fazıl Paşa bu şiiri tahmis etmiştir: Mehmet Âkif Duman, *Fâzıl Dîvânı (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2005, s. 487, Tahmis 5.

Yā ḳamer devrin işāretdir külāh-ı Mevlevī

2. ʿĀşıḳ-ı müstaġraḳ-ı baḥr-ı tecellī mevc ider
Dürr-i girdāb-ı ḥaḳīḳatdır külāh-ı Mevlevī

3. Eyler Eflāṭūn-ı devrān cām-ı feyż-i ʿārifi
Ḫumm-ı pür-esrār-ı ḥikmetdir külāh-ı Mevlevī

4. ʿĀlemi itmiş uṣūl-i vecd ile pür-vecd ü ḥāl
Çarḫ-ı gerdūn-ı velāyetdir külāh-ı Mevlevī

5. Kāʾinātı pertevi lebrīz-i nūr-ı feyż ider
Şemʿ-i bezm-efrūz-ı vaḥdetdir külāh-ı Mevlevī

6. Bülbül-i cān u dile gelse n'ola būy-ı hüdā
Ġonca-i bāġ-ı hidāyetdir külāh-ı Mevlevī

7. Pādişāh eyler cihāna bir gedāyı ey **Naẓīm**
Serde iklīl-i saʿādetdir külāh-ı Mevlevī

567.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ʿAşḳ ile cismimi döndürmese Mevlā nāya
2. Nereden maẓhar olurdum dem-i Mevlānā'ya

568.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

---

567. **Ferd** [?]. B.

568. **Ḳıṭʿa-i Kāẓım Beg** [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. Kt. Bu şiir, divanında yer almıyor.

1. Çoḳ teʾemmül ḳıldım ammā müşkilim ḥal olmadı
   Ḳanġı ḫāʾindir sebeb bu müşkilāt-ı devlete

2. Ḳavli uymaz birbirine ʿālemiñ ʿaṭf itmede
   Kimisi nādān Reşīde kimi ʿĀrif Ḥikmet'e

569.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yek vücūd idi Mıġırdıç'la Reşīd u Nāfiẕ
   Ḥaps olup şimdi Mıġırdıç t…i kesdi sesi

2. Sanki bir k... idi ol dīv dibinden kesilir
   Ṭ…-āsā gerisinden baḳa ḳaldı ikisi

[43b]

570.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Dehen-i baḫt-ı Reşīdi şimdi
   Anası adına döndürdi p…i

2. Kesmeden başını miḳrāż-ı ḳażā
   Şemʿ-i iḳbālini söndürdü p…i

---

569. **Diger Ḳıṭʿa-i Kāẓım Beg** [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. Kt. Recep Demir*, Kâzım Paşa Hayatı-Eserleri-Şairliği (İnceleme-Metin)*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Van 1999, s. 49,50.

2. Kâzım Paşa Hayatı-Eserleri-Şairliği (İnceleme-Metin)'de şu şekilde:

Gûyiyâ gir idi ol s… z…ya girip
T…k-âsâ bakakaldı geri yandan ikisi

570. **Ḳıṭʿa** [?]. Kt.

571.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bu nişānı Ḥażret-i Oşmān-ı Ġāzi nāmına
   Necli Ḫān ʿAbdü'l-ʿazīz īcād u teʾsīs eyledi

2. Vażʿ u taʿlīḳ eyleyüp kendi eliyle ḳabrine
   Şān-ı rūḥ-ı ceddini iʿlā ve taḳdīs eyledi

572.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Şeyḫ-i necdī-i zamān Lefceli Dervīş Pāşā
   Trebin ḳāʾim-maḳāmına olup şimdi münīb

2. Vardı bir ḥadde sülūkündeki aḳrān olamaz
   Bir yere gelse bütün ḳavm-i yehūd ehl-i şalīb

573.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

---

571. **Bursa'da medfūn Oşmān Ġāzi ʿaleyhi raḥmetü'l-Bārī Ḥażretleriniñ Türbe-i Şerīflerine nişān-ı ʿOşmān taʿlīḳinde Fūʾād Pāşā'nıñ Söyledigi Ḳıṭʿa** [**Keçecizâde Mehmed Fuad Paşa**]. Kt. Fuad Paşa, Sultan Abdülaziz Bursa'ya gidip yeni ihdas edilen Osmani nişanının birinci rütbesini Sultan Osman'ın sandukasına çaktığında bu mısraları söylemiştir. Emine (Atılgan) Gümüşsoy, *Keçecizâde Mehmed Fuad Paşa (1815-1869)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2006, s. 271.

572. **Ḳıṭʿa-i Kāẓım Beg** [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. Kt. Bu şiir Musa Kazım'ın divanında ve külliyatında bulunmamaktadır.

1. Tirebin: Bosna-Hersek'ın Sırp Cumhuriyeti'nde bulunan bir şehir ve belediyedir.

573. **Diger Ḳıṭʿa** [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. G. Bu şiir Musa Kazım'ın divanında ve külliyatında bulunmamaktadır. Sadece üçüncü dize, külliyatında bulunmaktadır. Ramazan Bardakçı, *Musa Kâzım Paşa (Hayatı-Sanatı ve Külliyatı)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2007, s. 59.

1. Bunca müddet cān-fedākārāne ḫidmet eyledi
   Mīr **Kāẓım** görmedi bir ẕerre luṭf ü himmeti

2. ʿAskerīden ṭard idüp nefy itdiler bīçāreyi
   Ẕerreden kemter ḳuṣūra itdigiçün cürʾeti

574.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḥaḳ bāṭın olmasıyla vücūh-ı kibārda
   Ehl-i velāyet añlamaz ehl-i velāyeti

2. Ehl-i velāyet itmeyüp ammā dirīġ-i cūd
   Rencīde-ḫāṭır eylemez ehl-i velāyeti

575.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Seḥā bir şeb-çerāġ idi yanardı bezm-i Ḥātemʾde
   Kenīsāda yanan ḳandīle döndi şimdi ʿālemde

576.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Āferīn Ser-ʿasker-i nā-ḥaḳ-perestiñ reʾyine
   Āḳıbet nā-merdlikle rüşdin iṣbāt eyledi

---

574. **Ḳıṭʿa-ı Ḥażret-i ʿAvnī Beg** [?]. Kt.

575. **Ferd** [?]. B.

1a Müstensih "seḥā" kelimesini yanlış yazmış, ḫ harfi ile yazmış.

576. [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. Kt. Ramazan Bardakçı, *Musa Kâzım Paşa (Hayatı-Sanatı ve Külliyatı)*, s. 59.

1a nā-ḥaḳ-perestiñ: ḥaḳ- nā-şināssın Musa Kâzım Külliyatı.

2a ṭard idüp nefy eyledi: ṭard ile nefy eyleyüp Musa Kâzım Külliyatı.

2. ʿAskerīden ṭard idüp nefy eyledi **Kāẓım** Beg'i
Şāʿirāne körlük ol ẕāta mücāzāt eyledi

577.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Muṣḥaf-ı sırr-ı Ḫudā'dır ṣūret-i cānānımız
Fehm iden maʿnāsın oldu ʿārif-i esrār-ı Ẕāt

2. Rūy u zülfü sūre-i Nūr u Duḫān tefsīridir
Laʿl-i ālinden kināyetdir **Naẓīf** āb-ı ḥayāt

578.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Şanma maḥbūb-ı dil-ārāmı ki Ḥaḳ'dan ġayrıdır
ʿAyn-ı ẕātu'llāhdır zīrā cemī-i mümkināt

2. Şüphemiz yoḳdur ki müʾmīn müʾmīnüñ mirʾātıdır
Bu muʿammāyı bilür her kim ola **Kāmil**-ṣıfāt

579.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Reng-i gün-ā-gündan kisvetde giyse dost eger
Şeyʾ-i vāḥiddir yine efʿālde ḥacle-ṣıfāt

---

577. **Ḳıṭʿāt Nuṭḳ-ı Ḥażret-i Şeyḫ Naẓīf Ḳuddise sırruhū'l-laṭīf** [**Naẓīf**] [**Hasan Nazîf Dede**]. Kt. Gülbeyaz Karakuş, Mevlevî Nazif Dede Dîvânçe ve Risâlesi, s. 85.

578. **Güfte-i Kāmil Efendi** [**Kāmil**] [?]. Kt.

579. **Güfte-i Münīb Efendi** [**Münīb**] [?]. Kt.

2. Ẕāt-ı ḫurşīd-i ḥaḳīḳatden ʿavālim ẕerredir
Ḳatre-i deryā-yı vaḥdetdir **Münībā** kāʾināt

580.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. İḫtilāfāt-ı ṣuver mirʾātı tekṣīr eylemez
Māniʿ-i tevḥīd-i ẕāt olmaz bu envāʿ-ı ṣıfāt

2. Keṣret-i eşyā temāṣīl-i nuḳūşı sırrıdır
ʿ**Avniyā** āyīne-i ẕāt-ı Ḫudā'dır kāʾināt

581.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Nā-gehān ol dem ki şūḫ-ı sāḳī-i bezm-i elest
Yek naẓarla kāʾinātı ḳıldı mest-i feyż-i ẕāt

2. Neşʾe-i ʿālem henüz ol bādedendir **Ṣıdḳīyā**
Nefḫ-i İsrāfīl'e dek mest-i girāndır mümkināt

582.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bir elif-ḳāmet nigār-ı dil-rübā ḥayrānıyuz
Kim sevād-ı ḫāl-i ruḫsārındadır āb-ı ḥayāt

2. **Vaṣfiyā** sevdā-yı zülfüdür ẓılāl-i māsivā
Meh-cebīni maṭlaʿu'l-fecr-i ṣabāḥ nūr-ı ẕāt

---

580. **Güfte-i Ḥażret-i ʿAvnī** [ʿ**Avnī**] [?]. Kt.

581. **Güfte-i Ṣıdḳī Paşā** [**Ṣıdḳī**] [?]. Kt.

582. **Güfte-i Vaṣfī** [?]. Kt.

[44a]

583.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Maṣdar-ı nūr-ı Eḥad'dir cebhe-i cānānımız
   Bāb-ı ʿaşḳı ʿāşıḳāna menbaʿ-ı feyż ü necāt

2. Āyet-i Nūn ve'l-ḳalemdir çeşm ü ebrūsı **Reşād**
   Derk iden maʿnāsını bildi nedir esrār-ı ẕāt

584.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Mecmaʿ-ı āyāt-ı ḥüsn ü ʿaşḳdır ruḫsār-ı yār
   Muḫtefīdir saṭr-ı ebrūsında biñ remz ü nikāt

2. Ġamze-i siḥr-āferīni **Rātibā** naḳş-ı füsūn
   Her nigāh-ı fitnesi ġāret-ger-i ṣabr u ṣebāt

585.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Pertev-i arż u semā vü rūḥ-ı ʿālemdir ki yār
   Nūr-ı ẕāt-ı vaḥdetinden buldı feyżin kāʾināt

2. Maḳṣad-ı ʿālem **Vecīhī** vuṣlatı bilmez velī
   Maṭlabın bilen bulur ẕātın bilen bulur necāt

---

583. **Güfte-i Mīr Reşād** [**Reşād**] [?]. Kt.

584. **Güfte-i el-ḥāc Rātib Beg** [**Rātib**] [?]. Kt.

585. **Güfte** [**Vecīhī**] [?]. Kt.

586.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Cān fedā itmek ne minnet uġruna cānānımıñ
   Rūḥ-ı ʿālemdir ki nuṭḳ-ı luṭfudur veren ḥayāt

2. Nīm-nigāh itse ġażabla sādece **Ṣāliḥ** degil
   Terk-i māl u cān ider ḫalḳ maḥv olur hep kāʾināt

587.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ḳarretü'l-ʿayn-i Resūl-i kibriyāsın yā Ḥüseyn
   Nūr-ı çeşm-i şāh-ı merdān murtażāsın yā Ḥüseyn

2. Hem ciger-pāre-i Zehrā Fāṭımā ḫayrü'n-nisā
   Ehl-i beyt-i müctebā āl-i ʿabāsın yā Ḥüseyn

---

586. **Güfte-i Ṣāliḥ** [**Ṣāliḥ**] [?]. Kt.

587. **Dü Dost Mersiye** [ʿ**Ārif**] [**Ârif, Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi**]. K. Bu şiir divanında bulunmamaktadır. Taner Gök, *Kethüdâzâde Arif Dîvanı İnceleme – Metin,* Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2010.
Fakat TEİS'te yer almaktadır. Mehmet Arslan "Ârif, Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 06.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-kethudazade-haci-mehmed-arif.
3 Bu beyit Teis'te şu şöyle:
Halkan ve hulkan müşâbihsin Resûlullâh'a sen
Nâzenîn-i enbiyâ vü evliyâsın yâ Huseyn

4 Bu beyit Teis'te şu şöyle:
Sad hezâran la'net olsun ol Yezîd'in cânına
Nice kasd etti sana nûr-i Hudâ'sın yâ Huseyn

3. Bidʿatun minnī denildi vāliden ḥaḳḳında çün
   Cüzʾ-i şāh-ı pādişāh-ı enbiyāsın yā Ḥüseyn

4. Ḥadd-i pāyān laʿnet u şamar Yezīd'iñ cānına
   Görmediler mi seni çün nūr żiyāsın yā Ḥüseyn

5. Saña gülle ṭoḳunan ümmīd ider mi maġfiret
   Ġonce-i gülşen-serāy-ı Muṣṭafā'sın yā Ḥüseyn

6. Ehl-i maḥşer dest-i Ḥayder'den içerken kevs̱eri
   Sen ṣuṣuzluḳla şehīd-i Kerbelā'sın yā Ḥüseyn

7. Ḳıl şefāʿat ʿ**Ārif**'e ceddiñ Muḥammed ʿaşḳına
   ʿArṣa-i maḥşerde maḳbūlü'r-recāsın yā Ḥüseyn

588.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Çeḳilenler ḳalur esʿad bu cihān içre hemān
   Vaḳt-i şādī de gider mevsim-i miḥnet de geçer

[44b]

589.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gerçi insāna görünmezse açıḳdan o perī

588. **Ferd** [**Ġālib**]. B. Şeyh Gâlib gazelinin bir beytidir. M. Muhsin Kalkışım, Şeyh Gâlib Dîvânı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 1992, s. 390, G. 106, Beyit 6.

1 gider: gelür D.

589. **Ḳıṭʿa** [?]. G. Müstensih "gazel" nazım şeklini yanlış adlandırmış.

Olur elbetde anıñ gizli bir oḫşar öperi

2. O mehin tīġ-i şuʿā-ı başarım işledirim
   Ṭutsa da ḳurtulamaz rūyuna şemsī-siperī

590.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Dehr-i dūna raġbet itmez ṭabʿ-ı Sāmī āşikār
   Gerçi aşrıñ raġibidir ol müşīr-i kām-kār

2. Millet-i İslāma keşf itdi rumūz-ı ḥikmeti
   Görmedi böyle Felāṭūn-ı İlāhī rūzgār

3. ʿÖmr ü iḳbāl ile meşhūr ola z̲ātı dehrde
   Kāffe-i aḳṭārda ā̲ṣārı bulsun iştihār

4. Ḫ̲āce-i ʿirfāndır ʿarż-ı hüner olmaz aña
   Eyledim nā-çār olup vaṣf-ı şerīfin iḫtiṣār

5. **Ḥāfıẓā** erkān-ı İslām-veş bu penc ebyātına
   Ḫamse-āsā eyler ol pāşā-yı dīn-dār iʿtibār

591.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Anı ḥāl ehli bilür ʿaşḳ-ıla añlar iñler
   Ḳāl ile bildiremem ben boyının nidügini

592.

---

590. [**Ḥāfıẓ**] [?]. G.

591. **Beyt-i Mūmā-ileyh** [**Ḥāfıẓ**] [?]. B.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bir oyundur bu cihān olma temāşāsında zār
   Bir pula degmez küşād itse hezārān gül bahār

593.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Dem-be-dem mürde dile rūḥ-fezādır ḫāmem
   Ṣūr-ı ṣāni dinilür ise sezādır ḫāmem

2. Ẓulmet-ābād-ı devātımda olup Ẕüʾl-ḳarneyn
   Dāʾimā teşne-leb-i āb-ı beḳādır ḫāmem

3. N'ola bī-bāk girerse ḥarem-i mażmūna
   Ḫidmet-i beytde bir ḫ̔āce-serādır ḫāmem

4. Rū-siyeh cehl-i mürekkeb bir alāy Firʿavn'a
   Yed-i beyżā-yı maʿārifde ʿaṣādır ḫāmem

5. ʿAbd-i zencī-i mükāteb gibi aġlar çalışır
   Bu emekler ile iʿtāḳa revādır ḫāmem

6. Aṣlını ṣordum anıñ ney-şekere hemşīre
   Dāye-i ẕāde-i ṭabʿ-ı büleġādır ḫāmem

7. Nidügün bilmez iseñ diñle ṣarīrin yā hū
   Perde-i naẓmda dem-sāz-ı nevādır ḫāmem

8. Pey-rev eylerse n'ola anı vekīl-i muṭlaḳ

---

592. **Beyt-i Diger** [**Ḥāfıẓ**] [?]. B.

593. **Ġazel-i Efendi Mūmā-ileyh** [**Ḥāfıẓ**] [?]. G.

Bir siyeh-çerde ʿabīd-i vükelādır ḫāmem

9. Öyle Āṣaf ki Süleymān-ı zamān merġūbı
Hüdhüd-āsā aña meʾmūr-ı ṣenādır ḫāmem

10. Ḫıżr-ı ser-çeşme-i luṭf oldıġın işrāb eyler
Lūle-i āb-ı ḥayāt olsa becādır ḫāmem

11. Nūḥ ʿömri şuların bulsun o derya-yı himem
Ḫāfıẓā böylece mecrā-yı duʿādır ḫāmem

12. Sāḥa-i vaṣfda ḳoşduḳda ṭoḳundı ḫāmem
Kürre-i edhem-i nā-puḫte-edādır ḫāmem

594.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. O deñlü mürtefiʿdür ṭāḳ-ı elvān-ı tevāżūʿ kim
Riyāżı cennete neẕẓāre mümkündür zemīninden

[45a]

595.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Neşʾe-i ʿişretimi ġam ḳılup encāmı baña
Yire çaldırdı felek miḥnet ile cāmı baña

2. Ṭāliʿ-i ḳara midād-ı ḳalem-i çarḫ olalı
Kāġıd-ı ṣubḥa yazar miḥnet-i aḫşāmı baña

---

594. **Ferd** [?]. B.

595. **Ġazel-i Nihād Beg** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 35.

3. Viremez çarḫ hezār ise münāsib görmez
   Māh degildir diyü ol māh-ı gül-endāmı baña

4. Sitem-i bülbül ile neşʾesini aḫẕ eyler
   Ḳılsa iḥsān felek bāde-i gül-fāmı baña

5. Gül gibi dāġıma baḳ ʿāşıḳ iseñ ey bülbül
   Ötme añlatmaḳ içün uġradıġıñ dāmı baña

6. ʿAşḳ ile seyr yeter istemem ʿālemde **Nihād**
   Virmesün çarḫ eger var ise ārāmı baña

596.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün
Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Bir ġonceye bir ḫāra nigāh eyledi bülbül
   Derdi iki oldığına āh eyledi bülbül

2. Bir kerre nigeh ḳılmadı gül rūy-ı hezāra
   Gülzār-ı cihānda ne günāh eyledi bülbül

3. Mihr-i dil ile yandığı dem uçdı yerinden
   Gül sāyesini cāy-ı penāh eyledi bülbül

4. Gāhī yayılup gitdi gehī kendüye geldi
   Geh eylemedi nāleyi gāh eyledi bülbül

5. Gül-ġonce-i maḳṣūdı güşād olmadı gitdi
   Ḫār-ı ġam ile cānı tebāh eyledi bülbül

596. **Diger** [**Nihād**]. G.NBD. , s. 91, 92. Bu gazelin aynısı mahlassız olarak 19a'da yer almaktadır.

6. Gördükde **Nihād**'ıñ keder-i ʿaşḳ ile ḥālin
   Çeşm-i diline bāġ-ı siyāh eyledi bülbül

597.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Rūz u şeb görmek iken maḳṣad-ı dil-ḫ̲āh seni
   Nice günler giceler görmedim ey māh seni

2. ʿAşḳa düş olduġıñ ey yār ṭuyup maġmūmum
   Ġamım oldur ki mükedder görürüm āh seni

3. Firḳatiñdir baña vuṣlat sen iken göñlümde
   Ṣanma ey yār ararım hicr ile her gāh seni

4. Oldı ruḫsārını neẕẕāresine perde sirişk
   Görmeden ḳaldı gözüm eşk ile eyvāh seni

5. Ġaflet-i ṣabr ile eylerse de feryād **Nihād**
   Ṣanma ol yār ḳılar ḥāline āgāh seni

598.

Feʿūlün Feʿūlün Feʿūlün Feʿūl

Mütekârib + - - / + - - /+ - - / + -

1. Zi ṣad ger ber-ārī dü se ṣad, ṣad-est
   Ve ger ber-fezāyī hemān ṣad ṣad-est

---

597. **Diger Ġazel-i Mūmā-ileyh** [**Nihād**]. G. NBD. , s. 176.

2a oldur ki: olura NBD.

598. **Muʿammā** [**Nihād**]. B. NBD. , s. 211.

Yüzden iki-üç yüz çıkarsan yüzdür, eklesen de yine o yüz yüzdür.

[45b]

599.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Dergeh-i Ḥaḳḳ'a ṣarıl bāḳī ḳalur ol ẕü'l-celāl
   Çünkü ʿālem fānīdür elbet bulur bir gün ẕevāl

2. Devlet ü ʿizzetle ẕillet Ḥażret-i Ḥaḳ'dan gelür
   Ḳıl tevekkül boşuna reʾyiñle eyleme cidāl

3. Rāḥat-ı dāreyni isterseñ eger vaḥdetde ol
   Kūşe-i vaḥdetde bulmuşlar selāmet ehl-i ḥāl

4. Ḥāl-i māżīden ḳıyās eyle hemān müstaḳbeli
   Dem-be-dem ʿömrin gidüp olmaḳdadır miṣl-i ḥayāl

5. Tābiʿ olma nefsine ḳo ġaflet-i dehri ʿ**Azīz**
   Dergeh-i Ḥaḳḳ'a ṣarıl bāḳī ḳalur ol ẕü'l-celāl

600.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Āh gördüm yeñi īmāna gelüp bir Vanlı
   Eski pis ḥālini fikr ile idüp istikrāh

2. Deñize girmiş idi pāk ola ber-vefḳ-i merām
   Baḳ ḳażāya bu ṣularda oluyor ʿömri tebāh

---

599. **Ġazel-i Dāder-i ʿAzīz** [?]. G.

600. **Tārīḫ-i Ḥaṣırcı-zāde** [**Ḥāfıẓ**] [**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**]. Kt. Halil İbrahim Yakar "HÂFIZ, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 06.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hafiz-hasircizade-hafiz-mehmed.

3. Acıyup genç yaşına dedi balıḳlar tārīḫ
   Mühtedī ṭaldı yem-i raḥmete cānla eyvāh
   1279

601.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Ol nedür kim her lisāna āşinā
   Maṭlabın bī-lafẓ u ṣavt eyler edā

2. Bir ʿaceb sır ġāʾibe eyler ḫiṭāb
   Ṣordığı şeyden alur ḳaṭʿī cevāb

3. Ceẕb-i rāz itmekde var ṭūl-i yedʾi
   Nüktedāndır farḳ ider nīk ü bedi

4. Maḥrem-i esrārıdır her devletiñ
   Tercümānüʾl-ġaybıdır her milletiñ

5. Bī-ser ü pā itmede geşt ü güẕār
   Āşinā-yı germ u serd-i rūzgār

6. Heft iḳlīme ider berʾen(?) mürūr
   Gāh deryādan daḫı eyler ʿubūr

7. Müntaẓam çoḳ beldede kāşānesi
   Var hezārān ḫādim ü peymānesi

8. Eylemişler ḫalḳa bend-i rābıṭa
   Ceẕbe-i esrār-ı ḫalḳa vāsıṭa

---

601. **Lüġaz-ı Nāʾilī** [**Nāʾilī**] [**Nâʾilî, Hâfız Sâlih Nâʾilî Efendi**] [?]. Mn.

9. Ḳayddan vāreste incinmez teli
İḥtiyāṭen her düvelde var eli

10. Ḫāriḳu'l-ʿāde ʿaceb bir pīşedir
Ḫayret-efzā-yı dil ü endīşedir

11. **Nāʾilī** bu lüġzı ḥall eyler hemān
Ḫaṭ-keşīd-i ṣafḥa-i ʿirfān olan

[46a]

602.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

*Mużāri*ʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yā Rab ḥazīn eyleme ḥālim ḫarāb iken
Ḳurtar beni münāsib-i nār-ı ʿaẕāb iken

2. Yā Rab ṣabāḥ-ı rūz-ı cezāda ḥimāye ḳıl
Hel-min mezīd'e ʿafv-i raḥīmiñ cevāb iken

3. Yā Rab leheb-ı dil ile leb-teşne eyleme
Sāḳī ʿAliyy-i ʿālī vü kevṯer pür-āb iken

---

602. **Burdur Ḳāʾim-maḳāmı esbaḳ ʿİzzetlü Rāşīd Efendi'niñ Manẓara-i Nāẓırān İsmiyle Müsemmā Olan Manẓūme-i Nefīsesidir** [**Rāşid**] [?]. K.

2b Hel-min mezīd: "Daha yok mu." Ayetten iktibastır:

"O gün cehenneme "Doldun mu?" diyeceğiz; cevap verecek: "Daha yok mu?" (Kâf, 30/50). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/kaf-suresi-50/ayet-16/kuran-yolu-meali-5.

59b şey'un ʿucāb: "Şaşılacak bir şey!"Ayetten iktibastır: "Tanrıları tek tanrıya mı indiriyor? Bu gerçekten şaşılacak bir şey!" (Sâd, 5/38). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/sad-suresi-38/ayet-1/kuran-yolu-meali-5.

4. Yā Rab izāle eyleme bu āb-ı rūyımı
   Feyżiñ münezzil-i ḳaṭarāt-ı seḥāb iken

5. Yā Rab muʿīn-i merḥametiñdir ḫalāṣ iden
   Berzaḫda dil esīr-i suʿāl ü ḥisāb iken

6. Yā Rab enīs-i rūḥ-ı revān eyle raḥmıñı
   Cismim cefā-keş-i ḥaşarāt-ı türāb iken

7. Yā Rab şeb-i dücā-yı serāda ḳoma beni
   Nūr-ı Muḥammedī eşeri māh-tāb iken

8. Ser-menzil-i rıżā-yı İlāhī 'ye gitmedim
   Şerʿ-i şerīf-i Aḥmedī rāh-ı ṣavāb iken

9. ʿĀṣī olur mı vāṣıl-ı ser-menzil-i rıżā
   Ālūde-i kebāʾir ü dūr ez-şevāb iken

10. Cevv-i havāda saʿy ile pervāz ider mi hīç
    ʿUṣfūr esīr-i pençe-i pāyı ʿuḳāb iken

11. Būy-āver-i dimāġ-ı dil ü cān olur mı hīç
    Sünbül be-zülf-i ḫāk u gül ender-niḳāb iken

12. Āgāh olur mı rāʾyic-i bāzāra nev-ʿarūs
    Bī-çāre zīr-i perde-i şerm ü hicāb iken

13. Nūr-ı nehār u ẓulm-i şebi farḳ ider mi hīç
    Dāʾ-i ʿamā-yı çeşm ile aʿmā muṣāb iken

14. Nīk ü bedi nedir bilemez cāhil-i cesūr
    Lā-siyyemā ki mest-i ġurūr-i şarāb iken

15. ʿĀrif ider mi meslek-i nādānı ıḫtiyār
Ḥikmet-şināş-ı nükte-i faṣlü'l-ḫiṭāb iken

16. Sulṭān esīr-i nefs ü hevā olsa nā-revā
ʿİzz ü vaḳār u şān ile mālik-riḳāb iken

17. Nefsim niçün ḥarīṣ-i hevā-yı sivā olur
Dil ʿāşıḳ-ı peyember-i ḳudsī-cenāb iken

18. Terk-i hevā ider mi ṣabī-i heves ʿaceb
Rūz u şeb ārzū-keş-i çeng ü rebāb iken

19. Dünyāda şād-kām-ı viṣāl olmadı göñül
Nār-ı firāḳ-ı yār ile sīnem kebāb iken

20. Üftādegāna etmez o maʿşūḳ iltifāt
Pervāne-i şuʿā-ı ruḫı āfitāb iken

21. Çoḳ miḥnet ü cefāsını gördüm zamāneniñ
Niʿmet ḥaḳ-ı sürūr u ṣafā-yı şebāb iken

22. Rüʾyāda Nīl'i seyr ile maġbūn olan gibi
Ṣandım cihānı baḥr ser-ā-pā serāb iken

23. Āsūde mi olur bu arāżīde ādemī
Rencīde-i hücūm-ı kilāb ü zübāb iken

24. Māhī vü ṭayr dām-ı belāya girift olur
Baḥr u havāda pür-ḥaẕer ü ictināb iken

25. Bu ḫāk-dān-ı köhne-i ʿālemde kim ḳalur

Dest-i ecel ʿaṣab-şiken-i şeyḫ ü şāb iken

26. Ḍaḥḥāk elinden ölmedi Cemşīd ü Erihā(?)
İḳlīm-i Āsyā'da şeh-i kām-yāb iken

27. Ḍaḥḥākīde baña öyle ḳıldı ḳażā telef
Mār-gezende mūriş-i renc u ʿiḳāb iken

28. Çāh-ı helāke Rüstem-i Zāl'ı düşürdü dehr
Heycā-numā-yı Ḫüsrev u Efrāsiyāb iken

[46b]

29. Bir gün benim de dāne-i ʿömrüm tamām olur
Çeşmim pür-āb u çarḫ-ı felek āsiyāb iken

30. Merdüm nice ḥayāt ile kesb-i şebāt ider
Maḳlūb-ı ḳalb kārgeh-i inḳılāb iken

31. Göñlüm naşıl feraḥla olur tesliyet-peẕīr
Envāʿ-i cevr ü ġam ile pür-ıżṭırāb iken

32. **Rāşid** ġubār-ı yeʾs ile virme keder dile
Mevlā ümīd-baḫş-ı sibaʿ ü kilāb iken

33. Ḳalb-i faḳīri maẓhar-ı elṭāf ider İlāh
Mirʾāt-ı faḳr u miḥnet u ḳahr u ʿitāb iken

34. Gülzār u gülsitān u serā-yı hezār ider
Vīrāne-ḫāne mesken-i būm u ġurāb iken

35. Ehl-i kemāl u maʿrifeti ḳor mı bī-nevā

Bārī vaẓīfe-bār-ı ṭuyūr u devāb iken

36. Maḥrūm-ı āb ider mi ḥubūbātı zīr-i ḫāk
Deryā-yı raḥmet u keremi pür-ḥabāb iken

37. Giryān ider mi bendesini Ḥażret-i Ḫudā
Şeb-tāb-ı ḫande-zen-i bahā vü şihāb iken

38. ʿÜryān ider mi ʿabd-i nebātātı kāʾināt
Her yıl ḳabā be-dūş zümürrüd-ḫiżāb iken

39. Deryā vü kāna nisbet ile faḫr ider ʿaṭā
Revnaḳ-ṭırāz-ı gevher ü dürr-i ḫōş-āb iken

40. Rümmāna iştihār u Bedaḫşānʾa fer virür
Yāḳūt u lāʿle māye-dih-i āb u tāb iken

41. Zenbūr u nāyi pür-ʿasel ü pür-şeker ider
Efʿī-vār ḳumuñ(?) deheni pür-luʿāb iken

42. Her güne çeşm-i ḳalb u dile cilve-sāz olur
Ġafletle sen ġunūde-i sevdā-yı ḫ̆āb iken

43. Mevʿūd-ı māsivāya nigāh itme luṭf-ı ḥaḳ
Ser-dūz-ı dīde-i ṭamaʿ u irtikāb iken

44. Aṣl-ı murād-ı muḫliṣi virmez mi müctebā
Ẕātı cenāb-ı vāhibe nāʾib-menāb iken

45. İnsānı sırr-ı vaḥdete itmez mi muṭṭaliʿ
Muʿciz zebānı muʿcize-gū-yı ḍabāb(?) iken

46. Kesb-i kemāl eyle gör ʿilm-i ḥāl[ī] ile
Masṭūr-ı safḥa-i naẓar u iktisāb iken

47. Hemçün naṣūḥ maʿṣiyete tevbe ile gel
Dergāh-ı Kibriyā'da duʿā müstecāb iken

48. Refref-süvāre gitme muḫālif […]
Cibrīl o yolda pey-rev-i bī-irtiyāb iken

49. Uçma hevā-yı evc-i semāda hümā-miṣāl
Ey bī-ḫaber baʿūda gibi bir ẕübāb iken

50. Daʿvā-yı ḥaydarīye cerī cürʾet eylemez
Şīr-i Ḫudā-yı ʿāzze ve cell Bū-Türāb iken

51. Āsār-ı felsefīye ṣaḳın itme iltifāt
Güftār-ı Murtażā eṣer-i müsteṭāb iken

52. Muḥtāc olma ʿaḳl-ı Felāṭūn'a Büʾl-Ḥasan
Sermāye-i ḫizāne-i lübb u lübāb iken

53. Ḳānūn-ı Bū-ʿAlī ʾde ḳalur mı şifā-yı ṣadr
Metn-i Şifā şifā-dih-i şerḥ-i Şihāb iken

54. Ḳılma naẓar dü çeşm-i ʿazīzim Ḥasan Ḥüseyn
ʿAyneʾl-ʿuyūn-ı ehl-i ḥużūr u ġıyāb iken

55. Ḳaṣr-ı felekde Zühre-i zehrāya kim baḳar
Zehrā-yı Muṣṭafā şeref-i nuh-ḳıbāb iken

56. Gülşende nāle eyleme ey bülbül-i süḥan
Ṭabʿım hezāra rāyiḥa-baḫş-ı gülāb iken

57. ʿİbret gözüyle manẓara-i nāẓırāna baḳ
Ser-levḥa-i ḳalem-zede-i intiḫāb iken

58. Ebyāt-ı şāʿirāna ḳulaḳ aṣma ey ẕekā
Beytü’ş-şerefde ḥalḳa-be-gūş ol bu bāb iken

59. Āvīze-i ʿuḳūd-ı Ṣüreyyā olur bu naẓm
Pīş-i ʿuyūn-ı nāsda şey’un ʿucāb iken

[47a]

60. ʿArż itmesün nücūma ʿUṭārid ḳumāşını
Alur mı müşterī ḳalemim mü-ṣiyāb iken

61. Mensūc-ı zülf-i ḥūrī-i maʿnā degil midir
Şiʿrim şiʿār-ı ehl-i şuʿūr u ṣiyāb iken

62. Ṭurma diyār-ı Ḳuds'e git ey eşheb-vücūd
Āzāde-i ʿinān-ı iyāb ü ẕehāb iken

63. Baḳma eṣāṣ-ı beyt ü benūna sebük-rev ol
Rū ber-reh-i ʿazīmet ü pā-der-rikāb iken

64. Vird itme ism-i ġayrı dilā lafẓa-i Celāl
Pīrāye-i sütūr-ı ḥurūf-ı kitāb iken

65. Rūḥ-ı Nebī'ye ʿarż-ı ṣalāt u selām ḳıl
Bād-ı ṣabā peyām-ber-i pür-şitāb iken

603.

603. Selānik Vālīsi Sābıḳ Ḥürmetlü Ḥüsnī Pāşā Ḥażretleriniñ Manẓūmesine Mümā-ileyh

Rāşid Efendi'niñ Naẓīresi [**Ḥüsnī**] [Hüsnî Paşa, Hüseyin Hüsnî Paşa]. K. Mehmet Arslan "Hüsnî Paşa, Hüseyin Hüsnî Paşa" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 07.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/husni-pasa-huseyin-husni-pasa.

2. Ey kötülüğü emreden nefis, iyi düşün ki Tanrı kudret eliyle seni toprak, hava, ateş ve sudan niçin yarattı.

32. Her ne kadar Hak, "[Allah'ın rahmetinden] umudunuzu kesmeyin" demiş ise de, ama ey kötülüğü emreden nefis, onun rahmet hazinesini boşa harcamışsan, ne büyük zarar!

17b hel etā: " hele" Ayetten iktibastır: "Gerçek şu ki, insanın yaratılış tarihinde onun henüz anılan bir şey olmadığı bir dönem gelip geçmiştir." (İnsân, 1/76). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/kiyamet-suresi-75/ayet-20/kuran-yolu-meali-5.

18b lā-fetā= Lā-fetā illā ʿAlī lā-seyfe illā Ẕü'l-feḳār: "Ali'den başka yiğit, Zülfikâr'dan başka kılıç yoktur." Hadis diye nakledilmiş ancak hadis tenkidinde mevzu (uydurma) hadis grubunda ele alınmış, kaynak bulunmadı.

24a ʿAsā en tekrehū: "Bir şeyden hoşlanmamış olabilirsiniz." Ayetten iktibastır: "Size zor geldiği halde savaş üzerinize farz kılındı. Hakkınızda hayırlı olduğu halde bir şeyden hoşlanmamış olabilirsiniz. Sizin için kötü olduğu halde bir şeyden hoşlanmış da olabilirsiniz. Yalnız Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara, 216/2). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-216/kuran-yolu-meali-5.

41b Ṣakāhum Rabbuhum mimmā femā: "Rableri onlara tertemiz bir içecek(cennet şarabı) verir." Ayetten iktibastır: "Oradakilerin üzerlerinde yeşil renkli, ince ve kalın ipek elbiseler vardır; gümüş bileziklerle süslenmişlerdir, rableri onlara tertemiz bir içecek verir;" (İnsân 21/76). Erişim: 11 Eylül 2022, ttps://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/kiyamet-suresi-75/ayet-20/kuran-yolu-meali-5

42a ve eḳriḍū: "Borç verin."Ayetten iktibastır. Ayet uzun olduğundan hepsini buraya almadım. (Müzemmil, 20/73). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/muzzemmil-suresi-73/ayet-20/kuran-yolu-meali-5.

43a naḥnu ḳasemnā: "Biz paylaştırdık." Ayetten iktibastır: "Rabbinin rahmetini paylaştırmak onlara mı düşmüş? Dünya hayatında onların geçimliklerini biz paylaştırdık. Bir kısmı diğerini istihdam etsin diye kimini kiminden derecelerle üstün kıldık. Rabbinin rahmeti onların biriktirdiklerinden daha hayırlıdır." (Zuhruf , 32/43). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/zuhruf-suresi-43/ayet-23/kuran-yolu-meali-5.

56. Ey kötülüğü emreden nefis, hayatta olduğun sürece yürü ve sevdiğin kimse ile karşılaştıkça dünya ve içindekilerinden kaç.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Eşer itmez saña gelse nidā ey nefs-i emmāre
   Cibāle ʿaks ider ṣavt u ṣadā ey nefs-i emmāre

2. Teʾemmül kon çirā bā-dest-i ḳudret āferīd İzed
   Tu-rā ez-ḫāk u bād u nār u mā ey nefs-i emmāre

3. Seni tedrīc ile iʿẓām idüp ebnā viren kimdir
   Neden buldı teniñ neşv ü nemā ey nefs-i emmāre

4. Başīretle naẓar ḳıl ḳanġı cānibden gelir ḥiss it
   Ḳuvā-yı bāṭına rūḥa ġıdā ey nefs-i emmāre

5. Ḫudā rūz u şeb-i aḥvāl-i verāya nāẓır u āfāḳ
   Şuʿā-ı mihr ü mehle rūşenā ey nefs-i emmāre

6. Temāşil-i ḫafāyı ʿālem-i rūʾyāda görmezsiñ
   Gelürse dīde-i ḳalbe ʿamā ey nefs-i emmāre

7. Ṭururken manẓar-ı ḳalbiñ naẓar itme merāyāya
   Odur āyīne-i ʿālem-nümā ey nefs-i emmāre

8. Ṣüreyyā'dan refīʿ insān iken olmaḳ ne lāyıḳdır
   Esīr-i müziyān-ı zīr-i ṣerā ey nefs-i emmāre

9. Zer ü sīm ü cevāhir ḫākdan ḥāṣıl ne lāzımdır
   Ḫayāl-i bī-meʾāl-i kīmyā ey nefs-i emmāre

10. Ḳonur dār-ı cezāda āşikāre herkesiñ fiʿli
    Pul itmez fıḳra-i şāh u gedā ey nefs-i emmāre

11. Enāniyyet keder īrāş ider ammā ʿubūdiyyet
Virir āyīne-i ḳalbe cilā ey nefs-i emmāre

12. Ne ḥikmetdir Ḥakīm-i muṭlaḳ eyler ey ṭabīb işrāb
Marīż ü ḫastaya dāʾ u devā ey nefs-i emmāre

13. Niçün dār-ı fenāya geldi gitdi ince fikr eyle
İmām-ı enbiyā vü evliyā ey nefs-i emmāre

14. Naṣīḥat virdiler semʿ-i ḳabūle almadıñ aṣla
Ṣamem irdi mevāʿiẓden saña ey nefs-i emmāre

15. Muḍill ü hādī-i ehl-i ḍalāl ü ehl-i ṭāʿatdır
Kitāb-ı Ḥaḳ ḥadīş-i Muṣṭafā ey nefs-i emmāre

16. O bāb-ı şehr-i ʿilme cān u dilden rūy-māl ol kim
Ola timşāl-i maʿnā rū-nümā ey nefs-i emmāre

17. Enīs-i bezm-i insān-ı ʿAlī-seyrān olan añlar
Kimiñ şānında indi “hel etā” ey nefs-i emmāre

18. O şīr-i Ḫīzedīden ḳuvvet almaz ol ki farḳ itmez
Kimiñ ḥaḳḳında dendi “lā-fetā” ey nefs-i emmāre

19. Pederden dāverinden ʿibret aldı dehri terk itdi
Şehādetle şehīd-i Kerbelā ey nefs-i emmāre

20. Bilürdiñ ḳadr-i ʿālü’l-ʿālinī evlād-ı Zehrā'nıñ
Olaydıñ bende-i āl-i ʿabā ey nefs-i emmāre

21. Ṭarīḳ-i ḥaḳḳa girseñ dergeh-i Tevvāb u Ġaffāra
İderseñ intisāb u intimā ey nefs-i emmāre

[47b]

22. Seni irşād içün Mevlā nice esbāb ider peydā
Belā-yı cehle olma mübtelā ey nefs-i emmāre

23. Seni baʿżen elemle imtiḥān eyler ise ṣabret
O Ḥaḳḳ'ıñ cilvesidir bī-riyā ey nefs-i emmāre

24. ʿAsā en tekrehū'dan ḫayr-ı maḥżı fehm eden söyler
Şeri "min Rabbinā büşrā le-nā" ey nefs-i emmāre

25. Seḥer-ḫīz ol çü bülbül nefḫa-i Raḥmān'ı şemm eyle
Ṣaçar bū-yı güli bād-ı ṣabā ey nefs-i emmāre

26. Menām u merḳad-ı ġafletden el-ān olmadıñ bīdār
Mürūr itdi nice ṣubḥ u mesā ey nefs-i emmāre

27. Şeb-i deycūr-ı ẓulm ü maʿṣiyetde ḳaldıñ ey ġāfil
Zekādan itmediñ kesb-i żiyā ey nefs-i emmāre

28. Ġanī Sübḥān ile ʿahd-i elesti naḳż u terk itdiñ
Denī şeyṭānı ḳıldıñ āşinā ey nefs-i emmāre

29. Aḳıtdıñ āb-ı ruḥsārı dimā'-i ʿömrüñ az ḳaldı
Nedir ʿālem içün bu mācerā ey nefs-i emmāre

30. Ṣırāt-ı müstaḳīme gitmediñ bu ḳālıbı nā-gāh
Düşürdüñ medḥ ile ser tā-be-pā ey nefs-i emmāre

31. ʿAbeṣle işti̇ġāl itdiñ ʿibādet itmediñ Ḥaḳḳ'a
Ẓahīriñ kim olur yevmü'l-cezā ey nefs-i emmāre

32. Eger ki goft Ḥaḳḳ “lā-taḳneṭū” ammā çi ḫüsrān-est
Ki naḳd-i raḥmeteş kerdī hebā ey nefs-i emmāre

33. Ḳırāʿat itmedin mi ḳıṣṣa-i Firʿavn u Ḳārūn’ı
Ne itdi onlara Mūsa ʿaṣā ey nefs-i emmāre

34. Ne güne taḳdılar zencīre dīvān u ʿafārīti
Süleymān Āṣaf ibn-i Berḫiyā ey nef-i emmāre

35. Ṣanursıñ vādi-i baġy u ḍalālet nehr-i cennettir
O bir veyl-i cezādır pür eẕā ey nefs-i emmāre

36. Görünce çārsūda bir zen-i ḥüsnā yā bir dilber
İdersiñ varını terk u fedā ey nefs-i emmāre

37. Rıżā-yı Ḥaḳḳ içün virmezsiñ ehl-i faḳra bir pāre
Ne rütbe olsa bī-nān u nevā ey nefs-i emmāre

38. Bu şehvet bu denāʾet ḳasvet u ḫısset nedir sende
Ḳanı inṣāf u iḥṣān u ḥayā ey nefs-i emmāre

39. Muḥibb-i māṣivāya ḥubb-ı Yezdān iltifāt etmez
Ser-i bī-ʿizzete ḳonmaz hümā ey nefs-i emmāre

40. O maʿşūḳ-ı cihāna ʿāşıḳ ol illā vü lā’dan geç
İlā vermez elā illā ve lā ey nefs-i emmāre

41. Şarāb-ı vaṣlını dil-teşnegān-ı ʿaşḳı nūş itdi
Ṣakāhum Rabbuhum mimmā femā ey nefs-i emmāre

42. Derūn-i dilden emr-i “veʾḳriḍū”ya imtiṯāl eyle

ʿAṭādır bāʿiṣ -i feyż ü ġınā ey nefs-i emmāre

43. Gelür ḳısmet saña maḳsūme-i “naḥnu ḳasemnā”dan
Çi sūd ez-ḥırs-ı māl u māsivā ey nefs-i emmāre

44. Zevāl-i niʿmet-i merdānı maṭlūb itme ey ḥāsid
Ḳabūl olmaz duʿā-yı nā-revā ey nefs-i emmāre

45. Saña pey-rev olan ʿāḳil degildir belki cāhildir
Seni ʿārif ider mi pīşvā ey nefs-i emmāre

46. Ṭutulmaz dāmıña biñ dāne görse ṭāʾir-i rūḥum
Olunca lāne-i tenden cüdā ey nefs-i emmāre

47. Ferāġat eyle buġż u kīne vü ġayẓ u ʿadāvetden
Nedir iḫvāna bu cevr u cefā ey nefs-i emmāre

48. Emānātı eliñde olsa eyle ehline teslīm
Bu güne emr ider Bārī Ḫudā ey nefs-i emmāre

49. Ṣaḳın nā-ehle tefvīż-i umūr-ı maṣlaḥat etme
Müfīd olmaz eḥibbā aḳrabā ey nefs-i emmāre

50. Ṣaḳın māl-ı yetīme degme kim āh u fiġān ile
Bütün dil-ḫūn olur ehl-i semā ey nefs-i emmāre

51. Ṣaḳın ibṭāl-i ḥaḳdan ʿadl ile iḥḳāḳ-ı ḥaḳ eyle
Sever ʿadli Cenāb-ı Kibriyā ey nefs-i emmāre

52. Müzevver nuṭḳına baḳma anı Ḥaḳ ile taḥḳīḳ et
İder çoḳ ehl-i Ḥaḳḳa iftirā ey nefs-i emmāre

53. Ḳulūb-ı ehl-i faḳr u ḥāceti ḳırma ḥaẕer eyle
ʿAẕāb-i mūlime olma sezā ey nefs-i emmāre

54. Peşīmān ez-mesāvi tāʾib ez-kibr u maʿāṣi şev
Çi sūd ez-goften-i vā ḥasretā ey nefs-i emmāre

55. Fe-sir mā dumte ḥayyen firr mine'd-dünyā ve mā-fīhā
Metā lākeyte men tehva elā ey nefs-i emmāre

56. Kimiñ dūzaḫ mekānıdır dedi ṣāḥib-zemīn işte
Hiye'l-meʾvā li-men ṭāʿe'l-hevā ey nefs-i emmāre

57. Be-cān u ḫāme Rāşid pey-rev-i pāşā-yı **Ḥüsnī**yem
Bi-güyem bişnev īn dem-rā bi-y-ā ey nefs-i emmāre

[48a]

604.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Vālī-i mışr-ı Ḳāhire'yi ḳahr-ı lā-yezāl
İtdi helāk eyledi cismin heder meder

2. Oldı medār-ı mevti baġırsaḳ ʿufūneti
Rencīde itmiş esfelini bir ẕeker meger

3. Döndi dolaşdı Avrupa'yı çāre bulmadı
Ġalṭīde oldı dūzaḫa āḫir teker meker

4. Maḫṣūṣ ola rükūbına maḥşer midillīsi(?)

---

604. **Tārīḫ-i vefāt-ı Saʿīd Pāşā Güfte-i Cenāb-ı Nāʾilī** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. Kt.

Nār-ı cahīm olunca maḥall-i sefer mefer

5. Veyl-i cehennem üzre hezārān ʿuḳūbete
Olsun dü-tā-yı cism-i ḫabīsi kemer memer

6. Yazdım cenāb-ı Mālike tārīḫ-i tāmını
Vālī-i mışr-ı fāside oldı saḳar maḳar
29 Şubat 1279

605.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Çeşmiñ olursa ṭabʿım ile hem-zebān-ı ġayb
Söyler lisān-ı ḥāl ile biñ dāstān-ı ġayb

2. ʿĀlem-pesend-i seyr u temāşā-yı vaḥdetim
Dünyā gözümde merdümek-i çeşm ü cān-ı ġayb

3. Alsam ḫayāle ġamzesi bir bir ʿayān olur
Ḫalvet-serāy-ı sīnede zaḫm-ı sinān-ı ġayb

4. Ḥasret-keş-i şehādetiyim kim bir āfetiñ
Leb-teşne āb-ı tīġıña ḳurbāniyān-ı ġayb

5. Bahş-i dehān-ı yārdaki rāz-ı mübhemi
Benden ṣorun ki şimdi benim nüktedān-ı ġayb

6. Nisbet olunsa noḳṭa-i mevhūma bī-gumān
Taḳsīmi ḳābil olsa olur ṣad cihān-ı ġayb

7. Ben ol sefīr-i milket-i ʿaşḳım ki **Nāʾili**

605. **Ġazel-i Mūmā-ileyh** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. G.

ʿĀciz beyān-ı ḥāl-i dile tercümān-ı ġayb

8. Feyż-i naẓarla ḳalbimi şems-i maʿārif it
   Ey āsitānı cilve-geh-i āsumān-ı ġayb

606.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ser-firāz-ı ʿāşıḳānım minnetim yoḳ ʿāleme
   Fārigʰ-i fānī cihānım minnetim yoḳ ʿāleme

2. Böyle dünyā-yı denīye meyl edüp çekmem elem
   ʿAvn-i Ḥaḳla şādmānım minnetim yoḳ ʿāleme

3. Germ ü serd-i dünyeye dünyā-perestler ḳatlanır
   Künc-i vaḥdetdir mekānım minnetim yoḳ ʿāleme

4. Gülşen-i āmāl-i dehre iltifāt itmez göñül
   Var iken ġonca-dehānım minnetim yoḳ ʿāleme

5. İstinādım Ḥażret-i Ḫallāḳ'adır dāʾim ʿ**Azīz**
   Maẓhar-i emn ü emānım minnetim yoḳ ʿāleme

607.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Yayılup ḳaldım görünce ḳālī-i ʿuşşāḳ-veş
   Verdi āsārı baña ḥayret Ḥaşīrī-zāde'niñ

---

606. **Ġazel-i Dāver** ʿ**Azīz** [ʿ**Azīz**] [?]. G.

607. **Ḳıṭʿa-i Ṣafvet be-Sitāyiş-i Ḥaşīrcı-zāde** ʿ**Ayıntābī** [**Ḫāfıẓ**] [**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**]. Kt. Ömer Asım Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa,* (Gaziantep: C.H. Partisi Basımevi, 1941), s. 130.

2a çarḫıñ: çarḫ ger ; gelirken ḫāneye: gelince ḫāneme Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa.*

2. Aṭlaşı çarḫıñ benim olsa gelirken ḫāneye
   Ferş iderdim pāyine Ṣafvet Ḥaşīrī-zādeniñ

608.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Keçeci-zāde Efendi görse derdi āferīn
   Mürtecil nesc ittiġi bir mışrāʿ-ı āzādeyi

2. Oḳuyanlar būriyādır derseler kezzābdır
   Eylesem taṭvīl evṣāf-ı Ḥaşīrī-zāde'yi

609.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ṣaḥn-ı süḫanda eşheb-i mażmūnı rākibi
   Yoḳdur efendilerde Muḥammed Aġā gibi

610.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ṣafvet Efendi revnaḳıdır ehl-i dilleriñ
   Mirʾāt-i ṭabʿa baḳ da görürsün bu ṣūreti

2. Ṣaḥba-yı ṣāf-ı şiʿrini Cāmī göreydi ger
   Nābī'ye derdi seyr it efendi bu Ṣafvet'i

---

608. **Diger** [**Ḫāfıẓ**] [**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**]. Kt. Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa*, s. 130.

609. **Maṭlaʿ** [**Ḫāfıẓ**] [**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**]. B. Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa*, s. 130.

610. **Muḳābli-i Mūmā-ileyhi Ḥaşīrī-zāde Ḥāfiz Meḥmed Aġā** [**Ḫāfıẓ**] [**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**]. Kt. Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa*, s. 130.

611.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. İder her neşʾe-i maẓmūnı dil-ḫᵾāhı gibi irvā
   Ẕülāl-i nāb-ı naẓmı Ṣafvet'e meşrebcedir ḥaḳḳā

612.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Muẓāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ʿİzzet memātı verdi küdūret göñüllere
   Ṣafvet ḥayātı şimdi ṣafā ehl-i dillere

[48b]

613.

Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

Seriʿ - + + - / - + + - / - + -

1. Ehl-i Ḥaleb böyle s…r iḫtiyār
   Feʿtebirū yā uli'l ebṣār

614.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

---

611. **Maṭlaʿ** [**Ḫāfıẓ**] [**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**].

612. **Diger** [**Ḫāfıẓ**] [**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**]. B. Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa*, s. 130.

613. **Ḥaleb'de Baʿżı Edepsiz Bir İḫtiyāra fiʿl-i şenīʿ İcrāsıyla Vālī Süleymān Pāşā'ya Şikāyetde Müşārün-ileyhiñ Beyti** [?] . B.

1a Küfürlü ve galiz ifadeler sansürlenip üç nokta ile gösterildi.

1b Manası: "Ey basiret sahibi olanlar! İbret alın!" (Haşr, 59/2).

614. **Cevāb-ı ʿAyıntābī Ḥaşīrī-zāde** [**Ḫāfıẓ**] [**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**]. Mn.

2b Manası: "Muhakkak senin ehlinden değildir." (Hud, 11/46).

1. O melāʿīn-i şeḳāvet-peymā
   Ḥaleb'iñ ehli degildir ḥāşā

2. İbn-i Nūḥ olduġıçün ehl-i hevā
   Leyse min ehlike buyurdu Ḫudā

615.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḫayret-i efzā-yı ʿuḳūl olsa da mīnā-yı vaṭan
   Pek de mest eyleyemez ʿāḳılı ṣaḥbā-yı vaṭan

2. Dehr-i sefīlde ġarīb olduġuma çoḳ acırım
   Ḫāṭıra düşdügü dem ʿālem-i bālā-yı vaṭan

3. Ādem İskender-i vaḳt olsa daḫi ġurbetde
   Cilve eyler yine göñülde merāyā-yı vaṭan

4. Bir hevā ile atar sāḥil-i ġurbet-kedeye
   Keştī-i cismimizi cūşiş-i deryā-yı vaṭan

5. Ḳays-i dil silsile-i ġurbete pā-bend olmaz
   Eline girse eger dāmen-i ṣaḥrā-yı vaṭan

6. Ḳand-ı iḥsānıñ ile öle ki şīrīn-kāmım
   Ṭabʻıma telḫ gelür leẕẕet-i ḥelvā-yı vatan

7. Ḥasret-i Rāşid-i Fāżıl ile **Ḥāfıẓ** şimdi
   ʿAyn-ı ġurbet görünür çeşmime meʾvā-yı vaṭan

---

615. **Ġazel-i Mümā-ileyh Ḥaşīrī-zāde [Ḫāfıẓ] [Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa]**. G. Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafiz Mehmet Ağa*, s. 112.

6, **7** Bu beyitler Ömer Asım Aksoy kitabında bulunmamaktadır.

616.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

I

Tā ezelden cism-i ʾaşḳıñ çünkü cānıdır göñül
Gāhī maġmūm-i ḫiṭāb-ı "Len terānī" dir göñül
Geh tecellī-i ṣıfatın şādmānıdır göñül
Ṣanma ʿāşıḳ ġuṣṣanuñ daʾim mekānıdur göñül
ʿAşḳ-ı cānānuñ ḳadīmī ḫānedānıdur göñül

II

Beyḍa-i ʿAnḳā-yı vaḥdetdir bu dil bī-iştibāh
ʿĀlem-i bālā-yı lāḥūtī edüpdür evc-gāh
Bāzü'l-eşheb dergehi olmuş aña cāy-ı penāh
Geçmeyüp pervāz-gāhından gurāb-ı rū-siyāh
Şāhbāz-ı lā-mekānuñ āşiyānıdur göñül

III

Dest-i ḳudret kim beni zencīr-i ʿaşḳa baġladı
Āteş-i şevḳim ʿalev-ḫīz oldu sīnem daġladı
Ḥasret-i maḥbūb ile seyl-i sirişkim çaġladı
Baḳıcaḳ ʿayn-ı muḥabbet ḥālüme ḳan aġladı
Ol maḥabbet ʿaynınuñ bir ḳatre ḳanıdur gönül

---

616. **Ġazel-i Ḥayālī Taḫmīs-i Ḥaşırī-zāde [Ḫāfız] [Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa].** Th. Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa*, s. 157.

I/2 Len-terānī: "Sen beni asla göremezsin." Ayetten iktibastır:

"Musa tayin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca "Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!" dedi. (Rabbi): "Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!" buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim." (Araf, 143/7). Erişim: 22 Ağustos 2022, http://www.kuranikerim.com/mdiyanet/araf.htm.

II/3 Bāzü'l-eşheb: Şeyh Abdülkadir Geylanî lakabı.

II/4 Geçmeyüp: Geçmesün Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa*.

IV

"Yā Muḳallib" ẕikrini kesme dilinden dāʾima
Ḳıl teveccüh ṣıdḳ ile ol ḥāl-i ḳalbe āşinā
Māverā-yı perdeden ol dem olur keşf-i ġıṭā
Kāʾinātuñ gizlü sırrın āşikār eyler saña
Ḳıymetin bil ʿālem-i ġayb armaġānıdur göñül

V

Ḥāfiżā dil Kaʿbe'sini ehli bildi ve'sselām
Anı bünyād-ı Ḫalīl'e etdiler tercīh-i tām
Ol naẓargāh-ı Celīl'e vācib oldu iḥtirām
Secde eyler ḫākine cemʿ-i melāʾik ṣubḥ u şām
Ey Ḥayālī şāh-ı ʿaşḳuñ āsitānıdur göñül

[49a]

617.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

I

Devr-i fıṭrat ʿişretinde māde-pīradır semāʿ
Meclis-i ḫaṣ-ı ezelde neşʾe-efzādır semāʿ
Āsumān-ı cānda gerçi evc-pīrādır semāʿ
Devre-i ʿarż-ı vücūda cilve-baḫşādır semāʿ
Miḥver-i ʿaşḳ üzre dāʾir çarḫ-ı vālādır semāʿ

II

Cism-i ʿuşşāḳı ḳıyās itme sirişk-i āb-ı gül
Bezm-gāh-ı vaḥdetiñ peymāne-i ser-şārı bil
İster isen neşʾesin herbir taʿalluḳdan kesil

---

617. **Ġazel-i merḥūm Zīver Pāşā ve taḫmīs-i Şeyḫ ʿAbdü'l-ġafūr Vaḥdetī Efendi** [**Vaḥdetī**][?]. Th.

VIII/3 bī- yanṭıḳ u bī- yesme: "Benimle (benim aracılığımla) konuşur benimle duyar." Hadisten alıntı olduğu söyleniyor. Fakat kaynak daha bulamadım.

Başḳa ʿālem başḳa maʿnādır vücūd-ı ehl-i dil
İnḳlāb-ı ḥāle dāʾir ḥikmet-ārādır semāʿ

III

Reh-güzār-ı kūy-ı yāri devr idüp āvāre-veş
Āfitāb-ı ḥüsni her dem seyr eyle neẕẓāre-veş
Feyż-i envār-ı tecellīden olup meh-pāre-veş
Āsumān-ı lā-taʿayyünden çıḳup seyyāre-veş
Bī-ḫodī semtinde ṭāliʿ necm-i zehrādır semāʿ

IV

Pertevi teşbīh olunmaz nūr-ı berḳ-i ḫāṭıfa
Medḥ-i güncāyiş-peẕīr olmaz zebān-ı vāṣıfa
Ṭūr-ı Sīnā'dan bedel her ẕerre çeşm-i vāḳıfa
Her ṭarafdan gösterir nūr-ı tecellī ʿārife
Döne döne ʿālem-i ḳudsi temāşādır semāʿ

V

Meclis-i vaḥdetde ʿāşıḳ nūr-ı ḥüsni şemʿ idüp
Ḫamr-ı vaḥdet neşʾesiyle māsivāyı refʿ idüp
Gūş-ı ṣavt-ı sürre(?) ser-tā-pā vücūdı semʿ idüp
İbtidā vü intihāyı yek ḳademde cemʿ idüp
Sırr-ı ḳavseyn-i dil-i ʿuşşāḳa inşādır semāʿ

VI

Bulmadı taḥḳīḳ zāhid ẓulmet-i taḳlīdde
Kāmiliñ sırrına ermez olmayan tecrīdde
Gāh muṭlaḳdan görür maʿnāyı geh taḳyīdde
Sālikānı ḳuṭb-ı devrān gösterir tevḥīdde
Ṣūfiyāna remz-i vaḥdetden mezāyādır semāʿ

VII

Mülk-i ḳalb-i sālikānı şevḳ ile teshīr ider
Ẓulmet-i devrānı yek devrinde hep tenvīr ider
Neşʾesi zāhid ne bilsün cehl ile tezvīr ider
Cezvesiyle ʿālem-i cismi ʿaceb tedvīr ider
Şems-i ʿaşḳa fer veren bir emr-i maʿnādır semāʿ

VIII

Dīde-i ʿuşşāḳa olmaz pertevi yekden nihān
Maẓhar-ı nūr-ı cemālidir bu mirʾāt-ı cihān
İtdi bī- yanṭıḳ u bī- yesmeʿde bu remzi beyan
Olalı sırr-ı ḳalem insān-ı kāmilden ʿayān
Biş-nev ez-ney mektebinde ders-i Monlā'dır semāʿ

IX

Olmamış çeşm-i baṣīretde cemāli müstenīr
Vaḥdetī 'ye Vādī-i Eymen olup deşt-i żamīr
Mūṣī-i cānı ḳılur anı ene'llāh'dan ḫabīr
Dil şebistānıñ ider şems-i tecellīden münīr
ʿAşḳ meydānında zīver-i Ṭūr-āsādır semāʿ

618.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Sırr-ı ādemdir medār-ı devr-i ʿālemdir gönül
   Ṭılsım-ı ser-levḥa-i esrār-ı ādemdir gönül

2. Ṭurra-i dildārdır dāʾim aña ārām-gāh
   Ordugāh-ı derdde serdār-ı ekremdir gönül

3. Kāse-i müldür murādım reʾs-i āmālim müdām
   Ol dil-ārā laʿl-ile müdām hem-demdir gönül

4. Derd-i dūr-ā-dūrdur dāʾim aña ārām-gāh
   Mā-ḥaṣal ʿömrüm o sevdālarla sersemdir gönül

5. Āh kim hem-dem degilseñ kim saña māʾil ola
   Rūḥ-ı rāh-ālūdedir her derde merhemdir gönül

---

618. **Ġazel-i bī-nuḳaṭ-ı Cenāb-ı Nāʾilī Efendi** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. G.

6. Dürr-i gevherler ki māl-ā-māldır hem Ṣāliḥā
   Dürlü dürlü derdlerle hemde hem-demdir göñül

7. Olmada āgāh-ı resm-i rāh-ı ehlu'llāh-ı Rūm
   Sırr-ı sırru'llāhdır her ḥāle maḥremdir gönül

[49b]

619.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Otuz iki ʿaded dürdānedir şāhān-ı ʿOsmānī
   O murvārīdler ḥıfẓ itmek üzre naẓma şāyāndır

2. Birer ʿAbdü'l-ḥamīd ʿAbdü'l-mecīd Orḫan ve İbrāhīm
   Zehī ʿAbdü'lʿazīz de bir gelen Sulṭān-ı ẕī-şāndır

3. Ḫudā biñ yıl ʿömür versin bu bir şāh-i dil-āgāha
   İkişer Bāyezīd Maḥmūd Ḫān Sulṭān Süleymān'dır

4. Selīm ʿOṯmān u Aḥmedler ricālü'l-ġayb-veş üçler
   Muḥammed Muṣṭafālarla Murādlar çār yārāndır

5. Otuz üç farż gibi vācib duʿā-yı ʿömr ü iḳbāli
   Otuz ikinci şeh ḥālā şehinşāh-ı cihān-bāndır

6. Otuz bir pādişāhlar işte iki beyte derc oldu
   İki mıṣraʿ daḫı maḫṣūṣ-ı nām-ı şāh-ı devrāndır

---

619. ʿ**Ayıntābi Ḥaşırī-zāde Ḥāfıẓ Meḥmed Aġā Ḥażretleriniñ Tanẓīm-i Sergi-i ʿUmūmī-i ʿOṯmānīye Taʿlīḳ Buyurduḳları Nuṭuḳdur Ġazel-i Ḥayālī Taḫmīs-i Ḥaşırī-zāde** [**Ḥāfıẓ**] [**Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**]. Kt. Ömer Asım Aksoy kitabında yer almamaktadır.

7. Ḥaṣırcī-zāde serdi sergiye kālāy-ı şāhāne
   Getürsünler metāʿın şāʿirān var ise meydāndır

8. Bu sergi nev-zemīn bir beytdir ṭabʿ üzre naẓm etdi
   Cenāb-ı Muṣṭafā Pāşā ki ḥaḳḳa ehl-i irfāndır

9. Şehinşāh sāyesinde ol müşīr-i fāżıla sergi
   Beḳā-yı nām daʿvāsında bir açıḳça bürhāndır

10. Güzel nev-tarḥ-ı cāy-ı dil-güşā baḳ pek neşāṭ-efzā
    Bu sergi-i laṭīfe tām tārīḫ(1279) olsa çesbāndır

11. Felek gördükde nev-dībālar üze naḳş-ı ẕībāyı
    Demiş ki aṭlasım hem köhne hem sāde perīşāndır

12. Serildikçe basīṭ-i ḫāke mihrin ferş-i zer-tārı
    Desünler seyredüp ḫalḳ sāye-i ʿAbdü'lʿazīz Ḫān'dır

13. Güneş el gölgesin ümmīd ile taḳbīl ider pāyin
    Serāpā Ḥażret-i ʿAbdü'lʿazīz Ḫān ẓıll-ı Yezdān'dır

620.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ola dilşād iki ʿālemde Vecīhī Pāşā
   Mīr-ābād'ı dü-bālā ide ābād Ḫudā

2. Sāyesinde ola Ṣāliḥ Beg Efendi de ʿazīz

---

620. **Aġā-yı Mümā-ileyhiñ Mīr-ābād Ḥaḳḳında Tanẓīm İdüp Ṭaraf-ı Ḥażret-i veliyyü'n-niʿama Taḳdīm Eyledikleri Ḳıṭʿa [Ḫāfız] [Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa]**. G. Ömer Asım Aksoy kitabında yer almamaktadır.

O da taḥṣīl-i kemāl eyleye ber-vefḳ-ı rıżā

3. Cümle-i evlād u aḥfādı ile ol Āṣaf
   Ṣavuşa ʿömr-i ṭabīʿīyi be-raġm-i ḥükemā

621.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Şīrler pençe-i ḳahrımdan olurken lerzān
   Beni bir gözleri āhūya zebūn itdi felek

[50a]

622.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

I

Mātem ayı geldi yine cān bunda ṭayanmaz
Ḳan aġlasa da dīdelerim giryeye ḳanmaz
Bu ayda yanup aġlamayan Ḥaḳ'dan utanmaz
Yansın o göñül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
Kör olsun o gözler ki bu dem ḳana boyanmaz

II

Bu māhda Şāh-ı Resūl'üñ ḳurretü'l-ʿayni
Ḥaḳ sevgilisi Fāṭıma'nıñ nāzlı Ḥüseyn'i

---

621. **Beyt-i Merḥūm Yavuz Şulṭān Selīm Ḫān** [**Selîmî**]. B. Beyza Terzi, *Destâvîz-i Dâniş (Yavuz Sultan Selîm Dîvânı'nın Şerhi) Tenkitli Metin ve İnceleme (S. I – 180)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2016, s. 19.

622. **Merṣīye-i Mūmā-ileyh Ḥaşırcī-zāde** [**Ḫāfıẓ**] [**HÂFIZ, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa**]. Mh. Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa*, s. 92.
VI/3 Laʿnet itmeyem: taan eylemeyim Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa.*
VIII/2 ṭutar: çeker Aksoy, *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa.*

Düşmenlar aña eylediler buġż ile kīni
Yansın o göñül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
Kör olsun o gözler ki bu dem ḳana boyanmaz

III

Ol Pādişeh-i kişver-i lāhūt-ı imāmet
Ol gevher-i pākīze-i deryā-yı velāyet
ʿAtşān olaraḳ çekdi sere cāmı şehādet
Yansın o göñül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
Kör olsun o gözler ki bu dem ḳana boyanmaz

IV

Laʿnet ile anmaḳ ne gerek nām-ı Yezīd'i
Çün kendisi kesmiş idi raḥmetden ümīdi
Ḳahhār bilür neyler o cebbār-ı ʿanīdi
Yansın o göñül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
Kör olsun o gözler ki bu dem ḳana boyanmaz

V

Tükür iki ʿālemde ruḫ-ı ibn-ı Ziyād'a
Oynatdı atın luʿb ile meydān-ı riyāda
Ol şāhı ḳodu naṭʿ-ı belā içre piyāde
Yansın o göñül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
Kör olsun o gözler ki bu dem ḳana boyanmaz

VI

Düşdükde o şeh zaḫm eṣeri ile zemīne
Başladı ḥavāṭīn-i ḥarem āh ü enīne
Laʿnet itmeyem de ne diyem şimdi laʿīne
Yansın o göñül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
Kör olsun o gözler ki bu dem ḳana boyanmaz

VII

Maʿṣūmlarıñ baḥrı ḥarāret ile yandı
Oḳlar ṭoḳunup kimisi ḳan ile boyandı
Bu vāḳıʿadan gökde melekler de utandı
Yansın o göñül āteşe bu ḥāle ki yanmaz

Kör olsun o gözler ki bu dem ḳana boyanmaz

VIII

Cumʿa güni olmuş idi bu ḥāl-i melāmet
Her hafta ṭutar mātemini ehl-i maḥabbet
Yılbaşına taḫṣīṣ ile teʾḫīre ne ḥācet
Yansın o göñül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
Kör olsun o gözler ki bu dem ḳana boyanmaz

IX

Ḥāfıẓ ḳoma elden ṭutuşup dāmen-i āhı
Aġ eyleyegör aġlayaraḳ çeşm-i siyāhı
Gözyaşı ile yıḳa hemān çirk-i günāhı
Yansın o göñül āteşe bu ḥāle ki yanmaz
Kör olsun o gözler ki bu dem ḳana boyanmaz

623.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. (C) Ḳıldı bezm-i dili bir mu[ġ]beçe şen
   (Ḥ) Ṭabʿa ṣordıḳda dedi vāfıḳ-ı şen

2. (Ḥ) Gökṣu ṣaḥrāsını ol çeşm-i siyāh
   (C) Dil-i ʿāşıḳ gibi ḳıldı rūşen

3. (C) Deheni ġonceye reşk-āver olur
   (Ḥ) İtse dīdārına ʿarż-ı gülşen

4. (Ḥ) Ḳahramān-ı nigeh-i ḳattālı
   (C) Lerze-endāz-ı ten-i Gīv ü Peşen

5. Vaḥşī āhūdur ol āfet **Cāzim**
   Ḥāfıẓā boş gezer ardınca eşen

---

623. Mūmā-ileyhiñ Cāzim Beg ile Bi'l-iştirāk Söyledikleri Ġazel [**Cāzim**], [**Ḥāfıẓ**] [?]. G.

[50b]

624.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḫūn-ābe-i dü dīdemiz oldu şarābımız
   Yoḳdur bu ʿālem içre feraḥdan niṣābımız

2. Biz bir ḳalenderiz ki digerdir ẕehābımız
   Eyler ibāḥe şürb-i ṣabūḥı kitābımız

3. Ḥaḳ-āşinā vaẓīfe bilür adımız bizim
   Olmaz ḥamūl-ı ḳayd-ı esāret riḳābımız

4. Dünāna minnet eylemeyiz bir murād için
   İtmez ḥażīż-i ẕille tenezzül cenābımız

5. Deryā-diliz o rütbe ki ʿālemde **Rāmiyā**
   Baḥr-ı muḥīṭi sābıḳ olur her ḥabābımız

625.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Taʿlīm iderdi raʿde ṭanīni ḫiṭābımız
   Bir kerre vāḳiʿ olsa bu dehre ʿitābımız

2. Dünyā içün tenezzül olunmaz teẕellüle
   Māniʿ olur bu yolda ḫuṣūṣā kitābımız

---

624. **Ġazel-i Saʿdullāh Beg** [**Rāmī, Sadullah Paşa**]. G.

625. **Naẓīre-i Kānī -pāşā-zāde Rifʿat Beg** [**Rifʿat**] [**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**]. G. Şairin bu şiiri hiçbir kaynakta bulunmadı.

3. Bī-ṭāliʿiz o rütbe ki eyler siyāh-rū
   Mirʾāt-ı āfitāba ṭoḳunsa türābımız

4. Ḳan aġladır ṣabāḥa hem eyler hezārı zār
   Maʿmüre-i çimende de ḥāl-i ḫarābımız

5. Eyler s̱ebāt o rütbe ki ʿazminde **Rifʿatā**
   Ṣamṣām-ı ḳahr öñünde egilmez riḳābımız

626.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yoḳ iştikā-yı cevr-i felekden nişābımız
   Ser-levḥasında ḥamd ile başlar kitābımız

2. Īcāb-ı ḥāle vāḳıf olan ehl-i diḳḳatiz
   Yoḳ kimseden zemānede hīç ictinābımız

3. İḳbāl u iʿtilāyı tenezzülle istemez
   Baş egmez āsumāna ʿulūvv-i cenābımız

4. Ṣıdḳ u s̱ebāt meslegimizdür ki eylemez
   Biñ tīġe ḳarşı gelse teḫallüf ẕehābımız

5. Şāh-ı gedā-nihādız olur taḫt-gāh-ı feyż
   Maʿmüre-i muḥabbete ḳalb-i ḫarābımız

---

626. **Naẓīre-i Kemāl Nāmıḳ Beg** [**Namık Kemal**]. G. Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri*, s.158.

3a Bu dize Sadettin Nüzhet kitabında şöyledir: Nâmık celâl ü câhı tenezzülle istemez.

6b suʾāle hīç: sual-i hasma Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri.*

8, 10 Bu beyitler Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri, kitabında bulunmamaktadır*

6. Bizden kelām-ı tünd işidir tünd söyleyen
   Düşmez suʾāle hīç muġāyir cevābımız

7. Çarḫ eylesün cefāsını isterse bī-ʿadād
   Rūz-ı cezāda yoḳ mu bizim bir ḥisābımız

8. Tīġ-i ḳażāya itmez iken ʿarż-ı ser-fürū
   Maḥkūm-i ḫançer-i sitemiñdir riḳābımız

9. Açmış birer dehān-ı ṣafā her ḥabābdan
   İḳbāl-ı dehre ḫandeler eyler şerābımız

10. Ḫūnīn-nihāddır öyle ḫilḳatde **Nāmıḳā**
    Olmuş ḥınā-yı dest-i irādet türābımız

627.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ehl-i riyā suʾāline yoḳdur cevābımız
   Kim ehl-i ḥaḳḳadır bizim ancaḳ ḫiṭābımız

2. Mey ṣunma nūş eylemeyiz sāḳiyā bizim
   Mey ḫūn-ı çeşmimiz ciger oldı kebābımız

3. Yaḳmaḳ ḳolay firāḳ-ile ʿuşşāḳı ey ḥabīb
   Vardır seniñle rūz-ı cezāda ḥisābımız

4. Nīk ü bed-i cihānla teʾessür ider miyiz
   Bāb-ı Cenāb-ı Ḥaḳḳ'a iken intisābımız

---

627. **Naẓīre-i dāder-i ʿācizī ʿAzīz Beg** [ʿ**Azīz**] [?]. G.

5. Bir şeh-süvār-ı evc-i kemālız ki fiʾl-meṣel
   Oldı hilāl u mihr-i felek dü rikābımız

6. Bir neşʾe-dār-ı feyż-i ḫarābāt iken ʿ**Azīz**
   Raġbet ider mi ʿāleme ḳalb-i ḫarābımız

[51a]

628.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yoḳdur süḫanda şāʾibe-i irtikābımız
   Uymaz ẕehāb-ı ʿāleme reʾy-i ṣavābımız

2. Biz ehl-i Ḥaḳḳ'a muʿteḳidiz ṭoġru söyleriz
   İtmez beyān-ı baḥṣ-i temelluḳ kitābımız

3. Ṣıdḳ u ṣebātı eyledik ʿālemde iḫtiyār
   Olsun cihāna bir de muġāyir ẕehābımız

4. Efkār-ı dehre muʿteriż erbāb-ı dānişiz
   Yoḳ fikrimizde safsaṭa-i ictinābımız

5. Fehm eyleriz meʾāl-i ḳavānīn-i ḥikmeti
   Düşmez uṣūl-i ʿaẓm(?) mübāyin cevābımız

6. Ẕilletle istimāle-i erbāb-ı devlete
   Olmaz rübūde ḫāṭır-ı ʿālī-cenābımız

7. Ögrenmedik lisān-ı nifāḳı zamānede
   Gelmez mizāc-ı ʿaṣra muvāfıḳ ḫiṭābımız

---

628. **Naẓīre-i Ḥikmet Beg** [**Ḥikmet**] [?]. G.

8. Tenhā-nişīn-i kūşe-i yeʾs u ferāġatız
   Kāşāne-i cihānda budur intiḫābımız

9. **Ḥikmet** daḫīl-i sāye-i iḥsān-ı Ḥaydarız
   Yoḳdur kibār-ı devlete hīç intisābımız

629.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bir ḫasta nā-ümīd ise baḳmaz ṭabīb olan
   Nā-ḳābilānı terbiye itmez lebīb olan

630.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳarışup döndi ʿArab saça hep Avrupalı
   İttifāḳ eyleyüp üç günde lehisinde Lehüñ

2. Çerkesistān'ıñ ʿaceb cürmü ne kim ḳırḳ senedir
   Kimseler ḥālini şormaz o ḳadar bī-günehüñ

631.

---

629. **Beyt** [**Muhlis, Es'ad Muhlis Paşa**]. B. Bu beyit Es'ad Muhlis Paşa'ya aittir. N. Ahmet Özalp, Bilgelikler Divanı, 1. bs. (İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2012), 193, Beyit 924.

630. **Ḳıṭʿa-i Mīr Kāẓım** [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. Kt. Ramazan Bardakçı, *Musa Kâzım Paşa (Hayatı-Sanatı ve Külliyatı)*, s. 1102.

1b eyleyüp: itdiler; lehisinde: lehivinde Külliyat.

2 Bu beyit Külliyatta şöyledir:

Çerkesistan ne günah itdi ki kırk beş senedür
Kimseler sormadı halün o kadar bî-günehün

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Mosḳovuñ süngüli şeş-ḫānesine ṭoplarına
   İttifāḳen varaḳ u ḫāme çeker Avrupalı

2. Bundan añla ṭarafeynüñ eṣer-i ġayretini
   Lehliler ḳanda mürekkebde yüzer Avrupalı

632.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳulaḳ aşmaz söze ey Avrupalı millet-i Rūs
   Yapışuñ esliḥaya varsa eger ḳudretüñüz

2. Āteş-i ẓulm ile yanġın yerine döndürdi
   Lehe ḳundaḳ bıraḳan ġayret-i milliyetüñüz

633.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Cihānıñ zīnetin gördükçe şānma bu beḳādandır
   Vücūdıñ dem-be-dem maḥv olması ḥāl-i fenādandır

---

631. **Diger** [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. Kt. Ramazan Bardakçı, *Musa Kâzım Paşa (Hayatı-Sanatı ve Külliyatı)*, s. 1103.
1a ḫānesine ṭoplarına: ḫāneleri ḳarşusına Külliyat.
2a ġayretini: şevketini Külliyat.

632. **Diger** [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. Kt. Ramazan Bardakçı, *Musa Kâzım Paşa (Hayatı-Sanatı ve Külliyatı)*, s. 1102.
1 Bu beyit Külliyat'ta şöyledir:
Söze asmaz kulak ey Avrupalı devlet-i Rus
Yapışun kabza-i tîge var ise müknetünüz

633. **Ġazel-i Ḥażret-i veliyyü'n-niʿamı** [**Vecīhī**] [?]. G.

2. Beḳā ancaḳ vücūd-ı Ḥaḳḳ'a maḫṣūṣ ġayrısı mefḳūd
Bilinmez bilmek olmaz sırr-ı Bārī̄ hep ḫafā̄dandır

3. Be hey ṣūfī̄ taʿaṣṣub eyleme ẓāhir ḫaṭāñ çoḳdur
Göñülde dostu gizli bulma ḥāl-i evliyadandır

4. Ḥaḳāretle naẓar ḳılma faḳī̄re ictināb eyle
Tefāḫur eylemek faḳr ile ḫulḳ-ı evliyādandır

5. Ḫasī̄siñ ḥāli ġamdan ḫālī̄ olmaḳlıḳ ne mümkündür
Ṣafā-yı ḫāṭırı cemʿ eylemek ancaḳ seḫādandır

6. Şeri terk eylemek ḫayra sühūletlice bir yoldur
Mecāzī̄ ʿaşḳa düşmek āḫiri vaṣl-ı Ḫudā'dandır

7. İrilmez vuṣlat-ı yāre teraḥḥum ḳılmasa zāre
Müsāvāt üzre ṭut kim luṭf u ḳahrın hep rıżādandır

8. **Vecī̄hī̄** ictināb itme zamānıñ güftügūsından
Saḳī̄m kim müstaḳī̄m kim bilmiyorlar hep ḫaṭādandır

634.

Mefʿūlü Mefāʿī̄lü Mefāʿī̄lü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Ey ṭurraları bāʿiṣ-i sevdā-yı ḳıyāmet
Ḳaddinde ʿayān fitne-i ber-pāy-ı ḳıyāmet

2. Vir ḳāmetiñe ruḫṣat-ı reftār ki itsün
ʿĀlemleri ifnāʾ ile iḥyā-yı ḳıyāmet

3. Ol ḳāmeti maḥşerde de görmezsem eger ben

634. **Ġazel-i Kānī̄ pāşā-zāde Rıfʿat Beg** [**Rifʿat**] [**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**]. G.

Āhımla tezelzül bulur eczā-yı ḳıyāmet

4. Zülfüñle serim tā olalı mecmaʿ-ı āşūb
   Ṣūret bulur āhımla heyūlā-yı ḳıyāmet

5. Dil itdi fedā ol ḳad-i raʿnāya ḥayātı
   Olmazsa serimde n'ola pervā-yı ḳıyāmet

6. Raḥm itme aña başıñ içün tīġiñi çek kim
   Rifʿat ola sevdā ile rüsvā-yı ḳıyāmet

[51b]

635.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Firḳat ü hecr ü ġam-ı yār ile feryād iderim
Bī-ḥużūr oldı felekler işidüp nālelerim
Yine raḥm itmez o meh boşa bu derdi çekerim
Ġālibā defter-i hicrāna yazılmış ḳaderim
Bulayım gülşen-i vaṣlı deyü el-ān gezerim

II

Baña hem-dem olalı āh u enīnle giderim
Dem-be-dem dökmededir ḳan [bu] iki dīdelerim
Naẓar it ḥālime hīç aġlamadan var mı ferim
Rūz u şeb mey yerine ḳan-ı sirişkim içerim
Neşʾe vü zevḳe bedel derd-ile efġān iderim

III

Bulmadım ben gibi bir ṣāḥib-i ġam ġamlanayım

---

635. **Ġazel-i ʿAcizī Taḫmīs-i Dāder-i ʿAcizī** [ʿ**Azīz**] [?]. Th. Bu gazeli 54b'de Rüşdī adında biri tahmis etmiştir.

Görmedim miṣlimi ʿaşḳ içre ki tevʾemleneyim
Añla baḳ ḥālime āhsız nice ebkemleneyim
Bulamam bir demi kim dem içerek demleneyim
Aġzıma girdigi dem dīdelerimden dökerim

IV

Neyle dem-sāz olayım ġam-gede-i firḳatde
Āh ḳaldı dil-i bīçāre de bu ẓulmetde
Ẓulmet ammā ki dil āh eyleyerek miḥnetde
Ne arar var ne ṣorar ḫāṭırımı ġurbetde
Acıyup hem-dem olan āh u enīnle cigerim

V

Her daḳīḳa iderim zār meh-i tābānım için
Yanmada ʿaşḳ ile dil serv-i ḫırāmānım için
Böyle ṣad zār iderek gezmedeyim cānım için
Ān be-ān cān ataraḳ rüʾyet-i cānānım için
Āhımı zincir edüp sāʿat-ı vaṣlı çekerim

VI

Olalı bend dilim zülf-i siyāh-ı yāre
Oldu ʿaşḳ ile fiġān eyleyerek ṣad pāre
Ḥāl-i nā-şādımı ifşā ideyim aġyāre
Muntaẓır dīdelerim leyl ü nehār dīdāra
Görmezem ʿālemi nerde düşe ġayra naẓarım

VII

Bende ol dergehine sür yüzünü dünyāda
Hīç ḳuṣūr itme ʿ**Azīz** bendeligin icrāda
Ola şāfiʿ bize ol şāh-ı ʿaẓīm ʿuḳbāda
Ṣālihā ṭoġrı gidince reh-i Mevlānā'da
Eyler elbette ẓuhūr çeşmime nūr-ı başarım

636.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

636. Ġazel-i Kānī-pāşā-zāde Rifʿat Beg [Rifʿat] [Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde]. G.

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Külfet-i ṭavḳ-ı taʿalluḳdan berīdir gerdenim
   Bülbül-āsā gülşen-i ʿuzletdir ancaḳ meskenim

2. Şāhid-i iḳbāl içün itmem tenezzül minnete
   İḳtiżā eyler bunı tabʿ-ı meẕellet-düşmenim

3. Şām-ı hecrinde o māhıñ öyle bīdārım k'olur
   Cismim ḥablü'l-metīn-i her rişte-i pīrāhenim

4. Ḫordenim zaḫm u şarābım ḫūn-ı dildir dem-be-dem
   Firḳatinde dem-zen-i āhengdir her şīvenim

5. Bülbüli gönlüm gibi ḫāmūş ḳan aġlar müdām
   Gülleri dāʾim güler sīnemde var bir gülşenim

6. Zaḫm-ı ḥasret itmeden **Rifʿat** ḳabūl-i iltiyām
   Ben ölürsem şūre-zār olsun civār-ı medfenim

637.

---

637. **Diger** [**Rifʿat**] [**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**]. G. Bu gazel TEİS'te yer almaktadır. Mehmet Arslan "Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 08.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rifat-ahmed-rifat-kani-pasazade.

2 Bu beyit TEİS'te şöyledir:

Hakâyıkda husûl-i ma'rifet feyz-i fenâdandır
Ki isbât-ı vücûd-ı Zât-ı Mutlak harf-i lâ'dandır

4 Bu beyit TEİS'te şöyledir:

Bulur ârâyiş-i zâhir zevâl envâr-ı irfândan
Bürîde rengî-i dîbâc te'sîr-i ziyâdandır

6 Bu beyit TEİS'te şöyledir:

Nola mir'âtı âlemde felek sad-pâre eylerse
Bekâsı şimdi câhın Rif'at âsâr-ı riyadandır

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Kudūret ḳalb-i zāhidde ġubār-ı māsivādandır
   Güşāde-rūy āyīne-i āṣār-ı ṣafādandır

2. Bulurlar iʿtilāya yol sebük-bārān-ı maḥviyyet
   ʿUrūcı āsumāna şuʿleniñ feyż-i fenādandır

3. Ne ġam tekẕīb olunsa ger maḳāli ehl-i ʿirfānıñ
   Vuḳūʿı dāʾima menʿiñ vücūd-ı müddeʿādandır

4. İder nūr-ı maʿārif zīnet-i elvānı pejmürde
   Perīde rengī-i dībāc teʾṣīr-i żiyādandır

5. Bulur elbette bir gün derd-i ser-mestānı iḳbāliñ
   Ḫumārı ʿālem-i ābıñ bütün farṭ-ı ṣafādandır

6. N'ola mirʾātı eylerse felek ṣad-pāre ʿālemde
   Cefāsı ʿizz ü cāhıñ şimdi hep feyż-i riyādandır

7. Kemāle nice mümkündür erişmek lāf ile **Rifʿat**
   Ṭabīʿat, ʿaḳl u istiʿdād iḥsān-ı Ḫudā'dandır

[52a]

638.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Keffe-i mīzāna urdum sergi-yi ʿOṣmānīyi

---

7 Bu beyit TEİS'te yer almamaktadır.

638. **Ḳıṭʿa-i Nāʾilī** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. Kt.

Kimisi faḫr-ı mübāhāt kimisi dībā ṣatar

2. ʿĀlem olsun müşterī Yūsuf Cemīl'iñ oġlına
İpligi pāzāra çıḳmış ḫalḳa istiġnā ṣatar

639.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bü'l-ʿaceb āyīne-i ʿibret-nümā-yı rūzgār
Eyledi bir ṣūret-i ʿālī-şiʿārı āşikār

2. Dāmen-i ʿişmet mülevves perde-i nāmūs çāk
Câme-i telbīs-i istiġnā be-dūş-ı iftiḫār

640.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Şuʿarādan birisi ʿĀli Beg'i hicv etmiş
Elim ermez ki mücāzāt idüp aġzın dikeyim

2. Hicv eden her kim ise ʿa…ını s…ler
Ben de ol ḥırş ile mehcüvv-i müşāri s…m

641.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Tennūr-i ciger zaḫm-ile gül-püş görünsün
Nīrān ile Firdevs hem-āġūş görünsün

---

639. **Diger**[**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. G.

640. **Ḳıṭʿa** [?]. Kt.

641. **Ġazel-i Kānī-pāşā-zāde** [**Rifʿat**] [**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**]. G.

2. Ḳıl cismimi pür-dāġ-ı cünūn şöyle ki yā Rab
   Eyyūb belā-yı şerm ile rū-pūş görünsün

3. ʿAşḳıñla baña öyle fenā vir ki vücūduñ
   Her ẕerresi dūzaḫda Siyāvūş görünsün

4. Ḳıl ʿālem-i ervāḥa beyān sırr-ı dehānın
   Erbāb-ı ʿadem bir daḫı medhūş görünsün

5. Ḫūn-āb-ı sirişkim dökülüp dāġ-ı cigerden
   Fevvāre-i ḥasret yine pür-cūş görünsün

6. Vir nāleye ruḫṣat ki çıḳup evc-i sipihre
   Her bir şereri Zühre'ye mengūş görünsün

7. Bir ʿāriyet iḳbāle teẕellül mi olur hīç
   Baḳ pertevi māhıñ saña maġşūş görünsün

8. Pey-revlik ider Nāmıḳ ile Ḥikmetʾe tabʿım
   Rifʿat füṣahā naẓmıma ḫāmūş görünsün

642.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Müjde-i iḳbāl dāred cünbīş-i idbārhā
   Yek du ḥaṭve bāz-reften perdehet vesṣāb-rā

643.

---

642. **Beyt** [**Nûrî, Halil Nûrî Bey**]. B. Seydi Vakkas Toprak, "Vakanüvisin Dili: Halil Nuri Bey Örneği", *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7/14 (Aralık 2017): 11.

1. Talihsizliklerin görülmesi talihin müjdesidir; bir iki adım atmak bize fayda getirebilir.

643. **Enişte**mi**z Saʿdullāh Beg ile Kemāl Beg'iñ müşthereken söyledikleri gazeldir** [**Namık**

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. **(K)** Şemʿ-i bezmim pertev-i ruḫsār-ı cānāndır bu şeb
   (Î) Şükr-i lillāhi aḫter-i baḫtım fürūzāndır bu şeb

2. **(Î)** Āfitāb-ı rūyuñ olmuş pertev-efzā şöyle kim
   (K) Şerm-ile māh-ı felek ser-der-girībāndır bu şeb

3. **(K)** Başdı seyl-i eşk-i ḥasret ḫāne-i neẕẕāreyi
   (Î) Ḫ ʾāb-ı rāḥat dīdeden cānā girīzāndır bu şeb

4. **(Î)** ʿArż-ı envār-ı cemāl it ey meh-i Kenʿān-ı ḥüsn
   (K) Çeşmime şīven-geh-i āfāḳ zindāndır bu şeb

5. **(K)** Dūd-ı āhım perde-bend-i çehre-i mehtāb olur
   (Î) Şemʿ-i ġayret āteş-i ʿaşḳıñla sūzāndır bu şeb

6. **(Î)** Ḥasret-i tebḫāle-i laʿliñ içün ey ġonce-fem
   (K) Her ḥabāb-ı cām-ı mey bir çeşm-i giryāndır bu şeb

7. **(K)** Oldı her bir saṭrı **Nāmıḳ** sūz-ı dilden pür-şihāb
   (Î) Câme-i eşʿār-ı **Rāmī** āteş-efşāndır bu şeb

644.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ġarḳ-i mevc-i çeşm-i giryān oldığım demdir bu dem
   Ġavṭa-ḫ ʾār-ı baḫr-ı hicrān oldığım demdir bu dem

2. Āteş-i ḥasretle sūzān oldığım demdir bu dem

Kemal] [**Rāmī, Sadullah Paşa**]. G.

644. **Diger** [**Rifʿat**] [**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**]. G.

Dāġ-ı sūz-ı nār-ı nīrān oldıġım demdir bu dem

3. Ḫānumānım rūzgār atmış ʿadem ṣaḥrāsına
   Ben murādımca Süleymān oldıġım demdir bu dem

4. Nāme-i baḫtım ḳażā ḫūn-ile taḥrīr eylesün
   Çāk çāk-i tīr-i müjgān oldıġım demdir bu dem

5. Baḥr-ı himmetde ḥabābım çarḫı ṭutmış şöhretim
   Ḳaṭreyim ammā ki ṭūfān oldıġım demdir bu dem

6. Sīne bülbül dāġ gül eşk-i melāmet cūy-bār
   ʿAşḳ-ı yār ile gülistān oldıġım demdir bu dem

7. Naẓm-ı āteş-gūn ider **Rifʿat** zebānımdan ẓuhūr
   Dāġ-ı hicrān ile sūzān oldıġım demdir bu dem

[52b]

645.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Āh dil bezmimde bir şemʿ-i fürūzāndır baña **(Rifʿat)**
   Ẓulmet-ābād-ı cihan şām-ı ġarībāndır baña (**Kemāl)**

2. Safḥa-i ḥüsn-ü cemāliñ levḥ-i Ḳurʾān'dır baña **(K)**

---

645. **Mümā-ileyh Kemāl Beg ile Rifʿat Beg'iñ Müştereken Söyledikleri Ġazeldir** [**Rifʿat**] [**Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde**], [**Namık Kemal**]. G. Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri*, s. 25.

1 Bu beyit Sadettin Nüzhet kitabında bulunmamaktadır.

5b mūr: devr Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri.*

6b şerār: surâg Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri.*

7b meyl: arz Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri.*

Ḫūn-ı ʿOsmān reng-i şerminden nümāyāndır baña **(R)**

3. Ben şehīd-i tīġ-i ʿaşḳım zaḫm-ı ḫūn-ālūddan **(R)**
   Ṣaḥn-ı ṣaḥrā-yı ḳıyāmet bir gülistāndır baña **(K)**

4. Rūḥ bir ʿaşḳ-ı mücessemdir beden pīrāheni **(K)**
   Şerḥa şerḥa zaḫm-ı ġam çāk-i girībāndır baña **(R)**

5. Bī-vücūdum zīr-i fermānımda ammā rūzgār **(R)**
   Şehper-i mūr-ı fenā taḫt-ı Süleymān'dır baña **(K)**

6. Āsumān-ı derd-i ʿaşḳım reng-i mātemdir şebim **(K)**
   Her şerār-ı dāġ-ı dil bir necm-i tābāndır baña **(R)**

7. Çarḫa yoḳdur minnetim **Rifʿat** benim ẕātımdadır **(R)**
   Ben **Kemāl**'im meyl-i ẕillet ʿayn-ı noḳṣāndır baña **(K)**

646.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḥamdu-li'llāh ki selāmetle veliyy-i niʿmet
   Bir ḳażā ṣavdı ki cism-i vaṭan oldı iḥyā

2. Bundan aʿlā bize bir dem mi olur dünyāda
   Bir uġurdan idelim ʿaşḳına nūş-ı ṣahbā

647.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

---

646. **Mışır Vālīsi Feḫāmetlü Himmetlü İsmāʿīl Pāşā Ḥażretleriniñ Bir Ḳażādan Ḫalāṣında Teşekküren Mışır Ümerāsının Żiyāfetinde Ḳırāʾat Olunmaḳ Üzere Nāʾilī Efendi Ḫᵆācemiziñ Söyledikleri Ḳıṭʿadır** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. Kt.

647. **Mūmā-ileyh Nāʾilī Efendi'niñ Eḥibbāsından Birisine Gönderdigi Şūretine Cevāben Laṭīfe Olaraḳ Yazdıġı Beyitdir** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. B.

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Pek merāḳ itmiş idim ṣūretine İblīs'iñ
   Anı gördükde didim işte budur ol menḥūs

648.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Teʿāle'llāh ne seyrāndır ki feyz-ā-feyż-i Mevlā'dır
   Behīşt-ender-behīşt ʻālem cihān ġamdan müberrādır

2. Ne devrāndır ki ʿālem bezm-i nūş-ā-nūşdur güyā
   Felek sāḳī-i Cem mihr-i dıraḫşān cām-ı ṣahbādır

3. Zemīn u āsumān yek-dil meserret-baḫş-ı ʿālemdir
   Zehī ʿahd-ı neşāṭ-āver zehī devr-i ṭarab-zādır

[53a]

4. Sitem zīr-i ḫafāda derd ile maḥv-ı vücūd itdi
   Kerem āmāde dest-efşān-ı şevḳ u pāy ber-cādır

5. Güşāde çehre-i eyyām açılmış ġonce-i maḳṣūd
   Kir her gün mevsim-i nevrūz Gül-geşt-i Muṣallādır

6. Nesīm-i ʿadl ile ʿālem urur bāġ-ı İrem'den dem
   Göñüller ser-te-ser ḫurrem ṣafā-baḫş-ı temāşādır

7. Uyandı rūzgārıñ baḫt-ı ḫ ̔āb-ālūd-ı nā-kāmı
   Degül encüm felekde her biri bir çeşm-i bīnādır

8. Zamāne intiẓām-ı ḥāl-i mülki baʿd-ez-īn görsün

---

648. **Ḳaṣīde-i Mūmā-ileyh Nāʾilī Efendi** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. K.

Ki esbāb-ı ṣalāḥ-ı dīn u devlet hep müheyyādır

9. Saʿādet salṭanat devlet sürūr u şevḳ u şādīden
Çerāġ-efrūz-ı ḳudsī tenhīyet-sāz-ı tecellādır

10. Ḳamer ṣanma sipihr-i salṭanat ʿaks itmiş eflāke
Fürūġ-ı baḫt-ı dīvān-ḫāne-i Mıṣr-ı muʿallādır

11. N'ola gülşen-ṭırāz-ı feyż-i İbrāhīm ise ʿālem
Zamān-ı maʿdelet-pīrāy-ı İsmaʿīl Pāşā'dır

12. Ḫidīv-i maʿdelet-güster vezīr-i merḥamet-perver
Ser-efrāz-ı serīr-i salṭanat vālī-i vālādır

13. Ne vālī dāver-i Dārā-ḫaşem destūr-i efḫam kim
Bir ednā bendesi hem-pāye-i ser-ṣadr-ı bālādır

14. Nice dāver şükūh u şevket u şānın ḳıyās it kim
Kemīne çākeri müstaġnī-i dārāt-ı Dārā'dır

15. Göreydi devlet-i dārātını Hūşeng-i dād-āver
Ṣanurdı kendini kemter gedā-yı nā-tüvānādır

16. Ḳıbāb-ı bār-gāh-ı şevketi eflāke ser çekmiş
ʿAmūd-ı ṣubḥ-ı tevfiḳāt-ı Rabbānī hüveydādır

17. ʿUlüvv-i şānına mihr-i dıraḫşān reşk ider zīrā
Revāḳ-ı cāhına nisbet niṭāḳ-ı çarḫ ednādır

18. Rehā-yāb oldı nā-geh bir ḳażā-i āsumānīden
Ki yār u yāveri ʿavn-i Ḫudāvend-i Teʿālādır

19. Cihāna merḥamet itdi Ḫudā baġışladı ḫalḳa
Ki ẕātı maḥż-ı luṭf-ı Ḫālıḳ-ı bī-miṯl ü hemtādır

20. Yeñiden oldı iḥyā cism-i ʿālem tāze cān buldı
Anıñ-çün bezm-i ülfet ṭarḥ-ı diger ṭarz-ı zībādır

21. Bi-ḥamdi'llāh şifā-yāb oldı hem necl-i civān-baḫtı
Ki hem-nām-ı Ḫalīlu'llāh İbrāhīm Pāşā'dır

22. Ḫudā gülbun-ṭırāz-ı sāḥa-i ṣıḥḥat ide dāʾim
Ki bu gülşen-sezā bāġ-ı cihānda verd-i raʿnādır

23. Veliyy-i niʿmete şükrāne beẕl-i maḳderetlerle
Żiyāfet-ḫāne-i ʿālem ser-ā-ser ḫ ān-ı yaġmādır

24. Muḥabbetler ṣafālar ḫandelerle şevḳ u şādīler
Göge çıḳsun ki hengām-ı meserret nüzhet-efzādır

25. Çalınsun ʿūd-ı şevḳ-engīz oḳunsun naẓm-ı reng-āmīz
Felek raḳs eylesün zīrā zamān aʿlādan aʿlādır

26. Dilinde ẕikr u tesbīḥi duʿā-yı ḫayrı zühhādıñ
Elinde cām-ı ʿayş u nūşı rindān bāde-peymādır

27. Kemāl-i ṣıdḳ ile iḫlāṣı ibrāz itmede herkes
Gerek aʿlā gerek ednā gerekse pīr u bernādır

[53b]

28. Fedā olsun bir ednā mūyına bi'l-cümle mevcudāt
Ki cismi cism-i ʿālem ṣıḥḥatı rūḥ-ı Mesīḥādır

29. Vücūdı cūd-ı himmet himmeti şeh-nāme-i ḥikmet
Kerīm u kām-rān u kām-baḫş u kār-fermādır

30. Medār-ı mülk ü millet nüsḫa-i kübrā-yı emniyyet
Ki eşkāl-i cihān iclālına nisbetle ṣuġrādır

31. Eb ü ceddi gibi kişver-güşā bir Ḳahramān-ferdir
Vezīr bin-i vezīreyn u vezīr-i ʿālem-ārādır

32. Dili revnaḳ-dih-i āyīne-i āyīn-i İskender
Żamīr-i müstenīri reşk-i mirʾāt-ı mücellādır

33. Ḳader menşūb-ı tedbīri ḳażā maḥkūm-ı fermānı
Ki her bir emriniñ infāẕı vaḳf-ı nīm-īmādır

34. Der-i devlet-meʾābı mültecā-yı luṭf-ı Yezdānī
Ġubār-ı āsitānı māye-i iksīr-i kīmyādır

35. Peleng-i ẓülm u bī-dād ejdehā-yı bīm-i ḳahrından
ʿAdem-ābāda ṭoġrı rū-be-rāh-ı deşt u ṣaḥrādır

36. Vücūd-ı fitne devrinde nihān u nā-bedīd oldı
Meger ḫūbān-ı ʿaṣrıñ çeşm-i fettānında peydādır

37. Ezeldeñ kilk-i ḳudret böyle taḥrīr eylemiş vaṣfın
Ki erbāb-ı diliñ şimdi dilinde hep bu maʿnādır

38. Serīr-i maʿdeletde āferīd-i ferd u yektādır
Sipihr-i salṭanatda āfitāb-ı dād-pīrādır

39. Dilīrā ṣaf-derā encüm-sipāhā āsumān-ḳadrā
Eyā ẓıll-i şükūhuñ tā-be-farḳ-ı ʿarş-ı aʿlādır

40. Sen ol Mehdī-i ʿĪsā-dem kerem-muʿtād-ı ʿālemsiñ
Ki cezm ü niyetiñ dünyā vü māfīhāyı iḥyādır

41. Hümā-yı himmetiñ zīr-i cenāḥa aldı dünyāyı
Hümā ammā ḥaḳīḳatde bülend-iḳbāl-ı ʿAnḳā'dır

42. Ser-ā-ser ṣafḥa-i ümmīdi tebyīż eyledi luṭfuñ
Felek vāreste-i ḳayd-ı sevād-ı āh-ı şekvādır

43. Ahālī ʿīd ber-bālā-yı ʿīd itmekde sāyeñde
Ki luṭfuñ kām-baḫşā-yı reʿāyā vü berāyādır

44. Ḫuṣūṣā ehl-i dil erbāb-ı ʿirfān ṣāḥib-istiʿdād
Zamān-ı devletiñde şād-kām ü ḫande-sīmādır

45. Bu ẕevḳ ü şevḳi gördüm ṭabʿım oldı ʿaşḳ-ile pür-cūş
Ki böyle demde her şāʿir-ṭabīʿat nā-şekībādır

46. Benim ol şāʿir-i māhir ġarīb üstād-ı ʿālem kim
Belāġatla selāsetde naẓīrim var ise nādir

47. Elimde ḫāme-i muʿciz-beyānım eylesem taḥrīk
Ṣanur ehl-i maʿānī ejdehā-yı dest-i Mūsā'dır

48. Benim naẓm-ı dil-āvīzim aşıldı ḳubbe-i çarḫa
Anı ṣanma felekde görünen ʿıḳd-ı Ṯüreyyā'dır

49. Beni ṭaʿn eyleyen cāhil degildir ʿaḳlı başında
Yā bilmez şiʿr ü inşānıñ uṣūlin yā ki şeydādır

50. Kef-i desti gibi ẕāt-ı Ḫidīv-i ʿālem-ārānıñ

Yem-i dür-pāş-ı endīşem güher-efşān deryādır

51. Ḫaṭā itdim ki bu teşbīh amān teşbīh-i fārıḳdır
Anıñ iḥsānına nisbetle deryā ābile-pādır

52. N'ola bir de ġazel ṭarḥ eylesem şīrīn maḳālāta
Ki ṭabʿım pür-süḥan-perdāz-ı ṭūṭī-i şeker-ḫādır

[54a]

53. Meşāmm-ı cān u dil sermāye-i ġamdan muʿarrādır
Ki tār-ı zülf-i ʿanber-fāmı yāriñ müşk-i būyādır

54. Degildir dāne-i ḫāl-i siyeh ruḫsār-ı pākinde
Göñül āyīnesinden ʿaks iden dāġ-ı süveydādır

55. Rehā-yāb olmasun yā Rab ser-i zülfünden ol şūḫuñ
Dil-i dīvāne kim ser-beste-i zincīr-i sevdādır

56. Göñül ol ġamze-i ġammāza rāzın söylemek olmaz
Göz açdırmaz şarāb-ı nāz u naḫvet mest-i rüsvādır

57. Teġāfül-pīşedir ẓāhirde līk ol çeşm-i fettānıñ
Nigāhı fitne-perdāz-ı cihān āşūb-ı dünyādır

58. Kenār-ı āb-ı Rükn-ābād'a döndi çeşm-i giryānım
Ki ol nā-mihribānıñ ḳalb-i saḫtı seng-i ḫārādır

59. Benim ḥāl-i perīşānımla yāriñ zülf-i ṭarrārı
Diyār-ı ʿaşḳ içinde ḳıṣṣa-i Mecnūn u Leylā'dır

60. ʿAzīz-i Mıṣr-ı istiġnādır ol Yusūf-cemāl ammā

Dil-i şūrīde rüsvā-gerde-i ʿaşḳ-ı Zelīḫā'dır

61. Ne mümkün **Nāʾilī** ṣabr u taḥammül itmek ol āfet
ʿAceb nāzende-meşrebdür ʿaceb şūḫ-ı dil-ārādır

62. Ḳaṣīdeyle ġazelden maḳṣadım Allāhu aʿlemdir
Duā-yı devletiñ ʿarş-ı muʿallā-ṭāḳa inhādır

63. Ser-efrāzān-ı ʿālem ola dāmen-būs-ı iclāliñ
Felek rūy-ı zemīne mihr ile tā çehre-fersādır

64. Ḫudā ḥıfẓ eyleye her demde dārü'l-mülk-i ṣıḥḥatda
Vücūd-ı devletiñ rūḥ-ı revan-ı ümm-i dünyādır

65. Ṣabāh-ı ḥaşre dek ḥasretde ḳalsun ser-nigūn olsun
O bed-endīşeler kim dīv-i laʿnet-pīşe aʿdādır

649.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Leşker-i şāhenşeh-i ṣāḥib-ʿadāletlerdeniz
Ḥāfiẓ-ı ḥışn-ı ḥaṣīn-i istiḳāmetlerdeniz

2. Ġavṭa-ḫ ̆ör-i lücce-i baḥr-i ḳanāʿatlardanız
Maẓhar-ı deryā-yı luṭf-ı Rabb-i ʿizzetlerdeniz

3. Cām-ı vaṣlı bir meh-i Kenʿān'dan nūş eyledik
Mest-i ʿaşḳ u neşʾe-yāb-ı ʿayş u ʿişretlerdeniz

4. Biz gürūh-ı ʿāşıḳānız fāş olunmaz sırrımız
Ḥāmī-i gencīne-i rāz-ı muḥabbetlerdeniz

---

649. **Ġazel-i Dārī** [ʿ**Azīz**] [?]. G.

5. Encüm-i burc-ı kemāliz server-i ehl-i diliz
   Biz ʿ**Azīzā** pertev-efzā-yı faż̄īletlerdeniz

[54b]

650.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Şanmañ bizi rindān gibi bāde-perestiz
   Feyż-i mey-i ʿirfān ile biz mest-i elestʾiz

2. ʿUlviyyet-i menzilgehimiz ʿāleme maʿlūm
   Enẓār-ı esāfilde ʿaceb pāyesi pestiz

3. Pür-neşʾe göñül şunma meyi boş yere sāḳī
   Biz bāde-i gül-fām-ı leb-i yār ile mestiz

4. Ervāḥ-ı melek bile raḳs ide felek-ile
   Yār ile bu şeb leb-bā-leb u şīşe be-destiz

5. Taḳlīd içün meşreb-i dildārı ʿ**Azīzā**
   Geh ʿahde vefādār u gehī vaʿde-şikestiz

651.

1. Tecīʾü’ş-şāmu aḳvāmun teṣāfū
   Tüsemmā bi’l-ḳabāʾil mevleviyye

---

650. **Ġazel-i dāder-i ʿ ācizī Mīr ʿAzīz** [ʿ**Azīz**] [?]. G.

651. **Ḳıṭʿa** [?]. Kt.

1. Birçok topluluk Şam'a gelirler, arınırlar. Mevlevi grupları diye adlandırılırlar.

2. Meclisleri hakikatte suskunluktur, arınmışlık bakımından insanların en hayırlısı olduğunu görürsün.

2. Mücālisuhüm ʿale’t-taḥḳīḳi ṣamtun
Terāhum bi’ṣ-ṣafā ḫayre’l-berīyye

652.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Görmege rūy-ı dil-ārāyı çoḳ efkār iderim
Göremezsem reh-i ʿaşḳında fenāya giderim
Çoḳ zamāndır ser-i kūyında cünun-der-be-derim
Ġālibā defter-i hicrāna yazılmış ḳaderim
Bulayım gülşen-i vaṣlı diyü el-ān gezerim

II

Firḳat-i derdin-ile ḳan-ile ṭoldı içerim
Bezme teşrīf buyur rūyuma baş gel cigerim
Gör raḳībānıñ elinden ne sitemler çekerim
Rūz u şeb mey yerine ḳan-ı sirişkim içerim
Neşʾe vü ẕevḳe bedel derd-ile efġān iderim

III

ʿAḳl ile aġlayayım bir iki dem hemleneyim
Nice bir firḳat u vaṣlıñla begim ġamlanayım
Hīç raḥm eylemediñ derdime merḥemleneyim
Bulamam bir demi kim dem içerek demleneyim
Aġzıma girdigi dem dīdelerimden dökerim

IV

Aġladım nice zamān hicriñ ile miḥnetde
Çāresizlik n’ideyim āh iderek ḥasretde
Bulmadım kendime bir hem-ser olan ẕilletde
Ne arar var ne ṣorar ḫāṭırımı ġurbetde
Acıyup hem-dem olan āh u enīni çekerim

V

---

652. **Ġazel-i ʿācizī Taḫmīs-i Rüşdī Efendi-i Mevlevī** [**Rüşdī**] [?]. Th.

Rāh-ı ʿaşḳıñda fenā mülki benim cānım içün
Añladım fitne-nigāhıñ naẓarı ḳanım içün
Rāżıyım beẕl-i vücūd itmege sulṭānım içün
Ān-be-ān cān ataraḳ rüʾyet-i cānānım içün
Āhımı zencīr idüp sāʿat-ı vaṣlı çekerim

VI

Eksik olmaz ġam-ı dil hīç cigerden pāre
Ne disem añlamıyor ẓāhir u bāṭın yāra
Düşmüyor görse gözüm ḳahr olası aġyāra
Muntaẓır dīdelerim leyl ü nehār dīdāra
Görmezem ʿālemi nerde düşe ġayra naẓarım

VII

Dil virüp pīr-i muġāna iç elinden bāde
Ne muḥabbet var imiş añlayasıñ mīnāda
Rüşdī-veş ʿömrüni beyhūde geçirme bāda
Ṣāliḥā ṭoġrı gidince reh-i Mevlānā'da
Eyler elbetde ẓuhūr çeşmime nūr-ı başarım

[55a]

653.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün
Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Her mācerāyı sābıḳ-ı mecrāda bulmuşuz
   Germābe-i muḥabbete daʿvet olunmuşuz

654.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün
Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḥammām-i fāza girse o sīmīn-beden hemān

653. **Beyt** [?]. B.

654. **Bu daḫi** [?]. B.

Üftādesi olurdı bilā-reyb anıñ cihān

655.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

ʿAlāḳa eylemek vech-i Ḫudā'dan ġayre zāʾiddir
Cemāl-i lā-yezāle şāhidim Allāh da şāhiddir

656.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Dest-māl elde ḫırām eyledi aġızda saḳız
   Çignedi geçdi bizi nāz ile ol kāfir ḳız
   Temme

657.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

I

Dün gice gülşende ḥüsnünden açup efsāneyi
Şuʿle-i gülden çekerdim ʿaşḳına peymāneyi
Ṭurfe bezm-i ḥayret-ārā eyleyüp kāşāneyi

---

655. **Bu daḫi** [?]. B.

656. **Saḳız Aṭası'nda Bir Rūm Ḳızınıñ Aġzında Saḳız Çigneyerek Geçerken Vehbī Merḥūmuñ Bi'l-bedāhe Söyldikleri Beyit.** B. Bu beyit Vehbî'nin beyti değildir, müstensih yanlış yazmıştır. **Beliğ Mehmed Emin**'in gazelinin bir beytidir. H. Gamze Demirel, *18.Yüzyıl Şairlerinden Belîğ Mehmed Emîn Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Tahlil)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Elazığ 2005, s. 210, G. 103.

657. **Ġazel-i Merḥūm Esʿad Pāşā ve Taḫmīs-i Emīn Beg** [**Muhlis, Es'ad Muhlis Paşa**]. Th. Gazelin aslı Es'ad Muhlis Paşa'ya aittir. Gülçin Serdaroğlu, *Es'ad Muhlis Paşa ve Divançe'sindeki Remizler*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1994, s. 31, G. 55.

[**Lüṭfi**] Başlıkta Emin Beg'in olduğu söyleniyor, fakat mahlas Lütfi adındadır. Kim olduğu tespit edilemedi.

Gāh gül gāh şemʿe beñzetdim ruḫ-ı cānāneyi
Bülbül ü pervāne-ḥāl itdim dil-i dīvāneyi

II

Rāst edā itmez ṣabā ʿaşḳ-ı hevā-yı serd-ile
Sūz-nāk ʿuşşāḳa ṣor sırr-ı nühüftin derd-ile
Naġme-i şevḳ-i ṭarabdan da gelürse vecd-ile
Pek müʾessirdir nevā-yı ehl-i dil ehl-i dile
Nāle-i cān-sūz-ı bülbüldür yaḳan pervāneyi

III

El-ḥaẕer āzurde-i neẕẕāre ḳılma ol şehi
Be-der-āġūş-ı ḫayāl-i sīne itmek iş mehi
Neydi Leylā'dan ol ʿuzlet añla Ḳays-ı āgehi
Āfet-i fetretden olmaz ḫāne-i vuṣlat tehī
Bülbül anıñ-çün nihāl-i gülde yapmaz lāneyi

IV

Ebr-i sevdā-yı bahā-yı ʿaşḳ olup da ẓıll-figen
Çeşmine küḥl-i siyāhı baḫt-ı gerdīden çeken
Mevc urup āyīne-i endīşe ʿaks-i jāleden
Şāhid-i nāzende-i gülde ḫayāl-i zülf iden
Eylesin müjgān-ı bülbüden taṣavvur şāneyi

[55b]

V

Ḥüsnüñe gülzārda her kim ararsa bir miṯāl
Ḫār-zār-ı beʾse dūçār olmamaḳ da pek muḥāl
Şevḳ-i gülde ẕevḳ-i mülde sevdigim sensin meʾāl
Bāġda bād-ı ruḫuñ rindāna virdi başḳa ḥāl
Naġme-i bülbül ṣanurduḳ naʿra-i mestāneyi

VI

Pāy-i şemʿ pervāneniñ füsḥat-serāy-ı sūrıdır
Meh mübāhī-i semā māh-ise mā-mefṭūrıdır

Himmetince her kişi bir ḥāletiñ maġrūrudır
Ḥalḳ-ı ʿālem biʾṭ-ṭabiʿ ḥubb-i vaṭan mecbūrıdır
Biñ gülistāne deġişmez būm bir vīrāneyi

VII

Tāẕe ṣoḥbet eyleyüp bir nev-resīde gül ile
Baġladım ol serv-ḳadde mebḥaṣ-ı kākül ile
Lüṭfiyā germ oldu bezm-i encām cām-i mül ile
Muḥlişā naḳl-i ḥikāyāt-ı gül ü bülbül ile
ʿIşḳa itdim āşinā bir dilber-i bīgāneyi

Temme

658.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. İlişüp sīneme ol dīde-i seḥḥārıñ ucı
   Dilde dāġ-ı dilimi ġamze-i ḫūn-ḫārıñ ucı

2. Ṣoñradan fāʾide vermez kef-i efsūs dirīġ
   Ṭutagör elde iken dāmen-i dil-dārıñ ucı

3. Ḥall olunmaz ʿuḳad-i kīne-i dolāb-ı felek
   Bulunur mu arasañ ḫalḳa-i pür-kārıñ ucı

4. Żaʿfım ol mertebeye irdi ki hicriñle seniñ
   Câme-ḫ ̈āb itsem olur raḫne-i sūḳārıñ ucı

5. Ne bilür ḳadr-i tevāżuʿ nidügin bī-hünerān
   Meyl-i ḫāk eyleyemez devḥa-i bī-bārıñ ucı

6. Naḳş-ı pāyın bozuyor ardına düşmüş yāriñ
   Ḳısḳanup sāyesine ṭurre-i ṭarrārıñ ucı

---

658. **Ġazel-i Kāẓım Beg** [**Kāẓım**] [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. G.

7. Şimdi ṣaḥrā-yı dile ḳurmuş otāġın **Kāẓım**
   Bender-i(?) sīnedeki kāfile-i zārıñ ucı

659.

Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

Mücteẕ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ḥaḳīḳat-ı heme-eşyā bilinmedi gitdi
   Maḳām-ı lāne-i ʿanḳā bilinmedi gitdi

2. Bilindi n'idügin sūz-ı derūn-ı pervāne
   Murād-ı şemʿ-i şeb-ārā bilinmedi gitdi

[56a]

660.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ger ayaġın öpse aġyār etme müdām iltifāt
   Sel ayaġın öperek dīvārı eyler münhedim

661.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Kūy-ı yārdan pāy-i raḳībi balṭa keser
   Ẓann itme ol pelīdi ki keskin keser keser

---

659. **Ḳıṭʿa-i Mūmā-ileyh** [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. G. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir.

660. **Beyt** [?]. B.

661. [**Hâzık, Seyyid Mehmed Efendi]**. B. Hüseyin Güfta, *Hazık Mehmed Efendi'nin Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 1992, s. 239, G. 72.

1a Vezin aksamaktadır.

662.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Hülāgü gözleriñ Ḥaccāc-ı pür-bī-dāddan ḳalmaz
   Ḫarāb-abād-ı sīnem kişver-i Baġdād'dan ḳalmaz

2. Derūn-ı dāġ-ı dilden cūy-ı şīr-i eşki icrāda
   Külüng-i āh-ı sīnem tīşe-i Ferhād'dan ḳalmaz

3. Nuḳūş-ı ḫāl u ḫaṭ u ḫad u zülf ü çeşm ü rūyuñle
   Feżā-yı deyr-i sīnem […] u nūşāddan ḳalmaz

4. ʿİzār-ı şāhid-i mażmūnı taṣvīr itmede **Kāẓım**
   Füsūn-ı çūb-ı kilkim ḫāme-i Bihzād'dan ḳalmaz

663.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Düşdük yine bir vādī -i gümrāh-ı fesāda
   İtdik seni sen elsine-i nāsa fütāde

2. Bir geçmişimiz var mı bizim beynehümā'da
   Bu çiftelilik ey ḳaṭır-ābād nedendir

664.

---

662. **Ġazel-i Mīr Cenāb-ı Kāẓım, İşbu ġazeliñ bir beyti bulunmamışdır.** [**Kāẓım**] [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. G.

663. **Şāʿir ʿĀrif Beg'in Bir Müsveddesini Ümerā-yı Mışriyeden Biri Red Eyledikde Mīr-i Mūmā-ileyhin Söyledikleri Ḳıṭʿa** [**Kāẓım**] [**Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. G. Müstensih yanlış adlandırmış, kıt'a değil, gazeldir.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Yāra çatmış kām alup cāmın çeküp içmiş raḳīb
   Var yıḳıl ʿaḳluñ keserse sen daḫı çat al çek iç

665.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūl(Feʿīl)

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + -

1. Nādir bulunur fıṭrat-ı kāmilde ḳuṣūr
   Bī-māyeden eyler ne kim eylerse ẓuhūr

666.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Bend-i şalvarın çözüp ö…m kes-i n… n'ola
   Y… ş…si bāġ-ı vuṣlatıñ ġāyet leẕīẕ

667.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Müjde āfāḳa ṭulūʿ eyledi mihr-i tevfīḳ
   Şāhid-i baḫt-ı cihān oldı yine çehre-nümā

---

664. **Beyt** [**Seyyid Vehbî, Hüseyin**]. B. Seyyid Vehbi'nin şiirinden bir beyittir. Hamit Dikmen, *Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 1991, S. 682.

665. **Diger** [Koca Rāgıb Paşa]. B. Ragıp Paşa Divanındaki rubaiden bir beyittir. Ömer Demirbağ, *Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb*, s. 383.

1a fıṭrat: ṭīnet D.

666. **Beyt** [?]. B.

667. **Ḳıbrīsī Muḥammed Pāşā Ḥażretleriniñ İkinci Defʿa Olaraḳ Mesned-i Ṣadārete Teşrīflerinde Ḥāce Nāʾilī Efendi'niñ Söyledikleri Tārīḫ** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. Kt.

2. Maẓhar-ı feyż-i ezel Ḥażret-i Sulṭān Mecīd
   Ki odur ẓıll-ı Ḫudā pādişeh-i mülk-ārā

3. Pertev-i dīn ü şehenşāh-ı kerāmet-āyīn
   Ḳalb-i şāhānesine olmada ilhām-ı Ḫudā

4. O Süleymān-ı zamān buldu yine Āṣafı
   Mührin iʿṭā iderek ʿālemi itdi iḥyā

5. Nice Āṣaf ki anıñ vaṣfına ʿāciz vaṣṣāf
   Bū-bekir-ṣıdḳ u ʿÖmer-ʿadl u vezīr-i dānā

6. Ḥāmī-i mülk ü milel ḫādim-i dīn-i İslām
   Ṣādıḳ-ı devlet u hem-nām-ı Ḥabīb-i Mevlā

7. Ḥikem-āmūz-ı Felāṭūn-ı Arisṭo-i cihān
   Yaʿnī şākird olamaz reʾyine İbn-i Sīnā

8. Cevher-i ẕātıdır elmās-i nigīn-i devlet
   Ḳıymet olmaz o girān-māyeye mülk-i dünyā

9. Dāver-i ʿuḳde-güşā kār-şinās-ı ʿālem
   Dūr-bīn naẓarı fikr-i daḳīḳi bīnā

10. Dūş-i iḳbāline cebān biçilmiş ḳaftān
    Ḫilʿat-i salṭanat-ārā-yı ṣadāret ḥaḳḳa

11. Lāzım-ı ġayr-ı mufārıḳdır o ʿālī-şāna
    Ḥüsn-i tedbīr-ile iḫlāṣ-ı ʿadālet-pīrā

12. Görmedim ẕerrece iḥsānını Allāh bilür
    Rütbe ümmīdi daḫı yoḳdur efendim ammā

13. Şāʿir-i pāk-nihādım ki yalanı sevmem
Ṭabʿım ister olayım ḥaḳḳ-ı ṣarīḥi gūyā

14. Ẕātını baḫş ide Ḥaḳ pādişeh-i devrāna
Nāʾili eyle hemān ṣıdḳ u ḫulūṣ ile duʿā

15. Māh u encümle olur tā ki felekler tezyīn
Kevkeb-i baḫtı vere mihr-veş āfāḳa żiyā

16. Defʿa-i ṣānīde ṣadre [o] idince teşrīf
İki tārīḫ-i tamām eyledi ḫāmem inşā

17. Ṣadr-ı ʿāliye gelüp şān u şükūhıyla yine
Eyledi mühri be-dest ʿadl-i Muḥammed Pāşā

1276

[56b]

668.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Vech-i Ādemde ḳalem ḫaṭṭa dedi dāl u vecīz
Noḳṭasın eyleyemez ehl-i baṣīret temyīz

2. Nüsḫa-i aḥsen-i taḳvīm denir insāna

---

668. Liḥyemi Küşād Eyledigimde Şāʿir-i Māhir-i bī-miṣl ü Naẓīr ʿĀrif Beg Efendi'niñ Söyledikleri Tārīḫ [**ʿĀrif**] [?]. K.

10a ve-leḳad kerremnā: "Muhakkak üstün kıldık. " Ayetten iktibastır: "Andolsun biz Âdemoğluna şan, şeref ve nimetler verdik; onları karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik ve onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık." (İsrâ, 70/17). Erişim: 22 Ağustos 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/isra-suresi-17/ayet-67/kuran-yolu-meali-5.

Anda ḳılmış dü serā ekremesin ḥaḳ teknīz

3. Mücmel-i mebḥaṣ-ı esrār-ı Ḫudā ṣūretimiz
ʿİlm-i sābıḳda bizi eyledi Mevlā taʿzīz

4. Ādemiñ ḳadd-i ṣalāt-ı demidir teşrīfāt
Kürre-i ʿālemi eyler suṭuvānı tehzīz

5. Maḥrem-i nāṭıḳa ḥāmī-i vesāḳ-ı melekūt
Cāhid-i maʿreke-i ʿarbede-cū'da ḫūn-rīz

6. Mā-ḥaṣal cāmiʿ-i evṣāf-ı kiram-ı maḳdūr
Şān-ı insāna sezāvār ʿumūm-i taḥyīz

7. Mefḫar-i cümle ṣuver ḥāfız-ı ʿahd-ı Ṣamedī
Çarḫa ger ḳılsa mübahāt revā-yı tebrīz

8. Ṭārum-i rifʿate ser-levḥ-i ṣalāt u şerʿī
Ḫuṭbe-i salṭanatı dehrde hādī vü mücīz

9. Fażl-ı ʿunvānını teẕkīre ʿaḳıl ḳılsa sücūd
Ḥaḳḳa'l-inṣāf idemez gine maḳamın tefrīz

10. Rütbe-i Ādeme dendi ve-leḳad kerremnā
Evc-i aʿlāya ḳadar ḳıldı nişān-ı taʿvīz

11. Vażʿ-ı gerdūn ḥikem-i kevn bütün(?) ādem içün
Şarṭ-ı inṣāf degil ġafleti ḳılmaḳ tecvīz

12. Çeşm-i imʿān ile baḳ gör ki ne ekber Allāh
Heme ẕerrāt-ı cihān nüsḫa-i ekmel ber-ḫīz

13. Bir nefes ḳudreti insāna ḥużūr-ı ẕātī
Sırr-ı vaḥdetden ol āgāh yeter nefr-girīz

14. Lāyiḥān-ı şeb u rūz ḳurre-i ʿayn-ı dāʿiyān
Saʿy-ı tedḳīḳ ile şāyeste-ḫīz u taḥrīz

15. Çarḫ-ı aʿlāya şafaḳlarla naẓar ḳıl ḳıl kim
Ḳılını vechimizin ḳıldı ser-efrāz u cehīz

16. İttibāʿı-sünen-i Ekrem ile liḥye-küşād
Ola her ferde saʿādetle şerāfet-āmīz

17. Bāḫuṣūṣ Mekke-i aʿẓamda ṭaviyyet ḳılına
Yümn-i maḥż ol'caġı vāreste-iʿarż u tilmīẕ

18. Her ḳılı liḥyemiziñ bir melek-i ẕū-cebrden
Cāh-ı Ādem'de bu mengūşı ḳılan gūş-āvīz

19. Allāh Allāh diyü tārīḫini yazdım ʿ**Ārif**
Ḥilyesin liḥye-i eşrefle ṭırāz ḳıldı ʿazīz
1282 Mayıs 25

[57a]

669.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Bārekʾallāh zihī şehr-i şehīr-i Ramażān
Şeref-i maḳdem-i aʿlāsı ʿamīmü'l-iḥsān

2. Esʿad u eymen-i evḳāt ile ḳılmaḳda ḥulūl

669. [ʿ**Ārif**] [?]. K.

Ola emṡāl-i keṡīr ile müşerref aʿyān

3. Şān u ʿunvān ile maʿrūf-ı nişānü'l-eşhür
   Faẓl u rücḥān ile mevṣūf-ı eʿazzü'l-ezmān

4. Gicesi ḳadre güni ḳudrete maḥmūl u mużāf
   Yümn-i maḥẓ eyleye her ferde cenāb-ı Yezdān

5. Farż-ı imsāk ile ifṭārı şürūḳ ile ġurūb
   Andadır sırr-ı tecellā-yı bedīʿü'l-imʿān

6. Eşref-i eşhür-i iṡnā ʿaşer-i kāʾinedir
   Mübtedā-yı ʿaded-i feyz-i muʿallā-erkān

7. ʿUmde-i rükn-ı rekīn ḳidve-i evḳāt-ı güzīn
   Şeref-i dīn-i mübīn māh-ı müfīżü'l-iḥsān

8. Siyyemā ġurretü'l-evḳāt terāvīḥ-i ʿazīz
   Ḳurre-i bāṣıra-i ehl-i tuḳā-yı ekvān

9. ʿÖmrümüzde hele bir faẓl-ı mücelleldir ṣavm
   Anı ancaḳ ḳılar erbāb-ı ḥaḳāʾiḳ īḳān

10. Basṭ-ı tebrīk-i ṣıyām ile ḳılup ṣad ḳıyām
    Olalım şerʿ-i şerīf içre ṡenā-ẖān-ı zamān

11. Ḳudemā-yı vüzerā yaʿnī Vecīhī Pāşā
    Ḫādimü'l-beyt-i emīn-i ḥarem-i ʿarş-ʿunvān

12. Dāver-i ẖurde-şināṣ-ı ḥikem-i faṣl-ı mübīn
    Ṣaf-der-i maẓhar-ı her sūre-i ṭıbyān-ı beyān

13. Pīr-ver ehl-i tuḳā muttaṣıf-ı ṣıdḳ u sedād
Reh-nümā-yı küremā maṣdar-ı cūd u iḥsān

14. Mekremet-pīşe kerem-sāz-ı meḥāsin-perdāz
Saʿd-i endīşe-şeref-rāz-ı ʿadīmü'l-aḳrān

[57b]

15. Baḥr-ı ʿaccāc-ı kerem berr-i meberrāt-ı niʿam
Eşrefiyyetle sema ḫānına bir saṭvet u şān

16. Hāmiş-i metn-i münīrān kirām-ı berere(?)
Ser-ṣaf-ı zümre-i destur-ı be-nāmān-ı cihān

17. ʿĀṭıfet-güster ü dil-perver u esʿad-peyker
Mehbit-i sāniḥa-i Ḥażret-i Ḥayy u Mennān

18. ʿAḳl-ı kül rütbe-i ʿirfānı ile hem-pāye
Naẓar-ı eşrefi meʾsūr-ı ḥużūr-ı Raḥmān

19. Olamaz ṭıfl-ı sebaḳ-ḫ ān üdebā nezdinde
Fażl u rücḥānına nisbetle daḳāyıḳ-sencān

20. Maʿden-i cūd u seḫā menbaʿ-ı iḥsān u ʿaṭā
Reh-rev-i nehc-i tuḳā ḥāfıẓ-ı ʿahd-ı Sübḥān

21. […] ey(?) vükelā-yı ḫurde-şinās-ı ümerā
Şeyḫ-i mīḳāt-ı ḥarem ḳurre-i ʿayn-i imʿān

22. Naẓar-ı ʿāṭıfet u reʾfeti meşmūl-ı şafaḳ
Vefḳ u rıfḳ-ı himemi baḥr-ı buḥūr-ı ʿummān

23. Müşterī-ṭalʿat u Mirrīḫ-saṭūn-ı nefret
Zühre-āheng ʿUṭārid-ḳalem u Keyvān-şān

24. Mevkib-i kevkebine rifʿatı pür-ṭanṭanadır
Menziletde ḳademi aḳdem-i kevn ü imkān

25. İktifā eyle bu īcāz ile ʿ**Ārif** yetişür
Mebḥaş-i midḥat-i naḳşında şenā bī-pāyān

26. Eyle āġāz-ı duʿā aḥsen-i iḫlāṣı ile
Bārgāh-ı Eḥadiyyetde ḥicāb ola hemān

27. Her umūrunda muḳārin ola tevfīḳāta
Her şuʿūnı ola meşkūr-ı hezār āsumān

28. ʿİzz ü iḳbāl-ile imrār-ı eḥāyīn iderek
Ḫurrem u şād ola gerdūnda her rūz u şebān

29. Devlet-i dāʾime maḳrūn buyursun Mevlā
Mesned-ārā ola evc-i ʿaẓametde her ān

30. Nāʾil-i eşref-i āmāl ola bā-ʿavn-i Ḫudā
Naʿt-ı evṣāfını ẕikr eyleye devr-i aḥyān

31. Maṭmaḥ-ı ḳurre-i ebṣār-ı vaḥīd-i edhār
Dāme biʾl-ʿizzeti mā-dām li-mürūriʾl-ʿaṣrān

670.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

---

670. Rifʿatlü Süleymān Efendi Ḫażretleri ʿİzzet Pāşā'nın Memşāda ḳaynatdığında Söyledikleri Beyt [?]. B.

1. Raḥm idüp ḥālimize bāb-ı kenīfi ḳapama
   Babanıñ cānı içün olsun iẕin ver s…ım

[58a]

671.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Varsa d…ñüzüñ aġzına ṣıḳışdı-sa b…n
   Ṣ… benim k…me ancaḳ ki geñişler ṣoluġun

672.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Müjdeler ey dil-i mecrūḥ saña dermān geliyor
   Vuṣlatı merhem olan yāraña Loḳmān geliyor

2. Cānımı eyleyem ihdā o Mesīḥā-deme kim
   Bu gice cānıma cān ḳatmaġa cānān geliyor

3. Şiddet-i ẓulmet-i ʿaşḳ-ı dil-i ʿuşşāḳına ḥayf
   Şeh-i ḫūbān-ı cihāndan ḫat u fermān geliyor

4. Çeşm-i ḫūn-rīzimi pīrāhen-i nüzhetle silem
   Müjde Yaʿḳūb-dile Yūsuf-ı Kenʿān geliyor

5. Ḥāżır it tīġıñı bismil-geh ʿaşḳıñda ʿ**Azīz**
   Dilberā cān ataraḳ ocaġa ḳurbān geliyor

673.

---

671. **Beyt-i Mezbūre Rāsim Efendi'niñ Verdigi Cevābdır** [?]. B.

672. **Ġazel** [ʿ**Azīz**] [?]. G.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Eyledim ṭāḳ-ı taʿalluḳdan berī ben gerdeni
   Bülbül-āsā gülşen-i ʿuzletde ṭutdum meskeni

2. ʿĀlemi pür ẓulmet itdi ebr-i zülfi ḳışḳanup
   Sāye ṣalmış gizlemiş ḫurşīd-i rūḥ-ı rūşeni

3. Gelmiş ol rūḥ-ı revānım bendesin iḥyā içün
   Eyleyem ihdā niṯār-ı pāyine cān u teni

4. Şemʿ-i baḥtım şuʿle-dār itse n'ola āfāḳı kim
   Vaṣlıña ol meh-liḳā bu şeb çerāġ etdi beni

5. Muntaẓır teşrīfe dil-beste berā-yı ġonce-fem
   Bāġa gel gül o yana pür-şevḳle saḥn-ı gülşeni

6. Dīde-i ḫūn-rīzime zindān olur ʿālem benim
   Dūr olup ol dem ki ey nūr-ı baṣar görmem seni

674.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Naẓar-ı şehvet içün rūy-ı zenān aġ olsun
   Zeni olmazsa kişinin ṣol eli ṣāġ olsun

675.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

---

673. **Diger** [ʿ**Azīz**] [?]. G.

674. **Beyt** [?]. B.

675. **Beyt** [?]. B.

1. Olma kemāl-i devlete maġrūr-ı dil-ḥubūr(?)
   İḳbāli ser-nigūn idecek bir zamān olur

676.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Fürḳatüñle şu ḳadar giryeler itdüm cānā
   Bir küçük şu görinür çeşmime nisbet deryā

677.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gözümüñ yāşına raḥm itmedigiçün yārān
   Bir büyük dere gibi itmede her dem cereyān

678.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Güne baḳ gölgeye başdır ḳalemi
   Ḳalemi ḳıl baḳḳāl ḳalemi

679.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

---

676. **Diger** [**Fennî**]. B. Fennî'nin kasidesinden bir beyittir. Hacı İbrahim Demirkazık, *18. yy. Şairi Mustafa Fennî Dîvân (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2009, s. 694.
1b çeşmime: eşküme D.

677. **Diger** [**Fennî**]. B. Fennî'nin kasidesinden bir beyittir. Hacı İbrahim Demirkazık, *18. yy. Şairi Mustafa Fennî Dîvân (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*, s. 692.

678. ʿ**Ārif Beg** [?]. B.

679. **Ġazel** [**Enver**] [?]. G.
3b Vezin aksamaktadır.

1. Ārām idemem ṭoġrusu meclisde civānsız
   Gülşende daḫı eglenemem tāze fidānsız

2. Müjgān ile ebrūsı ider dilleri mecrūḥ
   Ol āfeti ẓann eyleme sen tebr u kemānsız

3. Āl ruḫ-ı dilber götürür ʿāşıḳı zāre
   Bülbül nice gül derd olur āh u figansız

4. Üftāde-i giryānıñı al bāġa giderken
   Zīrā ki teleẕẕüẕ olamaz āb-ı revānsız

5. Ol ʿāşıḳa yazıḳ ki recāsı eṣer itmez
   Enver gibi olursa eger yārda emānsız

[58b]

680.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Bezm-i vuṣlatda ʿaceb hecr-keş-i yār oldum
Nūş-dārū-yı şifā-baḫş ile bīmār oldum
Düşdüm ol şūḫ gülüñ dāmenine ḫār oldum
Ġoncama jāle gibi ne'yleyeyim bār oldum
Ṣabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum

II

Kim arar ḳanuma girsen de begüm ben de seniñ

---

680. **Muḥammes-i Neşʾet** [**Neşʾet**]. Mh. Rıza Oğraş, *Hoca Neş'et Divânı (İnceleme ve Tenkidli Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1991, s. 160, Muhammes 12.

I/3 şūḫ gülün: şāh-ı gülüñ D.

IV/4 Bendeñim: Kulunum D.

Dil-i dīvānecigüm yavrucuġum ben de seniñ
Şānıña her ne düşerse anı ḳıl ben de seniñ
Cümle varım ile cānum da seniñ ben de seniñ
Merḥamet eyle efendüm hele nā-çār oldum

III

Müjde-i vuṣlat olan mihr-i vefādan geçdim
Baña maḫṣūṣ olan ol şīrīn edādan geçdim
Meclis-i ḫās-ı şebistān-ı ṣafādan geçdim
Nigeh-i merḥamet ü luṭf u ʿaṭādan geçdim
Bezm-i ʿaşḳıñda hemān ḳāniʿ-i dīdār oldum

IV

İltifātıñ ile aḳrānıma fāʾiḳ degilim
Gerçi kim ṭabʿ-ı şerīfiñe muvāfıḳ degilim
Bilirim bendeñi sulṭānıma lāyıḳ degilim
Bendeñim añla efendim saña ʿāşıḳ degilim
Tövbe tövbe seni sevdimse güneh-kār oldum

V

Ġālibā māʾil o şeh nāle vü efġānumıza
Yoḳsa bilmem ʿacabā ḳaṣdı mı var cānumıza
Teşnedür ġamze-i ḫūn-rīzi hemān ḳanumıza
Nice ẓālim dimeyem ḥażret-i sulṭānumıza
Neşʾetā cān u cihāndan hele bīzār oldum

681.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. ʿAks-i laʿliñ olmasa merdūd dirdim bādeye
Olmasa neşʾeñ ḫumār-ālūd dirdim bādeye

---

681. **Ġazel-i Mūmā-ileyh** [**Neşʾet**]. G. Rıza Oğraş, *Hoca Neş'et Divânı (İnceleme ve Tenkidli Metin)*, s. 311, G. 110.

5 Bu beytin ikinci dizesi mecmuada yok. Hoca Neş'et divanında şu şekilde geçiyor: Bilmesem zevkin melal-efzud dirdim bâdeye

2. Ṭabʿ-i rindāna mizācı olmasa berd ü selām
   Yā niçün bir āteş-i Nemrūd dirdim bādeye

3. Girmese āġūş-ı vaṣla her gice bintü'l-ʿineb
   Pāk-dāmen şāhid-i maḳṣūd dirdim bādeye

4. Görmesem sermāye-i naḳd-i sirişkimden zebān
   Germ-bāzār-ı ʿişret içre sūd dirdim bādeye

5. Rāstdır bu ḳavl-i **Neşʾet** ben güvāhım nāẓıma

[59a]

682.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣadr-ı aʿẓam denilen ḫ…zīriñ
   İsmine derler idi evveli ç…

2. Ṣoñradan küfr ile pīr olduḳda
   ʿUḳalā ḳoydu adın ḳırmānçū

683.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Kelini örtmek içün kel Ṣubḥī
   Fesini indirir ammā ḳaşına

---

682. **Nihād Beg'iñ Ṣadr-ı esbaḳ Müteveffā Reşīd Pāşā'ya Söyledigi Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. Kt. Bu şiir NBD'de bulunmamaktadır.

683. **Mīr-i Mümā-ileyhiñ Ṣubḥī Beg'e Söyledigi Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. Kt. Bu şiir NBD'de bulunmamaktadır.

2. Başını açsa serinletmek içün
   Martı ṣ…mış ṣanulur kel başına

684.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣaḳalıñ ṣaçın eger olsa sefīd
   Ḳara başsın ḳara başsın Ḳarabaş

2. Yıḳasın başını zemzem ile Yezīd
   Ḳara başsın ḳara başsın Ḳarabaş

685.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Farḳ idemez ḳurbaġayı nemleden
   Farḳ idemez nemleyi iskemleden

686.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Aġyār ile dildārını bir yerde görünce
   Dil yaralanup yāre ʿitāb itmegi ister

2. Vaṣl-ile velī sözlerini nesy idüp ʿāşıḳ
   Ḥaḳsız çıḳaraḳ yāri aña serzeniş eyler

---

684. **Mīr-i Mümā-ileyhiñ Bāhir Efendi'ye Söyledigi Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. Kt. Bu şiir NBD'de bulunmamaktadır.

685. **Mīr-i Mümā-ileyhiñ Bir Meclisde Münāsebet Gelerek Mümā-ileyh Bāhir Efendi'ye Söyledigi Ḳıṭʿa** [**Nihād**]. B. Bu şiir NBD'de bulunmamaktadır. Müstensih bu beyti yanlış adlandırmış, Kıt'a diye isimlendirmiştir.

686. **Ḳıṭʿa-i ʿĀcizī** [?]. Kt.

687.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Ḫalḳa dāʾim etmeyi beẕl-i viṣāl
   Ẓann ider ʿīd-i Saʿīd ibn-i Kemāl

2. Her ne gün s…dirse kendin lā-maḥāl
   Ẓann ider ʿīd-i Saʿīd ibn-i Kemāl

688.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Bir yāre bir aġyāre bir aḥvālime baḳdı
   Biñ şükr iderek ḫārı penāh eyledi bülbül

689.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ḳırmızı esbāb yapmış kemerin enbāġına
   Seyr ediñ Ḳıbṭī Ḥüsam'ıñ ṣūret-i efkārını

2. Sürḫ câme giydirir çingâneler maymunlara
   Şimdi iṣbāt itdi bunda niyyet-i murdārını

690.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

---

687. **Kāẓım Beg'iñ Kemāl Efendi-zāde Saʿīd Beg Ḥaḳḳında Söyledigi Naẓm [Kāẓım] [Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli**]. G.

688. [?]. B.

689. [?]. Kt.

2b iṣbāt: Müstensih bu kelimeyi hatalı yazmış, sin harfi ile yazmış.

690. [?]. Kt.

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Kelini örmek içün kel Ṣubḥī
   Fesini indirir ammā ḳaşına

2. Serini açsa serinletmek içün
   Martı etmiş şanur ammā başına

691.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Ṣad pāre dilim bir nefes ārām idebilmez
   Yārini bulup yarasına merhemin ister

2. Ger yārini aġyār ile bir yerde görürse
   Bir yāra bir aġyāra baḳar ölmesin ister

692.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Āteş-i ḳunt(?) gibi birdenbire parlayup
   Yaḳdı maymūncuḳ yaparken gümrügü ḳıbṭī -i ḫām

[59b]

693.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Feʿūlün

Hezec + - - - / + - - - / + - -

I

---

691. **Naẓīre Ḳıṭʿa-i ʿAzīz Beg** [ʿ**Azīz**] [?]. Kt.

692. [?]. B.

693. **Şarḳı** [**Hacı Ârif Bey**]. Ş. Yılmaz Öztuna kitabında bu şiirin Hacı Ârif Bey'e ait olduğu söylenmektedir, fakat şiirin tamamı yer almamaktadır. Yılmaz Öztuna, *Hacı Ârif Bey*, bs. 1. (Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Aralık 1986), 24: 83.

Nedir bu ḥayretiñ ey verd-i ālim
Açıldı gül-ġonce-femsin nev-nihālim
Amān cevr etme yoḳ ṣabra mecālim
Eyżan

II

Ṣaçın el degmemiş bir deste sünbül
Yüzüñ açılmamış bir ġonce-i gül
Ṣafā-yāb ol ki itsün nāle bülbül
Eyżan

III

Teniñ ser-tā-be-pā bir penbe cān-fes
Yaraşmış zülf-i zerrīn-tārına fes
Çıḳar başdan seni gördükde herkes
Eyżan

IV

Alup gül çeşm-i bülbül bir piyāle
Acı inṣāf u raḥm eyle Celāle
Ṭola tā neşve-i ʿaşḳla ḫayāle
Eyżan

694.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Ruḫuñda perçemiñ ʿuşşāḳa cānā sünbül olmaz mı
   Ḫayāl-i ʿārıżıñdan dāġ-ı sīne gül gül olmaz mı

2. Hezār-āsā göñül bāġ-ı cemāliñde ider feryād
   Bahār eyyāmıdır gülşende bāng-ı bülbül olmaz mı

3. Taḫayyül ḳıl o ṣūḫuñ gerdeninde ḫāl-i müşgīni
   Dökülmüş ṣafḥa-i kāfūra dāne fülfül olmaz mı

694. Ġazel-i Ḥażret-i Zühdī Beg'dir [Zühdī] [?]

4. Aḳarken eşk-i dīde ses verir ḳalb-i elem-muʿtād
   Baḳan hengām-ı rīzişde sebūda fülfül olmaz mı

5. N'ola ser-mest olursa vādī-i naẓīrede **Zühdī**
   Cenāb-ı cūdunuñ her sözleri reşk-i mül olmaz mı

695.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳalem olsun eli ol kāfir-i bed-taḥrīrüñ
   Ki fesād-ı raḳamı sürumuzı şūr eyler

2. Gāh bir ḥarf ḳuşūrıyla ider nādiri nār
   Gāh bir noḳṭa süḳūṭıyla gözi kūr eyler

696.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Maḫyem-i maḥşere ḳurduḳda hücūm ordusunu
   Hep silāḥ arḳadāşın ṭopladı Serdār Pāşā

2. Düşdü ervāḥ-ı şehīdān-ı Ḳırım'ıñ öñüne
   Yürüyüp cenneti fetḥ eyledi Serdār Pāşā

695. [**Fużūlī**]. Kt. Kenan Akyüz vd., *Fuzûlî Türkçe Divan,* s.10.
2 Bu beyit Divan'da şöyledir:
Gāh bir ḥarf süḳūṭıyla ḳılur nāşırı nār
Gāh bir noḳṭa ḳuşūrıyla gözi kūr eyler

696. **Tārīḫ-i Cevher-i Saʿdu'llāh Beg Berāy-ı Rıḥlet-i Serdār-ı Ekrem ʿÖmer Pāşā** [**Sadullah Paşa (d. 1254/1838 - ö. 1308/1891)**]. Kt.

[60a]

697.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣadef-i ṣulb-i şeref-māye-i ʿİzzet Beg'den
   Bir güher-pāre-i cān oldı Muḥammed muḫlis

2. Ufuḳ-ı feyż-i saʿādetden olup lemʿa-niṣār
   Māh-veş kevne ʿayān oldı Muḥammed muḫlis

3. Şevḳ u şād ile virüp gülşen-i iḳbāle şeref
   Ġonce-i bāġ-ı cihān oldı Muḥammed muḫlis

4. Ḥaḳ Teʿālā eb u ceddiyle ile muʿammer ḳılsun
   Dāye-i ʿizzet u şān oldı Muḥammed muḫlis

5. Eyledim **Nāʾilī** tārīḫini tezyīn-i şuhūd
   Zīver-i mehd-i zamān oldı Muḥammed muḫlis

698.

---

697. **Tārīḫ-i Velādet** [**Nāʾilī**] [**Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi**] [?]. Kt.

698. **Kemāl Beg'in Marşıdır**[**Namık Kemal**]. Mh. Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri*, s. 191, 192.

I/2, 3 Sadettin Nüzhet kitabında şöyledir:

Serhaddimize kal'a bizim hâk-i bedendir
Osmanlılarız, ziynetimiz kanlı kefendir

II/2 olmaz: gezmez Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri.*

III/1, 2, 3 Sadettin Nüzhet kitabında şöyledir:

Osmanlı adı her duyana lerze-resândır
Ecdadımızın heybeti ma'rûf-i cihândır
Fıtrat değişir sanma! bu kan yine o kandır

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

I

Efkārımız āmālimiz iḳbāl-i vaṭandır
Hep ḥiṣṣemize ḳalʿa bizim cānlı bedendir
ʿOsmānlılarız ḫilʿatımız ḳanlı kefendir
Ġavġāda şehādetle bütün kām aluruz biz
ʿOsmānlılarız cān veririz nām aluruz biz

II

Ḳan ile ḳılıçdır görünen bayrağımızda
Cān ḳorḳusu olmaz ovamızda ṭağımızda
Her güşede bir şīr yatur ṭoprağımızda
Ġavġāda şehādetle bütün kām aluruz biz
ʿOsmānlılarız cān veririz nām aluruz biz

III

Ecdādımızıñ şevketi maʿrūf-i cihāndır
Ḫāk-i vaṭan hep bedeli cevher-i cāndır
Ḳanlar degişir şanma o ḳan yine o ḳandır
Ġavġāda şehādetle bütün kām aluruz biz
ʿOsmānlılarız cān veririz nām aluruz biz

IV

Ṭop patlasın āteşleri eṭrāfa ṣaçılsın
Cennet ḳapusu cān veren iḫvāna açılsın
Ġayrında ne bulduḳ ki ölümden de ḳaçılsın
Ġavġāda şehādetle bütün kām aluruz biz
ʿOsmānlılarız cān veririz nām aluruz biz

699.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

IV/3 Ġayrında: dünyâda gezmez Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri.*

699. **Hezl** [?]. Mh.

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

I

Āmālimiz hep seyr-i gülistān u çimendir
Ger…be vu k…ne bize cümle vaṭandır
İʿṭā-yı d…r itmez isen derd u miḥendir
Dünyāda bütün p…k ile nām aluruz biz
ʿOsmānlıyız ne g… veririz ne …m aluruz biz

II

Tükrükle m…dir görünen bıçaġımızda
Aḥvāl-i vaṭan lāfı gezer …mızda
Dāʾim ṭolaşır …der k…-i ṭ…ġımızda
Dünyāda bütün p… ile nām aluruz biz
ʿOsmānlıyız ne g… veririz ne …m aluruz biz

III

G… vermeyi muʿtād ideriz bāʿiş-i şāndır
P…k laʻneti velvele-endāz-ı cihāndır
İsnād-ı şecaʿāt bize cümle heẕeyāndır
Dünyāda bütün p…k ile nām aluruz biz
ʿOsmānlıyız ne g… veririz ne …m aluruz biz

IV

U…r çözülüp i…e g…ü her dem açılsın
Oġlan s…n n…leri yana şaçılsın
Ġayrında ne bulduḳ ki s…den de ḳaçılsın
Dünyāda bütün p…luk ile nām aluruz biz
ʿOsmānlıyız ne g… veririz ne …m aluruz biz

[60b]

700.

700. [**Kāmil**]. G. Ömer Suat İnan, *Hoca-Zâde Ahmed Kâmil Efendi ve Dîvân'ı (İnceleme-Metin)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2016, s. 189, G. 111.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. Ḥamdu li’llāh yine ben ol yārum ile tenhādayum
   Seyr u temāşā içün dildār ile ṣaḥrādayum

2. Gelmişem meydān-ı ʿaşḳa çīst fermān-ı şumā
   Ḥaḳḳumı ḥaḳ ide Allāh böyle bir daʿvādayum

3. Ṣanmasun aġyār beni ʿahdinde mīṣāḳ eylemez
   Dost ile dost olmışam düşmān ile ġavġādayum

4. Meclis-i ʿuşşāḳda ey dil söylesünler nāmumı
   Ġoncanuñ ʿaşḳıyla her dem bülbül-i şeydādayum

5. Bī-vefā ẓann eyler iseñ **Kāmil**-i bī-çāreyi
   Ben ḥużūr-ı Ḥākim-i muṭlaḳda bil şekvādayım

701.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + - - /- + -

1. El-meded yā dest-gīrüm şāh-ı sulṭānum ʿAlī
   Melce-i ḥācet-revāsuñ derde dermānum ʿAlī

2. Ḥaḳḳ-ı şānında buyurdı Faḫr-i ʿālem çün senüñ
   "**Lā-fetā illā** ʿ**Alī**" şems-i dıraḫşānum ʿAlī

3. Sen ki dāmād-ı nübüvvet ṣāḥib-i hem Ẕü’l-fiḳār
   Ṣāfiʿ-i rūz-ı cezāsuñ dīnüm īmānum ʿAlī

---

701. [**Kāmil**]. G. Ömer Suat İnan, *Hoca-Zâde Ahmed Kâmil Efendi ve Dîvân’ı (İnceleme-Metin)*, s. 227, G. 181.

2b Ali'den başka yiğit, Zülfikâr'dan başka kılıç yoktur.

4a Ben ilmin şehriyim ve Ali de onun kapısıdır.

4. Şehr-i ʿilmüñ bābı sensüñ yā ʿAlīyyü'l-Murtażā
   Maʿrifet mirʿāt-ı ḥüsnüñ māh-ı tābānum ʿAlī

5. Derdine **Kāmil** ḳuluñ[uñ] dermān eyle yā saḫī
   Mücrimem bī-çāreyüm āh sende gümānum ʿAlī

702.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Bir naʿra sesi dün gice āh cānuma geçdi
   Allāh diyü bir ʿaşḳile iḫvānuma geçdi

2. Ārām idecek yoḳ ki yerüm rūy-ı zemīnde
   Sīnemdeki āh āteş-i cānānuma geçdi

3. Bilmez bunu hīç ṣūfī hele eylemem ifşā
   Yalıñuzca hemān neşter-i şevḳ ḳanuma geçdi

4. ʿUşşāḳ-ı cihān mechūl olup bilmedi aġyār
   Üç ḥarfuñ odı ciger-i hicrānuma geçdi

5. Mecnūn mı diyü ḥayf ile [sen] **Kāmil**'e baḳma
   Sevdāya düşüp vuṣlat-ı sūzānuma geçdi

703.

1. Evṣāfiñı taḥrīre ne ḥācet şāʿir
   Māh gibi kerāmāt-ı ʿAliyye ẓāhir

---

702. [**Kāmil**]. G. Ömer Suat İnan, *Hoca-Zâde Ahmed Kâmil Efendi ve Dîvân'ı (İnceleme-Metin)*, s. 228, G. 182.

703. **Medḥiye-i Ḥażret-i Sulṭān-ı Evliyā ʿAbdü'l-ḳādir Geylānī Ḳuddise Sırruhū ʿAlī Efendimiziñ** [?]. Vezin bulunamadı.

2. Dünyāda ʿuḳbāda ḳuluñ Leylā'ya
   Eyle kerem yā Ḥażret-i ʿAbdü'l-ḳādir

704.

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Feʿūlün

Ahreb - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Elbetde bu ḥalimden o yāriñ ḫaberi var
   Fi'l-ḳalbī mine'l-ḳalbī ile'l-ḳalbī sebīlā

[61a]

705.

Müstefʿilün Müstefʿilün

Recez - - + - / - - + -

I

1. Edebsizlikle tekleriz
2. Kimi görsek e…leriz
3. Ḥaḳ'dan da yardım bekleriz
4. Ne uṭanmaz …leriz

II

1. İnsān mıyız neyiz seçilmez
2. Bir zehirdir ki içilmez
3. Ṭavrımızdan da geçilmez
4. Ne uṭanmaz …leriz

III

---

704. **Müfred** [**Muradî**] [**Sultan III. Murad**]. B. Sultan Murad gazelinden bir beyittir. Ahmet Kırkkılıç, *Sultan 3. Murâd (Murâdî) Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divânının Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Doktora Tezi, Erzurum 1985, s. 267, G. 813.

1b Kalpten kalbe yol vardır.

705. [**Namık Kemal**]. Mr. Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri* adlı kitapta yer almamaktadır.

1. Biz baḳmadan ṣaġa ṣola
2. Düşmān girdi İslāmbol'a
3. Vaṭanı ṣaṭṭıḳ bir pula
4. Ne uṭanmaz …leriz

IV

1. Girme vaṭan ġavġāsına
2. Binsün rütbe yaġmāsına
3. Daldıḳ dünyā ṣafāsına
4. Ne uṭanmaz …leriz

V

1. Vaṭanıñ girdik ḳanına
2. Leke getirdik şānına
3. Hepimiziñ b… cānına
4. Ne uṭanmaz …leriz

VI

1. D…lukla irtikāb
2. İşte bizi etdi ḫarāb
3. Sen de söyle şevket-me ʾāb
4. Ne uṭanmaz …leriz

706.

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

Mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Çeşm-i bedān-ı rū-siyeh-i tu bādā baʿīd
   Ṣabbeḥakeʾllāh ṣabāḥekeʾs-saʿīd

707.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

---

706. **Beyt** [?]. B.

1. Yüzü kara kem gözlüler senden uzak olsun./ Sabah geldi, sabahın kutlu olsun.

707. **Ġazel** [**Nedīm**]. Mr. Müstensih yanlış adlandırmış, gazel değil, murabbadır. Muhsin Macit, *Nedîm Dîvânı*, s.329, Şarkı 35.

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Sāḳiyā meclise gel cismime gelsin cānım
ʿAḥdler tevbeler ol sāġara ḳurbān olsun
Ayaġıñ saḳınaraḳ başma amān sulṭānım
Dökülen mey ḳırılan şīşe-i rindān olsun

II

Merḥabā itdigin ellerle revā mı göreyim
Eller emsin o şeker lebleri de ben ṭurayım
Bāri luṭfeyle ā ẓālim biricik yüz süreyim
Pāyiñ olmazsa eger kūşe-i dāmān olsun

III

Şūḫsuñ neyleyem ammā ki yalan söylersiñ
Her zamān böyle **Nedīmā**yı firīb eylersiñ
Ḥāmdır mīve-i vaṣlım saña olmaz dersiñ
Olsun ey tāze nihāl-i çemen-i cān olsun

708.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gerçi kim ḥoş imiş Ḥaḳḳ'a tevekkül ammā
   Güç imiş olmayacak maṣrafa ġālib īrād

709.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Nān be-ḫ ̮ār reng-i tu gül-nār şeved
   Ḳahve be-ḫ ̮or aḳl-ı tu bisyār şeved

---

708. **Müfred** [?]. B.

709. **Beyt** [?]. G. Müstensih yanlış adlandırmış, gazeldir.

1. Ekmek ye, senin rengin nar çiçeği renginde olur. Kahve iç, senin aklın çok olur.

2. Dert ve elemi def eder. Üzüm ye, şarab içme aklın kaybolur(gider).

2. Derd u elem defʿ kuned rez-i tākī
Bāde me-ḫ̆or ʿaḳl-ı tu güm-rāh şeved

[61b]

710.

I

Ẓuhūr ider bir gün imām-ı Mehdī
Tevbe-kār olmadıḳ zamān bulunmaz
Evlād-ı Resūl'dur Muḥammed ceddi
Ṭoġru cevāb ister yalan bulunmaz

II

Peşine müşrīklerden ṭutar ġavġāyı
Ṣorar ne ise emr-i Mevlā'yı
Hāẕā kāfir diyü başar tamġāyı
Ḳanġı ādemdir ki īmān bulunmaz

III

Aḳ mināre üzre indikde ʿĪsā
Ehl-i īmān cümle ider iḳtidā
Ḥükm-i şerīʿatı itmekde icrā
Ṣer-i şerīfinde noḳsān bulunmaz

IV

Ẓāhir olur bāṭın ile ḥaḳīḳat
Ol Resūl kimdir bilinür elbet
Ḳırḳ yılda nām-ı ʿĪsā süre şerīʿat

---

710. **Destān** [?]. Mr. Hece ölçüsü ile yazılmıştır.
IX/4 "arasan" kelimesini müstensih yanlış yazmış, ayınla yazmış.
XV/1 Li-meni'l-mulku'l-yevm: "Bugün hükümranlık kimindir?" Ayetten iktibastır: "O gün onlar, Allah'a gizli kalan hiçbir şeyleri olmaksızın (kabirlerinden) çıkarlar. Bugün hükümranlık kimindir? Elbette tek ve mutlak hükümran olan Allah'ındır!" (Mü'min, 16/40). Erişim: 11 Eylül 2022, https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/mumin-suresi-40/ayet-8/kuran-yolu-meali-5.

Kāfirlere ṣāḥib çıḳan bulunmaz

V

Bir kimse ʿālemde ṭutar mı temel
Geldik bu cihāna gitmege bedel
Ḳırḳ yılda ʿĪsā'ya erişe ecel
Defnederler ḳabre nişān bulunmaz

VI

Dāʾimā ḳıyāmet yaḳın denilir
ʿAlāmeti ancaḳ bundan bilinir
Tevbe ḳabul olmaz muṣḥaf silinir
Ḳırāʾat itmege Ḳurʾān bulunmaz

VII

Bāḳī mi ṣanırsın ʿaceb cihānı
Yıġılur başına bir gün ṭavānı
Ber-ḳarār ṭurmaz bu dehr-i fānī
At bulunur ise meydān bulunmaz

VIII

Çıḳar Deccāl hemān merkebe binmiş
Seyr ider kāfirler der ki naṣıl iş
Baġrı başında boynuzlar bitmiş
Anların ḥālinden ṣoran bulunmaz

IX

Kūh-ı Ḳaf'dan çıḳar Sedd-i İskender
Hem berāber çıḳar nice biñ ejder
Yeʾcūc ile meʾcūc deryāyı içer
Bir ḳatre arasan ʿummān bulunmaz

X

Eser Allah yevmu's-serer
Kāfirler başına ḳıyāmet ḳopar
Ana ata ol gün evlāddan ḳaçar
Birbirine ol dem baḳan bulunmaz

XI

Taḳdīr-i Ḫudāʾya kim olur ḥāʾil
Emr-i Ḥaḳla urur ṣūr-ı İsrāfīl
Tevbe et günāha, gel olma ġāfil
Hīç nevʿ-i beşerden bir cān bulunmaz

XII

Atar Ḥallāc Manṣūr gibi āşikār
Ṭaġları ṭaşları yün gibi atar
Dübdüz olur ʿālem-ile ber-kenār
Arasañ ḳabrinde yatan bulunmaz

XIII

Yine bir ṣūr için emreder Mevlā
Ḳalmaya ʿālemde bir kimse aṣlā
Maḥv olur tekrār cümleten eşyā
İsrāfīl'den ġayrı ḳalan bulunmaz

XIV

Yine emr ider Ḥaḳ İsrāfīl'e ṣūr
Yā İsrāfīl ṣūru kendin içün ur
Rāh-ı Ḥaḳ ile olduġı mesrūr
Bir Allāh'dan ġayrı ḳalan bulunmaz

XV

"Li-meni'l-mulku'l-yevm" didikde Cebbār
Bir ṭarafdan ṣadā olmaz āşikār
Buyurur Allāh vāḥīdü'l-ḳahhār
Ḫiṭāb-ı ʿİzzet'i ṭuyan bulunmaz

XVI

El-emān ey ṣāḥib-kerem el-emān
Ṣāḥibü'l-Beyti'l-Ḥarām el-emān
Vech-i pākini görsem el-emān
Şol bendeki ʿişyān pāyān bulunmaz

XVII

Şemʿiyā baḳ var mı eceli dünyānıñ
Ta'yada olur yanar eşyanın(?)

İki yüz seksen birde çıḳdı destānım
Ḥer şiʿirde böyle lisān bulunmaz

711.

I

Beni ḥalḳ içinde sergerdān eden
Ol fitne baḳışlı āhū gözleriñ
Zülfüñ gibi ʿaḳlım perīşān eden
Süzülecek deliḳanlı gözleriñ

II

Ögmüş de yaratmış ḳudret-i İlāh
Yazılmış vechiñde üç beş ḥaṭ siyāh
Ḳaşlarıñ şeklinde ṣadr-ı bismi'llāh
Oḳun taḫtında yāhū gözleriñ

III

Efendim bendeñi bī-ḳarār eden
Melāmet sofrasına iḫtiyār eden
Ṣāfī'niñ aḳlını tārumār eden
Mestāne baḳışlı āhū gözleriñ

712.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Sezā-yi tīġ olur ḥaddin tecāvüz eyleyen mūlar
   Anın'çün tīġden āzādedir müjgān [u] ebrūlar

[62a]

---

711. [**Ṣāfī**] [?]. Mr. Hece vezni ile yazılmıştır.

712. **Beyt** [**Nābī**]. B. Nabi'nin gazelinden bir beyittir. Bilkan, Nabi'nin Türkçe Divanı(Karşılaştırmalı Metin), s. 531, G. 183.

1b Sezā: Fedā D. ; **1**a Anın'çün: Cefā-yı D.

713.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Kim olur zūr ile maḳṣūduna reh-yāb-ı ẓafer
Gelür elbetde ẓuhūra ne ise ḥükm-i ḳader
Ḥaḳḳ'a tefvīż-i umūr it ne elem çek ne keder
Ḳıl sözüm ʿārif iseñ gūş-ı ḳabūliñe güher
Miḥneti kendine ẕevḳ etmedir ʿālemde hüner
Ġam u şādī-i felek böyle gelir böyle gider

II

Reh-i ʿirfān-ı ḥaḳīḳatde budur deʾb-i uṣūl
Maṭlabı terk iledir menzil-i maḳṣūda vuṣūl
Ne iliş kāma ne ol ḳatʿ-ı ümīd ile melūl
Yār ise başıña ʿaḳlıñ sözümü eyle ḳabūl
Miḥneti kendine ẕevḳ etmedir ʿālemde hüner
Ġam u şādī-i felek böyle gelir böyle gider

III

Ẓāhir-i ḥāle baḳup etme daḫil bir ferdi
Çekilir çile degil çile-i serd u merdi
Kendi ḥālince olur her kişiniñ bir derdi
Tükenir mi felegiñ miḥnet-i germ u serdi
Miḥneti kendine ẕevḳ etmedir ʿālemde hüner
Ġam u şādī-i felek böyle gelir böyle gider

[62b]

IV

---

713. **Vāṣıf Şarḳiyāt** [**Vāṣıf**] [**Vâsıf, Vâsıf Osman Bey**]. Ms. Bu şiirin üç bendi "Müseddesten" başlığı ile Teis'te yer almaktadır. İsmail Hakkı Aksoyak "Vâsıf, Vâsıf Osman Bey" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 08.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vasif-vasif-osman-bey.

II, IV ve V. bentler Teis'te yer almamaktadır.

Seni vāṣıl idemez şehr-i merāda bu gidiş
Meclis-i ʿışḳ-ı muḥabbetde edeb ögren alış
Ḳo bu bīgāneligi mürşid-i rāh ile biliş
Yār içün ḥaṭır-ı ehl-i dile şekvā degil iş
Miḥneti kendine ẕevḳ etmedir ʿālemde hüner
Ġam u şādī-i felek böyle gelir böyle gider

V

Bir zamān naġme-i ney nāleme nisbet ney-idi
Tābiş-i mihr-i muḥabbet ile yaġım eridi
Ẕevḳi farḳ eylememek ġamdan o demlerde idi
Kime ġamdan buñalup derdimi yandımsa didi
Miḥneti kendine ẕevḳ etmedir ʿālemde hüner
Ġam u şādī-i felek böyle gelir böyle gider

VI

Diñleme birbirini nāsıñ ʿabeṣdir faṣlı
Ḳalmasun jeng-i nedāmetle derūnuñ paṣlı
Elemiñ ʿan-aṣıl ʿālemde emeldir aṣlı
Vāṣıfā ẕevḳine baḳ yoḳ ġamıñ aṣlı faṣlı
Miḥneti kendine ẕevḳ etmedir ʿālemde hüner
Ġam u şādī-i felek böyle gelir böyle gider

714.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Bütün dünyā benim olsa ġamım bitmez nedendir bu
   Ezelde ġam türabıyla yaratılmış bedendir bu

2. Ḳanı bunda gelen ḫānlar ḳamusı verdiler cānlar
   Çü nāzik beslemiş tenler olupdur topraġa yeksān

3. Ata anan ḥayāt idi bilür müsüñ nire vardı

714. [?]. G.

O şād-ı nevbet āşikārdı daḫi bilmiş mevtin ġāfil

Bunu yazdım yādigār olmaḳ içün
Oḳunup bir ʿibret almaḳ içün

715.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Yıḳıldı bu derimiñ şaḳfı temelden tār-mār oldu
   Naşıl yanmaz yürekler ki kömürcü müsteşār oldu

[63a]

716.

Feʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Feʿilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. İstiḳāmetde ḳalem şuʿlede mūm olsa kişi
   Gine miḳrāż-ı ḳażādan serini ḳurtaramaz

[63b]

[64a]

[64b]

[65a]

[65b]

[66a]

---

715. [?]. B.

716. [?]. B. **1**b Müstensih bu kelimeyi hatalı yazmış, sin harfi ile yazmış, dat ile yazılmalı.

(Bazı hesap karamaları var. Toplama çıkarma…)

717.

ʿAli Pāşā Ḥażretleriniñ 99 taʿalluḳātında ʿAli Rıżā Efendi'niñ maḫdūmu bulunan ẕātıñ bā-irāde-i seniyye-i ḥażret-i vekālet-penāhī de rütbe-i zī-şānı iʿṭāsı ḫuṣūṣuna dāʾir yazılan

[66b]

[67a]

718.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

I

Mest-i zehr-i firḳat-i hicrānıñam
Ḫaste-i nevmīd ü bī-dermānıñam
Ben helāk-i nāvek-i müjgānıñam
Sevdigim şāyeste-i iḥsānıñam

II

Dād idüp geldim der-i dīvānıña
El uzaṭdım dāmen-i iḥsānıña
Redd-i feryād itme düşmez şānıña
Ben seniñ eski ḳuluñ ḳurbānıñam

Bu şarḳınıñ ilerisi bulunamamışdır.

---

717. [?] Sadece bu yazı sayfa sonunda yer almaktadır.

718. **Şarḳı** [**Ken'ân, Yûsuf Ken'ân Bey, Maraşlı**]. Mr. İnternette bu şiiri bulunmaktadır. Mehmet Arslan "Ken'ân, Yûsuf Ken'ân Bey, Maraşlı" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 10.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kenan-yusuf-kenan-bey-marasli.

[67b]

719.

Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün

Muzârî - - + / - + - - / - - + / - + - - /

1. Gördüm raḳīb oṭurmuş ol gül-ʿizāra ḳarşı
   Berdü'l-ʿacūza beñzer evvel-bahāra ḳarşı

720.

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

Remel - + - - / - + - - /- + -

1. Ḳurb-ı sulṭān āteş-i sūzān buved
   Mīr-i mīrān Türk-i Buġrahān buved

721.

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

Hezec + - - - / + - - - /+ - - - /+ - - -

1. Bütün dünyā benim olsa ġamım bitmez nedendir bu
   Ezelde ġam türabıyla yaratılmış bedendir bu

2. Ḳanı bunda gelen ḫānlar ḳamusı verdiler cānlar
   Çü nāzik beslemiş tenler olupdur toprāġa yeksān

   …Muḥammed … merḥūm

ARKA KAPAK

ARKA KAPAK

---

719. [**Rıfat Baba, Abdurrahman**]. B. Teis'te "Müfred" başlığı altında geçmektedir. Hasan Gültekin-Zeynep Safiye Baki "Rıfat Baba, Abdurrahman" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 10.09.2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rifat-baba-abdurrahman.

720. [?]. B. Sultana yakınlık yakıcı ateştir. Sultanlar sultanı Buğrahan Türküdür.

721. [?]. G. Bu şiir; 62b'deki 621. şiirin ilk iki beytidir.

SONUÇ

Çalışmamızda ulaştığımız sonuçları şu şekilde ifade edebiliriz:

Metnini verdiğimiz mecmuada gazel, kaside, kıta, mesnevî, murabba, tesdis, müseddes, müstezat, rübâî, gibi çeşitli nazım şekilleri ile yazılmış pek çok manzume yer almaktadır. Muamma, lügaz, naat, hiciv, mersiye gibi nazım türlerine de rastlanır. Mecmuada yer alan 14 muammanın 10'u çözülüp çözümü dipnotta verilmiştir. Anlaşıması dikkat gerektiren bu muammalar, divan şiirinin anlam dünyasına incelik, derinlik ve genişlik vermiştir.

Bugüne kadar varlığı bilinmeyen mecmuadaki bazı şairleri ve şiirlerini gün yüzüne çıkarak edebiyat dünyasına kazandırdık. Bu sayede bu şairlerin şiirlerinin edebiyat tarihimizdeki yerini almasını sağladık. Son akademik çalışmalarda da yer almayan 13 şaire ait 54 şiiri tespit edip bunları edebiyat dünyasına kazandırdık. Bunlar arasına en ilgi çekici olan Hüsnî Paşa'nın I. Dünya savaşı yıllarında kaybolan kaybolan "Nefs-i emmâre" redifli kasidesidir. Hiçbir kaynakta yer almayan bu kaside, incelediğimiz bu mecmuada yer almaktadır.

Mecmuada Fuzulî, Nâbî, Nedim, Taşlıcalı Yahya, Bağdatlı Ruhî, Mevlana Celaleddin Rûmî, Molla Câmi, Şeyhî, Koca Ragıb Paşa, Koniçeli Mûsâ Kâzım, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi, Kânî Paşa-zâde Ahmed Rif'at, Sadullah Paşa gibi şairlere ait şiirler bulunmaktadır. Ayrıca Osmanlı padişahlarından I. Murâd'a ait bir mektup da yer almaktadır.

Mecmuada 119 şaire ait 626 şiir, 2 mensur metin ve 23 tane Arapça 42 tane de Farsça manzume bulunmaktadır. Arapça, Farsça şiirlerin tercümesi yapılıp dipnotta gösterilmiştir. 19. yüzyıl şairlerinden Mîr Nihâd'a ait bir divançe de yer almaktadır. Mîr Nihâd'a ait bu divançenin diğer nüsharı da değerlendirilmiş ve farlılıklar dipnotlarla belirtilmiştir. Ayrıca diğer nüshalarda yer almayan Mîr Nihâd'ın şiirleri de inceleme kısmında değerlendirilmiştir.

Zengin bir içeriğe sahip olan mecmuanın edebiyat tarihimize katkı sağlayacak niteliktedir.

KAYNAKÇA

Ağaoğlu, Gökçehan A. "*Mecmû'a-i Nefîse (İnceleme-Metin)*". Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Ak, Coşkun. *Bağdatlı Rûhî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'ndan Seçmeler*. Bursa: Gaye Kitabevi, 2000.

Akkuş, Metin. *Nefi Divanı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2018.

Aksoy, Ömer Asım. *Hasırcıoğlu Hafız Mehmet Ağa*. Gaziantep: C.H. Partisi Basımevi, 1941.

Aksoyak, İsmail Hakkı. "Gâlib, Abdulhalîm Gâlib". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 26 Eylül 2022, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/galib-abdulhalim-galib

Aksoyak, İsmail Hakkı. "Râmiz, Râmiz Abdullah Paşa". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 10 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ramiz-ramiz-abdullah-pasa

Aksoyak, İsmail Hakkı. "Vâsıf, Vâsıf Osman Bey". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü.* Erişim 08 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vasif-vasif-osman-bey

Akyüz, Kenan vd. *Fuzûlî Türkçe Divan*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1958.

Altunmeral, Mehmet. *Nihād Bey Dīvānı.* 1. bs. Ankara: Gece Akademi, 2018.

Arslan, Mehmet. "Ârif, Kethudâ-zâde Hacı Mehmed Ârif Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 06 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-kethudazade-haci-mehmed-arif

Arslan, Mehmet. "Cevdet Paşa, Ahmed Cevdet Paşa, Lofçalı". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 23 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cevdet-pasa-ahmed-cevdet-pasa-lofcali

Arslan, Mehmet. "Hüsnî Paşa, Hüseyin Hüsnî Paşa". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 07 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/husni-pasa-huseyin-husni-pasa

Arslan, Mehmet. "Kâmil, Hoca-zâde Şeyh Ahmed Kâmil Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 01 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kamil-hocazade-seyh-ahmed-kamil

Arslan, Mehmet. "Kâzım Paşa, Mûsâ Kâzım, Koniçeli". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 01 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kazim-pasa-musa-kazim-koniceli

Arslan, Mehmet. "Ken'ân, Yûsuf Ken'ân Bey, Maraşlı". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 10 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kenan-yusuf-kenan-bey-marasli

Arslan, Mehmet. "Muhlis, Es'ad Muhlis Paşa". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 03 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhlis-esad-muhlis-pasa

Arslan, Mehmet. “Nihâd, Mîr, Şerîf Paşa-zâde”. Türk *Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nihad-mir-serif-pasazade

Arslan, Mehmet. “Râtib, Hacı Mahmûd Râtib Bey”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 10 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ratib-haci-mahmud-ratib-bey

Arslan, Mehmet. “Rif'at, Ahmed Rif'at, Kânî Paşa-zâde”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü.* Erişim 08 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rifat-ahmed-rifat-kani-pasazade

Arslan, Mehmet. “Seyyid Vehbî, Hüseyin”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 11 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-vehbi-huseyin

Avcı, İsmail. “Kırımlı Abdullah Râmiz Paşa ve Divançesi”. *Turkish Studies-İnternational Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume.* 9/3 (Winter 2014): p. 177.

Avşar, Ziya. “Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Muhammed Celâleddîn, Hudâvendigâr”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 03 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mevlana-celaleddini-rumi-muhammed

Aybakan, Bilal. “Şâfiî”, *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi.* Cilt. 38: 223-233. İstanbul: TDV Yayınları, 2010.

Aydın, Yücel Ünlü. “*Mecmû’a-i Eş’âr (Milli Kütüphane FB 533) İnceleme-Metin*”. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Aykanat, Timuçin. "*Sâfî Baba ve Divanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin-Sadeleştirme-Sözlük-Dizin)*". Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

Bakırcı, Fatih. "Bora Gazi Giray Han". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 26 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bora-gazi

Bardakçı, Ramazan. "*Musa Kâzım Paşa (Hayatı-Sanatı ve Külliyatı)*". Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2007.

Bayar, Yener. "Sadullah Paşa". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 10 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sadullah-pasa

Bektaş, Ekrem. "Pertev, Muvakkıt-zâde Muhammed". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/pertev-muvakkitzade-muhammed

Bektaş, Ekrem. *Muvakkit-zâde Muhammed Pertev Divanı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.

Bilkan, Ali Fuat. "*Nabi'nin Türkçe Divanı(Karşılaştırmalı Metin)*". Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

Biltekin, Halit. "Râşid, Ahmed Râşid Efendi". Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. Erişim 09 Kasım 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rasid-ahmed-rasid-efendi

Biltekin, Halit. "Râşid, Mehmed Râşid Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 10 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rasid-mehmed-rasid-efendi-mdbir

Biltekin, Halit. "*Vak'a-nüvis Râşid Efendi ve Divanı'nın Tenkitli Metni*". Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.

Bozyiğit, Esra. "*Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Nesre Çeviri-Sözlük)*". Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2021.

Bülbül, Tuncay. "Nâ'ilî, Hâfız Sâlih Nâ'ilî Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naili-hafiz-salih-naili-efendi

Bülbül, Tuncay. "Şeyhî, Yûsuf Sinâneddîn". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 11 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhi-yusuf-sinaneddin

Çalışkan, Nuray. "XIX. Yüzyla Ait Bir Şiir Mecmuası". *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi,* 2/1 (Bahar 2008): 35.

Çelik, Musa. "*Kütahya Belediyesi Mustafa Yeşil Kütüphanesi 24227 Numaralı Şiir Mecmuası: Sefînetü'l-Esrâr (İnceleme-Metin)"*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.

Çiçekler, Mustafa. "Sa'dî-i Şîrâzî", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Cilt. 35: 405-407. İstanbul: TDV Yayınları, 2008.

Çiftçi, Ömer. *Fatîn Tezkiresi (Hâtimetü'l-Eşâr)*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.

Dağlar, Abdülkadir. "Nâbî'nin Mizahî Bir Mektup Şerhi". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*. (2011): s.208.

Demir, Recep. "*Kâzım Paşa Hayatı-Eserleri-Şairliği (İnceleme-Metin)*". Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

Demirbağ, Ömer. "*Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb*". Doktora Tezi, Yüzüncüyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

Demirel, H. Gamze. "*18.Yüzyıl Şairlerinden Belîğ Mehmed Emîn Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Tahlil)*". Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Demirkazık, H. İbrahim. "Fennî, Hacı Mustafa". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 26 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenni-haci-mustafa

Demirkazık, Hacı İbrahim. "*18. yy. Şairi Mustafa Fennî Dîvân (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*". Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2009.

DİB, Diyanet İşleri Başkanlığı. "Kur'ân-ı Kerîm Tefsiri". Erişim: 5 Ekim 2022. https://kuran.diyanet.gov.tr/Tefsir

Dikmen, Hamit. "*Seyyid Vehbi ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*". Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Duman, Mehmet Âkif. "*Fâzıl Dîvânı (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)*". Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, 2005.

Dura, Burçak. "*Mecmûʿa-i Âyin-i Şerîf (İnceleme Metin)*". Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Ekici, Ayşegül. "İbrahim, Damad Silahdar İbrahim Paşa, Estolçeli". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 11 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibrahim-damad-silahdar-ibrahim

Erdoğan, Mehtap. "Senîh, Süleyman Senîh". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 11 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/senih-suleyman-senih

Erkal, Abdulkadir. "Nâbî, Yûsuf Nâbî Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nabi-yusuf-nabi-efendi

Erten, Saniye Rukiye. "*Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme)*". Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.

Fığlalı, Ethem Ruhi. "Hüseyin", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Cilt. 18: 521-524. İstanbul: TDV Yayınları, 1998.

Genç, İlhan. "Neş'et, Hoca Süleyman Neş'et Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/neset-hoca-suleyman-neset-efendi

Gök, Taner. "Bir Kırkambar Örneği: 06 MİL YZ A 6188 Numaralı Mecmua". *Sosyal Bilimler Işığında Doğa, İnsan, Toplum ve Kültür Dergisi*. s. 493. Erişim: 13 Ağustos 2022. https://www.academia.edu/49474717/Bir_K%C4%B1rkambar_%C3%96rne%C4%9Fi_06_M%C4%B0L_YZ_A_6188_Numaral%C4%B1_Mecmua.

Gök, Taner. "*Kethüdâzâde Arif Dîvanı İnceleme – Metin*". Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Gölpınarlı, Abdülbâki. *Mevlevî Âdâb ve Erkânı*. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1963.

Güfta, Hüseyin. "*Hazık Mehmed Efendi'nin Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni*". Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Güfta, Hüseyin. "Hâzık, Seyyid Mehmed Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 29 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hazik-seyyid-mehmed-efendi

Güler, Mehmet. "Nûrî, Halil Nûrî Bey". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuri-halil-nuri-bey

Gültekin, Hasan vd. "Rıfat Baba, Abdurrahman". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 10 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rifat-baba-abdurrahman

Gümüş, Nevin. "Sâmî, Abdurrahman Paşa". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 27 Ağustos 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sami-abdurrahman-pasa

Gümüşsoy, Emine (Atılgan). "*Keçecizâde Mehmed Fuad Paşa (1815-1869)"*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Gündüz, İrfan. "Gümüşhânevî, Ahmed Ziyâeddin". *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Cilt. 14:276-277. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.

Gündüz, İrfan. Gümüşhânevî Ahmed Ziyâüddin, Hayatı-Eserleri-Tarîkat Anlayışı ve Hâlidiyye Tarîkatı. Ankara: Sehâ Neşriyat, 1984.

Gürgendereli, Müberra. "Sünbül-zâde, Vehbî Mehmed Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 11 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sunbulzade-vehbi-mehmed-efendi

Horata, Osman. "Esrâr Dede, Mehmed". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 25 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/Esrâr -dede-mehmed

Horata, Osman. *Esrâr Dede Dîvân*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019.

İnal, İbnülemin Mahmud Kemal. *Son Asır Türk Şairleri*. 1. bs. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969.

İnalcık, Halil. "Murâdî". *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Cilt. 31:156-164. İstanbul: TDV Yayınları, 2020.

İnan, Ömer Suat. "*Hoca-Zâde Ahmed Kâmil Efendi ve Dîvân'ı (İnceleme-Metin)*". Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

İsen, Mustafa. "Murâd/Murâdî, Sultân III. Murâd". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 03 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/murad-muradi-sultan-iii-murad

İsen, Mustafa. "Nevâyî, II. Mengli Giray". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 14 Ağustos 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevayi-ii-mengli-giray

Kalkışım, M. Muhsin. "*Şeyh Gâlib Dîvânı*". Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

Kaplan, Yûnus. "İzzet, Kazasker Hâcı Mustafâ İzzet Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 01 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-kazasker-haci-mustafa-izzet

Kara, Mustafa. "Vefatınını 130. Yılında Kazasker Mustafa İzzet Efendi*". İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi.* 8/17 (2007): 13

Karacan, Turgut. "*XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Sâbit ve Edisiyon Kritikli Divan Metni*". Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1981.

Karagöz, Duygu. "*Mecmua-i Gazeliyat (Milli Kütüphane 06 HK 319/1) Metin-İnceleme*". Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2013.

Karakuş, Gülbeyaz. *Mevlevî Nazif Dede Dîvânçe ve Risâlesi*. 1. bs. İstanbul: Revak Kitabevi, 2013.

Kartal, Ahmet. "Sâ'ib-i Tebrîzî". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 10 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/saibi-tebrizi

Kavaklıyazı, Ahmet. "*Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesindeki 13450 Numaralı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni*". Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Kaya, Bayram Ali. "Yahyâ Bey, Taşlıcalı, Dukagin-zâde". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 11 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukaginzade

Kesik, Beyhan. "Koca Râgıb Paşa". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 03 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/koca-ragib-pasa

Kesik, Beyhan. "Ta'rîfü's-Sülûk (Hasan Nazîf Dede)". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/ta-rifu-s-suluk-hasan-nazif-dede

Kılıç, Atabey. "Mecmua Tasnifine Dair". *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı.* 1. bs. (2012): 80-96.

Kılıç, Mahmud Erol. "İbnü'l-Arabî, Muhyiddin". *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Cilt. 20: 493-516. İstanbul: TDV Yayınları, 1999.

Kırkkılıç, Ahmet. "*Sultan 3. Murâd (Murâdî) Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divânının Tenkidli Metni*". Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 1985.

Koyiğit, Yakup. "*Hâdimî'nin el-Berîka'da İzlediği Hadis Metodolojisi ve Hadis İlmindeki Yeri*". Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

Köksal, Fatih. "Şiir Mecûalarının Önemi ve 'Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi' (MESTAP)". *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. 1. bs. (2012): 411.

Köksal, Osman. "Sultan Aziz'in Avrupa Seyahati Dönüşü Münasebetiyle Yapılan Kutlamalar ve Bir Manzum Tarihçe". *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 4/1 (Haziran 2003): 125-127.

Köprülü, Orhan F. "Galib Paşa, Mehmed Said". *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Cilt. 13: 329-331. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.

Kurşun, Zekeriya. , "Dâvud Paşa, Kölemen". *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Cilt. 9: 38-39. İstanbul: TDV Yayınları, 1994.

Kut, Günay. "Mecmua", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler. 6 (1986): 170.

Kut, Turgut. "Bilinmeyen Bir Hicviyesi'yle Sünbülzâde Vehbî". *Tarih ve Toplum Dergisi*. 35/1 (Nisan 2001): 73-76.

Levend, Agâh Sırrı. *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988.

Macit, Muhsin. "Fuzûlî". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. 26 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir

Macit, Muhsin. "Nedîm, Ahmed". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nedim-ahmed

Macit, Muhsin. *Nedîm Dîvânı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.

Nüzhet, Sadettin. *Nâmık Kemâl Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: Ekspres Matbaası-Salih Sabri Halefi, 1933.

Odunkıran, Fatih. "*Mehmed Mehdûh Paşa ve Dîvân-ı Eş'ârı (İnceleme-Metin)*". Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.

Oğraş, Rıza. "*Hoca Neş'et Divânı (İnceleme ve Tenkidli Metin)*". Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

Oğuz, Fatma Sabiha Kutlar. *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvân*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2017.

Oğuz, Mehmet Öcal. "Yûnus Emre, Yûnus, Kul Yûnus, Âşık Yûnus, Yûnus Emrem". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 11 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yunus-emre-yunus-kul-yunus-asik

Okumuş, Ömer. "Câmî, Abdurrahman". *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi.* Cilt. 7: 94-99.İstanbul: TDV Yayınları, 1993.

Özalp, N. Ahmet. *Bilgelikler Divanı*. 1. bs. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, 2012.

Öztoprak, Nihat. "Rûhî, Bağdatlı". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 25 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruhi-bagdatli

Öztuna, Yılmaz. *Hacı Ârif Bey.* bs. 1. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Aralık 1986.

Öztürk, Furkan. , *Sihâm-ı Kazâ Eleştirel Basım.* 1.bs. İstanbul: Şenyıldız Matbaacılık Yayınları, 2020.

Özyıldırım, Ali Emre. "İzzet Mollâ, Keçeci-zâde Mehmed İzzet Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 01 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-molla-kececizade-mehmed-izzet

Özyıldırım, Ali Emre. "Sâbit, Alâaddin (Ali)". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 25 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sabit-alaaddin-ali

Saraç, Yekta. "Emrî, Emrullâh". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 25 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emri-emrullah

Saraç, Yekta. *Emrî Dîvânı*. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Selçuk, Bahir. "Mehmed Fuâd Paşa, Keçeci-zâde". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 01 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mehmed-fuad-pasa-kececizade

Selçuk, Bahir. "Nef'î, Ömer Efendi". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nefi-omer-efendi

Serdaroğlu, Gülçin. "*Es'ad Muhlis Paşa ve Divançe'sindeki Remizler*". Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Sezgin, Bekir Sıtkı. "Hacı Ârif Bey", *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Cilt. 14: 440-442. İstanbul: TDV Yayınları, 1996.

Solmaz, Süleyman. "*Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı*". Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

Şahin, Ebubekir Sıddık. "*Keçeci-zâde İzzet Molla'nın Divanları: Bahâr-ı Efkâr ve Hazân-ı Âsâr*". Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Şan, Funda. "*Şeyhî'nin Husrev u Şîrîn'i (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin/Sözlük)*". Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Şengül, Abdullah. "Nâmık Kemâl". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/namik-kemal

Tanyıldız, Ahmet. "Selîmî, Yavuz Sultân Selîm, Sultân Selîm-i Evvel, I. Selîm". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 11 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selimi-yavuz-sultan-selim-sultan

Terzi, Beyza. "*Destâvîz-i Dâniş (Yavuz Sultan Selîm Dîvânı'nın Şerhi) Tenkitli Metin ve İnceleme (S. I – 180)*". Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016.

Toprak, Seydi Vakkas. "Vakanüvisin Dili: Halil Nuri Bey Örneği". *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7/14 (Aralık 2017): 11.

Uludağ, Süleyman. "Abdülkādir-İ Geylânî". *Türkiye Diyânet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Cilt. 1:234-239. İstanbul: TDV Yayınları, 1988.

Uslu, Recep. "Mehmet Memduh Paşa". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 03 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mehmet-memduh-pasa

Usluer, Fatih. "Nesîmî, Şeyh İmâdüddîn Seyyid Nesîmî". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 04 Ekim 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nesimi-seyh-imaduddin-seyyid-nesimi

Yakar, Halil İbrahim. "Hâfız, Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Erişim 06 Eylül 2022. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hafiz-hasircizade-hafiz-mehmed

Yakut, Emrullah. , "Klasik Türk ve Fars Edebiyatlarında Tıfl-ı Mektep Kavramı". *Türkiyat Mecmuası.* 27/2 (2017): 285.

Yalçın, Erdal. "*XIX. Yüzyıla Ait Bir Şiir Mecmuası (v.:206b-410a) (İnceleme-Metin Çeviri Yazısı-İndeks)*". Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.

Yıldıran, Meliha. "*Ahmed Cevdet Paşa Hayatı-Eserleri ve Dîvançe-i Cevdet*". Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

Yıldız, Alim vd. *Nesîmî Kitabı*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlük Matbaası, 2019.

Yılmaz, Kaşif. "Mehmed Râşid Efendi'nin, 'Nazîde' Kasidesinin, Eski Türk, Arap ve Acem Kültür Tarihinden Taşıdığı İzler". *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. 39. bs. (2009): 588.

Yılmaz, Ozan. "Metin Te'sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası". *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. 1. bs. (2008): 255-280.